

Enär avlöningsstaterna för landsarkiven m. m., såsom av det ovanstående framgår, utökats med ytterligare en anslagspost, avseende allenast länsarkivet i Östersund, synes det lämpligt att riksdagen, liksom skett exempelvis för domkapitlen och länsstyrelserna, fastställer en för landsarkiven och länsarkivet i Östersund gemensam avlöningsstat, och att Kungl. Maj:t fördelar den i sagda avlöningsstat ingående delposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal.

Den i ifrågavarande avlöningsstat ingående anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bör beräknas till summan av de nu i avlöningsstaterna för ändamålet uppförda beloppen och den ovan för landsarkivet i Uppsala ifrågasatta höjningen av 200 kronor, sålunda till ($12,400 + 11,500 + 18,800 + 12,900 + 12,500 + 7,900 =$) 76,000 kronor.

Den i avlöningsstaten ingående delposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal beräknas med ledning av vad ovan anförts på följande sätt:

landsarkivet i Uppsala	12,350
» i Vadstena	5,950
» i Lund	3,800
» i Göteborg	9,000
» i Härnösand	6,260
länsarkivet i Östersund	5,440
Summa kronor	42,800

Som nämnts bör det ankomma på Kungl. Maj:t att fördela ifrågavarande delpost.

Delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till icke-ordinarie personal beräknas till summan av nu för ändamålet utgående belopp och ovan för landsarkivet i Vadstena föreslagen ökning, sålunda till ($300 + 2,000 + 100 + 350 + 250 + 200 =$) 3,200 kronor.

Slutligen bör den nya anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, som nämnts, beräknas till 350 kronor.

Summan av å ena sidan de nyss angivna beloppen, sålunda ($76,000 + 42,800 + 3,200 + 350 =$) 122,350 kronor, och å andra sidan det förutnämnda till arkivdepån i Visby utgående anslagsbeloppet av 3,050 kronor utgör 125,400 kronor, med vilket belopp förevarande anslag bör uppföras för nästkommande budgetår. Då anslaget nu utgår med 116,100 kronor, utgör sålunda anslagsökningen 9,300 kronor.

Med hänsyn till den förändrade uppställning av avlöningsstaten, som ovan föreslagits, bör även personalförteckningen erhålla ändrad uppställning liknande den, som gäller för domkapitlen. Jag gör nedan hemställan härom.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för landsarkiven m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat:

	Lands- arkivarie. Lönegrad B 26	Läns- arkivarie. Lönegrad B 22	Andre arkivarie. Lönegrad B 21	Expe- ditions- vakt. Lönegrad B 5
Landsarkivet i Uppsala .	1	—	—	1
» i Vadstena	1	—	—	1
» i Lund . . .	1	—	1	1
» i Göteborg .	1	—	—	1
» i Härnösand	1	—	—	1
Länsarkivet i Östersund	—	1	—	—

dels godkänna följande avlöningsstat för landsarkiven m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 76,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:
 - a) Grundavlöningar m. m. kronor 42,800
 - b) Avlöningsförhöjningar
m. m., *förslagsvis* . . . » 3,200 » 46,000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* . . . » 350

Summa förslagsanslag kronor 122,350;

dels ock till Landsarkiven m. m.: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 125,400.

[9.] 7. **Landsarkiven m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 42,500 kronor.

Riksarkivet har i skrivelse den 11 september 1935 hemställt om anvisande av ett till 43,050 kronor ökat anslag för budgetåret 1936/1937.

Av skrivelsen och därvid fogade bilagor framgår, att ökningen belöper med 350 kronor på det under nästföregående punkt berörda förslaget om reglerande av eldningersättningen vid länsarkivet i Östersund samt med 200 kronor på ökade medel till utgiftskategorien »övriga expenser» vid

landsarkivet i Vadstena. Sistnämnda förslag har motiverats med att landsarkivets fåtaliga personal och otidsenliga lokalförhållanden gjorde det nödvändigt att i relativt stor utsträckning anlita tillfällig arbetshjälp.

Under nästföregående punkt har jag avstyrkt förslaget att nu reglera eldningssättningen vid länsarkivet i Östersund. Jag kan således icke biträda den för ifrågavarande arkiv begärda ökningen av förevarande anslag. Däremot tillstyrker jag en ökning med 100 kronor av de till övriga expenser vid landsarkivet i Vadstena beräknade medlen. Ifrågavarande anslag bör följaktligen upptagas med ett till 42,600 kronor förhöjt belopp.

Departementschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 42,600.

[10.] 8. **Landsarkiven m. m.: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten, reservationsanslag.** Under ettvart av budgetåren 1929/1932 utgick anslag för ändamålet med 1,800 kronor, fördelat med 350 kronor på vart och ett av landsarkiven i Uppsala, Vadstena, Lund och Göteborg, med 250 kronor på länsarkivet i Östersund och med 150 kronor på arkivdepån i Visby. Med hänsyn till den statsekonomiska situationen sänktes anslaget för vart och ett av budgetåren 1932/1935 till 1,350 kronor, att utgå till ett vart av de fyra ovannämnda landsarkiven med 260 kronor, till länsarkivet i Östersund med 190 kronor och till arkivdepån i Visby med 120 kronor. Efter tillkomsten av landsarkivet i Härnösand utgår anslaget för budgetåret 1935/1936 enligt samma beräkningsgrund med ett till $(5 \times 260 + 190 + 120 =)$ 1,610 kronor förhöjt belopp.

Landsarkivarierna i Lund och Göteborg hava hemställt, att ifrågavarande anslag under nästkommande budgetår måtte till ett vart av landsarkiven i sistnämnda städer utgå med ett till 350 kronor förhöjt belopp, varemot i övrigt icke ifrågasatts någon höjning av anslaget.

Riksarkivet har i skrivelse den 11 september 1935, i anslutning till vad landsarkivarierna i Lund och Göteborg hemställt, tillstyrkt ett från 1,610 kronor till $(5 \times 350 + 250 + 150 =)$ 2,150 kronor förhöjt anslag till samtliga landsarkiv och därmed jämförliga institutioner.

Med hänsyn till att de skäl, som voro avgörande för den från och med budgetåret 1932/1933 vidtagna sänkningen av anslaget, för närvarande icke i samma grad äro för handen, och då de nu till ifrågavarande institutioner för ändamålet anslagna beloppen synas alltför knappt tillmätta, vill jag tillstyrka den av riksarkivet begärda anslagsökningen å sammanlagt 540 kronor. Med en beräkning av 350 kronor för ett vart av de fem landsarkiven, 250 kronor för länsarkivet i Östersund och 150 kronor för arkivdepån i Visby skulle anslaget komma att utgöra 2,150 kronor. Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Landsarkiven m. m.: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 2,150.

[11.] 9. **Landsarkiven m. m.: Bokbindning och konservering av arkivalier, reservationsanslag.** Till detta ändamål har riksdagen för budgetåret 1935/1936 anvisat ett reservationsanslag å 34,000 kronor. Anslaget har fördelats med 11,300 kronor på landsarkivet i Uppsala, 4,300 kronor på landsarkivet i Vadstena, 3,500 kronor på landsarkivet i Lund, 5,850 kronor på ett vart av landsarkiven i Göteborg och Härnösand, 1,200 kronor på länsarkivet i Östersund samt 2,000 kronor på arkivdepån i Visby.

Landsarkivarien i Vadstena och landsarkivarien i Lund hava var för sig begärt ökning av ifrågavarande anslag till respektive landsarkiv, den förre med 200 kronor och den senare med 500 kronor, varvid i sistnämnda fall med ökningen avsetts en överflyttning till ifrågavarande anslag av bokbindarens dyrtidstillägg.

Riksarkivet har i skrivelse den 11 september 1935 tillstyrkt allenast den föreslagna ökningen av anslaget till landsarkivet i Vadstena.

Departementschefen. Jag anser anslaget böra för nästkommande budgetår utgå med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsarkiven m. m.: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 34,000.

[12.] 10. **Landsarkiven m. m.: Inredning och utrustning m. m. av landsarkivet i Härnösand, reservationsanslag.** I skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 augusti 1933 hade *riksarkivet* beräknat för landsarkivets i Härnösand inredning och utrustning m. m. erforderliga anslagsbelopp till sammanlagt 52,000 kronor. Därav belöpte 1,500 kronor på anskaffande av referensbibliotek, 500 kronor på inbindning av det första bokbeståndet, 30,000 kronor på hyllinredning m. m., 6,000 kronor på bokbinderiets inredning, redskap och arbetsmateriel samt 14,000 kronor på anskaffande av möbler, elektrisk armatur och vissa andra inventarier (se 1935 års åttionde huvudtitel, sid. 35).

Riksdagen anvisade för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag å 35,000 kronor.

Genom beslut den 17 maj 1935 anbefallde Kungl. Maj:t *riksarkivet* att, därest fortsatt anslag erfordrades för ändamålet, verkställa utredning rörande nedbringandet av den ovannämnda till 52,000 kronor beräknade totalkostnaden för inredning och utrustning m. m. av nämnda landsarkiv.

Riksarkivet har i skrivelse den 11 september 1935 anfört bland annat följande: Förberedande undersökningar hade visat, att delposten 30,000

kronor för hyllinredningen på grund av gällande lägre priser borde kunna reduceras till 24,000 kronor, under förutsättning att hela hyllinredningen (6,000 hyllmeter) utfördes på en gång. Men eftersom det nu löpande budgetårets anslag å 35,000 kronor endast medgäve, att en del av denna inredning därmed kunde betalas (13,000 kronor), vore det nödvändigt, att landsarkivarien vid början av budgetåret 1936/1937 hade till sitt förfogande ett fortsatt inredningsanslag till betalning av resten (11,000 kronor). Rörande den andra större delposten i riksarkivets förhandsberäkningar, möbler till 14,000 kronor, kunde före landsarkivariens tjänstetillträde någon besparingsutredning icke göras. På återstående 8,000 kronor till referensbibliotek och bokbinderi torde icke heller någon besparing vara möjlig. På grund av vad sålunda anförts hemställde riksarkivet om anvisande till ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår av ett anslag å 11,000 kronor.

I utlåtande den 3 oktober 1935 har *byggnadsstyrelsen* tillstyrkt bifall till riksarkivets förevarande framställning.

Jag förordar, att Kungl. Maj:t måtte, i likhet med vad riksarkivet hemställt, föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Landsarkiven m. m.: Inredning och utrustning m. m. av landsarkivet i Härnösand* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 11,000.

[13.] 11. **Kungl. biblioteket: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag har i riksstaten för budgetåret 1935/1936 uppförts med 236,400 kronor. I den av riksdagen för kungl. biblioteket godkända avlöningsstaten äro bland annat uppförda dels en anslagspost å förslagsvis 7,000 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, dels ock en anslagspost å 85,670 kronor till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal. Ur förstnämnda anslagspost bestridas kostnader för provisoriskt dyrortstillägg. Ur sistnämnda anslagspost utgår bland annat avlöning till ett biträde för undersökning av i kammararkivet och riksarkivet befintliga äldre arkivalieomslag m. m.

Beträffande sistberörda anslagsändamål anförde 1935 års riksdag (skrivelse nr 8, punkten 13), att riksdagen till fullo uppskattade betydelsen av ifrågavarande från och med budgetåret 1930/1931 bedrivna undersökningar och fördenskull ansåge sig böra anvisa medel för ändamålet jämväl för budgetåret 1935/1936. Härvid hade emellertid riksdagen utgått från att vissa under punkten 13 i 1935 års åttonde huvudtitel antydda åtgärder av tidsbesparande art vidtoges. Härjämte hade riksdagen förutsatt att redogörelse för arbetets fortgång ävensom — så snart och i den mån sådant vore möjligt — beräkning rörande den för arbetets slutförande erforderliga

tiden lämnades, då fortsatt anslag för här ifrågavarande ändamål äskades av riksdagen.

I skrivelse den 29 november 1935 hava *riksbibliotekarien* och *riksarkivet* — under hänvisning till en den 12 november 1935 dagtecknad redogörelse för bearbetningen av ifrågavarande arkivalieomslag m. m., som avgivits av fröken Toni Schmid, åt vilken nämnda arbete uppdragits — anfört

att det för närvarande icke vore möjligt att exakt beräkna den för arbetets slutförande erforderliga tiden. Detta arbete vore av så exklusiv art och förenat med så stora svårigheter icke blott vad rekonstruktionen av materialet beträffade utan även rörande själva identifieringen av de olika texterna, att det nödvändigtvis måste bli ganska tidskrävande. Å andra sidan vore dessa undersökningar av sådan vikt för kännedomen om den svenska, särskilt kyrkliga medeltidslitteraturen, att det skulle vara till synnerlig skada, om de måste avbrytas och icke finge slutföras av den kompetenta arbetskraft, som för närvarande stode till förfogande. Så mycket torde emellertid redan nu kunna sägas, att arbetet med all sannolikhet komme att kräva ytterligare åtminstone fyra till fem år, innan samtliga fragment blivit behandlade.

Av omförmälda av fröken Toni Schmid lämnade redogörelse inhämtas följande:

Under budgetåret 1930/1931 hade genomgåts och provisoriskt förtecknats: Smålands landskapshandlingar fram till 1581, Löneregister (hela serien) och Prosternas tionderäkenskaper (hela serien) samt flera små depåer (jfr Meddelanden från svenska riksarkivet för år 1930, sid. 2).

Under budgetåret 1931/1932 hade genomgåts, förtecknats och undersökts omslagen kring landskapshandlingar för Dalarna samt en samling avtagna omslag, dels ordnade efter landskap, dels oordnade. Av de senare upprättades en särskild numrerad dossier. Ett hjälpregister påbörjades, som skulle underlätta bestämmandet av i synnerhet de svenska omslagen och deras närmare proveniens. (Jfr nämnda meddelanden för år 1931, sid. 2).

Under budgetåret 1932/1933 hade granskats och upptecknats omslagen kring landskapshandlingar för Östergötland och handlingarna för Älvsborgs lösen 1571 och för Älvsborgs lösen 1613, en samling av omslag i Uppsala landsarkiv m. fl. Hjälpregistret, som visat sig vara till nytta, hade fortsatts. (Jfr nämnda meddelanden för år 1932, sid. 1).

Under budgetåret 1933/1934 hade undersökningen och hjälpregistret fortsatts. Toni Schmid hade i en i tidskriften *Scandia* publicerad uppsats »Undersökning av medeltida svenska bokfragment» meddelat närmare uppgifter om katalogiseringsarbetet. Bland annat blevo en del insända omslag från kyrkoarkiv, privata arkiv och läroverksarkiv bearbetade (dessa omslag hade till största del en gång tillhört kammarräkenskapsbeståndet och måste på grund därav nödvändigtvis indragas i undersökningen). (Jfr nämnda meddelanden för år 1933, sid. 3).

Under budgetåret 1934/1935 hade i kammararkivet förtecknats omslagen kring Skeppsgårdshandlingarna (hela serien) och Västmanlandshandlingarna (hela serien). Hjälpregistret hade fortsatts. En samling av fotografiska kopior av utom riksarkivet, kammararkivet och kungl. biblioteket befintliga handlingar (till riksarkivets samlingar räknades även slottsarkivet) hade påbörjats. (Jfr nämnda meddelanden för år 1934, sid. 3). Under detta år

hade undersökningen kunnat glädja sig åt allt större intresse från utländska och inhemska forskare. Korrespondens och muntliga upplysningar hade tagit någon tid i anspråk.

Den 29 maj 1935 hade avslutats landskapshandlingarna för Värmland. Västergötlands landskapshandlingar och räntekammarböckerna vore under arbete. I slottsarkivet vore Skinnräkenskaper m. m. förtecknade. Katalogen över kungl. bibliotekets samling av medeltida pergamentsomslag omfattade för närvarande 1,319 nummer.

Rekonstruktionen av vissa handskrifter ur pergamentsomslagen hade nått en så hög grad av fullständighet, att en definitiv katalog över dem vore under förberedelse.

I skrivelse den 31 augusti 1935 har *riksbibliotekarien* gjort framställning om anvisande av anslagsmedel till, avlöningar vid kungl. biblioteket för budgetåret 1936/1937 och därvid hemställt, att förevarande anslag måtte — i anseende främst till att det visat sig nödvändigt att ifråga om utlåning av litteratur vid biblioteket utöva ökad uppsikt och kontroll genom noggrannare bokföring och redovisning av lånen — höjas med 2,500 kronor för att bereda biblioteket möjlighet att vid låneexpeditionen anställa ett kvinnligt biträde i 7:e lönegraden av den för icke-ordinarie befattningshavare gällande löneplanen.

Vad först angår ovannämnda undersökningar av vissa äldre arkivalieomslag m. m., synes av den lämnade redogörelsen framgå, att ifrågavarande arbeten bedrivs på ett målmedvetet sätt, och att de redan avsatt beaktansvärda resultat. Såsom 1935 års riksdag antytt, möta svårigheter att på ett tillförlitligt sätt beräkna den tid, som ytterligare erfordras för arbetenas slutförande. Riksbibliotekarien och riksarkivet hava preliminärt uppskattat denna tid till minst fyra à fem år. Jag anser mig icke böra nu fixera någon bestämd tid, intill vilken arbetena skola vara slutförda, men förutsätter, att anslagsbehovet även i fortsättningen underkastas årlig omprövning. För nästa budgetår torde medel för ändamålet böra utgå.

Departementschefen.

Jag finner mig icke kunna nu biträda föreliggande förslag om beredande av medel till avlöande av ett kvinnligt biträde vid bibliotekets låneexpedition.

Med anledning av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under budgetåret 1936/1937, torde den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten å 7,000 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän böra ökas med 5,700 kronor till förslagsvis 12,700 kronor.

Förevarande anslag till avlöningar, som i övrigt torde böra beräknas på enahanda sätt som under innevarande budgetår, bör sålunda för nästkommande budgetår bestämmas till (236,400 + 5,700 =) 242,100 kronor.

Under åberopande av vad jag ovan anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels öka den i avlöningsstaten för kungl. biblioteket uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu förslagsvis 7,000 kronor, med 5,700 kronor till förslagsvis 12,700 kronor ävensom i anledning härav öka avlöningsstatens slutsumma från 236,400 kronor till 242,100 kronor;

dels och till Kungl. biblioteket: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 242,100.

[14.] 12. **Kungl. biblioteket: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är under innevarande budgetår uppfört med 57,200 kronor. Enligt den av Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 för kungl. biblioteket fastställda omkostnadsstaten utgår till publikationstryck ett belopp av 20,750 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1935 har *riksbibliotekarien* hemställt, att, enär den av kungl. biblioteket utgivna, för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogen så gott som årligen ökade i omfång, ovan nämnda anslagsmedel till publikationstryck måtte ökas med 4,250 kronor till 25,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1933 och den 22 juni 1934 hade medgivits, att högst 25,000 kronor finge utgå till ifrågavarande tryckningskostnader. Berörda tryckningskostnader hade under budgetåren 1930/1935 uppgått till respektive 21,680, 24,391, 23,515, 20,175 och 23,390 kronor. 1934 års årgång av accessionskatalogen komme att bli till omfånget större än 1933 års årgång. I övrigt har *riksbibliotekarien* icke ifrågasatt någon ändring i dispositionen av förevarande anslag.

Departementschefen.

Med hänsyn till den faktiska storleken av ifrågavarande kostnader för publikationstryck under de närmast föregående åren och i betraktande jämväl av vad *riksbibliotekarien* anfört rörande omfånget av 1934 års årgång av accessionskatalogen, synes en höjning av de för nämnda ändamål beräknade anslagsmedlen böra ske från 20,750 kronor med 4,250 kronor till 25,000 kronor. Anslaget torde böra på grund härav ökas med, i avrundat tal, 4,200 kronor till 61,400 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Kungl. biblioteket: Omkostnader för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 61,400.

[15.] 13. **Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning, reservationsanslag.** Detta anslag utgår för innevarande budgetår med 110,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1935 har *riksbibliotekarien* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästkommande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 110,000.

Departement-
schefen.

[16.] 14. **Stifts- och landsbiblioteket i Linköping: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 15,500 kronor. 1935 års riksdag har fastställt följande avlöningsstat för biblioteket:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* . . . kronor 12,100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:

a) Grundavlöningar m. m. kronor 2,950

b) Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* . . . 450 » 3,400

Summa förslagsanslag kronor 15,500.

Innan jag redogör för biblioteksstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår, må erinras om den sedan länge aktuella frågan om att sätta biblioteket i stånd att i full utsträckning fullgöra ett centralbiblioteks funktioner.

På grundval av Kungl. Maj:ts proposition nr 48 beslöt 1926 års riksdag, att ett bibliotek, benämnt stifts- och landsbiblioteket i Linköping, finge organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vissa av departementschefen i vederbörande statsrådsprotokoll angivna grunder. Detta beslut innebar, att stiftsbiblioteket och stadsbiblioteket i nämnda stad sammanslogos till ett nytt bibliotek vars åligganden väsentligen skulle motsvara de uppgifter, som av de jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 22 juli 1918 tillkallade bibliotekssakkunniga ifrågasatts böra tillkomma de s. k. landsbiblioteken. Beslutet innebar vidare, att Linköpings stad iklädde sig vissa förpliktelser gentemot det nya biblioteket ej blott så till vida, att staden svarade för uppförandet av en för biblioteket avsedd byggnad, utan även därutinnan, att staden lämnade ersättning för vissa erforderliga extra arbetskrafter och för värme, lyse, städning och renhållning m. m.

I den av Kungl. Maj:t sedermera för stifts- och landsbiblioteket utfärdade instruktionen föreskrevs, bland annat, att biblioteket har att tjänstgöra som central för övriga, inom Östergötlands län belägna offentliga bibliotek och boksamlingar och som sådan tillhandagå med boklån i studieändamål, med utsändande av vandringsbibliotek och dylikt i enlighet med de föreskrifter, som vederbörligen vore eller kunde komma att därom varda utfärdade.

I sammanhang härmed vill jag erinra, att — enligt förutnämnda proposition till 1926 års riksdag — skolöverstyrelsen hade föreslagit ett förtydligande av de uppgifter, som skulle tillkomma biblioteket såsom centralbibliotek. Departementschefen uttalade emellertid den meningen, att nyssnämnda uppgifter icke omedelbart borde åläggas den nya institutionen. Till en början torde erfordras en viss konsolidering i den nya organisationsformen, ernående av ett ökat bokbestånd av framför allt modern litteratur och för personalen en ökad förtrogenhet med biblioteksuppgifterna och arbetet i övrigt, innan man kunde tänka sig en så pass krävande utvidgning av verksamheten, som av skolöverstyrelsen avsåges. Tidpunkten för ikraftträdandet av bibliotekets folkbiblioteksfunktioner syntes Kungl. Maj:t böra bestämma på förslag av skolöverstyrelsen. Departementschefen ville dock uttrycka den förhoppningen, att denna tidpunkt icke borde framskjutas mer än som ansåges oundgängligt. Riksdagen lämnade vad sålunda uttalats utan erinran.

Här vill jag också erinra om de i kungörelsen den 24 januari 1930 (nr 15) lämnade föreskrifterna angående uppgifterna för centralbibliotek, vilkas inrättande som bekant ingår som ett led i den av 1929 års riksdag beslutade nyorganisationen på folkbiblioteksområdet. Enligt § 25 i nyssnämnda kungörelse har centralbibliotek »att inom ett av Kungl. Maj:t bestämt område supplera de lokala bibliotekens arbete genom direkt och kostnadsfri utlåning av böcker, som behövas i studiesyfte, genom utsändande av vandringsbibliotek och genom biblioteksteknisk vägledning enligt de närmare föreskrifter, som skolöverstyrelsen utfärdar». Enligt § 32 i samma kungörelse skall centralbibliotek »vara skyldigt att underkasta sig den kontroll och de villkor, som i övrigt av skolöverstyrelsen prövas nödiga och lämpliga». Föreskrifter i anledning av nyssnämnda bemyndiganden har skolöverstyrelsen utfärdat den 13 juni 1930.

I skrivelse den 5 december 1930 anförde *skolöverstyrelsen* att tidpunkten nu syntes vara inne för vidtagande av åtgärder att sätta stifts- och landsbiblioteket i Linköping i stånd att i full utsträckning åtaga sig förutnämnda centralbiblioteksuppgifter. På grund härav hemställde överstyrelsen att Kungl. Maj:t måtte besluta, att stifts- och landsbiblioteket i Linköping hade att från och med den 1 januari 1931 till alla delar åtaga sig de uppgifter, som ålaga centralbibliotek, att de föreskrifter, som överstyrelsen enligt §§ 25 och 32 i sagda kungörelse den 24 januari 1930 ägde utfärda, även skulle äga tillämpning i fråga om nyssnämnda bibliotek samt att bibliotekets chef skulle efter remiss av skolöverstyrelsen avgiva yttrande angående ansökning om statsunderstöd från bibliotek, som enligt nyssnämnda kungörelse vore underkastat hans inspektion.

Under remissbehandlingen av detta ärende framfördes den meningen, att en förutsättning för förslagets genomförande vore, att bibliotekets arbets-

krafter förstärktes och att anslagsmedel anvisades till anskaffande av ett vandringsbiblioteksförråd.

Biblioteksstyrelsen har nu i skrivelse den 31 augusti 1935 erinrat om att biblioteket kommit att tagas i anspråk för en med varje år stegrad interurban lånerörelse inom länet och har framhållit lämpligheten av att ifrågavarande verksamhet bleve närmare reglerad genom samma bestämmelser, som gällde för de egentliga centralbiblioteken. Härför erfordrades *dels* att särskilda medel anvisades till vandringsbiblioteksförråd, *dels ock* att bibliotekets arbetskrafter förstärktes. Sistnämnda behov kunde åtminstone i någon mån tillgodoses genom ökad daglig tjänstgöringstid för den av statsmedel avlönade amanuensen, vilken nu tjänstgjorde fem timmar per dag. Biblioteksstyrelsen föresloge med anledning härav, att medel måtte beredas för utsträckande av tjänstgöringstiden för nämnde befattningshavare till heltidstjänstgöring, i följd varav delposten till grundavlönningar m. m. till icke-ordinarie personal skulle höjas med i runt tal 1,180 kronor till 4,130 kronor, utgörande den med hela pensionsavdraget minskade avlöningen till en heltidstjänstgörande befattningshavare i 18:e lönegraden, och delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till sådan personal med i runt tal 220 kronor till 670 kronor. Anslagsökningen skulle alltså uppgå till 1,400 kronor.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 27 september 1935 anført, att det syntes överstyrelsen såväl med hänsyn till möjligheterna för biblioteket att fylla sina centralbiblioteksuppgifter som till dess förutsättningar att i övrigt tillgodose detsamma åliggande uppgifter synnerligen angeläget, att den av biblioteksstyrelsen föreslagna utökningen av dess arbetskrafter omedelbart komme till stånd.

Även *riksbibliotekarien* har i utlåtande den 16 oktober 1935 tillstyrkt biblioteksstyrelsens förslag.

Statskontoret har i utlåtande den 24 oktober 1935 förklarat sig icke hava något att erinra mot förslaget om utökning av amanuensens tjänstgöringstid, för den händelse det statsfinansiella läget ansåges medgiva ökat tillgodoseende av sådana ändamål som det förevarande.

Såsom av det förestående inhämtas, ingick från början i planen för ifrågavarande biblioteks verksamhet även uppgiften att fullgöra ett centralbiblioteks uppgifter, ehuru av vissa skäl denna sida av bibliotekets funktion kom att ställas på framtiden. Under årens lopp har biblioteket likvisst alltmera fått övertaga jämväl uppgifter av detta slag, men bristande resurser ifråga om personal och bokförråd hava hittills lagt hinder i vägen för att helt kunna tillgodose de anspråk, som måste ställas på ett bibliotek med sådan ställning. Jag finner det önskvärt, att utvecklingen av denna gren av bibliotekets verksamhet icke längre hålles tillbaka och vill därför tillmötesgå biblioteksstyrelsens äskanden. Kostnaderna härför äro relativt ringa.

Departementschefen.

De belöpa sig på utökning av tjänstgöringstiden för en amanuens och på medel till vandringsbiblioteksförråd samt uppgå sammanlagt till — såsom framgår av denna punkt och av punkten 197 i det följande — 4,400 kronor, varav 1,400 kronor avse utsträckt tjänstgöring för en amanuens vid biblioteket och 3,000 kronor vandringsbiblioteksförråd. Medel till utökning av amanuensens tjänstgöringstid böra beräknas under denna punkt. Jag har icke något annat att erinra mot det i detta hänseende föreliggande förslaget, än att delposten till grundavlöningar m. m. bör ökas med 1,230 kronor till 4,180 kronor och delposten till avlöningsförhöjningar m. m. med 170 kronor till 620 kronor. Till förslaget om anvisande av medel till vandringsbiblioteksförråd återkommer jag under punkten 197 här nedan.

Kungl. Maj:t torde senare böra meddela i anledning av föreliggande förslag erforderliga kompletterande föreskrifter angående bibliotekets verksamhet, att gälla från och med budgetåret 1936/1937.

Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med ett med $(1,230 + 170 =)$ 1,400 kronor till 16,900 kronor förhöjt belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för stifts- och landsbiblioteket i Linköping, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,			
<i>förslagsvis</i>	kronor	12,100	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	4,180	
b) Avlöningsförhöjningar			
m. m., <i>förslagsvis</i>	»	620	»
			4,800
Summa förslagsanslag kronor 16,900;			

dels ock till *Stifts- och landsbiblioteket i Linköping: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 16,900.

- [17.] 15. **Stifts- och landsbiblioteket i Linköping: Omkostnader.**
 16. **Stifts- och landsbiblioteket i Linköping: Bokinköp och bokbindning, reservationsanslag.** Dessa båda anslag äro nu uppförda med respektive 1,000 kronor och 6,000 kronor.

Biblioteksstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1935 hemställt om anvisande för nästa budgetår av oförändrat anslag till omkostnader samt av ett med 1,000 kronor till 7,000 kronor höjt anslag till bokinköp och bok-

bindning. Som stöd för sistnämnda förslag har styrelsen anført, att de till omkostnader samt bokinköp och bokbindning utgående anslagsmedlen minskats från sammanlagt 10,000 kronor för budgetåret 1931/1932 till sammanlagt 7,000 kronor under innevarande budgetår, samt erinrat om att övriga såväl vetenskapliga som folkbibliotek, i motsats till stifts- och landsbiblioteket, kommit i åtnjutande av betydande anslagsförbättringar.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 27 september 1935 lämnat vissa siffror till belysande av de anslagsbelopp, som för motsvarande ändamål — utöver anslag till vandringsbiblioteksförråd — disponeras av vissa centralbibliotek. Nämnda anslagsbelopp utgjorde år 1934 i Eskilstuna 10,830 kronor, i Halmstad 11,200 kronor, i Karlstad 6,845 kronor samt i Luleå 5,048 kronor. Överstyrelsen har, bland annat med stöd av nyssnämnda uppgifter, tillstyrkt förslaget om beredande av ökade medel till bokinköp och bokbindning vid stifts- och landsbiblioteket i Linköping.

Riksbibliotekarien har i utlåtande den 16 oktober 1935 likaledes tillstyrkt nämnda förslag, varemot *statskontoret* i yttrande den 24 oktober 1935 avstyrkt detsamma, enär den förebragta utredningen icke övertygat ämbetsverket om nödvändigheten av den ifrågasatta anslagshöjningen.

Med hänsyn till bibliotekets storlek och den omfattning, i vilken det anlitas, synes en mindre ökning av förevarande anslag till bokinköp och bokbindning vara motiverad. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 500 kronor till 6,500 kronor. Anslaget till omkostnader bör uppföras med oförändrat belopp. Departementschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1936/1937 anvisa

dels till *Stifts- och landsbiblioteket i Linköping: Omkostnader* ett anslag av kronor 1,000;

dels ock till *Stifts- och landsbiblioteket i Linköping: Bokinköp och bokbindning* ett *reservationsanslag* av . . . kronor 6,500.

[18.] 17. **Bidrag till pedagogiska biblioteket.** Pedagogiska biblioteket i Stockholm har från och med år 1900 åtnjutit anslag. Sedan från och med hösten 1926 lokaler blivit kostnadsfritt upplåtna åt biblioteket i ämbetsverksbyggnaden vid Hantverkargatan i Stockholm, utgick för budgetåret 1926/1927 ett med hänsyn härtill jämkat anslag till biblioteket, 5,000 kronor. År 1927 höjdes anslaget till 6,500 kronor och år 1930 till 7,000 kronor men sänktes sedermera år 1932 till 6,500 kronor och år 1933 ytterligare till 6,000 kronor. År 1934 ökades anslaget till 6,350 kronor.

Styrelsen för pedagogiska biblioteket har anhållit, att ett belopp av 6,350 kronor måtte anvisas till bibliotekets verksamhet under budgetåret 1936/

1937. *Skolöverstyrelsen* har i skrivelse den 31 augusti 1935 tillstyrkt biblioteksstyrelsens förslag.

Departementschefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till pedagogiska biblioteket* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 6,350, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

[19.] 18. **Nationalmuseet: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 169,000 kronor. I den för nationalmuseet gällande avlöningsstaten finnas intagna *dels* en anslagspost å 4,180 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *dels ock* en anslagspost å förslagsvis 4,100 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

I skrivelse den 31 augusti 1935 har *nationalmuseets chef* hemställt om anvisande för nästkommande budgetår av ett med 9,200 kronor till 178,200 kronor ökat anslag till ifrågavarande ändamål. Av anslagsökningen belöper 3,400 kronor på inrättande av en ordinarie befattning såsom förste expeditionsvakt, tillika tekniskt biträde vid avdelningen för konsthantverk, i lönegraden B 7, 4,000 kronor på arvode till en särskild sekreterare samt 1,800 kronor på avlöning åt en vaktmästare, tjänstgörande i stället för en extra ordinarie expeditionsvakt, som helt tages i anspråk för restaurering av tavelramar.

Som motiv för förslaget om inrättande av en ny ordinarie *förste expeditionsvakt, tillika tekniskt biträde*, har anförts följande. En anseelig del av de arbeten, som borde komma till utförande vid avdelningen för konsthantverk, vore av den art, att de museala tjänstemännens tid icke lämpligen borde tagas i anspråk därför. Icke heller kunde dessa göromål uppdragas åt expeditionsvaktspersonal utan särskild utbildning för ändamålet. Bland sådana göromål nämnas bland annat textningsarbeten för museiföremålens etikettering m. m., tapetserare- och annat monteringsarbete, tekniskt ledarskap vid den årliga rengöringen och preservingen av textilsamlingen, fotografering av museiföremål etc.

Vad beträffar framställningen om anvisande av medel till avlönande av en *sekreterare* har anförts följande. Enligt stadgarna för nationalmuseet hade den tjänsteman, som erhållit uppdrag att handlägga sekreterargöromål, bland annat att föra diarium över inkommande ärenden samt protokoll över av överintendenten fattade beslut, över museinämndens förhandlingar samt över förvaltningsärenden, att uppsätta, kontrahera och expediera utgående skrivelser samt införa dem i registraturet, att biträda vid uppsättandet av årsberättelsen samt att för tjänstgöring närvara i museet å tider, som bestämdes av överintendenten. Tidigare hade vid museet funnits särskild sekreterare men på grund av medelsbrist hade denna befattning sedan flera år varit indragen, därvid en av museets amanuenser eller tidvis dess

kvinnliga kamrerare haft i uppdrag att vid sidan av sina vanliga göromål handhava jämväl sekreterargöromålen. En dylik anordning hade emellertid visat sig medföra svåra olägenheter. Den växande arbetsbördan tillåte icke, att de museala tjänstemännen och kamreraren belastades med arbete, liggande utom deras egentliga tjänstgöring, och ifrågavarande befattningshavare saknade juridisk och administrativ utbildning och erfarenhet. Museet spände för närvarande över så vida och skiftande områden, att det vore nödvändigt för dess chef att till sitt förfogande hava en tjänsteman, skolad och erfaren på det juridiskt-administrativa området. Om arvodet till sekreteraren bestämdes till lägre belopp än 4,000 kronor kunde svårigheter yppa sig att erhålla en tillräckligt kvalificerad och i övrigt lämplig person, som ansåge sig kunna ställa sig till förfogande för denna tjänst, å vilken inga utsikter till befordran förefunnos. Arvodet borde emellertid bestämmas av museichefen och, därest omständigheterna befunnos därtill föranleda, av honom fastställas vid mindre belopp än 4,000 kronor. Tjänsten vore icke avsedd att bliva en heltidstjänst.

Vad till sist angår förslaget om beredande av medel för avlönande av en *vaktmästare*, har museichefen anfört, att en av de extra ordinarie expeditionsvakterna sedan några år tillbaka varit sysselsatt med att sätta museets rambestånd i fullgott skick och behörigen underhålla detsamma. För vaktgöring i dennes ställe hade måst anställas en icke-ordinarie befattningshavare med en avlöning av omkring 150 kronor i månaden. Anordningen hade emellertid medfört den stora olägenheten, att det belopp, som kunnat disponeras för avlöning åt amanuenser och skrivbiträden, måst beskäras i en grad, som visat sig vara för det sistnämnda båda kategorier befattningshavare tillkommande arbetet olycklig. Med hänsyn härtill borde medel beräknas för avlönande av ifrågavarande vaktmästare.

Statskontoret har i utlåtande den 8 oktober 1935 anfört följande:

Det förefölle statskontoret, som om de i framställningen åberopade skälen icke gäve vid handen, att behovet av ett särskilt biträde vid konsthantverksavdelningen nödvändigtvis borde tillgodoses på det sätt, som i framställningen föreslagits. Ämbetsverket ville ifrågasätta, huruvida icke huvudparten av de arbetsuppgifter, vilka avsetts skola åvila det föreslagna tekniska biträdet, lämpligen kunde utföras av någon av de redan nu anställda expeditionsvakterna. De mera kvalificerade arbetsuppgifterna borde kunna anförtros åt någon amanuens eller annan därtill lämpad befattningshavare. I varje fall torde tidpunkten knappast ännu vara inne att inrätta en särskild ordinarie tjänst för ändamålet. Skulle det befinnas ofrånkomligt att öka arbetskrafterna vid nationalmuseum för fullgörandet av ifrågavarande arbetsuppgifter, syntes därför erforderliga medel böra beredas genom en måttlig ökning av anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavare m. m.

Vad därefter anginge frågan om anvisande av ett särskilt arvode på 4,000 kronor till en sekreterare vid nationalmuseet, hade vad museichefen i ärendet anfört icke övertygat statskontoret om att sekreterargöromålen vid museet tagit sådan omfattning, att de motiverade anställandet av en särskild befattningshavare. Skulle emellertid icke desto mindre ett behov av särskild arbetshjälp för ifrågavarande göromål anses föreligga, torde detta behov i varje fall kunna fyllas av en befattningshavare med högst ett par timmars daglig arbetstid och mot ett årsarvode av förslagsvis 2,000 kronor.

Departement-
schefen.

I likhet med statskontoret håller jag före, att det torde vara möjligt att anförtro flertalet av de arbetsuppgifter, som skulle utföras av det ifrågasatta tekniska bitrådet å avdelningen för konsthantverk, åt den personal, varöfver nationalmuseet nu disponerar. Skäl torde ej föreligga att beräkna någon höjning av de till museet utgående avlöningsmedlen för tillgodose-
ende av ifrågavarande ändamål.

Ej heller finner jag motiverat att tillstyrka någon höjning av anslagsposten till grundavlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare m. m. för att bereda museet compensation för den minskning i de för avlöande av amanuenser och skrivbiträden avsedda medlen, som uppstått på grund av att en extra ordinarie expeditionsvakt stadigvarande disponeras för restaureringsarbeten. Av utredningen framgår icke, huruvida den extra ordinarie expeditionsvakt, varom här är fråga, även för framtiden behöver helt sys-
selsättas med ifrågavarande restaureringsarbeten, och ej heller att den nuvarande anordningen berett museet större olägenheter.

Vad beträffar sekreterarfrågan må erinras, att 1931 års riksdag ställde sig avvisande till ett av min företrädare i ämbetet framlagt förslag om beviljande av ett arvode för ändamålet (1931 års åttonde huvudtitel, sid. 72, riksdagens skrivelse nr 8 A, sid. 8). Som motivering härför anfördes, att riksdagen icke av den förebragta utredningen funnit styrkt, att det behov av juridisk och administrativ sakkunskap, som kunde förefinnas vid museet, påkallade anställandet av en särskild arbetskraft. För egen del har jag genom den erfarenhet, jag numera vunnit om museets arbetsförhållanden, blivit övertygad om att det är nödvändigt att bereda museet tillgång till sådan, administrativt skolad och förfaren arbetskraft. Avsaknaden härav har onekligen gjort sig märkbar såsom en icke oväsentlig brist i museets organisation. Den relativt ringa merkostnad, anställandet av en sekreterare kan komma att medföra för statsverket, synes mig icke böra få lägga hinder i vägen för att avhjälpa denna brist, som i ganska hög grad försvårar museets skötsel. Jag delar emellertid statskontorets uppfattning om att det av nationalmusei-
chefen föreslagna årsarvodet är för högt och tillstyrker, att det begränsas till 2,000 kronor per år. Den i avlöningsstaten för nationalmuseet ingående anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde följaktligen böra ökas från 4,180 kronor till 6,180 kronor.

Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande grunderna för utgående av provisoriskt dyrortstillägg under nästkommande år, bör den ovannämnda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän ökas med i runt tal 3,800 kronor till 7,900 kronor.

Den av mig förordade anslagsökningen uppgår sålunda till sammanlagt 5,800 kronor. I öfrigt ifrågasätter jag icke någon ändring i medelsanvisningen från förevarande anslag. Anslaget bör alltså för nästkommande budgetår bestämmas till $(169,000 + 5,800 =) 174,800$ kronor.

Under återopande av vad ovan anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels öka den i avlöningsstaten för nationalmuseet uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, från 4,180 kronor med 2,000 kronor till 6,180 kronor;

dels öka den i samma avlöningsstat uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän från förslagsvis 4,100 kronor med 3,800 kronor till förslagsvis 7,900 kronor;

dels i anledning härav öka slutsumman av nämnda avlöningsstat från 169,000 kronor med 5,800 kronor till 174,800 kronor;

dels ock till *Nationalmuseet: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 174,800.

[20.] 19. **Nationalmuseet: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 36,700 kronor. I gällande omkostnadsstat för museet är uppfört ett belopp å förslagsvis 3,500 kronor till reseersättningar.

Nationalmuseets chef har i skrivelse den 31 augusti 1935 hemställt, att till reseersättningar måtte för nästkommande budgetår beräknas ett belopp av 5,000 kronor och förevarande anslag med hänsyn härtill uppföras med ett belopp av 38,200 kronor. Detta förslag är en konsekvens av en av museichefen i berörda skrivelse gjord framställning om återupptagande under nästa budgetår av nationalmuseets vandringsutställningar och därmed sammanhängande verksamhet.

Under punkten 22 här nedan kommer jag att föreslå, att nationalmuseets vandringsutställningar och därmed sammanhängande verksamhet i begränsad omfattning återupptages. Med hänsyn härtill beräknar jag en förhöjning med 1,000 kronor av det till reseersättningar avsedda beloppet, vadan förevarande anslag för nästkommande budgetår bör upptagas med 37,700 kronor.

Departement-
schefen.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 37,700.

[21.] 20. **Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 40,700 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 skall anslaget fördelas på följande sätt:

1. Ökande av vissa samlingar av konstföremål	kronor 6,500
2. Inlösen av svenska konstnärers arbeten	» 18,000
3. Samlingarnas vård och underhåll	» 10,000
4. Boksamlingen	» 2,000
5. Konservering av handteknings- och gravyr-samlingarna	» 2,200
6. Konserveringsarbeten å föremål, tillhörande statens tavel-samlingar å de kungl. slotten	» 2,000
Summa kronor 40,700.	

Nationalmuseets chef har i skrivelse den 31 augusti 1935 hemställt om utverkande för ändamålet av ett reservationsanslag å 100,700 kronor för nästkommande budgetår. Av skrivelsen inhämtas följande:

<i>1. Ökande av vissa samlingar av konstföremål.</i> Till förevarande ändamål (ökande av målnings- och skulptursamlingarna, handteknings- och gravyr-samlingarna samt samlingarna av konsthantverk) hade utgått under	
budgetåren 1923/1932	44,500 kronor
budgetåret 1932/1933	20,500 »
budgetåren 1933/1936	6,500 »

I skrivelse den 14 september 1934 hade museichefen anfört bland annat följande.

En nedskärning av så radikal art, som här skett, måste betraktas som ett provisorium och kunde icke återupprepas, utan att museet åsamkades en skada, som vore omöjlig att reparera. Ty ett museum, som icke vuxit, vore dömt att förtvina. Nationalmuseet kunde uppehålla sin roll av bildningshård för hela vårt folk endast i den mån, som samlingarnas omfattning och, framför allt, deras kvalitet hölles på den höga nivå, som en modern kultur-nation hade rätt att fordra av sitt centralmuseum. Museet hade under årens lopp tillkämpat sig internationellt anseende. Denna rangplats vore nu hotad genom anslagsbeskärningen. Sparsamheten från statens sida vore så mycket mer missriktad som den även ekonomiskt sett vore en okloket. Klokt gjorda konstinköp betydde ingen kapitalförlust utan en välbetänkt kapital-placering. Under de senaste åren hade Sveriges konstbestånd genom export undan för undan reducerats. Ingen mer betydande konstauktion ginge av stapeln utan att en väsentlig och oftast den värdefullaste delen av de ut-bjudna konstverken ginge till främmande länder. Vårt land ägde icke ett effektivt förbud mot export av konsthantverk, och centralmuseet saknade medel att rädda dem från utförsel. Ur såväl konstvetenskaplig som konst-pedagogisk synpunkt vore det av största vikt, att luckorna i samlingarna fylldes, innan en väntad prisstegring helt omöjliggjorde en komplettering av desamma.

I sin år 1935 gjorda framställning anförde museichefen, att de tidigare an-dragna skälen alltjämt ägde sin giltighet och numera, då ytterligare ett år måst förflyta, utan att inköp kunnat i nämnvärd omfattning verkställas, gjorde sig gällande med än större styrka. Med hänsyn härtill hemställde museichefen, att ifrågavarande anslagsbelopp måtte ökas med 38,000 kronor till 44,500 kronor.

2. Inlösen av svenska konstnärers arbeten. Ifrågavarande anslagsbelopp hade från och med budgetåret 1933/1934 utgått med allenast 18,000 kronor mot tidigare 25,000 kronor.

Museichefen hemställde under hänvisning till vad han vid föregående tillfällen anført rörande konstnärernas svåra läge och behov av stöd från statens sida, att anslaget måtte ökas med 7,000 kronor till det tidigare utgående beloppet av 25,000 kronor. Trots sin obetydlighet hade ifrågavarande anslag en moralisk betydelse. Det utgjorde ett bevis på förståelse från statsmakternas sida för konstnärernas strävanden och uttryckte en önskan att bevara den kulturtillgång, som ett lands levande konst utgjorde. Nedskärningen av anslaget hade haft till följd, att museet för att kunna uppehålla den nödvändiga ackvisitionen av levande svensk konst måst söka nedpressa konstverkens priser på ett sätt, som icke vore förebildligt.

3. *Samlingarnas vård och underhåll.* Till detta ändamål äskade museichefen oförändrat anslag, 10,000 kronor.

4. *Boksamlingen.* Till detta ändamål hade utgått under

budgetåren 1927/1931		kronor 3,000
budgetåret 1931/1932		» 4,000
» 1932/1933		» 3,000
budgetåren 1933/1936		» 2,000.

Av sistnämnda belopp användes, anför museichefen, jämlikt föreskrift av Kungl. Maj:t ett belopp av 750 kronor till inbindning och återstoden, 1,250 kronor, förbrukade biblioteket nästan helt och hållet till förvärvande av tidskrifter och s. k. fortsättningsarbeten. Biblioteket vore för närvarande knappast i stånd att anskaffa annan nyutkommande litteratur av vare sig rent vetenskaplig eller mera populär karaktär. Detta verkade synnerligen hämmande på bibliotekets samt museets verksamhet och utveckling icke bara nu utan även för kommande tider, och för såväl museets tjänstemän som för övriga konstforskare vore denna brist på erforderligt studiematerial i högsta grad hindrande i arbetet. Det till inbindning disponerade beloppet vore i hög grad otillräckligt, så mycket mer som ifrågavarande bindningsarbeten ofta vore relativt dyrbara. Med hänsyn till vad nu anförts, hemställde museichefen, att förevarande anslagspost till boksamlingen måtte ökas med åtminstone 3,000 kronor, varav 1,500 kronor till bindning. Vidare hemställde museichefen om en ytterligare ökning med 2,000 kronor av förevarande anslagspost för bestridande av kostnaderna för planschverk. Som motiv för sistnämnda förslag anfördes, att planschverkssamlingen till och med budgetåret 1932/1933 förvärvats för medel från det dåvarande särskilda anslaget till samlingen av handteckningar och gravyrer. Handteckningssamlingen kunde numera icke för den del av anslagsposten till ökande av vissa samlingar av konstföremål, som kunde komma på dess lott, fortsättningsvis göra inköp av planschverk, berörande även museets andra avdelningar. Denna planschverksackvisition måste därför numera tära på samtliga avdelningars inköpsmedel. Då planschverken stadgeenligt skulle uppställas och katalogiseras i biblioteket och det även visat sig praktiskt att verkställa inköpen av planschverk genom bibliotekets försorg, existerade ett så naturligt samband mellan bibliotek och planschverkssamling, att även en budgetär sammanslagning av dem syntes väl motiverad.

Vid bifall till museichefens nyssnämnda förslag skulle sålunda anslagsposten till boksamlingen, vilken benämning enligt museichefens mening lämpligen borde ändras till »biblioteket», beräknas till (2,000 + 3,000 + 2,000 =) 7,000 kronor.

5. *Konservering av handtecknings- och gravyrsamlingarna.* Till föreva-

rande ändamål hade för budgetåren 1927/1933 anvisats 5,000 kronor och för budgetåren 1933/1936 ett belopp av 2,200 kronor.

Den starka begränsningen av dessa medel hade medfört allvarliga olägenheter. Om icke i fortsättningen ökade belopp ställdes till förfogande för ändamålet, kunde irreparabla skador uppstå å museets till stor del synnerligen dyrbara samlingar av handteckningar och gravyrer. En betydande del av det äldre beståndet vore ännu omonterat eller så bristfälligt monterat, att det vore förenat med verklig risk för konstverken att hantera dem i deras nuvarande skick. För att nyförvärven skulle kunna göras tillgängliga för allmänheten erfordrades ovillkorligen, att bladen först blivit vederbörligen monterade. I anledning härav hemställde museichefen, att förevarande anslagspost måtte ökas med åtminstone 1,300 kronor till *3,500 kronor*.

6. *Konserveringsarbeten å föremål, tillhörande statens tavelamlingar å de kungl. slotten.* Till ifrågakommande ändamål hade för budgetåren 1923/1932 utgått 12,000 kronor och för budgetåren 1932/1936 2,000 kronor.

I förevarande skrivelse har museichefen återgivit en förteckning över 29 ur Gripsholmssamlingarna uttagna porträtt, vilka skulle draga en konserveringskostnad av 2,000 kronor. Dessa tavlor befunno sig i sådant skick, att, därest de icke bleve föremål för snara konserveringsåtgärder, risk för förstörelse föreläge. Enbart för konservering av nämnda tavlor erfordrades sålunda ett belopp av 2,000 kronor för nästkommande budgetår. Alltjämt vore emellertid hundratals målningar i de kungl. slotten i trängande behov av vård och konservering. Museichefen hemställde därför, att förevarande anslagspost måtte ökas med 4,000 kronor till *6,000 kronor*.

7. *Material för förvaring av handteckningar och gravyrer.* Till detta ändamål anvisades för budgetåren 1927/1932 ett årligt belopp av 5,000 kronor och för budgetåret 1932/1933 ett belopp av 1,500 kronor. För de efterföljande budgetåren har något anslag ej utgått för ändamålet.

Behovet av förvaringsmaterial av ifrågakommande slag vore emellertid, anför museichefen, stätt i växande. För nästkommande budgetår erfordrades inköp av 100 kartonger med etiketter för en kostnad av 3,125 kronor, 25 portföljer jämte etiketter för 756 kronor samt 2 gravyrskåp för 790 kronor. Med hänsyn härtill hemställde museichefen om anvisande av *4,700 kronor* för ändamålet under nästkommande budgetår.

Departementschefen.

Jag delar museichefens uppfattning, att den allmänna nedskärning av statsanslagen, som ägt rum under de senare åren, kännbart drabbat betydelsefulla delar av nationalmuseets verksamhet. I själva verket utgör museet en av de under åttonde huvudtiteln hörande statsinstitutioner, som hårdast träffats av berörda anslagsminskningar. För att icke den inknappning i ekonomiskt hänseende, som sålunda övergått museet, skall leda till bestående skada för de kulturvårdande uppgifter, staten genom museet utövar, synes det mig nödvändigt, att nu en återgång successivt sker till de förhållanden, som rådde före anslagsbegränsningen. För nästkommande budgetår anser jag mig emellertid kunna tillmötesgå allenast en förhållandevis obetydlig del av museichefens anslagsöskanden. Vid valet mellan de ändamål, som böra för nästkommande budgetår befrämjas genom en anslagsökning, torde i första rummet böra ifrågakomma de grenar av museets verksamhet, som hava avseende på utökandet av museets samlingar av

äldre och nutida konstföremål. Jag tillstyrker därför, att anslagsposterna till ökande av vissa samlingar av konstföremål och till inlösen av svenska konstnärers arbeten erhålla förstärkning, den förra posten med 8,500 kronor och den senare posten med 3,000 kronor, varigenom dessa anslagsposter skulle för nästa budgetår komma att uppgå till respektive 15,000 kronor och 21,000 kronor i stället för nu utgående respektive 6,500 kronor och 18,000 kronor. Vidare synes det vara av vikt, att åtminstone en del av den för förvaring av handteckningar och gravyrer erforderliga materielen kan anskaffas redan under nästa budgetår, varför jag förordar, att härtill anslås ett belopp av 2,000 kronor. Slutligen vill jag tillstyrka, att för museets bibliotek (boksamlingen) för nästa budgetår anvisas en summa av 3,000 kronor, innebärande en ökning av härtill avsedda medel med 1,000 kronor. Av nämnda summa å 3,000 kronor torde 1,000 kronor böra disponeras för bindning. I övrigt ser jag mig icke i stånd att nu tillmötesgå de av museichefen framställda önskemålen om anslagsökningar. Anslagsposterna till konservering av handtecknings- och gravyrsamlingarna å 2,200 kronor samt till konserveringsarbeten å föremål, tillhörande statens tavelamlingar å de kungl. slotten, å 2,000 kronor skulle alltså bibehållas vid oförändrade belopp under nästa budgetår. Anslagsposten till samlingarnas vård och underhåll bör i enlighet med museichefens förslag för nästa budgetår bibehållas vid oförändrat belopp, 10,000 kronor.

Vid bifall till mina här ovan framställda förslag skulle förevarande anslag under nästkommande budgetår disponeras på följande sätt:

1. Ökande av vissa samlingar av konstföremål	kronor 15,000
2. Inlösen av svenska konstnärers arbeten	» 21,000
3. Samlingarnas vård och underhåll	» 10,000
4. Biblioteket	» 3,000
5. Konservering av handtecknings- och gravyrsamlingarna . .	» 2,200
6. Materiel för förvaring av handteckningar och gravyrer . .	» 2,000
7. Konserveringsarbeten å föremål, tillhörande statens tavel- samlingar å de kungl. slotten	» 2,000

Summa kronor 55,200.

Med sistnämnda belopp, 55,200 kronor, som med 14,500 kronor överstiger den nu för ifrågavarande ändamål utgående summan, bör anslaget sålunda uppföras för nästkommande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samling-*
arna för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 55,200.

[22.] 21. **Nationalmuseet: Vandringsutställningar m. m., reservationsanslag.** Till bestridande av kostnader, som voro förenade med vand-

ringsutställningar, föreläsningar och konstpropaganda, anordnade genom nationalmuseets försorg, anvisade riksdagen för vart och ett av budgetåren 1924/1926 ett reservationsanslag av 3,000 kronor samt för vart och ett av budgetåren 1926/1929 ett reservationsanslag av 5,000 kronor. Anslaget utgick därefter under budgetåret 1929/1930 med ett till 7,000 kronor och under budgetåren 1930/1933 med ett till 8,500 kronor förhöjt belopp. Från och med budgetåret 1933/1934 har emellertid av statsfinansiella skäl något anslag för ändamålet icke beviljats.

I skrivelse den 31 augusti 1935 rörande anslagsbehoven för budgetåret 1936/1937 har *museichefen* anhållit, att medel ånyo måtte anvisas till här ifrågavarande ändamål. Till stöd för sin framställning har museichefen anfört huvudsakligen följande.

Att helt nedlägga museets arbete ute i landet hade under de två gångna åren visat sig i realiteten omöjligt. Planerade och igångsatta företag, baserade på samverkan med museet, skulle ej ha kunnat nedläggas utan stort praktiskt men för vederbörande. Trots museets indragna landsortsanslag hade museichefen därför till det yttersta sökt hålla sådant samarbete gående. Med ekonomiskt bistånd från vissa institutioner hade museet under det gångna budgetåret inte blott kunnat uppehålla en omfattande konstabildningsverksamhet i Stockholm utan också genomföra sitt tidigare planerade program för de s. k. vandringslänens kringsändande. Givetvis hade dessa arbeten endast med stor svårighet kunnat genomföras, och ett uppehållande av museets landsortsförbindelser under liknande förhållanden ansåge museichefen sig ej kunna eller böra fortsätta. Så mycket starkare skäl ansåge han emellertid föreligga för ett regelmässigt återupptagande av museets verksamhet utanför huvudstaden.

Det allmänna intresset för konst och konstabildning ute i landet hade tydligen ej avtagit under de två senaste åren. Snarare syntes det ha tilltagit. Nya konstmuseer hade under senare år tillkommit i landsorten. Å ena sidan ägde deras permanenta samlingar dock allt för begränsade möjligheter för att tillfälliga utställningar skulle kunna avvaras; å andra sidan stode majoriteten av svenska städer fortfarande utan regelbunden tillgång på god konst. För båda kategorierna av samhällen syntes det vara en naturlig åtgärd av kulturell omtänksamhet från statens sida att stödja konstitresset genom kringskickade samlingar av goda målningar, skulptur, grafik och konstslöjdföremål.

Under de senaste två åren hade från de mest skilda håll i landet framställts önskemål om att museets vandringsutställningar jämte den därmed förbundna konstabildningsverksamheten måtte med det snaraste återupptagas. De allmänna erfarenheterna från museets arbetsfält ute i landet — även under de två år, då verksamheten varit nedlagd — uppmuntrade till ett återupptagande av såväl vandringsutställningar som av föredrag, skolvisningar och annan konstpédagogisk verksamhet.

Under förutsättning av tillräckligt anslag ansåge museichefen lämpligt, att museet under budgetåret 1936/1937 organiserade en eller flera större vandringsutställningar med material från museets rika konstbestånd. Som vid tidigare vandringsutställningar skulle även nu ifrågavarande utställningar ledas av en museiman, som icke blott skulle ha ansvaret för deras ord-

nande utan också leda allt med utställningarna förknippat konstbildningsarbete. För emballering och andra praktiska anordningar krävdes, att en tekniskt kompetent person dessutom medföljde. Kostnaderna för bedrivande av denna verksamhet beräknades till 8,500 kronor. Däri vore inne slutna samtliga museets utgifter utom reseersättningar. Dessa senare kostnader skulle enligt skrivelsen bestridas från museets omkostnadsanslag.

På grund härav hemställde museichefen om ett anslag av 8,500 kronor för ändamålet.

Det skulle enligt min mening vara synnerligen beklagligt, om statens centrala konstmuseum begränsades till att bli ett exklusivt huvudstadsmuseum, av vars rika konstskatter landet i övrigt ej skulle erhålla del. Den verksamhet med depositioner, vandringsutställningar och konstbildningsarbete, som museet bedrivit under de senare åren och som museet även under de år, då förevarande anslag varit indraget, vetat att på ett ambitiöst och erkännansvärt sätt fullfölja, har högt värdesatts landet runt. Denna verksamhet har säkerligen i ej oväsentlig grad bidragit till att stimulera det konstintresse, som glädjande nog börjat spira även inom befolkningsskikt, vilka tidigare stått tämligen främmande härför. Det är angeläget, att denna gren av museets verksamhet ånyo kommer i åtnjutande av statsanslag. Staten bör så mycket mindre undandraga sig dessa förpliktelser, som vederbörande kommuner alltid med beredvillighet pläga deltaga i kostnaderna för statens vandringsutställningar.

Jag föreslår alltså, att förevarande anslag återuppföres på riksstaten.

Anslaget torde emellertid böra till en början begränsas till 6,000 kronor. Beträffande bestridandet av ifrågakommande kostnader för reseersättningarna hänvisar jag till vad jag under punkten 20 här ovan anförde.

Förevarande anslag synes böra, liksom tidigare skett, anvisas såsom reservationsanslag. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela närmare föreskrifter rörande anslagets utgående.

Åberopande vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Vandringsutställningar m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 6,000.

[23.] 22. **Livrustkammaren: Avlöningar, förslagsanslag.** Till detta ändamål har riksdagen för budgetåret 1935/1936 anvisat ett förslagsanslag av 55,600 kronor. I den av riksdagen godkända avlöningsstaten har upptagits bland annat en anslagspost å 1,100 kronor för särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, avseende provisoriskt dyrortstillägg.

Med skrivelse den 5 augusti 1935 har *föreståndaren för livrustkammaren* gjort framställning om anvisande av anslagsmedel för budgetåret 1936/1937

Departementschefen.

och därvid föreslagit en förhöjning av ifrågavarande anslag med 1,200 kronor till 56,800 kronor.

Förhöjningen vore avsedd att bereda möjlighet till anställande under sommarmånaderna juni—augusti av tillfällig personal, som skulle hava till uppgift att med förevisning och på annat sätt tillhandagå de under dessa månader synnerligen talrika skolresegrupperna. Under ett par år hade på försök denna uppgift överlåtits på den förut befintliga bevakningspersonalen, men svårigheten med användandet av bevakningspersonalen som förevisare vore framför allt, att de för avdelningarna svarande vaktmästarna vid denna tid på året vanligen åtnjöte semester och att de tillfälligt bevakande ej alltid vore fullt förtroagna med avdelningarnas historiska uppgifter. Då skolresegrupperna ofta komme flera på en gång torde vara behöfligt med minst två förevisare. Arvodet för var och en av dessa förevisare torde böra bestämmas till 200 kronor i månaden, varför anslagshöjningen skulle komma att utgöra 1,200 kronor.

Nordiska museets nämnd har i utlåtande den 13 augusti 1935 tillstyrkt föreståndarens anslagsäskanden.

Vidare har *civilförvaltningens personalförbund* i en till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 21 augusti 1935 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen förslag om inrättandet av en befattning på ordinarie stat såsom livrustmästare vid livrustkammaren med placering i lönegraden B 10.

Sistnämnda framställning har tillstyrkts av *föreståndaren för livrustkammaren* i utlåtande av den 2 september 1935 och av *nordiska museets nämnd* i utlåtande av den 11 september 1935.

Statskontoret har enligt utlåtande av den 10 oktober 1935 visserligen funnit betänkligheter av principiell art knappast böra möta mot inrättandet av en ordinarie livrustmästarbefattning men dock ansett sig, med hänsyn till att livrustkammarens personalbehov så sent som vid 1935 års riksdag blivit tillgodosett med två nya ordinarie befattningar, icke för närvarande böra tillstyrka bifall till framställningen ifråga.

Departementschefen.

Vad först beträffar föreståndarens framställning om medel till ersättning åt två under sommarmånaderna anställda förevisare av livrustkammarens samlingar, synes mig behovet av dessa tillfälliga hjälpkrafter icke vara ådagalagt, varför jag icke kan tillstyrka bifall till framställningen. Ej heller anser jag tillräckliga skäl anförda för den av civilförvaltningens personalförbund ifrågasatta åtgärden att nu överföra livrustmästarbefattningen på ordinarie stat.

Med anledning av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor hemställt beträffande grunderna för provisoriskt dyrtorstillägg under budgetåret 1936/1937, torde den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten å 1,100 kronor för särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän böra ökas med 1,300 kronor till förslagsvis 2,400 kronor.

Förevarande anslag till avlöningar, som i övrigt torde böra beräknas på

enahanda sätt som under innevarande budgetår, bör alltså för nästkommande budgetår bestämmas till $(55,600 + 1,300 =) 56,900$ kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels öka den i avlöningsstaten för livrustkammaren uppförda anslagsposten för särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän å förslagsvis 1,100 kronor med 1,300 kronor till förslagsvis 2,400 kronor ävensom i följd härav höja avlöningsstatens slutsumma från 55,600 kronor till 56,900 kronor;

dels ock till *Livrustkammaren: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 56,900.

[24.] 23. **Livrustkammaren: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår utgår för ändamålet ett förslagsanslag å 6,800 kronor.

I sin förut åberopade, av *nordiska museets nämnd* tillstyrkta framställning har *föreståndaren för livrustkammaren* beträffande ifrågavarande anslag icke föreslagit någon ändring.

Anslaget synes för budgetåret 1936/1937 böra utgå med samma belopp som för innevarande budgetår.

Departementsschefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livrustkammaren: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 6,800.

[25.] 24. **Livrustkammaren: Underhåll och ökande av samlingarna, reservationsanslag.** Förevarande anslag utgår för innevarande budgetår med 400 kronor, vilket belopp enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 skall användas till underhåll av livrustkammarens samlingar. Tidigare hava medel även utgått till ökande av ifrågavarande samlingar. För ettvarrt av budgetåren 1926/1933 utgick sålunda till sistberörda ändamål ett anslagsbelopp av 3,500 kronor. Från och med budgetåret 1933/1934 indrogs detta anslag av statsfinansiella skäl.

Föreståndaren för livrustkammaren har i skrivelse den 5 augusti 1935 hemställt, att förevarande anslag måtte för nästkommande budgetår ökas med *dels* 500 kronor för inbindning av böcker, *dels ock* 3,500 kronor för ökande av samlingarna, i följd varav anslaget i sin helhet skulle för budgetåret 1936/1937 utgå med ett till 4,400 kronor förhöjt belopp.

Av skrivelsen inhämtas, att livrustkammaren kunnat före anslagsbeskrivningen under de senaste budgetåren disponera ett belopp av 300 kronor av statsanslaget till inbindning av böcker. Då medel för bindning av böcker nu ej kunnat disponeras under ett flertal år, vore behovet av bindning mycket stort, så mycket mer som biblioteket omfattade en specialitet, som vore mycket litet representerad i övriga offentliga bibliotek, på grund varav

livrustkammaren mottog ett icke obetydligt antal bokrekvisitioner från sistnämnda bibliotek. För att bota de värsta bristerna erfordrades för budgetåret 1936/1937 ett anslagsbelopp av 500 kronor.

Det för ökande av samlingarna äskade beloppet, 3,500 kronor, vore visserligen i och för sig icke tillräckligt. Kostnaderna för nyförvärv hade väsentligen bestritts med hjälp av bidrag från enskilda. Bland önskvärda nyförvärv funnes emellertid ett icke obetydligt antal föremål, som kunde äga stor betydelse för forskningar men vore för oansenliga för att locka donatorer. Även för köp, för vilka mecenater efter hand kunde intresseras, vore en handkassa erforderlig.

Nordiska museets nämnd har i utlåtande den 13 augusti 1935 tillstyrkt framställningen.

Departementschefen.

Jag finner en ökning av de till förevarande ändamål avsedda anslagsmedlen behöfelig. Det är uppenbarligen av vikt, att livrustkammaren beredes möjlighet att på nöjaktigt sätt bevara sitt bokbestånd genom bindning. Vidare förtjänar det uppmärksammas, att livrustkammaren är den enda museala institution under åttonde huvudtiteln, som helt saknar anslag av statsmedel till ökande av samlingarna. Det synes mig erforderligt, att medel för sistnämnda ändamål ställas till förfogande. Anslagsökningen i det hela torde emellertid nu böra begränsas till förslagsvis 600 kronor och förevarande anslag sålunda för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 1,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av föreståndaren för livrustkammaren fördela det sålunda äskade beloppet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livrustkammaren: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1,000.

[26.] **25. Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag är under innevarande budgetår uppfört med 236,100 kronor. För naturhistoriska riksmuseet har 1935 års riksdag godkänt följande avlöningsstat:

Avlöningsstat:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . .	kronor	197,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Lönetillägg till professor E. Stensiö	kronor	1,060
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar »	1,600	2,660
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	28,360
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	1,880	30,240
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor	5,700
Summa förslagsanslag		kronor 236,100.

Innan jag ingår på vetenskapsakademiens äskanden om anslag under budgetåret 1936/1937 för naturhistoriska riksmuseet, må erinras om följande.

Sedan universitetsberedningen den 29 september 1933 av Kungl. Maj:t anbefallts verkställa utredning beträffande frågan om samarbete mellan riksmuseets paleozoologiska avdelning samt institutionen för paleontologi och historisk geologi vid universitetet i Uppsala, överlämnade beredningen med skrivelse den 6 september 1934 sådan utredning jämte förslag i ämnet. Beredningen erinrade, att paleontologin icke utgjorde examensämne, samt framhöll, att det vetenskapliga arbetet och de högre studierna i detta ämne med en rent biologisk inriktning borde hava sin tyngdpunkt förlagd till en enda institution i landet. För denna uppgift vore riksmuseets paleozoologiska avdelning mest lämpad. Beredningen framlade förslag i denna riktning samt förutsatte vidare, att i samband därmed professuren i paleontologi och historisk geologi vid universitetet i Uppsala skulle på visst sätt ombildas. Samtidigt skulle samarbete inledas mellan riksmuseets paleozoologiska avdelning och universiteten. På anmodan av vederbörande fakultetssektion skulle föreståndaren för paleozoologiska avdelningen eller någon hans assistent vid universiteten i Uppsala och Lund giva en kurs i paleozoologi för filosofie kandidat- och magisterexamina. För dem, som önskade specialisera sig på paleozoologi eller som ämnade utarbета doktorsavhandling i ämnet, skulle de vidare studierna kunna förläggas till riksmuseet under avdelningsföreståndarens ledning. Denne skulle tillika vara förpliktad att på anmodan av vederbörande sektion i filosofie licentiatexamen examinera studerande i paleozoologi samt deltaga i bedömandet av disputationssprov i ämnet. En förutsättning för omorganisationen vore, att professorn E. H. O. Stensiö, som vore innehavare av omförmälda professur i paleontologi och historisk geologi i Uppsala, överflyttades som professor och föreståndare för paleozoologiska avdelningen vid riksmuseet. För att biträda Stensiö såväl vid handledningen av de specialister, vilka arbetade å riksmuseet, som vid den mer elementära undervisningen vid universiteten borde vid avdelningen anställas en i vetenskapligt hänseende väl kvalificerad extra assistent. Vidare framlade beredningen förslag om ökning av de till avdelningen utgående anslagsmedlen med 6,600 kronor till avlönande av två kvinnliga biträden i lönegraden B 7, med 12,000 kronor till materiel och med 1,000 kronor till bevakning av svenska fossilfyndorter. Slutligen föreslogs anvisande av två engångsanslag, det ena på 17,700 kronor till komplettering av instrumentutrustningen och det andra på 5,000 kronor till omläggning av elektriska ledningar.

I propositionen nr 142/1935 framlade Kungl. Maj:t, i anslutning till vad universitetsberedningen föreslagit, förslag om förändring av professuren i paleontologi och historisk geologi vid universitetet i Uppsala m. m. Propositionen bifölls av riksdagen (skrivelse nr 162). Erinras må, att jag i sagda proposition anförde, att nyssnämnda frågor om ökade och nya anslag till

paleozoologiska avdelningen torde böra prövas först i samband med behandlingen av riksmuseets blivande anslagsäskanden i övrigt. Riksdagen tog ej heller ställning till universitetsberedningens i nämnda hänseende framlagda förslag.

Kungl. Maj:t har den 23 maj 1935 utnämnt Stensiö till professor och föreståndare för riksmuseets paleozoologiska avdelning samt därvid föreskrivit, att ovannämnda i avlöningsstaten för museet upptagna lönetillägg till Stensiö skall utgå, så länge han tjänstgör i nämnda egenskap och under förutsättning, att han åtager sig att vid behov i filosofie licentiatexamen examinera sådana studerande, som specialiserat sig på paleozoologi, ävensom att, därest lämplig kursledare ej finnes att tillgå vid vederbörande universitet, vid sagda universitet leda en för filosofie kandidat- och filosofisk ämbetsexamen avsedd kortare undervisningskurs i paleozoologi.

I skrivelse den 11 september 1935 har *vetenskapsakademien* hemställt om proposition till 1936 års riksdag rörande likställande i lönehänseende av professorerna och avdelningsföreståndarna vid naturhistoriska riksmuseet samt av professorn och föreståndaren för statens etnografiska museum med professorerna vid statsuniversiteten.

I utlåtande den 5 oktober 1935 har *statskontoret* avstyrkt bifall till framställningen under anförande, att förstnämnda professors avlöningsförhållanden reglerades så sent som år 1926, att någon förändring av deras arbetsuppgifter sedan dess icke inträtt samt att en förbättring av deras löneställning uppenbarligen skulle kunna medföra liknande krav vid andra fackhögskolor och vetenskapliga institutioner.

I särskild skrivelse den 11 september 1935 har *vetenskapsakademien* vidare framlagt äskanden om anslag för budgetåret 1936/1937 till naturhistoriska riksmuseet. Därvid har akademien hemställt *dels* om anslag till följande nya ändamål, nämligen till särskilt arvode till uppsyningsmannen, till en extra assistent vid envar av mineralogiska, botaniska och paleozoologiska avdelningarna, till arbetsbiträde vid evertebratavdelningen, till två kvinnliga biträden vid paleozoologiska avdelningen samt till ordnande och preparering av botaniska avdelningens svampsamling, *dels ock* om ökning av den ovannämnda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Av skrivelsen och därvid fogade bilagor inhämtas i berörda avseenden följande.

Särskilt arvode till uppsyningsmannen. Som en naturlig följd av museets utveckling hade uppsyningsmannens arbetsuppgifter och ansvar alltmera ökats. Hans placering i lönegrad — B 10 — måste i betraktande härav ävensom vid jämförelse med andra befattningshavare vid museet anses mindre tillfredsställande. I likhet med trädgårdsskötaren, till vilken utginge särskilt tilläggsarvode av 300 kronor, hade uppsyningsmannen en betungande tjänstgöring utöver den vid museet normala arbetstiden, för vilken

kompensation i form av ledighet numera knappast alls kunnat beredas honom. Uppsyningsmannen borde med hänsyn härtill beredas särskilt tilläggsarvode av 300 kronor.

Extra assistent vid mineralogiska avdelningen. 1927 års riksdag beviljade, bland annat för analys av mineral från Långbans gruva, ett belopp av 6,000 kronor, varav under budgetåren 1927/1930 anvisades 2,000 kronor per år. Med hjälp härav samt av fondmedel och av medel från Grufveaktiebolaget Långban hade under åren 1928—1932 behovet av kemiskt analysarbete kunnat någorlunda tillgodoses. Sedan dess hade dock sådana undersökningar, som erfordrade kemiska analyser, måst till största delen nedläggas. Med hänsyn till dels behovet av analyser av långbansmineral, dels ock det sedan avdelningens tillkomst klart framträdande behovet av en till dess förfogande ständigt stående kemist, borde å avdelningen anställas en extra assistent, placerad i 20:e löneklassen av gällande löneplan för ordinarie befattningshavare. Delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal borde följaktligen ökas med 6,048 kronor.

Extra assistent vid botaniska avdelningen. Under de senaste trettio åren, varunder avdelningens vetenskapligt kvalificerade personal ej undergått förändring, hade dess fanerogamsamlingar med säkerhet fördubblats, kryptogamsamlingarna, som tidigare varit helt obetydliga, vuxit till den grad, att de totalt sprängt ramen för den utveckling, som man räknat med som möjlig, lavherbariet utvecklats till dimensioner, som ställde det bland de verkligt stora dylika herbarierna i världen, och svampsamlingarna efter världskriget väsentligen genom enskild offervillighet tillförts material av sådan omfattning och sådant vetenskapligt värde, att det internationellt från flera håll betygats, att intet museum i världen kunde uppvisa ett motstycke. På grund av det otillfredsställande skick, varuti de sistnämnda samlingarna befunno sig och på grund av avdelningens bristande tillgång på mykologisk fackkunskap bland sin personal, vore det förenat med stora svårigheter för avdelningen att tillfredsställa forskares önskemål rörande svampsamlingarna.

Behovet av ökad, vetenskapligt skolad personal gjorde sig i särskilt hög grad gällande beträffande avdelningens kryptogamsamlingar. Det vore helt enkelt ej möjligt för avdelningens nuvarande fåtaliga personal att sköta vården och bearbetningen av ifrågavarande samlingar. Vilka risker rörande vården, som föreläge, fick man inom avdelningen på ett skrämmande sätt erfara, då under sista vintern upptäcktes, att delar av svampsamlingarna voro starkt infekterade av insekter, som redan hunnit göra avsevärd skada. En kostsam cyanvätebehandling av de rum, där kryptogamsamlingarna vore inrymda, var nödvändig utan att man därför kunde vara säker för framtiden. Det vore ett för botaniska avdelningen trängande önskemål att få möjlighet att anställa åtminstone en därtill kvalificerad person, som finge helt ägna sig åt dessa samlingar.

Den nya befattningen borde i avlöningshänseende ej placeras lägre än museiasistent. Akademien föresloge, att den nyssnämnda delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal måtte för ändamålet ökas med 6,048 kronor, motsvarande lön enligt 20:e löneklassen i löneplanen för ordinarie befattningshavare.

Arbetsbiträde vid evertebratavdelningen. Avdelningens nuvarande otillräckliga vetenskapliga arbetskrafter hade i allt större utsträckning måst ägna sin arbetstid åt fullgörandet av sådana göromål, som utan svårighet kunde utföras av härför skolad arbetsbiträde. Särskilt erfordrades ett biträde, som

vore i stånd att utföra mikrotomsnittningar. Det vore omöjligt att för detta kontinuerliga arbete, vari skicklighet ernåddes först efter längre övning, taga i anspråk elever med korttidsanställning och mot underbetalning.

För ändamålet äskades en förhöjning av nyssnämnda delpost med 2,200 kronor.

Paleozoologiska avdelningen. Genom den paleontologiska teknikens hastigt fortgående utveckling och genom tillströmning av talrika specialister, som för sina arbeten varit nödsakade att anlita modern teknik (åriligen arbetade 10 å 12 vetenskapsmän samtidigt å avdelningen), hade personalbehovet hastigt stegrats. Föreståndaren hade därför sedan mer än fem år tillbaka med stöd huvudsakligen från privat håll anställt två kvinnliga preparatriser, tre å fyra ritbiträden och, vissa perioder, ett fotografiskt biträde, varigenom det tekniska arbetet kunnat avsevärt påskyndas. Den paleontologiska tekniken befunne sig allttjämt i rask utveckling, och någon väsentlig minskning av antalet specialister å avdelningen torde knappast vara att räkna med under åtskilliga år framåt. Under sådana omständigheter och med hänsyn till de förpliktelser, som numera ålåg avdelningen i egenskap av vårt enda rent paleozoologiska institut, vore en ökning av den tekniska personalen starkt påkallad. Tills vidare vore bristen på arbetskraft för preparation och fotografering mest trängande, och i främsta rummet skulle därför behövas två *kvinnliga biträden*, varav ett för finare preparation och ett för huvudsakligen fotografiska arbeten. Med hänsyn till de många fordringar, som måste ställas på nämnda biträden, borde de placeras i lönegraden B 7.

Genom den ändrade ställning, paleozoologiska avdelningen kommit att intaga, hade också ökade krav ställts på dess vetenskapliga personal. Avdelningsföreståndarens åligganden, som tidigare i huvudsak bestodo i vetenskaplig forskning och musealt och administrativt arbete, omfattade nu även ledande av ett vidlyftigt tekniskt arbete och meddelande av undervisning, dels genom handledande av specialister, dels genom att vid behov vid universiteten hålla vissa föreläsningsserier i paleozoologi. En del av detta arbete borde, för att bereda föreståndaren någon lättnad, överlätas på en assistent. Någon lämplig sådan finnes icke att tillgå. Avdelningens ordinarie assistent vore museiman och hade genom sin speciella läggning och genom tidigare föreliggande behov kommit att huvudsakligen inrikta sig på museala uppgifter.

Vid avdelningen erfordrades därför en *extra assistent*, som vore väl förtrogen med modern paleontologisk teknik och dessutom ägde så höga vetenskapliga kvalifikationer, att han kunde biträda vid eller under vissa perioder leda undervisningen å avdelningen samt hålla vissa föreläsningsserier vid universiteten. I lönehänseende borde han därför så nära som möjligt jämsättas med de ordinarie assistenterna.

Med hänsyn härtill hemställdes om anvisande av medel för anställande vid avdelningen av *dels* två kvinnliga biträden i lönegraden B 7, *dels ock* en extra assistent med avlöning, motsvarande 20:e löneklassen i löneplanen för ordinarie tjänstemän.

Ordande och preparering av botaniska avdelningens svampsamling. Till förevarande ändamål anvisade 1931 års riksdag 4,000 kronor och 1932 års riksdag 3,000 kronor. Därefter indrogs anslaget av statsfinansiella skäl. Tidigare hade beräknats (1932 års åttonde huvudtitel sid. 43), att arbetet skulle kräva minst tio år vid ett årligt anslag av 6,000 kronor. Med de hittills anvisade medlen hade utförts synnerligen välbehövliga arbeten med

svampherbarierna. Huvudvikten hade lagts vid de efter doktor Lars Romells död ur hans kvarlätenskap förvärvade samlingarna. Dessa hade visat sig vara i sådant skick, att de först efter mycket arbete kunde göras tillgängliga för forskning. Just dessa samlingar vore dock särskilt efterfrågade av främmande forskare. Under budgetåret 1933/1934 hade arbetet med hjälp av besparingar å anslag till samlingarnas vård m. m. kunnat i begränsad utsträckning hållas i gång. Sedan numera brist föreläge å detta anslag, hade arbetet nästan helt upphört. För budgetåret 1936/1937 beräknades ett belopp av 3,000 kronor vara erforderligt. Av anslaget skulle 2,500 kronor användas såsom arvode åt prepareringshjälp och 500 kronor till förbrukningsmateriel.

Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. På grund av de av 1935 års riksdag beslutade ändrade grunderna för provisoriskt dyrortstillägg borde förevarande anslagspost ökas med 4,320 kronor till 10,020 kronor. Enligt senare från akademien lämnad uppgift borde till sistnämnda belopp läggas 1,434 kronor, belöpande å dyrortstillägg till de av akademien föreslagna tre extra assistenterna och två kvinnliga biträdena, varför ifrågavarande anslagspost skulle upptagas med 11,454 kronor.

I utlåtande den 10 oktober 1935 över vetenskapsakademiens förevarande framställningar har *statskontoret* anfört följande:

Vid anmälan i 1926 års åttonde huvudtitel (sid. 79—82) av frågan om uppsyningsmannens placering i lönegrad hade departementschefen i överensstämmelse med löneregeringskommitténs förslag förklarat sig icke kunna föreslå, att ifrågavarande befattningshavare upptoges i högre lönegrad än B 7. Vid frågans behandling i statsutskottet — varvid jämväl två motioner om högre löneställning för ifrågavarande tjänsteman förelägo till bedömande — framhöll utskottet, att enligt dess mening tjänstinnehavaren ifråga icke kunde i avseende å sin verksamhet jämföras med de till lönegraden B 7 hänfödda förste vaktmästarna utan måste anses hava betydligt mera krävande och omfattande arbete än dessa. Utskottet fann därför goda skäl vara anförda för det motionsvis framlagda förslaget och tillstyrkte, att tjänsten med benämning »uppsyningsman» skulle hänföras till lönegraden B 10. Detta blev också riksdagens beslut. De nu av vetenskapsakademien anförda skälen för särskilt lönetillägg åt uppsyningsmannen syntes ämbetsverket i huvudsak vara desamma, som föranlett 1926 års riksdag att inordna ifrågavarande befattning i så jämförelsevis hög lönegrad som B 10. Med hänsyn härtill och då principiella betänkligheter måste möta mot att tillerkänna en ordinarie befattningshavare särskilt lönetillägg för arbete, som fölle inom ramen av hans ordinarie arbetsuppgifter, kunde statskontoret icke tillstyrka bifall till framställningen i denna del.

Frågorna om inrättande av två extra assistenter, en vid mineralogiska avdelningen och en vid botaniska avdelningen, samt om anställande av ett arbetsbiträde vid evertebratavdelningen förelägo till bedömande även vid 1935 års riksdag. Därvid framhöll departementschefen, att han, ehuru han till fullo uppskattade behovet av den föreslagna arbetskraften, icke under dåvarande statsfinansiella förhållanden kunde tillstyrka medel för de ifrågasatta utökningarna av arbetskraften vid riksmuseet. Några medel för ändamålet anvisades heller icke av riksdagen. I enlighet härmed torde enligt statskontorets mening med inrättandet av ifrågavarande tjänster böra alltjämt anstå.

Vad därefter anginge framställningen om inrättande av en extra assistent-befattning å paleozoologiska avdelningen, ville statskontoret ifrågasätta, huruvida icke detta spörsmål i avvaktan på den nya fördelning av göromålen, som kunde komma att genomföras vid den nuvarande ordinarie assistentens avgång, borde lösas provisoriskt genom inrättandet av en arvodesbefattning med nedsatt daglig tjänstgöringstid och ett årligt arvode å förslagsvis 2,000 kronor. Beträffande slutligen frågan om anställande av två kvinnliga biträden vid samma avdelning, ville ämbetsverket icke motsätta sig, att medel beräknades till avlönande av ytterligare ett extra ordinarie arbetsbiträde, vilket i likhet med det nuvarande biträdet torde böra placeras i 5:e lönegraden.

I skrivelse den 9 oktober 1935 har *vetenskapsakademien* gjort framställning om anvisande av 2,000 kronor för budgetåret 1936/1937 för att möjliggöra fortsatt anställning av redaktör C. A. Tärnlund som biträde vid ordnandet av paleobotaniska avdelningens mossherbarium. Som motiv härför har vederbörande avdelningsföreståndare anfört följande:

De vetenskapligt utbildade tjänstemännen vid avdelningen måste i främsta rummet ägna sig åt dess huvuduppgift, undersökningen och vården av de fossila växterna. Av de inom avdelningen förvarade samlingarna av nutida växter hade särskilt mossorna nödvändigtvis måst eftersättas. En någorlunda tillfredsställande vård av de stora och värdefulla mossamlingarna hade under åren 1917—1931 möjliggjorts genom särskilt understöd av Kungl. Maj:t och enskilda, därvid Tärnlund under större delen av tiden tjänstgjort som bryologiskt skolad medhjälpare. För ändamålet hade Kungl. Maj:t den 3 mars 1933 från reservationsanslaget till extra utgifter anvisat ett belopp av 800 kronor för att möjliggöra fortsatt anställning av redaktör Tärnlund under en tid av ett halvt år. Sedermera anvisade Kungl. Maj:t ytterligare fyra gånger ett lika stort belopp för enahanda ändamål.

Riksmuseets mossherbarium vore den största offentliga samlingen i sitt slag i Sverige, och det vore av stor vikt, att det hölles väl ordnat och tillgängligt för dem, som idkade bryologisk forskning.

Departementschefen.

Frågan om lönereglering för professorerna vid naturhistoriska riksmuseet och för föreståndaren för statens etnografiska museum är icke av beskaffenhet att böra prövas fristående. Den är nära sammanknuten med frågan om löneställningen för motsvarande befattningshavare vid vissa andra vetenskapliga institutioner och fackhögskolor. Jag vill nämna, att liknande krav i år framkommit från exempelvis tekniska högskolan. Det är alltså ett ganska vittomfattande löneproblem, som här föreligger och som, med hänsyn till sina ekonomiska konsekvenser, tarvar en ingående prövning. Jag är icke beredd att nu taga ställning till ifrågavarande spörsmål och kan därför, i likhet med statskontoret, icke biträda vetenskapsakademiens framställning om proposition i ämnet till årets riksdag.

På de av statskontoret anförda skälen avstyrker jag förslaget om särskilt arvode till uppsyningsmannen.

Vad angår förslaget om anställande av en extra assistent vid mineralo-

giska avdelningen må erinras, att 1927 års riksdag, som nämnts, beviljade 6,000 kronor till förvärv och kemisk analys av mineral från Långbans gruva i Värmland. Till grund för detta beslut låg en framställning från vederbörande avdelningsföreståndare, vari anfördes, att det syntes i hög grad önskvärt, att en tillfällig ökning av avdelningens anslag komme till stånd, så att mera omfattande inköp av ifrågavarande mineral möjliggjordes och en vetenskaplig undersökning av dessa mineral i större skala, än vad som under dåvarande förhållanden kunde ske, bleve möjlig. Kostnaderna härför beräknades till det sedermera av 1927 års riksdag beviljade och under de efterföljande budgetåren anvisade beloppet av 6,000 kronor. Den nu föreliggande framställningen om anställande av en extra assistent har motive-rats väsentligen med behovet av arbetskraft för analys av långbansmineral. Därvid har emellertid ej klargjorts, varför det tidigare beräknade kostnadsbeloppet av 6,000 kronor icke varit tillräckligt och ej heller varför behovet av arbetskraft vuxit så, att en relativt högt avlönad, mer stadigvarande befattningshavare måste anställas huvudsakligen för detta ändamål. Med hänsyn härtill kan jag icke förorda förevarande förslag.

Däremot har jag funnit starka skäl anförda för akademiens framställning om anställande av en icke-ordinarie assistent vid botaniska avdelningen. Av utredningen framgår, att samlingarna vid denna avdelning under de senaste trettio åren avsevärt ökats, utan att den vetenskapligt utbildade personalen i motsvarande grad förstärkts. Som följd härav har uppstått en arbetsbalans, som utsatt vissa delar av de rikhaltiga och synnerligen värdefulla samlingarna för risker. På grund härav torde det numera vara ofrånkomligt att förstärka den vetenskapligt kvalificerade personalen vid förevarande avdelning. Lämpligen bör detta ske genom att vid museet inrättas en för avdelningen avsedd extra ordinarie befattning i lönegrad med samma ordningsnummer enligt löneplanen för extra ordinarie tjänstemän som den, vilken blivit fastställd för ordinarie tjänsteman med närmast jämförliga arbetsuppgifter, alltså för museiassistent. Med utgångspunkt härifrån bör den extra ordinarie befattningshavaren hänföras till 21:a lönegraden av nämnda löneplan. Avlöningsanslaget bör i enlighet härmed ökas med grundavlöningen för ifrågavarande befattningshavare, 5,676 kronor, minskad med vederbörligt pensionsavdrag av 192 kronor, d. v. s. med i runt tal 5,500 kronor.

Ur den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal utgår nu ett belopp av 4,000 kronor till vetenskapligt biträde för bearbetning av vissa samlingar å evertebratavdelningen. Anslag till detta ändamål, till vilket dessförinnan under en följd av år utgått medel ur avdelningens materielanslag, anvisades första gången av 1926 års riksdag. Med utverkande av berörda anslag avsåg dåvarande departementschefen (åttonde huvudtiteln, sid. 84—86) att bereda möjlighet för avdelningen att helt utnyttja sitt materielanslag för därmed egentligen avsedda ändamål, vilket till förfång för avdelningen icke kunnat

ske de år, då arvode till ifrågavarande biträde utgått från materielanslaget. Departementschefen förutsatte härvid, att arvodesbeloppet endast borde utgå under de närmaste 4 å 5 åren, under vilken tid det borde tillses, att sagda arbeten bleve behörigen utförda. Sedan vetenskapsakademien den 4 juni 1930, på därom av vederbörande avdelningsföreståndare gjord framställning, hemställt om utverkande av anslag för ändamålet med oförändrat belopp för budgetåret 1931/1932, anförde min företrädare i ämbetet i 1931 års åttionde huvudtitel (sid. 110 ff.), att han givetvis måst finna det beklagligt, att förevarande arbeten icke hunnit slutföras inom den tid, som år 1926 härför beräknades. Avdelningsföreståndaren hade nu beräknat, att anslag för ändamålet skulle bliva erforderligt under ytterligare 4 å 5 år. Departementschefen tillstyrkte framställningen men utgick därvid från att nyssnämnda beräkning skulle visa sig hållbar, och att således efter sagda tid anslag för ändamålet icke längre skulle ifrågakomma.

Vetenskapsakademien och vederbörande avdelningsföreståndare hava nu utan särskild motivering förutsatt, att ifrågavarande arvodesbelopp skall utgå under ytterligare ett år utöver den av min företrädare i ämbetet angivna tiden. Jag anser mig icke böra motsätta mig detta förslag, sedan jag inhämtat, att ifrågavarande vetenskapliga biträde alltjämt anses behövt. Att härutöver, på sätt ifrågasatts, medel skulle för nästkommande budgetår anvisas till arbetsbiträde vid ifrågavarande avdelning synes mig icke böra ifrågakomma.

Av den ovan intagna orienterande redogörelsen framgår, att föreståndaren för paleozoologiska avdelningen efter 1935 års riksdags beslut rörande förändring av professuren i paleontologi och historisk geologi vid universitetet i Uppsala m. m. erhållit vidgade arbetsuppgifter. En av förutsättningarna för universitetsberedningens för 1935 års riksdag härutinnan framlagda och av riksdagen i princip godtagna förslag var, att avdelningen bereddes ökade anslag av statsmedel. Denna fråga, till vilken Kungl. Maj:t och riksdagen, som nämnts, icke togo ställning i samband med berörda omorganisation, föreligger nu till avgörande. Såsom av det föregående framgår, har vetenskapsakademien hemställt, att vid paleozoologiska avdelningen måtte utöver nuvarande av statsmedel avlönade personal anställas *dels* en extra assistent med lön enligt 20:e löneklassen av löneplanen för ordinarie tjänstemän, *dels ock* två kvinnliga biträden i lönegraden B 7.

Vad angår förstnämnda förslag om anställande av en extra assistent, är att märka, att avdelningsföreståndaren nu icke disponerar över någon assistent, som, på sätt av universitetsberedningen förutsatts, kan i föreståndarens ställe vid förefallande behov leda kurser i paleozoologi för filosofie kandidat- och magisterexamina vid universiteten eller i föreståndarens frånvaro hava överinseendet över det speciella forskningsarbete, som bedrives vid avdelningen.

Såväl med hänsyn härtill som på grund av önskvärdheten att avdelningsföreståndaren vid sin forskningsverksamhet erhåller tillgång till ett med modern paleontologisk teknik förtroget vetenskapligt biträde utöver den nuvarande ordinarie museiassistenten, som är mer inriktad på musealt arbete än på paleontologisk forskning, torde medel böra beredas för ändamålet. Statskontoret har ifrågasatt, att denna fråga skulle kunna provisoriskt lösas genom inrättande av en befattning med ett årsarvode av 2,000 kronor. Detta förslag synes emellertid icke på ett nöjaktigt sätt tillgodose det ökade personalbehovet vid avdelningen och ej heller bereda möjlighet att för tjänsten erhålla en i tillfredsställande grad kvalificerad person. Med hänsyn härtill föreslår jag, att för ändamålet inrättas en extra ordinarie befattning vilken — i likhet med ovannämnde befattningshavare vid botaniska avdelningen — bör placeras i 21:a lönegraden. Detta förslag fastläser på intet sätt avdelningens organisation och utesluter alltså ej, att den av statskontoret i dess ovanberörda utlåtande antydda nyfördelningen av göromålen vid avdelningen kan vid den nuvarande museiassistentens avgång komma till stånd. Merkostnaden vid bifall till det av mig nu förordade förslaget utgör, såsom av det föregående framgår, omkring 5,500 kronor.

Vad därefter angår förslaget om anställande av kvinnliga biträden vid paleozoologiska avdelningen, torde det ej blott med hänsyn till den intensiva vetenskapliga verksamheten vid avdelningen utan även på grund av de paleontologiska arbetenas krävande och tidsödande karaktär vara av behovet påkallat, att den vetenskapliga personalen därstädes beredes utökad teknisk hjälp. En ej obetydlig lättnad lär i detta hänseende kunna beredas avdelningen, om vid densamma nu anställes *ett* sådant biträde. Jag tillstyrker därför, i likhet med statskontoret, att medel beredas för anställande av endast ett biträde utöver avdelningens nuvarande av statsmedel avlönade biträdespersonal. Då det ej med säkerhet kan förutsägas, om behovet av ifrågavarande biträde kommer att kvarstå även efter den nuvarande föreståndarens avgång, torde biträdet icke böra uppföras på ordinarie stat utan beredas extra ordinarie ställning. I anslutning till statskontorets förslag beräknar jag en ökning av anslagsposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal med 2,170 kronor, motsvarande lönen, efter avdrag med vederbörligt pensionsavdrag, för ett kvinnligt biträde i 5:e lönegraden.

Såsom bidrag till inlösen för riksmuseets botaniska avdelning av de av filosofie kandidaten Lars Romell efterlämnade mykologiska samlingarna anvisade 1929 års riksdag ett anslag av 5,000 kronor (jfr 1929 års åttonde huvudtitel, sid. 87 ff.). Från enskilt håll lämnades för samma ändamål bidrag med 32,000 kronor. Av nu föreliggande främställning framgår, att ifrågavarande samlingar befinna sig i ett ur forskningssynpunkt mindre tillfredsställande skick. Med hänsyn härtill biträder jag vetenskapsakademins främställning om anvisande tillfälligtvis av 3,000 kronor till ordnande

och preparering av nämnda samlingar. Av detta belopp torde 500 kronor, som belöpa på kostnader för förbrukningsmateriel, böra föras under efterföljande anslag till underhåll och ökande av samlingarna m. m. och återstoden, 2,500 kronor, under anslagsposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal beräknas såsom arvode åt prepareringsbiträde.

Av akademiens skrivelse den 9 oktober 1935 inhämtas, att paleobotaniska avdelningens mossherbarium ej kan utan särskilt för ändamålet anvisat anslag beredas tillfredsställande vård. På grund härav har under de senaste åren anvisats anslag med 1,600 kronor för år ur åttonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter. Då ifrågavarande, på ett övertygande sätt vitsordade anslagsbehov ej synes böra tillgodoses ur nämnda reservationsanslag utan utgå ur avlöningsstaten för naturhistoriska riksmuseet, bör förevarande anslag ökas med hänsyn härtill. Denna ökning torde emellertid böra begränsas till det belopp, som under de senaste åren utgått ur anslaget till extra utgifter, nämligen 1,600 kronor. Anslagsposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal bör alltså tillfälligtvis ökas med sistnämnda belopp.

Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anfört rörande grunderna för provisoriskt dyrortstillägg vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor ävensom till mina ovan framlagda förslag om inrättande av vissa nya tjänster vid riksmuseet, bör anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal ökas från 5,700 kronor med i runt tal 5,130 kronor till 10,830 kronor.

Vid bifall till vad ovan föreslagits bör den i avlöningsstaten för museet uppförda delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal ökas från 28,360 kronor med $(5,500 + 5,500 + 2,170 + 2,500 + 1,600 =)$ 17,270 kronor till 45,630 kronor. I delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till sådan personal ifrågasättes icke nu någon förändring. Slutligen bör anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, som nämnts, ökas med 5,130 kronor till 10,830 kronor. De av mig tillstyrkta anslagsökningarna uppgå sålunda till ett sammanlagt belopp av $(17,270 + 5,130 =)$ 22,400 kronor. Förevarande anslag bör alltså för budgetåret 1936/1937 uppföras med $(236,100 + 22,400 =)$ 258,500 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie
stat, *förslagsvis* kronor 197,500

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a. Lönetillägg åt professor E. Stensiö kronor 1,060
 - b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar » 1,600 2,660
 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a. Grundavlöningar m. m. kronor 45,630
 - b. Avlöningsförhöjningar m. m.,
 förslagsvis » 1,880 47,510
 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, *förslagsvis* kronor 10,830
- Summa förslagsanslag kronor 258,500;
- dels ock till Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 258,500.*

[27.] 26. **Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader, förslagsanslag.**
 Detta anslag är under innevarande budgetår uppfört med 44,350 kronor.

Vetenskapsakademien har i skrivelse den 11 september 1935 hemställt om anvisande för budgetåret 1936/1937 av *dels* oförändrat anslag till omkostnader, *dels ock* 5,000 kronor till omläggning av det elektriska ledningsnätet å paleozoologiska avdelningen. Ur motiveringen för sistnämnda förslag inhämtas följande:

I petitaskrivelse för budgetåret 1930/1931 hade framhållits, att det under senare år varit nödvändigt att inköpa ett flertal synnerligen strömkrävande belysningsapparater. Enligt beräkningar av ingenjör Heineman i byggnadsstyrelsen vore strömförbrukningen för dessa lampor så betydande, att en besparing på cirka 500 kronor per år skulle vinnas, ifall de kunde kopplas in på kraftnätet. Elektricitetsverket hade samtyckt härtill. Då emellertid kraftström icke vore inledd mer än till ett fåtal punkter inom avdelningen och ledningarna icke vore dimensionerade för en större förbrukning, erfordrades en rätt betydande nyinstallation av såväl kontakter som ledningar. Kostnaderna härför hade av Heineman beräknats till i runt tal 5,000 kronor.

Akademien framhåller i sin förevarande framställning, att behovet av elektrisk energi numera ytterligare stegrats och att en hel del lösa ledningar måst inläggas, vilka innebure en icke obetydlig brandrisk. Starka anmärkningar hade framställts vid brandsyn.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 13 november 1935 tillstyrkt förevarande förslag, i vad det avser omläggning av det elektriska ledningsnätet.

Föreliggande framställning om anvisande av ett tillfälligt anslag av 5,000 kronor till omläggning av det elektriska ledningsnätet å paleozoologiska avdelningen synes vara väl motiverad och jag biträder därför densamma. Be-

Departementschefen.

loppet bör avföras å förevarande anslag. Då i övrigt några förändringar i anslagsdispositionen icke torde böra vidtagas, bör anslaget för budgetåret 1936/1937 uppföras med (44,350 + 5,000 =) 49,350 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att ändra den för riksmuseet gällande omkostnadsstaten med hänsyn till vad nu föreslagits.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 49,350.

[28.] 27. **Naturhistoriska riksmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m., reservationsanslag.** Till förevarande ändamål anvisades under budgetåret 1934/1935 anslagsmedel med tillhoppa 40,695 kronor. Ifrågasvarande anslag ökades för budgetåret 1935/1936 med 10,005 kronor till 50,700 kronor.

Vetenskapsakademien har i skrivelse den 11 september 1935 hemställt om anvisande för nästkommande budgetår av *dels* ett till 60,700 kronor höjt anslag till underhåll och ökande av samlingarna m. m., *dels ock* anslag av tillfällig natur till instrument och skåp m. m.

Ökningen av förstnämnda anslag med 10,000 kronor belöper på paleozoologiska avdelningen. I detta hänseende inhämtas ur akademiens skrivelse och därvid fogade bilagor följande:

Paleozoologiska avdelningens materielanslag, som år 1915 i samband med museets förflyttning till Frescati fastställdes till 4,000 kronor, uppginge för budgetåret 1935/1936 till 6,170 kronor. När anslaget år 1915 bestämdes till 4,000 kronor, var avdelningen en övervägande museal institution med tvenne arbetande vetenskapsmän, föreståndaren och assistenten, vilka då under flera år framåt huvudsakligen voro sysselsatta med museets uppodrande och med bestämning och etikettering. Vetenskapligt arbete i egentlig mening gavs icke större tillfälle till, och ej heller var något material av betydelse utlånat till utomstående forskare för bearbetning, som skulle bekostas av avdelningens anslag. Specialister kommo endast sporadiskt till avdelningen och stannade endast någon eller några få dagar. Undersökningstekniken var av enklaste slag. Någon preparation förekom knappast eller endast i ringa omfattning och instrumentell utrustning saknades så gott som helt.

För närvarande vore antalet arbetande vetenskapsmän mångdubblat (10—14 varje år). De vetenskapliga skrifter, som utginge från avdelningen, vore både talrika och omfattande (vissa år cirka 1,000 sidor). Undersökningstekniken vore högt utvecklad. En stor och dyrbar instrumentuppsättning stode till förfogande, vilken krävde förnyelse och underhåll. Under sådana förhållanden hade materielanslaget blivit i hög grad otillräckligt. Enligt erfarenheterna under de senaste fem åren skulle avdelningens behov av materielanslag för den närmaste framtiden gestalta sig på följande sätt:

Förbrukningsmateriel	kronor	4,000
Fotografi och ritning	»	7,500
Askar och etiketter	»	500
Inköp och underhåll av instrument	»	2,000
Inköp av naturalier	»	1,000
Inventarier (skåp och dylikt)	»	1,000
Extra arbetskraft, bevakning av fyndorter, oförutsedda utgifter	»	1,000

Summa kronor 17,000.

Då avdelningens ordinarie materielanslag och ritanslag för närvarande uppginge till 7,170 kronor, skulle ökningen i runt tal uppgå till endast 10,000 kronor. Om avdelningens materielanslag ej bringades någorlunda i nivå med det verkliga behovet, måste det vetenskapliga arbetet snart nog avsevärt inskränkas eller rent av avbrytas under flera år, då avdelningsföreståndaren ej såge någon utväg att för mer än en kort tid framåt skaffa medel till bekostande av detsamma. Med hänsyn härtill hemställdes, att avdelningens materielanslag måtte ökas med 10,000 kronor till 17,000 kronor.

I avseende å akademiens hemställan om anslag till vissa tillfälliga ändamål anfördes i hennes ovanberörda skrivelse, att bristen på skåp och instrument vid flera avdelningar vore ett svårt hinder för verksamheten och i vissa fall hotade att alldeles förlama arbetet med samlingarnas ordnande och undersökning. Beträffande behovet vid de olika avdelningarna framgår av skrivelsen och därvid fogade bilagor följande:

Instrument för paleobotaniska avdelningen. Denna avdelning vore den enda institution i Sverige, där forskning och högre undervisning inom ifrågavarande vetenskapsgren bedreves. Den paleobotaniska vetenskapens storartade utveckling i senare tid sammanhängde framför allt med den allmänna användningen av en teknik, som medgäve ingående undersökning av den mikroskopiska byggnaden av de fossila växterna. För en tillfredsställande bearbetning av de rika samlingarna erfordrades en god utrustning av instrument.

Först och främst vore ett särskilt anslag till *mikroskop med tillbehör* av behovet påkallat. En av avdelningens ordinarie tjänstemän hade under flera år varit hänvisad till ett i icke obetydlig grad förslitet mikroskop. Förutom föreståndaren och museiassistenten arbetade vid avdelningen ej sällan specialister, vilka utförde ett för museet synnerligen värdefullt arbete, som dock obetingat fordrade tillgång till mikroskopisk utrustning. För att fylla den mest kända bristen erfordrades ett modernt mikroskop med tillbehör, vilket enligt anbud belöpte sig på 1,995 kronor. — Jämte mikroskop av vanlig typ vore för paleobotaniska arbeten binokulära prepareringsmikroskop oundgängligen nödvändiga. Avdelningen ägde två dylika mikroskop, av vilka det äldsta anskaffades år 1908 och nu ej längre vore i fullgott skick. Ännu ett prepareringsmikroskop vore därför behöfligt. Kostnaden utgjorde enligt anbud 835 kronor. — Undersökningen av fossil i påfallande ljus under prepareringsmikroskop krävde speciella belysningsanordningar. En bågslampa med tillhörande motstånd etc. måste vara installerad åtminstone vid var och en av de två ordinarie befattningshavarnas arbetsplatser. Kostnaden för två lampor utgjorde enligt anbud 645 kronor. — Den sammanlagda kostnaden för mikroskop med tillbehör utgjorde sålunda (1,995 + 835 + 645 =) 3,475 kronor.

Vidare erfordrades *apparatur för fotografering och ritning*. Vid undersökning av växtfossil förekomme icke sällan fall, då objekt, som skulle avbildas i naturlig storlek eller i ringa förstoring eller förminskning, på grund av bevaringstillståndet icke kunde med fördel fotograferas, eller då noggranna teckningar i övrigt vore nödvändiga. Vid utförande av teckningar av det senare slaget borde den fotografiska avbildningen tjäna såsom underlag och förstoras i lämplig grad. Avdelningen ägde emellertid alls ingen utrustning för utförande av dylika illustrationer. För att råda bot för denna brist erfordrades dels en ritapparat för makroskopiska objekt, dels en lämplig förstoringsapparat för fotografiska negativ, vilken senare även behövdes för tillverkning av illustrationer till skådesamlingen. Den förra kostade enligt anbud 290 kronor, den senare enligt prospekt 270 kronor, alltså tillsammans 560 kronor. — Mikroskopiska preparat kunde, liksom i det föregående omtalade större objekt, icke alltid fotograferas utan måste ofta ritas. För åstadkommande av större översiktsskildrer av detta slag erfordrades projektion av bilden medelst särskild apparatur. Projektionsapparaten erbjöde vidare en enastående möjlighet att kunna direkt demonstrera mikroskopiska preparat. Kostnaden för en rit-projektionsapparat med tillbehör utgjorde enligt anbud i runt tal 2,465 kronor. — Den sammanlagda kostnaden för apparatur till projektion och ritning utgjorde alltså ($560 + 2,465 =$) 3,025 kronor.

Till instrument vid paleobotaniska avdelningen erfordrades sålunda anslag med ($3,475 + 3,025 =$) 6,500 kronor.

Skåp för paleobotaniska avdelningen. Enligt en år 1931 uppgjord plan till huvudsamlingens ordnande erfordrades 60 nya fossilskåp. För det mest trängande behovet, vilket gällde ordnande av växtmaterialet från de mesozoiska formationerna, beräknades 16 skåp av standardtyp, med 50 draglådor i varje, vara erforderliga. Enligt uppgift utgjorde kostnaden per skåp 600 kronor, varför ett genomförande av den nu uppgjorda med hänsyn till det statsfinansiella läget starkt reducerade planen för skåpanskaffning skulle draga en kostnad av 9,600 kronor. Nu hemställdes om beviljande av halva beloppet eller 4,800 kronor. — För en tillfredsställande vård av huvudsamlingen av fossila växter vore det nödvändigt, att exemplaren lades i pappaskar. För ordnande av ovannämnda mesozoiska material beräknades behovet till 16,000 askar, vilka med ett medelpris av 10 öre per styck droge en kostnad av 1,600 kronor. För det begärda halva antalet av behövliga skåp för den mesozoiska samlingen erfordrades sålunda 8,000 askar, motsvarande en kostnad av 800 kronor. — Till nya fossilskåp och askar erfordrades sålunda tillsammans ($4,800 + 800 =$) 5,600 kronor.

Herbarieskåp för botaniska avdelningen. Enligt år 1931 framlagda beräkningar rörande behovet av ökade skåputrymmen för avdelningen under femårsperioden 1932—1937 (1932 års åttonde huvudtitel, sid. 43 och 44) förelåg för nämnda femårsperiod ett behov av 2,000 skåpfack utöver de utrymmen, som vore erforderliga för de Enanderska Salixsamlingarna, vartill extra anslag begärts och delvis beviljats. Kostnadsberäkningarna för ifrågavarande 2,000 skåpfack, som motsvarade 50 herbarieskåp av avdelningens normaltyp, utvisade ett anslagsbehov av 18,000 kronor, vilka ansågs kunna fördelas med lika delar på fem år. För budgetåret 1932/1933 anvisades av riksdagen för ändamålet ett anslag av 2,500 kronor. Sedan dess hade fortsättning icke beviljats. Av det år 1931 beräknade behovet av nya skåputrymmen hade knappast en femtedel kunnat täckas. På grund av den nu under flera år uteblivna skåpanskaffningen, måste behovet för budgetåren 1936/1941

beräknas till minst 2,400 skåpfack. Kostnaderna härför uppginge med nuvarande priser till 17,600 kronor. Om beloppet fördelades på fem år, erfordrades för budgetåret 1936/1937 ett anslag av 3,500 kronor.

Instrument för entomologiska avdelningen. Ehuru entomologiska avdelningen redan då museet byggdes erhöll ett mörkrum, saknade den fortfarande all apparatur för *fotografering* av de föremål, varmed den arbetade. Då den nuvarande föreståndaren hade behov av fotografering av mikroskopiska detaljer efter preparat, där mikroskopets inställning, belysningsförhållandena etc. spelade en avgörande roll vid bildframställningen, kunde det fotografiska arbetet icke längre, såsom tidigare skett, överlämnas till en yrkesfotograf. Föreståndaren hade därför varit tvungen att anlita den på statens växtskyddsanstalt förefintliga utrustningen. Dylika arbetsförhållanden kunde icke i längden fortfa. Anskaffandet av en modern fotografisk utrustning vore därför nu det mest trängande behovet för entomologiska avdelningen. Enligt offert skulle kostnaderna för en mikro-fotografisk apparat belöpa sig till i runt tal 3,075 kronor.

Avdelningens utrustning med *mikroskop* vore särdeles bristfällig och icke på långt när tillräcklig ens för avdelningens egen personal och än mindre för på avdelningen tillfälligt arbetande forskare. Nu finnes blott ett uråldrigt, numera oanvändbart mikroskop samt ett relativt modernt preparermikroskop. Avdelningen behövde ett modernt mikroskop som ersättning för det gamla. Icke mindre nödvändigt vore ett binokulärt preparermikroskop. Det nuvarande preparermikroskopet räckte som nämnts icke till för hela personalen samt vore av en typ, som icke tillgodosåge avdelningens alla behov. Slutligen erfordrades även en mikroskoperingslampa, användbar för båda mikroskopen. Enligt offerter belöpte sig kostnaderna för ett mikroskop jämte belysningslampa samt för ett binokulärt preparermikroskop med tillbehör till i runt tal 2,900 kronor.

För anskaffning av ovan anförda instrument för entomologiska avdelningens räkning skulle sålunda erfordras en summa av (3,075 + 2,900 =) i runt tal 6,000 kronor.

Instrument m. m. för paleozoologiska avdelningen. Under de senaste sex åren hade avdelningens driftkostnader belöpt sig till icke mindre än i runt tal 25,000 kronor per år. Då tillgängliga statsanslag uppgått endast till belopp, varierande mellan 5,470 och 7,000 kronor, hade föreståndaren varit nödsakad täcka bristen, 18,000—19,000 kronor, med medel från annat håll, vilket ofta mött stora svårigheter. Att på detta sätt driva arbetet vore i längden ej möjligt.

Avdelningen ägde *instrumentell utrustning* för 5 à 6 forskare. Då emellertid numera antalet specialister, som arbetade därstädes, vida överstege detta antal och även den tekniska personal, som arbetade med instrument, vore avsevärt större än tidigare, förelåge stor brist ifråga om vissa instrument. Under de två senaste åren hade visserligen instrumentbristen i någon mån avhjälpits, därigenom att några mikroskop med belysningsanordningar och en uppsättning apparater för sollaska slipmetoden kunnat erhållas till låns från paleontologiska institutionen i Uppsala. Men endast cirka ett år framåt kunde man räkna med att få behålla dessa instrument.

Följande instrument vore behövliga:

2 st. Edinger ritapparater (av ny förenklad konstruktion) med	
mikroskop och diverse optisk utstyrsel	kronor 8,000
Preparationsmotorer med tillbehör	» 1,800

Preparationsmikroskop (stark förstoring)	kronor	2,000
Preparationsmikroskop (svag förstoring)	»	1,900
Mikroskop (mycket stark förstoring)	»	2,500
Belysningsapparat	»	1,500

Summa kronor 17,700.

För budgetåret 1936/1937 erfordrades sålunda för paleozoologiska avdelningen ett reservationsanslag å 17,700 kronor för inköp av instrument.

I anslagspetitum för budgetåret 1932/1933 beräknades, att icke mindre än 75 nya *museiskåp* skulle vara erforderliga för att täcka det närmaste behovet. Behovet av skåp för förvaring av samlingar hade under de senast förflutna åren ytterligare ökat. Stora nya samlingar hade kommit till, vilka på grund av sin betydelse för det vetenskapliga arbetet måste förvaras så lätt tillgängliga, att de kunde kommas åt dagligen. Då ej längre skåputrymme funnes att tillgå, förvarades dessa samlingar numera överallt, där plats funnes, såsom ovanpå skåp, på bord och på golven. Ej heller funnes nu tillräckligt skåputrymme för samlingar, som befunne sig under bearbetning, utan även dessa samlingar måste i betydande omfattning ligga öppet utlagda, varhelst de kunde placeras i arbetsrummen eller bredvid arbetsplatserna.

För att avhjälpa det mest trängande behovet av skåputrymme för de närmaste fem åren skulle cirka 30 skåp behövas. Enligt anbud skulle kostnaderna för dessa uppgå till:

vid leverans av 10 stycken åt gången	515 kronor per styck,
» » » 15 » » »	500 » » »
» » » 30 » » »	475 » » »

För inköp av 30 museiskåp för paleozoologiska avdelningen erfordrades ett reservationsanslag av 15,000 kronor, varav äskades 7,500 kronor för budgetåret 1936/1937.

Byggnadsstyrelsen, som den 23 oktober 1935 yttrat sig i ärendet, i vad det avser anskaffande av skåp för paleobotaniska och botaniska avdelningarna, har förklarat sig icke hava något att erinra mot akademiens härutinnan framlagda förslag.

Departementschefen. 1935 års riksdag höjde, såsom redan nämnts, de till riksmuseets förfogande för underhåll och ökande av samlingarna m. m. stående medlen med i runt tal 10,000 kronor, varigenom anslagsmedlen i fråga återfördes till det belopp, som utgått för ändamålet före de senare årens besparingsåtgärder. Akademiens förevarande framställning innebär, att för nästkommande budgetår skulle anvisas till nämnda ändamål ett med 10,000 kronor ökat anslag, vilken ökning avses för paleozoologiska avdelningen, samt härutöver tillfälliga anslag till instrument och museiskåp m. m. vid vissa av museets avdelningar.

Vad först beträffar förslaget om ökning av det löpande anslaget till underhåll och ökande av samlingarna för paleozoologiska avdelningen, synes det, med hänsyn till avdelningens centrala ställning inom den paleozoologiska forskningen i vårt land, vilken ytterligare befasts genom 1935 års riksdags i det föregående omnämnda beslut, vara motiverat att vidtaga en icke oväsentlig förstärkning av ifrågavarande anslag. I sådant syfte förordar jag en ökning av förevarande anslag med 3,000 kronor.

Den föreliggande utredningen har givit vid handen, att vissa av musei-avdelningarna lida brist på moderna instrument och på museiskåp, vilket vållat betydande olägenheter för det vetenskapliga arbetet. Det ligger i sakens natur, att museet med de löpande underhållsanslagen bör kunna bekosta de normala utgifterna för anskaffning av ifrågavarande inventarier, men att svårigheter möta att inom anslagsramen tillgodose sådana större utgifter, som här äro i fråga. Den starka beskärning av statsanslagen, som ägt rum under budgetåren 1932/1935, har givetvis minskat möjligheterna till nyanskaffning och framkallat ett medelsbehov, som nu måste tillgodoses med tillfälliga anslag.

Även om jag sålunda i likhet med vetenskapsakademien håller före, att tillfälliga anslag nu böra anvisas för ifrågavarande ändamål, kan jag icke tillstyrka hela det nu föreliggande nyanskaffningsprogrammet. Jag kan icke underlåta att framhålla, att det ej torde vara uteslutet för avdelningarna vid riksmuseet att gemensamt använda vissa dyrare instrument och apparater, i stället för att sådana tillbehör anskaffas för var och en av ifrågavarande avdelningar. Det är önskvärt, att utredning i detta hänseende förebringas, då äskanden framdeles göras om anslag till motsvarande ändamål.

Bland de avdelningar, som i främsta rummet synas böra komma i åtnjutande av ett tillfälligt inköpsanslag, befinner sig av skäl, som i det föregående anförts, paleozoologiska avdelningen. Anskaffningen av instrument vid denna avdelning har beräknats draga en kostnad av 17,700 kronor och anskaffningen av museiskåp en kostnad av 15,000 kronor, varav 7,500 kronor av akademien äskas för nästa budgetår. Jag vill nu begränsa mig till att förorda, att för sagda budgetår anvisas 5,000 kronor till anskaffande av instrument vid avdelningen och 3,000 kronor till anskaffande av skåp därstädes.

För paleobotaniska avdelningen har äskats 6,500 kronor till mikroskop med tillbehör samt till apparater för fotografering och ritning ävensom 11,200 kronor till nya fossilskåp och askar, varav för nästa budgetår 5,600 kronor. Jag tillstyrker, att för ettvar av sagda ändamål för nästkommande budgetår anvisas 2,000 kronor.

För botaniska avdelningen har behovet av nya skåputrymmen beräknats draga en kostnad av tillhoppa 17,600 kronor, varav för nästkommande budgetår äskats 3,500 kronor. Jag tillstyrker, att för ändamålet anvisas ett belopp av 2,000 kronor. Vidare vill jag erinra, att under punkten 26 här ovan tillstyrkts ett tillfälligt anslag av 3,000 kronor till ordnande och preparering av avdelningens svampsamling, varav 500 kronor till förbrukningsmateriel. Sistnämnda belopp torde böra beräknas under förevarande anslag.

Slutligen har för entomologiska avdelningen äskats 3,075 kronor till anskaffande av apparatur för mikrofotografering och 2,900 kronor till mikroskop med tillbehör, d. v. s. i runt tal 6,000 kronor. Jag tillstyrker för ifrågavarande ändamål ett belopp av 3,000 kronor.

Vid bifall till vad nu föreslagits, skulle för nästkommande budgetår anvisas efterföljande belopp till nedan nämnda tillfälliga ändamål:

Instrument för paleozoologiska avdelningen	kronor	5,000
Museiskåp för samma avdelning	»	3,000
Instrument för paleobotaniska avdelningen	»	2,000
Fossilsåp och askar för samma avdelning	»	2,000
Herbariesåp för botaniska avdelningen	»	2,000
Förbrukningsmateriel för ordnande och preparering av samma avdelnings svampsamlingar	»	500
Instrument för entomologiska avdelningen	»	3,000

Summa kronor 17,500.

Ifrågavarande belopp, 17,500 kronor, torde böra avföras å detta anslag, i vars disposition i övrigt jag icke ifrågasätter annan ändring än ovanberörda ökning med 3,000 kronor för paleozoologiska avdelningens räkning. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(50,700 + 3,000 + 17,500 =) 71,200$ kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att fördela nyssnämnda belopp å 17,500 kronor mellan vederbörande museiavdelningar. Den föreliggande utredningen har givit mig anledning att här frambålla önskvårheten av att anskaffningen av ifrågavarande tillbehör i de fall, där så kan ske, grundas på infortrade anbud från ett flertal firmor, samt att inköpen, i syfte att i göriligaste mån minska anskaffningskostnaderna, icke verkställas av varje avdelning för sig utan på en gång för riksmuseet som helhet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 71,200.

[29.] 28. **Statens etnografiska museum: Avlöningar, förslagsanslag.**

Till detta ändamål har riksdagen för budgetåret 1935/1936 anvisat ett förslagsanslag av 34,400 kronor. I den av riksdagen godkända avlöningsstaten har upptagits bland annat en anslagspost å 600 kronor för särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, avseende provisoriskt dyrtortstillägg.

Med skrivelse den 11 september 1935 har *vetenskapsakademien* — under åberopande av vad föreståndaren för etnografiska museet anförte i en vid skrivelsen fogad, till akademien ingiven framställning — hemställt om beviljande av anslagsmedel till museet för budgetåret 1936/1937 och därvid föreslagit en förhöjning av ifrågavarande anslag med 10,408 kronor till 44,808 kronor. Akademien har härvid beräknat 6,048 kronor för anställande av en extra assistent vid museet, 4,000 kronor för anställande av tillfällig arbetskraft därstädes samt 360 kronor för provisoriskt dyrtortstillägg.

Till stöd för framställningen om ökning av museets arbetskrafter har framhållits huvudsakligen, att intet annat av våra museer av samma storleksordning som etnografiska museet förfogade över en tillnärmelsevis så fåtalig personal som sistnämnda museum. Den vetenskapligt och museitekniskt utbildade personalen bestode av endast två personer, föreståndaren och assistenten. En mycket stor del av samlingarna vore ännu icke ordnad och bearbetad på grund av brist på arbetskraft.

Med anledning av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under budgetåret 1936/1937, tillstyrker jag, att den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten å 600 kronor för särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän ökas med i avrundat tal 400 kronor till förslagsvis 1,000 kronor. I övrigt anser jag mig för närvarande icke kunna förorda bifall till de av akademien begärda ökningarna av förevarande anslag till avlöningar, utan torde detsamma böra beräknas på enahanda sätt som under innevarande budgetår. Anslaget synes sålunda för nästkommande budgetår böra bestämmas till $(34,400 + 400 =) 34,800$ kronor. Departementschefen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels öka den i avlöningsstaten för statens etnografiska museum uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän å förslagsvis 600 kronor med 400 kronor till förslagsvis 1,000 kronor även som i anledning härav öka avlöningsstatens slutsumma från 34,400 kronor till 34,800 kronor;

dels ock till Statens etnografiska museum: *Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 34,800.

[30.] 29. **Statens etnografiska museum: Omkostnader, förslagsanslag.**
I riksstaten för budgetåret 1935/1936 är till detta ändamål uppfört ett förslagsanslag av 15,750 kronor.

I sin ovannämnda skrivelse den 11 september 1935 har *vetenskapsakademien* hemställt, att ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår måtte få utgå med 15,650 kronor.

Jag har intet att erinra mot akademiens framställning och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen Departementschefen.
att till Statens etnografiska museum: *Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 15,650.

[31.] 30. **Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m., reservationsanslag.** Till detta ändamål har riksdagen för budgetåret 1935/1936 anvisat ett reservationsanslag av 6,900 kronor.

I sin förutnämnda skrivelse den 11 september 1935 har *vetenskapsakademien* föreslagit, att ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår måtte få utgå med samma belopp som under innevarande budgetår.

Departement-
schefen.

Jag har intet att erinra mot akademiens framställning och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 6,900.

[32.] 31. **Statens etnografiska museum: Fortsatt iordningställande av f. d. livregementets dragoners kasernetablisement till etnografiskt museum m. m., reservationsanslag.** Arbetena med iordningställande i f. d. livregementets dragoners kasernetablisement av nya lokaler för naturhistoriska riksmuseets etnografiska avdelning påbörjades under budgetåret 1930/1931 (se punkt 42 av 1932 års åttonde huvudtitel).

Med ett för budgetåret 1930/1931 tillgängligt belopp, 85,000 kronor, inreddes det förutvarande sjukhuset till kanslilokaler och försågs med värmeledning, varjämte f. d. kasern I — den mellersta av de tre kasernbyggnaderna — försågs med värmeledning för att kunna användas såsom magasin för den del av samlingarna, som var i oundgängligt behov av uppvärmda förvaringsrum. Vidare uppläts f. d. sjukstallet till förvaringsplats för mera skrymmande föremål, varjämte f. d. kasern III — den närmast vägen belägna av de tre kasernbyggnaderna — provisoriskt iordningställdes till magasin för vissa föremål.

Ett för budgetåret 1931/1932 anvisat anslag, 230,000 kronor, avsåg dels ändringsarbeten i kasern II — den längst från vägen belägna av de tre kasernbyggnaderna — för densammas apterande för visningsändamål, dels ändringsarbeten i kasern III för magasinering — varvid jämväl värmeledning skulle anordnas — dels ock utbyggande av värmecentralen.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1932 års riksdag till fortsatt iordningställande av f. d. livregementets dragoners kasernetablisement till etnografiskt museum m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med av vetenskapsakademien i skrivelse den 31 augusti 1931 framlagt, av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1932 återgivet förslag ett belopp av 96,140 kronor samt anvisade därav för budgetåret 1932/1933 såsom extra reservationsanslag 15,000 kronor. För samma ändamål, d. v. s. inredningsarbeten och anskaffande av monter m. m., anvisades för budgetåret 1933/1934 ett extra reservationsanslag av 22,000 kronor, för budgetåret 1934/1935 ett extra reser-

ervationsanslag av 10,000 kronor samt för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag av ytterligare 10,000 kronor.

Genom beslut den 11 maj 1934 medgav Kungl. Maj:t, att av ovan nämnda för budgetåret 1931/1932 anvisade anslag å 230,000 kronor ett belopp av högst 7,000 kronor finge användas för utförande av vissa inredningsarbeten i f. d. kasern II. För ifrågavarande inredningsarbeten hava alltså hittills utgått sammanlagt 64,000 kronor.

I skrivelse den 11 september 1935 har *vetenskapsakademien* — under åberopande av en av föreståndaren för etnografiska museet gjord framställning — anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att av ovanberörda, av 1932 års riksdag beviljade belopp, 96,140 kronor, för budgetåret 1936/1937 anvisa återstoden, 32,140 kronor.

Jag anser mig böra förorda, att anslaget till ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår begränsas till 10,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Statens etnografiska museum: Fortsatt iordningställande av f. d. livregementets dragoners kasernetablissemant till etnografiskt museum m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *ervationsanslag* av kronor 10,000.

[33.] 32. **Bidrag till nordiska museet.** Under en följd av år har riksdagen anslagit medel till understödjande av nordiska museets verksamhet. Efter en omreglering av anslagen vid 1929 års riksdag har till museet årligen utgått ett anslag av 190,000 kronor att under villkor att en ledamot i museets nämnd vore av Kungl. Maj:t förordnad ävensom på de övriga villkor, Kungl. Maj:t kunde föreskriva, utgå till nämnden för att enligt dess bestämmande användas till museets ändamål. Anslaget avser avlöningar åt museets tjänstemän, inberäknat dyrtidstillägg åt museipersonalen.

I skrivelse den 31 juli 1935 har *nordiska museets nämnd* hemställt om enahanda anslag jämväl för budgetåret 1936/1937.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till nordiska museet* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 190,000 att utgå till museets nämnd för att enligt dess bestämmande användas till museets ändamål under villkor, att en ledamot i nämnden är av Kungl. Maj:t förordnad, ävensom på de övriga villkor, Kungl. Maj:t må föreskriva.

Departement-
schefen.

[34.] 33. **Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund.** Under en följd av år har riksdagen beviljat anslag att utgå till styrelsen för kulturhistoriska föreningen för södra Sverige för att användas för kulturhistoriska museets i Lund förvaltningsomkostnader m. m. Sedan år 1919 har ansla-

gets belopp växlat mellan 22,000 kronor och 30,000 kronor. Anslaget utgick för budgetåret 1934/1935 med 22,000 kronor och är i gällande riksstat uppfört med 25,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1935 har *styrelsen för kulturhistoriska föreningen* hemställt om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1936/1937 med 30,000 kronor.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har i utlåtande den 16 oktober 1935 tillstyrkt bifall till framställningen.

Departementschefen.

Med hänsyn till att anslaget så sent som för innevarande budgetår höjts med 3,000 kronor och då kulturhistoriska museet i Lund näppeligen bör äga företräde framför statens egna likartade institutioner, som ännu ej fått sina anslag återförda till tidigare utgående belopp, finner jag mig icke kunna tillmötesgå framställningen om anslagets ökning till 30,000 kronor utan förordar, att det bestämmes till samma belopp som det för innevarande år beviljade anslaget, 25,000 kronor. Liksom förut skett, torde såsom villkor för statsbidrag böra gälla, att valet av museiföreståndare godkännes av Kungl. Maj:t, varjämte det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de övriga villkor, som kunna befinnas erforderliga för anslagets åtnjutande.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av . . . kronor 25,000 att under villkor, att valet av föreståndare för museet godkännes av Kungl. Maj:t, och under de övriga villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva, utgå till styrelsen för kulturhistoriska föreningen för södra Sverige för att användas för museets förvaltningsomkostnader och i främsta rummet till avlöning åt vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet.

[35.] 34. **Bidrag till musikhistoriska museet.** Alltsedan år 1907 har anslag beviljats till understöd åt musikhistoriska museet. Anslaget, som från och med budgetåret 1923/1924 utgått med 4,000 kronor, höjdes år 1934 till 8,000 kronor.

Styrelsen för musikhistoriska museet har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 september 1935 anhållit, att ifrågavarande anslag måtte för budgetåret 1936/1937 bestämmas till ett med 4,000 kronor till 12,000 kronor förhöjt belopp. Som motiv härför har anförts bland annat följande.

Museets personal bestode, förutom tillfälliga arbetskrafter, av en föreståndare, vars dagliga arbetstid vore 6 timmar, och en kvinnlig amanuens med 7 timmars daglig arbetstid. Genom besparingar från förut erhållet lotterianslag samt en donation hade det varit möjligt avlöna föreståndaren och amanuensen med vardera 3,000 kronor. Från och med den 1 juli 1935

hade dock föreståndaren måst åtaga sig samma arbetsbörda utan avlöning, enär de knappa tillgångarna endast räckt till hyra och amanuenslön. Inkomsterna av inträdesavgifter hade visserligen under året stigit från 600 till 800 kronor, men även om samma inkomst kunde påräknas under innevarande budgetår, så räckte den blott för att tillgodose de mest nödvändiga löpande utgifterna.

Styrelsen ansåge det vara av högsta vikt för museets främjande, att föreståndaren tillerkändes någon ersättning för sitt arbete. Den förut uppburna lönen av 3,000 kronor torde kunna anses såsom synnerligen blygsamt tilltagen. För upprätthållande av samlingarna måste en viss summa användas till arkivets förseende med kapslar och papper. Likaså måste för konserter och demonstrationer instrumenten nödtorftigt underhållas. För att tillgodose nämnda ändamål torde erfordras minst 1,000 kronor. Om museet ej skulle nödgas nedlägga sin verksamhet, måste det räkna med följande utgiftsstat under budgetåret 1936/1937:

Lokalhyra		kronor	5,000
Avlöningar:			
Föreståndaren		kronor	3,000
Amanuensen		»	3,000
Underhåll av museiföremål och arkiv		»	1,000
Löpande utgifter		»	800
Summa kronor			12,800.

För täckande av dessa kostnader torde endast kunna räknas med en inkomst av inträdesavgifter å 800 kronor.

Musikaliska akademien har i skrivelse den 26 september 1935 förklarat sig på det livligaste tillstyrka museistyrelsens framställning.

Akademien har därvid erinrat, att museet, som stode under akademiens överinseende, enligt de av Kungl. Maj:t fastställda stadgarna hade till ändamål att inrymma, konservera samt hålla för allmänheten tillgängliga samlingar av musik- och teaterhistoriskt intresse samt att, i mån av tillgångar, dels ytterligare förvärva föremål av sådant intresse, dels understödja undersökningar rörande svensk musik- och teaterhistoria. På ett synnerligen erkännansvärt sätt hade museet fyllt sin uppgift. Det utgjorde en centralpunkt för svensk musikkonservatoriet och vore föredömligt för motsvarande utländska institutioner, bland vilka det intoge en erkänd rangplats. Med hänsyn till det otillräckliga statsunderstödet hade emellertid de smärre tillgångar av donationer och dylikt, som museet kunnat förfoga över, måst anlitas och vore nu uttömda. Ävenledes hade akademien under några år sökt att av sina begränsade enskilda medel understödja museet men såge sig numera ej i stånd att vidare bidraga härtill.

Akademien erinrar, att museiföreståndarens huvudsakliga arbetstid vore förlagd till museet, varigenom han endast i begränsad mån vore i tillfälle att förskaffa sig inkomst genom annat förvärvsarbete utöver hans anställning som lärare vid musikkonservatoriet. Det vore orimligt, om föreståndarens tid och krafter i så stor utsträckning skulle tagas i anspråk för museet utan motsvarande vederlag, varför det ifrågasatta arvodesbeloppet med hänsyn till de krav, som ställdes på föreståndaren, måste anses synnerligen blygsamt.

Ett ökat understöd vore ett oeftergivligt villkor för museets fortsatta verksamhet och dess nedläggande skulle innebära en betydande förlust för svenskt kulturliv.

Departement-
mentschefen.

Vid min anmälan i 1935 års åttonde huvudtitel (sid. 93 ff.) av frågan om anslag till förevarande ändamål för löpande budgetår ställde jag mig avvisande till ett då av museistyrelsen framfört förslag om höjning av ifrågavarande anslag. Emellertid vill det synas, som om museets ekonomi sedan dess avsevärt försämrats, och fara synes föreligga för att museet med nuvarande statsanslag icke kan på ett tillfredsställande sätt fullfölja sin kulturellt betydelsefulla, såväl i vårt land som i utlandet uppskattade verksamhet. Med hänsyn härtill torde det vara erforderligt att bereda museet ökat bidrag av statsmedel. Likväl anser jag mig ej kunna tillstyrka det av museistyrelsen äskade och av musikaliska akademien tillstyrkta anslaget i dess helhet utan förordar en höjning av anslaget till 11,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till musikhistoriska museet* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 11,000 att på de villkor och under de förbehåll, Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva, utgå till museets ändamål.

[36.] 35. **Bidrag till svenska skolmuseet.** Under en följd av år hava av statsmedel anvisats anslag till svenska skolmuseet. För budgetåret 1924/1925 utgick anslaget med 7,000 kronor, i vilket belopp även ingick ersättning för lokalhyra. Sedan museet tillförsäkrats nya lokaler i ämbetsverksbyggnaden vid Hantverkargatan i Stockholm, begränsades anslaget år 1926 till 2,450 kronor. Det höjdes år 1927 till 3,000 kronor samt år 1931 till 4,000 kronor men sänktes år 1933 till 3,500 kronor, med vilket belopp det är upptaget jämväl i gällande riksstat.

Hos Kungl. Maj:t har nu *centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläraryörening*, med bifogande av berättelse över museets verksamhet under år 1934, anhållit om utverkande av fortsatt anslag med 3,500 kronor till museets verksamhet. *Skolöverstyrelsen* har i utlåtande den 31 augusti 1935 tillstyrkt framställningen.

Departement-
mentschefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska skolmuseet* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 3,500 att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma, utgå till centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläraryörening för museets ändamål.

C. Kyrkliga ändamål.

[37.] 1. **Domkapitlens expeditioner: Avlöningar, förslagsanslag.** 2. **Domkapitlens expeditioner: Omkostnader, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår är förstnämnda anslag uppfört med ett belopp av 273,400 kronor och sistnämnda anslag med ett belopp av 41,100 kronor.

Genom beslut den 31 maj 1934 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst fyra sakkunniga för att inom departementet verkställa förnyad utredning och avgiva förslag angående domkapitlens omorganisation. Jag tillkallade sedermera den 11 juni 1934 ifrågavarande sakkunniga. De sakkunniga hava med skrivelse den 25 juli 1935 överlämnat betänkande med förslag till lag om domkapitel m. m. (statens offentliga utredningar 1935: 31). Yttranden över sagda betänkande hava inhämtats från vederbörande myndigheter, och ärendet är för närvarande under behandling inom ecklesiastikdepartementet. Beredningen av ärendet torde hinna slutföras i så god tid, att förslag kan föreläggas 1936 års riksdag.

I avbidan härpå är det nödvändigt att beräkna de belopp, som för ändamålet böra upptagas i riksstaten för nästkommande budgetår. Förslagsanslaget till avlöningar beräknar jag till ett med 7,200 kronor till 280,600 kronor förhöjt belopp. Förslagsanslaget till omkostnader beräknar jag till 41,200 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition angående domkapitlens organisation, som kan vara riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1936/1937

dels till Domkapitlens expeditioner: Avlöningar ett förslagsanslag av kronor 280,600;

dels ock till Domkapitlens expeditioner: Omkostnader ett förslagsanslag av kronor 41,200.

[38.] 3. **Kleresistaten, förslagsanslag.** Ur förevarande förslagsanslag bestridas huvudsakligen vissa till biskopslöneregleringsfonden eller biskopar i de särskilda stiftens samt till domkyrkosysslöman m. fl. utgående anslag, vilka utbetalas dels till en mindre del med i penningar fastställda belopp, dels till större delen med ersättningsbelopp för spannmål m. m. enligt me-

delmarkegångspris. Ifrågavarande anslag, som under en följd av år varit upptaget med 90,000 kronor, höjdes år 1924 till 150,000 kronor men sänktes på grund av fallande medelmarkegångspris år 1932 till 120,000 kronor och år 1933 ytterligare till 85,000 kronor. År 1934 höjdes anslaget emellertid till 100,000 kronor med hänsyn till ökad belastning å anslaget.

Departementschefen.

Enligt budgetredovisningarna har anslagsbelastningen under budgetåren 1933/1935 utgjort 104,825 kronor 84 öre, respektive 103,359 kronor 90 öre. Med hänsyn härtill torde anslaget böra även för nästkommande budgetår bibehållas vid sitt nuvarande belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kleresistaten* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,000.

[39.] 4. **Ersättning för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m.** Enligt föreskrift i 3 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, sådan nämnda paragraf lyder enligt lag den 23 november 1934 (nr 545), skall från statsverket för varje år till kyrkofonden utgå ersättning med 4,627,887 kronor för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m. I fråga om uppkomsten av statsverkets åtagande av här föreliggande ersättningsskyldighet hänvisas till den utredning härom, som lämnats i 1918 års attonde huvudtitel, punkt 32. Indragningen av tiondet har ägt rum för varje pastorat från och med ecklesiastikåret näst efter det, med vars utgång den på grund av förordningarna den 11 juli 1862 och den 1 november 1872 fastställda löneregleringen för prästerskapet i pastoratet upphört att gälla. I samband därmed har kammarkollegiet haft att, i enlighet med givna föreskrifter, uträkna och fastställa värdet av det indragna tiondet. Med det sålunda för varje pastorat fastställda beloppet utgår statsverkets ifrågavarande ersättning till kyrkofonden, vilken ersättning successivt växt allteftersom antalet nyreglerade pastorat ökats. Å andra sidan utgöra de indragna tiondeavgifterna för statsverket en inkomst, vilken dock successivt minskas därigenom, att avgifterna under loppet av tjugu år, räknade för varje pastorat från och med det år, då indragningen där vidtager, i viss ordning avskrivas.

Departementschefen.

Sedan den sista av de äldre löneregleringarna den 30 april 1934 tilländagått och indragningen av tiondeavgifterna, efter av kammarkollegiet slutligt fastställt värde av dessa, blivit definitivt genomförd för hela landet, utgör slutsumman för den från statsverket utgående årliga tiondeersättningen 4,627,886 kronor 12 öre, eller efter avrundning till helt kronotal 4,627,887 kronor, till vilket belopp ersättningen ock, såsom ovan nämnts, numera bestämts i kyrkofondslagen.

Förevarande anslag bör sålunda för nästkommande budgetår uppföras med sistnämnda belopp.

Kungl. Maj:t har denna dag vid prövning av beräkningen av statsverkets inkomster beslutit att i budgeten för tiden den 1 juli 1936—den 30 juni 1937 upptaga inkomstiteln: Prästerskapets till statsverket indragna tionde med ett belopp av 1,050,000 kronor.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m. för budgetåret 1936/1937* anvisa ett anslag av kronor 4,627,887.

[40.] 5. **Ersättning för vissa tidigare av prästerskapet åtnjutna statsanslag.** Enligt stadgande i den under nästföregående punkt omförmälda lagen om kyrkofond har statsverket att för varje år till kyrkofonden utgöra ersättning med tillhopa 301,250 kronor för vissa tidigare av prästerskapet åtnjutna statsanslag. Med anslaget under ifrågavarande rubrik avses att gälda den statsverket sålunda åvilande betalningsskyldigheten till kyrkofonden.

Anslaget, som under budgetåret 1935/1936 på grund av vissa nu ej längre aktuella övergångsförhållanden är uppfört med ett belopp av 502,084 kronor, bör för nästkommande budgetår upptagas med det i lagen om kyrkofond angivna beloppet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Ersättning för vissa tidigare av prästerskapet åtnjutna statsanslag* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 301,250.

[41.] 6. **Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet, förslagsanslag.** För ändamålet har från och med år 1918 i riksstaten varit uppfört ett förslagsanslag, från vilket efter rekvisition till vederbörande församlingar utbetalats dem tillkommande belopp. Anslagets storlek har varierat. Det är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 65,000 kronor. Enligt budgetredovisningarna har belastningen å anslaget under de senaste budgetåren uppgått till följande belopp:

1930/1931	45,435: 31
1931/1932	53,562: 56
1932/1933	60,787: 93
1933/1934	76,436: 71
1934/1935	60,114: 35.

En väsentlig del — omkring 13,000 kronor — av den ökade belastningen under budgetåret 1933/1934 belöpte på utbetalningar, som rätteligen bort ske under tidigare budgetår. Sedan några församlingar, som försummat att inom föreskriven tid rekvirera dem för tidigare år tillkommande

ersättningar, anhållit att utan hinder därav utfå vad som eljest bort tillkomma dem, har nämligen Kungl. Maj:t lämnat medgivande härtill.

Anslaget synes med hänsyn till det ovan anförda kunna för nästkommande budgetår bestämmas till ett från 65,000 kronor med 5,000 kronor till 60,000 kronor sänkt belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 60,000.

[42.] 7. **Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m., förslagsanslag.** Efter av Kungl. Maj:t därom gjord framställning beslöt 1930 års riksdag att *dels* för anordnande under år 1930 vid fyra folkskoleseminarier av kurser för utbildande av kyrkomusiker för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor, *dels ock* medgiva, att, i fall då kompletterande undervisning vid folkskoleseminarium erfordrades för dem av seminariets elever, som deltagit i kurs för utbildande av kyrkomusiker, ersättning till vederbörande lärare för s. k. övertimmar finge, efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, utgå från det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna (se närmare punkt 77 av 1930 års åttonde huvudtitel). Anslaget höjdes år 1931 till 12,500 kronor men sänktes år 1933 till 10,000 kronor. Under innevarande budgetår utgår anslaget med ett till 14,800 kronor förhöjt belopp. Ökningen är av formell natur och har föranletts enbart av att i anslaget inräknats medel till rese- och traktamentersättningar åt censorer vid lägre organistexamen samt till arvoden åt sådana censorer, vilka medel tidigare utgått ur andra å huvudtiteln uppförda anslag. Till följd härav betecknas anslaget numera såsom förslagsanslag.

Musikaliska akademien har i skrivelse den 26 september 1935 hemställt, att förevarande anslag måtte ökas med 2,500 kronor till 17,300 kronor samt att ersättning för övertimmar alltså måtte få utgå från anslaget till folkskoleseminarierna.

Akademien hade tidigare påvisat, att den vidtagna nedsättningen av förevarande anslag framtvingat en begränsning av antalet undervisningstimmar, vilket menligt inverkat på den lägre organistexamen, till vilken dessa kurser utgjorde en förberedelse, i det att mången elev på grund av otillräcklig undervisning ej hunnit tillägna sig erforderlig kompetens. Ävenledes hade akademien förut framhållit, att den med hänsyn till anslagsbeskränningen föranledda sänkningen av lärarlönerna från 9 till 8 kronor per timme gjorde det vanskligt att finna dugliga lärare, benägna att åtaga sig det ansvarsfulla uppdraget att på kort tid förbereda eleverna till examen och villiga att för så ringa ersättning uppoffra större delen av sin sommarledighet.

Av samtliga kursledares redogörelser framginge, huru väl nämnda kurser fyllde sitt huvudsyfte att bereda mindre folkrika och bärkraftiga försam-

lingar tillgång till organister och kantorer med försvarlig underbyggnad. Det vore oavvisligen nödvändigt, att tillräckliga medel anvisades till upprätthållande av kurserna samt till bedrivande av undervisningen i erforderlig omfattning under fullt kompetenta lärare. Denna undervisning finge ej på grund av bristande anslag beskäras i den grad, att hela examen vedervågades eller bleve mindervärdig, och ej heller finge lärararvodena sänkas så, att lärarkrafter med erforderlig kompetens ej kunde förvärvas.

Den närmast av statsfinansiella skäl vidtagna sänkningen av förevarande anslag vid 1933 års riksdag har, såsom den föreliggande framställningen klart ger vid handen, i hög grad försvårat möjligheterna att på ett nöjaktigt sätt bedriva undervisningen vid dessa kurser, som äro av betydelse speciellt för utbildningen av kyrkomusiker för de ekonomiskt mindre bärkraftiga församlingarna. Svårigheter torde också uppkomma att vid nuvarande relativt låga lärararvoden anskaffa kompetenta lärare, som äro villiga att handhava ifrågavarande undervisning. Det torde numera vara ofrånkomligt att återgå till de före anslagsbeskärningen rådande förhållandena och alltså, i enlighet med akademiens förslag, höja förevarande anslag med 2,500 kronor till 17,300 kronor, varav 12,500 kronor bör avses till själva undervisningsverksamheten och återstoden till ovannämnda arvodes-, rese- och traktamentskostnader för censorerna.

Departementschefen.

Det synes böra få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser angående kursernas antal och förläggning, ersättning till den för kurserna erforderliga personalen o. d. Ersättning för övertimmar torde alltjämt böra utgå från anslaget till avlöningar vid folkskoleseminarierna.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m. för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag

av kronor 17,300

att utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t finner skäl meddela;

dels ock medgiva, att i fall, då kompletterande undervisning vid folkskoleseminarium erfordras för dem av seminarets elever, som deltagit i kurs för utbildande av kyrkomusiker, ersättning till vederbörande lärare för s. k. övertimmar må, efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, utgå från förslagsanslaget till Folkskoleseminarier: Avlöningar.

[43.] 8. **Lappmarks ecklesiastikverk, förslagsanslag.** Förevarande anslag, ur vilket bestridas vissa stipendier åt teologie studerande, gratialer åt vissa kyrkoherdedöttrar samt enligt särskilda grunder bestämd reseersättning åt biskopen i Luleå stift m. m. (jfr punkterna 20 och 21 av 1915 års åttonde huvudtitel), är under löpande budgetår uppfört med 5,000 kronor.

Departement-
mentschefen.

Belastningen å anslaget har enligt budgetredovisningen under budgetåren 1933/1935 uppgått till omkring 5,500 kronor, respektive omkring 4,200 kronor. Med hänsyn härtill torde anslaget kunna sänkas med 500 kronor till 4,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lappmarks ecklesiastikverk* för budgetåret 1936/1937
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,500.

[44.] 9. **Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket.** Från och med år 1891 har anvisats anslag till förevarande ändamål och från och med budgetåret 1923/1924 har anslaget disponerats till tre stipendier, vart och ett å 1,200 kronor för år. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3,600 kronor.

Departement-
mentschefen.

Anslag till ifrågavarande stipendier, vilka enligt av Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 fastställda och jämväl tidigare gällande bestämmelser tilldelats vederbörande studerande för tre år i sänder, torde alltjämt böra utgå. Anledning föreligger ej att vidtaga ändring i vare sig stipendiernas antal eller deras storlek, varför anslaget för nästkommande budgetår bör upptagas med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket*, för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 3,600.

[45.] 10. **Avlöningar till pastorer vid svenska församlingar i utlandet.** Förevarande anslag, ur vilket bestrides avlöning med 6,000 kronor till en var av pastorerna vid svenska Gustafs församlingen i Köpenhamn, svenska Victoria församlingen i Berlin, svenska Sofia församlingen i Paris, svenska Olaus-Petri församlingen i Helsingfors och svenska Margareta församlingen i Oslo, är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 30,000 kronor.

Departement-
mentschefen.

Anslaget bör för budgetåret 1936/1937 utgå med samma belopp, varför jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till pastorer vid svenska församlingar i utlandet* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag
av kronor 30,000.

[46.] 11. **Religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder, förslagsanslag.** Förevarande anslag, vilket för budgetåret 1935/1936 är uppfört med 64,000 kronor, skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 disponeras på följande sätt:

1. Avlöning åt svenska sjömanspräster i utlandet kronor 50,500
2. Dyrtidstillägg åt sagda sjömanspräster, *förslagsvis* 13,500

Summa kronor 64,000.

Genom samma beslut föreskrev Kungl. Maj:t, att ur förstnämnda anslagspost skulle utgå följande belopp till avlönande av en svensk sjömanspräst

i Kiel	kronor	4,500
i West-Hartlepool	»	5,000
i Calais-Dunkerque, som tillika innehar pastorsbefattningen i svenska Sofiaförsamlingen i Paris	»	1,500
i Stettin	»	4,500
i London	»	5,000
i Antwerpen	»	5,000
i Rotterdam	»	5,000
i Hull	»	5,000
i Buenos Aires	»	5,000
i Danzig	»	5,000
i Gdynia	»	5,000

Summa kronor 50,500.

I samband härmed föreskrev Kungl. Maj:t, att ur anslagsposten till dyrtidstillägg åt sagda sjömanspräster finge utgå dyrtidstillägg å ovannämnda, åt vederbörande av statsmedel utgående avlöningsförmåner enligt de grunder för utgående av dyrtidstillägg, som under budgetåret 1935/1936 kunde vara bestämda för befattningshavare vid statens icke nyreglerade verk.

Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse har i skrivelse den 18 september 1935 anhållit *dels* att det till avlönande av pastorn i Kiel avsedda beloppet måtte överflyttas till att avse en svensk sjömanspräst i Melbourne, *dels* att ifrågasvarande lönebelopp måtte ökas med 500 kronor till 5,000 kronor, *dels* ock att det för avlönande av pastor i Stettin anslagna beloppet måtte ökas med 500 kronor till 5,000 kronor. Ifrågasvarande anslagspost till avlöning åt svenska sjömanspräster i utlandet skulle i anledning härav ökas med (500 + 500 =) 1,000 kronor till 51,500 kronor.

Av den av sjömansvårdsstyrelsen lämnade utredningen framgår, att den svenska och nordiska fartygsfrekvensen på Kiel under de senare åren avsevärt reducerats (de anlöpande fartygens manskapsstyrka utgjorde år 1934 på de svenska fartygen endast 380 man och på andra nordiska fartyg endast 290 man). Å andra sidan hade den svenska sjöfarten på Melbourne under de senaste sju åren hållit sig på en praktiskt taget konstant nivå (besättningssiffran hade under vart och ett av åren 1932 och 1933 uppgått till icke mindre än 1,060 man). De till Melbourne ankommande svenska fartygen hörde till de största och talrikast bemannade inom Sveriges handelsflotta. Tiden för lossning och lastning i Melbourne överskrede med omkring en vecka den i andra storhamnar vanliga. Härigenom ställdes större krav på pastorns uppsökande arbete. Avståndet mellan Melbourne och de två hamnarna Sidney och Adelaide vore icke större, än att pastorn borde kunna avlägga några besök under året på dessa platser. Behovet av en svensk pastor i Australien vore så mycket större som någon norsk sjömanspastor

icke finnes i denna avlägsna världsdel (den norska sjöfarten på Melbourne omfattade årligen en sammanlagd manskapssiffra av 1,100 à 1,200 man). Styrelsens station i Melbourne, som under åren 1926—1930 varit i mycket livlig verksamhet, hade från början av år 1931 — fränsett en del av tvåårsperioden 1932—1933 — på grund av brist på medel stått utan prästerlig ledare, ehuru både kyrka med läsrum och prästbostad finnes på platsen. I händelse anslaget till avlöning av Kielpastorn överflyttades till att avse pastor i Melbourne, vore det styrelsens avsikt att alltfört bereda svenskarna i Kiel nödig kyrklig omvårdnad.

De med pastorsbefattningen i Stettin förenade arbetsuppgifterna och ansvaret kunde lika litet som hänsyn till prisnivån i Tyskland motivera den nuvarande lönedifferentieringen till nackdel för pastorn i Stettin. Enahanda synpunkter måste enligt styrelsens förmenande anses gälla beträffande pastorsbefattningen i Melbourne, som vore att betrakta som en utpräglad dyrort.

Departement-
schefen.

Frågan om beviljande av statsbidrag till avlönande av en svensk sjömanspräst i Melbourne var föremål för behandling vid 1931 års riksdag. Min företrädare i statsrådsämbetet, som fann starkt vägande skäl tala för en dylik åtgärd, ansåg sig emellertid på grund av de då rådande statsekonomiska förhållandena icke kunna framlägga förslag i ämnet (jfr punkt 54 i 1931 års ättonde huvudtitel). Frågan har nu kommit i ett såtillvida förändrat läge, att förslaget skulle kunna ekonomiskt möjliggöras genom en samtidig indragning av pastorstjänsten i Kiel. Enligt min mening har sjömansvårdsstyrelsen anfört övertygande skäl för en förflyttning av tjänsten i Kiel till Melbourne, och jag anser mig därför böra biträda detta förslag. Därvid har jag beaktat, att sjömansvårdsstyrelsen förklarat sig hava för avsikt att på annat sätt bereda svenskarna i Kiel kyrklig omvårdnad.

Med hänsyn till dyrortsförhållandena i Melbourne torde avlöningen till sjömansprästen därstädes böra bestämmas till det av sjömansvårdsstyrelsen föreslagna beloppet, 5,000 kronor. Detta innebär en ökning med 500 kronor av motsvarande nu utgående arvodesbelopp. Jag är ense med sjömansvårdsstyrelsen även därutinnan, att anledning numera ej föreligger att bibehålla den sedan gammalt tillämpade lägre avlöningen för sjömanspräster i Tyskland. Avlöningen till sjömansprästen i Stettin synes sålunda böra i enlighet med föreliggande förslag ökas med 500 kronor till 5,000 kronor. Den ovannämnda anslagsposten till avlöning åt svenska sjömanspräster i utlandet bör vid bifall till vad jag nu föreslagit ökas med (500+500 =) 1,000 kronor till *51,500 kronor*.

Såsom hittills varit fallet torde dyrtidstillägg åt ifrågavarande sjömanspräster böra utgå enligt de för icke nyreglerade verk fastställda grunderna. Erinras må, att chefen för finansdepartementet tidigare denna dag hemställt om förslag till riksdagen angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1936/1937. Med hänsyn till vad jag ovan föreslagit och på grund av ändrat indextal synes den ovannämnda anslagsposten till dyrtidstillägg böra för nästkommande budgetår beräknas till ett med 500 kronor till *14,000 kronor* förhöjt belopp. Förevarande an-

slag bör sålunda uppföras med $(51,500 + 14,000 =)$ 65,500 kronor. Det lär ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för detsamma.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 65,500
att utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t finner skäl meddela.

[47.] 12. **Ersättningar till kyrkor, förslagsanslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 200,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 disponeras anslaget på följande sätt:

1. Kyrkors underhåll	kronor 2,028
2. Ersättningar till kyrkor, <i>förslagsvis</i>	» 197,972

Summa kronor 200,000.

Enligt de senare årens budgetredovisningar hava till ersättningar till kyrkor utgått följande belopp i jämna krontal:

1930/1931	220,224
1931/1932	202,055
1932/1933	196,347
1933/1934	193,199
1934/1935	192,790

Den successivt avtagande belastningen synes kunna möjliggöra en sänkning av anslagsposten till ersättningar till kyrkor med 5,000 kronor till 192,972 kronor. Förevarande anslag bör sålunda för nästkommande budgetår uppföras med $(200,000 - 5,000 =)$ 195,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 195,000.

[48.] 13. **Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord, förslagsanslag.** Förevarande anslag, vilket utgått från och med budgetåret 1927/1928, är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 5,000 kronor.

Jag ifrågasätter icke ändring i nämnda belopp för nästkommande budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord,* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 5,000.

Departementschefen.

D. Akademier m. m.

[49.] 1. **Bidrag till svenska akademien.** Förevarande anslag är under innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 8,250 kronor.

Departement-
schefen.

Anslaget torde böra för budgetåret 1936/1937 utgå med samma belopp. Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom *Bidrag till svenska akademien* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 8,250.

[50.] 2. **Bidrag till vetenskapsakademien.** Förevarande anslag utgår under budgetåret 1935/1936 med 5,600 kronor och disponeras jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 på följande sätt:

1. Bidrag till uppehållande av den zoologiska stationen vid Kristineberg	kronor 4,000
2. Till utarbetande av en katalog över svensk naturvetenskaplig litteratur	» 1,000
3. Till understöd till Concilium bibliographicum i Zürich	» 600
Summa kronor 5,600.	

Under budgetåret 1934/1935 hade icke anvisats anslag för dessa ändamål.

I skrivelse den 5 juni 1935 har *vetenskapsakademien* gjort framställning om fortsatt anslag under nästa budgetår till nyssberörda ändamål. Härutöver har akademien hemställt *dels* om ett anslag å 12,000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för framställning av akademiens publikationer, *dels ock* att en personlig professur måtte inrättas vid vetenskapsakademien för professorn i fysik vid universitet i Uppsala K. M. G. Siegbahn med de avlönings- och pensionsförmåner, som tillkomme en universitetsprofessor, samt att ett årligt bidrag av 35,000 kronor måtte ställas till akademiens förfogande såsom bidrag till driftkostnaderna för ett under Siegbahns ledning stående forskningsinstitut för experimentell fysik.

Till stöd för förslaget om *statsbidrag till kostnaderna för framställning av akademiens publikationer* har frambållits den bristande tillgången å medel till tryckningskostnader och den svaga ställningen hos akademiens reservfond samt dessutom anförts, att flertalet av de genom akademiens försorg

tryckta publikationerna utgjordes av avhandlingar, vilka voro resultatet av bearbetning av naturhistoriska riksmuseets samlingar. Då det måste betecknas som ett statsintresse, att forskningsresultaten från statens vetenskapliga institutioner framlades i utgivna skrifter, syntes det rimligt, att statsverket, liksom tidigare skett, deltog i tryckningskostnaderna för riksmuseets publikationer.

Beträffande förslaget om *inrättande av en personlig professur för professorn Siegbahn m. m.* har anförts följande:

Den experimentella fysiken hade under senare år framvisat en utomordentligt snabb och betydelsefull utveckling med en rad av stora och viktiga upptäckter, vilkas närmare utforskande vore föremål för ett intensivt forskningsarbete. Med hänsyn till vårt lands traditioner inom fysiken samt den ansvarsfulla ställning, akademien intog såsom utdelare av Nobelpriset i fysik, vore det synnerligen angeläget, att vårt land på ett hedrande sätt deltog i den internationella forskningen inom detta område av vetenskapen.

Det vore visserligen sant, att en framstående experimentell forskning inom fysiken bedreves vid våra universitet och högskolor. En akademisk lärare hade emellertid sin tid alltför starkt splittrad genom undervisning, examination m. m. för att han skulle hinna följa med i den rastlösa utveckling, som nu påginge. För en framgångsrik forskning inom detta område fordrades numera, att vetenskapsmannen helt ägnade sig åt sin vetenskapliga gärning och att han till sitt förfogande hade en för hans arbetsområde väl utrustad institution.

En möjlighet till att utan allt för stora extra kostnader för statsverket få till stånd ett forskningsinstitut för experimentell fysik vore nu för handen, sedan en enskild donator under vissa villkor lämnat medel till driftkostnaderna för en dylik institution och då akademien enligt Nobelstiftelsens grundstadgar ägde inrätta vetenskapliga Nobelinstitut.

Nödvändig förutsättning för att ett dylikt institut skulle kunna upprättas vore emellertid, att tillräckliga penningmedel härför stode till förfogande. För att upprätta ett Nobelinstitut i fysik hade akademien till sin disposition den fysiska prisgruppens organisationsfond, vilken för närvarande uppging till omkring 800,000 kronor. Enligt vad en utredning visat, skulle detta belopp vara tillräckligt för uppförande av en fysisk institutionsbyggnad med prefektbostad samt institutets ändamålsenliga inredning och utrustning.

En annan lika viktig förutsättning för att ett dylikt forskningsinstitut skulle kunna ifrågasättas vore, att man kunde påräkna, att detsamma komme under ledning av en framstående vetenskapsman inom den experimentella fysiken. Akademien hade härvidlag förvissat sig om att professorn Siegbahn vore villig övertaga ledningen av institutet i fråga under förutsättning, att han erhöles *dels* en personlig professur, ställd under vetenskapsakademien, *dels ock* tillräckliga medel för institutionens drift. Akademien ville framhålla, att det skulle vara av stor betydelse såväl för den vetenskapliga forskningen inom fysiken som för akademiens ansvarsfulla uppgift att utdela Nobelpriset i fysik, att professorn Siegbahn finge helt ägna sig åt sin forskningsverksamhet, ostörd av det krävande arbetet med undervisning, examination m. m.

För driften av forskningsinstitutet, professorslönen inräknad, skulle ford-

ras en årlig summa av 103,000 kronor. Från enskild donator hade förbindelse lämnats till akademien, garanterande ett årligt bidrag av 55,000 kronor tills vidare under tio år till driftkostnader för ett under akademiens förvaltning ställt forskningsinstitut med professorn Siegbahn till ledare. Förutsättningarna härför vore, att en personlig professur inrättades för Siegbahn, att, förutom professorsavlöningen, av statsmedel lämnades en årlig summa av 35,000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna för det av honom ledda forskningsinstitutet samt att vetenskapsakademien av sina Nobelmedel ställde 800,000 kronor till förfogande för upprättande av ett institut för experimentell fysik.

De beräknade medlen, 103,000 kronor, skulle komma till användning enligt följande approximativt beräknade fördelning:

Personalkostnader:

Professorslön	kronor	13,000
Avlöning till assistenter, tekniska biträden, skrivbiträde .	kronor	25,000
instrumentmakare	»	15,000
maskinist och vaktmästare	»	8,000
		48,000

Materielkostnader:

Uppvärmning, elektricitet, gas, vatten, instrumentanskaffning, förbrukningsmateriel etc.	kronor	36,000
Verkstadskostnader	»	6,000
		42,000
Totalbelopp		kronor 103,000.

När Siegbahn uppnådde för professor stadgad pensionsålder, skulle hans institution övergå till en Nobelinstitutets avdelning för experimentell fysik.

Statskontoret har i utlåtande i sistberörda ärende den 21 oktober 1935 anfört följande:

För genomförandet av akademiens förslag skulle komma att erfordras årligt bidrag av statsmedel med, under vart och ett av de närmaste tio åren, 48,000 kronor och därefter 103,000 kronor årligen. Förslaget vore sålunda synnerligen vittutseende och förutsatte, att statsmedel i högst betydande utsträckning ställdes till förfogande. Härtill komme, att i enlighet med en allmänt rådande tendens kostnaderna med all sannolikhet komme att successivt ökas. Huruvida under sådana förhållanden akademiens framställning, som i och för sig torde vara behjärtansvärd, borde vinna tillmötesgående, torde i främsta rummet bliva beroende av ett övervägande av det statsfinansiella läget nu och i fortsättningen samt huruvida detta läge medgäve, att en så betydande kostnad nedlades för ändamål av ifrågavarande slag. Statskontoret ansåge sig icke äga material till bedömande av dessa spörsmål.

Ämbetsverket ville fästa uppmärksamheten därå, att innebörden av de med donationen förenade närmare villkoren icke framginge av den före-

bragta utredningen och att fullständig klarhet i detta hänseende torde vara erforderlig, innan Kungl. Maj:t fattade definitiv ståndpunkt till framställningen.

I anledning av vad statskontoret sålunda anfört, avgav *vetenskapsakademien* utlåtande den 29 oktober 1935 och anförde därvid följande:

Då den donerande stiftelsen utsatt en gräns av tio år för sina årliga bidrag till den föreslagna institutionen, hade man häri icke att se ett uttryck för stiftelsens beslut, att bidraget efter de tio åren skulle upphöra att utgå, utan vore begränsningen fastmer beroende på en av stiftelsen följd regel att icke binda sig för längre tid än tio år. Enligt akademiens förslag skulle den planerade institutionen vid Siegbahns inträde i pensionsåldern, vilket inträffade år 1951, övergå i ett vanligt, icke statsunderstött Nobelinstitut. Akademien hade i sitt förslag utgått från den förutsättningen, att donationsmedlen även under de fem åren 1946—1951 skulle utgå. Skulle mot förmodan denna förutsättning icke gå i uppfyllelse, torde hinder icke möta att redan år 1946 börja taga i anspråk de medel, som stode till akademiens förfogande för driften av dess Nobelinstitut för fysik, vilka medel vid denna tidpunkt kunde förväntas hava vuxit till ett för detta ändamål tillräckligt belopp.

I anledning av statskontorets uttalande, att i enlighet med en allmänt rådande tendens kostnaderna för institutionen med all sannolikhet komme att successivt ökas, ville akademien framhålla, att under en tid av 15 år, under förutsättning att penningvärdet förbleve oförändrat, några avsevärda förändringar icke kunde väntas.

Av en vid utlåtandet fogad avskrift av donationsurkunden framginge, att andra villkor än de i akademiens skrivelse omförmälda icke funnes.

Kanslern för rikets universitet har med eget utlåtande den 11 november 1935 överlämnat yttranden av matematisk-naturvetenskapliga sektionen och större akademiska konsistoriet i Uppsala.

Sektionen har förklarat sig vilja livligt tillstyrka det begärda anslaget för upprättande av ett fysiskt forskningsinstitut.

Sektionen ansåge sig i detta sammanhang böra framhålla, dels att den experimentella fysiken under de senaste årtiondena undergått en utomordentligt snabb utveckling, dels att denna disciplin, trots sin utomordentligt stora betydelse för såväl naturvetenskapen i dess helhet som för tekniken, inom vårt land blott företräddes av ett fåtal professorer. Med hänsyn härtill vore det av stor vikt att här i landet upprättades ett fysiskt forskningsinstitut, där det bleve möjligt bedriva forskningsarbete på lång sikt och med hjälp av de experimentella resurser, vilka ett speciellt för fysisk forskning inrättat institut kunde erbjuda.

Konsistoriet, som icke ansett sig ha att ingå på ett bedömande av de ekonomiska grunderna för det föreliggande förslaget, ville för sin del tillstyrka, att ett med personlig professor för professor Siegbahn förenat forskningsinstitut i experimentell fysik upprättades vid vetenskapsakademien. De föreliggande förslaget syntes emellertid konsistoriet föranleda vissa erinringar

Med anledning av vad akademien anfört ansåge sig konsistoriet ej kunna underlåta att framhålla, att det för konsistoriet icke stode utom allt tvivel

att det för en framgångsrik forskning inom fysiken eller inom andra naturvetenskapliga discipliner fordrades, att vetenskapsmannen helt ägnade sig åt sin vetenskapliga gärning, ostörd av de med den akademiska lärarbefattningen förenade åliggandena. En sådan isolering beredde icke med säkerhet de bästa förutsättningarna för vetenskaplig verksamhet. De nära förbindelser med en studerande ungdom, som den akademiska lärarbefattningen skapade, vore förvisso av stor betydelse också för läraren och för hans forskningsverksamhet.

Om universiteten skulle kunna fylla den uppgift inom den vetenskapliga forskningens område, som de av ålder med heder uppburit, vore det emellertid tydligen oundgängligt, att åt dem bereddes en sådan organisation och en sådan utrustning, att den akademiske vetenskapsmannen icke ålades en alltför betungande undervisningsbörda och att han sattes i stånd att utföra ett självständigt forskningsarbete. En av de viktigaste förutsättningarna härför vore en rationell arbetsfördelning, varigenom, i den mån en vetenskap utvecklades, arbetet inom densamma uppdelades på flera professurer eller professorn i ämnet erhöle sådant biträde, som befriade honom från det omedelbara handhavandet av uppgifter, vilka kunde fyllas av andra. Till dessa hörde en mängd arbeten av teknisk eller mekanisk beskaffenhet samt undervisnings- och examinationsgöromål på ett förberedande stadium. Härjämte krävdes naturligen tillräckliga moderna institutioner samt medel för anskaffande av instrument, materiel m. m.

Det vore enligt konsistoriets mening icke förenligt med statens intressen, att universiteten icke bereddes sådana möjligheter för vetenskaplig forskning, att de kunde påräkna att vid sig knyta de förnämsta vetenskapliga krafterna och att behålla dem. Det kunde icke vara välbetänkt, att av statsmakterna skapades eller understöddes andra organisationsformer, vilka statsmakterna tilldelade anslag till en rikare utrustning än den statsmakterna ansåge böra komma universiteten till del. Om problemet icke betraktades allenast på kort sikt, kunde icke den vetenskapliga odlingen inom landet gagnas därav att universiteten finge nedsjunka till vetenskapliga anstalter av lägre klass. En sådan behandling av universiteten vore i längden icke till nytta för forskningsarbetet och befrämjade icke utbildningen av kommande generationer av vetenskapsmän.

I syfte att för professor Siegbahn, som vore en av universitetets allra främsta vetenskapsmän, i någon mån förbättra de villkor, under vilka han hade att utföra sitt vetenskapliga arbete, hade universitetet upprepade gånger gjort framställningar om anslag, bland annat för hjälp vid lärararbetet. Tyvärr hade dessa icke ansetts kunna bifallas, oaktat de avsett belopp, som i förhållande till vad nu ifrågasattes varit synnerligen anspråkslösa.

Konsistoriet kunde i detta sammanhang icke underlåta att framhålla nödvändigheten av att spörsmålet om bästa sättet att skapa tidsenliga förutsättningar för ett effektivt vetenskapligt forskningsarbete vid rikets universitet bleve föremål för beaktande vid den utredning rörande universitetens organisation, som nu påginge.

I anslutning till vad sålunda anförts ansåge sig konsistoriet böra uttala sitt beklagande, att förhållandena utvecklat sig därhän, att man ur statens synpunkt kunde komma till den slutsatsen, att lämpligaste sättet att utnyttja professor Siegbahns utomordentliga vetenskapliga arbetskraft vore, att han överflyttades från universitetet till en annan vetenskaplig institution.

Kanslern har understrukt de av konsistoriet gjorda erinringarna.

Det kunde ingalunda anses säkert, att de vetenskapsmän, som stode i främsta ledet, då det gällde att föra forskningen framåt, alltid komme i en gynnsammare position, om de befriades från all egentlig lärarverksamhet och sattes i spetsen för särskilda forskningsinstitut. Vad vederbörande vunne i ett avseende, kunde mycket väl motvägas av vad han förlorade i ett annat. I alla händelser torde det ej kunna bestridas, att det av gammalt huvudsakligen i universitetens former organiserade vetenskapliga arbetet i vårt land kunde komma att i vissa avseenden röna ogynnsam påverkan därav, att universitetens bästa vetenskapliga kapaciteter lösgjordes från sambandet med den stora vetenskapliga organisation, som ett universitet utgjorde.

Med det nu sagda hade kanslern naturligen ej velat bestrida, att i enstaka fall situationen kunde vara sådan, att vetenskapsmannen i fråga kände det som en plikt mot sin vetenskap att söka bereda sig mera ostörd arbetsro och bättre materiella resurser för sitt arbete.

Då det emellertid här gällde att med avsevärda bidrag av statsmedel stödja ett ifrågasatt nytt forskningsinstitut, syntes man böra taga under öfvervägande, huruvida man icke med samma eller eventuellt ett mindre anslag skulle kunna bereda den tilltänkte chefen sådan lättnad i undervisningsbördan vid den av honom innehavda professuren och sådan teknisk hjälp m. m., att han utan avsevärd olägenhet för sitt vetenskapliga arbete kunde kvarstanna vid universitetet. Man kunde visserligen icke såsom regel avpassa organisationen av de vid ett universitet anställda biträdande lärarkrafterna eller storleken av anslagen till teknisk personal och materiel efter de tillfälliga innehavarna av de olika professorsbefattningarna, men hinder föreläge naturligen ej att i ett visst fall, då alldeles särskilda skäl vore för handen, vidtaga anordningar, som avsåge allenast en viss professors tjänstetid.

I här föreliggande fall ville kanslern ifrågasätta, huruvida icke professorn Siegbahn skulle kunna vid sin nuvarande professur i Uppsala erhålla sådan förbättring av arbetsmöjligheterna, att dessa kunde, åtminstone i huvudsak, anses motsvara dem, vilka han skulle erhålla å det nya forskningsinstitutet. Följande åtgärder skulle kunna vidtagas att gälla under Siegbahns tjänstetid.

En biträdande lärare i fysik anställdes, vilken skulle svara för huvudparten av Siegbahns undervisning och för examinationen till filosofie kandidat- och filosofisk ämbetsexamen. Siegbahn skulle själv omhändervä handledningen av specialisterna samt examinationen till filosofie licentiatexamen. Till Siegbahns förfogande för hans egna undersökningar ställdes dels en assistent, dels ock anslag till skäligt belopp för anställande av ytterligare arbetshjälp samt för inköp av instrument m. m.

Sammanlagda kostnaden för de sålunda ifrågasatta åtgärderna kunde givetvis exakt beräknas först efter en av de akademiska myndigheterna i Uppsala verkställd utredning. Kanslern hölle före, att den skulle komma att ej oväsentligt understiga det av vetenskapsakademien för den första tioårsperioden beräknade statsanslaget och endast utgöra en mindre del av den totala årskostnaden för det nya forskningsinstitutet.

Skulle en i ämnet verkställd utredning giva vid handen, att det icke låte sig göra att i Uppsala bereda Siegbahn tillräckligt gynnsamma arbetsmöjligheter, hade kanslern uppenbarligen all anledning att tillstyrka, att vid

vetenskapsakademien en personlig professur inrättades för Siegbahn samt att nödiga medel för det ifrågasatta forskningsinstitutets drift ställdes till akademiens förfogande.

Av mig har under hand införskaffats följande approximativa specifikation av de beräknade årskostnaderna för det planerade forskningsinstitutet, bortsett från professorslönen.

Avlöning till assistenter, tekniska biträden och skrivbiträde:

1 förste assistent (fil. dr.)	kronor	7,000	
2 assistenter	»	7,800	
2 tekniska biträden (ritare, ingenjörer med lägre teknisk utbildning, 300 kronor per månad)	»	7,200	
1 kvinnligt biträde (bokföring, kassa, bibliotek, maskinskrivning, fotografiska arbeten etc.; språkkunskaper nödvändiga, 250 kronor per månad)	»	3,000	25,000

Instrumentmakare:

3 instrumentmakare (ungefär B 10, 4,500 kronor per år)	kronor	13,500	
1 lärpojke	»	1,500	15,000

Maskinist och vaktmästare:

1 maskinmästare (ungefär B 10)	kronor	4,500	
1 vaktmästare (ungefär B 7)	»	3,600	8,100

Materielkostnader m. m.:

Uppvärmning	kronor	5,000	
Gas, vatten	»	1,500	
Elektricitet	»	4,000	
Telefon	»	600	
Förbrukningsmateriel	»	5,000	
Renhållning	»	2,000	
Bibliotek, skrivmateriel, pappersvaror, tryckningskostnader	»	4,500	
Instrument, apparater	»	12,500	
Underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner, brandförsäkring, transportkostnader, diverse expenser	»	900	36,000

Verkstadskostnader 6,000

Häri ingår: underhåll av verktygsmaskiner, kostnader för borr, fräsar, svarvstål, skärverktyg, filar, specialverktyg etc. samt metall, stål, ebonit, gjutgods och halvfabrikat.

Summa kronor 90,100.

Departementschefen.

Jag vill erinra, att vetenskapsakademien så sent som vid 1935 års riksdag kom i åtnjutande av en anslagshöjning med det nu utgående anslagets

hela belopp. Med hänsyn härtill anser jag mig icke nu kunna tillmötesgå akademiens föreliggande förslag om anvisande av medel till bestridande av kostnaderna för framställning av akademiens publikationer.

Den på grund av en frikostig donation uppkomna frågan om inrättande i samband med ett forskningsinstitut av en personlig professur i experimentell fysik vid vetenskapsakademien för professor Siegbahn har sin grund närmast i önskvärdheten av att bereda en av våra mest framstående forskare på det naturvetenskapliga området tillfälle att helt ägna sig åt sin forskningsverksamhet. Förslaget, som understötts av flertalet i ärendet hörda myndigheter, synes mig välgrundat ej blott ur sistnämnda synpunkt utan även med hänsyn till att vårt land därigenom skulle erhålla ett forskningsinstitut i fysik, inom vilket ämnesområde de svenska vetenskapsmännen gjort uppmärksammade insatser.

Bland de akademiska myndigheterna har starkt gjorts gällande, att det ur universitetens och även ur ekonomisk synpunkt skulle vara att föredraga, om Siegbahn kunde beredas möjligheter att även i fortsättningen utöva sin banbrytande forskargärning vid Uppsala universitet. Erforderlig personal och tillräckliga anslag till materiel m. m. skulle ställas till hans förfogande, och undervisningen för filosofie kandidat- och filosofisk ämbetsexamen skulle handhavas av en biträdande lärare. Siegbahn skulle själv endast handleda de mer försigkomna adepterna.

I valet mellan ifrågasattade båda förslag — å ena sidan inrättande av ovannämnda personliga professur för Siegbahn, å andra sidan hans bibehållande som professor i Uppsala men med befrielse från stora delar av honom åliggande undervisning — har jag icke kunnat undgå att känna en stor tveksamhet i fråga om lämpligheten av en lösning efter den sist angivna riktlinjen. Det kan enligt min mening icke anses vare sig ur allmän synpunkt tillrådligt eller med universitetets intressen såsom akademisk undervisningsanstalt förenligt, att undervisningen *i den utsträckning, som sålunda ifrågasatts*, överflyttas från vederbörande professor till en lägre kvalificerad arbetskraft. Häri kan ligga en risk för att den akademiska undervisningen sjunker ner på ett lägre plan, blir av mera skolmässig karaktär. Enligt min mening är det väl så viktigt, att de, som ämna avlägga de lägre universitetsexamina, komma i kontakt med den aktuella forskningen och få den bästa tänkbara handledning vid de vetenskapliga studierna, som att de, vilka nått längre i sina studier, erhålla stöd och vägledning av ämnets förnämste företrädare vid universitetet. Önskvärdheten härav skulle enligt min mening icke på tillfredsställande sätt beaktas vid ett tillgodoseende av nyssnämnda förslag, och jag måste redan av denna anledning ställa mig principiellt avvisande mot en lösning av frågan i den antydda riktningen. Härtill kommer, att de andra fördelar, som äro att ernå, om en personlig professur inrättas och ett forskningsinstitut kommer till stånd, ej stå att vinna på nämnda väg.

Enligt min mening är det av vetenskapsakademien framförda förslaget ägnat att på ett ur alla synpunkter tillfredsställande sätt lösa den föreliggande frågan och alltså bereda Siegbahn tillfälle att under de mest gynnsamma förhållanden fullfölja sin forskargärning och samtidigt förskaffa ämnet vid Uppsala universitet en effektiv företrädare. Jag vill därför i princip tillstyrka detsamma.

Jag vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att det föreliggande ärendet i viss mån är belysande för en brist i vår universitetsorganisation, som jag sedan någon tid haft uppmärksamheten fästad på. Jag avser härmed det förhållandet, att undervisnings- och administrativa göromål vid universiteten numera i många fall tagit en sådan omfattning, att föga tid blir övrig för vederbörande ämnesrepresentanter att bedriva ett självständigt vetenskapligt arbete. Det större akademiska konsistoriet har i detta ärende funnit särskild anledning att peka på faran härav för universitetens ställning såsom vetenskapliga forskningshärdar. Jag tillägger berörda synpunkt stor vikt och anser behövt, att statsmakterna överväga, vilka åtgärder, som böra vidtagas för att skapa en motvikt mot en sådan för vårt lands vetenskapliga forskningsarbete farlig utveckling. Inrättandet av särskilda forskningsprofessorer, inskränkning av föreläsningsskyldigheten samt beredande av möjlighet för professorerna att utan förlust av löneinkomster i viss utsträckning erhålla ledighet för forskningsarbete äro måhända de anordningar, som i första hand framställa sig såsom förtjänta att närmare begrundas. Emellertid äro även andra åtgärder naturligtvis tänkbara. Sannolikt ställa sig förutsättningarna för skapande av mera tillfredsställande förhållanden härutinnan och även behoven härav olika inom de olika fakulteterna. Hela spørsmålet kräver uppenbarligen en ingående utredning. Denna utredning synes mig lämpligen böra verkställas genom universitetsberedningens försorg, och jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att giva nämnda beredning särskilt uppdrag härom.

Jag återgår till det föreliggande ärendet. Av utredningen framgår, att akademien kommer att svara för kostnaderna för den ifrågavarande institutionsbyggnaden med prefektbostad samt vidare för institutets ändamålsenliga inredning och utrustning. Några som helst utgifter härför skulle alltså icke falla på staten. Vederbörande donator garanterar ett årligt bidrag av 55,000 kronor till driftkostnaderna för institutet att utgå tills vidare under tio år. Staten skulle ikläda sig ett årligt bidrag av 35,000 kronor till driftkostnaderna samt dessutom kostnaderna för de till professorn utgående löneförmånerna. Siegbahn uppnår pensionsåldern år 1951. Av utredningen synes framgå, att några anspråk på fortsatta bidrag av statsmedel till sagda driftkostnader icke komma att efter Siegbahns avgång ställas på staten. Sistnämnda omständighet vill jag understryka som en förutsättning för det förslag, som jag ifrågasätter skola föreläggas riksdagen.

Jag anser mig böra förorda, att staten ikläder sig omförmälda förpliktelser.

För Siegbahn bör alltså vid vetenskapsakademien — under villkor att vetenskapsakademien, respektive donator fullgöra nyssnämnda åtaganden — upprättas en personlig professur i experimentell fysik med de löne- och pensionsförmåner, som tillkomma universitetsprofessor. Riksdagens medgivande, att pensionen må utgå av statsmedel, torde böra inhämtas. Vad angår tidpunkten för den personliga professurens inrättande må framhållas, att den nya institutionsbyggnaden, vars uppförande torde kunna påbörjas, först sedan riksdagen fattat beslut i den föreliggande frågan, näppeligen kan beräknas stå färdig förrän sommaren 1937. Professuren bör därför lämpligen inrättas först från och med den 1 juli 1937. Åtgärder för tillsättning av den efter Siegbahn lediga Uppsala-professuren kunna i så fall vidtagas i så god tid före professurens frånträdande, att den må kunna besättas med ny innehavare, omedelbart efter det Siegbahn lämnat densamma. Om Siegbahn under läsåret 1936—1937 skulle vara i behov av ledighet för att kunna leda och övervaka uppförandet av den nya institutionsbyggnaden eller för att planera dess inredning och utrustning etc., torde han böra erhålla sådan utan att därför behöva avstå några löneförmåner. Riksdagens medgivande härtill ävensom bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela i sistnämnda hänseende erforderliga bestämmelser torde böra utverkas.

Oaktat själva institutionsbyggnaden, som nämnts, under ännu något år ej kan hinna bli färdigställd, är det sannolikt, att en med denna förbunden verkstadsbyggnad, som ingår i planen för den nya institutionen, kommer att bli iordningställd redan så tidigt som hösten 1936. Avsikten är att här och annorstädes genom specialutbildad personal igångsätta tillverkning av apparater m. m., så att denna utrustning kan, i den utsträckning så är möjligt, vara färdig vid inflyttningen i institutionsbyggnaden. I anledning härav erfordras redan för nästa budgetår ett tillskott från statens sida av 25,000 kronor till förekommande driftkostnader. Jag förutsätter härvid, att från enskilt håll för ändamålet tillskjutes vad som under samma budgetår erfordras utöver statsbidraget.

Vid bifall till ovanstående förslag erfordras icke något anslag för bestående av kostnaderna för Siegbahns lön som innehavare av personlig professur förrän under budgetåret 1937/1938.

I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring i fråga om dispositionen av anslaget till vetenskapsakademien, vilket alltså bör för nästa budgetår uppföras med ett belopp av (5,600 + 25,000 =) 30,600 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. — under förutsättning att vetenskapsakademien senast från och med den 1 juli 1937 inrättar ett forskningsinstitut för experimentell fysik ävensom bestrider kostnaderna ej mindre för uppförande av en byggnad för nämnda institut med prefektbostad än även för inredning och utrustning av institutet, *samt att* från enskilt håll under minst tio år, räknat från och med den 1 juli 1937, lämnas ett årligt bidrag till driftkostnaderna för institutet av 55,000 kronor —

dels medgiva, att vid vetenskapsakademien må för professorn i fysik vid universitetet i Uppsala Karl Manne Georg Siegbahn från och med den 1 juli 1937 inrättas en personlig professur i experimentell fysik;

dels bestämma, att Siegbahn skall såsom innehavare av ifrågavarande personliga professur i löne- och pensionshänseende vara likställd med ordinarie universitetsprofessor och följaktligen vara underkastad bestämmelserna i 1907 års lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension;

dels medgiva, att pension till Siegbahn såsom innehavare av den personliga professuren må utgå av statsmedel;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t ej mindre att, utan hinder av i sådant hänseende gällande föreskrifter, medgiva Siegbahn rätt att under läsåret 1936—1937 med oavkortade löneförmåner erhålla tjänstledighet från sin befattning som professor vid universitetet i Uppsala, i den mån sådant påkallas av förberedelser för överflyttningen till den personliga professuren, än även att utfärda i anledning härav erforderliga föreskrifter;

II. till *Bidrag till vetenskapsakademien* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag

av kronor 30,600,

varav 25,000 kronor skola utgå såsom bidrag till vissa förberedande arbeten för omförmälda forskningsinstitut för experimentell fysik, under förutsättning att från enskilt håll tillskjutes vad för sistnämnda ändamål under samma budgetår må erfordras utöver statsbidraget.

[51.] 3. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 191,000 kronor. 1935 års riksdag har

dels godkänt följande personalförteckning för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:

Personalförteckning.		Lönegrad.
Befattning.	<i>Tjänstemän å ordinarie stat:</i>	
1 riksantikvarie		A 1
3 antikvarier (avdelningsföreståndare)		B 26
2 förste expeditivsvakter		B 7
1 kontorsbiträde		B 4
<i>Tjänstemän å extra stat:</i>		
2 antikvarier		B 26
1 sekreterare		B 24;

dels ock godkänt följande avlönningsstat för nämnda under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande institutioner att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlönningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	51,300
2. Arvode (lönefyllnad) åt den Hjertbergske antikvarien	»	3,890
3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	»	26,800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	96,800
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	7,000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	5,210
Summa förslagsanslag		kronor 191,000.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1935/1936 hade *akademien* — under erinran att icke mindre än 82 procent av hela personalkadern vid akademien utgjordes av icke-ordinarie personal — föreslagit, att de tre befattningar, som under ett tiotal år varit uppförda å extra stat, och vilka vore nödvändiga organ för riksantikvarieämbetet, måtte överföras på ordinarie stat med placering i lönegraden B 26 i löneskalan för ordinarie befattningshavare. De äsyftade befattningarna vore: föredraganden för förhistorisk fornminnesvård, föredraganden för kulturminnesvård, avseende byggnader och föremål från medeltid och nyare tid, samt föredraganden för administrativa och kamerala ärenden. Vidare hade akademien hemställt, att två amanuéstjänster, varav den ena vore placerad hos föredraganden för forn-

minnesärenden och den andra hos föredraganden för byggnadsärenden, samt tre av de vid statens historiska museum förefintliga amanuensbefattningarna måtte överföras till ordinarie stat, placeras i lönegraden B 21 och benämnas andre antikvarier.

Beträffande de arbetsuppgifter, som tillkomma ovannämnda tre föredragande, anförde akademien följande:

Föredraganden för förhistorisk fornminnesvård. Denne hade att handlägga ärenden rörande förhistoriska fasta fornminnens vård (såsom frågor om borttagande eller rubbning av fasta fornlämningar, beivrande av skadegörelse därå, restaurering eller ans av desamma, vetenskaplig undersökning därav) ävensom administration av under riksantikvarieämbetets eller akademiens direkta förvaltning ställda fornminnesområden, såvitt de hänförde sig till förhistorisk tid (exempelvis statsegendomen Björkö i Mälaren). Antalet ärenden, som handlades av denne föredragande, hade under år 1933 uppgått till 1,510.

Föredraganden för kulturminnesvård, avseende byggnader och föremål från medeltid och nyare tid. (Föredraganden för byggnadsärenden.) Denne hade huvudsakligen att handlägga ärenden rörande kyrkor och kyrkoinventarier ävensom rörande stat och kommun tillhöriga profana byggnadsminnesmärken. Härtill komme sådana stadsplaneärenden, som berörde kulturhistoriskt märkliga städer eller stadsdelar, samt vården om landets äldre ruiner, vare sig de vore av kyrklig eller profan natur. Dessa ärenden gällde granskning av förslag till förändring, restaurering eller underhåll av kyrkor och profanbyggnader, förslag till konservering av äldre kyrkoinventarier av olika slag, upprättande av förslag till samt utförande av utgrävning och konservering av ruiner och i samband därmed utförande av medeltidsarkeologiska grävningsundersökningar av gravar och dylikt, inspektion av kyrkobyggnader samt deras inventarier samt slutligen administration av de under akademiens eller riksantikvarieämbetets direkta förvaltning stående byggnader med därtill hörande tomtområden, såvitt desamma hänförde sig till medeltiden eller nyare tiden (exempelvis Glimmingehus borg). Antalet handlagda ärenden hade under år 1933 uppgått till 1,909.

Föredraganden för administrativa och kamerala ärenden (sekreteraren). Det arbete, som tillkomme sekreteraren, hade under de år, som gått sedan befattningsens inrättande, väsentligt förändrat karaktär. Från att till en början hava varit en bisyssla, hade tjänsten alltmåra utvecklats till en sådan omfattning, att den nu helt krävde sin man. Sekreterarens huvuduppgifter vore dels att handlägga och för riksantikvarien föredraga samtliga inom akademien och riksantikvarieämbetet förekommande juridiska, administrativa och ekonomiska ärenden ävensom personalärenden, dels ock att ombesörja inom akademien och dess förvaltningsutskott förekommande protokoll, föredragnings- och expeditiionslistor. I förstnämnda avseende hade han till uppgift att bereda och föredraga frågor om utanordnande av medel, att övervaka institutionens räkenskaper och upprättandet av dess bokslut, att uppgöra förslag till stater för användningen av de enskilda fondmedlen, att uppgöra framställningar om anslag å riksstaten och att avgiva förslag till medelsplaceringar. Härutöver hade sedermera tillkommit skyldighet för honom att bisitta vid avdelningsföreståndarnas föredragningar samt att hava

inseendet över ämbetsexpeditionens formella utformning. Vidare hade ytterligare en statssamling, de ostasiatiska arkeologiska samlingarna, lagts under akademiens och riksantikvariens inseende, varvid de till dessa samlingars disposition ställda årliga statsmedlen ställts under sekreterarens föredragning. Antalet av sekreteraren handlagda anordningsärenden utgjorde under budgetåret 1933/1934 3,436, därav berörande statsmedel 1,984 och fondmedel 1,452. Antalet diarieförda ärenden och utgående ämbetsskrivelser från akademien utgjorde för år 1933 respektive 4,056 och 4,004.

Förvandling av vissa amanuens tjänster till andre antikvarietjänster. Beträffande frågan om förvandling till ordinarie andre antikvariebefattningar av de två amanuens tjänster, varav den ena vore placerad hos föredraganden för fornminnesvården och den andra hos föredraganden för byggnadsärenden, erinrade akademien, att den arbetsbörda, som påvilade dessa amanuenser, arten av deras arbete och de vetenskapliga krav, som måste ställas på dem, gjorde ett uppförande av deras tjänster på ordinarie stat till en rimlig åtgärd. Dem åvilade i första hand att utföra de talrika och tidsödande tjänsteresor, som utgjorde en mycket betydande del av riksantikvarieämbetets hela landet omfattande verksamhetsområdet.

Slutligen hade akademien angående överförandet till ordinarie stat av de tre förutnämnda vid statens historiska museum tjänstgörande amanuenserna anført, att förutom de fyra avdelningsföreståndarna, varav en tjänstgjorde såsom souschef för museet och föredragande för museiärenden inför riksantikvarien, endast extra ordinarie tjänstemän funnes anställda vid museet. Museets organisation stode i så avgjort missförhållande till den, som tidigare genomförts vid de flesta andra av våra s. k. lärda verk, att fara måste anses föreligga, att rekryteringen komme att bli mindre god. De nuvarande antikvarierna hade tack vare gynnsamma omständigheter erhållit sina befattningar, två vid 30 års ålder, en vid 40 års ålder och en vid 42 års ålder. Om ej dödsfall inträffade, syntes någon ledig antikvariebefattning icke uppstå och därmed möjlighet att erhålla ordinarie tjänst förrän tidigast år 1944. Utsikterna till befordran för de vid museet anställda amanuenserna, av vilka en uppnått 42 år, en annan 40 år och en tredje 34 år, syntes akademien sålunda vara ytterst mörka och det vore en gärd av billighet och mänsklighet, om möjlighet funnes för dessa äldre amanuenser att erhålla en befattning å ordinarie stat. En organisation, varigenom var och en av museets tre avdelningar tilldelades ytterligare en ordinarie befattningshavare, syntes akademien därför vara rimlig och önskvärd.

Förevarande frågor berördes av mig i 1935 års åttonde huvudtitel (punkten 50). Något förslag i ämnet framlades emellertid icke av Kungl. Maj:t för 1935 års riksdag.

Med skrivelse den 3 september 1935 har nu akademien gjort framställning om beviljande av anslagsmedel för budgetåret 1936/1937. Därvid har akademien ånyo hemställt, att ovannämnda befattningar måtte överföras på ordinarie stat. Den härav föranledda kostnadsökningen skulle uppgå till 16,031 kronor. Härutöver har akademien hemställt, att vissa biträden, som nu avlönades av fondmedel, nämligen en fotograf, ett kvinnligt biträde i

bildarkivet, ett kontorsbiträde, en kartriterska och en expeditiönsvakt, måtte i fortsättningen avlönas medelst statsmedel. Vidare har akademien erinrat, att akademiens nybyggnader å förutvarande positionsartilleriregementets gamla tomt vid Storgatan i Stockholm komme att partiellt föreligga färdiga, så att inflyttning i den gamla kasernbyggnaden och den västra förbindelselängan kunde ske senast till den 1 oktober 1936. Med hänsyn härtill borde på nästkommande budgetårs stat upptagas kostnaden för anställande den 1 juli 1936 av en värmeledningsskötare och reparatör. Denne befattningshavare torde böra placeras i 8:e lönegraden i löneskalan för icke-ordinarie tjänstemän. Det för anställande av nu ifrågakomna personal erforderliga ytterligare medelsbehovet utgjorde, efter reduktion med pensionsavdrag, 15,861 kronor, därav för en värmeledningsskötare och reparatör 2,619 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 7 oktober 1935 anfört följande:

I utlåtande den 27 oktober 1934 över akademiens anslagsäskanden för budgetåret 1935/1936 hade statskontoret förklarat sig icke vara berett att på grundval av det då förebragta utredningsmaterialet taga slutlig ställning till den ifrågasatta omorganisationen av den kulturminnesvårdande centralmyndigheten och därmed sammanhängande frågor om personalens anställningsförhållanden. Härtill hade kommit, att ämbetsverket i princip måst hävda, att mera omfattande organisationsförändringar i regel icke borde företagas i dåvarande statsfinansiella läge, varför ämbetsverket icke ansett sig kunna tillstyrka akademiens framställning. Ämbetsverket hade emellertid framhållit, att, om någon åtgärd i den av akademien föreslagna riktningen redan då borde vidtagas, hade det syntts ämbetsverket, att, organisatoriskt sett, i första hand borde tagas under överbäggande att å ordinarie stat uppföra de å extra stat upptagna antikvariebefattningarna för förhistorisk fornminnesvård och för kulturbyggnadsärenden. Under sagda förutsättning hade statskontoret intet haft att erinra mot dessa befattningars placering i lönegraden B 26.

Statskontoret hade icke anledning att nu frångå den ståndpunkt, ämbetsverket i ovanberörda utlåtande intagit. Skulle emellertid tiden anses vara inne att delvis genomföra akademiens föreliggande förslag, vidhölle ämbetsverket sin uppfattning, att i första hand de nu å extra stat upptagna antikvariebefattningarna för förhistorisk fornminnesvård och för kulturbyggnadsärenden borde överföras å ordinarie stat. För den händelse ett vidsträcktare tillmötesgående av akademiens önskemål skulle befinnas böra ifrågakomma, ansåge statskontoret att de med sekreterartjänsten förenade göromålen icke vore av den art och omfattning, att en uppflyttning av befattningen från lönegraden B 24 till B 26 vore tillräckligt motiverad. I anledning av akademiens hemställan om inrättande av fem ordinarie tjänster, förslagsvis benämnda andre antikvarier, i lönegraden B 21, framhölles vidare, att, därest inrättandet av dylika tjänster befunnas lämpligt, deras antal för närvarande torde böra begränsas till förslagsvis två eller högst tre. För siktigheten torde därjämte bjuda att de i avvaktan på en mera grundlig, av utomstående verkställd undersökning av arbetsförhållandena vid akademien tillsvidare uppfördes å extra stat. Beträffande akademiens begäran,

att fem för närvarande med fondmedel avlönade befattningshavare härnäst skulle avlönas av statsmedel, syntes på grund av det läge, vari organisationsfrågan befunne sig, tiden ännu icke vara inne för den av akademien sålunda föreslagna åtgärden. Däremot hade statskontoret icke något att erinra mot att medel anvisades under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till avlönande av en värmeledningsskötare och reparatör vid akademins nybyggnader. Förslagsvis syntes ifrågavarande befattningshavare i likhet med motsvarande befattning vid tekniska högskolan böra benämnas reparatör och placeras i 7:e lönegraden av avlöningsplanen för extra ordinarie befattningshavare.

Vetenskapsakademien, vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien med flera korporationer och institutioner hava i en i februari 1935 dagtecknad framställning anført, att i statens historiska museums ägo befunne sig stora, till större delen ännu icke uppordnade samlingar av jordfunnet skelettmateriel samt brända eller obrända ben av människor och djur. Då dessa samlingar hade ett mycket stort vetenskapligt värde och ändamålsenliga och fullt tillräckliga lokaler skulle kunna disponeras för dem i den nybyggnad för statens historiska museum, som vore under uppförande, hemställdes om anvisande av ett anslag av 7,000 kronor för ettvarvt av budgetåren 1935/1938 till inventering, museal beskrivning och uppordnande av ifrågavarande osteologiska materiel.

Vad först beträffar nyssnämnda av vetenskapsakademien och vitterhetsakademien m. fl. gjorda framställning, vill jag framhålla, att inredningen och utrustningen av de nya lokalerna för statens historiska museum torde komma att nödvändiggöra ej obetydliga anslag av statsmedel. Ett bifall till föreliggande framställning om anslag till ordnande av de osteologiska samlingarna torde kunna komma att ytterligare öka kostnaderna för ifrågavarande inredning och utrustning. Med hänsyn härtill och då förevarande anslagsfråga ej torde tillhöra de mer trängande önskemålen vid statens historiska museum, anser jag mig ej kunna nu förorda, att medel anvisas för ändamålet.

Departementschefen.

Vad därefter angår vitterhetsakademiens förslag om uppförande på ordinarie stat av vissa befattningar, vill jag erinra, att jag vid min anmälan av motsvarande frågor i 1935 års åttonde huvudtitel framhöll, att det vid de statsinstitutioner, som lydde under vitterhetsakademien, föreläge en stark disproportion mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare, och att denna ordning icke vore ur rekryteringssynpunkt tillfredsställande. Då jag nu på nytt anmäler detta ärende, vill jag framhålla, att ett bidragande skäl till att ifrågavarande befattningar icke i större utsträckning, än vad nu är fallet, överförts på ordinarie stat säkerligen varit önskvärdheten av att bibehålla en viss elasticitet hos personalorganisationen vid ifrågavarande institutioner i avbidan på att den ännu svävande frågan om organi-

sationen av den centrala fornminnesvården skulle vinna sin lösning. När sistnämnda fråga kan komma att föreligga i ett sådant utrett skick, att den kan hänskjutas till riksdagen, är svårt att nu säga. Jag har emellertid kommit till den uppfattningen, att det icke är förenligt med statens intresse att i avvaktan på den tidpunkt, då dessa spörsmål skola avgöras, ytterligare uppskjuta varje omreglering av den nuvarande otillfredsställande personalorganisationen vid ifrågavarande institutioner. De allra mest trängande behoven böra enligt min mening omedelbart tillgodoses. Jag anser mig därför böra i viss utsträckning tillmötesgå akademiens framställning.

Även efter en eventuell omorganisation av den fornminnesvårdande centralmyndigheten torde vid densamma komma att erfordras en sekreterare, och jag finner därför inga betänkligheter mot att nu uppföra sekreteraren å ordinarie stat. I likhet med statskontoret anser jag, att den förebragta utredningen ej ådagalagt behovet av att denne befattningshavare uppflyttas från lönegraden B 24 till lönegraden B 26. Jag föreslår därför, att å personalförteckningen för akademien och dess institutioner uppföres en sekreterare å ordinarie stat i lönegraden B 24.

Med hänsyn till att tvekan kan råda rörande huru många antikvarier, som kunna erfordras efter en eventuell omorganisation av fornminnesvården, anser jag det icke nu tillrådligt att biträda akademiens förslag om uppförande av de nuvarande extra antikvarierna i lönegraden B 26 å ordinarie stat. Dessa antikvarier böra sålunda bibehållas å extra stat.

Vad sedan angår akademiens förslag om överförande av fem amanuens-tjänster å ordinarie stat med placering i lönegraden B 21, synes det mig vara klarlagt, att den lön och tjänsteställning, som dessa befattningshavare nu åtnjuta, icke står i proportion till deras arbetsuppgifter och ansvar. Härtill kommer, att nämnda tjänster, för vilka kräves hög utbildning, på grund av de mindre goda befodringsutsikterna vid ifrågavarande institutioner i regel innehavas av personer, som uppnått jämförelsevis hög ålder och som även på grund härav synas vara förtjänta av att komma i åtnjutande av drägligare anställningsvillkor. Enligt vad jag erfarit, har den nuvarande ordningen vållat betydande olägenheter för akademien och dess institutioner. Det torde därför vara erforderligt att vidtaga åtgärder i den av akademien angivna riktningen, dock av skäl, som redan i det föregående antytts, med iakttagande av en viss återhållsamhet. Att på denna punkt föregripa en omorganisation genom befattningarnas överförande på ordinarie stat anser jag icke tillrådligt. I anslutning till vad statskontoret anfört vill jag begränsa mitt förslag därhän, att tre av ifrågavarande fem amanuens-tjänster överföras på extra stat i lönegraden B 21 och benämnas andre antikvarier.

Akademien har hemställt, att vissa biträden, som för närvarande avlönas av fondmedel, hädanefter skulle avlönas av statsmedel. På de av statskontoret anförda skälen anser jag mig icke böra biträda detta förslag. Där-

emot torde det med hänsyn till att vissa av förevarande institutioner under nästkommande budgetår inflytta i nya lokaler vara erforderligt att bereda medel för anställande av en värmeledningsskötare och reparatör. I enlighet med statskontorets förslag torde denna befattningshavare böra placeras i 7:e lönegraden av avlöningsplanen för extra ordinarie befattningshavare.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, böra de särskilda i avlöningsstaten ingående anslagsposterna beräknas på följande sätt.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, nu förslagsvis 51,300 kronor, bör ökas med den med vederbörligt pensionsavdrag minskade avlöningen till en sekreterare i lönegraden B 24, d. v. s. med i runt tal 8,800 kronor till 60,100 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å extra stat, nu förslagsvis 26,800 kronor, bör å ena sidan *minska*s med den med pensionsavdrag reducerade avlöningen till en sekreterare å extra stat i lönegraden B 24, d. v. s. med i runt tal 8,300 kronor, å andra sidan *ökas* med den på enahanda sätt beräknade avlöningen till tre andre antikvarier å extra stat i lönegraden B 21, d. v. s. med i runt tal 21,000 kronor. Förevarande anslagspost bör alltså uppföras med $(26,800 - 8,300 + 21,000 =)$ 39,500 kronor.

Delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, nu 96,800 kronor, bör å ena sidan *minska*s med ett belopp av omkring 14,480 kronor, motsvarande den med 60 procent av vederbörligt pensionsavdrag minskade avlöningen till de tre amanuens tjänster i 19:e lönegraden, vilka skola överföras å extra stat, å andra sidan *ökas* med ett belopp av i runt tal 2,470 kronor, motsvarande avlöningen efter reduktion med pensionsavdrag till en icke-ordinarie befattningshavare i 7:e lönegraden. Denna delpost skulle alltså uppföras med $(96,800 - 14,480 + 2,470 =)$ 84,790 kronor eller i avrundat tal 84,800 kronor. Delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, nu förslagsvis 7,000 kronor, torde på grund av överförandet på extra stat av vissa amanuenser böra *minska*s med förslagsvis 1,100 kronor till 5,900 kronor. Någon ökning av densamma med hänsyn till den föreslagna nya befattningen i 7:e lönegraden torde icke påkallas. Hela anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle alltså uppföras med $(84,800 + 5,900 =)$ 90,700 kronor.

Slutligen bör anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu 5,210 kronor — med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag vid sin anmälan av vissa för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande grunderna för provisoriskt dyrtorstillägg under nästa budgetår — *ökas* med 4,200 kronor till 9,410 kronor.

Den av mig nu tillstyrkta ökningen av förevarande anslag utgör 12,600 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring i fråga om anslagets disposition. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(191,000 + 12,600 =)$ 203,600 kronor.

Under åberopande av vad jag nu anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Personalförteckning.		Lönegrad.
Befattning.		
<i>Tjänstemän å ordinarie stat:</i>		
1 riksantikvarie		A 1
3 antikvarier (avdelningsföreståndare)		B 26
1 sekreterare		B 24
2 förste expeditionsvakter		B 7
1 kontorsbiträde		B 4
<i>Tjänstemän å extra stat:</i>		
2 antikvarier		B 26
3 andre antikvarier		B 21;

dels godkänna följande avlöningsstat för nämnda under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande institutioner, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.		
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	60,100
2. Arvode (lönefyllnad) åt den Hjertbergske antikvarien	»	3,890
3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	»	39,500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. kronor	84,800	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 5,900	» 90,700
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	9,410
Summa förslagsanslag		kronor 203,600;

dels ock till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 203,600.

[52.] 4. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 uppfört med 48,800 kronor. Genom beslut den 17 maj 1935 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för de under akademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare under nämnda budgetår:

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 15,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 26,200
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 7,000
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 600
Summa kronor 48,800.	

Tillika föreskrev Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare under budgetåret 1935/1936, bland annat, att av anslagsposten till expenser finge för bränsle, lyse och vatten tagas i anspråk förslagsvis 4,000 kronor och för övriga expenser högst 22,200 kronor, samt att anslagsposten till övriga utgifter finge användas till instrumentutrustning för akademien.

I skrivelse den 3 september 1935 har *akademien* gjort framställning om anslag till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1936/1937. Av skrivelsen inhämtas följande:

Reseersättningar. Till resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavare vid akademien samt riksantikvariens ombud anvisade 1931 års riksdag 35,000 kronor och 1932 års riksdag 25,000 kronor. Från och med budgetåret 1933/1934 hade för ändamålet utgått ett anslagsbelopp av 15,000 kronor. Akademien hade för budgetåren 1933/1935 räknat med ett anslagsbehov av 23,000 kronor.

Akademien hade på grund av anslagspostens nedsättning måst i betydande omfattning taga i anspråk enskilda fondmedel, som ursprungligen avsetts för helt andra ändamål, för likviderande av tjänstemännens och de lokala ombudens tjänsteförrättningar. De talrika vägarbeten, som under senare år igångsatts, hade krävt en betydande medverkan av det centrala fornminnesvårdande organet. I vårt på fornminnen mycket rika land berörde vägarbetena synnerligen ofta enstaka eller hela komplex av fornlämningar, som krävde besiktning och undersökning, innan desamma finge borttagas. De härav påkallade förrättningarna hade akademien uppenbarligen ingen möjlighet att undandra sig men hade genom ett med länsstyrelserna och vägingenjörerna i länen etablerat planmässigt samarbete dock sökt att i möjligaste mån nedbringa antalet av och därmed också kostnaderna för sådana förrättningar. I den mån dessa förrättningar påkallades av statliga eller statskommunala reservarbeten hade akademien visserligen möjlighet att få resekostnaderna guldna av statens arbetslöshetskommission. För förrättningskostnader, som påkallades av alla andra vägarbeten i riket, hade akademien endast att tillgå sitt eget reseanslag. Akademiens årliga

kostnader för vägföretag, som ej vore statliga eller statskommunala reservarbeten, hade uppgått till 10,800 kronor, därav 7,500 kronor avsett direkta rese- och traktamentsersättningar. Då anslagsposten till reseersättningar visade sig vara otillräcklig, funne akademien en ökning av denna post vara oundgänglig. Akademien hade, som nämnts, tidigare räknat med, att ett reseanslag av 23,000 kronor vore behövt. Erfarenheterna gäve även vid handen, att en till detta belopp förhöjd anslagspost vore erforderlig för budgetåret 1936/1937.

Expenser. Sedan 1931 års riksdag beviljat medel till nybyggnadsarbeten å förutvarande positionsartilleriregementets kasernområde för statens historiska museum och akademien samt andra under akademien ställda statsamlingar, hade dessa arbeten numera fortskridit så långt, att den västra förbindelselängan med lokaler för konserveringsanstalt, fotografiateljé, värmecentral m. m. förväntades vara färdig hösten 1935. Den gamla kasernbyggnaden, inrymmande administrationslokaler samt utrymmen för arkiv och bibliotek förväntades bli färdigställd under loppet av år 1936. Inflyttning i samtliga dessa lokaler kunde därför ske till den 1 oktober 1936. Däremot kunde själva museisamlingarna icke bli föremål för flyttning, innan den nya museibygnaden blivit färdig, vilket beräknades ske omkring årsskiftet 1937—1938. I akademiens omkostnadsstat borde därför upptagas de expensutgifter, som betingades av att dessa byggnader komme att tagas i bruk under budgetåret 1936/1937. Under budgetåret 1934/1935 hade belysningskostnaderna uppgått till cirka 3,200 kronor. Utgifterna för belysningen under tre kvartal i de nya lokalerna beräknades till 2,300 kronor. I betraktande av att skådesamlingarna skulle hållas tillgängliga för allmänheten hela nästkommande budgetår torde belysningskostnaderna i de gamla lokalerna kunna beräknas till 2,200 kronor. Ett medelsbehov för belysningen av $(2,200 + 2,300 =)$ 4,500 kronor beräknades således för budgetåret 1936/1937. Bränsleåtgången i de nya lokalerna under budgetåret 1936/1937 beräknades till 6,000 kronor. Kostnaderna för bränsle, lyse och vatten kunde följaktligen beräknas till lägst $(4,500 + 6,000 =)$ 10,500 kronor. Då motsvarande post för innevarande budgetår upptagits till 4,000 kronor, uppkomme således en kostnadsökning av 6,500 kronor. Kostnaderna för elektrisk kraft till hissar, pumpar och fläktar kunde enligt av byggnadsstyrelsen lämnad uppgift beräknas till omkring 700 kronor för år. Institutionens utgifter för telefonabonnement i nationalmuseibygnaden uppginge för närvarande till omkring 2,500 kronor per år, vartill komme samtals- och telegramutgifter å 2,100 kronor. Utgifterna för telefonabonnement i de nya lokalerna beräknades av byggnadsstyrelsen till 3,100 kronor årligen. En kostnadsökning av 600 kronor uppkomme härigenom. Under flyttningsåren torde dessa kostnader emellertid bli något större, beroende därpå att en del av museets personal komme att vara förlagd till de gamla lokalerna. Denna temporära kostnadsökning kunde beräknas till 620 kronor för år. Då nuvarande telefonkostnader uppginge till inalles 4,600 kronor, men motsvarande kostnader för nästkommande budgetår beräknades till $(3,100 + 620 + 2,100 =)$ 5,820 kronor, uppkomme en ökning på denna punkt av $(5,820 - 4,600 =)$ 1,220 kronor. Kostnaderna för städning och renhållning i institutionens nuvarande lokaler, inbegripet skådesamlingarna, uppginge till i runt tal 8,000 kronor årligen. Under flyttningsperioden, då akademien alltjämt måste hava sina lokaler förlagda på olika ställen i staden, komme medelsbehovet för renhållning och städning att ökas med ett till 2,700 kro-

nor beräknat belopp. Posten till expenser torde sålunda böra höjas med $(6,500 + 700 + 1,220 + 2,700 =)$ 11,120 kronor till 37,320 kronor, varav å bränsle, lyse och vatten belöpte förslagsvis 10,500 kronor och å övriga expenser högst 26,820 kronor.

Publikationstryck. Akademien hemställde, att denna post måtte upptagas till oförändrat belopp, 7,000 kronor.

Övriga utgifter. Till inköp av instrumentutrustning hade för ettvarvt av budgetåren 1928/1933 anvisats ett belopp av 1,600 kronor. Anslagsmedlen hade därefter sänkts till 600 kronor. Akademiens bestånd av fotografikameror för det yttre fältarbetet vore tämligen föråldrat, och apparaterna vore till stor del avsedda för en bildstorlek av 9×12 cm. Filmkostnaderna för denna bildstorlek bleve emellertid betydande. För att minska utgifterna hade akademien övervägt att i viss utsträckning övergå till småbildskameror med negativ för förstoring. Kostnaderna för anskaffningen av två småbildskameror av tjänlig typ jämte erforderliga stativ m. m. uppginge till 897 kronor. Härutöver erfordrades medel för reparationer, underhåll och komplettering i övrigt av instrumentförrådet. Ett anslagsbelopp för nästkommande budgetår av 1,000 kronor vore därför synnerligen rimligt.

Akademien beräknade alltså förevarande anslag för budgetåret 1936/1937 till $(23,000 + 37,320 + 7,000 + 1,000 =)$ 68,320 kronor.

Statskontoret har i yttrande den 7 oktober 1935 anfört följande:

Med hänsyn till de synnerligen kraftiga beskrningar, för vilka anslagsmedlen till reseersättningar blivit föremål under budgetåren 1932/1934 och vilka medförde svårigheter för akademien att inom ramen för anslaget på ett tillfredsställande sätt fullgöra akademien åliggande arbetsuppgifter, ville statskontoret icke motsätta sig en höjning av anslagsposten med 3,000 kronor till 18,000 kronor. — Mot akademiens förslag, i vad det avsåge anslagsposten till bränsle, lyse och vatten, hade statskontoret inte någon annan erinran, än att sagda post med hänsyn till beräkningarnas approximativa karaktär lämpligen torde böra upptagas med ett till 10,000 kronor avrundat belopp. Statskontoret ville vidare ifrågasätta, huruvida icke med iakttagande av synnerlig sparsamhet den sammanlagda höjningen av anslagsposten till övriga expenser kunde begränsas till 2,800 kronor och denna post sålunda upptagas med ett belopp av 25,000 kronor. — Statskontoret ville icke motsätta sig den av akademien begärda ökningen av anslagsposten till övriga utgifter.

Akademien har i skrivelse den 18 januari 1935 hemställt, att anslag av automobilskattemedel måtte ställas till akademiens förfogande för bestridande av kostnader för akademien åliggande, av vissa vägarbeten påkallade förrättningar. I anledning härav har *riksräkenskapsverket* i utlåtande den 4 maj 1935 förklarat sig icke kunna förorda, att automobilskattemedel anvisades för ändamålet. Enligt ämbetsverkets mening borde akademiens samtliga resekostnader lämpligen redovisas å ett anslag.

I likhet med statskontoret håller jag före, att det anslagsbelopp av 15,000 kronor, som för budgetåren 1933/1936 anvisats till bestridande av reseersättningar vid akademien, varit för knappt tilltaget. Erinras må, att Kungl. Departementschefen.

Maj:t genom beslut den 5 juli 1935 förstärkt det för ändamålet under budgetåret 1934/1935 utgående anslaget med 3,776 kronor 51 öre från reservationsanslaget till extra utgifter. Det torde därför vara erforderligt att höja ifrågavarande anslagspost för nästkommande budgetår. Av utredningen i ämnet framgår, att det ökade medelsbehovet till väsentlig del förorsakats av förrättningar, som nödvändiggjorts av de under de senare åren utförda talrika vägarbetena. I anledning härav har akademien ifrågasatt, att de erforderliga anslagsmedlen eventuellt skulle täckas genom anslag av automobilskattemedel. Vid samråd med chefen för kommunikationsdepartementet har emellertid befunnits, att dessa medel icke böra anlitas för ändamålet. Jag tillstyrker i stället en ökning av anslagsposten till reseersättningar. Sistnämnda anslagsökning torde emellertid i överensstämmelse med statskontorets förslag kunna bestämmas till 3,000 kronor. Jag förutsätter härvid, att akademien, i överensstämmelse med i detta hänseende nu gällande bestämmelser, ur förevarande anslagspost allenast bestrider kostnaderna för sådana resor, som finnas oundgängligen nödvändiga för akademiens fornminnesvårdande verksamhet.

Den av akademien ifrågasatta ökningen av anslagsposten till expenser har helt föranletts av att vissa av ifrågavarande institutioner komma att under nästa budgetår inflytta i nya lokaler. En ökning av expensmedlen torde därför vara ofrånkomlig. I enlighet med statskontorets förslag torde den begärda anslagsökningen — 6,500 kronor å medel till bränsle, lyse och vatten samt 4,620 kronor å övriga expenser — kunna under förutsättning, att tillbörlig sparsamhet iakttages, begränsas till 6,000 kronor, respektive 2,800 kronor. Särskilt vill det förefalla, som om möjlighet skulle förefinnas att nedbringa kostnaderna för telefon och telegram samt för städhjälp.

För publikationstryck torde böra beräknas oförändrade anslagsmedel.

Med hänsyn till de av akademien anförda skälen torde anslagsposten till övriga utgifter böra ökas med 400 kronor.

Förevarande anslag bör sålunda för nästa budgetår uppföras med ett belopp av (48,800 + 3,000 + 6,000 + 2,800 + 400 =) 61,000 kronor. Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.*: Omkostnader för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 61,000.

[53.] **5. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning av tjänstelokaler m. m., reservationsanslag.** Av nästföregående punkt framgår, att akademien och vissa av dess institutioner komma

att under nästa budgetår inflytta i nya lokaler å förutvarande positionsartilleriregementets kasernområde.

I skrivelse den 3 september 1935 har *akademien* i anledning härav hemställt om anslag för nämnda budgetår till nedannämnda ändamål med följande belopp:

Inredning och instrumentering av konserveringsanstalten . .	kronor	35,173
» » » » fotografiateljén »		11,630
» » möblering av tjänstelokaler »		83,600
Flyttningskostnader »		12,500
Summa kronor		142,903.

De tre första posterna äro specificerade i särskilda, bland handlingarna befintliga tablåer. Till stöd för de olika äskandena har anförts följande:

Inredning och instrumentering av konserveringsanstalten. Kostnadsberäkningarna byggde på anbud, som införskaffats från olika firmor. Den föreslagna utrustningen skulle möjliggöra bästa möjliga driftsekonomi. Anskaffning av spektrografisk utrustning, vartill hänsyn tagits vid uppgörandet av kostnadsberäkningarna, medförde visserligen rätt höga engångskostnader, men dessa hjälpmedel måste anses synnerligen önskvärda i en laboratorieutrustning. Hittills hade de spektrografiska undersökningarna måst av museets konservator utföras å annan institution, vilket givetvis medfört tidsutdräkt och extra kostnader. Vid planläggningen av statens historiska museums konserveringsanstalt hade man utgått ifrån att denna skulle vara i stånd att inom museets egna huvudområden betjäna — utom det egna museet — icke blott övriga stora huvudstadsmuseer, i den mån dessa vore i behov av konserveringsarbeten av nämnda art, utan även i största möjliga utsträckning provinsmuseerna inom landet, vilka i de allra flesta fall icke vore i stånd att inrätta egna konserveringsanstalter. I detta hänseende förefunnes ett stort och ofta dokumenterat behov, vars fyllande på bästa och billigaste sätt tillgodosåges genom en välutrustad, central konserveringsanstalt av tillräcklig kapacitet. Det vore särskilt med hänsyn till detta, hela landet berörande behov, som akademien ansåge sig böra göra en framställning om anvisande av ovannämnda anslagsbelopp av 35,173 kronor.

Inredning och instrumentering av fotografiateljén. Kostnadstablåen över erforderlig utrustning och inredning hade uppgjorts av yrkeskunniga personer och grundade sig på prisuppgifter och anbud, som införskaffats från olika firmor. Den föreslagna utrustningen torde svårigen kunna beskäras, om institutionens fotografiateljé skulle kunna fylla de krav, som ställdes på densamma. Fotografiateljéns goda utrustning medförde betydande arbetsbesparing för denna synnerligen starkt belastade del av institutionen, på vilken mycket stora krav komme att ställas.

Inredning och möblering av akademiens tjänstelokaler. Akademien hade låtit verkställa utredning och förslag till möblering och inredning av akademiens och riksantikvarieämbetets tjänstelokaler samt av antikvariskt-numismatiska biblioteket och antikvariskt-topografiska arkivet, en utredning, som visade, att det bestånd av möbler m. m., varöver akademien för närvarande förfogade, ej tillnärmelsevis försloge till de nya lokalerna. En betydande komplettering av utrustningen vore därför nödvändig. Utredningen byggde på kostnadsförslag, som infordrats från olika firmor, och avsåge

anskaffning av erforderliga möbler, elektrisk belysningsarmatur, gardiner och mattor. Därvid borde uppmärksammas, att redan förefintliga möbler skulle komma till användning i full utsträckning. Utredningens slutsumma gäve vid handen, att ett medelsbehov av 83,602 kronor föreläge.

Flyttningskostnader. Akademien hade infortrat kostnadsförslag rörande flyttningen från en större, för dylika uppgifter ofta anlitad flyttningsfirma, som därvid lämnat ett anbud å 12,500 kronor. För nedbringande av kostnaderna hade därvid förutsatts, dels att flyttningen skulle kunna börja redan under sommaren 1936 och få fortgå i etapper, dels ock att akademiens personal skulle utan extra kostnad ombesörja nedpackning och uppackning av bibliotek och arkiv.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 7 november 1935 yttrat sig över berörda förslag — dock ej i vad det avser anslag till anskaffning av instrument — samt därvid tillstyrkt förslagen med den ändringen, att anslagsbeloppet för inredning och möblering av akademiens tjänstelokaler borde höjas med 3,400 kronor för bestridande av kostnaderna för erforderlig armatur i akademiens sessionssal.

Departement-
schefen.

Vid sin anmälan i propositionen nr 131/1931 av frågan om nybyggnad för statens historiska museum m. m. erinrade min företrädare i ämbetet, att riksantikvarien inkommit med en preliminär beräkning rörande de kostnader, som — utöver byggnadskostnaderna — borde beräknas i samband med förflyttningen av ifrågavarande institutioner till de nya lokalerna. Enligt denna beräkning skulle engångskostnaderna uppgå till 350,000 kronor, varav 275,000 kronor skulle belöpa på montrar. Min företrädare förklarade sig sakna anledning att i omförmälda proposition närmare ingå på frågan om dessa engångskostnader.

Av riksantikvariens ifrågavarande beräkningar (återgivna å sid. 30 ff. i omförmälda proposition) framgår, att i byggnadskostnaderna inräknats samtliga kostnader för byggnadernas uppförande, tomtens ordnande m. m. samt även kostnaderna för all fast inredning, såsom bokmagasinens hyllor, arkivlokalernas fasta skåp- och hyllinredning, konserveringsanstaltens och fotografilaboratoriets inredning med diskar, skåp, tvätthoar och dylikt. Däremot vore icke den museala monterutrustningen och ej heller administrationsbyggnadens lösa möblering samt konserveringsanstaltens och fotografilaboratoriets apparatutrustning upptagna däri. Engångskostnaderna — bortsett från kostnaderna för montrar — beräknades på följande sätt, därvid dock framhölls, att kostnadsuppgifterna vore approximativa:

Möbler till administrationslokaler och museum (komplettering av befintlig utrustning)	kronor 20,000
Elektrisk belysningsarmatur för hela anläggningen	» 15,000
Apparatur för konserveringsanstalten och fotografilaboratoriet	» 15,000
Flyttningskostnad för överförande av samlingarna från nationalmuseibyggnaden, östermalmsfängelset och gamla riksbankshuset till det nya byggnadskomplexet	» 25,000
Summa kronor 75,000.	

Akademiens förevarande framställning om anslag för bestridande av vissa engångskostnader avser väsentligen administrationslokalerna, arkiv och bibliotek ävensom konserveringsanstalten och fotografilaboratoriet men däremot icke de museala samlingarna. Ifrågavarande engångskostnader beräknas till i runt tal 142,900 kronor, d. v. s. till i det närmaste dubbelt så stort belopp, som angavs i riksantikvariens ovannämnda beräkningar av år 1931 och som likvisst även avsåg kostnader för möbler och elektrisk belysningsarmatur för museet, vilka kostnader nu icke äro i fråga.

Ehuru jag beaktar, att de år 1931 gjorda beräkningarna av naturliga skäl måste hava varit i hög grad approximativa, anser jag mig dock icke kunna tillstyrka, att för ändamålet anvisas ett belopp, så väsentligt överstigande det tidigare beräknade. Sträng sparsamhet vid anskaffningen bör enligt min mening kunna möjliggöra, att kostnaderna för inredning och instrumentering av konserveringsanstalten och fotografiateljén samt för inredning och möblering av tjänstelokalerna nedbringas avsevärt under den äskade summan. Jag vill föreslå, att till sistberörda ändamål nu beräknas ett belopp av 65,000 kronor i stället för begärda omkring 130,000 kronor. Den beräknade flyttningskostnaden, 12,500 kronor, vilken, såsom av det föregående framgår, ej avser kostnaderna för flyttning av museisamlingarna, föranleder ingen erinran från min sida.

Ifrågavarande kostnader torde böra avföras från ett och samma anslag och detta anslag sålunda beräknas till $(65,000 + 12,500 =) 77,500$ kronor. Fördelningen av ifrågavarande anslag synes ej böra nu bestämmas. Lämpligen bör Kungl. Maj:t sedermera på förslag av akademien meddela härutinnan erforderliga föreskrifter.

Under åberopande av vad nu anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning av tjänstelokaler m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 77,500.

[54.] **6. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna, reservationsanslag.** I riksstaten för budgetåret 1935/1936 är detta anslag uppfört med 12,000 kronor.

I skrivelse den 3 september 1935 har *akademien* anhållit, att anslag till ändamålet måtte för nästkommande budgetår utgå med oförändrat belopp.

Jag har intet att erinra mot akademiens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12,000, att utgå efter den fördelning, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma.

[55.] **7. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag utgår för budgetåret 1935/1936 med 25,000 kronor. Genom beslut den 17 maj 1935 föreskrev Kungl. Maj:t, att anslaget skulle tills vidare från och med budgetåret 1935/1936 fördelas på följande sätt:

1. Fornlämningars vård och undersökning	kronor 12,000
2. Vård och underhåll av Visby ruiner och andra byggnadsminnesmärken	» 4,000
3. Omedelbara iståndsättningsåtgärder å vissa byggnadsminnesmärken	» 9,000
Summa kronor 25,000.	

I skrivelse den 3 september 1935 har *akademien* anhållit, att anslag till ändamålet måtte för nästkommande budgetår utgå med ett till 40,000 kronor förhöjt belopp, att fördelas på följande sätt:

1. Fornlämningars vård och undersökning	kronor 16,000
2. Vård och underhåll av Visby ruiner och andra byggnadsminnesmärken	» 4,000
3. Omedelbara iståndsättningsåtgärder å vissa byggnadsminnesmärken	» 20,000
Summa kronor 40,000.	

Departement-
mentschefen.

Med hänsyn till de avsevärda anslagsmedel, som under de senare åren disponerats för utförande såsom statliga beredskapsarbeten eller reservarbeten av konservering av fornlämningar och byggnadsminnesmärken, anser jag någon höjning av förevarande anslag icke nu böra ifrågakomma utan förordar, att anslaget må för nästkommande budgetår utgå med samma belopp som för det innevarande.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 25,000, att utgå efter den fördelning, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma.

[56.] 8. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar.** 9. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader, förslagsanslag.** I riksstaten för budgetåret 1935/1936 äro ovannämnda anslag uppförda med respektive 22,300 kronor och 8,700 kronor.

I skrivelse den 3 september 1935 har *akademien*, under åberopande av en av samlingarnas föreståndare hos akademien gjord framställning, anhållit, att ifrågavarande anslag måtte för nästkommande budgetår upptagas med oförändrade belopp.

Jag har intet att erinra mot akademiens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att för budgetåret 1936/1937 anvisa
dels till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar ett anslag
 av kronor 22,300;
dels ock till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader ett förslagsanslag av kronor 8,700.

[57.] 10. **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 143,900 kronor. I den för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan fastställda avlöningsstaten är upptagen en anslagspost å förslagsvis 2,600 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, vilken anslagspost avser provisoriskt dyrtorststillägg.

I skrivelse den 28 augusti 1935 har *akademien för de fria konsterna* hemställt, att den år 1935 inrättade befattningen såsom föreståndare för institutet för materialkunskap, tillika lärare i materialkunskap, måtte uppflyttas från lönegraden B 24 till B 26. Som motiv härför har i huvudsak anförts, att föreståndaren, som i sin nuvarande lönegradsplacering åtnjöt samma löneförmåner som professorerna i teckning och målning, i motsats till dessa icke komme i åtnjutande av ferier samt att tjänsten närmast vore jämförbar med den i lönegraden B 26 uppförda professuren i svensk arkitekturhistoria. Vidare har akademien hemställt, att arvodet till professorn i anatomi, som genom 1926 års löne reglering bestämdes till 4,000 kronor, med hänsyn till kompetensfordringarna och arbetsbördan måtte höjas till 5,400 kronor. Slutligen har akademien hemställt, att det ur avlöningsstaten ut-

gående arvudet till en tryckare, tillika etsningsskolans tekniska biträde, måtte ökas med 900 kronor till 3,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 24 oktober 1935 anfört, att redan den omständigheten, att lönegradsplaceringen för föreståndaren för institutet för materialkunskap blivit fastställd så sent som år 1935, utgjorde tillräckligt skäl att icke bifalla framställningen i denna del.

Departementschefen.

I likhet med statskontoret kan jag icke biträda förslaget om uppflyttning i lönegrad av befattningen som föreståndare för institutet för materialkunskap. Genom beslut den 17 maj 1935 har Kungl. Maj:t anbefallt akademien att taga under förnyat överbäggande frågan om omorganisation av konsthögskolan. Frågorna om reglering av löneförmånerna för professorn i anatomi och för tryckaren, tillika etsningsskolans tekniska biträde, böra lämpligen upptagas till prövning i samband med det organisationsförslag, som akademien i anledning av Kungl. Maj:ts nyssberörda beslut torde komma att framlägga. Jag anser mig sålunda böra avstyrka förslag till 1936 års riksdag om ökning av arvudet för dessa befattningshavare.

Den förutnämnda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän torde med anledning av vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag vid sin anmälan av vissa för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande grunderna för provisoriskt dyrtortstillägg böra ökas med 1,700 kronor till förslagsvis 4,300 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring i den för akademien och konsthögskolan gällande avlöningsstaten. Ifrågavarande avlöningsanslag bör sålunda för budgetåret 1936/1937 uppföras med $(143,900 + 1,700 =)$ 145,600 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels öka den i avlöningsstaten för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän från förslagsvis 2,600 kronor med 1,700 kronor till förslagsvis 4,300 kronor ävensom i anledning härav öka avlöningsstatens slutsumma från 143,900 kronor med 1,700 kronor till 145,600 kronor;

dels ock till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: *Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 145,600.

[58.] 11. **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 27,950 kronor.

Akademien för de fria konsterna har i skrivelse den 28 augusti 1935 hemställt om anvisande av oförändrat belopp för budgetåret 1936/1937.

Jag ifrågasätter ingen annan ändring i förevarande anslag, än att det- Departementschefen.
samma för vinnande av avrundning minskas med 50 kronor till 27,900 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:*
Omkostnader för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslags-*
anslag avkronor 27,900.

[59.] 12. **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:**
Undervisningsmateriel m. m., reservationsanslag. Ifrågavarande anslag
är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 26,000 kronor.

Akademien för de fria konsterna har i skrivelse den 28 augusti 1935 hem-
ställt om anvisande av samma belopp för budgetåret 1936/1937.

I enlighet med akademiens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte Departementschefen.
föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:*
Undervisningsmateriel m. m. för budgetåret 1936/1937 an-
visa ett *reservationsanslag* avkronor 26,000.

[60.] 13. **Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:**
Stipendier m. m., reservationsanslag. Detta anslag är för innevarande
budgetår uppfört med ett belopp av 4,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts
beslut den 17 maj 1935 fördelas anslaget under ifrågavarande budgetår på
följande sätt:

1. Elevernas studieresor	kronor	—
2. Resestipendier för studier i utlandet	»	—
3. Två konstnärsarvoden à 1,500 kronor	»	3,000
4. Belöningsmedaljer och stipendier.	»	1,000

Summa kronor 4,000.

Till elevernas studieresor utgick före budgetåret 1930/1931 anslagsmedel
ur olika anslag med tillhoppa 5,000 kronor. Under budgetåren 1930/1932
beräknades för ifrågavarande ändamål sammanlagt 5,500 kronor och under
budgetåret 1932/1933 sammanlagt 2,700 kronor. Från och med budgetåret
1933/1934 har anslag icke utgått till förevarande ändamål.

Akademien för de fria konsterna har nu i skrivelse den 28 augusti 1935
hemställt om utverkande för budgetåret 1936/1937 av ett anslag å 5,500
kronor till ändamålet. Ur akademiens skrivelse inhämtas bland annat föl-
jande:

Ifrågavarande anslag hade avsett att bereda tillfälle *dels* åt byggnads-
skolans elever till en 20 dagars resa i juni för att studera äldre svensk

arkitektur och göra uppmätning av någon byggnad av arkitekturhistorisk betydelse, *dels* åt landskapsskolans elever — eller ett urval bland dem — att under en månad idka friluftsstudier under lärarens ledning, varvid studierna förlagts till olika delar av vårt land, *dels* slutligen åt dekorativa skolans elever att taga kännedom om utsmyckningen av monumentalbyggnader från äldre eller nyare tid.

Professorn i svenska arkitekturs historia vid konsthögskolan hade i särskild skrivelse till högskolans direktör anför, att studieresorna vore ett nödvändigt komplement till föreläsningarna i svenska arkitekturs historia och vore så mycket nödvändigare under nuvarande internationellt betonade strömningar inom arkitekturen som på grund av dessa strömningar intresset för den äldre inhemska arkitekturen för närvarande befunno sig i en vågdal. Många av de studerande i byggnadsskolan kommo att stå praktiskt taget utan närmare, på självsyn grundad kännedom om äldre svensk arkitektur. Resorna hade också av de studerande omfattats med stort och enhälligt intresse.

Akademien anslöte sig med övertygelse till nyss anförda mening och ville framhålla, att om det således måste anses av vikt, att de unga arkitekterna hölles i obruten kontakt med den svenska byggnadskonstens tidigare utveckling, måste det stå som ett minst lika väsentligt krav, att landskapsskolans elever åter bereddades de ökade tillfällen till studier, som ett reseanslag kunde skänka. Det torde vara uppenbart, att undervisningen i denna skola hade oändligt mycket större möjligheter att hållas levande och stimulerande, om utbytet mellan lärare och elev finge ske inför naturfenomenen själva och inför sådana av skiftande karaktär. Man kunde till jämförelse föreställa sig, hur schematisk och intresselös en undervisning i figurmålning skulle bli utan levande modeller att hänvisa till eller med ständigt likartade förebilder.

När undervisning i den dekorativa konsten uppfördes på konsthögskolans program, kom detta helt naturligt också att upptaga samfällt studium av den dekorativa konstens framträdande under olika epoker av svenskt konstliv. I olika trakter av vårt land funnes mycket att inhämta om vad äldre och nyare tider åstadkommit av värde på detta område. Och lika uppenbart vore, att studium på platsen, inför originalverket, måste få en vida kraftigare verkan och innebörd än en förmedling genom reproduktioner och beskrivningar.

Akademien ställde alltså en innerlig vädjan till statsmakterna att beakta olägenheterna för högskolan av en indragning av här ifrågavarande anslag, som med hämmande verkan träffade flera av högskolans avdelningar.

Under mycket lång tid utgick från riksstaten medel till resestipendier för studier i utlandet för elever vid akademien. Efter att sedan år 1818 hava varit upptaget med 8,000 kronor, fördelat på fyra stipendier à 2,000 kronor, höjdes anslaget av 1878 års riksdag till 9,000 kronor, fördelat på tre stipendier à 3,000 kronor. 1925 års riksdag ökade anslaget till 12,000 kronor, avsett för tre stipendier à 4,000 kronor. 1932 års riksdag sänkte anslaget till 4,000 kronor och 1933 års riksdag indrog anslaget i dess helhet.

I sin nyssberörda skrivelse har *akademien för de fria konsterna* hemställt om anvisande för budgetåret 1936/1937 av ett anslag av 12,000 kronor till

resestipendier för studier i utlandet samt därvid föreslagit, att det måtte överlämnas åt Kungl. Maj:t att efter akademiens hörande bestämma storleken av varje stipendium och villkoren för dess åtnjutande. Akademien har anfört bland annat följande:

Sedan långt tillbaka i tiden hade det ingått i medvetandet, att statens omtanke om konstnärsutbildningen icke finge inskränka sig till att vidmakthålla en skola. För de bästa krafterna bland de unga borde det allmänna bereda den tillgång till utvidgade studier och grundläggning av en egen bana, som av ålder ansetts ligga i en utrikesvistelse på konstens huvudorter med deras stora skatter av klassisk konst och med deras livligare konstliv. Akademien hade, ehuru med bekymmer, måst böja sig för de ekonomiska förhållanden, som förestavat de åren 1932 och 1933 vidtagna besparingsåtgärderna från det allmännas sida. Men akademien kände också sitt ansvar gentemot konstnärerna och för vårt lands konstnärliga kultur och ville därför ånyo framhålla nödvändigheten av att återupptaga och vidmakthålla utdelningen av stipendier åt konstidkare för studier i utlandet.

Indragningen av de tidigare utgående anslagsmedlen till studieresor för elever vid landskapsskolan, byggnadsskolan och dekorativa skolan har verkat i hög grad hämmande på undervisningen vid konsthögskolan. För byggnadsskolans elever äro ifrågavarande studieresor obligatoriska, och det har därför varit nödvändigt att i samband med indragningen av ifrågavarande anslag sätta härutinnan gällande bestämmelser ur kraft för de budgetår, varunder anslag icke anvisats för ändamålet. I landskapsskolans arbete äro friluftsstudierna av grundläggande betydelse och även för dekorativa skolan äro studieresorna av den största vikt vid elevernas utbildning. Det ligger i sakens natur, att den viktiga del av undervisningen, som studieresorna representera, icke kan under längre tid eftersättas. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att medel för nästkommande budgetår anvisas till förevarande ändamål. Akademien har, såsom av det föregående framgår, för ändamålet begärt ett anslag av 5,500 kronor. Det torde vara möjligt för akademien att vid planläggningen av studieresorna begränsa utgifterna för desamma, och jag förordar därför, att för ändamålet för nästkommande budgetår beräknas ett belopp av 3,000 kronor. Därest vid studieresornas planerande detta belopp trots all sparsamhet skulle visa sig otillräckligt, torde det i första hand böra tagas i anspråk för de obligatoriska studieresorna för byggnadsskolans elever.

I likhet med akademien vill jag understryka önskvärdheten av att eleverna vid konsthögskolan och andra förtjänta konstidkare beredas tillfälle att genom studier i utlandet förkovra sina kunskaper och skaffa sig impulser till en fortsatt konstnärlig verksamhet. Jag anser emellertid tiden ännu ej vara inne att återföra anslaget till det belopp, varmed det utgick under budgetåren 1925 1932, utan förordar att det för nästkommande budgetår bestämmes till 6,000 kronor. Kungl. Maj:t torde böra senare taga

Departementschefen.

ställning till akademiens förslag beträffande fördelningen av ifrågavarande stipendieanslag. Jag vill emellertid redan här fästa uppmärksamheten vid att det torde vara möjligt att på ett ändamålsenligare sätt disponera det reducerade anslag, som jag föreslår för nästkommande budgetår, ifall stipendiernas belopp i de olika fallen bestämmas av Kungl. Maj:t i stället för att, såsom tidigare skett, utgå efter vissa schablonmässiga grunder.

Liksom skett under innevarande budgetår torde ur anslaget böra bestri-
das två konstnärsarvoden à 1,500 kronor ävensom utgifter för belönings-
medaljer och stipendier med 1,000 kronor.

Vid bifall till mina här ovan framställda förslag skulle förevarande an-
slag under nästkommande budgetår fördelas på följande sätt:

1. Elevernars studieresor	kronor	3,000
2. Resestipendier för studier i utlandet	»	6,000
3. Två konstnärsarvoden à 1,500 kronor	»	3,000
4. Belöningsmedaljer och stipendier	»	1,000
		Summa kronor 13,000.

Stat för anslagets användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:*
Stipendier m. m. för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reser-*
vationsanslag av kronor 13,000.

[61.] 14. **Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Av-
löningar, förslagsanslag.** Detta anslag, som nu utgår med 165,500 kronor, disponeras jämlikt en av 1935 års riksdag fastställd avlöningsstat, i vilken äro uppförda, bland annat, *dels* en anslagspost å 58,850 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, varav en delpost å 57,500 kronor till grundavlöningar m. m. och en delpost å förslagsvis 1,350 kronor till avlöningsförhöjningar m. m., *dels ock* en anslagspost å förslagsvis 2,650 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 fördelas delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal med 16,000 kronor till grundavlöningar åt extra ordinarie lärare, med 40,000 kronor till arvoden åt biträdande lärare och andra utgifter för undervisningen samt med 1,500 kronor till biträde åt bibliotekarien för vården av biblioteket. Ur förstnämnda delpost å 16,000 kronor utgå bland annat följande arvoden, nämligen åt en lärare i spelning å blåsinstrument av mässing 2,700 kronor, en lärare i klarinettspelning 2,400 kronor, en lärare i violoncellspelning 2,400 kronor samt en lärare i flöjtspelning 1,200 kronor. Ur delposten å

1,350 . kronor till avlöningsförhöjningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal utgå avlöningsförhöjningar m. m. till bland andra nyssnämnda extra ordinarie lärare. Läraren i spelning å blåsinstrument av mässing äger åtnjuta tre lönetillägg å 270 kronor, lärarna i klarinettspelning och violoncellspelning tre lönetillägg å 240 kronor samt läraren i flöjtspelning tre lönetillägg å 120 kronor.

Ovannämnda arvodesbelopp grunda sig, såsom framgår av punkten 47 i 1926 års åttonde huvudtitel, på en beräkning efter 300 kronor för veckotimme. Ålderstilläggen hava beräknats efter 30 kronor för veckotimme.

Av punkten 60 i 1935 års åttonde huvudtitel framgår, att lärarna i klarinettspelning och violoncellspelning kvarstå å gammal stat och åtnjuta löneförmåner — inklusive tillfällig löneförbättring — med vardera 2,350 kronor. Jämlikt Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut bestridas, förutom dem tillkommande löner och tjänstgöringspenningar, kostnaderna för ålderstillägg och tillfällig löneförbättring åt dessa lärare ur delposten å 16,000 kronor till grundavlönningar till extra ordinarie lärare.

I skrivelse den 26 september 1935 har *musikaliska akademien* gjort framställning om anslag för nästa budgetår. Akademien har därvid framlagt förslag om *dels* ökade arvoden åt ovannämnda fyra lärare, *dels* uppförande som arvodestjänster av vissa befattningar, som för närvarande bestridas av biträdande lärare, *dels* ökade anslagsmedel till arvoden åt biträdande lärare, *dels* ock anvisande av ökade medel till personal vid biblioteket.

Inledningsvis har akademien framhållit, att akademien under budgetåret 1934/1935 av sina enskilda medel — vilka så gott som uteslutande utgjordes av hyresinkomsterna av akademiens konsertsal — nödgats tillskjuta 11,800 kronor utöver de av staten för avlönande av extra ordinarie lärare samt till arvoden åt biträdande lärare och andra utgifter för undervisningen anvisade anslagsmedlen. Delposten till arvoden åt biträdande lärare m. m. hade visserligen för innevarande budgetår höjts med 5,000 kronor. Även detta belopp vore emellertid otillräckligt. Akademien räknade med att hon under innevarande budgetår skulle komma att få tillskjuta något över 9,000 kronor av sina enskilda medel för undervisningens bestridande. Dessa enskilda medel hade under de senaste åren i hög grad minskats — från 52,450 kronor år 1931 till omkring 21,000 kronor vid slutet av år 1934.

Med hänsyn härtill erfordrades ökade statsanslag för undervisningens uppehållande i den omfattning, som för närvarande, med bidrag från akademiens enskilda medel, meddelades vid musikkonservatoriet.

Ökade arvoden för vissa lärare. Det antal undervisningstimmar, efter vilket arvodena för de extra ordinarie lärarna vore beräknade, vore icke tillräckligt för bestridande i full omfattning av den erforderliga undervisningen i de ämnen, varom här vore fråga.

Sålunda hade vid bestämmandet av arvodet för *läraren i spelning å blåsinstrument av mässing* räknats med 9 veckotimmar. Under en följd av år hade emellertid denna undervisning med tillskott av de enskilda medlen måst utökas med 1 å 2 veckotimmar och omfattade nu 11 veckotimmar,

vilken undervisningstid erfordrades för att tillgodose behovet av utbildade mässingsblåsare för landets många orkestrar.

För *läraren i klarinettspelning* vore arvudet beräknat efter endast 8 veckotimmar. Till ökad undervisning i detta ämne med 2, någon gång ända till 4 veckotimmar, hade akademien likaledes funnit sig föranlåten att av sina enskilda medel tidvis bidraga. För innevarande arbetsår hade å supplemantärstaten upptagits två veckotimmar i ämnet. På grund av den otillräckliga undervisningstiden hade vid inträdesproven höstterminen 1935 blott en av nio sökande kunnat antagas till elev, under det att fyra godkända som aspiranter, vilket innebure rätt att ingå som elev under undervisningsåret, därest ledighet skulle under tiden uppstå. Det vore med hänsyn härtill rimligt, att det av staten bekostade antalet veckotimmar i klarinettspelning utökades med 2 till 10.

Undervisningstiden i *violoncellspelning*, som vid 1926 års reglering sattes till 8 veckotimmar, hade under alla de följande åren visat sig vara för knappt tilltagen. Från och med innevarande undervisningsår hade en av akademien bekostad utökning med 2 veckotimmar befunnits ofrånkomlig. Detta arvode borde därför i staten beräknas efter 10 undervisningstimmar.

Vid 1926 års lönerreglering beräknades undervisningsskyldigheten för *läraren i flöjtspelning* till 4 timmar. Vid detta tillfälle hade akademien framhållit, hurusom hon av egna tillgångar nödgats anslå medel till ytterligare 1 timme i detta ämne. Med den kraftiga utveckling, som orkesterverksamheten i landet vunnit under den efterföljande tiden, hade behovet av kompetenta utövare av detta instrument ytterligare ökats. En höjning av undervisningsskyldigheten i flöjtspelning med 1 timme till 5 timmar vore sålunda av omständigheterna påkallad.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, föresloge akademien, att ifrågavarande arvoden skulle höjas med följande belopp, nämligen för *läraren i spelning å blåsinstrument av mässing* med 600 kronor till 3,300 kronor, för *lärarna i klarinettspelning och violoncellspelning* med, för vardera, 600 kronor till 3,000 kronor samt för *läraren i flöjtspelning* med 300 kronor till 1,500 kronor. De till nämnda lärare utgående lönetillägg borde i följd härav höjas med respektive 60 kronor till 330 kronor, 60 kronor till 300 kronor och 30 kronor till 150 kronor.

Omändring till arvodestjänster av vissa befattningar, som nu bestridas av biträdande lärare. Av de befattningar vid konservatoriet, som för närvarande bestredes med biträdande lärare, vore tre av beskaffenhet att upptagas bland befattningar med visst årsarvode, nämligen *lärarbefattningarna i oboespelning, i fagottspelning samt i valthornsspelning*, var och en med en undervisningstid av 5 veckotimmar. Därest akademien skulle kunna påräkna att för ifrågavarande befattningar erhålla kompetenta lärare, måste såväl ersättning som anställningsform förbättras. Akademien ville förden skull föreslå ett arvode till envar av nämnda lärare med 1,500 kronor jämte tre lönetillägg, ettvar å 150 kronor, att utgå efter samma grunder som motsvarande lönetillägg för övriga arvodeslärare.

Biträdande lärare. Därest ovannämnda förslag bifölles, skulle belastningen å anslagsposten till arvoden åt biträdande lärare och andra utgifter för undervisningen minskas med 5,307 kronor. Även efter en sådan avlastning vore emellertid anslagsposten otillräcklig för bestridandet av de utgifter, som borde täckas av densamma. För bekostande av de avlöningar till biträdande lärare, som betingades av undervisningsschemat för innevarande

arbetsår, komme att erfordras ett belopp av 49,237 kronor, varav alltså — då berörda anslagspost nu vore upptagen med 40,000 kronor — ett belopp av 9,237 kronor måste bestridas av de enskilda medlen. Häri inginge då kostnaden för vissa vid början av detta arbetsår tillkomna undervisningstimmor, vilka icke skulle kunna utan stor olägenhet för undervisningen bortfalla. För att akademien skulle kunna undgå att betungas med att av sina enskilda medel bidraga till kostnaden för undervisningen erfordrades alltså en höjning av ifrågavarande anslagspost med (9,237 — 5,307 =) i runt tal 4,000 kronor till 44,000 kronor.

Ökade medel till personal vid biblioteket. Akademien, som hade att vårda Skandinavien främsta och ett av Europas märkligaste musikbibliotek, hade gång efter annan haft anledning fästa uppmärksamheten på den ohållbara disproportionen mellan tillgänglig arbetskraft och förefintliga arbetsuppgifter vid biblioteket. Akademien kunde icke, i medvetande om bibliotekets stora musikkulturella betydelse, taga en förlängning av den nuvarande situationen på sitt ansvar.

Av bibliotekets gamla, synnerligen värdefulla och rika bestånd befunde sig ännu över hälften i okatalogiserat eller, i en del fall, i ytterst ofullkomligt förtecknat skick. En systematiskt genomförd klassificering och i samband därmed uppordning och katalogisering av biblioteksbeståndet i sin helhet — för närvarande uppgående till omkring 200,000 verk — framstode därför som en ofrånkomlig nödvändighet. Med tanke på den årliga tillväxten måste detta ske omedelbart. Ett uppskov skulle innebära, att även det arbete, som nu utfördes, delvis bleve förfelat och en nyordning ytterligare försvårad samt krävande större arbetskrafter och kostnader än de nu erforderliga. Bibliotekets personal hade hitintills väsentligen tagits i anspråk för ofrånkomliga löpande ärenden, vilka likväl ej på ett tillfredsställande sätt medhunnits. Att under sådana förhållanden taga någon nämnvärd befattningsmed de gamla samlingarna hade ej varit möjligt, lika litet som att ordna och katalogisera större inkommande gåvor. Ej heller hade biblioteket varit i stånd att taga någon befattningsmed sin rika duplettsamling, uppgående till minst 50,000 nummer, varmed värdefulla och från utländska bibliotek redan föreslagna bytesförbindelser borde kunna upprättas.

Besöks- och hemlånefrekvensen hade från år 1927 till år 1934 ökats med 250, respektive 275 procent. Även den interurbana utlåningen uppvisade en kraftig tillväxt. Då biblioteket vore det enda statliga bibliotek, från vilket hemlån av notmaterial beviljades, torde dess betydelse på detta område vara uppenbar. Den ökade besöks- och lånefrekvensen påfordrade också ett utsträckande av tiden för öppethållande av expedition och läsesal, den förra från 2 till 4 timmar, den senare från 4 till 6 timmar.

För att biblioteket skulle kunna på ett något så när tillfredsställande sätt fullfölja sina åligganden, såge sig akademien nödsakad hemställa om inrättande av en amanuensbefattning i 16:e lönegraden, en kanslibiträdesbefattning i 7:e lönegraden och en ordinarie expeditionsvaktsbefattning i lönegraden B 7. Då denna personal ej torde kunna taga väsentlig befattningsmed bibliotekets äldre samlingar, krävdes för detta ändamål under de närmaste åren, till dess arbetet slutförts, ett årligt anslag, ej understigande 6,000 kronor och avsett för två kvalificerade biträden med heltidstjänstgöring och en avlöning av 1 krona 50 öre per timme.

Vid bifall till akademiens förslag skulle förevarande anslag enligt akademiens beräkningar uppföras med ett belopp av 191,900 kronor, innebärande en anslagsökning av 26,400 kronor. I anslagsökningen ingår en av akademien, närmast i avrundningssyfte, föreslagen höjning med 240 kronor av delposten till arvodesförhöjning åt direktören för musikkonservatoriet samt med 60 kronor av delposten till vikariatsersättningar m. m.

Riksbibliotekarien har i utlåtande den 4 oktober 1935 tillstyrkt akademiens förslag rörande utökning av bibliotekspersonalen. I utlåtandet har framhållits, att bibliotekets samlingar gott kunde upptaga tävlan med de största utländska musikbibliotek, att dess värde skulle ökas högst väsentligt, om det genom användbara kataloger kunde göras i alla delar tillgängligt, samt att akademiens förslag representerade ett minimikrav.

Statskontoret har i utlåtande den 13 november 1935 berört frågan om dispositionen av de till akademien inflytande hyresmedlen samt förutsatt, att de redan uppsamlade hyresmedlen skulle under budgetåret 1936/1937 tagas i anspråk för upprätthållande av undervisningen vid musikkonservatoriet i hittillsvarande omfattning. Vad beträffar förslaget om ytterligare arbetskrafter för biblioteket, har ämbetsverket yttrat, att man — därest det statsfinansiella läget över huvud taget ansåges kunna medgiva ökad medelsanvisning för dylika ändamål — för närvarande borde inskränka sig till att, utöver vad som för biblioteket anvisats för innevarande budgetår, ställa till förfogande ett belopp av förslagsvis 6,000 kronor.

Departementschefen.

Av förestående redogörelse framgår, att de statsanslag, som för närvarande utgå till bestridande av kostnaderna för undervisningen vid musikkonservatoriet — trots den av 1935 års riksdag vidtagna höjningen med 5,000 kronor av anslagsmedlen till arvoden åt biträdande lärare — icke äro tillräckliga för undervisningsverksamhetens uppehållande i erforderlig omfattning. En icke oväsentlig del av berörda kostnader måste täckas av vissa inkomster, som av akademien nu rubriceras såsom hennes enskilda medel. Rörande dispositionen av dessa sistnämnda medel har under ärendets remissbehandling av statskontoret gjorts gällande, att berörda inkomster icke för framtiden borde få tagas i anspråk på angivet sätt, utan att de borde tillgodoföras statens fastighetsfond, men att likväl den uppsamlade behållningen av ifrågavarande medel skulle för nästkommande budgetår användas för undervisningen. Utredningen av denna fråga är ännu icke avslutad, och förslag i ämnet kan därför icke föreläggas 1936 års riksdag. Under sådana förhållanden nödgas jag föreslå, att endast en mindre del av akademiens äskanden vinna beaktande, innan nämnda fråga fullständigt utretts.

Jag har inhämtat, att det från akademiens sida ansetts mest önskvärt, att de nu utgående arvodena till ovannämnda lärare i spelning å blåsinstrument av mässing, i klarinettspelning, i violoncellspelning samt i flöjtspelning höjas till sådana belopp, att de motsvara den ifrågavarande lärare nu

faktiskt åliggande undervisningstiden. Jag delar denna uppfattning, och anser mig därför böra framlägga förslag i nämnda riktning. Emellertid är att märka, att två av dessa lärare, nämligen de i violoncellspelning och klarnettpelning, kvarstå å gammal stat och åtnjuta särskilda och något lägre löneförmåner än de övriga lärarna men dessutom äga rätt till pension enligt tidigare för ifrågavarande lärare gällande bestämmelser. Då det enligt min mening ej bör ifrågakomma att bevilja anslag till höjning av löneförmånerna vid sistnämnda två lärartjänster, så länge deras innehavare kvarstå å gammal stat, begränsar jag mig till att föreslå, att — i överensstämmelse i övrigt med akademiens förslag och med tillämpning av de grunder för beräkningen av ifrågavarande arvoden, som kommo till användning vid 1926 års lönereglering — arvodet för läraren i spelning å blåsinstrument av mässing höjes med 600 kronor till 3,300 kronor samt arvodet för läraren i flöjtspelning med 300 kronor till 1,500 kronor. Anslagshöjningen skulle alltså uppgå till $(600 + 300 =)$ 900 kronor. Vidare böra de till ifrågavarande lärare utgående löneförhöjningarna ökas med respektive 60 kronor till 330 kronor och 30 kronor till 150 kronor.

Musikaliska akademien förfogar nu över ett i sitt slag enastående och synnerligen värdefullt bibliotek, vilket enligt riksbibliotekariens omdöme gott kan upptaga tävlan med de största utländska musikbibliotek. Såvitt jag kan förstå, har akademien tydligt ådagalagt, att detta bibliotek, som utgör en central för musikforskningen i landet, lider av en betänklig brist på arbetskrafter. Av den av akademien verkställda omfattande utredningen i ämnet och av vad riksbibliotekarien anført synes framgå, att bibliotekspersonalen under nuvarande förhållanden ej kan vare sig ägna erforderlig omsorg åt vården av bibliotekets dyrbara och omfattande samlingar eller på ett tillfredsställande sätt handhava de löpande göromålen. Oaktat biblioteksbeståndets och verksamhetens kraftiga tillväxt under de senaste åtta åren har biblioteket under denna tid icke erhållit någon som helst förstärkning av de till detsamma utgående statsanslagen till avlöningar. Det torde numera vara ofrånkomligt att bereda biblioteket ökade anslag av statsmedel till nyssnämnda ändamål.

Av handlingarna i ärendet framgår, att biblioteket för närvarande förfogar över — förutom en bibliotekarie i lönegraden B 22 och ett extra biträde med 5 timmars daglig tjänstgöring, som åtnjuter ovannämnda ur avlöningsstaten utgående arvode å 1,500 kronor — ytterligare ett av akademien avlönat extra biträde med 5 timmars daglig tjänstgöring samt en av akademien till bibliotekets förfogande ställd vaktmästare med 4 timmars daglig tjänstgöring. Enligt min mening är det nu för biblioteket mest angeläget att erhålla medel till avlöning av en tjänsteman, som jämte bibliotekarien kan handhava de mer kvalificerade arbetsuppgifterna. Jag vill därför föreslå, att medel beredas för anställande av en heltidsmannens i 16:e lönegraden vid biblioteket. Till de av akademien i övrigt fram-

förda förslagen om förstärkning av arbetskrafterna vid biblioteket nödgas jag ställa mig avvisande i avvaktan på resultatet av den ovanberörda utredningen rörande dispositionen av vissa till akademien inflytande inkomster. Samtidigt anser jag mig böra uttala önskvärdheten av att akademien tillser, att den förstärkning av arbetskrafterna, som beredes genom nyssnämnda förslag om anställande av en amanuens vid biblioteket, i den utsträckning, så är möjligt, nyttiggöres för ordnandet av samlingarna.

Vid bifall till ovannämnda förslag bör den i avlöningsstaten uppförda delposten å 57,500 kronor till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal höjas *dels* med det på ökade arvoden till vissa lärare belöpande beloppet av 900 kronor, *dels ock* med den med vederbörligt pensionsavdrag minskade avlöningen till en extra ordinarie befattningshavare i 16:e lönegraden, 3,975 kronor, och alltså uppföras med ett med $(900 + 3,975 =)$ i runt tal 4,900 kronor till 62,400 kronor ökat belopp. Delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal synes böra höjas med förslagsvis 250 kronor till 1,600 kronor.

Slutligen bör anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän — med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet vid sin anmälan tidigare denna dag under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under nästa budgetår — höjas med 1,550 kronor till 4,200 kronor.

I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring i fråga om dispositionen av förevarande anslag. Anslaget bör alltså för nästa budgetår höjas med $(4,900 + 250 + 1,550 =)$ 6,700 kronor till 172,200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikkonservatoriet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 88,800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a. Grundbelopp kronor 14,300
Anm.: Arvodet till direktören för musikkonservatoriet utgör 8,600 kronor samt kan efter tre år höjas med 480 kronor, efter sex år med ytterligare 480 kronor och efter nio år med än ytterligare 480 kronor.
 - b. Arvodesförhöjning till direktören för musik-

konservatoriet, för-			
slagsvis	kronor	720	
c. Vikariatsersättningar			
m. m., förslagsvis . . .	»	180	kronor 15,200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m.m.	kronor	62,400	
b. Avlöningsförhöjningar			
m. m., förslagsvis . . .	»	1,600	» 64,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis . . .	»	4,200	
Summa förslagsanslag kronor 172,200;			

dels ock till Musikaliska akademien med musikkonservatoriet:
Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 172,200.

[62.] 15. **Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 15,200 kronor.

Musikaliska akademien har i skrivelse den 26 september 1935 anfört, att akademien under budgetåret 1934/1935 nödgats av egna medel tillskjuta 6,700 kronor till expenser. I förlitande på att de av akademien föreslagna höjningarna av avlöningsanslaget bleve tillgodosedda, hade emellertid akademien ej ansett sig böra hemställa om någon förhöjning av förevarande omkostnadsanslag.

I avbidan på resultatet av den under nästföregående punkt berörda utredningen om dispositionen av vissa av akademiens inkomster bör förevarande anslag bibehållas vid oförändrat belopp. Departementschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikkonservatoriet:*
Omkostnader för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 15,200.

[63.] 16. **Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument, reservationsanslag.** Förevarande anslag utgår nu med 3,800 kronor, vilket belopp jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 fördelas med 3,000 kronor på inköp och bindning av böcker och musikalier för biblioteket samt med 800 kronor på vård och underhåll av instrument.

Musikaliska akademien har i skrivelse den 26 september 1935 hemställt, att till förevarande ändamål måtte för nästa budgetår anvisas ett belopp av

sammanlagt 7,300 kronor, varav 3,000 kronor till inköp av böcker och musikalier, 3,500 kronor till bindning av böcker och musikalier samt 800 kronor till vård och underhåll av instrument. Som stöd för förslaget har anförts följande:

Det nu utgående anslagsbeloppet av 3,000 kronor till inköp och bindning av böcker och musikalier kunde icke till någon del disponeras för bindning. 1927 års riksdag hade anvisat ett särskilt reservationsanslag av 3,500 kronor till bindning av böcker och musikalier. Detta anslag hade emellertid av statsfinansiella skäl indragits från och med budgetåret 1933/1934. Då akademien nu såge sig nödsakad att förnya en tidigare gjord framställning om återupptagande av ifrågavarande anslag, skedde detta i vetskap om att stora delar av bibliotekets samlingar hotades av förstöring, därest ej nödig bindning kunde verkställas.

Riksbibliotekarien har i utlåtande den 4 oktober 1935 tillstyrkt framställningen.

Beträffande *statskontorets* den 13 november 1935 i ämnet avgivna utlåtande hänvisas till punkten 61 här ovan.

Departementsschefen.

För att sätta akademien i stånd att bereda en tillfredsställande vård av bibliotekets rika bestånd av böcker och noter, torde det vara nödvändigt att höja ovannämnda anslagspost å 3,000 kronor med ett för bindning av böcker och musikalier avsett belopp. Emellertid anser jag mig ej böra tillstyrka, att hela det för sistnämnda ändamål tidigare utgående men av statsfinansiella skäl indragna anslagsbeloppet å 3,500 kronor nu beräknas under detta anslag. Jag föreslår, att omförmälda anslagspost å 3,000 kronor höjes med 1,200 kronor till 4,200 kronor. Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår upptagas med $(3,000 + 1,200 + 800 =) 5,000$ kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikkonservatoriet:*
Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll
och vård av instrument för budgetåret 1936/1937 anvisa ett
reservationsanslag av kronor 5,000.

[64.] 17. **Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Stipendier m. m., reservationsanslag.** Detta anslag utgår nu med 10,000 kronor. Motsvarande för budgetåret 1934/1935 anvisade anslag disponerades jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 april 1935 med 1,000 kronor såsom uppmuntran till envar av tonsättarna F. G. R. Ek, P. G. F. de Frumerie, J. P. Jonsson, L.-E. W. Larsson, A. J. T. Rangström, H. C. Rosenberg och D. I. Wirén, med 500 kronor såsom uppmuntran till vardera av tonsättarna B. A. Schildknecht och K. Y. Sköld samt med 1,000 kronor såsom belöning till vardera av tonsättarna H. E. Alfvén och O. W. Peterson-Berger. Det för budgetåret 1935/1936 anvisade anslaget har ännu icke fördelats av Kungl. Maj:t.

Musikaliska akademien har i skrivelse den 26 september 1935 erinrat, att anslaget, som tidigare utgått med 25,000 kronor, år 1932 nedsattes till 15,000 kronor och år 1933 till 10,000 kronor, samt anför, att

de tonsättarstipendier, riksdagen sedan år 1893 beviljat, hade — såsom framhållits i en vid 1933 års riksdag väckt motion — i väsentlig mån bidragit till den svenska tonkonstens betydelsefulla och hedrande utveckling samt till den synnerligen höga ståndpunkt och uppmärksammade ställning, svensk musikalstring numera intoge ej blott i hemlandet utan även långt utanför dess gränser. Dessa synpunkter torde med hänsyn till den skapande tonkonstens allt starkare och rikare utveckling under de sedan dess förflutna åren numera, enligt akademiens mening, kunna med än större berättigande åberopas. Ingen komponist i vårt land kunde emellertid finna sin bärgning genom tonsättarverksamhet som huvudsakligt kall, åtminstone icke inom den ur kulturell synpunkt beaktansvärda musikens område. För den ytterst ringa kompensation, de numera starkt reducerade understöden innebure, torde ej heller någon kunna avstå från praktiskt förvärvsarbete till förmån för skapande verksamhet, vilket vid anslagets tillkomst angavs som huvudsyfte därmed. Ett flertal äldre förtjänta komponister torde leva i ett beklagansvärt ekonomiskt betryck.

Akademien har hemställt, att anslaget måtte återföras till det tidigare utgående beloppet av 25,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 13 november 1935 anför, att frågan om höjning av detta anslag torde böra bli beroende av den ståndpunkt, som under budgetarbetet i allmänhet komme att intagas till spörsmålet, i vilken utsträckning anslag å riksstaten för nästa budgetår ansåges kunna anvisas till liknande ändamål.

De senare årens anslagsminskning har varit en av statsfinansiella förhållanden betingad nödvändighet, som drabbat alla delar av kulturbudgeten. I år har en återhämtning i många fall kunnat ifrågasättas, varvid emellertid ett urval har måst ske, alltefter behovens mer eller mindre trängande beskaffenhet och ändamålets större eller mindre vikt. Förevarande stipendieanslag, som befrämjar en betydelsefull sida av svenskt kulturliv, hör enligt min mening till de anslag, som nu böra höjas, men omständigheterna äro alltjämt sådana, att en viss återhållsamhet måste iakttagas. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslagshöjningen begränsas till 5,000 kronor och att anslaget alltså återföres till det belopp av 15,000 kronor, varmed det utgick under budgetåret 1932/1933.

Departement-
schefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikkonservatoriet: Stipendier m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15,000.

[65.] 18. **De kungl. teatrarna: Bidrag till kungl. teatern.** Detta anslag är för budgetåret 1936/1937 uppfört med 150,000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1935 har *byggnadsstyrelsen* anfört, att till statens allmänna fastighetsfonds underhållskostnader hänförs vissa utgifter för bestridande av staten åliggande kommunala och andra utskylder, vari inginge ett belopp av tillhopa omkring 15,000 kronor, som belöpte på skatter för operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad. Sistnämnda belopp torde böra för nästa budgetår överföras till anslaget för underhåll av vissa historiska byggnader m. m. Emellertid kunde det sättas i fråga, huruvida dessa skatteutgifter, som hade avseende å till de båda teaterbolagen inflytande hyresmedel för i teaterbyggnaderna uthyrda lokaler, skäligen borde stanna å statsverket och icke i stället bestridas av bolagen, som droge fördel av dessa hyresinkomster.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande den 25 september 1935 föreslagit, att ifrågavarande utskylder, som för löpande budgetår uppginge till sammanlagt 14,700 kronor, skulle gäldas av teaterbolagen. Om en dylik överflyttning icke funnes kunna ske utan höjning av statsbidragen till teatrarna, förordade ämbetsverket, att härför erforderliga medel anvisades under åttonde huvudtiteln.

Kungl. teaterns styrelse har i utlåtande den 12 november 1935 hemställt, att den föreslagna ändringen icke måtte föranleda någon åtgärd och att, därest så dock bleve fallet, det till teatern utgående statsanslaget måtte höjas med 12,000 kronor. *Styrelsen för kungl. dramatiska teaterns aktiebolag* har i utlåtande den 13 november 1935 likaledes hemställt, att byggnadsstyrelsens framställning icke måtte föranleda någon åtgärd, samt anfört, att förslaget endast kunde tänkas genomfört under den förutsättningen, att teaterbolaget beviljades en motsvarande ökning med 2,500 kronor av statsbidraget.

Statskontoret har i utlåtande den 23 november 1935 anslutit sig till vad riksräkenskapsverket anfört men alternativt ifrågasatt ianspråktagande av lotterimedel i stället för anvisande av medel under åttonde huvudtiteln.

Departement-
schefen.

Chefen för kommunikationsdepartementet har tidigare denna dag efter samråd med chefen för finansdepartementet anfört, att han ansett sig böra biträda byggnadsstyrelsens förslag, att förberörda utskylder från och med nästa budgetår icke vidare skulle inräknas i utgiftsstaten för statens allmänna fastighetsfond, samt yttrat, att spørsmålet på vad sätt utskylderna skulle täckas torde komma att senare behandlas av chefen för ecklesiastikdepartementet. I anledning härav vill jag anföra, att jag håller före, att ifrågavarande utskylder, som hänföra sig till av teatrarna havda inkomster, böra bestridas av vederbörande teaterbolag. Därest detta icke skulle låta sig göra utan höjning av till dem utgående statssubvention, lärers hänsyn härtill böra tagas vid anvisande av bidrag av lotterimedel till teatrarnas verksamhet. Jag anser mig alltså icke böra förordna någon höjning av förevarande anslag för berörda ändamål. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 150,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *De kungl. teatrarna: Bidrag till kungl. teatern* för
budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 150,000.

[66.] 19. **De kungl. teatrarna: Värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden m. m., reservationsanslag.** Enligt kontrakt den 28 februari 1908 mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt kungl. teaterns aktiebolag, å andra sidan, skall det yttre underhållet av teaterbyggnaden bestridas av Kungl. Maj:t och kronan genom överintendentensämbetet (numera byggnadsstyrelsen). I skrivelse den 14 september 1934 hemställde *kungl. teaterns styrelse* om utverkande av ett belopp av 484,000 kronor till värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden samt om anvisande därav för budgetåret 1935/1936 av 120,000 kronor.

I skrivelsen anfördes, att genom byggnadsstyrelsens försorg verkstälts en skrivelsen bifogad utredning om det alltifrån operabyggnadens tillkomst år 1898 i bruk varande värme- och ventilationssystemet, mot vilket upprepade anmärkningar gjorts av den tekniske inspektören för de kungl. teatrarna. Utredningen hade givit vid handen, att de befintliga värme- och ventilationsanläggningarna i stort sett borde förnyas, varjämte även de sanitära anläggningarna och brandpostledningarna enligt skrivelse från Stockholms vattenledningsverk måste ersättas med nya. Kostnaderna belöpte sig till sammanlagt 484,000 kronor. Enär de föreslagna installations- och byggnadsarbetena måste utföras under sommaren, då teatern vore stängd, borde arbetena uppdelas på tre budgetår med, i enlighet med förslag av byggnadsstyrelsen, 120,000 kronor under första, 200,000 kronor under andra och 164,000 kronor under tredje budgetåret.

Av byggnadsstyrelsens ifrågavarande den 29 augusti 1934 daterade utredning framgår, att kostnadsförslaget, utöver de ovan angivna arbetena, även upptager ett par mindre nyanläggningar, nämligen anordnande av en ny dusch invid klädlogerna i andra radens plan samt ett nytt duschrum med därav betingade ändringar inom brandmästarens bostad. Kostnaderna skulle fördela sig på följande sätt:

Värmeledning och ventilation	kronor 226,000	
Sanitetsanläggning	” 102,000	
Brandpostledningar	” 20,000	348,000
Byggnadsarbeten		104,000
Entreprenadhandlingar, byggnadsledning samt kontroll över byggnadsarbetena		13,000
Oförutsedda utgifter		19,000
	Summa kronor	484,000.

Med anledning av de befintliga anläggningarnas mindre tillfredsställande skick och med hänsyn till nödvändigheten att inom kort verkställa utbyte av pannor och brandpostledningar funne byggnadsstyrelsen för sin del behöfligt, att de föreslagna arbetena kunde igångsättas under budgetåret 1935/1936.

Ifrågavarande framställning föranledde icke något Kungl. Maj:ts förslag till 1935 års riksdag.

Med skrivelse den 26 april 1935 har *kungl. teaterns styrelse* överlämnat avskrift av en den 14 mars 1935 dagtecknad rapport från tekniske inspektören, vari påpekas, att inom den närmaste tiden genomgripande omläggningar måste vidtagas av vatten-, värme- och avloppsledningarna inom operahuset, enär dessa vore till stor del upprostade och igenslammade.

Departementschefen.

Det synes icke vara försvarligt att ytterligare ett budgetår dröja med åtgärder för att sätta värme- och ventilationsanläggningarna inom operabyggnaden i tillfredsställande skick. Jämlikt gällande avtal med teaterstyrelsen är det Kungl. Maj:t och kronan, som svarar för byggnadernas yttre underhåll. Med hänsyn till ifrågavarande arbetens beskaffenhet och omfattning torde de böra i sin helhet bekostas av Kungl. Maj:t och kronan, som äger omförmälda byggnad. Då det icke lär vara lämpligt att bestrida kostnaderna för löpande byggnadsunderhåll av lotterimedel, bör framställning göras hos riksdagen om anvisande av erforderliga medel för ändamålet. Ifrågavarande medel böra utgå från anslag under åttonde huvudtiteln och icke avföras från anslag under statens allmänna fastighetsfond, till vilken operabyggnaden ej hänförs.

De beräknade kostnaderna — 484,000 kronor — hava synts mig väl höga. Jag förutsätter, att byggnadsstyrelsen tager under övervägande möjligheterna av att reducera det sammanlagt erforderliga anslagsbeloppet till förslagsvis 400,000 kronor. Med utredning i ämnet bör styrelsen inkomma, när fortsatt anslag äskas för ändamålet. För nästa budgetår synes böra anvisas ett reservationsanslag av 100,000 kronor till värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden m. m.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De kungl. teatrarna: Värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100,000.

[67.] 20. **De kungl. teatrarna: Brandförsäkring av viss staten tillhörig, huvudsakligen i operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad förvarad löseegendom m. m.** Under innevarande budgetår utgår ifrågavarande anslag med 12,745 kronor.

I skrivelse den 30 juni 1935 har *styrelsen för kungl. teaterns aktiebolag* — med förmälan att premiekostnaderna för tiden den 15 juli 1936—den 15 juli 1937 för brandförsäkring av ovannämnda, staten tillhöriga, i operabyggnaden och en magasinsbyggnad förvarade löseegendom ävensom av magasinsbyggnaden uppginge till 7,167 kronor 56 öre — hemställt om anvisande av medel för ändamålet.

Vidare har *styrelsen för kungl. dramatiska teaterns aktiebolag* i skrivelse den 23 augusti 1935 anført, att premiekostnaderna för tiden den 1 juli 1936 —den 30 juni 1937 för brandförsäkring av staten tillhörig lösegendom, förvarad i dramatiska teaterns byggnad, i ovanberörda förrådsbyggnad och förhyrda lägenhet samt i en till teatern av byggnadsstyrelsen upplåten lokal i f. d. positionsartilleriets kasern vid Storgatan, ävensom av sagda förrådsbyggnad uppginge till 4,084 kronor 24 öre. Styrelsen har hemställt om utverkande av anslag för ändamålet.

Fortsatt anslag för här ifrågakvarande ändamål är av behovet påkallat. Det till försäkringspremiernas bestridande erforderliga beloppet uppgår till 11,251 kronor 80 öre eller i avrundat tal 11,300 kronor, vilket sistnämnda belopp torde böra äskas av riksdagen.

Departementschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De kungl. teatrarna: Brandförsäkring av viss staten tillhörig, huvudsakligen i operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad förvarad lösegendom m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 11,300 att utgå med den fördelning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

[68.] 21. **Teaterrådet.** De jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande av den 20 januari 1933 av mig tillkallade sakkunniga för biträde inom departementet med utredning av frågan om teaterförhållandena i riket avgåvo den 29 januari 1934 betänkande om de fasta statsunderstödda teatrarna (statens offentliga utredningar 1934: 3) samt den 4 juni 1934 betänkande med utredning rörande teaterförhållandena i riket (statens offentliga utredningar 1934: 21).

I sistnämnda betänkande framlade de sakkunniga förslag om inrättande av ett teaterråd. Av betänkandet inhämtas i detta hänseende följande:

Det hade upprepade gånger framhållits från intresserades sida, från skådespelare, teaterledare, styrelser för teaterföretag samt även i pressen, att vårt land, i motsats till flera andra länder, saknade en högsta instans för teaterväsendet. Detta vore särskilt kännbart därför, att teaterväsendet i vårt land subventionerades genom lotterimedel utan att de utdelande myndigheterna hade överblick över de olika företagens ekonomiska behov och, med undantag för de kungl. teatrarna, ej heller hade någon statlig kontroll rörande medlens användning. Även beträffande de kungl. teatrarna torde kontrollen vara av mera formell art. Den riksverksamhet, för vilken riktlinjer uppdragits i betänkandet, gjorde ett dylikt råd särskilt behövt. En mängd gemensamhetsåtgärder mellan de olika institutionerna, vilka skulle vara ägnade att medföra besparingar vid administrationen och ökad konstnärlig valuta för de av Kungl. Maj:t utdelade lotterianslagen, kunde genom ett dylikt råd komma till stånd. Det skulle även ha att upptaga och för Kungl. Maj:t framlägga frågor av principiell vikt i samband med teaterväsendet, frågor som rörde teaterledare, teateranställda, författare och kompositörer. Givetvis

skulle också alla skrivelser, som från olika med teatrarna sammanhörande institutioner insändes till Kungl. Maj:t, kunna remitteras till detta råd. Det borde även ha rätt att yttra sig rörande arbetstillstånd för utländska scen-artister. Teatrarnas samarbete med utomstående institutioner, t. ex. musik-företag, borde i tvistiga fall kunna hänskjutas till detta teaterråds hörande.

I flera länder funnes redan ett dylikt teaterråd inrättat med växlande befogenhet. Det torde vara nog påpeka, att i Danmark ett teaterråd existerade, bestående av två skådespelare, två teaterdirektörer och två författare, vilka bland annat handlade koncessionsfrågor, och att i Finland en expert-nämnd tillsatts, vari utom nu nämnda kategorier även en representant för kritiken fått sin plats. Då Sverige hade ett större antal statsunderstödda teaterföretag och musikinstitutioner än någotdera av dessa länder och förhållandena på grund av landets storlek vore betydligt mer invecklade, syntes behovet av ett dylikt teaterråd här ännu större.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle teaterrådet bestå av tio ledamöter, nämligen av en ordförande och en sekreterare, två på förslag av svenska teaterförbundet utsedda representanter för den artistiska personalen, två representanter för teaterledarna, varav en från de statsunderstödda teatrarna och en från de privata teaterföretagen, en representant för riksteaterns publikorganisation, en för folkets parkers centralstyrelse, en på förslag av Sveriges författareförening utsedd representant för de dramatiska författarna samt en på förslag av publicistklubben utsedd representant för teaterkritiken. Samtliga ledamöterna av rådet skulle förordnas av Kungl. Maj:t, i förekommande fall på förslag av nyssnämnda organisationer m. fl. De sakkunniga betonade, att ordföranden borde vara en kulturpersonlighet med intresse för teaterfrågor, samt att sekreteraren skulle vara rådets verkställande ledamot. Ordföranden och sekreteraren skulle vara självskrivna medlemmar av teaterrådets arbetsutskott. En tredje medlem av detsamma skulle väljas av rådet.

Närmast genom sekreteraren skulle kontrollen över teatrarna utövas, och han borde reglera deras inbördes förhållanden. Då han måste beräknas bli dagligen sysselsatt med olika frågor rörande teaterväsendet, borde han åtnjuta en årlig lön av förslagsvis 6,000 kronor. Utvecklingen finge sedermera utvisa, huruvida platsen bleve så krävande, att den måste vara heltidsavlönad.

De samfälliga utgifterna för teaterrådet skulle enligt de sakkunnigas förslag bli:

Arvode för ordföranden	kronor	2,000
» » arbetsutskottsmedlem	»	500
Sekreterarearvode	»	6,000
Expenser (reservationsanslag)	»	2,000
Resor och dagtraktamenten (reservationsanslag)	»	3,000

Summa kronor 13,500.

De sakkunniga framhöllo, att denna budget för teaterrådet, som borde utgå av lotterimedel, ej ginge upp till 1 procent av det belopp, vilket år 1933 utgått i lotterianslag för teaterändamål.

Statskontoret anförde i utlåtande den 15 oktober 1934, att ämbetsverket ej ville förneka, att ett teaterråd skulle kunna vara till gagn som en ledande och sammanhållande kraft inom teaterlivet men att ämbetsverket å andra sidan ej kunde undertrycka en farhåga för att en sådan institution skulle kunna bli ett hämmande band på den konstnärliga verksamhetens fria utveckling. Det torde kunna starkt dragas i tvivelsmål, om utgifterna för rådets verksamhet skulle kunna begränsas inom den angivna kostnadsramen.

Styrelsen för kungl. dramatiska teaterns aktiebolag anförde i utlåtande den 15 november 1934, att vissa skäl talade för inrättandet av en central institution för handläggande av landets teaterangelägenheter.

Styrelsen för svenska teaterförbundet förklarade i yttrande den 10 oktober 1934, att det vore en allmänt utbredd uppfattning hos såväl teaterledare som skådespelare, att en instans av det ifrågasatta slaget icke längre kunde avvaras.

Sveriges författareförening och *folkets parkers centralstyrelse* tillstyrkte i yttranden den 25 september, respektive den 28 september 1934 förslaget om inrättande av ett teaterråd.

Under remissbehandlingen yppades vissa meningsskiljaktigheter och framfördes vissa önskemål beträffande teaterrådets sammansättning, vilka emellertid här icke torde behöva beröras.

Kungl. Maj:t beslutade den 8 februari 1935, att ett teaterråd skulle inrättas, samt förordnade ordförande och tre ledamöter i detsamma, varav en tillika sekreterare. Genom beslut den 5 april 1935 förordnade Kungl. Maj:t en suppleant i teaterrådet.

Genom beslut den 15 mars 1935 föreskrev Kungl. Maj:t, att teaterrådets ledamöter skulle åtnjuta arvoden till följande belopp för år räknat, nämligen ordföranden 2,000 kronor ävensom 1,000 kronor såsom representationsersättning, envar av två ledamöter 1,500 kronor samt den ledamot, som erhållit uppdrag att vara rådets sekreterare, 6,000 kronor. Dyrtidstillägg skulle ej utgå å berörda arvoden. Tillika medgav Kungl. Maj:t, att rådet finge för expenser använda högst 3,000 kronor för år räknat. Slutligen föreskrevs, att rådet i dess helhet eller någon dess ledamot finge företaga de resor, som betingades av dess verksamhet, samt att resekostnadsersättning skulle utbetalas av till rådets förfogande ställda medel. Ovannämnda utgifter skulle bestridas från det under åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till extra utgifter. Genom beslut den 3 maj 1935 föreskrev emellertid Kungl. Maj:t, att ersättning härför skulle av lotterimedel tillföras omförmälda reservationsanslag.

Kungl. Maj:t fastställde vidare den 5 april 1935 instruktion för teaterrådet. Enligt denna instruktion skulle teaterrådet, som av Kungl. Maj:t skulle förordnas tills vidare för en tid av tre år, utöva inseendet över det statsunderstödda teaterväsendet i riket. I sådant avseende ålåg rådet bland

annat att ägna uppmärksamhet åt ej mindre förhållandet mellan riksteaterns publikorganisation (riksteatern) och de statsunderstödda teatrarna än även de omständigheter i allmänhet, som vore av större betydelse för teaterverksamheten. Rådet skulle äga att i såväl ovannämnda som i andra frågor av ekonomisk eller organisatorisk natur för riksteatern och de statsunderstödda teatrarna göra de erinringar och föreställningar, vartill rådet funne anledning. Det skulle åligga rådet att till Kungl. Maj:t avgiva yttranden i sådana teaterväsendet rörande ärenden, som remitterades till detsamma, ävensom att i erforderliga fall opåmint hos Kungl. Maj:t göra framställningar i frågor, som fölle inom rådets verksamhetsområde. Rådet skulle äga att från de teaterföretag, som åtnjöte statsunderstöd, infordra alla de upplysningar och handlingar rörande verksamheten, vilka rådet ansåge behöfliga.

I detta sammanhang må erinras, att Kungl. Maj:t den 9 februari 1934 fastställt § 7 i stadgarna för riksteaterns publikorganisation, enligt vilken paragraf centralstyrelsen för sagda organisation skall bestå av högst åtta ledamöter, varav ordföranden samt tvenne representanter för folkbildningsorganisationerna utses av Kungl. Maj:t.

Departementschefen.

Före teaterrådets tillkomst saknade vårt land ett på teaterväsendet inriktat organ, i stånd att på ett sakkunnigt och opartiskt sätt handlägga till teaterväsendet hörande frågor. Denna brist var så mycket mer kännbar, som staten årligen beviljat betydande bidrag för teaterändamål. En sakkunnig instans för bedömande av musikfrågor finnes i musikaliska akademien, för litterära frågor står svenska akademien till buds, och frågor, som angå de bildande konsterna, kunna på ett sakkunnigt sätt bedömas av konstakademien eller nationalmuseum. Teaterfrågor däremot måste före teaterrådets tillkomst remitteras till sådana myndigheter som skolöverstyrelsen, länsstyrelserna och överståthållarämbetet. Utan att förringa dessa myndigheters förmåga och vana att bedöma frågor av den mest skiftande natur, torde det kunna fastslås, att de icke äro lämpliga organ för handläggning av teaterärenden. Erfarenheten visade också, att nämnda myndigheter — i brist på tillräcklig erfarenhet på området och på erforderligt jämförelsematerial — saknade fasta hållpunkter för ett kritiskt bedömande av exempelvis framställningar om anvisande av anslag, ofta till betydande belopp, av lotterimedel till teaterverksamhet.

Det av de sakkunniga framlagda förslaget om inrättande av ett teaterråd tillstyrktes, såsom av det föregående framgår, i de mera väsentliga delarna av de i ärendet hörda myndigheterna och sammanslutningarna. Under remissbehandlingen framkom, att förslaget kunde betecknas som ett gammalt önskemål, och att dess realiserande ansågs vara till fördel även för teaterledarna och skådespelarna. En omständighet, som gjorde önskvärdheten av en sakkunnig och auktoritativ teatermyndighet dess mer träng-

ande, var enligt min mening den betydelsefulla och vittförgrenade verksamhet, som under de allra senaste åren börjat utövas av den av Kungl. Maj:t sanktionerade riksteaterns publikorganisation.

Med hänsyn till de betydande både ekonomiska och andra intressen, som sålunda måste tillgodoses, befanns det erforderligt att redan i början av år 1935 inrätta ifrågavarande teaterråd, och den anordningen vidtogs provisoriskt, att kostnaderna för detsamma skulle bestridas av lotterimedel. Vid rådets sammansättning befanns lämpligt att giva detsamma en väsentligt mindre omfattning, än de sakkunniga föreslagit, och vidare att icke i rådet insätta representanter för alla de olika verksamhetsgrenar, som skulle falla under rådets bedömande, utan i stället personer, som med allmänt kulturella intressen förenade förutsättningar för en i möjligaste mån objektiv prövning av ärendena och förmåga att förlika stridiga intressen. Rådets hittillsvarande verksamhet som teatermyndighet, som medlare vid uppkommande intressekonflikter och som remissorgan vid behandlingen av frågor om anslag av statsmedel till teaterverksamhet har till fullo betygat behovet av detsamma och lämpligheten av att åtgärder på området utan dröjsmål vidtoges. Min avsikt var då, att — därest erfarenheterna av teaterrådets verksamhet voro gynnsamma — senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag om bestridande av de med teaterrådet förenade kostnaderna medelst anslag på riksstaten. Jag anser nu tiden vara inne att vidtaga åtgärder i denna riktning.

Det kan nämligen enligt min mening icke vara lämpligt, att kostnaderna för en institution, som har att fullgöra ur statens synpunkt så betydelsefulla funktioner som de ovannämnda och som fyller ett konstant behov, intager den mer lösliga ställning, som följer med anslag av lotterimedel. De årliga kostnaderna för teaterrådet representera endast en bråkdel av statens samlade årliga utgifter för teaterväsendet, och rådets verksamhet är ägnad att härutinnan verka återhållande på ett sätt, som utan uppgivande av andra intressen kan vara försvarbart. I detta hänseende har rådet minst lika viktiga intressen att bevaka som många andra nämnder och institutioner, som åtnjuta anslag å riksstaten.

Jag föreslår alltså, att anslag för bestridande av kostnaderna för rådets verksamhet nu äskas hos riksdagen. För ändamålet torde böra beräknas ett belopp av 15,000 kronor, vilket, i analogi med motsvarande anslag för exempelvis statens studielånenämnd, bör erhålla karaktären av obetecknat anslag. Bestämmelser angående dispositionen av nämnda belopp torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Teaterrådet* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett
anslag av kronor 15,000.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[69.] 1. **Universitetskanslersexpeditionen: Avlöningar, förslags anslag.** Förevarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 uppfört med 22,600 kronor. Den av riksdagen för universitetskanslersexpeditionen godkända avlöningsstaten upptager en anslagspost å 600 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, avseende provisoriskt dyrortstillägg.

I skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern för rikets universitet* hemställt, att anslaget måtte för budgetåret 1936/1937 upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Med anledning av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under budgetåret 1936/1937 torde anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän böra ökas med 400 kronor till förslagsvis 1,000 kronor. Förevarande anslag, som i övrigt torde böra beräknas på enahanda sätt som under innevarande budgetår, bör alltså för nästkommande budgetår bestämmas till $(22,600 + 400 =) 23,000$ kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels öka den i avlöningsstaten för universitetskanslersexpeditionen uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu förslagsvis 600 kronor, med 400 kronor till förslagsvis 1,000 kronor ävensom i anledning härav öka avlöningsstatens slutsumma från 22,600 kronor till 23,000 kronor;

dels ock till *Universitetskanslersexpeditionen: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 23,000.

[70.] 2. **Universitetskanslersexpeditionen: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för budgetåret 1935/1936 uppfört med 2,000 kronor.

I skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern* hemställt, att anslaget måtte för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp.

Anslaget synes för budgetåret 1936/1937 böra utgå med samma belopp som för innevarande budgetår.

Departementschefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetskanslersexpeditionen: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 2,000.

[71.] 3. **Uppsala universitet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 1,509,400 kronor. Den av 1935 års riksdag för Uppsala universitet fastställda avlöningsstaten är i nedan återgivna delar av följande lydelse:

Avlöningsstat.

Utgifter:

I. Professorer och lärare m. fl.

4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:

a. Arvoden till biträdande lärare m. fl. vid		
teologiska fakulteten	kronor	10,400
juridiska fakulteten	»	3,000
medicinska fakulteten	»	13,950
filosofiska fakultetens humanistiska		
sektion	»	39,600
		66,950

Anm.: Ur sistnämnda belopp å 39,600 kronor utgå dels 4 arvoden å 6,600 kronor till universitetslektorer i tyska, franska, engelska och danska språken, dels ock ett till högst 11,200 kronor beräknat belopp, avseende ersättning åt en universitetslektor i svenska språket i enlighet med de närmare grunder, Kungl. Maj:t bestämmer.

c. Arvoden till assistenter och amanuenser:

2) filosofiska fakultetens humanistiska sektion kronor 4,050

Anm.: Arvode utgår till:
amanuens vid museet för nordiska fornsaker med 1,800 kronor samt
amanuens vid myntkabinettet, konstmuseet och Victoriamuseet för egyptiska fornsaker, envar med 750 kronor.

- 3) filosofiska fakultetens matema-
tisk-naturvetenskapliga sektion . . kronor 42,450 107,200

Anm.: 1. Arvode till assistent utgår med 3,600 kronor, dock att arvodet till assistenten vid fysiska institutionen utgör 2,400 kronor.

2. Arvode till biträde vid övningarna vid institutionen för allmän och analytisk kemi utgår med 2,250 kronor.

3. Arvode till amanuens utgår med 1,800 kronor.

4. I arvodena för amanuensen vid astronomiska institutionen ingår 44 kronor ränta å Melanderhjelmiska, Malletska, Prosperinska och Bredmanska amanuensfonden samt

för amanuensen vid botaniska institutionen 120 kronor ränta å Wahlenbergiska fonden.

427,860

Summa kronor 1,377,260.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .	kronor 323,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 10,260
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 61,446
	<u>Summa kronor 394,706.</u>

Sammandrag.

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor 1,377,260
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.	» 394,706
	<u>Summa kronor 1,771,966.</u>

Särskilda uppbördsmedel:

	kronor 262,566
	<u>Nettoutgift kronor 1,509,400.</u>

I skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern för rikets universitet* gjort framställning om anslag till avlöningar vid Uppsala universitet under nästa budgetår och därvid inledningsvis anført följande:

Under de tre sista budgetåren hade kanslern på grund av den hårt ansträngda statsfinansiella situationen ansett sig böra iakttaga stor återhållsamhet vid äskandet av anslag till de akademiska läroanstalterna. Då kans-

lern ansåge sig kunna nu utgå ifrån, att den allmänna ekonomiska situationen undergått en märkbar förbättring och att den statsfinansiella ställningen under instundande budgetår därför kunde förväntas vara starkare än förut, hade kanslern ansett sig kunna i större utsträckning än under de närmast föregående åren göra framställning om sådana anslagsökningar, som vore påkallade av hänsyn till den allmänna utvecklingen på den vetenskapliga forskningens och undervisningens område samt den betydande ökningen av antalet studerande och specialister vid de akademiska läroanstalterna. Den nuvarande situationen vore i själva verket på åtskilliga forskningsområden så besvärlig, att det akademiska arbetet komme att bliva avsevärt försvårat, om anslagsökning ej kunde påräknas.

Då det gällde att mot varandra avväga universitetens behov på olika områden, syntes man icke böra i första hand inrikta sig på en utökning av universitetsorganisationen genom inrättande av nya professurer och mera självständiga lärarbefattningar. Vad man i nu föreliggande situation borde koncentrera sig på vore att söka göra de förefintliga lärarkrakterna så effektiva som möjligt både i fråga om vetenskaplig forskning och undervisning. För att uppnå detta mål borde man såsom hjälp åt vederbörande professorer vid kurser och demonstrationer samt vården av bibliotek och samlingar i större omfattning än hittills ägt rum anställa assistenter och amanuenser. Man borde vidare ställa till professorernas förfogande *dels* tekniska biträden i de fall, då de vetenskapliga undersökningarnas beskaffenhet sådant påkallade, *dels* erforderlig vaktmästarhjälp för institutionernas skötande, *dels* ock någorlunda tillräckliga medel till inköp av vetenskaplig litteratur samt av instrument och materiel. Vad särskilt beträffade de större institutionerna, vore det av synnerlig vikt, att föreståndarna befriades från en del relativt enkla men tidsödande förvaltningsbestyr, som för närvarande betungade dem.

Kanslern har i berörda skrivelse hemställt om följande öknings- av universitetets avlöningsanslag:

1) Biträdande lärare i matematik	kronor	5,000
2) » » i geografi	»	5,000
3) Ny amanuens vid medicinskt-kemiska institutionen	»	750
4) Ny amanuens vid kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar (under förutsättning att ett lika stort belopp ställes till förfogande å akademiska sjukhusets stat)	»	1,500
5) Højning av arvodet till amanuensen vid konstmuseet från 750 kronor till 1,200 kronor	»	450
6) Amanuens vid psykologiska laboratoriet	»	1,800
7) » » växtbiologiska institutionen	»	1,800
8) Lärare i utförande av ritningar för vetenskapliga ändamål	»	600
9) Lärare vid en kurs i bokföring	»	600
10) Tekniskt biträde vid anatomiska institutionen (B 7, kvinnligt)	»	3,123
11) Tekniskt biträde vid medicinskt-kemiska institutionen (B 7, manligt)	»	3,303
12) Tekniskt biträde vid zoologiska institutionen (B 7)	»	3,123
13) Vaktmästare vid växtbiologiska institutionen (B 7)	»	3,303

14) Uppflyttning av vaktmästaren vid geografiska institutionen från lönegraden B 5 till lönegraden B 7	kronor	321
15) Höjning av arvode till biträden vid statistiska seminariet från 1,200 kronor till 2,400 kronor	»	1,200
16) Extra arbetshjälp vid akademikontoret	»	1,000
17) Ersättning åt akademivaktmästaren för biträde vid tillsynen över universitetets fastigheter i Uppsala	»	480
18) Personligt lönetillägg åt vaktmästaren vid museet för nordiska fornsaker A. H. Gelin	»	600
19) Två extra skrivbiträden, gemensamma för samtliga institutioner	»	3,600
20) Tillfällig arbetshjälp vid histologiska institutionen	»	1,500
21) Höjning av anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie tjänstemän vid biblioteket	»	14,020
Summa kronor		53,073,

vilket belopp borde avjämnas till 52,900 kronor. Anslaget skulle alltså för nästa budgetår uppföras med 1,562,300 kronor.

De sålunda framställda anslagsäskandena kan jag endast delvis tillmötesgå. Jag lämnar här nedan en redogörelse för motiven till nämnda äskanden, i den mån jag funnit mig böra upptaga desamma. I övrigt hänvisar jag till handlingarna i ärendet.

Höjning av arvodet till amanuensen vid konstmuseet. Till grund för detta förslag ligger en framställning från professorn G. Paulsson, vari anförts följande:

För närvarande vore vid konstmuseet anställd en amanuens med ett årligt arvode av 750 kronor och med uppgift att sköta seminariebibliotek, avbildningssamling och skioptikonsamling, att biträda vid seminarieövningarna samt vid för vården av konstsamlingarna behövliga arbeten. Dessa arbeten hade så stor omfattning, att de icke kunde tillfredsställande skötas av en befattningshavare med så låg avlöning. Amanuensens arbete hade måst inskränkas till skötseln av seminariets löpande arbeten. Härpå hade i främsta rummet vården av konstsamlingarna blivit lidande. Dessa samlingar bestode av omkring 700 nummer oljemålningar och skulpturer och utgjorde en av landets största offentliga samlingar. Bland desamma funnes ett stort antal arbeten, tillhörande den svenska konsthistoriens förnämligaste verk, men även utländska arbeten av högst betydande värde. På grund av utrymmesbrist förvarades de på olika håll, väsentligen i universitetshuset och i Gustavianum. På grund av omöjligheten att på ett tillfredsställande sätt hava tillsyn över samlingarna, hade de icke fått den vård, varav de oundgängligen vore i behov. Ett betydande antal konstverk befunno sig därför i ett otillfredsställande skick. Det syntes vara dålig ekonomi att låta de betydande andliga och materiella värden, som konstsamlingarna representerade, komma i fara genom bristande vård, då en sådan kunde åstadkommas för ett i förhållande till föremålet för vården litet belopp. Samlingarna behövde även förtecknas på ett bättre sätt än hittills kunnat ske. Det vore jämväl för det konsthistoriska seminariets samlingar av undervisningsmateriel av betydelse, att mera arbete nedlades på dem. På grund härav borde amanuensarvodet höjas från 750 kronor till 1,800 kronor.

På grund av anförda skäl har humanistiska sektionen förordat och större akademiska konsistoriet bland petita till nästa års riksdag upptagit framställning om höjning av ifrågavarande arvode å 750 kronor till 1,800 kronor.

Kanslern har, som nämnts, förordat en höjning av arvodet till 1,200 kronor eller samma belopp, som utginge till amanuensens vid universitetets i Lund konstsamlingar.

Amanuens vid växtbiologiska institutionen. I en av professorn G. E. Du Rietz till filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion ingiven skrivelse har framhållits, att förslag om anvisande av medel till förevarande ändamål tidigare under en följd av år utan resultat framförts. Det syntes nu omöjligt att längre uppskjuta denna fråga. Behovet av en ordinarie amanuens hade under de senaste åren alltjämt ökat. De stora värdefulla och snabbt tillväxande samlingarna av museimateriel, fotografier, ljusbilder m. m. vore i trängande behov av fortsatt uppordnande, montering och vetenskaplig bearbetning i snabbare tempo än vad som med hittills tillgänglig arbetskraft kunnat åstadkommas. Bibliotekets katalogisering bleve för varje år ett alltmera brännande önskemål, vars uppfyllande med nuvarande tillgång på arbetskraft vore alldeles uteslutet. Skötseln av den bytesverksamhet, på vilken bibliotekets tillväxt till väsentlig del vore grundad och vilken under de senaste åren i hög grad utvidgats, krävde numera mycket mera tid än förut. Icke mindre än 10 studerande vore för närvarande sysselsatta med licentiat- eller disputationens arbeten i växtbiologi och behövde ganska mycken handräckning. Den obligatoriska undervisningen i den nordiska växtvärlden och dess historia för betyg i ämnet botanik i filosofie kandidat- och filosofisk magisterexamen krävde för sitt effektiva ordnande ett mera omfattande biträde av amanuens än vad som för närvarande kunde åstadkommas. Ordandet av en särskild obligatorisk kurs för licentiatexamen i växtbiologi, analog med de kurser, som nu inginge i licentiatfördringarna i botanik och andra ämnen, vore ett viktigt önskemål, vars realiserande i hög grad vore beroende av tillgången till en ordinarie amanuens. I själva verket skulle redan det löpande expeditiönsarbetet och undervisningen numera kräva det mesta av en ordinarie amanuens' tjänstgöringsskyldighet. Även om institutionen erhöle en ordinarie amanuens, måste samlingarnas fortsatta uppordnande, montering och vetenskapliga bearbetning till väsentlig del bli beroende av den ur dispositionsfonden avlönade extra ordinarie amanuens.

Tekniskt biträde vid medicinskt kemiska institutionen. Medicinska fakulteten har i detta hänseende anført följande:

Under nära 20 år hade ett laboratoriebiträde under större delen av året varit anställt vid förevarande institution. Ursprungligen hade detta biträde till huvudsaklig uppgift att utföra förekommande vaktmästarsysslor å avdelningen för allmän kemi. Vid samtidigt löpande kurser i allmän kemi och i medicinsk kemi visade det sig nämligen icke möjligt för den ordinarie vaktmästaren att medhinna skötseln av institutionens bägge avdelningar jämte övriga honom tillkommande åligganden. Härutöver hade emellertid biträdet under senare år undan för undan måst tagas i anspråk för en rad andra göromål av mera kvalificerad art, vilka numera utgjorde hans huvudsysselsättning. Sålunda hade han i stor utsträckning fått utföra montagearbeten å apparatuppställningar, vidare mindre reparationsarbeten å instrument och apparater, prepareringsarbeten av skilda slag, vacuum- och andra destillationer och slutligen mikroanalytiska bestämningar av fosfor, kväve,

calcium, socker m. m. Sistnämnda arbete krävde långvarig skolning och stor teknisk skicklighet. Han hade med andra ord under senare år väsentligen gjort tjänst som ett högt kvalificerat tekniskt biträde. Under en lång följd av år hade hans årliga anställningstid uppgått till 9—10 månader. Av brist på medel hade hans anställning under sommarmånaderna icke kunnat ske. Hans dagliga arbetstid uppginge till 9—10 timmar dagligen. För sitt arbete hade han ur materielanslaget erhållit ett arvode av 150 kronor i månaden, en avlöning som på intet sätt kunde anses utgöra skäligen ersättning för det dryga och krävande arbetet. Hans fortsatta anställning hade under de två sistförflutna åren möjliggjorts endast genom tillskott från privat håll.

Fakulteten ansåge det fullkomligt orimligt, att en sedan åratals för institutionens drift oundgänglig teknisk arbetskraft skulle avlönas med hjälp av institutionens materielanslag och icke komma i åtnjutande av fast anställning med pensionsförmåner och hemställde därför om beviljande från och med budgetåret 1936/1937 av anslag till ett tekniskt biträde vid ifrågasvarande institution med avlöning enligt lönegraden B 7.

Kanslern har framhållit, att vid bifall till det av honom i nämnda hänseende framställda förslaget det för institutionen för nästa budgetår begärda materielanslaget skulle kunna sänkas med 2,400 kronor.

Tekniskt biträde vid zoologiska institutionen. Professorn von Hofsten har i skrivelse till filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion anfört följande:

Framställning om inrättande av ifrågasvarande befattning hade gjorts under ett flertal år. Behovet av en sådan befattning vore gammalt. Ända sedan 1890-talet hade tekniska arbeten utförts åt institutionen mot ersättning ur materielanslaget. Sedan institutionen år 1916 överflyttats till en modern institutionsbyggnad, hade dessa arbeten väsentligt ökats och behovet av en sådan befattning blivit mycket stort. De arbeten, för vilka ett tekniskt biträde krävdes, vore i främsta rummet montering av djur och preparat, etikettering m. m., ritning av föreläsningsplanscher och av bilder för museet, vissa skriv- och fotografiska arbeten samt förfärdigande av mikroskopiska snitt och övriga mikroskopiska preparat. Vid sidan av de förstnämnda arbetena vore sistnämnda del av arbetet den ojämförligt viktigaste. Snittmetoden vore en av de viktigaste zoologiska undersökningsmetoderna och användes i stor utsträckning för undervisningsändamål. De vid institutionen med specialundersökningar sysselsatta studenterna måste nu själva låta förfärdiga och bekosta erforderliga snittserier.

Enligt en år 1933 företagen inventering omfattade de utställda museisamlingarna cirka 14,500 föremål, de magasinerade samlingarna mer än 120,000 nummer; antalet mikroskopiska preparat vore cirka 20,500. Biblioteket omfattade omkring 16,000 nummer och 164 hyllmeter. Antalet studerande på det högsta stadiet, för vilkas undersökningar tekniska arbeten i stor utsträckning krävdes, hade ökats betydligt.

Utom till behovet av ett biträde, som kunde anlitas i större utsträckning än nu vore fallet, borde hänsyn tagas till önskvärdheten av att ett biträde ägde den tryggare ställning med fast lön och pension, som skulle beredas genom inrättande av en befattning på ordinarie stat. Under nuvarande förhållanden kunde ingen bestämd avlöning lämnas, utan ersättning utginge enligt timpenning; vid sjukdom erhöles således ingen inkomst, och tanken på att ingen pension vore tillförsäkrad måste vara bekymmersam. Det

nuvarande biträdet, fröken Amy Wästfelt, hade arbetat åt institutionen under 24 år och därunder ådagalagt högst berömvärt nit, stor skicklighet i montering och teckning, fullkomlig förtrogenhet med den moderna mikroskopiska snittekniken och en sällsynt skicklighet i dess utövande samt i montering av djur och preparat.

Befattningen måste nödvändigtvis placeras i samma lönegrad som motsvarande befattningar vid medicinska institutioner, d. v. s. i lönegraden B 7. Det arbete, som krävdes, vore högt kvalificerat icke blott genom den tekniska skicklighet utan också genom de kunskaper, som erfordrades i vetenskaplig mikroskopisk teknik och på vissa områden av zoologien.

Om biträdesbefattningen inrättades kunde det för institutionen för nästa budgetår åskade materielanslaget minskas med 2,400 kronor.

Kanslern har, såsom av det föregående framgår, tillstyrkt förslaget. Därvid har kanslern erinrat, att ifrågavarande biträde skulle bli det första ordinarie tekniska biträdet vid en institution utom den medicinska fakulteten. En placering i lönegraden B 7 syntes emellertid motiverad med hänsyn till bitrådets arbetsuppgifter.

Uppflyttning i lönegrad av vaktmästaren vid geografiska institutionen. Till grund för kanslerns förslag om uppflyttning av ifrågavarande befattningshavare från lönegraden B 5 till lönegraden B 7 ligger en framställning till filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion från professorn J. Frödin, varav inhämtas följande:

Vaktmästaren tjänstgjorde vid geografiska institutionen och matematiska seminariet. När befattningen inrättades av 1926 års riksdag, hade de akademiska myndigheterna enhälligt föreslagit, att tjänsten skulle placeras i lönegraden B 7. Utan närmare motivering hade den emellertid blivit placerad i lönegraden B 5. Alla utom en av vaktmästarna vid de övriga universitetsinstitutionerna vore placerade i den högre lönegraden. Vaktmästaren hade ej lindrigare tjänstgöring än nämnda övriga vaktmästare utan torde i själva verket hava en tyngre tjänstgöring än dessa på den grund, att geografiska institutionen, i motsats till åtskilliga av de övriga institutionerna, saknade särskild personal för städning samt dessutom värmeledning. Frånsett städnings- och eldningsarbetet, som alltså i allmänhet icke påvillade de övriga vaktmästarna och i alla händelser icke i samma utsträckning, hade ifrågavarande vaktmästare att sköta en lika ansvarsfull och specialiserad tjänstgöring som de övriga, innefattande bland annat biträde vid det praktiskt vetenskapliga arbetet, vid reparation av instrument och förfärdigandet av enklare sådana, fotograferingsarbete o. d.

Kanslern har erinrat om att motsvarande befattningshavare i Lund vore placerad i lönegraden B 7.

Extra arbetshjälp vid akademikontoret. Till stöd för förslaget om anvisande av medel till förevarande ändamål har räntmästaren anfört följande:

Enär det till följd av göromålens å akademikontoret ständiga tillväxt och deras anhopning under viss tid av året visat sig förenat med stora svårigheter för de å kontoret anställda tjänstemännen att medhinna allt dem åliggande arbete, hade under en följd av år ur universitetets reservfond anvisats 1,000 kronor årligen till avlönande av ett skrivbiträde å akademikontoret. Hopningen av arbetet å akademikontoret under vissa tider av året och ökningen av arbetets omfattning samt därav betingade behov av extra arbetshjälp gjorde sig alltjämt gällande i ständigt stegrad grad. Då detta anslagsbehov vore av konstant natur, syntes det ej längre böra betunga reservfonden utan tillgodoses genom statsbidrag.

Två extra skrivbiträden, gemensamma för samtliga institutioner. Konsistoriet har begärt, att vid universitetet måtte anställas två ordinarie kontorsbiträden, placerade i lönegraden B 4, vilka skulle hava till uppgift att i tur och ordning samt i mån av faktiskt behov stå till de särskilda institutionernas tjänst för renskrivning, förande av räkenskaper och dylikt, allt i den ordning drätselnämnden bestämde. Dessa biträden borde i personalförteckningen uppföras under drätselverket samt vara skyldiga att, när deras arbete icke behövde tagas i anspråk vid någon av de vetenskapliga institutionerna, tjänstgöra vid universitetets drätselverk eller kansli.

Drätselnämnden, som tagit initiativet till förslaget om anställande av här ifrågakvarande kontorsbiträden, har såsom motivering för sitt förslag anfört:

För tillgodoseende av det behov av hjälp för renskrivning samt bokförings- och liknande arbeten, som i större eller mindre omfattning förefunnes på varje vetenskaplig institution, funnes vid universitetet särskilda biträden anställda endast vid tre av de största institutionerna, vilka biträden avlönades från vederbörande institutions materielanslag. För alla övriga institutioner gällde, att prefekten själv måste ombesörja dylikt arbete. Det behövde icke närmare framhållas, vilket slöseri med överkvalificerad arbetskraft detta innebure. Därför hade den tanken framkommit, att för de institutioner, vilka icke var för sig gäve full sysselsättning åt ett skrivbiträde, skulle anställas biträden med uppgift att i tur och ordning samt i mån av faktiskt behov stå till de särskilda institutionernas disposition. En undersökning, som verkställdes av de olika prefekterna, hade givit vid handen, att behovet av dylik arbetskraft motsvarade något mer än två biträdens sammanlagda arbetsprestation.

Kanslern har anfört, att det av drätselnämnden påtalade missförhållandet — att institutionsföreståndarna måste i ej obetydlig omfattning syssla med rent kontorsarbete — enligt kanslerns mening vore en mycket kännbar brist i det vetenskapliga arbetets organisation, och det nu givna uppslaget, som syntes innebära en praktisk lösning av frågan, förtjänade att allvarligt prövas. Befattningarna i fråga torde dock ej böra omedelbart erhålla karaktären av ordinarie, utan desamma syntes tills vidare kunna vara arvodes-tjänster med ett arvode av 1,800 kronor för vardera.

Höjning av arvode till biträde vid statistiska seminariet. Till grund för detta förslag ligger en hemställan från filosofiska fakultetens humanistiska sektion, som utan resultat framförts under de senaste åren och i vilken åberopats en av professorn F. J. Linders år 1932 gjord framställning, vari anförts följande:

Sedan år 1922 utginge för ändamålet ett anslagsbelopp av 1,200 kronor, med vilket avlönades ett vid seminariet anställt biträde med en daglig arbetstid av 3 timmar. Biträdet toges numera i icke obetydlig utsträckning i anspråk för beräkningar, erforderliga för seminarieuppsatser för lägre examina. Under nuvarande förhållanden vore det sålunda icke möjligt att å seminariet utföra sådana vetenskapliga arbeten, som krävde elementära räkneoperationer i större skala, såvida icke publiceringen skulle alltför länge fördröjas. Vidare hade de visserligen få studerande, som varit sysselsatta med vetenskapliga undersökningar i och för filosofie licentiatexamen, i regel icke kunnat erhålla någon hjälp med beräkningar från seminariets sida. Slutligen påpekas behovet av att seminariets svagt avlönade bibliotekarie erhöles någon assistent vid diverse tidskrävande biblioteksgöromål. Det utökade dagliga arbetet å seminariet torde kräva en fördubbling av antalet biträdestimmar och så-

ledes en fördubbling av det nuvarande till biträde utgående arvodet till 2,400 kronor.

Personligt lönetillägg åt vaktmästaren vid museet för nordiska fornsaker A. H. Gelin. Till stöd för detta förslag har professorn S. Lindqvist anfört följande:

Gelin vore sedan år 1921 vaktmästare (i lönegraden B 7) vid museet för nordiska fornsaker. Redan tidigt hade han visat stor naturlig fallenhet för och förvärvat framstående skicklighet i utförandet av konserveringsuppgifter av olika slag, såsom behandling av jordfunna järn-, brons- och träföremål, hopsättning av krossade lerkärl. Tack vare hans obegränsade tålamod och förmåga att finna metoder för lösandet av konserveringsuppgifter av förut icke förekommande art, hade det för museet varit möjligt att under de senare årens utgrävningar sammanbringa ett fyndmateriel av högt, i vissa fall enastående värde. Även övriga i Gustavianum inrymda institutioner, framför allt den för klassisk arkeologi, hade dragit stor fördel av Gelins konserveringsskicklighet. På grund av konserveringsuppgifternas stora omfattning hade det visat sig nödvändigt att efter hand i allt större omfattning befria honom från de vanliga vaktmästarsysslor. De Gelin åliggande uppgifterna hade han löst på ett sätt, som fullt ut tålde jämförelse med vad som på andra håll i Europa utförts av god fornsakskonservering. Här i landet stode flera av hans resultat tillsvidare utan motstycken. Då Gelin genom sitt oförtrutna och skickliga arbete, som i stor utsträckning ägt rum på övertid, gjort sig synnerligen förtjänt av erkännande och uppmuntran, vore ett personligt lönetillägg synnerligen befogat. Det minsta tillägg, som syntes böra ifrågasättas, vore 600 kronor per år, varigenom Gelins avlöning skulle föras upp på ungefär samma nivå som en preparators (B 10).

Rörande Gelins konservering av vissa av de bekanta Valsgärdefynden (varav några avbildningar finnas bland petitahandlingarna) har professorn A. Boëthius uttalat, att dessa arbeten var som helst i Europas eller Amerikas museer skulle hava väckt den största uppmärksamhet och erhållit omnämnanden såsom något i sitt slag enastående.

Kanslern har funnit ifrågavarande förslag mycket starkt motiverat. Det kunde ej råda någon tvekan om att det arbete, som på grund av omständigheternas makt kommit att läggas på Gelin, vore synnerligen kvalificerat och att denne på ett framstående sätt och utan att spara sig själv fyllt sin uppgift. Att Gelins konserveringsarbete måste vara av stor betydelse för den vetenskapliga bearbetningen av de till museet inkommande fynden låge i öppen dag.

Höjning av anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie tjänstemän vid biblioteket. Större akademiska konsistoriet har begärt, att förevarande anslagspost måtte höjas från 44,446 kronor till 58,128 kronor. Till grund för detta förslag ligger en framställning från överbibliotekarien, vari anföres följande:

Den enda personalutökning, som kommit biblioteket till del sedan år 1924 (bortsett från anslag till nattlig bevakning), möjliggjordes genom en från och med budgetåret 1930/1931 vidtagen anslagshöjning med 3,800 kronor, varigenom två extra biträden utöver de förutvarande kunnat anställas. Under denna tid hade emellertid bibliotekets verksamhet i avsevärd grad vidgats, vilket av överbibliotekarien belyses med vissa statistiska uppgifter. Av dessa framgår, att antalet i låneexpeditionen avlämnade rekvisitioner under

budgetåret 1923/1924 utgjorde omkring 35,000 och budgetåret 1933/1934 övet 49,000, att biblioteket under de senare åren redovisat en årlig accessions av omkring en halv kilometers hylllängd på de båda tryckavdelningarna (utom tidningar) samt att de med hjälp av bytesrörelsen anskaffade periodica vuxit från omkring 1,600 år 1923 till omkring 3,300 år 1933. I avvakten på en verkligt effektiv lösning av personalfrågan vore en interimistisk förbättring oeftergivlig och överbibliotekarien ville på grund härav framlägga förslag om utökning av den extra personalen.

Snart sagt alla bibliotekets verksamhetsgrenar lede av personalbrist. Mest vanlottad torde svenska tryckavdelningen få anses vara. Denna avdelning syntes böra förstärkas med åtminstone två biträden. Utländska tryckavdelningen erfordrade förstärkning med ett biträde. Handskriftsavdelningen förfogade för närvarande icke över något biträde för sitt löpande arbete, och en betydande utökning av låneexpeditionens personal vore, bland annat på grund av att den nyligen genomförda tillbyggnaden till biblioteket komme att medföra ökad besöksfrekvens, ofrånkomlig.

Under nuvarande förhållanden erfordrades en anslagsökning, som beredde möjlighet att anställa åtminstone 4 nya extra biträden, vartill dock med nödvändighet måste läggas ett mindre belopp för tillgodoseende av övertaliga amanuenser och för avlönande av arbetshjälp av mera tillfällig natur. För förstnämnda ändamål erfordrades ett belopp av ($4 \times 1,908 =$) 7,632 kronor och för det senare ett belopp av 3,000 kronor, alltså sammanlagt 10,632 kronor. Avlöningen för de extra kontorsbiträdena hade härvid beräknats efter hittills tillämpade grunder, oaktat de fordringar, som komme att ställas på dessa biträden, motiverade högre lönegradsplacering. Att bibliotekarien icke nu föresloge högre lön berodde på att det nu torde förefinnas de bästa utsikter att få frågan om de extra biträdenas rätt till ålderstillägg löst på ett tillfredsställande sätt. Dessa biträden avlönades nu enligt lägsta löneklassen i 4:de lönegraden av löneplanen för icke-ordinarie befattningshavare och vore icke, i motsats till motsvarande biträden vid kungl. biblioteket, berättigade till löneklassuppflyttning. De hade 7 timmars daglig tjänstgöring och handlade sedvanliga uppgifter, därtill ofta av krävande natur (katalogisering, accessionsbehandling av inkommande tryck, utländsk korrespondens m. m.). Det kunde under inga förhållanden anses med rättvisa och billighet förenligt, att de skulle kvarhållas på en lönenivå, som på intet sätt kunde anses svara mot vare sig deras kvalifikationer eller dem anförtrodda arbetsuppgifter. Av de nuvarande innehavarna av dessa befattningar hade en avlagt filosofie kandidatexamen och ytterligare två studentexamen. Universitetets drätselnämnd hade i yttrande den 24 januari 1935 över 1934 års avlöningsrevisions betänkande med förslag till avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare och beträffande pensionsrätt för dessa befattningshavare enligt civila tjänstepensionsreglementet anfört, att drätselnämnden för sin del ansåge, att de nuvarande fyra extra biträdena borde betraktas såsom extra ordinarie tjänstemän och komma i åtnjutande av pension i likhet med dessa. För beredande av uppflyttning i löneklass av dessa biträden erfordrades enligt överbibliotekariens beräkningar under nästa budgetår ett belopp av i runt tal 1,300 kronor.

Sedan år 1918 hade vid biblioteket funnits anställda tre vaktmästarbiträden, som till en början åtnjoto arvode med 600 kronor om året men vilkas lön sedermera i samband med 1925 års lönereglering höjdes till 1,000 kronor.

Dessa biträden användes numera till varjehandade göromål. Sålunda sköttes expediering av rekvisitioner från bok- och handskriftsmagasinen ävensom uppsättning av återställda lån, vilket allt tidigare besörjdes av tjänstemän, till väsentlig del av dem; de ombesörjde vidare kommunikationen mellan låneexpeditionen och läsesalen, deltog i den förberedande granskningen av tryckleveranser och biträdde i övrigt vid varjehandade vaktmästargöromål. Behovet av en utökning av dessa befattningshavares antal hade redan länge starkt gjort sig gällande, och inför den utvidgning av de för allmänheten avsedda lokalerna, som förestode, bleve en dylik absolut ofrånkomlig. För närvarande torde beviljandet av ytterligare ett arvode å 1,000 kronor vara tillfyllest.

Vaktmästarbiträdenas befodringsutsikter vore naturligtvis helt inskränkta, varför de vanligen stannade i denna kategori ett avsevärt antal år. Och då särskilt deras tjänst i bokmagasinen krävde en säker orientering i de omfattande samlingarna, låge det även i bibliotekets intresse, att omsättningen icke bleve alltför snabb. Men om ett arvode av 1,000 kronor kunde anses skäligt, då det gällde en yngling i 16—17 års åldern, så gällde det samma ingalunda efter exempelvis 10 års tjänstgöring. Möjlighet till förbättring av avlöningsvillkoren borde skapas genom införande av ålderstillägg, ett efter 5 år och ett efter 10 år, vardera å 250 kronor. Då av de för närvarande tjänstgörande befattningshavarna i denna kategori en vid ingången av budgetåret 1936/1937 fullgjort 10 års tjänstgöring och en $6\frac{1}{2}$ års tjänst, skulle härför sålunda erfordras 750 kronor.

Vid bifall till överbibliotekariens förslag skulle således förevarande anslagspost till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid biblioteket höjas med $(10,632 + 1,300 + 1,000 + 750 =)$ 13,682 kronor till 58,128 kronor.

Kanslern har funnit det uppenbart, att bibliotekets arbetskrafter erfordrade förstärkning, och därför tillstyrkt den för ändamålet begärda anslagsökningen, vilken emellertid, med beaktande av att Uppsala numera vore F-ort, torde böra bestämmas till $(4 \times 1,980 \text{ för extra biträden} + 1,000 \text{ för ett vaktmästarbiträde} + 3,000 \text{ för arbetshjälp av mera tillfällig natur} =)$ 11,920 kronor. Förslaget att till avlöningsförhöjningar åt funktionärer, vilka från saklig synpunkt måste anses jämställda med extra ordinarie och extra befattningshavare, anvisa en anslagspost av förslagsanslags natur syntes kanslern i princip riktig. Huru denna princip skulle kunna genomföras vid universitetet, där förhållandena i åtskilliga avseenden vore egenartade, torde dock tarva en särskild utredning, som toge sikte även på andra befattningshavare än dem, som tillhörde biblioteken. Kanslern ville därför i likhet med konsistoriet inskränka sig till att hemställa, att ifrågavarande anslagspost måtte, för att möjliggöra de av överbibliotekarien begärda avlöningsförhöjningarna, ökas med erforderligt belopp, vilket med beaktande av den ändrade dyrortsplaceringen torde böra beräknas till 2,100 kronor.

Enligt kanslerns förslag skulle således, som nämnts, här ifrågavarande anslagspost behöva höjas med tillhoppa 14,020 kronor till 58,466 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 21 oktober 1935 yttrat sig angående ovannämnda förslag om personligt lönetillägg åt A. H. Gelin samt om avlöningsförhöjningar åt extra kontorsbiträden och vaktmästarbiträden. Av utlåtandet inhämtas följande:

Med hänsyn till de alldeles särskilda skäl, som härutinnan åberopats, och under erinran tillika, att liknande tillägg tidigare i vissa fall förekommit,

ville ämbetsverket icke motsätta sig bifall till kanslerns förslag om personligt lönetillägg till A. H. Gelin.

Vidkommande därefter de föreslagna avlöningsförhöjningarna åt vissa extra kontorsbiträden ville det förefalla statskontoret, som om ett stadigvarande behov av dessa tjänstemän föreläge, samt i övrigt förutsättningar för beredande av extra ordinarie anställning åt dem vore fyllda. Ett bifall till framställningen i denna del skulle emellertid förutsätta en uppdelning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i grundavlöningar och avlöningsförhöjningar. Med hänsyn till att, såsom ock av kanslern framhållits, utredning saknades angående spörsmålet, i vad mån även andra befattningshavare än sådana, som tillhörde biblioteket, borde beredas dylik anställning, ansåge sig statskontoret i frågans nuvarande läge icke kunna tillstyrka framställningen i vad den avsåge ifrågavarande extra kontorsbiträden.

Vad slutligen beträffade de begärda avlöningsförhöjningarna åt vissa vaktmästarbiträden ville statskontoret erinra, att nämnda befattningar varit avsedda för ynglingar, som icke uppnått den för extra ordinarie eller extra anställning erforderliga levnadsåldern. Det torde icke hava varit meningen, att dessa ynglingar skulle bibehållas i tjänst vid mera mogen ålder. Det syntes därför knappast vara principiellt riktigt att låta dem komma i åtnjutande av ålderstillägg eller motsvarande avlöningsförhöjning. Statskontoret ville emellertid ifrågasätta, huruvida icke vaktmästarbiträdenas avlöningsfråga borde upptagas till omprövning i samband med ovanberörda utredning rörande den omfattning, i vilken extra ordinarie anställning borde beredas extra kontorsbiträden och med dem jämställda befattningshavare.

Kungl. Maj:t har den 20 juni 1935 utfärdat stadga angående *statsvetenskaplig examen* (Svensk författningssamling nr 468). Enligt denna stadga kan statsvetenskaplig examen avläggas inom juridiska eller inom filosofiska fakulteten. I förra fallet kallas den statsvetenskaplig-juridisk, i senare fallet statsvetenskaplig-filosofisk examen. Den förra examensformen omfattar filosofiska och juridiska ämnen men den senare examensformen — förutom en juridisk kurs — enbart filosofiska ämnen. Statsvetenskaplig examen bildar sålunda en brygga mellan juridiska och filosofiska fakulteterna. Båda examensformerna berättiga till titeln *politices magister*.

För att *statsvetenskaplig-juridisk* examen skall godkännas fordras

a) propedeutisk kurs enligt stadgan angående juridiska examina (undervisningskurs i civilrätt och de viktigaste därmed sammanhängande delarna av processrätten ävensom straffrättens allmänna grunder),

b) minst 2 betygsenheter i nationalekonomi och minst 4 betygsenheter sammanlagt i nationalekonomi, statistik och statskunskap, samt

c) minst med beröm godkänd i åtminstone ett av ämnena finansrätt, statsrätt med folkrätt eller förvaltningsrätt och minst godkänd i de övriga av dessa ämnen samt i privaträtt.

Emellertid är studerande oförhindrad att i examen medtaga varje ämne, som tillhör filosofiska fakulteten, samt dessutom juridisk encyklopedi och rättshistoria (men icke något annat juridiskt ämne).

För att *statsvetenskaplig-filosofisk* examen skall godkännas fordras

a) ovannämnda propedeutiska kurs, samt

b) sammanlagt minst 7 betygsenheter i högst fyra ämnen och därvid *antingen* sammanlagt 7 betygsenheter i nationalekonomi, statistik och

statskunskap,

eller minst 6 betygsenheter i sagda ämnen och minst godkänd i ett av ämnena geografi, historia, praktisk filosofi och matematik,

eller ock minst 5 betygsenheter i förstnämnda ämnesgrupp, varav minst med beröm godkänd i två ämnen, och minst 2 betygsenheter i ett av ämnena geografi, historia, praktisk filosofi och matematik.

Härutöver kan den studerande även i sistnämnda examen medtaga varje ämne, som tillhör filosofiska fakulteten.

I särskilda skrivelser den 11 november 1935 har *kanslern* hemställt, *dels* att Kungl. Maj:t ville ställa till universitetets förfogande ett belopp av 2,000 kronor för anordnande under kalenderåret 1936 av undervisning och examination i ämnet nationalekonomi för statsvetenskaplig examen, *dels ock* att Kungl. Maj:t måtte utverka, att anslag å 3,000 kronor, respektive 1,000 kronor anvisades för anordnande av undervisning och examination i ämnet privaträtt för nämnda examen.

Av kanslerns skrivelser och därvid fogade bilagor framgår följande:

Förstnämnda anslagsbelopp å 2,000 kronor skulle avse att möjliggöra provisoriska anordningar i avbidan på en inom universitetet pågående utredning om en definitiv reglering av frågan om undervisning och examination inom filosofiska fakulteten i nationalekonomi, vilken hittills utan särskild ersättning handhåfts av ämnets representant inom juridiska fakulteten. Kanslern har framhållit, att meningen syntes vara, att berörda belopp skulle såsom arvode tillfalla professorn i nationalekonomi inom juridiska fakulteten mot det att denne åtog sig undervisning och examination i ämnet även inom filosofiska fakulteten. — Det hade icke ansetts tänkbart att inordna undervisningen i privaträtt inom ramen för någon av de nuvarande professurerna, då därigenom dessas innehavare skulle förhindras att ägna nödvändig tid åt föreläsningar och övningar för juris kandidatexamen. På grund av den ringa tillgången på docenter kunde man heller icke utgå från att undervisningen i fråga skulle kunna fullgöras av en docent mot docentstipendium. Då det här gällde att inorganisera ett ämne, som för den statsvetenskaplig-juridiska examen vore av synnerlig vikt, borde dessutom juridiska fakulteten äga fullt fria händer vid utseendet av den, som skulle undervisa i privaträtt, vilket icke bleve fallet, om man vore bunden att därtill utse en docentstipendiat. Det begärda anslaget å 3,000 kronor till undervisning i privaträtt vore beräknat efter en ersättning av 50 kronor per undervisningstimme och 60 undervisningstimmar.

Slutligen har *kanslern* i skrivelse den 28 november 1935 hemställt om upptagande å personalförteckningen för universitetet av följande nya tjänster, nämligen ett tekniskt biträde vid hygienisk-bakteriologiska institutionen i lönegraden B 7, en vaktmästare vid samma institution i lönegraden B 7

samt en eldare, tillika biträdande vaktmästare vid patologiska institutionen i lönegraden B 5.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att professorn J. Reenstierna till stöd för förslaget om anställande av en ordinarie vaktmästare vid *hygienisk-bakteriologiska* institutionen anfört följande:

Vid institutionen hade sedan år 1925 varit anställd en ur institutionens materielanslag avlönad vaktmästare. Alltsedan sagda år hade framställning gjorts från institutionen om att befattningshavaren i fråga måtte uppföras på ordinarie stat. När institutionen nu inflyttade i nya, väsentligt utvidgade lokaler, komme arbetsuppgifterna för vaktmästaren att i allra högsta grad utvidgas. Situationen vore sådan, att vaktmästaren på grund av sina nuvarande ytterst anspråkslösa anställnings- och avlöningsvillkor faktiskt icke såge sig i stånd att inflytta i den för honom avsedda lägenheten i den nya institutionsbyggnaden. Vid karolinska mediko-kirurgiska institutets bakteriologiska institution vore anställd en ordinarie vaktmästare. Lunds universitets bakteriologiska institution vore inrymd i patologiska institutionens lokaler och förfogade tillsammans med sistnämnda institution över en vaktmästare, som vore uppförd å ordinarie stat.

Av handlingarna framgår vidare, att medicinska fakulteten till stöd för ett av fakulteten framfört förslag om inrättande av en ordinarie maskinistbefattning i lönegraden B 8 vid *patologiska institutionen* anfört följande:

I den skrivelse, i vilken fakulteten ursprungligen gjorde framställning om anslag till den nya institutionsbyggnaden, hade framhållits, att den nuvarande vaktmästarens arbetsbörda vore alltför betungande. Fakulteten hade följaktligen förutsatt, att en ny befattning skulle inrättas, och i den av riksdagen beslutade nybyggnaden inginge också en tvårumslägenhet för den ifrågasatta nye befattningshavaren. Fakulteten vore av den meningen, att denne i första hand borde vara maskinist i den nya fastigheten, vars värmeanläggning vore av så vidlyftigt och komplicerat slag, att den krävde sakkunnig skötsel. Varken den hygienisk-bakteriologiska eller den patologiska institutionens vaktmästare kunde på grund av andra göromål tänkas få tid övrig för maskinistsysslorna och att såsom ett provisorium anförtrö detta åt någon tillfällig, eventuellt ambulatorisk eldare torde icke kunna sättas i fråga. Den del av den nye maskinistens arbetskraft, som icke komme att upptagas av de rena maskinistsysslorna, komme att finna en välbehövlig användning till fullgörande av de vanliga vaktmästargöromål, som av den patologiska institutionens nuvarande vaktmästare icke medhunnas.

Kanslern har i sin sistberörda skrivelse anfört, att det knappast syntes vara påkallat att anställa en befattningshavare i lönegraden B 8 för sistnämnda ändamål. Det torde vara tillräckligt, om han placerades i lönegraden B 5 med skyldighet att dels sköta värmeledningen i institutionsbyggnaden, dels ock tjänstgöra som biträdande vaktmästare vid den patologiska institutionen, där behovet av ökat vaktmästarbiträde redan vore mycket trängande och säkerligen snart skulle bliva alldeles ofrånkomligt.

Vid bifall till kanslerns ovannämnda förslag om anställande av tre nya befattningshavare skulle förevarande avlöningsanslag höjas med inalles 9,400 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 9 december 1935 förklarat sig icke — med hänsyn till att vederbörande departementschef i 1927 års åttonde huvudtitel med anledning av ett då föreliggande förslag om anställande vid den hygieniska institutionen av ett tekniskt biträde anfört, att med detta förslag borde kunna anstå ett eller ett par år — böra göra erinran mot bifall till förslaget att inrätta en ordinarie teknisk biträdesbefattning i lönegraden B 7 vid hygienisk-bakteriologiska institutionen. På av fakulteten anförda skäl ville ämbetsverket ej heller motsätta sig, att en ordinarie vaktmästarbefattning i lönegraden B 7 inrättades vid denna institution. Där- emot funne sig statskontoret icke övertygat om behovet av att nu inrätta en ordinarie maskinistbefattning eller att anställa en ordinarie eldare, tillika biträdande vaktmästare vid patologiska institutionen. Härmed syntes böra anstå, intill dess erfarenhet vunnits om behovet av arbetskrafter för vaktmästarsysslor och skötseln av värmeanläggningen i den nya institutionsbyggnaden. Tills vidare torde ifrågavarande göromål, i den mån de icke medhunnas av inom byggnaden tillgänglig ordinarie vaktmästarpersonal, kunna utföras genom arbetskraft med avlöning från materielanslaget. Detta anslag torde, i händelse den nu från anslaget avlönade vaktmästaren vid hygienisk-bakteriologiska institutionen i enlighet med föreliggande förslag ersattes med en ordinarie befattningshavare, utan förhöjning lämna tillgång till avlönande av sådan arbetskraft.

Vid *konstmuseet* i Uppsala är nu anställd en amanuens med ett årsarvode av 750 kronor och en därefter avpassad tjänstgöringsskyldighet. För att möjliggöra en utökning av tjänstgöringstiden för denne befattningshavare har kanslern hemställt om höjning av berörda arvode till 1,200 kronor eller samma belopp, som utgår till motsvarande befattningshavare vid universitetet i Lund. Det synes vara klarlagt, att den tjänstgöring, som nu kan åläggas amanuensen i fråga, ej är tillräcklig för att samlingarna, som till omfattningen äro avsevärda och som äga ett betydande konsthistoriskt värde, skola kunna hållas i tillfredsställande skick. På grund härav och då för övrigt anledning ej torde föreligga att bibehålla ifrågavarande amanuensarvode vid ett lägre belopp än motsvarande arvode vid samlingarna i Lund, biträder jag kanslerns förslag om en höjning av arvodet med 450 kronor till 1,200 kronor.

Departementschefen.

Under en följd av år hava framförts förslag om beredande av medel till avlönande av en *amanuens vid växtbiologiska institutionen*. Närmast av statsfinansiella skäl har detta önskemål ännu icke kunnat tillgodoses. Institutionen i fråga, som nu endast förfogar över en av fondmedel avlönad amanuens, har genom den fortgående utvecklingen av den vetenskapliga verksamheten, de ökade kraven på undervisningen och samlingarnas starka tillväxt kommit i ett läge, som synes nödvändiggöra ett tillmötesgående av den ånyo föreliggande framställningen om anslag av statsmedel till avlönande av en amanuens. Jag biträder därför förslaget och har intet att erinra mot det ifrågasatta arvodet av 1,800 kronor eller samma belopp, som utgår i arvode till amanuenser inom filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion.

Tekniska biträden finnas nu anställda endast vid de histologiska, patologiska och fysiologiska institutionerna. Samtliga dessa biträden äro placerade i lönegraden B 7. Vid *medicinskt-kemiska institutionen* har, såsom av den föreliggande utredningen framgår, under nära tjugo år ur institutionens materielanslag och — under de två senaste åren — med bidrag av enskilda medel avlönats ett laboratoriebiträde, som undan för undan kommit att tagas i anspråk för en rad av göromål av ganska kvalificerad beskaffenhet. Kanslern har nu gjort framställning om anställande av ett ordinarie tekniskt biträde i lönegraden B 7 vid ifrågavarande institution, i vilket fall det för institutionen för nästa budgetår äskade materielanslaget skulle kunna minskas med 2,400 kronor. Då det här uppenbarligen är fråga om ett anslagsändamål av stadigvarande beskaffenhet, och institutionens storlek och verksamhetsformer även motivera åtgärder för ett överförande på ordinarie stat av ifrågavarande biträde, biträder jag förslaget. Det nya biträdet synes komma att erhålla i stort sett samma uppgifter som övriga tekniska biträden, varför befattningen bör i enlighet med kanslerns förslag placeras i lönegraden B 7. Detta medför en ökning av avlöningsstaten med den med vederbörligt pensionsavdrag reducerade avlöningen för en manlig befattningshavare i sagda lönegrad, d. v. s. med i runt tal 3,300 kronor. Med hänsyn till att institutionens anslag till materiel vid bifall till detta förslag kan minskas med 2,400 kronor, skulle alltså nettoökningen uppgå till endast 900 kronor. Jag återkommer under nästföljande punkt till frågan om beräkningen för nästa budgetår av materielanslaget.

Tekniska biträden finnas anställda endast vid institutioner, som tillhöra medicinska fakulteten. Kanslern har nu föreslagit, att ett sådant biträde skulle anställas vid *zoologiska institutionen* inom filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion. Även detta förslag representerar ett mycket gammalt önskemål från universitetets sida. Den kvinnliga befattningshavare, varom här är fråga, har enligt den föreliggande utredningen under 24 år nedlagt ett från sakkunnigt håll synnerligen väl vitsordat, kvalificerat arbete, speciellt inom området för den moderna mikroskopiska snitttekniken, och har under denna tid erhållit avlöning i form av timpenning från institutionens materielanslag. Då det arbete, för vars utförande hon är anställd, ej blott är betingat av ett permanent behov utan till på köpet torde vara en nödvändig förutsättning för den vetenskapliga forskningen och för undervisningen vid nämnda institution, vars verksamhet nu är av betydande omfattning, synas goda skäl föreligga för att vid institutionen inrätta en befattning som ordinarie tekniskt biträde. Den omständigheten, att sådana biträden hittills anställts endast inom medicinska fakulteten, utgör enligt min mening ingen anledning att ställa sig avvisande till förslaget. Det gäller här ingen principfråga; behovet av dylik stadigvarande arbetshjälp för de olika universitetsinstitutionerna får prövas från fall till

fall. Det ifrågasatta tekniska biträdet skulle handhava i stort sett samma arbetsuppgifter som de nu befintliga tekniska biträdena och bör på grund härav och i överensstämmelse med kanslerns förslag placeras i lönegraden B 7. Härigenom föranledes en ökning av avlöningsstaten med den med vederbörligt pensionsavdrag reducerade lönen för en kvinnlig tjänsteman i nämnda lönegrad, d. v. s. med i runt tal 3,100 kronor. Då det för nästa budgetår för institutionen äskade materielanslaget kan minskas med 2,400 kronor, om den förevarande tjänsten inrättas, uppgår alltså anslagsökningen i verkligheten till endast 700 kronor.

Samtliga vaktmästare vid universitetets vetenskapliga institutioner och inrättningar, tillhörande de medicinska och filosofiska fakulteterna, äro med ett undantag placerade i lönegraden B 7. Undantaget gäller *vaktmästaren vid geografiska institutionen*, som åtnjuter lön i lönegraden B 5. Någon som helst anledning att bibehålla denna för den sistnämnde vaktmästaren ogynnsamma skillnad i löneställning föreligger tydligen icke. Nämnda vaktmästartjänst bör därför i enlighet med kanslerns förslag från och med nästa budgetår uppflyttas i lönegraden B 7. Den härav föranledda anslagshöjningen utgör omkring 300 kronor.

Kanslern har med anledning av en av drätselnämnden vid universitetet gjord framställning hemställt om anvisande av 1,000 kronor till *extra arbetshjälp å akademikontoret*. För ändamålet har under en följd av år utgått bidrag med nämnda belopp ur universitetets reservfond. Då vad i ärendet anförts ger vid handen, att ifrågavarande arbetshjälp ej kan undvaras och då kostnaden för permanenta anslagsändamål av denna art icke bör bestridas ur reservfonden, anser jag mig böra biträda kanslerns ifrågavarande förslag.

Endast vid tre av universitetets största vetenskapliga institutioner finnas nu anställda särskilda *biträden för renskrivnings-, bokförings- och liknande arbeten*. Vid alla övriga institutioner måste prefekten själv utföra sådant arbete. Från universitetets sida har nu framlagts förslag om anställande av två ordinarie kontorsbiträden i lönegraden B 4, vilka skulle stå till de olika institutionernas förfogande för sådana göromål. Kanslern har biträtt denna framställning men förordat, att befattningarna till en början skulle givas karaktären av arvodestjänster med ett arvode av 1,800 kronor för vardera. Enligt min mening måste den nuvarande, vid flertalet institutioner tillämpade ordningen karakteriseras som slöseri med kvalificerad arbetskraft och vara till förfång för undervisningen och det vetenskapliga arbetet vid vederbörande institutioner. Den föreslagna anordningen med en central skriv- och bokföringsbyrå synes vara en lämplig väg att komma till rätta med nämnda olägenheter. Jag anser mig därför böra framlägga förslag i den angivna riktningen. Emellertid synes det vara lämpligt att avvakta en tids erfarenhet av huru det nya systemet kommer att verka, innan an-

ordningen utbygges till den föreslagna omfattningen. På grund härav föreslår jag, att medel nu anvisas för avlönande av endast ett sådant biträde. I enlighet med kanslerns förslag bör avlöningen lämpligen utgå i form av arvode och bestämmas till 1,800 kronor per år.

Under mer än tio år har av statsmedel avlönats ett *biträde vid statistiska seminariet* med 1,200 kronor för år och med en daglig arbetstid av 3 timmar per dag. Det växande arbetet vid denna institution har medfört behov av en fördubbling av antalet tjänstgöringstimmar, och i följd härav har kanslern föreslagit, att ifrågavarande arvodesbelopp skulle ökas med 1,200 kronor till 2,400 kronor. Detta förslag, som framförts under vart och ett av de tre senaste åren, har — huru behjärtansvärt det än varit — närmast på grund av statsfinansiella skäl ännu icke kunnat realiseras. Jag finner mig nu kunna biträda detsamma och vill tillstyrka en anslagsökning av 1,200 kronor för ändamålet.

Tidigare har i vissa fall förekommit, att en tjänsteman medelst personligt lönetillägg honorerats för av honom utfört stadigvarande arbete, som fallit utom ramen för hans egentliga arbetsuppgifter eller varit av mycket omfattande eller kvalificerad beskaffenhet. Jag vill i detta hänseende erinra om det särskilda arvode å 300 kronor, som under en följd av år utgått till en vaktmästare vid naturhistoriska riksmuseet, vilken tillika tjänstgör som trädgårdsskötare, ävensom om de lönetillägg och andra liknande gottgörelser, som utgå till vissa befattningshavare vid nationalmuseet. Nu har förslag framställts om beviljande av ett *personligt lönetillägg till vaktmästaren A. H. Gelin* vid museet för nordiska fornsaker i Uppsala. Denne, som nu åtnjuter lön enligt lönegraden B 7, skulle på detta sätt erhålla ungefär samma lön som preparator (lönegraden B 10). Som skäl för förslaget har anförts, att Gelin på grund av sin framstående skicklighet i att utföra konserveringsarbeten numera nästan uteslutande måste syssla med sådana arbetsuppgifter och nästan icke alls med vaktmästargöromål. För egen del har jag den uppfattningen, att man bör iakttaga stor återhållsamhet, då det gäller att bevilja lönetillägg av här föreslagen art. Emellertid synes i detta fall, såsom statskontoret framhållit, föreligga alldeles särskilda skäl för ett bifall till förslaget, och jag anser mig därför böra tillstyrka, att Gelin beviljas ifrågavarande personliga lönetillägg å 600 kronor.

Kanslern har framlagt förslag om förstärkning av *arbetskrafterna vid universitetsbiblioteket* och om förbättring av avlöningsvillkoren för vissa extra biträden och vaktmästarbiträden därstädes.

I förstnämnda hänseende innebär förslaget, att ytterligare fyra extra biträden med en lön av 1,980 kronor vardera samt ett vaktmästarbiträde med en lön av 1,000 kronor skulle anställas, varförutom ett belopp av 3,000 kronor skulle anvisas för bestridande av kostnader för tillfällig arbetshjälp m. m. Den fortskridande tillväxten av bibliotekets bokbestånd och utvidg-

ningen av dess verksamhet ger, såvitt jag kan bedöma, fog för en förstärkning av bibliotekets arbetskrafter. Biblioteket har under mer än tio år icke erhållit någon förstärkning av den för det egentliga biblioteksarbetet avsedda personalen. Den nyligen genomförda utvidgningen av biblioteksbyggnaden kommer givetvis att öka bibliotekets möjligheter att bereda plats för forskare, och i följd därav växer även dess personalbehov. Emellertid håller jag före, att personalökningen nu torde kunna begränsas till att omfatta två av de fyra begärda extra biträdena samt dessutom vaktmästarbiträdet. Därförutom synes till avlönande av tillfällig arbetshjälp m. m. böra ställas till förfogande ett belopp av förslagsvis 1,000 kronor. Därest lönen för de extra biträdena i enlighet med kanslerns förslag beräknas efter F-ort, skulle den av nyss angivna förslag föranledda anslagsökningen uppgå till $(2 \times 1,980 + 1,000 + 1,000 =) 5,960$ kronor, vilket belopp lämpligen bör avrundas till 6,000 kronor.

Kanslerns förslag om förbättring av avlöningsvillkoren för de extra biträdena och vaktmästarbiträdena vid biblioteket innebär, att dessa skulle beredas rätt till avlöningsförhöjningar och således närmast erhålla ställning som extra ordinarie tjänstemän. I likhet med statskontoret håller jag före, att förutsättningarna för beredande av extra ordinarie anställning åt de extra biträdena synas vara förhanden. Däremot är jag — likaledes i överensstämmelse med statskontorets åsikt och på de av ämbetsverket anförda skälen — tveksam om lämpligheten av att bereda vaktmästarbiträdena likartad anställningsform. Jag ämnar sedermera föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt universitetskanslern att närmare utreda denna fråga och därvid taga under övervägande, vilka konsekvenser ett positivt beslut i den av universitetsmyndigheterna ifrågasatta riktningen kan erhålla i avseende å anställningsformen för vissa andra befattningshavare vid universiteten samt vid karolinska mediko-kirurgiska institutet. Innan denna utredning verkställts, synes det mindre välbetänkt att beräkna medel för ändamålet. Jag avstyrker därför kanslerns ifrågavarande förslag.

Med den ovannämnda av Kungl. Maj:t den 20 juni 1935 utfärdade stadgan angående *statsvetenskaplig examen* har tillgodosetts ett sedan länge aktuellt behov och införts en examen, som av allt att döma kommer att få stor betydelse för utbildningen av blivande tjänstemän i den statliga och kommunala förvaltningen, av tidningsmän och befattningshavare inom vissa ekonomiska organisationer m. fl. Förslag föreligger nu om anvisande av ett belopp av inalles 6,000 kronor för bestridande av kostnaderna för undervisning i de i nämnda examen ingående ämnena nationalekonomi och privaträtt. Vad angår förslaget om anvisande av medel till undervisning i nationalekonomi, torde detta förslag sammanhänga med ett gammalt önskemål från universitetets sida om beredande av särskild ersättning åt professorerna i nationalekonomi inom juridiska fakulteten för undervisning och

examination i ämnet inom filosofiska fakulteten. I det läge, denna fråga befinner sig, synes det mig i varje fall icke vara oundgängligt att genom anslag å riksstaten bereda sådan ersättning åt nämnde befattningshavare. Vad kanslern i ämnet hemställt, synes alltså icke böra i detta sammanhang föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida. I avseende å förslaget om beredande av anslagsmedel till undervisning och examination i privaträtt torde viss ersättning för examination böra beräknas å riksstaten, medan det icke synes nödvändigt, åtminstone för närvarande, att upptaga särskilt anslagsbelopp för undervisning. Erforderlig undervisning torde av fakulteten kunna anordnas genom stipendierad docent eller ordinarie lärare. Såsom nytt anslag torde alltså böra upptagas ett belopp av 1,000 kronor.

Kanslerns förslag om inrättande av tre nya *biträdesbefattningar vid hygienisk-bakteriologiska och patologiska institutionerna* anser jag mig kunna — med hänsyn till att framställningen i ämnet så sent inkommit — upptaga allenast i den mån, dessa förslag kunna anses vara omedelbart påkallade av ifrågavarande institutioners förestående inflyttning i den nya institutionsbyggnaden. Av utredningen i ämnet har synts mig framgå, att behov på grund härav kan anses föreligga av en ordinarie vaktmästare vid hygienisk-bakteriologiska institutionen samt av en ordinarie eldare, tillika biträdande vaktmästare vid patologiska institutionen. Jag har icke något att erinra mot kanslerns i dessa hänseenden framlagda förslag och förordar alltså, att vid sagda institutioner anställs en vaktmästare i lönegraden B 7, respektive en eldare, tillika biträdande vaktmästare i lönegraden B 5. Den härav föranledda anslagsökningen utgör, efter sedvanlig reduktion med vederbörligt pensionsavdrag, $(3,303 + 2,982 =)$ 6,285 kronor. Jag återkommer under nästföljande punkt till de jämkningar i anslaget till materiel m. m., som kunna föranledas av vad jag nu föreslagit.

Vid bifall till vad ovan föreslagits, böra följande förändringar vidtagas i den av riksdagen för universitetet fastställda avlöningsstaten.

Den i avdelningen I. Professorer och lärare m. fl. under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna delposten å 3,000 kronor till arvoden till biträdande lärare m. fl. vid juridiska fakulteten bör ökas med nyssnämnda belopp å 1,000 kronor för examination i privaträtt och bör alltså uppföras med 4,000 kronor.

Den under samma avdelning och anslagspost uppförda delposten å 4,050 kronor till arvoden till assistenter och amanuenser vid filosofiska fakultetens humanistiska sektion bör ökas med 450 kronor för beredande av höjning av amanuensarvudet vid konstmuseet och alltså upptagas med 4,500 kronor. Samtidigt bör vidtagas härav föranledd ändring i den vid ifrågavarande delpost fogade anmärkningen.

Den under samma avdelning och anslagspost uppförda delposten å 42,450 kronor till arvoden till assistenter och amanuenser vid filosofiska fakultetens

matematisk-naturvetenskapliga sektion bör ökas med ovannämnda arvode å 1,800 kronor till en amanuens vid växtbiologiska institutionen och alltså uppföras med 44,250 kronor.

Den under avdelningen II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. upptagna anslagsposten å förslagsvis 323,000 kronor till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bör höjas med *dels* avlöningen å 3,300 kronor till ovannämnda tekniska biträde vid medicinskt-kemiska institutionen, *dels* merkostnaden med 300 kronor på grund av den föreslagna uppflyttningen i lönegrad av vaktmästaren vid geografiska institutionen, *dels* avlöningen å 3,100 kronor till det föreslagna tekniska biträdet vid zoologiska institutionen, *dels ock* avlöningar med i runt tal 6,300 kronor till en vaktmästare vid hygienisk-bakteriologiska institutionen och till en eldare, tillika biträdande vaktmästare vid patologiska institutionen. Härutöver bör emellertid anslagsposten med hänsyn till att Uppsala stad numera uppflyttats från dyrortsgruppen E till dyrortsgruppen F ökas med ett belopp av i runt tal 11,450 kronor och alltså uppföras med ett med $(3,300 + 300 + 3,100 + 6,300 + 11,450 =)$ 24,450 kronor till 347,450 kronor förhöjt belopp.

Den under samma avdelning uppförda anslagsposten å 10,260 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör ökas med *dels* 1,000 kronor till extra arbetshjälp vid akademikontoret, *dels* 1,800 kronor till gemensamt skrivbiträde för samtliga institutioner, *dels* 1,200 kronor till förhöjning av anslagsmedlen till biträde vid statistiska seminariet, *dels ock* 600 kronor till personligt lönetillägg åt A. H. Gelin. Anslagsposten bör alltså upptagas med ett med 4,600 kronor till 14,860 kronor förhöjt belopp.

Slutligen bör den under samma avdelning uppförda anslagsposten å 61,446 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjas med *dels* ovannämnda å biblioteket belöpande belopp av 6,000 kronor, *dels ock* ett belopp av i runt tal 300 kronor, varmed avlöningen till de nuvarande fyra extra biträdena vid biblioteket torde böra höjas med anledning av att Uppsala stad uppflyttats i dyrortsgrupp. Förevarande anslagspost bör alltså ökas med 6,300 kronor till 67,746 kronor.

De av mig nu tillstyrkta anslagsökningarna uppgå till $(1,000 + 450 + 1,800 + 24,450 + 4,600 + 6,300 =)$ 38,600 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke några förändringar i fråga om dispositionen av förevarande anslag, vilket alltså bör för nästa budgetår ökas med 38,600 kronor till 1,548,000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de formella ändringar i avlöningsstaten, som föranledas av vad ovan föreslagits.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid Uppsala universitets samlingar och inrättningar m. m. under rubriken vetenskapliga institutioner och inrättningar, tillhörande medicinska och filosofiska fakulteterna, uppföra 1 tekniskt biträde vid institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi i lönegraden B 7 samt 1 tekniskt biträde vid zoologiska institutionen i lönegraden B 7;

dels i samma personalförteckning och under samma rubrik uppföra 1 vaktmästare vid hygienisk-bakteriologiska institutionen i lönegraden B 7 samt 1 eldare, tillika biträdande vaktmästare, vid patologiska institutionen i lönegraden B 5;

dels — med uteslutande ur sagda personalförteckning av 1 vaktmästare vid geografiska institutionen i lönegraden B 5 — i densamma under ovannämnda rubrik uppföra 1 vaktmästare vid geografiska institutionen i lönegraden B 7;

dels höja den i avlöningsstaten för Uppsala universitet under avdelning I. Professorer och lärare m. fl. uppförda delposten till arvoden till biträdande lärare m. fl. vid juridiska fakulteten, nu 3,000 kronor, med 1,000 kronor till 4,000 kronor;

dels — för beredande av ökat arvode åt amanuensen vid konstmuseet — höja den i samma avlöningsstat under samma avdelning uppförda delposten till arvoden till assistenter och amanuenser vid filosofiska fakultetens humanistiska sektion, nu 4,050 kronor, med 450 kronor till 4,500 kronor;

dels — för beredande av medel till arvode åt en amanuens vid växtbiologiska institutionen — höja den i samma avlöningsstat under samma avdelning uppförda delposten till assistenter och amanuenser vid filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion, nu 42,450 kronor, med 1,800 kronor till 44,250 kronor;

dels höja den i samma avlöningsstat under avdelning II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. uppförda anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, nu förslagsvis 323,000 kronor, med 24,450 kronor till förslagsvis 347,450 kronor;

dels höja den i samma avlöningsstat under samma avdelning uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, nu 10,260 kronor, med 4,600 kronor till 14,860 kronor;

dels höja den i samma avlöningsstat under samma avdelning uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, nu 61,446 kronor, med 6,300 kronor till 67,746 kronor;

dels ock till *Uppsala universitet: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 1,548,000.

[72.] 4. **Uppsala universitet: Materiel m. m., reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 576,900 kronor, vilket belopp jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 23 maj 1935 disponeras på sätt framgår av en i det följande intagen sammanställning.

Kanslern har i skrivelser den 18 september och den 28 november 1935 gjort framställning om anslag för ändamålet under nästa budgetår. Beträffande de av kanslern i skrivelserna ifrågasatta anslagshöjningarna hänvisar jag till nyssnämnda sammanställning. Som stöd för de framlagda förslagen har kanslern anfört följande:

Universitetet hade under senare år upprepade gånger med styrka gjort gällande, att de till institutionerna utgående materielanslagen i flertalet fall vore synnerligen otillräckliga. Anledning till det ökade anslagsbehovet vore i främsta rummet den omständigheten, att vetenskapens fortgående utveckling och ökningen av antalet studerande både till lägre och högre examina nödvändiggjorde inköp i ständigt stegrad omfattning av vetenskaplig litteratur, förbrukningsartiklar och instrument. Till denna så att säga normala utgiftsökning komme så en mera tillfällig dylik, föranledd av den svenska valutans ställning i förhållande till valutorerna i åtskilliga av de länder, vilka spelade största rollen som leverantörer av nyssberörda vetenskapliga hjälpmedel. Tidigare hade de otillräckliga materielanslagen i viss, om ock ganska begränsad utsträckning kunnat kompenseras genom anslag från universitetets reservfond, men numera vore dennas ställning så svag, att densamma måste så gott som uteslutande reserveras för oförutsedda eller eljest mera extraordinära utgifter. Konsistoriet hade därför ansett nödvändigt att låta verkställa en fullständig utredning rörande institutionernas nuvarande normala materielbehov samt beräknat de erforderliga anslagen med utgångspunkt från nu rådande priser. I denna utredning inginge även en beräkning av huru stor del av det faktiska anslagsbehovet vid varje institution, som hänförde sig till den svenska valutans depreciering.

Kravet på någorlunda tillräckliga materielanslag för de olika vetenskapliga institutionerna måste anses vara ett av universitetets för närvarande mest angelägna önskemål. Enligt kanslerns mening syntes tiden nu vara inne för att söka tillgodose detta krav genom att tilldela institutionerna anslag, beräknade med utgångspunkt från en under nuvarande förhållanden skälig »normalbudget». Det ville synas, som om den nu verkställda utredningen skulle i huvudsak kunna läggas till grund för ett dylikt utmätande. I ett avseende måste kanslern dock göra en reservation. De s. k. guldvalutornas ställning torde vara skäligen osäker, och det syntes ej uteslutet,

att i något eller några av ifrågavarande länder en devalvering jämförelsevis snart komme till stånd. Då det givetvis icke borde ifrågasättas att på grund av ändrade valutaförhållanden årligen upptaga materielanslagen till fullständig omprövning, syntes knappast annan utväg stå till buds än att frånskilja den del av varje institutions nuvarande anslagsbehov, som hänförde sig till valutaställningen, och sammanföra dessa belopp till en gemensam anslagspost, som skulle bli föremål för årlig prövning samt höjas och sänkas allt efter valutasituationen. Fördelningen av detta förstärkningsanslag syntes lämpligen kunna verkställas av kanslern efter förslag av konsistoriet. De så att säga ordinarie materielanslagen finge förutsättas bli i huvudsak oförändrade åtminstone under några år framåt.

Beträffande nedannämnda förändringar av nu utgående anslagsbelopp inhämtas följande av kanslerns skrivelser och därvid fogade bilagor.

Exkursioner i anslutning till undervisningen i vissa ämnen. För undervisningen inom de biologiska och geologisk-geografiska ämnesgrupperna spelade exkursionerna numera en stor roll. Detta gällde såväl i fråga om den rent vetenskapliga utbildningen som beträffande utbildningen av blivande läroverkslärare. En läroverkslärare måste vara kompetent att inom sitt fack leda exkursioner med eleverna. De från universitetet anordnade exkursionerna vore förenade med utgifter för deltagarna — i vissa fall ganska betydande sådana. Det vore därför önskvärt, att universitetet kunde förfoga över ett anslag, som finge användas att minska resekostnaderna, särskilt för mindre bemedlade deltagare. Det kunde ifrågasättas, om ej det anslagsbelopp av 4,500 kronor, som enligt kanslerns mening borde anvisas för ändamålet, borde stå till förfogande för exkursioner även i sådana ämnen, som ej tillhörde de biologiska och geologisk-geografiska ämnesgrupperna.

Resersättning till ledare av exkursioner. Vid de exkursioner, som hittills hållits, hade vederbörande ledare själv fått bestrida den på honom belöpande delen av resekostnaden. Han kunde emellertid erhålla en viss lättnad i sin statutenliga undervisningsbörda, därigenom att han enligt vissa av kanslern fastställda regler kunde få tillåtelse att utbyta föreläsningar eller övningar mot exkursioner. Detta kanslerns medgivande gällde även professorerna i konsthistoria samt i nordisk och jämförande fornkunskap. Det vore givetvis obilligt, att en akademisk lärare på grund av sin strävan att åt undervisningen giva en så effektiv form som möjligt, skulle behöva vidkännas avsevärda direkta utgifter. Konsistoriet hade, för att råda bot på detta missförhållande, förordat en av matematisk-naturvetenskapliga sektionen gjord framställning om ett anslag å 3,000 kronor till resekostnads- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente åt professorer i de biologiska och geologisk-geografiska ämnesgrupperna vid resor för ledande av sådana exkursioner, vilka inginge som led i undervisningen i respektiva ämnen. Principen att en akademisk lärare, som ledde exkursion eller fältövning, borde få ersättning för sina därav föranledda kostnader, hade redan tidigare vunnit godkännande för tekniska högskolans del. Konsekvensen syntes kanslern fordra, att även universitetsprofessorerna i sådana ämnen, där exkursioner inginge som ett så gott som nödvändigt led i undervisningen, borde kunna få ersättning för sina av exkursionerna föranledda utgifter. I följd härav framlade kanslern förslag om anvisande under före-

varande anslag av ett belopp av 3,000 kronor såsom ersättning till vederbörande lärares direkta utgifter för resan, hans »självkostnad», dock högst den ersättning, som kunde utgå enligt resereglementet.

Expenser för biblioteket. Den ifrågasatta höjningen berodde på ökade kostnader för bränsle och lyse till följd av den hittills genomförda tillbyggnaden till biblioteket.

Seminarierna inom teologiska fakulteten. Av den föreslagna höjningen belöpte 2,300 kronor på uppvärmning, belysning och städning av de nya lokaler, som upplåtits åt teologiska fakulteten i den s. k. gamla seminariebyggnaden.

Matematiska seminariet. Materielanslaget för detta seminarium hade varit så gott som oförändrat under mer än 50 år. Anslagsbeloppet hade under de senaste 20 åren visat sig i allt högre grad otillräckligt. Med de tillgängliga medlen hade det ej varit möjligt att inköpa mer än en bråkdel av den matematiska litteratur, som det skulle varit önskvärt att förvärva för seminariets bibliotek. Detta bibliotek hade därför blivit i hög grad ofullständigt. Detsamma gällde även samlingen av matematiska modeller och instrument samt annan undervisningsmateriel. Enligt vederbörande sektion skulle erfordras ett anslagsbelopp av 5,400 kronor, varav till bindning och inköp av periodisk litteratur 2,000 kronor, till inköp och bindning av icke-periodisk litteratur samt till inköp av modeller, instrument, skrivmateriel, bokhyllor och till andra diverse utgifter 1,800 kronor, till ledaren av den elementära övningskursen vid seminariet 1,200 kronor samt till arvode åt bibliotekarien 400 kronor. Kanslern har förklarat sig icke kunna tillstyrka, att någon del av materielanslag användes till avlöning av lärare, och har därför föreslagit, att anslagsbeloppet skulle beräknas till (5,400 — 1,200 =) 4,200 kronor.

Seminariet för mekanik och matematisk fysik. Detta seminarium hade hittills icke haft något eget materielanslag. Från anslaget till matematiska seminariet hade årligen ett obetydligt belopp (högst 50 kronor) ställts till det förstnämnda seminariets förfogande. Biblioteket vore synnerligen bristfälligt, trots anslag under år 1935 ur reservfonden med 3,000 kronor. Det äskade beloppet, 3,250 kronor, skulle användas med 1,500 kronor till handböcker och monografier, med 1,500 kronor till inköp och bindning av tidskrifter och analoga publikationer, med 150 kronor till arvode åt bibliotekarie samt med 100 kronor till modeller och instrument.

Uppvärmning, belysning och städning m. m. av de i patologiska institutionens förutvarande byggnad inrymda institutionerna. När den under uppförande varande nybyggnaden för patologiska samt för hygienisk-bakteriologiska institutionerna bleve färdig samt tagen i bruk, vilket beräknades ske i september 1936, bleve patologiska institutionens nuvarande byggnad ledig för andra ändamål. Konsistoriet hade bestämt, att sistnämnda byggnad skulle med undantag av souterrainvåningen och vaktmästarbostaden, upplåtas åt de matematiska läroämnena, inklusive mekanik samt till föreläsningssal för meteorologi och astronomi. Souterrainvåningen skulle upplåtas för klassisk arkeologi och antikens historia samt eventuellt till en mindre del för egyptologi, varjämte byggnadens vaktmästarbostad skulle disponeras av den person, som ombänderhade eldning, städning etc. i huset. För närvarande bekostades byggnadens uppvärmning, belysning och städning av patologiska in-

stitutionens materiellanslag. Då ju detta anslag efter patologiska institutionens inflyttning i dess nya lokaler icke längre stode till buds, uppkomme frågan om beredande av erforderliga medel från annat håll. Lämpligen borde ett särskilt anslag anvisas för byggnadens uppvärmning m. m., såsom redan vore fallet med vissa byggnader, som inrymde mer än en institution, nämligen Gustavianum och humanistiska sektionens seminariehus. Kostnaderna hade beräknats till 4,310 kronor, varifrån dock avginge hyresvärdet av den nuvarande vaktmästarbostaden, 600 kronor. För ändamålet erfordrades alltså det begärda beloppet, 3,710 kronor.

Anatomiska, histologiska, medicinskt-kemiska och zoologiska institutionerna. Därest kanslerns framställning om anställande vid dessa institutioner av vissa biträden (jfr nästföregående punkt) ej bleve bifallna, måste de för dessa institutioner begärda anslagsbeloppen höjas med respektive 2,000, 1,500, 2,400 och 2,400 kronor.

Patologiska och hygienisk-bakteriologiska institutionerna. Dessa institutioner kunde sommaren 1936 inflytta i den nya institutionsbyggnaden. Av den för förstnämnda institution begärda anslagsökningen belöpte ett belopp av 6,145 kronor på till följd härav ökade kostnader för värme, elektricitet och vatten, 400 kronor på kylanordning för lik i kapellbyggnaden samt 500 kronor på försöksdjur och deras underhåll. Sistnämnda höjning föranleddes av att den nya institutionsbyggnaden vore inredd för att inhysa flera och större försöksdjur än som tidigare kunnat komma till användning. Av den för hygienisk-bakteriologiska institutionen begärda anslagsökningen belöpte ett belopp på 3,825 kronor på ökade utgifter för vatten, värme etc. samt på städning på grund av inflyttningen i de nya lokalerna, 1,000 kronor på försöksdjur och djurföda samt 1,000 kronor på förbrukningsartiklar. På vissa andra poster komme att inträda smärre öknings- och minskningar. Därest de av kanslern gjorda framställningarna om anslag till tekniskt biträde och vaktmästare (jfr nästföregående punkt) ej vunne bifall erfordrades en höjning av anslaget med ytterligare 3,300 kronor till 16,575 kronor.

Upprätthållande av verksamheten vid psykologiska laboratoriet. Om kanslerns framställning om anslag till anställande av en amanuens vid laboratoriet (jfr nästföregående punkt) icke vunne bifall, borde denna anslagspost upptagas med oförändrat belopp, 1,600 kronor.

Upprätthållande av verksamheten vid pedagogiska seminariet och övnings-skolan. Pedagogiska övnings-skolan vore helt avvecklad den 1 juli 1936. Den kvarvarande posten å 600 kronor avsåge anslag till pedagogiska seminariet för bokinköp och bibliotekariearvode.

Paleontologiska institutionen. Professuren i paleontologi och historisk geologi hade jämlikt beslut av 1935 års riksdag från och med den 1 juli 1935 omändrats till en professur i geologi, särskilt historisk geologi. Universitetsberedningen hade förutsatt, att arbetet på institutionen skulle i samband därmed omläggas i sådan riktning, att kostnaderna för institutionens drift bleve lägre än förut. Kanslern föresloge härav påkallad anslagsminskning.

Botaniska trädgården. Av anslagsökningen belöpte ett belopp av 14,040 kronor på driftkostnader för det nya växthus, som uppförts jämlikt beslut av 1935 års riksdag. Dessa ökade kostnader fördelade sig på följande sätt:

Bränsle, vatten och elektricitet	kronor 10,600
Eldare under 6 månader	» 1,440
Växthusbiträde under 12 månader	» 2,400
Kostnader på grund av utökning av ytterträdgården	» 700

Summa kronor 15,140

Avgår för det gamla växthusets uppvärmning kronor 1,100

Nettoökning kronor 14,040.

Botaniska laboratoriet. Den väsentliga ökningen av denna anslagspost vore framför allt föranledd av den förskjutning i experimentell riktning av såväl forskningsarbetet som undervisningen, som inträffat efter den nuvarande institutionsföreståndarens utnämning till professor.

Geografiska institutionen. Av den begärda anslagsökningen belöpte 750 kronor på merkostnader på grund av att matematiska institutionen komme att flytta till andra lokaler och de utrymmen om inalles fem rum, varöver sistnämnda institution nu disponerade, skulle komma att tillföras geografiska institutionen.

Ridundervisningens uppehållande. Till detta ändamål hade tidigare utgått ett anslag av 3,380 kronor. Enär å anslagstiteln i fråga uppkommit betydande besparingar, hade anslaget under de tre sista budgetåren varit indraget. Den 1 juli 1936 komme reservationen att utgöra högst 365 kronor. Kanslern har nu hemställt, att anslaget måtte upptagas med sitt förutvarande belopp.

Statskontoret har i utlåtande den 12 november 1935 yttrat sig angående kanslerns förslag om anvisande av medel till exkursioner i anslutning till undervisningen i vissa ämnen samt till reseersättning åt ledare av exkursioner och har därvid anfört, att ämbetsverket — med hänsyn till att förslaget avsåge ett nytt ändamål och då ett bifall till framställningen icke torde kunna undgå att medföra konsekvenser i fråga om andra ämnesgrupper och undervisningsanstalter — icke ansåge tillräcklig anledning föreligga att tillstyrka bifall till framställningen.

Den nyligen avslutade tillbyggnaden till *universitetsbiblioteket* synes påkalla en höjning av bibliotekets expensanslag med det av kanslern äskade beloppet av 2,000 kronor.

Departementschefen.

I och med att de *patologiska och hygienisk-bakteriologiska institutionerna* sommaren 1936 inflytta i den för dessa institutioner uppförda byggnaden uppstår ett ökat behov av anslagsmedel till materiel m. m. för dessa inrättningar, vilket bör mötas med en höjning av förevarande anslag. Denna anslagshöjning beräknar jag för patologiska institutionens del till samma belopp, varmed kanslern räknat, alltså till 7,085 kronor. För hygienisk-bakteriologiska institutionen har kanslern förordat en anslagshöjning med 4,775 kronor. Därest förslag ej skulle framläggas om anställande av en vaktmästare och ett tekniskt biträde vid förevarande institution, skulle, såsom av det ovanstående framgår, sistnämnda belopp höjas med 3,300 kronor

till 8,075 kronor. Då jag under nästföregående punkt föreslagit, att en vaktmästare skulle anställas vid institutionen och då i övrigt det äskade materielanslaget torde kunna begränsas, förordar jag, att anslagshöjningen bestämmas till 4,700 kronor.

Patologiska institutionens nuvarande byggnad är avsedd att för framtiden disponeras för bland annat de matematiska läroämnena, inklusive mekanik, samt klassisk arkeologi och antikens historia. Kanslern har föreslagit, att ett särskilt anslagsbelopp skulle anvisas för uppvärmning, belysning och städning av ifrågavarande lokaler. Detta förslag vill jag tillstyrka med den ändringen, att det erforderliga anslagsbeloppet läser kunna nedbringas med 710 kronor till jämnt 3,000 kronor.

Meningen är, att bereda *seminarierna inom teologiska fakulteten* nya lokaler i folkskoleseminariets gamla byggnad. Senare denna dag ämnar jag föreslå, att ett anslag under utgifter för kapitalökning anvisas till reparations- och inredningsarbeten i denna byggnad. Enligt vad jag inhämtat, kunna dessa arbeten bedrivas på så sätt, att det blir möjligt för nämnda seminarier att redan under nästa läsår taga de nya lokalerna i anspråk. Med hänsyn härtill synes det erforderligt att öka det till ifrågavarande seminarier nu utgående anslagsbeloppet för bestridande av merkostnaderna för uppvärmning, belysning och städning av ifrågavarande nya lokaler. Jag beräknar för detta ändamål en anslagshöjning med 2,370 kronor, vilket belopp jämväl får anses innesluta en mindre höjning av seminariernas löpande materielanslag.

Slutligen torde det vara nödvändigt att höja materielanslaget för *botaniska trädgården* med 16,495 kronor, huvudsakligen för täckande av merkostnaderna på grund av det nya växthuset och det något utökade trädgårdsområdet.

De av kanslern i övrigt ifrågasatta anslagshöjningarna belöpa på *dels* anslag till vissa nya ändamål, nämligen till exkursioner i anslutning till undervisningen i vissa ämnen, till reseersättning åt ledare av exkursioner samt till seminariet för mekanik och matematisk fysik, *dels* återinförande av anslagsbeloppet till ridundervisningens uppehållande, *dels* höjning av andra skäl än ovan angivits av vissa till universitetets institutioner utgående materielanslag, *dels* ock anvisande av ett särskilt anslagsbelopp för förstärkning av materielanslagen på grund av den svenska valutans ställning.

Åtskilliga skäl kunna anföras till förmån för förslagen om anvisande av medel till vissa *exkursioner* och till reseersättning åt ledare av exkursioner. Utredning har emellertid icke förebragts, om och i vilken utsträckning ett bifall till föreliggande förslag kommer att följas av framställningar om anslag till motsvarande ändamål exempelvis från universitetet i Lund. Ej heller har närmare utretts, huruvida det för exkursioner i anslutning till undervisningen i vissa ämnen ifrågasatta anslagsbeloppet verkligen blir tillräckligt, om — såsom kanslern antytt — det även skulle stå till förfogande för exkursioner i andra ämnen än dem, som tillhöra de biologiska och

geologisk-geografiska ämnesgrupperna. Enligt min mening bör ståndpunkt till nämnda förslag icke tagas, förrän full klarhet vunnits i nu angivna hänseenden.

Seminariet för mekanik och matematisk fysik förfogar, som nämnts, nu icke öfver eget materielanslag utan har under de senaste åren åtnjutit ett mindre bidrag från det för matematiska seminariet avsedda materielanslaget. Vad i ämnet anförts har övertygat mig om att särskilt materielanslag bör anvisas för förstnämnda seminarium. Även om ett något lägre belopp anvisas, än kanslern föreslagit, torde institutionen i fråga beredas en avsevärt bättre ställning än för närvarande är fallet. Jag föreslår för min del, att ett belopp av 1,900 kronor beräknas för ifrågasatt ändamål.

Det på grund av förefintliga reservationer under de senaste budgetåren indragna anslagsbeloppet till *ridundervisningens uppehållande* bör, sedan reservationerna i det närmaste förbrukats, ånyo uppföras under förevarande anslag. Med hänsyn till medelsåtgången lär emellertid ett belopp av 2,000 kronor vara tillräckligt för ändamålet.

Vad angår *de av kanslern föreslagna höjningarna i övrigt* av vederbörande materielanslag, synes av den föreliggande utredningen framgå, att vissa av universitetets institutioner genom alltför knappa tillgångar beretts svårigheter att i önskvärd utsträckning tillgodose forskningens och undervisningens intressen. I ej oväsentlig grad torde den mångenstädes otillräckliga medelstillgången vara en följd av den svenska valutans depreciering i förhållande till vissa utländska valutor. Men även fränsett detta, har behovet av ökade materielanslag, särskilt vid naturvetenskapliga och medicinska institutioner, gjort sig starkt gällande. En viss ökning av dessa anslag synes mig nu kunna ske. Vid avvägandet av de belopp, varmed enligt min mening vissa av materielanslagen böra höjas, har jag dock icke i något fall kunnat gå så långt, som kanslern föreslagit. De av mig tillstyrkta anslagshöjningarna, vilka framgå av den efterföljande sammanställningen, uppgå till i genomsnitt 30 procent av de av kanslern äskade ökningarna. I vissa fall — såsom exempelvis i fråga om botaniska trädgården och botaniska laboratoriet, Klubbans biologiska station samt geografiska institutionen — har jag på grund av föreliggande särskilda omständigheter, vilka framgå av vad ovan anförts eller av handlingarna i ärendet, funnit mig böra förord kraftigare höjningar av materielanslagen. Vid bedömandet av de anslagsbelopp, som av mig beräknats för de anatomiska och histologiska institutionerna samt för upprätthållande av verksamheten vid psykologiska laboratoriet, bör beaktas, att jag under nästföregående punkt icke funnit mig kunna nu förord, att förslag framläggas om anställande av vissa biträden vid nämnda institutioner och laboratorium. De för medicinskt-kemiska och zoologiska institutionerna av mig ifrågasatta anslagsminskningarna synas motiverade av att jag under nyssnämnda punkt av huvudtiteln föreslagit

inrättande vid envar av nämnda institutioner av en befattning som tekniskt biträde, vilka åtgärder skulle innebära en faktisk höjning av materielanslagen för vardera institutionen med 2,400 kronor.

Det försämrade valutaläget under de senaste åren har, som nämnts, inneburit en realminskning av de till institutionernas förfogande stående materielanslagen. För att kompensera verkningarna av valutadeprecieringen har riksdagen, som bekant, anvisat medel till förstärkning av vissa bokinköpsanslag och även medel till reglering av vissa kursförluster. Det synes vara så mycket angelägnare, att staten nu på motsvarande sätt bereder universitetet viss ersättning för det minskade värdet av materielanslagen, som universitetet under den tid, valutadeprecieringen varat, icke erhållit någon anslagsförstärkning, som skulle kunna motväga de av nämnda anledning minskade inköpsmöjligheterna, och alltså numera på ett mycket kännbart sätt erfara verkningarna av valutasvårigheterna. Kanslerns förslag om anvisande under materielanslaget av ett särskilt anslagsbelopp för ifrågavarande ändamål, vilket på förslag av konsistoriet skulle fördelas av kanslern mellan ifrågakommande institutioner, är att föredraga framför en förstärkning av nämnda anledning av de olika institutionernas löpande materielanslag. Den anslagspost, som anvisas för ändamålet, kan under sådana förhållanden årligen underkastas granskning och därvid anpassas efter valutaläget. Vad beträffar anslagspostens belopp, kan jag emellertid icke tillstyrka beviljande av mer än en mindre del av det av kanslern beräknade beloppet, nära 40,000 kronor. För min del förordar jag, att anslagsposten för nästa budgetår beräknas till 14,700 kronor.

Nu utgående anslagsbelopp, de av kanslern och av mig föreslagna höjningarna samt de anslagsbelopp, som skola utgå vid bifall till mitt förslag, framgå av efterföljande sammanställning:

	Anslags- belopp för 1935/1936	Av kans- lern före- slagen ökning, respektive minsk- ning för 1936/1937	Av departe- mentschefen för 1936/1937	
			föreslagen ökning, respektive minskning	tillstyrkt anslags- belopp
<i>Universitetet i allmänhet.</i>				
Underhåll och reparationer av universitetets byggnader	63,700	—	—	63,700
Utskylder och brandavgifter för universitetets fastigheter i Uppsala	6,500	—	—	6,500
Utgivande av universitetets årsskrift	15,000	—	—	15,000
Exkursioner i anslutning till undervisningen i vissa ämnen	—	+ 4,500	—	—
Reseersättning till ledare av exkursioner	—	+ 3,000	—	—
Övriga omkostnader (inberäknad tryckningskostnad)	67,000	—	—	67,000
<i>Biblioteket.</i>				
Expenser	30,800	+ 2,000	+ 2,000	32,800
Akademiska läsesallskapet	525	—	—	525
Inskrivningspenningar av studenter och auk- tionsprovision	667	—	—	667
<i>Seminarier m. m.</i>				
Seminarierna inom teologiska fakulteten	2,470	{ + 330 + 2,300 }	+ 2,370	4,840
Praktiskt-teologiska övningsinstitutet	420	—	—	420
Seminarierna inom juridiska fakulteten	1,395	+ 5	+ 5	1,400
Seminarierna inom filosofiska fakultetens hu- manistiska sektion: Inköp av böcker och annan undervisningsmateriel ävensom för till- falliga utgifter	11,070	+ 430	+ 130	11,200
Humanistiska sektionens förenade seminarie- bibliotek	5,635	—	—	5,635
Statistiska seminariet	1,530	—	—	1,530
Matematiska seminariet	1,640	+ 2,560	+ 760	2,400
Seminariet för mekanik och matematisk fysik De i patologiska institutionens förutvarande byggnad inrymda seminarier: Till upp- värmning, belysning och städning m. m.	—	+ 3,250	+ 1,900	1,900
<i>Institutioner och kliniker inom medicinska fakulteten.</i>				
Anatomiska institutionen	10,670	+ 1,330	+ 1,230	11,900
Histologiska "	10,670	+ 1,330	+ 1,030	11,700
Patologiska "	11,515	+ 7,085	+ 7,085	18,600
Fysiologiska "	10,815	+ 535	+ 185	11,000
Institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi	9,230	+ 770	— 1,500	7,730
Farmakologiska institutionen	5,990	+ 3,010	+ 910	6,900
Hygienisk-bakteriologiska institutionen	8,500	+ 4,775	+ 4,700	13,200
Medicinska kliniken	1,865	+ 125	+ 35	1,900
Kliniken för bröstsjuka	915	+ 35	+ 15	930
Pediatrika kliniken	895	+ 5	+ 5	900
Kirurgiska "	895	+ 105	+ 35	930
Obstetrisk-gynekologiska kliniken	895	+ 1,105	+ 405	1,300
Oftalmiatrika kliniken	1,690	+ 60	+ 20	1,710
Kliniken för öron-, näs- och halssjukdomar	2,000	—	—	2,000

	Anslags- belopp för 1935/1936	Av kans- lern före- slagen ökning, respektive minsk- ning för 1936/1937		Av departe- mentschefen för 1936/1937		
				föreslagen ökning, respektive minskning	tillstyrkt anslags- belopp	
Psykiatriska kliniken	895	+	605	+	205	1,100
Akademiska sjukhusets röntgenavdelning	795	+	5	+	5	800
Medicinska poliklinikerna	3,200	—	—	—	—	3,200
Två kurser i skyddskoppympning	50	—	—	—	—	50
<i>Institutioner m. m. inom filosofiska fakultetens humanistiska sektion.</i>						
Upprätthållande av verksamheten vid psykolo- giska laboratoriet	1,600	—	400	—	—	1,600
Upprätthållande av verksamheten vid pedago- giska seminariet och övningskolan	8,225	—	7,625	—	7,625	600
Museet för nordiska fornsaker	5,980	—	—	—	—	5,980
Vissa museer och institutioner inom humanis- tiska sektionen	2,000	—	—	—	—	2,000
De i Gustavianum inrymda institutionerna: Till uppvärmning, belysning, städning m. m.	6,000	—	—	—	—	6,000
<i>Institutioner m. m. inom filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion.</i>						
Astronomiska institutionen och observatoriet	8,540	+	10	+	10	8,550
Meteorologiska institutionen	8,995	+	5	+	5	9,000
De vid observatoriet anordnade seismologiska undersökningarna	500	—	—	—	—	500
Fysiska institutionen	31,195	+	5	+	5	31,200
Personal- och driftkostnader vid institutet för högspänningsforskning	36,800	—	—	—	—	36,800
Institutionen för allmän och analytisk kemi	24,090	+	1,410	+	410	24,500
Fysikalisk-kemiska institutionen	35,000	—	—	—	—	35,000
Geologisk-mineralogiska institutionen	11,155	+	1,845	+	545	11,700
Paleontologiska institutionen	24,240	—	7,240	—	7,240	17,000
Botaniska museet	4,715	+	835	+	235	4,950
» trädgården	28,405	+	20,595	+	16,495	44,900
» laboratoriet	4,770	+	4,330	+	2,230	7,000
Växtbiologiska institutionen	4,190	+	2,510	+	810	5,000
Zoologiska	22,100	—	—	—	1,600	20,500
Klubbans biologiska station	5,000	+	1,000	+	500	5,500
Geografiska institutionen	6,605	+	2,045	+	1,095	7,700
Underhåll och vård av Linnéanska stiftelsens å Hammarby samlingar m. m.	500	—	—	—	—	500
<i>Inrättningar för musik och gymnastik m. m.</i>						
Musikaliska kapellet	1,050	—	—	—	—	1,050
Gymnastikinrättningen	—	—	—	—	—	—
Ridundervisningens uppehållande	—	+	3,380	+	2,000	2,000
<i>Seminarier, institutioner och kliniker vid universitetet.</i>						
Förstärkningsanslag på grund av svenska valu- tans ställning	—	+	39,950	+	14,700	14,700
Till Kungl. Maj:ts disposition	5,408	—	5	—	305	5,103
Summa kronor	576,900	+	105,625	+	46,800	623,700

Sistnämnda belopp, 623,700 kronor, bör alltså för ändamålet anvisas för nästa budgetår. Anslagshöjningen utgör som synes 46,800 kronor, varav ett belopp av 14,700 kronor är av tillfällig karaktär. Stat för anslagets användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t, därvid Kungl. Maj:t torde äga att vidtaga erforderliga jämkningar i de anslagsbelopp, som enligt den ovanstående sammanställningen beräknats för de olika ändamålen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 623,700.

[73.] 5. **Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket, reservationsanslag.** 6. **Uppsala universitet: Stipendier åt studerande.** 7. **Uppsala universitet: Vissa ersättningar m. m.** Förevarande anslag äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda med 148,500 kronor, 6,200 kronor, respektive 14,260 kronor.

Kanslern har i skrivelse den 18 september 1935 hemställt, att anslagen måtte för budgetåret 1936/1937 uppföras med oförändrade belopp.

I enlighet med kanslerns förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att för budgetåret 1936/1937 anvisa
dels till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* ett *reservationsanslag* av kronor 148,500;
dels till *Uppsala universitet: Stipendier åt studerande* ett anslag av kronor 6,200;
dels ock till *Uppsala universitet: Vissa ersättningar m. m.* ett anslag av kronor 14,260.

[74.] 8. **Uppsala universitet: Komplettering av universitetsbibliotekets referensbibliotek, reservationsanslag.** Till komplettering av universitetsbibliotekets referensbibliotek, vilken beräknades draga en totalkostnad av 12,000 kronor, anvisade 1935 års riksdag halva beloppet eller 6,000 kronor.

Kanslern har nu i skrivelse den 18 september 1935 på förslag av vederbörande universitetsmyndigheter hemställt, att återstoden — 6,000 kronor — av det beräknade kostnadsbeloppet måtte anvisas för budgetåret 1936/1937.

Till slutförande av ifrågavarande komplettering torde det av kanslern äskade beloppet böra beviljas för nästkommande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Uppsala universitet: Komplettering av universitetsbibliotekets referensbibliotek* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 6,000.

[75.] 9. **Uppsala universitet: Inredningsarbeten m. m. för universitetsbiblioteket, reservationsanslag.** 10. **Uppsala universitet: Fullföljande av universitetsbibliotekets om- och tillbyggnad m. m., reservationsanslag.** I anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 67/1933 framlagda förslag beviljade 1933 års riksdag till om- och tillbyggnadsarbeten vid universitetsbiblioteket i Uppsala ett belopp av 450,000 kronor samt anvisade därav för budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 150,000 kronor. Återstoden av förstnämnda belopp anvisades av 1934 års riksdag.

Till grund för beslutet låg ett förslag av *statens organisationsnämnd*. Nämnden hade i sitt den 25 oktober 1932 avgivna betänkande med plan för statens byggnadsverksamhet under närmast kommande tioårsperiod framhållit, att universitetsbibliotekets nuvarande lokaler vore i flera avseenden otillräckliga. Vad först beträffade *de för allmänheten avsedda lokalerna*, så hade den nuvarande läsesalen, vilken tillkom genom den senaste, under åren 1913—1917 genomförda tillbyggnaden, visat sig vara allt för liten. Den utvidgning av dessa utrymmen, som enligt nämndens mening vore oundviklig, läte sig lättast göra genom att förlänga den nuvarande läsesalsbyggnaden åt bägge håll till samma längd som den äldre huvudbyggnaden. Under de tillbyggda delarna borde källare anordnas, vilka skulle få användning som magasin för tidningar och eventuellt också för magasinering av bokbeståndet. Vad därefter anginge de för *samlingarnas förvarande avsedda utrymmena*, hade biblioteksmyndigheterna med skärpa framhållit, att trångboddheten vore synnerligen besvärande även på detta område. Nämnden hade för egen del, icke minst med hänsyn till den synnerligen stora bokaccessionen, som uppginge till över 500 hyllmeter per år, funnit sig kunna konstatera, att det nuvarande hyllutrymmet icke kunde förväntas räcka annat än en relativt kort tid framåt. Nämnden berörde följande möjligheter för tillgodoseende av utrymmesbehovet för samlingarna:

1) Den nuvarande läsesalsbyggnaden skulle efter den ovanberörda förlängningen åt båda hållen uppföras till samma höjd som huvudbyggnaden, d. v. s. påbyggas med ytterligare två våningar. Detta alternativ hade förordats av biblioteksmyndigheterna. Innan denna påbyggnad företoges, borde emellertid enligt nämndens mening övervägas, huruvida icke utrymmesfrågan borde i denna del kunna lösas på något av följande sätt.

2) Det borde undersökas, huruvida icke de i de nuvarande magasinssvåningarna genom entresolbjälklagen upptagna dageröppningarna skulle kunna överbyggas för beredande av ökat golvutrymme i varje övre botten. Detta vore givetvis i första hand beroende på om byggnadens konstruktion tålde vid den ytterligare påfrestning, som den därigenom möjliggjorda koncentrationen av bokbeståndet skulle medföra.

3) Landsmålsarkivet och ortnamnsarkivet, vilka nu hade sina lokaler inrymda i biblioteksbyggnaden, skulle kunna beredas lokaler på annat håll, varefter deras nuvarande utrymmen skulle kunna användas för bibliotekets egen räkning. Möjlighet härtill torde yppa sig, därest, såsom nämnden i annat sammanhang föreslagit, en nybyggnad för universitetets medicinskt kemiska och farmakologiska institutioner komme till stånd.

4) I den mån bibliotekets behov av ökade magasinsutrymmen icke låte sig tillgodose genom åtgärder av sistnämnda slag, borde erforderlig del av de utrymmen, som vunnes genom de föreslagna tillbyggnaderna till den nuvarande läsesalsbyggnaden, tagas i anspråk. I entresolvåningarna utvunnes här en golyta av omkring 600 kvadratmeter. Ett lika stort tillskott erhöles i källarvåningen under de tillbyggda delarna.

Vad slutligen beträffade själva *tjänstelokaler*na, vore även dessa för närvarande trånga och mindre ändamålsenliga. Att en utökning och ändring av dessa lokaler så småningom måste äga rum, hölle nämnden för sannolikt men ansåge sig dock icke kunna föreslå, att någon om- eller tillbyggnadsåtgärd för ändamålet vidtoges under den kommande tioårsperioden.

Nämnden sammanfattade sin ståndpunkt sålunda, att nämnden visserligen ansåge, att en utvidgning av biblioteksbyggnaden vore nödvändig under den kommande tioårsperioden men att densamma borde inskränkas till ett förlängande av läsesalsflygeln åt bägge håll i dennas nuvarande höjd. Vissa delar av tillbyggnaderna borde eventuellt åtminstone tills vidare få användning som bokmagasin. Kostnaderna för de av nämnden föreslagna åtgärderna hade beräknats till 450,000 kronor.

Av ett av *överbibliotekarien* i ärendet avgivet yttrande framgick, att de källarutrymmen, som utvunnes under tillbyggnaderna, borde avses för tidningssamlingen, och att man säkerligen icke kunde räkna med att här skulle bliva någon plats över också för magasinering av delar av bokbeståndet. I anledning av nämndens förslag beträffande ianspråktagande för bibliotekets räkning av de lokaler, som nu disponerades av landsmålsarkivet och av ortnamnsarkivet, framhölls, att de till landsmålsarkivet upplåtna lokalerna visserligen vore önskvärda för en utvidgning av kart- och planschsamlingen och möjligen också användbara som tjänsterum, men att de hade så gott som ingen betydelse för frågan om boksamlingens tillväxt. Det åt ortnamnsarkivet upplåtna gavelrummet representerade ett hyllutrymme av något över 100 meter, d. v. s. motsvarande något mer än två månaders accession.

Riksdagens särskilda utskott uttalade i utlåtande nr 10 under punkten 5, att utskottet av den i ärendet förebragta utredningen funne framgå, att de nuvarande lokalerna vore otillräckliga såväl i fråga om de för allmänheten avsedda utrymmena som i fråga om utrymmena för samlingarnas förvarande. I likhet med de akademiska myndigheterna, organisationsnämnden och departementschefen funne utskottet därför en utvidgning av biblioteksbyggnaden inom en nära framtid vara nödvändig. Det nu föreliggande förslaget, som avsåge utförandet av en första etapp i biblioteksbyggnadens tilltänkta utökning och som syntes kunna för flera år framåt tillgodose bibliotekets behov, hade synts utskottet vara väl avvägt. Utskottet tillstyrkte därför detsamma. Riksdagen fattade beslut i överensstämmelse härmed (skrivelse nr 352).

I de anslag, som beviljades för omförmälda arbeten, voro icke inräknade kostnaderna för inredningsarbeten m. m. Sedan vederbörande universitetsmyndigheter hemställt om anvisande för berörda ändamål av ett anslag av 130,400 kronor för budgetåret 1935/1936 och byggnadsstyrelsen i yttrande däröver den 12 december 1934 framhållit, att detta belopp torde kunna begränsas till 125,000 kronor, framlade Kungl. Maj:t i propositionen nr 76/1935 förslag i ämnet. I denna proposition anförde jag, att jag funnit de beräknade kostnaderna väl höga samt framhöll önskvärdheten av att de reducerades. Jag underströk vikten av att konkurrerande anbud införskaffades icke blott från firmor på orten utan även från firmor på andra platser. I avvaktan på en närmare utredning härutinnan och med hänsyn till det statsfinansiella läget förordade jag, att för innevarande budgetår anvisades allenast ett belopp av 20,000 kronor för ändamålet. Kungl. Maj:t framlade förslag i överensstämmelse härmed, och riksdagen biföll detta förslag. I skrivelse nr 118 underströk riksdagen behovet av den av mig i utsikt ställda utredningen.

Kanslern har i skrivelse den 11 november 1935 anfört, att universitetet i anledning av berörda uttalanden låtit verkställa utredning rörande möjligheten att ytterligare nedbringa ifrågavarande kostnader och därvid kommit till det resultatet, att kostnaderna skulle kunna sänkas från 130,400 kronor till 128,500 kronor. Utöver det av 1935 års riksdag anvisade anslaget skulle alltså erfordras 108,500 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att nämnda besparing med 1,900 kronor uppkommit genom att de tidigare beräknade kostnaderna å ena sidan minskats med i runt tal 9,500 kronor (varav med i runt tal 6,000 kronor för möbler, 1,800 kronor för plåthyllor samt 1,500 kronor för mattor), å andra sidan ökats med omkring 7,600 kronor på grund av större antal hyllor, förbättrad konstruktion av hyllinredningen, markiser m. m.

Därest Kungl. Maj:t förelade 1936 års riksdag ett av universitetsmyndigheterna förordat förslag om fullföljande av bibliotekets om- och tillbyggnad erfordrades för nästa budgetår endast en mindre del — 30,000 kronor — av berörda belopp å 108,500 kronor. De nya lokalerna i de förlängda partierna av läsesalsbyggnaden komme nämligen att i så fall i stor utsträckning tagas i anspråk för att härbärgera de väldiga bokmassorna i de delar av den äldre byggnaden, som då skulle bli föremål för ombyggnads- och ändringsarbeten och som därför måste utrymmas.

I anledning härav hemställde kanslern om anvisande för budgetåret 1936/1937 för här ifrågavarande ändamål av ett anslag å 108,500 kronor, eventuellt 30,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 28 november 1935 tillstyrkt förslaget.

Sedan det större konsistoriet i Uppsala hos Kungl. Maj:t anhållit, att åt byggnadsstyrelsen måtte uppdragas att verkställa utredning rörande vissa omändrings- och inredningsarbeten m. m. vid universitetsbiblioteket, upp-

drog Kungl. Maj:t — som fann en av konsistoriet väckt fråga om utredning rörande en påbyggnad av den förlängda läsesalsbyggnaden icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd — genom beslut den 10 augusti 1934 åt byggnadsstyrelsen att skyndsamt verkställa utredning rörande övriga ifrågasatta omändrings- och inredningsarbeten vid biblioteket. Med skrivelse den 10 november 1934 överlämnade styrelsen till konsistoriet ritningar, beskrivning och kostnadsberäkning för dessa arbeten.

Byggnadsstyrelsens förslag avsåg *dels* till- och ombyggnad av bibliotekets mellanparti för beredande av ytterligare utrymmen för expeditiionslokaler, *dels* och ombyggnad av huvudbyggnaden (igenläggning av ovannämnda dageröppningar) för utökning av bokmagasinsutrymmena. Kostnaderna beräknades till följande belopp:

Till- och ombyggnad av biblioteksbyggnadens mellanparti.

Byggnadsarbeten	kronor 283,000
Värme, vatten och sanitetstekniska installationer	» 20,000
Elektriska anläggningar	» 55,000
Ritningar, arbetsledning, kontroll och administration samt oförutsedda utgifter	» 42,000
Summa kronor 400,000.	

Ombyggnad av biblioteksbyggnadens huvudbyggnad.

Byggnadsarbeten	kronor 155,000
Värme, vatten och sanitetstekniska installationer	» 10,000
Elektriska anläggningar	» 63,000
Ritningar, arbetsledning, kontroll och administration samt oförutsedda utgifter	» 22,000
Summa kronor 250,000.	

I dessa kostnader inginge ej utgifter för nyanskaffning och komplettering av gamla bokhyllor samt möblering av tjänste- och arbetsrum m. m. och ej heller kostnader för erforderlig omflyttning av böcker, bokhyllor och inventarier. I samband med dessa arbeten borde även vissa tidigare ifrågasatta brandsäkerhetsåtgärder, bestående av nya branddörrar samt signal- och bibrandskåpsanläggning, komma till utförande. Kostnaderna härför beräknades till 24,365 kronor.

I skrivelse den 14 december 1934 hemställde *kanslern* om avlåtande till 1935 års riksdag av proposition rörande fullföljande av universitetsbibliotekets om- och tillbyggnad i överensstämmelse med ett av det större konsistoriet framlagt förslag.

Det större konsistoriet hade hemställt om beviljande av ett anslag av 735,000 kronor, varav för budgetåret 1935/1936 430,000 kronor, för fullföljande av ifrågavarande till- och ombyggnad i huvudsaklig överensstämmelse

melse med de genom byggnadsstyrelsens försorg upprättade ritningarna och kostnadsberäkningarna.

I konsistoriets skrivelse framhölls,

att nämnda omändrings- och inredningsarbeten måste utföras i ett sammanhang och i omedelbar anslutning till arbetena på den redan beslutade tillbyggnaden, enär igenläggningen av dageröppningarna i den gamla byggnaden och därav betingade förstärkningsarbeten givetvis icke kunde utföras utan att ifrågavarande boksalar successivt utrymdes, och det enda tillfälle, då detta tekniskt gjordes möjligt, inträdde, när de nytillbyggda partierna stodo färdiga och sålunda kunde, innan de togos i bruk för sina avsedda ändamål, nyttjas som förvaringsplats för de utrymda salarnas bokmassor.

Konsistoriet ville framhålla, att en lösning av bibliotekets lokalfråga enligt nu föreliggande linjer icke kunde utesluta, att förr eller senare för tillgodoseendet av bibliotekets ständigt växande utrymmesbehov ett anlitande av även andra utvägar bleve oundvikligt.

Av ett utav *överbibliotekarien* avgivet, av konsistoriet åberopat utlåtande framgår bland annat följande:

Behovet av ökade utrymmen för det egentliga bokbeståndet samt av arbetsrum för den inre tjänsten hade under byggnadsfrågans framväxt liksom under förarbetena för dess lösning hela tiden framträtt såsom minst lika trängande som en utrymmesökning för allmänhetens del, vilken del av önskemålen tillgodosetts genom den numera avslutade första byggnadsetappen.

Vad då först och främst anginge behovet av *ökade utrymmen för det egentliga bokbeståndet* vore situationen sådan, att några mera sammanhängande reservutrymmen, ägnade att mottaga större sammanhållna samlingar, icke förefunnits på långliga tider, sedan till och med trappuppgångar och dylikt måst inredas för dylika ändamål. Placering av böckerna i dubbla rader på hyllorna förekomme i mycket stor utsträckning, ävenså på golv, på bord, i fönsternischer o. s. v. Ideliga omflyttningar måste företagas till men för annat och mera produktivt arbete samt för expedieringen av rekvirerade lån och dymedelst för den besökande allmänheten.

Uppförandet av läsesalsbyggnaden i full höjd skulle ju ha inneburit en storstilad lösning av bibliotekets utrymmesfråga med räckvidd för generationer framåt, och den torde därjämte ha erbjudit möjligheter att lösa lokalfrågan för de i biblioteksbyggnaden inrymda institutionerna på ett sätt, som nu icke låte sig göra. Naturligtvis vore det här fråga om en betydande skillnad beträffande kostnaderna för den ena och den andra lösningens genomförande, men utom det att det ju alltid vore en jämförelsevis kostsam sak att göra ingripande omändringar i en befintlig byggnad, så torde man i ett fall som detta icke helt kunna bortse ifrån, vad den ena eller andra lösningen kunde komma att kosta det vetenskapliga arbetet vid Uppsala universitet. Då emellertid Kungl. Maj:t lämnat framställningen om påbyggnad utan bifall, utgjorde den av organisationsnämnden anvisade utvägen ensamt den linje, som nu stode till buds för en lösning av frågan om utökade utrymmen för bokbeståndet.

Avsevärda tillskott i hyllutrymmen stode verkligen att vinna på denna väg. Det sammanlagda utrymmet av ny hyllinredning komme att uppgå till cirka 12,000 meter. Men detta vore för ingen del att i sin helhet räkna som en utökning av uppställningsmöjligheterna. Utom de provisorier, vilka

som nämnts förefunnnes snart sagt överallt inom lokalerna, finge man beräkna en icke oväsentlig avgång i fråga om hyllutrymmena genom de varjehanda ombyggnads- och ändringsarbeten, som komme att påyrkas i denna den andra etappen av byggnadsföretaget. Ett totalöverslag syntes ge vid handen, att det rörde sig om cirka 6,500 hyllmeter, som kunde anses utgöra det verkliga tillskottet i hyllbrädeslängd.

Dessa arbeten vore betydligt tidskrävande. Att de överhuvudtaget kunde genomföras gjordes möjligt endast genom tillgången till de utrymmen, som nu utvunnes i läsesalsbyggnadens förlängning. Detta omfattande arbete *måste* alltså utföras i omedelbar anslutning till de nu pågående tillbyggnadsarbetena. Försattes denna tid, vore varje möjlighet absolut stängd att på denna väg, vilken som nämnt anvisats av organisationsnämnden och av Kungl. Maj:t anbefallts till utredning, lösa frågan om ökade utrymmen för samlingarna.

Igenläggningen av dageröppningarna medförde bland annat nödvändigheten av att elektrisk belysning i full utsträckning infördes i bokmagasinen. Detta hade redan under nuvarande förhållanden i hög grad framstått som ett önskemål, då den naturliga belysningen, även trots de nu befintliga dageröppningarna och trots den mera spatiösa uppställningen, särskilt under den mörka årstiden vore alldeles otillräcklig. Och när dageröppningarna nu försvunne och uppställningen bleve mera kompakt med hyllrader jämväl placerade framför fönstren, kunde elektrisk belysning icke längre avvaras.

Vad anginge behovet av nya lokaler för det inre tjänstearbetet, komme härvid i främsta rummet låneexpeditionen i betraktande. Det vore fullkomligt oförsvarligt att — samtidigt som man ökade kapaciteten för läsesalar och andra för allmänheten avsedda lokaler med mer än 100 procent — dock låta biblioteket fortfarande laborera med expeditionsutrymmen, som redan med nuvarande belastning visat sig alldeles otillräckliga. Här vore en ingripande omdaning och en avsevärd utvidgning av nöden för att vinna de utrymmen, som oundgängligen erfordrades. Detta skulle enligt byggnadsstyrelsens förslag bland annat ske genom en terrassbyggnad åt söder i en vånings höjd, vilken skulle ge ett tillskott av cirka 120 kvadratmeters golvyta och dessutom synnerligen värdefulla källarutrymmen.

I låneexpeditionen utmynnade till väsentlig del det arbete, som bedreves på de olika avdelningarna. Det vore endast handskriftsavdelningen och kart- och planschavdelningen, som här kunde sägas inta en jämförelsevis självständig och därför av låneexpeditionen mera oberoende ställning. Hela den övriga verksamheten hade ett mycket starkt behov av att lätt kunna komma i kontakt med expeditionen och påfordrade därför *dels* en ändamålsenlig placering av rummen för det inre tjänstearbetet, *dels* snabba och bekväma kommunikationslinjer genom trappor och hissar. Tjänsterummens nuvarande placering måste sägas lämna mycket övrigt att önska. Svenska avdelningen hade sina fyra arbetsrum förlagda längst ut på södra gaveln 2 trappor upp av huvudbyggnaden, d. v. s. nätt upp så långt bort från låneexpeditionen som det överhuvud taget vore möjligt att komma. Utländska avdelningens arbetsrum åter låge utbredda över ett betydligt parti av bottenvåningen, med katalogiseringsavdelningen avskild från övriga tjänsterum genom väntrum, vestibul och tjänstemännens garderob. Och för att komma från bytesavdelningen till expeditionen ginge den vanliga passagen över sex andra lokaler och genom sju dörrar. Detta torde ge någon före-

ställning om hur mycket tid som dagligen måste gå förlorad genom tjänsterummens nuvarande utspridning i horisontalplanet.

Detta komplex av arbetsrum skulle enligt förslaget förläggas till det s. k. tvärhuset, som förbunde den äldre huvudbyggnaden med den nu förlängda läsesalsbyggnaden.

Av den av byggnadsstyrelsen verkställda utredningen framginge, att kostnaderna för tillbyggnaden av låneexpeditionen och ombyggnaden av tvärhuset m. m. beräknats till 313,000 kronor.

Även dessa arbeten måste genomföras, medan lokaliteterna i de nu uppförda tillbyggnaderna ännu funnes att tillgå för de anordningar av provisorisk natur, som bleve av nöden, när dessa lokaler skulle utrymmas. Då rörelsen självfallet måste fortgå även under denna tid i all den utsträckning, som vore möjligt, måste en provisorisk låneexpedition ordnas i södra tillbygget, som hade egen ingång och där handskriftsavdelningens läsesal kunde tas i anspråk för detta ändamål och garderobsutrymmen m. m. kunde beredas. Även här gällde det sålunda, att icke det gynnsamma tillfället försumrades.

De lokaler, som genom de redan pågående eller här planerade omändringarna bleve lediga, vore avsedda att disponeras huvudsakligen för tidskriftsrum, landsmålsarkivet, utökning av garderoben, rum för seminarieövningar och dylikt.

Till de av byggnadsstyrelsen beräknade kostnaderna — 650,000 kronor — komme vissa inrednings- och inventariiekostnader. Det vore ju här fråga om åtgärder, som påkallade omflyttningar av den vida övervägande delen av det väldiga bokbeståndet, vilka skulle pågå successive ur sal i sal och allt under det att verksamheten i övrigt påginge så pass ostört som sig göra låte. Härav följde att exempelvis vid igenläggningen av dageröppningarna de salar, som toges under behandling, måste göras fullt färdiga med hyllinredning för att kunna ta emot bokmassorna från de lokaler, som därefter skulle omändras. Vidare vore det givetvis önskvärt, att rörpostanläggning utfördes i samband med byggnadsarbetena. Ävenså erfordrades en rad provisoriska anordningar av betydande omfattning för att de nya lokalerna i tillbyggnaderna skulle kunna användas till bokmagasin under det byggnadsarbetena i den äldre byggnaden påginge; sålunda krävdes insättning av en provisorisk hyllinredning om cirka 6,650 hyllmeter för de fyra tidningskällrarna — de definitiva tidningshyllorna kunde såsom avsedda för liggande foliovolymmer absolut icke göra tjänst. För provisorisk inredning av norra läsesalen med fristående hyllor (väggarna å såväl bottenplan som gallerier finge däremot sin definitiva hyllinredning) krävdes sådana om cirka 2,860 hyllmeter. Trots att dessa hyllor bleve av enklaste slag, ställde de sig på grund av den avsevärda virkesåtgången ingalunda billiga. Slutligen erfordrades anslag för extra hjälp vid de många omflyttningar som förestode.

Kostnaderna för programmets genomförande beräknades efter följande tablå:

Byggnadskostnaderna enligt byggnadsstyrelsens utredning	kronor	650,000
Hyllinredning, ny, och omändring av befintliga hyllor . . .	»	51,500
Rörpost	»	9,000
Provisoriska hyllor (18,500 kronor) och anordningar för		
interimistisk expedition med garderob m. m.	»	20,000
Flyttningshjälp och extra personal under provisoriet	»	4,500

Summa kronor 735,000.

Byggnadsstyrelsen yttrade sig i ärendet den 14 februari 1935 och framhöll därvid bland annat, att de kostnader för de i det föreliggande förslaget avsedda byggnadsarbeten, som direkt hänförde sig till utvidgningen av utrymmena för boksamlingarna, betingade ett à-pris av endast 21 kronor per löpmeter. Motsvarande kostnader för den under uppförande varande bokmagasinsbyggnaden i Lund, vilken byggdes i anslutning till biblioteket, belöpte sig till 41 kronor per löpmeter. Den föreslagna utvidgningen av lokalerna i Uppsala måste alltså anses innebära en god ekonomisk lösning. De byggnadskostnader, som belöpte på tjänstelokalernas utvidgning och beredande av plats för tjänsterum i mellanbyggnadens övre våningar, skulle tillkomma, oavsett om ökade utrymmen för boksamlingarna bereddades genom en påbyggnad av den nu utökade läsesalsflygeln eller på nu föreslaget sätt. Beträffande de av överbibliotekarien angivna kostnaderna för ny och ändrad hyllinredning, rörpost och provisoriska hyllor m. m. jämte flyttningshjälp, sammanlagt 85,000 kronor, hade byggnadsstyrelsen icke något att erinra.

Förevarande förslag föranledde icke någon Kungl. Maj:ts framställning till 1935 års riksdag.

I skrivelse den 11 november 1935 har *kanslern* — i anledning av en av *det större konsistoriet* och *överbibliotekarien* gjord framställning — ånyo framfört det år 1934 framlagda förslaget i ämnet. I skrivelsen har emellertid kanslern anhållit, att de verkställda kostnadsberäkningarna måtte bli va föremål för förnyad granskning med utgångspunkt från nu gällande priser.

Byggnadsstyrelsen har avgivit utlåtande i ärendet den 28 november 1935 och därvid förklarat sig icke finna skäl att föreslå några förändringar beträffande det tidigare av styrelsen upprättade ritningsförslaget eller de därtill hörande kostnadsberäkningarna. Från ecklesiastikdepartementet hade under hand framställts förfrågan, huruvida en uppdelning av ifrågavarande arbeten i två skilda etapper lämpligen skulle kunna låta sig genomföra. Med anledning härav ville styrelsen framhålla följande.

Den föreslagna till- och ombyggnaden av bibliotekets mellanparti avsåge att bereda ytterligare utrymme för expeditiionslokaler, under det att ombyggnaden av huvudbyggnaden avsåge en utökning av bokmagasinsutrymmena. Även om styrelsen kunde vitsorda det av överbibliotekarien framhållna stora behovet av utökade expeditiionslokaler, ansåge styrelsen dock en utökning av bokmagasinsutrymmena med hänsyn till däri rådande trängsel vara i främsta rummet av behovet påkallad och ej utan särskilda skäl längre böra uppskjutas.

Skulle av ekonomiska skäl befinnas önskvärt, att det förevarande byggnadsprojektet icke i sin helhet utfördes i ett sammanhang, syntes några större praktiska hinder icke möta för att den föreslagna ombyggnaden av huvudbyggnaden komme till utförande såsom en fristående första etapp.

Kostnaderna för genomförandet av ombyggnaden av huvudbyggnaden hade beräknats till 250,000 kronor. Till detta belopp komme dels 75,000 kronor för hyllinredningar, rörpostanläggning samt flyttningskostnader, vil-

ket belopp grundade sig på en av överbibliotekarien under hand lämnad kostnadsuppgift, beträffande vilken byggnadsstyrelsen för sin del icke hade något att erinra, dels ock 24,365 kronor för genomförande av vissa säkerhetsanordningar mot eldfara inom universitetsbiblioteket. Styrelsen finge beträffande sistnämnda belopp erinra, att styrelsen i utlåtande den 16 november 1933 tillstyrkt en av större akademiska konsistoriet tidigare gjord framställning om anslag å enahanda belopp för nämnda säkerhetsåtgärder, vilken framställning emellertid icke föranlett någon åtgärd. Enligt byggnadsstyrelsens mening borde dessa säkerhetsanordningar lämpligen vidtagas i samband med den föreslagna ombyggnaden av huvudbyggnaden.

Det sammanlagda medelsbehovet för en första byggnadsetapp skulle alltså utgöra $(250,000 + 75,000 + 24,365 =)$ 349,365 kronor eller i avrundat tal 350,000 kronor.

Det sålunda erforderliga beloppet syntes lämpligen kunna fördelas med hälften eller 175,000 kronor på vardera av budgetåren 1936/1938.

Departement-
schefen.

Under den tidigare behandlingen av universitetsbibliotekets utrymmesfrågor hava alla varit ense om att en väsentlig utvidgning av bibliotekslokaler erfordras för att sätta biblioteket i stånd att på ett nöjaktigt sätt fullgöra sina funktioner. Behovet härav har på ett så övertygande sätt klarlagts av biblioteksmyndigheterna och statens organisationsnämnd och även vitsordats av riksdagen, att det torde vara överflödigt att här ytterligare utveckla de synpunkter, som tidigare anförts i ämnet. Sammanfattningsvis må emellertid framhållas, att behovet av ökade eller förbättrade utrymmen gjort sig särskilt starkt märkbart i fråga om de lokaler, som avsetts för allmänheten, för boksamlingarna samt för låneexpeditionen och tjänsterummen i övrigt.

Genom den tillbyggnad av universitetsbiblioteket, som kom till stånd genom ovannämnda av 1933 års riksdag fattade beslut och som numera fullbordats, tillgodosågs det trängande behovet av för allmänheten avsedda lokaler. Det nu föreliggande förslaget avser att skaffa *dels* utökade utrymmen för boksamlingarna, *dels ock* större och i övrigt mer ändamålsenliga lokaler för låneexpeditionen och flertalet av de andra tjänsterummen.

Såsom av det föregående framgår, förutsatte organisationsnämnden, att endast den del av universitetsbibliotekets utbyggande, som realiserades genom 1933 års riksdags nyssnämnda beslut, skulle komma till utförande under den tioårsperiod, som nämndens uppdrag omspände. Särskilda utskottet anknöt i ovanberörda utlåtande till den av nämnden hävdade uppfattningen och framhöll sålunda, att det år 1933 till prövning föreliggande förslaget syntes kunna för flera år framåt tillgodose bibliotekets behov. Följaktligen bör här till närmare övervägande upptagas frågan, om behov föreligger av att låta de nyligen avslutade byggnadsarbetena redan nu följas av en andra byggnadsetapp.

Att ett sådant behov av trängande beskaflenhet föreligger, framstår enligt

min mening på grund av den föreliggande utredningen såsom oemotsägligt. Ej blott den snabba tillväxten av biblioteket — accessionen uppgår till närmare en halv kilometer böcker per år — och den omständigheten, att praktiskt taget alla reservutrymmen och en hel del för sådant ändamål icke avsedda utrymmen (trappuppgångar och fönsternischer etc.) tagits i anspråk som upplagsplatser för böcker, gör det nödvändigt att snarast möjligt skrida till ett förverkligande av planerna på biblioteksbyggnadens fortsatta utbyggande. Härtill kommer en faktor av omedelbart tvingande art, nämligen nödvändigheten att vid ett sådant utbyggande bereda provisorisk plats inom biblioteksbyggnaden för de enorma bokkvantiteter, som, medan arbetena pågå, måste förvaras annorstädes än på de nuvarande förvaringsplatserna. För detta ändamål äro de lokaler, som beretts genom den senaste tillbyggnaden och som ännu icke iordningstälts för sitt egentliga ändamål, väl lämpade. Nyssnämnda omständigheter utgöra enligt min mening starka skäl för att redan nu vidtaga en åtgärd, som under de allra närmaste åren ändå måste genomföras.

Det föreliggande förslaget till om- och tillbyggnad slutar på ett kostnadsbelopp av 735,000 kronor, varav 400,000 kronor skulle belöpa på till- och ombyggnad av biblioteksbyggnadens mellanparti närmast i syfte att skaffa förbättrade tjänstelokaler, 250,000 kronor på ombyggnad av huvudbyggnaden, närmast i syfte att igenlägga de ovannämnda dageröppningarna, samt 85,000 kronor på hyllinredning och provisoriska anordningar m. m. Såsom av det föregående framgår, ifrågasattes från universitetsmyndigheternas sida till en början en annan lösning av byggnadsfrågan än den nu föreliggande, nämligen påbyggnad med två våningar av den flygelbyggnad, som förlängts genom de nyligen avslutade byggnadsarbetena. Sedermera hava emellertid utredningarna inriktats på att ökade utrymmen för boksamlingarna skulle beredas huvudsakligen genom igenläggning av dageröppningarna i de nuvarande magasinshållningarna. Byggnadsstyrelsens utredning har givit vid handen, att denna lösning under nuvarande förhållanden torde vara den ur ekonomisk synpunkt lämpligaste. Den kan genomföras för en kostnad av 21 kronor per löpmeter, medan en lösning efter den av universitetsmyndigheterna ursprungligen förordade linjen skulle betinga en kostnad av 41 kronor per löpmeter, sistnämnda kostnad beräknad med ledning av förhållandena vid motsvarande tillbyggnadsarbeten i Lund. Mot det av byggnadsstyrelsen förordade alternativet hava icke framförts några egentliga erinringar, fränsett att det under den tidigare diskussionen ifrågasatts, om byggnadskonstruktionen skulle förmå bära tyngden av de bokkvantiteter, som efter arbetenas slutförande skulle förvaras i de utrymmen, vilka nu upptagas av dageröppningarna. Att några risker i berörda hänseende skulle föreligga har icke framkommit vid byggnadsstyrelsens undersökningar. Med hänsyn till det nu anförda anser jag mig böra förorda, att behovet av ökade utrymmen för boksamlingarna

tillgodoses genom igenläggning av nämnda dageröppningar. Härigenom vinnas enligt överbibliotekariens utredning omkring 12,000 hyllmeter, därav effektivt 6,500 hyllmeter, motsvarande accessionen för 12 à 13 år.

Med hänsyn till att universitetsbiblioteket så sent som för ett par år sedan kommit i åtnjutande av anslag med ganska betydande belopp för om- och tillbyggnadsarbeten, böra enligt min mening de nu planerade byggnadsarbetena begränsas till vad som kan betecknas såsom oundgängligen nödvändigt. I likhet med byggnadsstyrelsen håller jag före, att behovet av rikligare bokmagasinsutrymmen är ännu mera trängande än behovet av förbättrade och utökade tjänstelokaler. Enligt min mening bör därför den andra byggnadsetapp, som jag här föreslår, begränsas till att avse den av styrelsen föreslagna ombyggnaden av huvudbyggnaden. Av utredningen i ämnet framgår, att det är möjligt att genomföra byggnadsarbetena i denna begränsade skala utan att för framtiden försvåra ett eventuellt fullföljande av universitetsbibliotekets utvidgning.

Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaderna för genomförandet av ombyggnaden av huvudbyggnaden till 250,000 kronor. Jag har ingenting att erinra häremot. Kostnaderna för hyllinredningar, rörpostanläggning samt flyttningskostnader hava beräknats till 75,000 kronor och kostnaderna för vissa brandskyddsanordningar, vilka av myndigheterna ansetts lämpligen böra komma till utförande i detta sammanhang, till i runt tal 25,000 kronor. Jag anser, att sistnämnda anordningar böra utföras i samband med ifrågasvarande byggnadsarbeten. Det för berörda ändamål och för vissa hyllinredningar m. m. äskade beloppet å tillhoppa 100,000 kronor bör emellertid enligt min mening kunna nedprutas till 75,000 kronor. Jag förutsätter, att universitetsmyndigheterna föranstalta om närmare utredning härutinnan. För här ifrågasvarande ändamål beräknar jag alltså ett anslagsbelopp av $(250,000 + 75,000 =)$ 325,000 kronor. Av detta belopp torde i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag böra för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 175,000 kronor. Då biblioteksbyggnaden icke tillhör statens allmänna fastighetsfond, bör anslaget uppföras under åttonde huvudtiteln.

Vad till sist angår anslag till inredningsarbeten m. m. i de nytillkomna lokalerna, framhöll jag vid min anmälan av motsvarande fråga i ovan nämnda proposition nr 67/1935 önskvärdheten av en utredning i kostnadsreducerande riktning. Denna utredning har givit till resultat, att utgifterna för ändamålet beräknas kunna minskas med netto endast 1,900 kronor till 128,500 kronor. Denna beräkning anser jag mig icke kunna godtaga. För ändamålet bör enligt min mening icke beräknas mer än sammanlagt högst 100,000 kronor. Då 1935 års riksdag anvisat 20,000 kronor för ändamålet, skulle alltså återstå att anvisa 80,000 kronor. Med hänsyn till vad ovan anförts skulle emellertid för nästa budgetår erfordras endast en del av detta belopp. Jag beräknar för budgetåret 1936/1937 för ändamålet samma anslag, som nu utgår, eller 20,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1936/1937 anvisa

dels till *Uppsala universitet: Inredningsarbeten m. m. för universitetsbiblioteket* ett reservationsanslag av kronor 20,000;

dels ock till *Uppsala universitet: Fullföljande av universitetsbibliotekets om- och tillbyggnad m. m.* ett reservationsanslag av kronor 175,000

[76.] 11. **Lunds universitet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 1,424,000 kronor. Den av 1935 års riksdag för universitetet fastställda avlöningsstaten är i nedan angivna delar av följande lydelse:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:

a. Lön och tjänstgöringspenningar kronor 759,500

Avlöningsstater.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
A. Avlöningsstat för professorer m. fl.			
<i>Juridiska fakulteten.</i>			
1 professor	8,000	4,000	12,000
6 professorer	48,000	24,000	72,000
<i>Anm.: Envar av ovannämnda 7 lärostolar inom den juridiska fakulteten omfattar ett av följande ämnesområden: 1) romersk rätt och rättshistoria, 2) nationalekonomi och finansrätt, 3) statsrätt, förvaltningsrätt, kyrkorätt och folkrätt, 4) civilrätt, 5) speciell privaträtt, 6) straffrätt och juridisk encyklopedi, 7) processrätt.</i>			
<i>Filosofiska fakulteten.</i>			
Matematisk-naturvetenskapliga sektionen.			
1 professor	8,000	4,000	12,000
11 professorer	88,000	44,000	132,000
<i>Anm.: 1. Av ovannämnda 12 professorsbefattningar inom matematisk-naturvetenskapliga sektionen omfatta 2 vardera matematik, 2 vardera kemi, 2 vardera botanik och 2 vardera zoologi. Envar av de återstående 4 professorerna omfattar ett av följande ämnesområden: 1) astronomi, 2) fysik, 3) mekanik och matematisk fysik, 4) geologi och mineralogi.</i>			
2. Ang. personlig professur i ärftlighetslära, se här nedan under 2. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat.			
Summa kronor	— —	— —	759,500

b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i>	kronor 42,800	
c. Ersättningar till vikarierande akademiska lärare, <i>förslagsvis</i>	» 10,000	812,300
2. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat: Nilsson-Ehle, N. H., professor i ärftlighetslära, personligen:		
Lön	kronor 8,000	
Ålderstillägg	» 1,000	
Tjänstgöringspenningar	» 4,000	13,000
<i>Anm.: 1. Innehavare av personlig professur äger att efter 5 års tjänstgöring uppbära ålderstillägg å lönen med 1,000 kronor.</i>		
<i>2. Innehavare av personlig professur är i pensionshänseende likställd med annan professor vid universitetet och följaktligen underkastad bestämmelserna i 1907 års lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension.</i>		
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden till biträdande lärare m. fl. vid		
juridiska fakulteten	kronor 2,460	
		78,385
c. Arvoden till assistenter och amanuenser:		
2) filosofiska fakultetens humanistiska sektion	kronor 7,800	
<i>Anm.: Arvode till amanuens vid envar av psykologiska och geografiska institutionerna och till en amanuens vid historiska museet utgår med 1,800 kronor samt till amanuens vid universitetets konstsamlingar och till en amanuens vid historiska museet med 1,200 kronor till vardera.</i>		
3) filosofiska fakultetens matematisk- naturvetenskapliga sektion	kronor 38,400	
<i>Anm.: Arvode till assistent utgår med 3,600 kronor, till amanuens med 1,800 kronor samt till en praktisk försöksassistent vid institutionen för ärftlighetsforskning med 2,400 kronor.</i>		
		109,200
d. Arvode till tjänsteman å indragningsstat: Raquette, G. H., docent, personligen	kronor 6,000	418,585
	Summa kronor	1,244,685.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	kronor	43,006
	Summa kronor	276,726.

Sammandrag.

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor	1,244,685
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och in- rättningar m. m.	»	276,726
	Summa kronor	1,521,411.

Särskilda uppbördsmedel:

	97,411
Nettoutgift kronor	1,424,000.

Kanslern har i skrivelse den 18 september 1935 gjort framställning om anvisande av medel till förevarande ändamål under nästa budgetår. Efter att hava beträffande de principer, kanslern följt vid vägandet mot varandra av universitetets olika anslagsbehov, anfört i stort sett samma synpunkter, för vilka redogjorts ovan under punkten 71, har kanslern förordat följande ökningsar av universitetets avlöningsanslag:

1) Professorn i ärftlighetslära uppföres på ordinarie stat . .	kronor	12,000
2) Arvode till en särskild lärare i röntgendiagnostik	»	1,000
3) Biträdande lärare i geografi	»	5,000
4) » » i matematik	»	5,000
5) Nytt docentstipendium inom teologiska fakulteten	»	6,000
6) Assistent vid anatomiska institutionens makroskopiska avdelning	»	3,600
7) Amanuens vid statistiska institutionen	»	1,800
8) Assistenthjälp vid vissa kurser i fysik	»	1,500
9) Bidrag till arvode åt de läkare, som verkställa tuberku- losundersökningar bland studenterna	»	4,000
10) Höjning av anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie tjänstemän vid biblioteket	»	11,200
	Summa kronor	51,100.

Då anslagsposten å 13,000 kronor till avlöning åt professorn Nilsson-Ehle i egenskap av innehavare av en personlig professur i ärftlighetslära skulle utgå, utgjorde nettoökningen å avlöningsanslaget 38,100 kronor, och detta anslag skulle alltså för nästa budgetår uppföras med 1,462,100 kronor.

Härutöver har kanslern hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå 1936 års riksdag att besluta, att en ny professur i privaträtt måtte inrättas från och med den 1 juli 1938.

Beträffande förslaget om en *ny professur i privaträtt* må följande anföras. *Större akademiska konsistoriet* gjorde den 26 maj 1934 hos kanslern fram-

ställning om förslag till 1935 års riksdag rörande inrättande vid universitetet av en ny professur inom det privaträttsliga ämnesområdet (innefattande jämnväl internationell privaträtt). Som stöd härför åberopades en inom juridiska fakulteten verkställd utredning, av vilken framgår, att såsom motiv för förslaget anförts i huvudsak följande:

Alltifrån år 1899 hade juridiska fakulteten räknat sju professorer. Sedan dess hade professorernas arbetsuppgifter såsom undervisare och forskare avsevärt utvidgats. Ökningen av deras examinationsbörda vore ännu mera påtaglig. År 1899 funnos inom fakulteten 113 studenter och avlades inför fakulteten 14 examina. År 1930 hade motsvarande siffror ökats till 407, respektive 49. Ökningen av examinationsgöromålens omfattning vore emellertid ännu större, än nämnda siffror utvisade, på grund av de högre examensfordringarna. Härtill komme, att gällande examensstadga ålade fakulteten att ombesörja examinationen i internationell privaträtt, som ej hade någon officiell företrädare inom fakulteten. Denna examination hade frivilligt delats mellan fakultetens professorer. Juridiska fakulteten i Lund hade mindre antal lärostolar än någon annan av de juridiska fakulteterna vid de övriga statsuniversiteterna i de skandinaviska länderna. Universitetet i Uppsala hade 8 sådana lärostolar.

Antalet privaträttsliga lärostolar måste snarast ökas med åtminstone en. Civilrätten vore så omfattande, att det knappast utanför Lund (och Stockholm) torde finnas exempel på att en fakultet, som skulle fullständigt företräda rättsvetenskapens skilda grenar, lade hela civilrätten på endast en lärare. I Uppsala vore den delad på två och i Hälsingfors och Köpenhamn på tre professorer. Men även den speciella privaträtten torde kräva delning, och den internationella privaträtten hade som nämnts officiellt ingen företrädare.

Juridiska fakulteten funne det mest ändamålsenligt, att några linjer för fördelningen av de privaträttsliga ämnena mellan de tre professorerna icke nu fastsloges och att ämnesfördelningen, sedan den ifrågasatta professuren blivit verklighet, bestämdes av kanslern efter förslag av fakulteten.

Kanslern anförde i skrivelse den 25 september 1934 följande:

Att den juridiska fakulteten i Lund behövde förstärkning, torde ej kunna bestridas. Allmän enighet torde även råda därom, att den nye professorn borde övertaga en del av privaträtten. Däremot kunde meningarna vara delade rörande spörsmålet, huru privaträtten lämpligen borde uppdelas mellan de särskilda lärostolarna och huruvida någon eller några av dessas innehavare därjämte borde svara för annat mindre ämne. Denna fråga syntes tarva ytterligare utredning genom universitetsberedningen. Kanslern ville därför i ärendets nuvarande läge inskränka sig till att hemställa, att medel åskades av riksdagen till inrättande av en ny professur inom den juridiska fakulteten, vars innehavare skulle svara för en del av privaträtten och eventuellt även för annat juridiskt ämnesområde.

I anledning av vad kanslern anfört inhämtades yttrande av *universitetsberedningen*, som i utlåtande den 15 november 1934 anförde följande:

I likhet med kanslern ansåge beredningen, att behovet av en ny professur inom den juridiska fakulteten i Lund vore trängande samt att innehavaren av denna nya professorsbefattning borde övertaga en del av det

privaträttsliga ämnesområdet. Den härav föranledda omregleringen av de nuvarande professurerna i civilrätt och speciell privaträtt underlättades därav, att förstnämnda professorsbefattning för närvarande vore ledig samt att i kungörelse om tjänstens ledigförklarande intagits förbehåll om skyldighet för blivande innehavare att underkasta sig de förändringar med avseende å professurens ämnesområde, som Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskriva. Då det emellertid icke syntes böra ifrågasättas, att innehavaren av professorsbefattningen i speciell privaträtt, professorn Ernberg, skulle övertaga någon rättsdisciplin, som fölle utanför området för hans nuvarande professur, torde en definitiv uppdelning av det privaträttsliga ämnesområdet icke kunna äga rum, förrän Ernberg i november 1937, efter uppnådd pensionsålder, avgått från tjänsten. Den nya professorsbefattningen syntes därför lämpligen böra inrättas först från och med den 1 juli 1938.

Den ifrågasatta uppdelningen av privaträtten på tre professurer anslöte sig till de allmänna grunderna för den organisationsplan för lärostolarna inom de juridiska fakulteterna, med vars uppgörande universitetsberedningen vore sysselsatt.

Under avvaktan på en definitiv lösning av här ifrågavarande organisationsfråga syntes provisoriska åtgärder böra vidtagas i syfte att snarast möjligt förstärka fakultetens arbetskrafter. I detta syfte föreslog beredningen, att under mellantiden skulle inom fakulteten anställas en biträdande lärare i civilrätt.

Vid min anmälan av denna fråga i 1935 års åttonde huvudtitel (punkten 75) anförde jag, att en förstärkning av de juridiska lärarkrafterna i Lund syntes vara synnerligen av behovet påkallad, men att jag av statsfinansiella skäl ansåge mig förhindrad att hemställa om beviljande av medel till dylik förstärkning.

Större akademiska konsistoriet har den 1 juni 1935 ånyo gjort framställning om anslag till inrättande av en ny professur inom det privaträttsliga ämnesområdet.

Konsistoriet har därvid framhållit önskvärdheten av att beslut om den nya befattningens inrättande kunde fattas redan av 1936 års riksdag, så att uppdelningen av det privaträttsliga området mellan vederbörande professorer kunde i princip företagas redan innan den efter Ernberg ledigblivande professuren i november 1936 skulle kungöras till ansökan ledig.

Kanslern har för egen del i sin nu föreliggande skrivelse anført,

att även om den nya professuren i privaträtt, i överensstämmelse med universitetsberedningens åsikt, ansåges böra komma till stånd först vid ingången av budgetåret 1938/1939, så talade dock starka skäl för att beslut om befattningens inrättande fattades så långt i förväg, att uppdelningen av det privaträttsliga ämnesområdet mellan de tre privaträttsprofessorerna kunde vara verkställd, innan den Ernbergska professuren i november 1936 ansloges ledig. För att detta skulle bli möjligt, borde redan vid 1936 års riksdag beslut fattas om inrättande från och med den 1 juli 1938 av en ny professur i privaträtt. Kanslern ville därför i så måtto tillstyrka konsistoriets framställning, att han hemställde, att principbeslut i saken fattades redan vid 1936 års riksdag.

Vid Lunds universitet har sedan år 1917 funnits ovannämnda personliga *professur i ärftlighetslära*, vilken innehaves av professorn H. Nilsson-Ehle. Denne är tillika chef för Sveriges utsädesförenings växtförädlingsanstalt i

Svalöv, vilken förening jämväl tillhandahåller lokaler i Svalöv för ärftlighetsinstitutionen. Nilsson-Ehle ingår i pensionsåldern i februari 1938. Konsistoriet har nu hos kanslern anhållit, att framställning måtte göras till 1936 års riksdag om professurens överförande på ordinarie stat.

Till grund för konsistoriets framställning ligger en skrivelse från filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion, av vilken inhämtas följande:

Under de 35 år, som förflutit sedan de Mendelska klyvningslagarna återupptäcktes och ärftlighetsläran, genetiken, uppkom, hade ärftlighetsforskningen med explosionsartad hastighet utvecklats till en biologisk vetenskap av central betydelse med starka anknytningar ej blott till flertalet av de i sektionen representerade ämnena, särskilt botanik och zoologi, utan också till den medicinska fakultetens ämnen. Sedan år 1908 hade antalet utkomna ärftlighetsskrifter mer än tiodubblats och uppginge för närvarande till omkring 3,180 arbeten per år, varav 31,7 procent hänförde sig till växtmaterial, 28,5 procent till djurmateriel och större delen av de återstående till människans ärftlighetsförhållanden.

I Sverige hade ärftlighetsläran i hög grad utvecklat sig i samband med den svenska praktiska växtförädlingen. På grund av de utförda arbetenas stora både teoretiska räckvidd och praktiska betydelse och på grund av att ärftlighetsforskningen redan vid denna tidpunkt genomlöp en mycket beaktansvärd utveckling, inrättades ovannämnda personliga professur i ärftlighetslära. I samband härmed byggdes en mindre ärftlighetsinstitution vid Åkarp i anslutning till Alnarps lantbruksinstitut.

Denna institution utvecklade sig efterhand till en samlingspunkt för ett ganska stort antal unga ärftlighetsforskare. År 1925 flyttades emellertid på framställning av Lunds universitet och med Kungl. Maj:ts tillstånd institutionen till Svalöv i samband med Nilsson-Ehles övertagande vid sidan om sin personliga professur av chefskapet för Sveriges utsädesförening. Denna förflyttning ägde rum, sedan styrelsen för utsädesföreningen godkänt därmed förbundna villkor, särskilt att ärftlighetsinstitutionen inom utsädesföreningens institutionsbyggnad i Svalöv erhöle samma utrymme och arbetsmöjligheter som i Åkarp. Redan år 1910 bildade de svenska ärftlighetsforskarna en förening i Lund, Mendelska sällskapet, vars främsta funktion vore att utge tidskriften *Hereditas*. På grundval av privata donationsmedel och årligt statsbidrag hade *Hereditas* utkommit alltsedan år 1920 och utgjorde numera utan tvivel en av världens mest välkända ärftlighetstidskrifter. Utom vid Lunds universitets ärftlighetsinstitution hade den svenska genetiken utvecklat sig på flera andra håll. Huvudparten av den svenska ärftlighetsforskningen hade dock varit knuten till eller utförts vid växtförädlingsanstalterna, varvid sagda institution och Mendelska sällskapet representerat centrum för det mesta av arbetet. Detta framginge bäst av det förhållandet, att sedan institutionens tillkomst ej mindre än nio personer disputerat i ärftlighetslära och tre personer på avhandlingar, som stode ärftlighetsläran mycket nära. Av dessa tolv undersökningar hade flertalet utförts vid ärftlighetsinstitutionen eller på olika sätt understötts av denna. De vid institutionen för närvarande pågående vetenskapliga ärftlighetsundersökningarna utfördes av 26 personer.

Ärftlighetsinstitutionen vore också av värde för de medicinska fakulteterna vid våra högskolor, och medicine studerande deltog ofta i demonstrationskurserna vid ärftlighetsinstitutionen i Svalöv under sommaren, i kurser och

föreläsningar i Lund under vintern o. s. v. Dessa förbindelser med andra svenska institutioner borde i framtiden än ytterligare kunna ökas. Närmast till hands låge att utveckla ett närmare samarbete med de botaniska institutionerna i Lund. De vid ärftlighetsinstitutionen bedrivna undersökningarna hade hittills så gott som uteslutande utförts å växtmaterial. I den mån det i framtiden bleve möjligt att även bedriva zoologisk ärftlighetsforskning, borde detta givetvis ske i nära samarbete med zoologiska institutionen vid Lunds universitet. Ett annat område, på vilket ärftlighetsinstitutionen torde ha en stor uppgift att fylla, vore de medicinska studerandenas utbildning i ärftlighetslära, vilken framdeles torde böra bli åtskilligt mera omfattande än vad som nu vore förhållandet. Den stora grupp av ärftlighetsundersökningar, som gällde människans konstitution och de mänskliga sjukdomarnas ärftlighet, måste ju på ett ganska grundläggande sätt vara av betydelse för de flesta medicinska ämnen, och en närmare anknytning till den allmänna ärftlighetsläran vore här av den största betydelsen. Ännu närmare anknöte emellertid ärftlighetsläran till den egentliga rasbiologien och därigenom bland annat till den nu så aktuella befolkningsfrågan.

Ärftlighetsprofessuren representerade sålunda ett betydelsefullt ämne, som snabbt utvecklades vidare. Parallellt med ämnets allmänna utveckling hade den svenska ärftlighetsforskningen gått framåt och gjort mycket beaktansvärda och internationellt erkända insatser både på det teoretiska området och genom ärftlighetslärans tillämpning på praktiska områden. Det syntes sektionen därför vara av största betydelse, att förevarande professur bibehölls såsom basis för den svenska ärftlighetsforskningens fortsatta utveckling.

Det skulle möjligen kunna göras gällande, att professuren numera vore mindre behövlig, eftersom ämnet sedan några år tillbaka vore representerat vid lantbrukshögskolan i Ultuna. Så kunde emellertid ej vara fallet. Ämnets omfattning och starka expansion motiverade synnerligen väl, att det vore representerat av åtminstone en odelad professur, vilket icke vore förhållandet med Ultuna-professuren, där ärftlighetsläran sammankopplats med systematisk botanik. Vidare måste forskningen och undervisningen i ärftlighetslära vid lantbrukshögskolan huvudsakligen gälla ärftlighetslärans tillämpningar, speciellt växt- och djurförädling. Med utgångspunkt från de nu utkommande ärftlighetsarbetena kunde man påstå, att endast 23 procent av hela ämnet fölle inom ramen för den ärftlighetslära, som huvudsakligen borde idkas vid lantbrukshögskolan. Om ärftlighetsprofessuren i Lund slopades, skulle således större delen av ämnet bli orepresentat i Sverige. I få länder hade växtförädlingen gjort så stora framsteg som i Sverige, men man finge på grund härav ej begå det misstaget att betrakta växtförädling och ärftlighetslära som synonyma begrepp. Ärftlighetsläran vore ett omfattande teoretiskt ämne, ärftlighetslärans tillämpningar på växt- och djurförädlingens sekundära företeelser, som visserligen hade utomordentlig ekonomisk betydelse men därför ej kunde ersätta den grundläggande teoretiska forskningen. Denna teoretiska ärftlighetslära vore en så livskraftig och ur allmänt biologisk synpunkt viktig vetenskapsgren, att dess representation vid ett statsuniversitet förefölle självklar.

Ärftlighetsläran intoge vid Ultuna ungefär samma ställning som kemi och fysik vid våra tekniska högskolor. Ehuru dessa ämnen vore representerade både vid tekniska högskolan och Chalmers tekniska institut, torde det ej kunna ifrågasättas att slopa dessa ämnen vid Lunds universitet. Lika oberättigat vore det också att indraga professuren i teoretisk ärftlighetslära

i Lund på grund av att ämnet vore representerat av en delad professur vid lantbrukshögskolan.

Då Nilsson-Ehle år 1925 tillträdde befattningen som föreståndare för Sveriges utsädesförening, skedde detta på villkor att föreningen beredde samma utrymme och arbetsmöjligheter åt universitetets ärftlighetsinstitution som denna haft i Åkarp. Föreningen gick in på dessa villkor, och ärftlighetsinstitutionen vore alltså nu inrymd i föreningens institutionsbyggnad. Enligt skrivelse från föreningen till rektorsämbetet vid universitetet av den 20 februari 1925 hade föreningen förklarat sig villig att även efter Nilsson-Ehles avgång för framtiden tillhandahålla nödiga lokaler och försöksjord m. m. för en med universitetet förbunden ärftlighetsinstitution. Ett laboratorium i Lund för ärftlighetsinstitutionens räkning, där studerande vid institutionen kunde utföra vissa undersökningar och där professorn och docenterna i ämnet kunde ha plats för materiel, kulturer o. s. v., som användes vid föreläsningar och kurser i ärftlighetslära i Lund, kunde i samband med föreläsningssal alltså påräknas i någon av universitetets lokaler.

Några ökade kostnader för institutionens drift i samband med professurens förlängning komme, så länge institutionen vore inrymd inom utsädesföreningens institutionsbyggnad, tillsvidare ej att inträffa annat än i samband med eventuellt ytterligare ökat antal studerande vid institutionen.

I institutionens stab komme så till vida att ske en förändring, som den nuvarande praktiska extra assistenten borde uppföras på ordinarie stat, vilket emellertid ej komme att föranleda någon kostnadsökning annat än i samband med vederbörliga ålderstillägg.

Kanslern har i sin ovanberörda skrivelse anfört följande:

Med hänsyn till ärftlighetslärans stora praktiska betydelse — på den samma byggde ju såväl växt- och djurförädlingen som rasbiologien — borde ämnet givetvis vara representerat åtminstone vid något av våra universitet. Samarbetet med växtförädlingsanstalten i Svalöv hade visat sig lända till fördel för båda parterna och syntes därför böra fortsättas även efter Nilsson-Ehles avgång — en anordning som underlättades därigenom, att utsädesföreningens åtagande att tillhandahålla universitetet lokaler m. m. för en ärftlighetsinstitution gällde även efter Nilsson-Ehles pensionering. *Kanslern* tillstyrkte därför konsistoriets framställning om uppförande på ordinarie stat av en professur i ämnet.

Professurens omvandling skulle medföra en anslagsökning under rubriken »1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat» på 12,000 kronor. Det under rubriken »2. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat» upptagna beloppet, 13,000 kronor, skulle samtidigt kunna utgå. Då anslagsposten till ålderstillägg knappast torde behöva undergå någon förhöjning, komme åtgärden följaktligen att medföra en nominell anslagsminskning å 1,000 kronor.

Beträffande kanslerns förslag om ett arvode av 1,800 kronor till en *amanuens vid statistiska institutionen* framgår av handlingarna, att vederbörande institutionsföreståndare åberopat följande motiv för förslaget:

Framställning i ämnet hade gjorts under åtskilliga år. Institutionen hade för närvarande tre oavlönade amanuenser, varav dock en åtnjöt ett docentstipendiefondsanslag av 700 kronor i terminen för ledning av de praktiska övningarna å institutionen. Dessa övningar hade alltmåra blivit ett omistligt led i den statistiska undervisningen; genom dem finge de studerande

göra sig förtrogna med de statistiska metodernas tillämpning på faktiska material och praktiska undersökningsuppgifter och propedeutisk undervisning lämnades i direkt anslutning här till. Tillslutningen till dessa övningar hade varit livlig. Totala deltagarantalet hade under vårterminen 1934 varit 26. Övningarna påginge under terminerna minst 8 timmar i veckan. Vid tentamina hade förmärkts en deciderad förbättring i studieresultatet, sedan dessa övningar infördes, och det vore särskilt med hänsyn till nödvändigheten av att uppehålla denna undervisningsform och tillförsäkra institutionen ständig tillgång till en för handledningen av laboranterna tillräckligt kvalificerad yngre kraft, som behovet av en ordinarie amanuensbefattning vore ofrånkomligt.

Institutionens vetenskapliga arbeten och övriga uppgifter gjorde även de en ordinarie amanuens högeligen önskvärd. Biblioteket, som befunnit sig i rask tillväxt, krävde ständig tillsyn och skötsel. För pågående undersökningsarbeten behövdes det likaledes assistens av en dagligen tjänstgörande amanuens. Den konsultativa verksamhet med tillhörande korrespondens och instruktion av forskare rörande statistiska metodfrågor, som med åren tagit ganska stor omfattning, skulle också mycket underlättas och mångt dröjsmål undvikas, om institutionen hade en kvalificerad amanuens med bestämd tjänstgöringsskyldighet till förfogande.

Kanslern har anfört:

På allt flera områden av det vetenskapliga arbetsfältet började statistiska undersökningar utgöra ett oundgängligt hjälpmedel vid arbetets bedrivande. De forskare, som icke själva hade statistisk utbildning, behövde då rådföra sig med sakkunniga på området. Man kunde icke begära, att professorn ensam skulle svara för denna konsultativa verksamhet, som med åren tagit en ganska stor omfattning. Denna för hela universitetet viktiga ehuru kanske något vid sidan av den statistiska institutionens egentliga uppgift liggande verksamhet skulle i hög grad underlättas genom anställandet av en amanuens. Icke minst med hänsyn till sistberörda behov syntes starka skäl föreligga för bifall till här ifrågakvarande hemställan, och kanslern ville därför understödja densamma.

Kanslern har vidare i anslutning till en av större akademiska konsistoriet gjord framställning hemställt om ökning av anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän vid biblioteket* från 30,500 kronor med 11,200 kronor till i avrundat tal 41,700 kronor. Till grund för detta förslag ligger en framställning från överbibliotekarien, vari anföres följande:

Sedan år 1909 hade några nya tjänster av bibliotekariegrad icke inrättats vid biblioteket. Till följd av den oavbrutet ökade verksamheten beviljades emellertid år 1920 3 ordinarie biträdesbefattningar, som år 1925 omändrades till 1 kansli- och 2 kontorsbiträdesbefattningar, och anslaget till icke-ordinarie befattningshavare höjdes år 1925 från 20,500 kronor till 28,400 kronor, varjämte ett anslag på 2,100 kronor till utsträckt öppethållande beviljades år 1930.

Under de 26 år, som förflutit efter omregleringen år 1909, hade biblioteket i ständigt stigande grad tagits i anspråk av den vetenskapliga forskningen vid universitetet. På alla områden av bibliotekets verksamhet hade arbetet ökats, ej blott i låneexpeditionen, där statistiken utvisade en ända till 7-dubbel stegring, utan även vid övriga avdelningar; så hade utländska avdelningens bytesförbindelser med andra institutioner och lärda sällskap nått en 3-dubbel större omfattning och de till svenska avdelningen inflytande årliga tryckleveranserna hade stigit till omkring det dubbla. Men tyd-

ligast framträdde den starka ökningen i bibliotekets verksamhet i låneexpeditionen:

	Besök	Framtagna volymmer	Hemlånta volymmer	Lån till andra bibliotek
1909	18,773	46,841	17,835	508
1924/1925	30,050	104,678	27,478	2,004
1933/1934	64,646	348,232	41,173	3,702

Den i låneexpeditionen så väsentligt ökade arbetsbelastningen hade tagit arbetskrafterna i anspråk till hinder för andra viktiga uppgifter inom biblioteket, som tillsvidare måst uppskjutas men i längden icke utan allvarlig olägenhet kunde åsidosättas. För verksamhetens uppehållande hade det blivit nödvändigt att i utsträckt grad taga till hjälp extra personal, som ej kunde beräkna annan ersättning än den som eventuellt kunde beredas dem av besparingar å amanuensarvoden på grund av tjänstledigheter. Men denna ersättning vore alltför osäker och otillräcklig och stode icke i skäligt förhållande till de krävande arbetsuppgifterna och den därför behövliga utbildningen. Den starkt ökade lånerörelsen till andra orter och de växande bytesförbindelserna toge alltmer även den bokbinderiutbildade vaktmästarpersonalens tid i anspråk, varigenom det bindings- och konserveringsarbete, som borde utföras i bibliotekets eget bokbinderi, bleve lidande.

En tillökning av arbetskrafterna vore nu oundgängligen nödvändig. För att tillsvidare på billigast möjliga sätt få det mest tvingande behovet tillfredsställt inskränkte sig överbibliotekarien till att föreslå en ökning av anslaget till icke-ordinarie befattningshåvare med arvoden åt ytterligare en amanuens med full tjänstgöring och en med halvtidstjänstgöring (eller tillsammans tre med halvtidstjänstgöring) och åt två extra skrivbiträden (eller fyra med halvtidstjänstgöring). På grund av lokalutvidgning vore därjämte ytterligare ett biträde till allmänhetens betjäning (för bokframtagning) erforderligt. För att i möjligaste mån frigöra de bokbinderiutbildade vaktmästarna från det dagliga arbetet med låne- och bytessändningar samt expeditions- och tamburtjänst till förmån för arbetet i bibliotekets eget bokbinderi och också för vinnande av begränsning av de stigande bokbinderikostnaderna vore något anslag behövt till biträdande vaktmästare. Med denna minimiberäkning av behövt ökning av arbetskrafter skulle för avlöning till icke-ordinarie befattningshavare krävas följande belopp:

4 amanuenser med fasta arvoden å 4,800 kronor	kronor 19,200
3 amanuenser med full tjänstgöring, 1 med halvtidstjänstgöring (eller sammanlagt 7 amanuenser med halvtidstjänstgöring å 1,836 kronor)	» 12,852
3 extra skrivbiträden å 1,836 kronor (eller 6 med halvtidstjänstgöring)	» 5,508
1 tamburvakt	» 1,000
2 biträden till allmänhetens betjäning	» 2,000
Biträdande vaktmästare	» 1,200

Summa kronor 41,760.

Genom beslut av 1932 års riksdag medgavs, att *docenten i turkisk språkvetenskap G. H. Raquette*, vilken förordnats till docent den 11 mars 1924, skulle från och med den 1 juli 1932, intill dess han fyllt 65 år, äga från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt anslag av 6,000 kronor. Med arvodet följde skyldighet dels att i turkisk språkvetenskap meddela under-

visning, motsvarande en stipendierad docents, dels ock att examinera i nämnda ämne. I ovannämnda avlöningsstat har sagda arvode upptagits såsom utgående till Raquette personligen i hans egenskap av tjänsteman å indragningsstat.

Nu har kanslern erinrat, att Raquette den 7 februari 1936 uppnådde 65 års ålder.

Konsistoriet hade anhållit, att pension måtte tilldelas Raquette att utgå från och med den 7 februari 1936 med det högsta belopp, som under hänsynstagande till tiden för hans tjänstgöring kunde erhållas, eller ock, om pension icke kunde utverkas, att arvodet å 6,000 kronor måtte få utgå, till dess Raquette fyllt 66 år.

Kanslern har för egen del erinrat, att vid universitetet funnes sedan år 1933 utom Raquette ännu en docent i turkisk språkvetenskap, vilken för närvarande befunde sig på studieresa i Östturkestan. Det syntes önskvärt, att Raquette — som fortfarande vore vetenskapligt verksam inom sitt fack — finge tillfälle att även under instundande budgetår tjänstgöra som lärare och examinerator i ämnet turkisk språkvetenskap. Kanslern hemställde därför, att arvodet till Raquette måtte få utgå även under nästkommande budgetår. Från och med den 1 juli 1937 torde Raquette böra beredas pension till skäligt belopp.

Statskontoret har i utlåtande den 23 december 1935 anfört, att, såvitt ämbetsverket kunde finna, hinder icke torde möta att, därest så ansåges behöfligt, Raquette bibehölles å sin nuvarande arvodestjänst intill den 1 juli 1937.

Vidare har kanslern anmält, att konsistoriet anhållit, att vissa inkomstposter, vilka under rubriken »*Särskilda uppbördsmedel*» tillgodofördes här ifrågavarande anslag och beträffande vilka universitetets reservfond svarade för eventuellt underskott, måtte bliva föremål för omräkning i syfte att minska de upptagna inkomstbeloppen. Såsom stöd för denna hemställan hade konsistoriet åberopat en framställning från drätselnämnden, däri nämnden anfört bland annat följande:

Arrendeinkomsten, som i staten beräknats till 41,000 kronor, borde med hänsyn till sannolikt sjunkande spannmålspriser minskas till 39,000 kronor. Detta sistnämnda belopp borde dock ökas med sammanlagda beloppet av de räntor, som vederbörande arrendatorer skulle erlägga å de med akademikassans medel bestridda lösesummorna för inlösta åbyggnader å universitetets fastigheter och vilka räntor beräknades till inalles 12,500 kronor. Arrendeinkomsten skulle således utgöra tillhoppa 51,500 kronor. — Akademikassans kapital hade genom utgivandet av förutberörda lösesummor nedgått från cirka 1,091,000 kronor till omkring 835,000 kronor. Då räntefoten syntes böra sänkas från 4 till 3 procent, kunde ränteavkastningen icke beräknas högre än till 25,000 kronor. — Inkomsterna av arrenden och räntor, som för närvarande beräknades till 84,500 kronor, borde således icke upptagas till högre belopp än sammanlagt 76,500 kronor.

Även kanslern hölle före, att frågan om en omräkning på vissa punkter av de under avlöningsanslaget redovisade särskilda uppbördsmedlen jämförelsevis snart borde upptagas till prövning. Det syntes dock lämpligt att något dröja härmed. Härför talade åtskilliga skäl. Den 14 mars 1939 utlöpte ett flertal av de nu gällande arrendeavtalen, och det torde icke vara uteslutet, att de nya avtalen komme att medföra ej obetydliga förändringar

beträffande arrendebeloppen. Vidare fortginge alltjämt — om ock i mindre omfattning — inlösandet av fastigheternas åbyggnader, vilket medförde en successiv ökning av arrendeinkomsten och minskning av posten ränta å akademikassans kapital. Kanslern ansåge sig därför icke för närvarande böra göra någon framställning i saken.

I skrivelse den 28 november 1935 har *kanslern* hemställt om utverkande av anslag å respektive 3,000 kronor och 1,000 kronor till anordnande av undervisning och examination i ämnet privaträtt för *statsvetenskaplig examen* vid universitetet i Lund.

Departementschefen.

Av det ovanstående framgår, att jag redan i 1935 års attonde huvudtitel berörde frågan om *förstärkning av arbetskrafterna inom juridiska fakulteten* i Lund. Därvid uttalade jag, att jag funne en sådan förstärkning vara synnerligen av behovet påkallat. Av statsfinansiella skäl var jag emellertid förhindrad att förelägga riksdagen förslag i ämnet. Denna fråga har nu ånyo framförts av vederbörande universitetsmyndigheter.

Jag saknar anledning frånga min föregående år uttalade uppfattning om nödvändigheten av en förstärkning av ifrågavarande arbetskrafter. Av vad från universitetsmyndigheternas och universitetsberedningens sida anförts har jag även övertygats om att denna förstärkning i första hand bör komma det privaträttsliga ämnesområdet till godo. Den ännu bestående fördelningen av detta ämnesområde mellan de två nu befintliga professurerna verkställdes på en tid, då antalet studenter och examina inom juridiska fakulteten endast utgjorde en fjärdedel av det nuvarande antalet. Rättsområdet var då ej på långt när lika omfattande som i våra dagar och examensfordringarna voro betydligt lägre än nu. Juridiska fakulteten i Lund är med avseende å tillgången på arbetskrafter för här ifrågavarande del av den juridiska vetenskapen sämre ställd än universitetet i Uppsala, där ämnesområdet är uppdelat på tre professurer. Med den av samhällsutvecklingen betingade tillväxten av berörda discipliner är det även enligt min uppfattning icke längre möjligt att tillgodose undervisnings och forsknings berättigade intressen med endast två professurer.

Frågan befinner sig nu i det läget, att den ena av de båda nuvarande privaträttsliga professurerna den 30 december 1935 återbesatts med förbehåll om skyldighet för innehavaren att underkasta sig de förändringar med avseende å professurens ämnesområde, som Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskriva, under det innehavaren av den andra professuren, J. A. Ernberg, avgår med pension i november 1937. Sistnämnda professur skall följaktligen kungöras ledig i november 1936. Det har nu synts de akademiska myndigheterna önskvärt, att 1936 års riksdag fattar principbeslut om att ytterligare en professur i privaträtt utöver de redan befintliga skall inrättas från och med den 1 juli 1938, på det att uppdelningen av ämnesområdet mellan ifrågavarande professurer, vars detaljer ansetts kräva ytterligare utredning, kan vara verkställd, innan den sistnämnda professuren förklaras ledig i november 1936.

På grund härav skulle avlöningsstaten för Lunds universitet ej behöva ökas för nästa budgetår utan först från och med budgetåret 1938/1939.

Det sålunda framlagda förslaget ansluter sig nära till universitetsberedningens i dess ovannämnda utlåtande uttalade mening och bereder möjlighet att utnyttja den väntade vakansen å den ena av de nuvarande professurerna till att definitivt reglera ämnesområdets fördelning mellan de tre professurer, som skulle komma att finnas i fortsättningen. Visserligen skulle en sådan reglering kunna vidtagas, även om årets riksdag ej fattade principbeslut om professurens inrättande, nämligen genom att vid den Ernbergska professurens ledigförklarande inrycka förbehåll om skyldighet för den blivande innehavaren att underkasta sig framdeles beslutade förändringar i fråga om professurens ämnesområde. Uppenbart är emellertid, att vissa olägenheter äro förenade med ett sådant förfarande och att universitetet är bättre betjänt med att den blivande innehavarens verksamhetsområde närmare bestämmes, redan innan professuren ledigförklaras. Med hänsyn till vad nu anförts biträder jag föreliggande förslag och förordar sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att dels besluta, att ytterligare en professur i privaträtt med sedvanliga löneförmåner skall inrättas vid universitetet i Lund från och med den 1 juli 1938, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter beträffande fördelningen av ämnesområdet mellan de ovannämnda tre privaträttsprofessurerna.

Innehavaren av den nuvarande personliga *professuren i ärftlighetslära* H. Nilsson-Ehle uppnår pensionsåldern i februari 1938, och universitetsmyndigheterna hava nu gjort framställning om att denna professur måtte från och med budgetåret 1936/1937 överföras på ordinarie stat. I anledning härav vill jag framhålla, att nämnda professur år 1917 inrättades närmast för att bereda Nilsson-Ehle, som redan då utfört en resultatrik och banbrytande forskargärning, tillfälle att koncentrera sin vetenskapliga verksamhet på ifrågavarande, då mycket unga disciplin. I allmänhet torde det vara tillrådligt att iakttaga försiktighet, då det gäller att på ordinarie stat överföra professurer, som ursprungligen inrättats för att på nyssnämnt sätt honorera och bereda bättre arbetsmöjligheter för en särskilt förtjänt vetenskapsidkare. Åtminstone gäller detta i de fall, då det är fråga om ett ämnesområde, som redan är representerat inom den akademiska undervisningen. Då det emellertid, såsom här är fallet, gäller ett ämnesområde, vars ende egentlige företrädare inom universitetsorganisationen utgöres av innehavaren av ifrågavarande personliga professur, synes saken ligga till på annat sätt. Det ämnesområde, varom här är fråga, har under den tid, som förflutit sedan den personliga professuren inrättades, undergått en enastående utveckling och erhållit icke endast en fast och erkänd ställning som en självständig vetenskaplig forskningsgren och som ett stöd och komplement för ett flertal andra discipliner inom de matematisk-naturvetenskapliga och medicinska forskningsområdena, utan även en genomgripande praktisk betydelse för den för landets jordbruk så viktiga växt- och djurförädlingen. På grund härav före-

ligga enligt min mening starka skäl för att låta ämnet ärftlighetslära vara på ett stadigvarande sätt representerat genom en professur vid åtminstone ett av våra universitet. Den nuvarande professuren i rasbiologi vid universitetet i Uppsala har som bekant fått en helt annan inriktning.

Med hänsyn till vad nu anförts och då det förefaller uppenbart, att den på speciellt praktiska uppgifter inriktade professuren i ärftlighetslära och systematisk botanik vid lantbrukshögskolan ej gärna kan utgöra ersättning för ifrågavarande lärarbefattning vid universitetet i Lund, ansluter jag mig till förslaget om att överföra den av Nilsson-Ehle innehavda professuren på ordinarie stat. Härvid vill jag särskilt betona, att den nuvarande överenskommelsen med Sveriges utsädesförening om tillhandahållande av lokaler åt universitetet för en ärftlighetsinstitution, vilket åtagande gäller även efter Nilsson-Ehles avgång, erbjuder mycket gynnsamma förutsättningar för forskningen och undervisningen i ärftlighetslära i Lund. Ett bifall till förevarande förslag medför, såsom av utredningen framgår, ingen anslagsökning. Jag saknar anledning att nu ingå på den av matematisk-naturvetenskapliga sektionen berörda frågan om överförande på ordinarie stat av den praktiske försöksassistenten vid förevarande institution.

Såsom ovan framhållits, avgår Nilsson-Ehle med pension först i februari 1938. Då emellertid tillsättningsförfarandet för den nya ordinarie professuren bör taga sin början redan i februari 1937, böra från och med budgetåret 1936/1937 vidtagas de ändringar i avlöningsstaten för universitetet i Lund, som föranledas av ovannämnda förslag. Jag återkommer nedan till sistberörda fråga. Nilsson-Ehle torde böra från och med den 1 juli 1936 utan iakttagande av eljest föreskriven tillsättningsordning erhålla fullmakt å den ordinarie professuren. Jag har låtit införskaffa förklaring av Nilsson-Ehle, att han är härtill villig — dock under förutsättning att undervisning och tjänstgöring i övrigt samt löneförmåner och pension bliva desamma, som nu gälla i fråga om den av honom innehavda personliga professuren, ävensom att ett av Kungl. Maj:t år 1925 lämnat medgivande för honom att vid sidan om professuren samtidigt vara föreståndare vid Sveriges utsädesförening i Svalöv fortfar att gälla. Emot de av Nilsson-Ehle angivna förutsättningarna för hans överflyttning till den ordinarie professuren torde intet vara att erinra. Kungl. Maj:t lär böra senare meddela erforderliga föreskrifter i ämnet. Erinras må, att Nilsson-Ehle nu är i pensionshänseende likställd med annan professor vid universitetet.

Kanslerns förslag om anställande av en *amanuens vid statistiska institutionen* mot ett arvode av 1,800 kronor har jag funnit väl motiverat, och jag anser mig därför böra tillstyrka detta redan tidigare vid flera tillfällen framförda anslagsäskande.

Av det föregående framgår, att jag föreslagit en ej obetydlig utökning av personalen vid universitetsbiblioteket i Uppsala. Nu föreligger en motsvarande framställning i fråga om *universitetsbiblioteket* i Lund. Även detta bibliotek har på grund av den fortgående och starka utvecklingen av

verksamheten, vilken utveckling icke följts av en motsvarande ökning av de för avlöning av personal avsedda anslagsmedlen, fått svårigheter att behörigen fullgöra sina arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill torde det vara erforderligt att tillmötesgå ifrågavarande framställning. Universitetsmyndigheterna hava föreslagit, att medel nu måtte beredas för avlönande av *dels* en amanuens med heltids- och en amanuens med halvtidstjänstgöring (biblioteket förfogar nu över, förutom fyra amanuenser med fasta arvoden å 4,800 kronor, två andra amanuenser med full tjänstgöring), *dels* två extra skrivbiträden (biblioteket har nu ett sådant biträde), *dels* ett biträde till allmänhetens betjäning (nu finnes ett sådant biträde), *dels* ock biträdande vaktmästare. Den härav föranledda anslagsökningen skulle uppgå till i runt tal 11,200 kronor. Jag anser mig böra såtillvida biträda nämnda förslag, att jag förordar, att ifrågavarande anslagsmedel ökas med *dels* lönen till en amanuens med heltidstjänstgöring (3,672 kronor), *dels* lönen till ett extra skrivbiträde med sådan tjänstgöring (1,836 kronor), *dels* lönen till ett biträde till allmänhetens betjäning (1,000 kronor), *dels* ock 1,200 kronor till biträdande vaktmästare, eller sammanlagt med i runt tal 7,700 kronor.

Med hänsyn till vad kanslern i ärendet anført, torde det i avlöningsstaten uppförda arvudet å 6,000 kronor till *docenten G. H. Raquette* böra utgå även under nästa budgetår. Frågan om Raquettes pensionering från och med den 1 juli 1937 torde senare böra på förslag av kanslern tagas under övervägande.

På de av kanslern anförda skälen torde det av universitetsmyndigheterna i Lund framförda förslaget om *omräkning av vissa i avlöningsstaten uppförda inkomstposter* böra anstå ännu någon tid.

I överensstämmelse med vad jag i motsvarande hänseende föreslagit i fråga om universitetet i Uppsala torde med anledning av tillkomsten av den nya *statsvetenskapliga examen* under avlöningsstaten böra beräknas ett belopp av 1,000 kronor, avsett för examination i det i nämnda examen ingående ämnet privaträtt.

De av kanslern i övrigt framförda förslagen anser jag mig icke böra nu förelägga riksdagen. Jag vill härvid framhålla, att förslaget om bidrag till de med understöd från nationalföreningen mot tuberkulos pågående tuberkulosundersökningarna bland studenterna i Lund — de för dessa undersökningar verksamma läkarna torde med hänsyn till sin uppgift och ställning icke kunna anses jämförbara med den vid universitetet i Uppsala anställda läkare till övervakande av studenternas hälsovård, vilken från och med innevarande budgetår åtnjuter arvode av statsmedel — avser ett visserligen i och för sig ytterst behjärtansvärt ändamål, som dock enligt min mening icke bör tillgodoses genom medel å universitetets löpande avlöningsstat. Nämnda förslag torde Kungl. Maj:t bliva satt i tillfälle att i annat sammanhang taga ställning till.

Vid bifall till vad nu föreslagits böra följande förändringar vidtagas i den för universitetet fastställda avlöningsstaten.

Den under avdelningen I. Professorer och lärare m. fl. uppförda delposten å 759,500 kronor till lön och tjänstgöringspenningar bör ökas med avlöningen till den ovannämnde professorn i ärfthighetslära, alltså med 12,000 kronor till 771,500 kronor. Samtidigt bör i den under denna delpost införda avlöningsstaten för professorer m. fl. vidtagas härav föranledda förändringar. Delposten till ålderstillägg torde icke behöva ökas.

Den under samma avdelning uppförda anslagsposten å 13,000 kronor till avlöning till tjänsteman å indragningsstat bör vid bifall till nyssberörda förslag utgå ur avlöningsstaten.

Den under samma avdelning uppförda delposten å 2,460 kronor till arvoden till biträdande lärare m. fl. vid juridiska fakulteten bör höjas med ovannämnda belopp å 1,000 kronor för examination i ämnet privaträtt och alltså uppföras med 3,460 kronor.

Den under samma avdelning uppförda delposten å 7,800 kronor till arvoden till assistenter och amanuenser vid filosofiska fakultetens humanistiska sektion bör ökas med det ovannämnda arvodet å 1,800 kronor till en amanuens vid statistiska institutionen och alltså uppföras med 9,600 kronor. Den vid delposten i fråga fogade anmärkningen bör ändras med hänsyn härtill.

Slutligen bör den under avdelningen II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. uppförda anslagsposten å 43,006 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med den på universitetsbiblioteket belöpande anslagshöjningen, alltså med 7,700 kronor till 50,706 kronor.

Förevarande anslag bör således för nästa budgetår ökas med (12,000 — 13,000 + 1,000 + 1,800 + 7,700 =) 9,500 kronor till 1,433,500 kronor.

Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t må kunna vidtaga de formella ändringar i avlöningsstaten, som föranledas av vad ovan föreslagits.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att vid Lunds universitet skall — utöver de nu befintliga professurerna i civilrätt, respektive speciell privaträtt — från och med den 1 juli 1938 inrättas ytterligare en professur inom det privaträttsliga ämnesområdet, med vilken skola vara förenade enahanda förmåner och skyldigheter, som följa med övriga professorsbefattningar vid universitetet;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter beträffande fördelningen av ämnesområdet mellan sagda professorer;

dels — med uteslutande ur avlöningsstaten för Lunds universitet av anslagsposten till avlöning till tjänsteman å indragningsstat å 13,000 kronor och de därvid fogade anmärkningarna — i sagda avlöningsstat under rubriken A.

Avlöningsstat för professorer m. fl., Filosofiska fakulteten, Matematisk-naturvetenskapliga sektionen från och med den 1 juli 1936 uppföra ytterligare 1 professor med

lön	kronor	8,000
tjänstgöringspenningar	»	4,000
eller sammanlagt	»	12,000

samt i följd härav öka den i avlöningsstaten under avdelning I. Professorer och lärare m. fl. uppförda delposten 1. a. Lön och tjänstgöringspenningar från 759,500 kronor med 12,000 kronor till 771,500 kronor;

dels besluta ej mindre att den under sagda rubrik upptagna anmärkning 2 skall utgå, än även att i den under rubriken kvarstående anmärkningen skall upptagas en professur med ämnesområde: ärftlighetslära;

dels öka den i sagda avlöningsstat under samma avdelning uppförda delposten till arvoden till biträdande lärare m. fl. vid juridiska fakulteten från 2,460 kronor till 3,460 kronor;

dels — för beredande av arvode med 1,800 kronor till en amanuens vid statistiska institutionen — höja den i sagda avlöningsstat uppförda delposten 3. c. 2) till arvoden till assistenter och amanuenser vid filosofiska fakultetens humanistiska sektion från 7,800 kronor till 9,600 kronor;

dels öka den i sagda avlöningsstat under avdelning II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal från 43,006 kronor med 7,700 kronor till 50,706 kronor;

dels ock till *Lunds universitet: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 1,433,500.

[77.] 12. **Lunds universitet: Materiel m. m., reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 342,400 kronor, vilket belopp jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1935 disponeras på sätt framgår av en här nedan intagen sammanställning.

Kanslern har i skrivelse den 18 september 1935 gjort framställning om anvisande av anslag för ändamålet under nästa budgetår. Av skrivelsen inhämtas följande:

Universitetet hade under senare år upprepade gånger med styrka gjort gällande, att de till institutionerna utgående materielanslagen i flertalet fall vore synnerligen otillräckliga. Anledning till det ökade anslagsbehovet vore i främsta rummet den omständigheten, att vetenskapens fortgående utveckling och ökningen av antalet studerande både till lägre och högre examina nödvändiggjorde inköp i ständigt stegrad omfattning av vetenskaplig litteratur, förbrukningsartiklar och instrument. Till denna så att säga normala

utgiftsökning komme så en mera tillfällig dylik, föranledd av den svenska valutans ställning i förhållande till valutorna i åtskilliga av de länder, vilka spelade största rollen som leverantörer av nyssberörda vetenskapliga hjälpmedel. Tidigare hade i enstaka fall, då situationen varit särskilt vanskelig, de på grund av materielanslagens otillräcklighet uppkomna svårigheterna kunnat bemästras med tillhjälp av anslag från universitetets reservfond, men numera vore dennas ställning så svag, att densamma måste så gott som uteslutande reserveras för oförutsedda eller eljest mera extraordinära utgifter. Konsistoriet hade därför ansett nödvändigt att låta verkställa en fullständig utredning rörande institutionernas nuvarande normala materielbehov samt beräknat de erforderliga anslagen med utgångspunkt från nu rådande priser. För att kunna approximativt beräkna, huru stor del av det faktiska anslagsbehovet, som hänförde sig till den svenska valutans depreciering, hade kanslern under hand inhämtat upplysningar i ämnet från vederbörande institutions- och klinikchefer.

Sammanlagda beloppet av den av konsistoriet begärda anslagsökningen utgjorde cirka 115,200 kronor. Förevarande anslag, som för närvarande utgjorde 342,400 kronor, skulle således behöva höjas till omkring 457,600 kronor. Av sistberörda summa skulle ungefär 16,300 kronor hänföra sig till valutaförhållandena.

Kravet på någorlunda tillräckliga materielanslag för de olika vetenskapliga institutionerna måste anses vara ett av universitetets för närvarande mest angelägna önskemål. Enligt kanslerns mening syntes tiden nu vara inne för att söka tillgodose detta krav genom att tilldela institutionerna anslag, beräknade med utgångspunkt från en under nuvarande förhållanden skälig »normalbudget». Det ville synas, som om den nu verkställda utredningen skulle i huvudsak kunna läggas till grund för ett dylikt utmätande. I ett avseende måste kanslern dock göra en reservation. De s. k. guldvalutornas ställning torde vara skäligen osäker, och det syntes ej uteslutet, att i något eller några av ifrågavarande länder en devalvering jämförelsevis snart komme till stånd. Då det givetvis icke borde ifrågasättas att på grund av ändrade valutaförhållanden årligen upptaga materielanslagen till fullständig omprövning, syntes knappast annan utväg stå till buds än att fränskilja den del av varje institutions nuvarande anslagsbehov, som hänförde sig till valutaställningen, och sammanföra dessa belopp till en gemensam anslagspost, som skulle bli föremål för årlig prövning samt höjas och sänkas allt efter valutasituationen. Fördelningen av detta förstärkningsanslag syntes lämpligen kunna verkställas av kanslern efter förslag av konsistoriet. De så att säga ordinarie materielanslagen finge förutsättas bli i huvudsak oförändrade åtminstone under några år framåt.

I detta sammanhang ville kanslern fästa uppmärksamheten på att studentantalet vid Lunds universitet under de senare åren undergått en hastig stegring och numera torde vara ungefär lika stort som antalet studenter vid universitetet i Uppsala. Då de principer, efter vilka studenterna upptoges i studentkatalogen, icke vore fullt ensartade vid de båda universiteten, kunde man icke direkt jämföra katalogernas siffror. Efter vad kanslern under hand inhämtat, hade de sakkunniga för utredning angående tillströmningen till de intellektuella yrkena med tillhjälp av nationernas kuratorer sökt beräkna antalet aktiva studerande vårterminen 1934 och härvid kommit till det resultatet, att de studerande i Lund då voro omkring 150 flera än i Uppsala. Då åtskilliga poster i materielanslaget rönt inverkan av antalet studerande samt sagda anslag för närvarande i Lund vore betydligt mindre

än i Uppsala, talade en jämförelse mellan studentantalet vid de båda universiteten onekligen för att behovet av ökning i materielanslaget vore proportionsvis större i Lund än i Uppsala.

De av kanslern tillstyrkta anslagsbeloppen för de olika institutionerna framgå av efterföljande sammanställning. Beträffande den avsevärda ökningen av de under rubriken »Universitetet i allmänhet» upptagna posterna till underhåll och reparationer av universitetets byggnader och till övriga omkostnader anför kanslern, att denna ökning syntes vara ofrånkomlig. Kanslern hänvisade på denna punkt till drätselnämndens redogörelse för de faktiska utgifterna under sistförflutna tioårsperiod och ville tillika erinra om att reservfonden i framtiden torde vara urståndsatt att täcka eventuella brister. Posten till utgivande av universitetets årsskrift syntes böra höjas till samma belopp som motsvarande post i Uppsala, d. v. s. till 15,000 kronor.

De av kanslern förordade höjningarna av de löpande materielanslagen utgjorde tillhopa 91,295 kronor. Härtill komme det av kanslern begärda förstärkningsanslaget på grund av den svenska valutans ställning å 16,350 kronor. Hela anslagsökningen under materielanslaget skulle således utgöra 107,645 kronor. De till Kungl. Maj:ts förfogande stående medlen skulle, för jämnande av anslagets slutsumma, minskas med 45 kronor till 5,580 kronor. Förevarande anslag borde således för nästa budgetår uppföras med sammanlagt $(342,400 + 91,295 + 16,350 - 45 =)$ 450,000 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att utgifterna för underhåll och reparationer av universitetets byggnader under tioårsperioden 1924—1934 uppgått till i genomsnitt 60,050 kronor per år (löpande kostnader för underhåll och reparationer samt kostnader för mindre omfattande ändrings- och inredningsarbeten, för vilka särskilda anslag av statsmedel eller ur reservfonden ej beviljats). Drätselnämnden har i ärendet anført, att ifrågavarande anslagspost i materielstaten icke kunde beräknas till lägre belopp än 62,500 kronor årligen. Under senare år hade nämligen åtskilliga i och för sig önskvärda reparationsarbeten måst av ekonomiska skäl ställas på framtiden, ett förfarande, som väl kunde motiveras såsom en nödtvungen åtgärd under ett temporärt finansiellt nödläge men som icke kunde vara i längden med god ekonomi förenligt. Då taxeringsvärdet av universitetets byggnader uppginge till i runt tal 5,200,000 kronor, skulle ett underhålls- och reparationsanslag å 62,500 kronor icke utgöra mer än omkring 1,2 procent av detta värde.

Av handlingarna inhämtas vidare, att de genomsnittliga utgifterna under ovannämnda tioårsperiod till övriga omkostnader uppgått till 38,393 kronor årligen. De inkomster utöver statsanslaget, som kunde påräknas för denna titel, uppginge till omkring 2,500 kronor per år. Då drätselnämnden nu begärde ett anslag av 38,800 kronor, att stå till förfogande för ändamålet utöver nyssnämnda inkomster, räknade nämnden med att detta belopp skulle ungefärligen motsvara de anspråk, som under de närmaste åren komme att ställas på anslagsposten till övriga omkostnader. De hittillsvarande utgifterna hade av nödtvång måst hållas nere vid förstnämnda belopp, och detta ehuru universitetets snabba utveckling under de senare åren starkt motiverade en väsentlig ökning.

Nedanstående sammanställning ger vid handen, att kanslern för geologisk-mineralogiska institutionen äskat en höjning med icke mindre än 13,900 kronor av det nu till institutionen utgående anslagsbeloppet av 9,300 kronor. Av utredningen i ämnet framgår, att anledningen härtill väsentligen är, att ifrågavarande anslagsbelopp, då institutionen år 1930 inflyttade i en nyuppförd byggnad, beräknades endast med hänsynstagande till institutionens löpande utgifter och till undervisningen inom den mineralogiska avdelningen men däremot ej till undervisningen inom den geologisk-paleontologiska avdelningen eller till den vetenskapliga forskningen inom sistnämnda avdelning och den mineralogisk-petrografiska avdelningen.

I sin ovanberörda skrivelse har kanslern vidare anfört, att universitetet från och med den 16 februari 1937 hade att svara för uppvärmningen av den nya kemiska institutionsbyggnaden. Kostnaderna härför till eldnings-säsongens slut hade beräknats till 1,500 kronor. Kanslern hemställde, att för ändamålet måtte för nästa budgetår beviljas ett anslag å nämnda belopp.

Vidare har kanslern i skrivelsen framhållit, att överflyttningen till den nya kemiska institutionen beräknades kunna påbörjas och åtminstone till stor del verkställas under våren och försommaren 1937. Kostnaderna för denna flyttning hade uppskattats till 2,000 kronor. Kanslern hemställde, att för ändamålet måtte beviljas ett reservationsanslag av 2,000 kronor.

Departement-
mentschefen.

Materielanslaget uppgår nu vid Uppsala universitet till 576,900 kronor och vid Lunds universitet till 342,400 kronor. Behovet av anslag till förevarande ändamål är till ej oväsentlig del beroende av mera personliga förhållanden, såsom den speciella inriktningen av vederbörande institutionschefers forskningsverksamhet, men en viktig roll spelar givetvis härvidlag även rent yttre omständigheter, såsom institutionsbyggnadernas antal, storlek och beskaffenhet i övrigt samt studentantalet. Denna sistnämnda faktor, studentantalet, lämnar otvivelaktigt en god vägledning vid bedömande av universitetets medelsbehov i föreliggande hänseende. Såsom av det föregående inhämtas, beräknas numera antalet studenter vara ungefär detsamma i Lund som i Uppsala. Ett visst fog synes alltså föreligga för det av kanslern gjorda uttalandet, att behovet av en ökning av ifrågavarande anslagsmedel är proportionsvis större i Lund än i Uppsala.

Vederbörande vid universitetet i Lund hava, såsom kanslern erinrat och av handlingarna i ärendet närmare framgår, verkställt en enligt min mening mycket förtjänstfull utredning för belysande av det nuvarande behovet av anslag till materiel. Av denna utredning framgår, att de nuvarande anslagsbeloppen som regel äro för lågt beräknade, vilket fått till följd, att ett flertal institutioner endast med den största svårighet och till förfång för undervisningen och den vetenskapliga verksamheten kunnat hålla sina utgifter inom den angivna kostnadsramen. Vissa institutioner hava i undantagsfall erhållit förstärkningsanslag ur universitetets reservfond. Av utredningen framgår emellertid, att understöd av denna art icke torde vara att

påräkna i fortsättningen på grund av reservfondens svaga ställning. Enligt av mig under hand införskaffade uppgifter har beräknats, att reservfonden den 1 juli 1936 kommer att redovisa en brist å närmare 2,000 kronor. Med hänsyn till det nu anförda torde det vara nödvändigt att skrida till en rätt väsentlig höjning av de löpande materielanslagen. Härtill kommer, att den svenska valutans ställning medfört en reell minskning av de till institutionerna anvisade materielanslagen. Skälig kompensation härför synes, i överensstämmelse med vad jag ovan föreslagit i fråga om universitetet i Uppsala, även böra beredas universitetet i Lund. Sistnämnda anslagsförstärkning bör tills vidare i avvaktan på den fortsatta utvecklingen av valutaförhållandena betraktas såsom tillfällig.

Vad angår de olika i materielanslaget ingående anslagsposterna må följande anföras.

Den av drätselnämnden förebragta utredningen har övertygat mig om nödvändigheten av att höja anslagsmedlen till underhåll och reparationer av universitetets byggnader, respektive till övriga omkostnader, med 18,500 kronor till 62,500 kronor, respektive med 8,000 kronor till 38,800 kronor. Däremot finner jag mig icke kunna nu biträda förslaget om höjning av anslagsmedlen till universitetets årsskrift.

Vad angår de för de olika institutionerna och inrättningarna begärda höjningarna av anslagsbeloppen, kan jag icke nu gå så långt som att tillstyrka hela den av kanslern ifrågasatta betydande höjningen. Det torde för närvarande vara ofrånkomligt att räkna med endast en mindre del därav. Då det givetvis icke är mig möjligt att ingå i en detaljgranskning av varje särskild institutions behov, vill jag föreslå, att ökningen göres proportionellt till de äskade höjningarna och bestämmes till i genomsnitt 30 procent av dessa. Härigenom synes kunna åvägabringas en efter omständigheterna skälig och icke ringa förbättring i institutionernas anslagsställning. Vad jag nu föreslagit hänför sig icke till valutakompensationen. För sistnämnda ändamål beräknar jag ett belopp av 10,000 kronor i stället för det av kanslern äskade beloppet av 16,350 kronor. Nämnda belopp å 10,000 kronor bör, i enlighet med vad kanslern anfört, av honom på förslag av det större akademiska konsistoriet fördelas mellan vederbörande institutioner. Storleken av detta anslagsbelopp bör i fortsättningen årligen underkastas prövning med hänsyn till de förändringar, som kunna inträda i valutaläget.

De nu utgående materielanslagen, de av kanslern tillstyrkta anslagshöjningarna och de av mig förordade materielanslagen framgå av efterföljande tablå. I denna tablå hava även upptagits kostnaderna för uppvärmning av den nya kemiska institutionsbyggnaden och för flyttning av den kemiska institutionen till ifrågavarande byggnad, vilka utgifter synas böra bestridas från förevarande anslag men — eftersom de äro av tillfällig natur — hållas skilda från de övriga anslagsmedlen.

	Under 1935/1936 utgående belopp	Av kans- lern för 1936/1937 förordad höjning, respektive minskning	Av departements- chefen för 1936 1937	
			förordad höjning	tillstyrkt anslags- belopp
<i>Universitetet i allmänhet.</i>				
Underhåll och reparationer av universitetets byggnader	44,000	+ 18,500	+ 18,500	62,500
Utgivande av universitetets årsskrift	13,000	+ 2,000	—	13,000
Övriga omkostnader	30,800	+ 8,000	+ 8,000	38,800
<i>Biblioteket.</i>				
Expenser	18,625	—	—	18,625
<i>Seminarier m. m.</i>				
Teologiska seminariet	1,120	+ 80	+ 30	1,150
De kateketiska övningarna	200	—	—	200
Juridiska seminariet	1,120	+ 80	+ 30	1,150
Seminarierna inom filosofiska fakultetens humanistiska sektion:				
Till inköp av böcker och annan undervisningsmateriel samt tillfälliga utgifter . .	10,785	+ 875	+ 265	11,050
Statistiska seminariet	1,500	—	—	1,500
Matematiska seminariet	1,500	—	—	1,500
<i>Institutioner och kliniker inom medicinska fakulteten.</i>				
Anatomisk-histologiska institutionen	16,740	+ 510	+ 160	16,900
Embryologiska "	6,310	+ 790	+ 240	6,550
Patologisk anatomiska "	14,600	+ 2,250	+ 700	15,300
Fysiologiska "	9,300	+ 1,700	+ 500	9,800
Medicinskt-kemiska "	9,300	+ 6,900	+ 2,000	11,300
Kursen i allmän kemi för medicine studerande	500	—	—	500
Farmakologiska institutionen	6,970	+ 4,830	+ 1,430	8,400
Rättsmedicinska "	500	—	—	500
Medicinska klinikerna vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	3,000	+ 4,000	+ 1,200	4,200
Kliniska laboratoriet vid sjukvårdsinrättningar	1,000	—	—	1,000
Pediatrika kliniken laboratorium	500	—	—	500
Psykiatriska kliniken	460	—	—	460
Två kurser i skyddskoppypning	50	—	—	50
<i>Institutioner m. m. inom filosofiska fakultetens humanistiska sektion.</i>				
Uppehållande av verksamheten vid det psykologiska laboratoriet	750	—	—	750
Konstsamlingarna	550	—	—	550
Historiska museet samt mynt- och medaljkabinettet	13,950	+ 1,550	+ 470	14,420
Geografiska institutionen	5,580	+ 670	+ 200	5,780
<i>Institutioner m. m. inom filosofiska fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion.</i>				
Astronomiska observatoriet	16,270	+ 4,830	+ 1,430	17,700
Fysiska institutionen	14,880	+ 1,620	+ 470	15,350
Kemiska "	18,600	+ 2,100	+ 630	19,230

	Under 1935 1936 utgående belopp	Av kans- lern för 1936/1937 förordad höjning, respektive minskning	Av departements- chefen för 1936 1937	
			förordad höjning	tillstyrkt anslags- belopp
Geologisk-mineralogiska institutionen	9,300	+ 13,900	+ 4,200	13,500
Uppvärmning m. m. av de geologisk-mineralo- giska och geografiska institutionernas bygg- nad	6,000	—	—	6,000
Botaniska institutionen:				
Systematiska avdelningen	18,600	+ 7,050	+ 2,100	20,700
Fysiologiska "	5,580	+ 2,420	+ 720	6,300
Zoologiska institutionen	14,410	+ 5,590	+ 1,690	16,100
Kurser i havsbiologi m. m.	1,675	—	—	1,675
Institutionen för ärftlighetsforskning	4,000	—	—	4,000
Limnologiska institutionen (laboratoriet i Lund och fåltlaboratoriet i Aneboda)	8,830	+ 670	+ 200	9,030
<i>Inrättningar för musik och gymnastik m. m.</i>				
Musikkapellet	2,790	+ 210	+ 60	2,850
Ritsalen	100	—	—	100
Inrättningen för gymnastik och fäktkonst . . .	2,130	+ 170	+ 50	2,180
Hyra för idrottsplats samt idrottsmateriel . . .	900	—	—	900
<i>Tillfälliga ändamål.</i>				
Förstärkningsanslag på grund av svenska valu- tans ställning	—	+ 16,350	+ 10,000	10,000
Uppvärmning av den nya byggnaden för ke- miska institutionen	—	+ 1,500	+ 1,500	1,500
Flyttning av kemiska institutionen till den nya byggnaden	—	+ 2,000	+ 2,000	2,000
<i>Till Kungl. Maj:ts disposition</i>	5,625	— 45	+ 325	5,950
Summa kronor	342,400	+ 111,100	+ 59,100	401,500

Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med sistnämnda be-
lopp av 401,500 kronor. Anslagsökningen utgör, såsom av tabellen fram-
går, 59,100 kronor, varav ett belopp av 13,500 kronor är av tillfällig karaktär.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fördela ifråga-
varande anslagsmedel mellan vederbörande institutioner och inrättningar,
därvid Kungl. Maj:t torde äga vidtaga erforderliga jämkningar i de anslags-
belopp, som enligt den ovanstående sammanställningen beräknats för de
olika ändamålen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Materiel m. m.* för budgetåret
1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 401,500.

[78.] 13. **Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för uni-
versitetsbiblioteket, reservationsanslag.** 14. **Lunds universitet: Stipen-
dier åt studerande.** 15. **Lunds universitet: Vissa ersättningar m. m.**

Dessa tre anslag äro nu uppförda med respektive 137,000 kronor, 4,863 kronor och 3,800 kronor.

Kanslern har i skrivelse den 18 september 1935 hemställt om anvisande av oförändrade anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag ansluter mig till kanslerns förslag men förordar, att stipendieanslaget avrundas uppåt med 37 kronor till 4,900 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1936/1937 anvisa

dels till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket ett reservationsanslag* av kronor 137,000;

dels till *Lunds universitet: Stipendier åt studerande* ett anslag av kronor 4,900;

dels ock till *Lunds universitet: Vissa ersättningar m. m.* ett anslag av kronor 3,800.

[79.] 16. **Lunds universitet: Inredningsarbeten m. m. för universitetsbiblioteket, reservationsanslag.** Till förevarande ändamål, som avser inredning m. m. av de lokaler vid universitetsbiblioteket i Lund, vilka vunnits genom de av 1933 års riksdag beslutade och numera avslutade om- och tillbyggnadsarbetena, har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 10,000 kronor. Den kostnadsutredning, som låg till grund för 1935 års riksdags beslut i ämnet, slutade på ett belopp av 44,000 kronor. Vid min anmälan av frågan i propositionen nr 76/1935 anförde jag, att jag förutsatte, att varje möjlighet till ytterligare nedbringande av kostnaderna tillvaratoges, samt underströk vikten av att konkurrerande anbud införskaffades icke blott från firmor på orten utan även från firmor på andra platser. I avvaktan på en närmare utredning härutinnan och med hänsyn till det statsfinansiella läget förordade jag, att anslaget för innevarande budgetår begränsades till det nyss angivna beloppet av 10,000 kronor. Riksdagen anslöt sig i skrivelse nr 118/1935 till det av Kungl. Maj:t i denna riktning framlagda förslaget och underströk tillika behovet av den av mig i utsikt ställda utredningen.

Byggnadsstyrelsen hemställde i skrivelse den 18 oktober 1934 om anvisande av ett anslag å 24,100 kronor till bestridande av kostnaderna för nedannämnda anordningar, vilka kostnader icke inräknats i det för ovan nämnda om- och tillbyggnadsarbeten av riksdagen beviljade anslaget:

Distanstermometeranläggning	kronor 1,100
Transformatorstation	» 5,000
Lokaltelefonanläggning	» 4,500
Rörpostanläggning	» 7,000
Magasinspannor för koleldning	» 6,500

Summa kronor 24,100.

Framställningen, som i huvudsak tillstyrktes av *drätselnämnden* och *större akademiska konsistoriet i Lund* samt, i utlåtande den 6 november 1934 av *kanslern för rikets universitet*, föranledde icke något förslag till 1935 års riksdag.

I skrivelse den 31 januari 1935 anmälde *byggnadsstyrelsen* att — då såväl magasinspannor för koleldning som transformatorstation i förevarande fall måste anses vara anordningar, som praktiskt taget vore oundgängligen påkallade, och då dessa anordningar måste utföras i samband med de då pågående om- och tillbyggnadsarbetena — styrelsen icke ansett sig kunna underlåta att, oaktat anslag för ändamålen icke äskats av 1935 års riksdag, vidtaga åtgärder för utförande av berörda tilläggsarbeten. Det vore tänkbart, att de anslagsmedel, som anvisats för byggnadsföretagets utförande, icke helt försloge till täckande av de av nämnda tilläggsarbeten betingade kostnaderna (11,500 kronor), vilket styrelsen ansett sig böra redan då bringa till Kungl. Maj:ts kännedom.

Kanslern har nu i skrivelse den 18 september 1935 gjort framställning om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 45,500 kronor till inredningsarbeten m. m. vid universitetsbiblioteket.

Av kanslerns skrivelse och därvid fogade handlingar framgår, att den ytterligare utredning, som byggnadsstyrelsen med anledning av departementschefens uttalande i ovannämnda proposition verkställt, utvisat, att de tidigare till 44,000 kronor beräknade kostnaderna för hyllor, bord, stolar, bokvagnar och gardiner skulle kunna nedbringas med 5,000 kronor till 39,000 kronor. Då 1935 års riksdag anvisat 10,000 kronor för ändamålet, skulle alltså ytterligare erfordras ett belopp av 29,000 kronor.

Härutöver har emellertid hemställts om ett anslag av 5,000 kronor till anskaffande av nya skåp för kartor och planscher m. m. Till stöd för detta förslag har av överbibliotekarien anförts, att bibliotekets nuvarande kartskåp icke kunde rymma ytterligare accession, och även för samlingarna av planscher och porträtt erfordrades lämpliga skåp.

Vidare har hemställts om utverkande av anslag med dels 4,500 kronor för anordnande av ny helautomatisk lokaltelefonanläggning, avsedd för bibliotekets samtliga avdelningar, dels ock 7,000 kronor för anordnande av rörpostanläggning mellan låneexpeditionen och nybyggnadens olika våningar. Genom dessa anläggningar skulle kommunikationen mellan olika delar av biblioteket i hög grad underlättas, personalen sparas och en snabbare expediering åstadkommas.

Summan av de ovannämnda beloppen utgör det av kanslern äskade anslaget av 45,500 kronor.

Enligt vad jag under hand inhämtat från byggnadsstyrelsen torde möjlighet finnas att inom ramen av de redan beviljade anslagsmedlen till om- och tillbyggnad av universitetsbiblioteket i Lund inrymma kostnaderna för ovan-

Departementschefen.

nämnda såsom oundgängliga karakteriserade anordningar med magasinspannor för koleldning och transformatorstation. Jag vill framhålla, att förstnämnda anordning beräknats minska bränslekostnaden med omkring 1,000 kronor per år — vilket innebär, att merkostnaden för de koleldade pannorna skulle kunna vid en räntefot av 5 procent amorteras under 8 år — samt vidare att transformatoranläggningen antages komma att medföra viss minskning av kostnaderna för den årliga strömförbrukningen. Vad sålunda förekommit torde icke behöva föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

De nytillkomna kraven på rörpostanläggning och utbyggande av det nuvarande lokaltelefonsystemet i biblioteksbyggnaden anser jag mig icke nu kunna förorda.

Vad därefter angår föreliggande förslag om anvisande av medel till inredning av de nya bibliotekslokalerna, har den utredning, för vilken jag uttalade mig i 1935 års åttonde huvudtitel, resulterat i en kostnadsbeskränkning med 5,000 kronor. De totala kostnaderna skulle således belöpa sig till 39,000 kronor i stället för 44,000 kronor. Universitetsmyndigheterna hava nu anhållit om anvisande av det anslagsbelopp av 29,000 kronor, vilket alltså skulle erfordras utöver det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 10,000 kronor. Jag vill tillstyrka, att för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av 20,000 kronor för nästa budgetår. Om behov därav befinnes föreligga, torde ytterligare erforderliga medel kunna anvisas ett följande år.

Vad till sist angår förslaget om beredande av medel med 5,000 kronor till anskaffande av nya skåp för förvaring av kartor och planscher m. m., är, såvitt jag kan finna, detta anslagsbehov ej föranlett av den ovannämnda om- och tillbyggnaden utan har framförts vid sidan härav. Enligt min mening bör biblioteket hava möjlighet att med hjälp av sitt löpande anslag till expenser tillgodose ändamål av denna art, och jag avstyrker därför nämnda förslag.

Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med 20,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Lunds universitet: Inredningsarbeten m. m. för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20,000.

[80.] 17. **Lunds universitet: Anskaffning av möbler och inventarier m. m. för vissa institutioner, reservationsanslag.** Under denna punkt anmäler jag nedannämnda tre förslag om anvisande av tillfälliga anslag till förevarande ändamål.

1. Väggskaåp och fristående montrar för historiska museet. Sedan större akademiska konsistoriet i Lund hos kanslern hemställt om utverkande

av proposition till 1934 års riksdag om anslag av 24,900 kronor till ifrågasvarande ändamål och kanslern i skrivelse den 10 oktober 1933 tillstyrkt, att ett anslag av 6,000 kronor ställdes till förfogande för budgetåret 1934/1935 för påbörjande av museets omordnande, föreslog Kungl. Maj:t 1934 års riksdag att för ändamålet anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000 kronor för budgetåret 1934/1935. Vid min anmälan av denna fråga (1934 års åttonde huvudtitel, punkt 71) erinrade jag bland annat, att byggnadsstyrelsen i avgivet utlåtande pekat på möjligheten att nedbringa kostnaderna. I avvaktan på en närmare utredning rörande den slutliga kostnadssumman borde medel ställas till förfogande för påbörjande av museisamlingarnas slutliga ordnande. Riksdagen anvisade i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för ändamålet för budgetåret 1934/1935 ett reservationsanslag av 3,000 kronor. Sedan kanslern i skrivelse den 25 september 1934 anmält, att en kompletterande utredning rörande kostnaderna för ifrågasvarande arbeten givit vid handen, att ytterligare 21,000 kronor vore erforderliga, anvisades för innevarande budgetår ett anslagsbelopp av 3,000 kronor för ändamålet.

Kanslern har nu i skrivelse den 18 september 1935 erinrat, att utöver de förut beviljade anslagsmedlen till förevarande ändamål erfordrades ytterligare 18,000 kronor. Med hänsyn till att professorn Rydbeck inginge i pensionsåldern redan i augusti 1937, syntes önskvärt, att beviljandet av återstoden av de erforderliga medlen icke utsträcktes över längre tidrymd än en treårsperiod. Kanslern hemställde därför, att för ändamålet ett reservationsanslag å 6,000 kronor ställdes till förfogande för nästkommande budgetår.

2. *Universalepidiaskop* för anatomiska institutionen. I samma skrivelse har kanslern hemställt om anvisande av 9,000 kronor för nästa budgetår till bestridande av kostnaderna för anskaffande av ett för anatomiska institutionens makroskopiska avdelning avsett universalepidiaskop av stort format. Eventuellt överskjutande kostnad torde enligt kanslern kunna bestridas med institutionens materiellanslag.

3. *Instrument m. m.* för den nya kemiska institutionen. Till uppförande av en byggnad m. m. för kemiska institutionen vid universitetet i Lund beviljade 1933 års riksdag ett belopp av 1,890,000 kronor, varav 129,400 kronor beräknades belöpa å instrument, maskiner och apparater, samt anvisade därav för budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 600,000 kronor. Av punkten 3 i bilaga 5 under utgifter för kapitalökning i 1935 års statsverksproposition framgår, att kostnaderna för den nya institutionsbyggnadens förseende med instrument, maskiner och apparater beräknades, bland annat på grund av valutaförhållandena, komma att höjas från 129,400 kronor till omkring 250,000 kronor. För att hålla de totala kostnaderna inom ramen av det tidigare av 1933 års riksdag beviljade anslagsbeloppet hade till följd härav de egentliga byggnadskostnaderna efter en omarbetning av ritningarna till institutionsbyggnaden minskats med om-

kring 120,000 kronor. Under berörda punkt 3 anförde jag, att jag icke funnit anledning till erinran mot sistnämnda beräkningar men att jag saknade anledning att för det dåvarande ingå på frågan om anslag till anskaffande av instrument, maskiner och apparater för den kemiska institutionen. För uppförande av en byggnad för sagda institution anvisade där- efter 1935 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag 500,000 kronor. Senare denna dag ämnar jag under utgifter för kapitalökning göra framställning om anvisande för nästa budgetår av återstoden av det belopp, som erfordras för byggnadens uppförande och dess fasta inredning m. m. Under denna punkt upptager jag till behandling frågan om anvisande av medel till instrument, maskiner och apparater för nämnda institution.

I skrivelse den 13 november 1935 har *kanslern* hemställt om utverkande av ett anslag å tills vidare 160,000 kronor för sistnämnda ändamål.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att byggnaden beräknas kunna tagas i bruk höstterminen 1937. Det vore således önskvärt, att större delen av ifrågavarande utrustning kunde vara inköpt under våren och sommaren 1937, när inflyttningen kunde påbörjas. Då emellertid inköp av vetenskapliga instrument i så pass stor omfattning fordrade grundliga förberedelser, vilka förutsatte att tillräckligt med tid kunde disponeras för beräkningar, offerter m. m., borde följaktligen större delen av den för instrumentinköp avsedda summan beviljas av 1936 års riksdag. En exakt beräkning av den i första hand erforderliga summans storlek kunde för närvarande ej presteras men uppskattades till i det närmaste $\frac{2}{3}$ av totalsumman, eller 160,000 kronor.

Från vederbörande vid universitetet i Lund har jag låtit införskaffa preliminära beräkningar rörande användningen av det nu äskade anslagsbeloppet. Av en i ämnet uppgjord, den 27 november 1935 dagtecknad promemoria inhämtas följande:

I den tidigare kostnadsberäkningen hade ej tillräckligt beaktats att den nya institutionen redan genom sin större volym komme att kräva ökad utrustning. Medan den nuvarande institutionen sålunda hade blott 3 tämligen små rum som förrådslokaler, hade den nya 7 stycken dylika och därjämte särskilda föreläsningsförråd.

Av de i tidigare kostnadsberäkning upptagna posterna för en första utrustning hade somliga höjts på grund av valutaförhållanden eller ny utredning, därvid ändrade lokalförhållanden kunde spela in. På grund av dessa skäl hade också nya poster tillkommit.

Icke upptagna vore i *organiska avdelningen* kostnaderna för anläggning för flytande luft, centrifug och fasta reostater för elektriska kopplingar samt i *organiska avdelningen* kostnaderna för optisk utrustning, elektriska mätinstrument (större delen), apparater för arbeten i större skala samt viss utrustning för föreläsningsändamål. Så måste exempelvis ny preparatsamling uppläggas i stället för den nuvarande, som i det väsentliga torde vara över 50 år gammal. Dessutom hade på en del poster de av valutaläget betingade kostnadsökningarna ej företagits.

Beträffande befintliga förråd erinrades därom, att dessa i stor utsträckning vore gemensamma för båda institutionerna. Nyinköpen vore, som också

ovan antytts, delvis betingade därav. I andra fall vore de befintliga apparaterna för gamla för att vidare användas (så exempelvis vågar, ugnar, torkskåp, motorer, reagensuppsatser), eftersom möjligheter att förbättra dessa under många år på grund av brist på anslag ej funnits. Slutligen nödvändiggjordes i vissa fall nyuppsättningen av övergång i större utsträckning till ånga och elektricitet (särskilt växelström) som kraftkällor. Men givetvis hade vid nedanstående beräkning förutsatts att all utrustning, som ej voro för gammal för att användas, skulle medtagas till det nya institutet.

Till förbättring och nyanskaffning av apparater av mera speciellt vetenskaplig karaktär komme anslag att begäras av 1937 års riksdag. Under en lång följd av år hade inga anslag till dylik apparatur utgått till institutionen trots många gånger därom gjord ansökan. Institutionens utrustning med vetenskapliga apparater vore för närvarande i hög grad — ja rent av otroligt — knapp och föråldrad.

Gemensamma kostnader.

Stora verkstaden	kronor	8,000	
Snickeri	»	4,000	
Projektionsapparat och dylikt för föreläsningar . . .	»	4,000	
Eldsläckningsapparater	»	1,000	17,000

Oorganiska avdelningen.

Reagensflaskor och burkar	kronor	4,000
Förrådsflaskor	»	1,000
Studiesamling och provutlämning (nyuppsättning av)	»	1,500
Blästrar, gasugnar och andra uppvärmningsanordningar av metall	»	3,850
Större kursens glasförråd	»	1,200
Svavelväterum-anordning	»	250
Mörkrum, anordning och plåttak	»	800
Analysvågar och andra	»	5,500
Viktsatser	»	450
Termostat och andra för konstant temperatur . . .	»	2,800
Småmotorer för växelström	»	1,500
Kylskåp och transportabel kylvagn	»	2,800
Diverse utrustning till laboratorium i fysikalisk kemi	»	3,600
Torkskåp för elektricitet och för gas	»	5,000
Vattenbad av koppar för gas och elektricitet . . .	»	800
Stativ och liknande för kurs och föreläsningsavdelning	»	1,200
Belysningsanordning för analysvågar etc.	»	300
Varmvattenapparater	»	300
Specialapparat för »ledningsförmåge-vatten»	»	800
Instrumentsvarv och anordning för tillverkning och provning av elektriska instrument	»	2,600
Starkströmsreostat för magnetrum	»	600
Fältnättningsanordning för magnetrum	»	1,200
Syrefasta kärl	»	500
Gasbomber	»	300
Transportvagnar för gasbomber, generatorer och dylikt	»	500

Elektriskt ugnsrum, utrustning	kronor	3,600	
Röntgen, utrustning i första etapp	»	12,500	
Grovarbetsrum, arbetsmaskiner	»	2,000	
Diverse elektrisk mätapparatur	»	3,500	
Diverse optisk apparatur	»	6,000	
Skriv- och räknemaskiner	»	1,500	72,450

Organiska avdelningen.

Apparater av enklare slag (mest glasvaror)	kronor	6,000	
Vanliga kemikalier	»	4,500	
Förrådsflaskor och burkar	»	1,500	
Större glasapparatur för prepareringsarbeten eller för undervisningen	»	1,500	
Föreläsningarna:			
a. glas och dylikt	»	3,000	
b. kemikalier	»	2,000	
c. flaskuppsättning	»	700	
Reagensuppsättningar	»	6,600	
Brännare, blästrar och dylikt	»	1,500	
Stativ, verktyg och grövre utrustning	»	2,900	
Torkskåp av olika slag, ånga, gas och elektricitet	»	5,200	
Termostater med tillbehör samt inrättningar för konstant temperatur	»	2,300	
Elektriska värmeplattor och dylikt	»	1,000	
» mätapparater, motstånd	»	2,000	
Vågar	»	3,500	
Ugnar och andra uppvärmningsapparater av metall	»	4,600	
Kokbad för elektricitet och gas	»	800	
Autoklav, centrifug, press	»	3,000	
Utrustning till mindre mekanisk verkstad	»	3,500	
Motorer, pumpar	»	4,200	
Lösa lampor	»	700	
Mörkrumsutrustning	»	600	
Skakapparater, transmissioner etc.	»	1,500	
Syrefasta kärl	»	600	
Vagnar och kärror för transporter av varor och apparater	»	800	
Diverse förvaringskärl av metall	»	700	
Skriv-, räknemaskiner och diverse kontorsutensilier	»	1,000	66,200
			Summa kronor 155,650

Ovanstående siffror vore baserade dels på äldre kostnadsberäkningar, dels på företagen nyinventering av befintliga förråd och slutligen på tillgängliga katalogpriser. Inga nya offerter hade kunnat inhämtas, vilket i många fall ej skulle ha varit möjligt, eftersom nödvändiga detaljskisser i regel ej vore utarbetade och lokaliteternas utrustning ännu ej vore överallt definitivt fastlagd.

Från vederbörande vid universitetet har senare meddelats, att till tidigare beräknade kostnader måste läggas minst 10,000 kronor för institutets köldutrustning.

Med hänsyn till de av kanslern anförda skälen biträder jag förslaget om anvisande för nästa budgetår av 6,000 kronor till anskaffande av *väggskåp och fristående montrar i historiska museet.* Departem-
entschefen.

Vad angår anskaffande av ett *universalepidiaskop*, är jag icke beredd att tillstyrka anslag för ändamålet. Det synes icke uteslutet att bestrida kostnaderna ur institutionens materielanslag med bidrag tillika från reservfonden.

Vad till sist angår förslaget om anvisande av medel till *instrument m. m. för den nya kemiska institutionen*, synes mig den föreliggande utredningen ej på ett tillfredsställande sätt ådagalägga, att ett så betydande belopp som 250,000 kronor verkligen erfordras härför. Av den promemoria, som jag, enligt vad ovan anförts, införskaffat från vederbörande i Lund, framgår, att en avsevärd del av den beräknade höjningen från 129,400 kronor till 250,000 kronor torde belöpa på utrustning, som icke ingått i de tidigare kalkylerna. Valutaförhållandena synas sålunda endast till en del hava bidragit till att öka det ursprungligen beräknade kostnadsbeloppet. Av det föreliggande materialet kunna ej heller dragas några slutsatser rörande i vilken utsträckning redan befintlig utrustning kan tagas i anspråk för den nya kemiska institutionen. Det är nödvändigt, att uppgifter i detta hänseende förebringas vid nästa tillfälle, då anslag åskas för ändamålet.

Med hänsyn till det nu anförda och i avbidan på en mer klarläggande utredning i ämnet föreslår jag, att för nästa budgetår anvisas ett anslagsbelopp av endast 50,000 kronor för här ifrågavarande ändamål. Då byggnaden skall tagas i bruk först höstterminen 1937, torde det vara tillräckligt, om det belopp, som ytterligare må erfordras, anvisas för budgetåret 1937/1938.

Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av $(6,000 + 50,000 =) 56,000$ kronor. Föreskrift bör senare av Kungl. Maj:t lämnas, att ettvar av de under anslaget ingående beloppen skall betraktas såsom särskilt reservationsanslag.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Anskaffning av möbler och inventarier m. m. för vissa institutioner* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 56,000.

[81.] 18. **Lunds universitet: Restaurering av den av botaniska institutionens fysiologiska avdelning disponerade byggnaden m. m., reservationsanslag.** I skrivelse den 19 juli 1928 hemställde *kanslern*, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1929 års riksdag att anvisa ett anslag av 43,400 kronor för installation av värmeledning samt inredning av rum i och mo-

dernisering av den byggnad, som disponeras av botaniska institutionens fysiologiska avdelning, ävensom för inredning av museilokaler å botaniska museets vind.

Till grund för ifrågavarande förslag låg en av professorn i botanik H. Kylin hos större akademiska konsistoriet gjord och av vederbörande universitetsmyndigheter tillstyrkt framställning, av vilken inhämtas följande:

Uppvärmningen skedde för närvarande medelst kaminer, men för att hålla bränsleåtgången nere kunde uppvärmningen ej ske i den utsträckning, som önskvärt vore för arbetenas jämna gång inom institutet. I stort sett komme bränslekostnaderna efter införande av centraluppvärmning att täckas av det anslag, som redan stode institutet till förfogande för uppvärmning. Vinsten bleve emellertid en jämnare uppvärmning och en uppvärmning av flera rum för samma kostnad som tidigare.

Nyinredningen av rum åsyftade i första hand att skaffa eget laboratorium åt institutets föreståndare. För det dåvarande stode till dennes förfogande endast ett skrivrum, men det vore ju uppenbart orimligt, att föreståndaren för ett fysiologiskt institut ej disponerade över eget laboratorium. Vidare behövdes ett eget rum för amanuensen. Båda dessa nu antydda utvidgningar möjliggjordes därav, att institutet fått fyra nya rum till sin disposition, vilka upptoges av museisamlingar, som emellertid skulle överflyttas till botaniska museibyggnaden. Två av de fyra nya rummen skulle användas till laboratorium för föreståndaren och till amanuensrum, de två andra till kurssalar, varigenom två rum, som nu vore kurssalar, kunde få annan och lämpligare användning. Det ena av dessa skulle bli biokemiskt laboratorium, där tillfälle kunde givas för bakteriologiska studier och för sterilisering av närlösningar för renkulturer av bakterier, svampar eller alger, det andra skulle uppdelas så att därav erhöles dels ett vågrum för biokemiska laboratoriet, dels ett fotografiskt mörkrum och dels ett enskilt arbetsrum. Vid inredningen av de nytillkomna rummen vore det nödvändigt att inleda gas, vatten och elektricitet. Härtill komme nymålning av rummen. Även övriga rum i institutet vore i behov av ommålning efter de skador, som inlägget av centralvärmeledning åstadkomme.

På vinden skulle inredas ett mindre växthus. Ett sådant vore nödvändigt för att på institutet kunna bedriva växtfysiologiska undersökningar.

För att kunna överflytta de museisamlingar, som för närvarande funnes i den byggnad, som tillhörde fysiologiska avdelningen, till museibyggnaden fordrades, att ett par rum på dennas övre vind inreddes. Härför erforderliga kostnader ävensom kostnaderna för överflyttandet av ovannämnda samlingar och i samband därmed stående omändring av en del skåp vore upptagna i den begärda summan.

Ur det framställningen medföljande kostnadsförslaget må följande sammanställning meddelas.

Centralvärmeledning	kronor 13,600
Mureriarbeten, ritningar, kontroll och oförutsedda utgifter i samband med värmeledningen	» 2,400
Nyinredning av rum	» 5,050
Måleriarbeten	» 8,700
Mindre växthus på vinden i fysiologiska avdelningens byggnad	» 2,600

Kostnader för nyinredningar å museibyggnadens vind jämte flyttning av museisamlingarna från fysiologiska avdelningens byggnad	kronor 10,000
Oförutsedda utgifter	» 1,050
	Summa kronor 43,400.

Byggnadsstyrelsen anförde i utlåtande den 6 september 1928 följande:

Byggnadsstyrelsen funne det i hög grad önskvärt, att det nuvarande uppvärmningssystemet med kaminer utbyttes mot centraluppvärmning. I fråga om ritningsförslaget ville styrelsen emellertid erinra, att det förefölle som om vid utarbetandet de ifrågasatta omändringarna av byggnadens plananordning icke blivit iakttagna, vilket förhållande dock näppeligen komme att inverka på anläggningskostnaden. Beräkningen av denna funne styrelsen skälig.

Den föreslagna inredningen av vindslokaler i botaniska museet för att därigenom erhålla uppställningsplats för vissa samlingar syntes styrelsen innebära en billig och ändamålsenlig lösning av frågan. Styrelsen ville därför tillstyrka, att den komme till utförande.

Då i handlingarna icke uppgäves vilka rum, som genom samlingarnas förflyttning skulle bli disponibla för annat ändamål, och ej heller angäves de olika rummens nuvarande och blivande användning, hade styrelsen endast granskat de företedda kostnadsberäkningarna, beträffande vilka styrelsen ej funne skäl till erinran.

Styrelsen finge för sin del tillstyrka framställningen. Dock borde, innan arbetena igångsattes, fullständiga ritningar och arbetsbeskrivningar underställas byggnadsstyrelsens granskning och godkännande.

Framställningen föranledde icke något Kungl. Maj:ts förslag till 1929 års riksdag. Den återupprepades vid flera tillfällen under de efterföljande åren men resulterade ej heller då i något förslag till riksdagen.

Från behandlingen av ärendet under dessa år är anteckna, att *byggnadsstyrelsen* i utlåtande den 25 januari 1934 — sedan det till ärendet hörande ritningsförslaget förtydligats i avseende å de olika rummens och lokalernas blivande användning — förklarat sig icke hava något att erinra mot detsamma och ej heller mot de till 43,400 kronor angivna kostnaderna för ifrågavarande arbeten. Emellertid erinrade styrelsen, att i ifrågavarande kostnader ej inginge kostnader för laboratorieinredningar och därför erforderliga sanitära installationer.

I skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern* ånyo framlagt förslag i ämnet och därvid erinrat, att ifrågavarande byggnad uppförts i slutet av 1880-talet och aldrig blivit moderniserad. Behovet av ifrågavarande restaurering bleve alltmera trängande för varje år. Kanslern hemställde om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 43,400 kronor för ändamålet.

Av utredningen i ämnet framgår, att behovet av eget laboratorium för föreståndaren ansetts så trängande, att universitetet under läsåret 1934—1935 trätt i författning om inredandet av ett sådant. Kostnaderna härför hade beräknats till omkring 5,000 kronor. Dock ansåge sig universitetet

endast kunna förskottera denna summa, tills här föreliggande anslagskrav blivit av statsmakterna beviljat. Någon nedprutning på den begärda summan, 43,400 kronor, hade därför ej kunnat vidtagas.

Departementschefen.

Ovanstående förslag är, som synes, ett önskemål, som flerfaldiga gånger framförts från universitetets sida men hittills icke kunnat vinna beaktande. Det ansträngda statsfinansiella läget har lagt hinder i vägen för förslaget genomförande under de senaste budgetåren. Jag har låtit övertyga mig om att den nuvarande uppvärmningen av ifrågavarande lokaler, vilken, som nämnts, sker medelst kaminer, är synnerligen otillfredsställande och i hög grad försvårar arbetet vid institutionen. Det synes mig nödvändigt att nu tillmötesgå förslaget om anordnande av värmeledning i institutionen. Vad beträffar förslaget i övrigt, vilket väsentligen går ut på att bereda något större och mer ändamålsenliga lokaler åt institutionen, har jag inhämtat, att institutionen nu arbetar under trycket av otillräckliga lokalutrymmen, vilka förr eller senare måste förbättras. Det synes även ur ekonomisk synpunkt vara att föredraga, att dessa arbeten utföras i samband med de installationsarbeten, som föranledas av införandet av värmeledning. Jag anser mig därför böra tillstyrka även denna del av förslaget.

Kostnaderna för ifrågavarande restaureringsarbeten hava beräknats till 43,400 kronor, varvid hänsyn dock icke tagits till utgifter för laboratorieinredningar och därför erforderliga sanitära installationer. Emellertid har universitetet redan förskotterat ett belopp av, enligt vad jag under hand inhämtat, i runt tal 4,900 kronor för bestridande av kostnaderna för inredning av laboratorium åt föreståndaren. Jag tillstyrker för min del, att förevarande anslag beräknas till 40,000 kronor och förutsätter, att detta belopp skall bli tillräckligt för bestridande av samtliga de med ovanberörda arbeten föränade kostnader. Lämpligen bör anslaget anvisas såsom reservationsanslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Restaurering av den av botaniska institutionens fysiologiska avdelning disponerade byggnaden m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40,000.

[82.] 19. **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag är under budgetåret 1935/1936 uppfört med 668,700 kronor. I den av 1935 års riksdag för institutet fastställda avlöningsstaten, vilken är uppdelad på två avdelningar, finnas uppförda bland annat följande anslagsposter, nämligen *dels* under avdelningen I. Professorer och lärare m. fl. en anslagspost å tillhopa 219,800 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, i vilken bland annat ingår en delpost å 84,800 kronor till arvoden till biträdande lärare

m. fl., *dels ock* under avdelningen II. Vissa tjänstemän vid institutet och dess institutioner m. m. en anslagspost å förslagsvis 82,600 kronor till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat ävensom en anslagspost å förslagsvis 4,342 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Summan under avdelningen I utgör 564,400 kronor och under avdelningen II 104,300 kronor.

Kanslern för rikets universitet har i skrivelse den 18 september 1935 gjort framställning om anvisande av anslag till förevarande ändamål under nästa budgetår. I denna skrivelse har kanslern beträffande de principer, han följt vid vägandet av institutets behov på olika områden, anført i stort sett samma synpunkter, för vilka redogjorts ovan under punkten 71, samt med utgångspunkt härifrån förordat följande ökningar av förevarande anslag:

1) Lärare vid vissa specialkurser i medicin	kronor	3,900
2) » » kurser i lungtuberkulosens igenkännande »	»	3,000
3) Läkare vid rådgivningsbyrån i uppfostringsfrågor vid pediatrika kliniken å Norrtulls sjukhus	»	2,000
4) Amanuens vid ortopediska kliniken och polikliniken (förste amanuens).	»	3,000
5) Tekniskt biträde vid farmakologiska institutionen (B 7) . . »	»	3,243
6) Tekniskt biträde vid nervkliniken (B 7)	»	3,243
7) » » » ortopediska kliniken (B 4)	»	2,787
8) Bestridande av vaktmästargöromål vid biblioteket	»	1,200

Summa kronor 22,373

vilket belopp borde avrundas till 22,300 kronor.

Såsom en konsekvens av inrättandet av den under 7) upptagna biträdesbefattningen skulle en i avlöningsstaten nu upptagen post å 1,450 kronor till arvode åt ett extra tekniskt biträde för den kliniska och polikliniska undervisningen i ortopedi vid vanförelanstalten bortfalla.

Nettoökningen å anslaget skulle således bliva 20,850 kronor.

Av kanslerns skrivelse och därvid fogade handlingar framgår följande beträffande de nyssnämnda förslagen om anslag till lärare vid kurser i lungtuberkulosens igenkännande samt till tekniska biträden vid farmakologiska institutionen respektive nervkliniken:

Lärare i kurser för lungtuberkulosens igenkännande. Lärarkollegiet vid institutet har framlagt förslag till förevarande ändamål. Av kollegiets framställning inhämtas följande:

I ett den 27 september 1934 avgivet yttrande hade lärarkollegiet vid karolinska institutet ansett sig icke kunna tillstyrka en av sanatorieläkarföreningen gjord framställning om utökning av undervisningen i tuberkuloslära. Skälet härtill hade icke varit, att kollegiet hade annan mening än sanatorieläkarföreningen i fråga om önskvärdheten av att de utexaminerade läkarna besatte bättre kunskaper i detta avseende, utan att kollegiet förmenat, att undervisningen även i åtskilliga andra delar av invärtesmedicinen icke vore tillfredsställande och att fördenskull en allsidig utredning av hur undervisningen i invärtes medicin lämpligast borde ordnas måste föregå beslut

om en ensidig utökning av den obligatoriska undervisningen beträffande tuberkulos. Då sålunda ett avgörande därvidlag måste uppskjutas, vore det så mycket viktigare, att den frivilliga kurs i lungtuberkulosens igenkännande, med vilken institutet förbättrat undervisningen i tuberkulos sedan en rad av år, icke måtte inställas. Fara hotade därför, då det docentstipendium, som sedan ett antal år varit förbundet med skyldigheten att hålla dylika kurser, icke längre kunde disponeras för detta ändamål. Då kollegiet funne det uppenbart, att det vore till synnerlig skada för undervisningen, om icke denna frivilliga kurs fortfarande kunde ges, ansåge kollegiet nödvändigt, att ett särskilt anslag av riksdagen beviljades till arvode åt kompetent docent för hållande av tre dylika kurser årligen. Detta antal torde vara det minsta, som kunde hållas, om samtliga medicine kandidater skulle få tillfälle att åtnjuta berörda undervisning; deltagarnas antal finge nämligen icke vara för stort, om med kursen avsedd träning skulle kunna meddelas. Kurserna syntes böra erhålla samma omfattning som hittills. Varje kurs borde alltså omfatta 25 undervisningstimmar. Efter en beräkningsgrund av 40 kronor för timme, skulle totalkostnaden för de tre kurserna komma att uppgå till 3.000 kronor.

Tekniskt biträde vid farmakologiska institutionen. Lärarkollegiet har framlagt förslag om anställande av ett tekniskt biträde vid förevarande institution med placering i lönegrad B 7. Till stöd härför har lärarkollegiet anfört följande:

Lärarkollegiet hade vid flera föregående tillfällen och senast år 1934 gjort framställning om inrättande av ett tekniskt biträde vid institutets farmakologiska avdelning. Det vore för undervisningens rationella bedrivande, för löpande expeditiönsarbete och icke minst för det vetenskapliga arbetet vid institutionen i hög grad behövt att erhålla ett tekniskt biträde. Institutionens föreståndare professor G. Liljestrand hade redan år 1929 framhållit behovet härav. Med den utveckling, amanuensplatserna fått i vårt land, kunde de betraktas som utbildnings- och forskningsplatser. Det låge i sakens natur, att med den starka omsättningen av innehavare å dessa platser föga direkt nytta för institutionen och det löpande arbetet skulle erhållas av amanuensen. Ett tekniskt biträde vore därför synnerligen behövt. Dess tid skulle väsentligen komma att tagas i anspråk för avläsningar vid försök, för utförande av gasanalyser samt för beredandet av lösningar för farmakologiskt och kemiskt bruk. Skulle därutöver någon tid bliva disponibel, skulle biträdet hava att fullfölja upprättandet av ett kortregister över institutionens mycket omfattande samling av särtryck, ett arbete, vartill tidigare arbetslöshetsmedel beviljats. Statsmakterna hade förut beaktat behovet av tekniskt biträde för åtskilliga institutioner, som vore alldeles likartade med den farmakologiska, exempelvis de fysiologiska, histologiska och patologisk-anatomiska avdelningarna vid universiteten och karolinska institutet, och kollegiet vågade därför upprepa sin tidigare hemställan, att samma förmån bereddades karolinska institutets farmakologiska avdelning.

Tekniskt biträde vid nervkliniken. Lärarkollegiet har framlagt förslag om anställande av ett ordinarie tekniskt biträde vid denna klinik med lön enligt lönegraden B 7. Till stöd härför har åberopats vissa av professorerna Nils Antoni åren 1934 och 1935 gjorda framställningar, varav inhämtas följande:

I ett stort antal stater i Europa och Amerika funnes sedan många år neurologiska forskningsinstitut, många av dem av mycket stora dimensio-

ner och med högt utvecklad organisation. Institutet av denna art i Tyskland och Österrike hade efter kriget blivit till största delen berövade sina inhemska hjälpkällor och hade kunnat räddas endast tack vare amerikansk frikostighet. I vårt land funnes ingenting i denna väg. För få, om ens för någon av de kliniska disciplinerna hade det anatomiska studiet en så central betydelse som för neurologien. Den »anatomisk-kliniska» jämförelsen vore denna vetenskapsgrens grundläggande metod, vars arbete hittills endast påbörjats och som i framtiden måste komma att bli ännu viktigare och mera fruktbärande än hittills. Det neurologisk-anatomiska studiet hade till största delen andra riktpunkter och intressen än den allmänna och speciella patologien, nämligen det lokalisatoriska. Under lång tid fortgående, systematisk insamling av material och likaså systematisk bearbetning av detsamma i de aktuella frågeställningarnas tjänst måste göras möjliga, för att resultat av större räckvidd skulle kunna förväntas. På ingen av institutets institutioner hörde detta, över hela världen nu så aktuella studium med större fog hemma än på dess neurologiska klinik, landets enda. Nödorftigt utrymme funnes å klinikens lokaler på serafimerlasarettet, men bristande tillgång på underordnad arbetskraft och tekniskt biträde reste oöverstigliga hinder. Utan överdrift kunde sägas, att nervkliniken fyllde sin uppgift som specialinstitution, först sedan den blivit försedd med de nödvändigaste tekniska resurserna.

Det vore ett neurologiskt forskningsinstitut av allrå blygsammaste dimensioner, institutet skulle få genom anställandet av en ordinarie preparatris vid neurologiska kliniken och en samtidigt begärd ökning i materielanslaget med 500 kronor, men även ett institut av denna låga storhetsordning skulle kunna uträtta ett viktigt arbete i forskningens och därmed även undervisningens tjänst.

Statskontoret har i utlåtande den 21 oktober 1935 avstyrkt ovanberörda förslag om iurättande av tre nya befattningar som tekniska biträden. Som motiv härför har ämbetsverket anført, att dessa frågor så sent som i 1935 års åttonde huvudtitel förelegat till prövning, därvid departementschefen förklarat sig under rådande förhållanden icke kunna biträda ifrågavarande förslag.

Av kanslerns i förenämnda skrivelse framlagda förslag äro enligt min mening de tre, för vilkas motivering jag ovan närmare redogjort, av beskaffenhet att böra nu föreläggas riksdagen. Beträffande de övriga, som jag för närvarande finner mig förhindrad att upptaga, tillåter jag mig hänvisa till handlingarnas innehåll.

Departementschefen.

Utredningen ger vid handen, att ett docentstipendium, med vilket varit förenat skyldighet att hålla frivilliga kurser i lungtuberkulosens igenkännande, icke längre kan disponeras för detta ändamål. Med hänsyn härtill och i betraktande av den speciellt för vårt land utomordentliga betydelsen av en god läkarutbildning i tuberkuloslära, anser jag mig böra förorda, att särskilda anslagsmedel anvisas till bestridande av kostnaderna för nämnda kurser. Jag har ingenting att erinra mot anslagsberäkningarna och tillstyrker därför, att ett belopp av 3,000 kronor avses för ändamålet.

Det är otvivelaktigt, såsom kanslern framhållit, en angelägen sak, att föreståndarna för vederbörande institutioner och kliniker, i den mån ett konstant behov härav visas föreligga, beredas arbetshjälp genom anställande av tekniska biträden. Det missförhållandet hotar eljest inträda, att berörda inrättningars för vetenskapligt arbete av mera kvalificerat slag avsedda personal drages från sina egenliga arbetsuppgifter för att besörja löpande göromål av enklare art. För närvarande äro vid institutet anställda fyra tekniska biträden i lönegraden B 7, nämligen vid patologisk-anatomiska institutionen samt vid histologiska och fysiologiska institutionerna ävensom vid obstetriska kliniken å allmänna barnbördshuset, samt två tekniska biträden i lönegraden B 4 vid serafimerlasarettets kliniska laboratorium. Kanslern har nu bland annat föreslagit, att ett tekniskt biträde i lönegraden B 7 skulle anställas vid farmakologiska institutionen. Det är ett sedan lång tid tillbaka aktuellt önskemål, som kanslern härvid lämnat sitt stöd. Med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den verksamhet, som bedrivs vid denna institution, finner jag förslaget välgrundat och förordar detsamma.

Ett annat förslag, som jag vill biträda, är förslaget om anställande av ett motsvarande biträde vid nervkliniken. Med den betydelse, den neurologiska forskningen i våra dagar erhållit, är det ett viktigt intresse, att landets enda neurologiska klinik beredes mer gynnsamma arbetsbetingelser, än som nu äro för handen. Av utredningen i ämnet framgår, att bristen på tekniskt biträde utgör en allvarlig olägenhet för den vid kliniken på ifrågasvarande vittomfattande arbetsområde bedrivna forskningsverksamheten.

Jag föreslår alltså, att å personalförteckningen för institutet måtte upp föras ett tekniskt biträde vid farmakologiska institutionen och ett tekniskt biträde vid nervkliniken. Dessa biträden äro avsedda för mer kvalificerade arbetsuppgifter och böra därför i enlighet med hittills tillämpade principer placeras i lönegraden B 7.

Vid bifall till vad nu föreslagits bör ovannämnda delpost till arvoden till biträdande lärare m. fl. höjas med det belopp av 3,000 kronor, varmed skulle bestridas arvoden till lärare vid ovannämnda kurser i lungtuberkulosens igenkännande, och således uppföras med 87,800 kronor. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör i följd härav höjas med samma belopp till 222,800 kronor. Vidare bör den under rubriken II. Vissa tjänstemän vid institutet och dess institutioner m. m. uppförda anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat höjas med den med vederbörligt pensionsavdrag minskade lönen till två kvinnliga ordinarie befattningshavare i lönegraden B 7, d. v. s. från 82,600 kronor med i runt tal 6,400 kronor till 89,000 kronor.

I övrigt ifrågasätter jag icke någon annan ändring i fråga om dispositionen av förevarande anslag, än att anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän torde -- med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag vid sin anmälan av

för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført rörande grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under nästa budgetår ävensom till vad jag föreslagit beträffande tekniska biträden vid farmakologiska institutionen och vid nervkliniken — böra höjas från 4,342 kronor med i runt tal 2,700 kronor till 7,042 kronor.

Den av mig tillstyrkta anslagshöjningen utgör alltså $(3,000 + 6,400 + 2,700 =)$ 12,100 kronor. Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med $(668,700 + 12,100 =)$ 680,800 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels å personalförteckningen för vissa tjänstemän vid karolinska mediko-kirurgiska institutet och dess institutioner m. m. under rubriken vetenskapliga institutioner och inrättningar uppföra 1 tekniskt biträde vid farmakologiska institutionen och 1 tekniskt biträde vid nervkliniken, båda i lönegraden B 7;

dels höja den i avlöningsstaten för sagda institut under avdelningen I. Professorer och lärare m. fl. uppförda delposten till arvoden till biträdande lärare m. fl., nu 84,800 kronor, med 3,000 kronor till 87,800 kronor ävensom i anledning härav höja den under samma avdelning uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, från 219,800 kronor till 222,800 kronor;

dels höja den i samma avlöningsstat under avdelningen II. Vissa tjänstemän vid institutet och dess institutioner m. m. uppförda anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, nu förslagsvis 82,600 kronor, med 6,400 kronor till förslagsvis 89,000 kronor;

dels höja den under samma avdelning uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu förslagsvis 4,342 kronor, med 2,700 kronor till förslagsvis 7,042 kronor;

dels i anledning härav höja slutsumman under avdelning I av avlöningsstaten från 564,400 kronor till 567,400 kronor och under avdelning II av samma avlöningsstat från 104,300 kronor till 113,400 kronor samt avlöningsstatens slutsumma från 668,700 kronor till 680,800 kronor;

dels och till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* avkronor 680,800.

[83.] 20. **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m., reservationsanslag.** Förevarande anslag är nu uppfört med 121,300 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1935 utgår ur anslaget bland annat följande belopp, nämligen till materiel m. m. för pediatrika kliniken å Norrtulls sjukhus 400 kronor, för nervkliniken 500 kronor, för kirurgiska kliniken 2,000 kronor samt för oftalmiatrika kliniken 500 kronor.

I skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern* hemställt om höjning av förevarande anslag med 3,600 kronor till 124,900 kronor för beredande av ökning av de till ovannämnda institutioner utgående anslagsmedlen till respektive 500 kronor, 1,000 kronor, 4,000 kronor och 1,500 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår följande:

Som motiv för den föreslagna höjningen med 100 kronor av materielanslaget till *pediatrika kliniken å Norrtulls sjukhus* har anförts, att något skäl ej föreläge att sätta detta anslagsbelopp lägre än för övriga kliniker, vid vilka det utgjorde 500 kronor.

Den begärda ökningen med 500 kronor av materielanslaget vid *nervkliniken* vore nödvändig för att den vetenskapliga verksamhet skulle kunna komma till stånd, för vars bedrivande det under nästföregående punkt omförmälda nya tekniska biträdet vid denna klinik erfordrades.

Kirurgiska kliniken vore, liksom den medicinska, uppdelad på två avdelningar, en förlagd till serafimerlasarettet och en till Maria sjukhus. Omfattningen av undervisnings- och forskningsarbetet vid dessa båda avdelningar gjorde, att det nuvarande materielanslaget å 2,000 kronor vore alldeles otillräckligt. För innevarande budgetår, då anslaget utgjort 1,800 kronor, hade föreståndaren för den till Maria sjukhus förlagda avdelningen måst av egna medel förskjuta ett belopp av 700 kronor till täckande av materielkostnaderna, och endast genom särskilda inskränkande åtgärder hade det varit möjligt att undvika än större brist å anslaget. Ett ytterligare skäl till en ökning av anslagsmedlen föreläge i det förhållandet, att 1935 års riksdag beviljat en personlig professur i neurokirurgi för docenten Olivecrona, varigenom givetvis behovet av anslag till materiel för de kirurgiska avdelningarna segtrats. Materielanslaget torde böra bestämmas till 4,000 kronor. Till jämförelse kunde erinras, att motsvarande anslag för de medicinska avdelningarna utgjorde 8,000 kronor. Då de bägge kirurgiska avdelningarna arbetade självständigt var för sig under sin chef och vore förlagda på skilda håll, syntes det lämpligt, att nämnda anslag å 4,000 kronor fördelades på berörda avdelningar med ett till summan fixerat belopp för varje avdelning. Behovet av materiel för de båda avdelningarna torde kunna anses lika stort, och de syntes därför böra erhålla lika del i anslaget, d. v. s. 2,000 kronor vardera.

Slutligen har som skäl för den begärda höjningen med 1,000 kronor av materielanslaget för *oftalmiatrika kliniken* anförts, att det nuvarande beloppet, som fastställts på 1890-talet, i betraktande av vetenskapens utveckling och penningvärdets fall blivit fullkomligt otillräckligt och vidare, att anslaget till oftalmiatrika kliniken i Uppsala utginge med i det närmaste 2,000 kronor. Med sistnämnda belopp utginge ock anslaget till öronkliniken vid institutet.

Departementschefen. Jag biträder förslaget om en höjning med 100 kronor av materielanslaget vid pediatrika kliniken å Norrtulls sjukhus samt med 500 kronor av mot-

svarande anslag vid nervkliniken men håller före, att den erforderliga ökningen av ifrågavarande anslagsmedel vid kirurgiska och oftalmiatrika klinikerna torde kunna begränsas till 1,000 kronor, respektive 300 kronor. Anslagsposten till kirurgiska kliniken skulle härigenom komma att uppgå till 3,000 kronor, vilket belopp torde bära fördelas med hälften på vardera av avdelningarna vid serafimerlasarettet och Maria sjukhus, och anslaget för oftalmiatrika kliniken till 800 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring i fråga om dispositionen av förevarande anslag. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett med $(100 + 500 + 1,000 + 300 =)$ 1,900 kronor till 123,200 kronor ökat belopp.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel*
m. m. för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*
 avkronor 123,200.

[84.] 21. **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket, reservationsanslag.** Förevarande anslag är nu uppfört med 21,800 kronor.

Kanslern har i skrivelse den 18 september 1935 biträtt en av lärarkollegiet vid institutet hos kanslern gjord framställning om ökning av anslaget med 3,000 kronor till 24,800 kronor.

Såsom motiv för denna anslagsökning åberopas den starka prisfördyring å utländsk litteratur, som uppstått dels genom höjning av prenumerations- och boklådsprisen och dels på grund av den svenska valutans ställning i förhållande till åtskilliga utländska valutor. På grund av sagda prisfördyring hade biblioteket nödgats upphöra med prenumerationen på mer än 50 av de tidskrifter, som biblioteket tidigare ägt. För att fullständigt kompensera prisfördyringen skulle krävas en anslagsförstärkning på 7,000—8,000 kronor. Lärarkollegiet hade dock inskränkt sig till att begära, att anslaget höjdes med 3,000 kronor, vilket belopp vore erforderligt, för att biblioteket skulle kunna ånyo anskaffa åtminstone några av de mest efterfrågade publikationerna.

Kanslern har för egen del anført, att den situation, vari biblioteket blivit försatt genom att nödgas avbryta prenumerationen å ett antal för den medicinska forskningen viktiga tidskrifter, syntes påkalla förstärkning av anslaget. Det begärda beloppet torde vara fullt motiverat, även om valutaförhållandena skulle undergå ändring i för Sverige gynnsam riktning.

På grund av den svenska kronans försämrade läge i förhållande till vissa utländska valutor, vilket vållat en realminskning av de vetenskapliga bibliotekens inköpsmöjligheter, beslutade 1934 års riksdag att höja anslagen till bokinköp och bokbindning vid kungl. biblioteket samt vid universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund. Däremot ökades icke motsvarande anslagsmedel vid karolinska institutet. Den föreliggande utredningen ger nu vid handen, att institutets bibliotek, bland annat på grund av valutaläget, fått

Departement-
 chefschefen.

sina möjligheter att uppehålla kontakten med den periodiska medicinska litteraturen i utlandet i hög grad beskurna. Med hänsyn härtill biträder jag kanslerns föreliggande förslag om en höjning av anslaget med 3,000 kronor till 24,800 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 24,800.

[85.] 22. **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Allmän arkitektävling rörande nybyggnad för de teoretiska institutionerna m. m., reservationsanslag.** Flertalet av de teoretiska institutionerna vid karolinska institutet, nämligen de anatomiska, histologiska, fysiologiska, kemiska, farmakologiska, hygieniska, bakteriologiska och rättsmedicinska institutionerna samt institutionen för speciell patologi, ävensom institutets administrations- och bibliotekslokaler äro för närvarande inrymda i byggnaderna å tomten vid Hantverkaregatan 3 i Stockholm. Institutionen för allmän patologi däremot disponerar lokaler å Sabbatsbergs sjukhus.

I propositionen nr 232/1930 angående uppförande av nytt kliniskt sjukhus i Stockholm m. m. erinrades, att 1926 års sjukhuskommission karakteriserat de lokala förhållanden, under vilka karolinska institutet arbetade, såsom synnerligen otillfredsställande. Genom den avsevärda stegringen under den senaste tioårsperioden av antalet medicine studerande vid institutet hade en del åtgärder av mera provisorisk natur ansetts nödvändiga för att avhjälpa bristen på lämpliga och tillräckligt stora lokaler för institutets verksamhet. Omdömet om lokalförhållandena gällde även de teoretiska institutionerna.

Enligt kommissionens mening borde det stora målet vid lösandet av institutets byggnadsfråga vara att till en enhet sammanföra institutets nu i stor utsträckning spridda institutioner och kliniker. I enlighet härmed föreslog kommissionen, att samtliga dessa skulle förläggas till det tomtområde vid Norrbacka, som genom beslut av 1927 års riksdag ställts till förfogande för ändamålet. Såväl det kliniska sjukhuset som de teoretiska institutionerna skulle uppföras av staten och, vad anginge sjukhusklinikerna, i samarbete med Stockholms stad och län. Då det givetvis skulle vara förenat med stora kostnader att på en gång låta utföra alla erforderliga byggnadsarbeten, föreslog kommissionen, att dessa skulle uppdelas i tre etapper. I den första etappen skulle huvuddelen av det kliniska sjukhuset, som föresloges skola benämnas karolinska sjukhuset, komma till utförande. Av karolinska institutets teoretiska institutioner skulle i denna etapp medtagas allenast en patologisk institution. Den andra byggnadsetappen skulle omfatta återstående sjukhuskliniker. Den tredje etappen slutligen skulle avse

de teoretiska institutionerna, med undantag av nämnda, i första etappen ingående patologiska institution, samt de för institutets förvaltning och bibliotek avsedda lokalerna. Kommissionen framhöll emellertid, att förhållandena kunde komma att utveckla sig så, att det i en framtid kunde visa sig lämpligare att låta byggnaderna för sistnämnda inrättningar helt eller delvis komma till utförande före de sjukhuskliniker, som skulle uppföras i andra etappen. Detaljerat förslag hade av kommissionen uppgjorts endast beträffande de i första etappen ingående klinikerna och inrättningarna.

Departementschefen anslöt sig i huvudsak till det av kommissionen framlagda förslaget. Beträffande frågan om tillgodoseende av byggnadsbehovet för de teoretiska institutionerna anförde departementschefen, att — ehuru lokalerna för dessa institutioner vore föråldrade — så vore dock behovet av nya lokaler för dem icke så trängande som för vissa sjukhuskliniker. Det kliniska sjukhuset borde därför i överensstämmelse med kommissionens förslag i första hand komma till utförande.

I en inom riksdagen väckt motion (I: 333) hemställdes bland annat, att riksdagen, med förklarande att den icke funne sig beredd att nu taga slutgiltig ställning till det föreliggande förslaget, måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att de teoretiska institutionernas byggnadsfråga måtte så utredas, att riksdagen kunde bilda sig en mening såväl om denna frågas samband med karolinska sjukhuset som ock om de anslagskrav, vilka under den närmaste tiden för nämnda institutioner vore att förvänta från karolinska institutet.

I skrivelse nr 386/1930 uttalade riksdagen, att det syntes vara ostridigt, att karolinska institutet, landets största medicinska undervisningsanstalt, vore i trängande behov av bättre, rymligare och mera modernt inrättade och utrustade lokaler för att kunna meddela en fullgod läkarutbildning. Riksdagen hade icke funnit anledning frångå den tidigare av riksdagen hävdade ståndpunkten, att förevarande byggnadsfråga borde lösas efter enhetstankens princip. Riksdagen biträdde därför det föreliggande förslaget om de olika avdelningarnas sammanförande till en helhet å det av 1927 års riksdag till förfogande för ändamålet ställda området å Norrbacka. Beträffande den mot förslaget framförda anmärkningen, att utredning saknades rörande de teoretiska institutionernas byggnadsbehov och kostnaderna för beredande åt dem av nya lokaler, anförde riksdagen, att det under hela den tid, utredningen i ämnet pågått, aldrig varit fråga om annat än att i första hand tillgodose klinikernas byggnadsbehov. Det låge i sakens natur, att fullständiga nybyggnader för de teoretiska institutionerna komme att kräva ganska avsevärda kostnader. Men att redan nu uppgöra beräkningar för ett byggnadsföretag, som låge så långt i framtiden som detta, torde vara skäligen meningslöst. Då de, som vid institutet bure ansvaret för den teoretiska utbildningen, samfällt förordat frågans lösning på föreslaget sätt, måste det förutsättas, att de också gjort klart för sig, att de teoretiska institutionerna kunde tills vidare hjälpa sig fram utan omfattande nybygg-

nader. Riksdagen kunde därför icke tillmäta berörda invändning någon större betydelse.

I anledning av Kungl. Maj:ts i ovanberörda proposition framlagda förslag anmälde riksdagen i förevarande skrivelse, bland annat, att riksdagen beslutat, att ett nytt kliniskt sjukhus, benämnt karolinska sjukhuset, samt nya lokaler för karolinska institutets teoretiska institutioner skulle uppföras å Norrbackaområdet. I samma skrivelse anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa och för 1931 års riksdag framlägga en överarbetning av föreliggande förslag till byggnader för karolinska sjukhuset, i syfte att kostnaderna för byggnaderna måtte avsevärt nedbringas.

Förslag i sistnämnda riktning förelade Kungl. Maj:t riksdagen i propositionen nr 132/1931. I propositionen och riksdagens i anledning därav avgivna skrivelse nr 286 berördes icke frågan om byggnadsbehovet för de teoretiska institutionerna i annan mån, än att enligt propositionen karolinska institutets lärarkollegium i ett i ärendet avgivet utlåtande förklarat sig varmt förorda, att nybyggnaden för de teoretiska institutionerna måtte ske i omedelbar följd efter de i första byggnadsetappen ingående klinikerna. I sagda utlåtande anfördes, att med hänsyn till de svåra betingelser, under vilka de teoretiska institutionerna arbetade, ett alltför långt uppskjutande av dessas nybyggnadsfråga skulle nödvändiggöra omfattande provisoriska nybyggnader och förbättringar av de nuvarande lokalerna samt att genom de förbättringar av serafimerlasarettet, som företagits i avsikt att detsamma i ännu ett 30-tal år skulle kunna bibehållas såsom undervisningssjukhus, större möjligheter torde hava beretts att vidtaga åtgärder för uppförande av nya lokaler för de teoretiska institutionerna på ett tidigare stadium än från början antagits.

Av propositionen och riksdagsskrivelsen framgick, att totalkostnaden för första etappens byggnader skulle, fränsett utrustningskostnaderna, uppgå till 21,400,000 kronor, varav statens andel skulle utgöra i runt tal 11,900,000 kronor.

Statens organisationsnämnd anförde i sitt den 25 oktober 1932 avlätna betänkande med plan för statens byggnadsverksamhet under närmast kommande tioårsperiod, att nämnden med hänsyn till det samband, som ägde rum mellan frågan om tillfälliga utvidgningar av det nuvarande karolinska institutet och frågan om ordningen för bebyggelsen å Norrbackaområdet, ansett sig icke böra ingå på en närmare prövning av dessa spörsmål.

I skrivelse den 22 mars 1934 erinrade *lärarkollegiet vid karolinska institutet* om det ohållbara nödläge, i vilket här ifrågavarande institutioner sedan lång tid befunne sig, samt anhöll, att byggnadsstyrelsen måtte anmodas att verkställa utredning, innefattande preliminära ritningar och kostnadsförslag, rörande *dels* nybyggnader för institutet å Norrbackaområdet, *dels* ock tillbyggnad till institutets nuvarande lokaler vid Hantverkaregatan för

beredande av ökade laboratorieutrymmen. Framställningen åtföljdes av en utredning i ämnet av en av kollegiet för ändamålet tillsatt kommitté även som av yttranden från vederbörande institutionsföreståndare rörande utrymmesbehovet vid de olika institutionerna, för den händelse tillbyggnad kunde ske på den nuvarande tomten.

I sistberörda utredning anfördes bland annat, att de nuvarande institutionsföreståndarna icke deltagit i de tidigare faserna av utredningen av frågan om uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset samt att bristerna i institutets lokalutrymmen vore så väsentliga, att de, redan då nyssnämnda utredning påbörjades, borde hava föranlett ett upptagande av nybyggnader för laboratorierna i första etappen av utbyggnadsprogrammet för karolinska sjukhuset. Båda de föreslagna utredningsalternativen, å ena sidan nybyggnad å Norrbackaområdet och å andra sidan tillbyggnad å institutets nuvarande tomt, syntes vara förenliga med enhetstankens förverkligande, då ju serafimerlasarettets verksamhet komme att fortsätta under en lång tid.

Lärarkollegiets framställning tillstyrktes av *kanslern för rikets universitet* i utlåtande av den 27 april 1934.

Sedan Kungl. Maj:t den 18 maj 1934 fattat beslut i överensstämmelse med lärarkollegiets berörda framställning, avgav *byggnadsstyrelsen* med skrivelse den 18 oktober 1934 preliminär utredning av förevarande byggnadsfråga. I denna skrivelse anfördes, att styrelsen i samråd med representanter för lärarkollegiet utarbetat tre alternativa förslag i ämnet. Härvid hade styrelsen räknat med de för de olika institutionerna begärda golvytorna.

Innan jag redogör för byggnadsstyrelsens förslag, må erinras, att å karolinska institutets tomt vid Hantverkaregatan nu äro uppförda fyra med varandra sammanhängande byggnader, benämnda stora byggnaden (eller anatomibyggnaden), mellanbyggnaden, biblioteks- och bostadsbyggnaden samt lilla byggnaden. I stora byggnaden äro — förutom huvuddelen av de administrativa lokalerna ävensom panncentralen — inrymda anatomiska, histologiska, fysiologiska, farmakologiska och hygieniska institutionerna. Mellanbyggnaden upptages av de patologiska, bakteriologiska och kemiska institutionerna. Lilla byggnaden innehåller rättsmedicinska institutionen. Biblioteks- och bostadsbyggnaden innehåller — förutom utrymmen för bibliotek och vissa tjänstebostäder — även kamrerarexpeditionen.

Av byggnadsstyrelsens utredning framgår följande:

Alternativ A innebure, att det lokalbehov, som i programhandlingarna uppgivits, skulle tillgodoses på institutets nuvarande tomt.

Enligt detta förslag skulle de större institutionerna kvarligga i anatomibyggnaden, där de emellertid skulle utökas med de i denna byggnad befintliga lokalerna för de mindre institutionerna (farmakologiska, fysiologiska och hygieniska institutionerna), och den institution i mellanbyggnaden, för vilken ökat utrymme begärts, nämligen den kemiska, erhålla ökade lokaler

genom tillbyggnad i en eller annan form av denna byggnad. Anatomi-byggnaden skulle sålunda tagas i anspråk för anatomiska och histologiska institutionerna på så sätt, att norra delen av byggnaden disponerades av den förra institutionen och södra delen av histologiska institutionen. För övrigt skulle i denna byggnad kvarstanna de här belägna administrations-lokalerna, för vilka ingen utvidgning begärts, samt panncentralen.

För de farmakologiska, fysiologiska och hygieniska institutionerna skulle alltså nya lokaler behöva anskaffas genom en nybyggnad å tomten. Om hänsyn blott toges till dessa tre institutioner, skulle denna byggnad med fördel kunnat förläggas till en byggnadslänga utmed Hantverkaregatan, inlagd mellan och sammanbyggd med anatomibyggnaden och biblioteks- och bostadsbyggnaden. Då emellertid den kemiska institutionen tarvade en med 1,445 kvadratmeter utökad golvyta, vilken till största delen måste vinnas genom tillbyggnad av kemiska institutionen, innebure det nu föreliggande utredningsförslaget, att de nybyggnader, som behövdes för de tre förutnämnda institutionerna och den kemiska institutionen, sammanslagits till en byggnad med souterrainvåning och sex våningar, vilken skulle sträcka sig från mellanbyggnaden, som innehölle de patologiska, bakteriologiska och kemiska institutionerna, till biblioteks- och bostadsbyggnaden.

Den rättsmedicinska institutionen skulle utvidgas genom en tillbyggnad av den nuvarande institutionsbyggnaden. Denna tillbyggnad skulle innehålla sammanlagt omkring 625 kvadratmeter, fördelade på 4 våningar och källare.

Patologiska och bakteriologiska institutionerna skulle med bibehållen golvyta kvarligga i mellanbyggnaden.

De approximativa kostnaderna för genomförande av förslaget skulle belöpa sig till sammanlagt 2,200,000 kronor, varav 1,648,000 kronor komme på nybyggnadsarbeten och 552,000 kronor på ombyggnadsarbeten.

Ur stadsbildens synpunkt hade varit att förorda att bygga en länga med mindre höjd, förslagsvis 5 våningar, utmed Hantverkaregatan och tillbygga mellanbyggnaden för den kemiska institutionens behov. Då emellertid en sådan lösning av byggnadsfrågan på grund av de dåliga grundförhållandena givetvis skulle innebära en ökning av kostnaderna, hade styrelsen, med hänsyn jämväl till den korta tid, som stått styrelsen till buds för utredningen, ej ansett det nödvändigt att för den nu avsedda preliminära utredningen även utarbeta ett dylikt alternativ.

Alternativ B avsåge nybyggnader å Norrbackaområdet.

På ungefär samma plats som i arkitekten E. C. Westmans generalplan för Norrbackaområdet hade huvudbyggnaden tänkts skola förläggas. Den skulle innehålla ett huvudkomplex, omfattande administrations- och festivitetslokaler med en golvyta av omkring 2,850 kvadratmeter samt bibliotek och bokförråd med en golvyta av omkring 3,250 kvadratmeter. Denna huvudbyggnad skulle placeras på den höjd, som vore belägen i den nordvästra delen av det för karolinska institutets nybyggnader tilltänkta området. Från denna huvudbyggnad skulle sträcka sig två huvudflyglar i sydostlig riktning. Dessa flyglar skulle uppdelas med tvärställda byggnadskroppar, var och en eller två och två alltefter institutionernas storlek innehållande de olika institutionerna. Till den östliga flygeln skulle förläggas de fysiologiska, kemiska och farmakologiska institutionerna. Till den västliga flygeln skulle förläggas de anatomiska, histologiska, allmänt patologiska och hygieniska institutionerna.

Enligt en inom styrelsen upprättad approximativ, skrivelsen bilagd kostnadsberäkning, belöpte sig kostnaderna för detta alternativ till sammanlagt 8,800,000 kronor, fördelade med 8,470,000 kronor på byggnadsarbeten och 330,000 kronor på planeringar, vägar m. m. I den beräknade kostnaden inginge den begärda festivitetslokalen med en kostnad av 460,000 kronor. Värdet av karolinska institutets nuvarande tomt kunde preliminärt uppskattas till 3,725,000 kronor.

Beträffande *alternativen A och B* ville byggnadsstyrelsen framhålla följande.

Alternativ A innebure en lösning, som — om den ur stadsbildens synpunkt skulle kunna godtagas — medförde en ökning av de till omkring 2,200,000 kronor beräknade kostnaderna för förslagets genomförande. Denna lösning kunde emellertid ej betraktas annat än som ett provisorium dels med hänsyn till att institutet enligt föreliggande plan för karolinska sjukhusets utbyggnad skulle få sin lokalfråga definitivt löst i samband med detta och dels med hänsyn till att frågan om Hantverkaregatans breddning och om bättre anslutning än den nuvarande mellan Hantverkaregatans början och Norr Mälarstrand stode på dagordningen. En sådan stadsplaneändring skulle beröra huvuddelen av institutets nuvarande område. Det syntes därför styrelsen kunna med skäl ifrågasättas, huruvida det kunde vara välbetänkt att nu nedlägga en så avsevärd kostnad på ett tämligen kortvarigt provisorium.

Alternativ B, som kostnadsberäknats till 8,800,000 kronor, syntes styrelsen vara ett alltför stort ekonomiskt projekt att i ett sammanhang genomföras. Även om härvid betydliga nedskärningar i programmets fordringar skulle kunna vidtagas för att minska kostnaderna, vilken åtgärd byggnadsstyrelsen för övrigt för sin del ansåge vara av behovet påkallad, syntes det ej ligga inom möjlighetens gräns att nedbringa kostnaderna på så sätt, att styrelsen skulle anse sig kunna tillstyrka ett genomförande inom den närmaste framtiden av hela detta byggnadsprojekt.

Med hänsyn härtill hade byggnadsstyrelsen ansett sig böra låta utarbetta ytterligare ett förslag. Detta förslag, *alternativ C*, innebure, att de anatomiska och histologiska institutionerna skulle beredas plats i anatomibyggnaden enligt alternativ A. Den kemiska institutionen i mellanbyggnaden skulle tagas i anspråk för den hygieniska institutionen och den rättsmedicinska institutionen skulle utbyggas enligt alternativ A. Patologiska och bakteriologiska institutionerna skulle kvarligga enligt samma förslag. För de fysiologiska, kemiska och farmakologiska institutionerna skulle utföras den östliga flygelbyggnaden å Norrbackaområdet i det i alternativ B skisserade huvudkomplexet.

Kostnaderna för alternativ C hade beräknats till omkring 3,600,000 kronor.

Med hänsyn till att detta förslag innebure en provisorisk lösning av lokalfrågan för de vid Hantverkaregatan kvarblivande institutionerna, som vore fullt jämförbar med alternativ A, och att för de tre sistnämnda institutionerna en definitiv lösning erhöles, medförande en sammanlagd yta, som med 3,000 kvadratmeter överstege golvytorna för dessa institutioner enligt alternativ A, ansåge styrelsen de merkostnader, som alternativ C medförde,

i jämförelse med alternativ A, eller omkring 1,400,000 kronor, vara väl försvarade.

Styrelsen, som till fullo insåge det trängande behovet av att institutets institutioner bereddes ökade och förbättrade lokaler, ansåge för sin del, att institutets byggnadsfråga borde för det närvarande lösas enligt alternativ C. Styrelsen ville emellertid påpeka, att den nu föreliggande utredningen vore att betrakta endast såsom preliminär. Styrelsen förutsatte därför, att utrymmesbehovet vid den fortsatta, slutliga utredningen gjordes till föremål för den strängaste prövning. Styrelsen hölle nämligen före, att inskränkningar i lokalutrymmena borde kunna åstadkommas, så mycket hellre som möjligheter till framtida utvidgningar genom tillbyggnader vore särdeles väl tillgodosedda och några utrymmen alltså ej behövde redan nu tilltagas för att kunna förslå för överskådlig framtid.

För verkställandet av fullständig utredning av den omfattande byggnadsfrågan — vilken utredning styrelsen, för att problemet måtte bli så allsidigt som möjligt belyst, tänkte sig böra anordnas i form av tävlan mellan svenska arkitekter — och vidtagande av övriga förberedande arbeten beräknades ett belopp av 40,000 kronor.

I ett byggnadsstyrelsens skrivelse bilagt utlåtande hade *karolinska institutets lärarkollegium* yttrat sig rörande den av styrelsen verkställda utredningen och därvid i huvudsak anfört följande.

Vid en jämförelse mellan de tre förslagen funne kollegiet förslaget B vara det ojämförligt bästa. Förslaget A innebure den s. k. enhetstankens ställande på en avlägsen och oviss framtid, med mångåriga och stora olägenheter för institutets verksamhet såsom helhet betraktad. Förslaget C syntes kollegiet vara antagligt endast såsom en någorlunda snart ernåelig etapp på vägen mot förslaget B. Kollegiet ville alltså förordna förslaget B under uttalande av det önskemålet, att — därest detta förslag ej befunnas kunna inom en närmare framtid i dess helhet samtidigt utföras — ett utbyggande måtte ske i två omedelbart eller kort efter varandra följande etapper och därvid de i förslaget C upptagna byggnaderna uppföras i en första etapp.

Slutligen hade lärarkollegiet hemställt, att styrelsen måtte hos Kungl. Maj:t utverka proposition till 1935 års riksdag om anvisande av medel till utredningens fullföljande.

Med anledning av vad lärarkollegiet sålunda anfört, hemställde byggnadsstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå 1935 års riksdag att för fullföljande av utredningen om och vidtagande av förberedande arbeten för nybyggnader för karolinska institutets ifrågasvarande institutioner för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av 40,000 kronor.

Bland handlingarna i ärendet återfinnes följande sammanställning rörande den nuvarande golvytan för vederbörande institutioner, den av vederbörande institutionsföreståndare begärda golvytan samt golvytan för desamma enligt byggnadsstyrelsens tre alternativa förslag:

Institution	Nuvarande golvyta kvadratmeter	Begärd golvyta kvadrat- meter	Golvyta i kvadratmeter enligt byggnadsstyrelsens förslag		
			Alternativ A	Alter- nativ B	Alter- nativ C
Anatomiska . . .	1,225 (stora byggnaden)	2,025	2,025 (stora byggnaden)	3,830	2,025
Histologiska . . .	480 (stora byggnaden)	1,580	1,550 (stora byggnaden)	1,900	1,550
Patologiska . . .	1,180 (mellanbyggnaden)	1,180	1,180 (mellanbyggnaden)	2,500	1,180
Bakteriologiska .	435 (mellanbyggnaden)	435	435 (mellanbyggnaden)		435
Fysiologiska . . .	730 (stora byggnaden)	1,130—	1,230 (nybyggnad)	1,940	1,940
Kemiska	850 (mellanbyggnaden)	2,295	2,300 (nybyggnad och mellanbyggnaden)	4,075	4,075
Farmakologiska	340 (stora byggnaden)	1,065	1,080 (nybyggnad)	1,475	1,475
Hygieniska	475 (stora byggnaden)	1,075	1,080 (nybyggnad)	680	850
Rättsmedicinska	165 (lilla byggnaden)	780	780 (tillbyggnad)	2,320	780
	5,880	11,565— 12,565	11,660	18,720	14,310

Härtill kommer golvytan för de administrativa lokalerna och för bibliotek, lärum och bokförråd m. m. samt — i fråga om alternativ B — för festivitetslokaler. Med inberäkning av de nu nämnda lokalerna skulle golvytan enligt sistnämnda alternativ utgöra inalles 24,810 kvadratmeter.

Universitetsberedningen avgav utlåtande i ärendet den 24 januari 1935 samt anförde därvid inledningsvis, att beredningen fått ett starkt intryck av att de flesta institutionerna vid karolinska institutet vore i trängande behov av större och modernare lokaler. Med hänsyn till ifrågavarande byggnaders ålder och beskaffenhet syntes det vara förenat med betydande kostnader att sätta dem i sådant skick, att de bleve fullt tjänliga som lokaler för modernt laboratoriearbete. Vid sådant förhållande och då beredningen hyste den uppfattningen, att det för läkarutbildningen och den medicinska forskningen skulle vara en stor fördel, om de teoretiska institutionerna snarast möjligt förflyttades till Norrbackaområdet, hade beredningen ansett, att man borde i första hand undersöka, huruvida de i alternativ B i byggnadsstyrelsens förslag beräknade utrymmena kunde bliva föremål för en sådan reducering, att det bleve ekonomiskt möjligt att i ett sammanhang realisera önskemålet om nybyggnad på Norrbackaområdet för de flesta av nämnda institutioner.

I syfte att bereda vederbörande institutionsföreståndare och lärarkollegiet tillfälle att yttra sig rörande möjligheten av att genomföra en dylik reduktion hade beredningen till lärarkollegiet avlåtit en skrivelse, i vilken uttals, att man vid en undersökning av institutets utrymmesbehov syntes böra utgå från följande förutsättningar, nämligen *dels* att lokalerna skulle vara fullt tillräckliga för de aktuella behoven och dessutom erbjuda vissa reservutrymmen för sådana behov, som under ett begränsat antal år framåt kunde tänkas uppkomma på grund av vetenskapens så att säga normala utveckling, *dels* att byggnadskomplexets planläggning medgäve, att i framtiden uppkommande, ej nu beräknliga behov av ökat utrymme kunde tillgodoses genom till- och påbyggnader, *dels* att institutionen för speciell patologi komme att få sin lokalfråga ordnad redan under första byggnadsetappen i samband med uppförandet av klinikbyggnaderna, *dels* att institutionen för allmän patologi för närvarande hade lokaler åt sig upplåtna vid Sabbatsbergs sjukhus samt att, därest denna anordning ansåges från undervisningens och forskningens synpunkt tillfredsställande och kunde antagas bliva under närmaste framtiden bestående, frågan om nybyggnad för denna institution icke syntes vara aktuell, *dels ock* att spörsmålet om lokaler för den bakteriologiska institutionen sannolikt komme att få sin lösning i annat sammanhang. Vidare hade i skrivelsen anförts, att det inom beredningen ifrågasatts *dels* att de utrymmen, som behövde genom nybyggnader å Norrbackaområdet anskaffas åt de teoretiska institutionerna, skulle — med beaktande av nyssnämnda synpunkter och förutsättningar — för närvarande kunna begränsas till en nyttig golvyta av omkring 9,300 kvadratmeter, *dels ock* att jämväl de utrymmen, som i alternativ B beräknats för de administrativa organen och till en viss grad även för bibliotekets lokaler, skulle kunna bliva föremål för reduktion. Tillika hade i skrivelsen meddelats, att frågan om anordnande av särskilda festivitetslokaler enligt beredningens mening borde ställas på framtiden.

Av lärarkollegiets svarsskrivelse hade framgått, att den ifrågasatta reduktionen av utrymmena syntes vara möjlig att genomföra.

Med iakttagande av ifrågavarande reduktion av utrymmesbehovet skulle storleken av de för närvarande erforderliga byggnaderna å Norrbackaområdet — således med bortseende från den bakteriologiska och de båda patologiiska institutionerna — knappast behöva beräknas högre än till hälften av det nyttiga golvutrymme, varmed byggnadsstyrelsen, jämlikt det från institutet överlämnade byggnadsprogrammet, räknat i alternativ B, d. v. s. till omkring 12,400 kvadratmeter i stället för 24,810 kvadratmeter. Totalkostnaden för nybyggnaden syntes i så fall kunna begränsas till omkring 4,565,000 kronor (inklusive planeringsarbeten och vägar). Då byggnadsstyrelsen preliminärt beräknat värdet å institutets nuvarande tomt till 3,725,000 kronor, borde det således — även om den totala byggnadskostnaden skulle något överstiga nämnda belopp och även om man toge hänsyn till de jämförelsevis betydande belopp, som kunde erfordras för inredning och apparatutrustning — vara möjligt att med ett i förhållande till de stora fördelar, som stode att vinna, ganska måttligt statsanslag på här ifrågavarande väg komma fram till en fullt godtagbar lösning av institutets lokalfråga.

Beredningen ansåge därför, att den fortsatta utredningen i ämnet borde inriktas på en med ledning av ovan angivna reducerade byggnadsprogram planerad nybyggnad å Norrbackaområdet. Med hänsyn till den sålunda

föreslagna begränsningen av utredningens omfattning syntes kunna ifrågasättas en minskning av det av byggnadsstyrelsen beräknade anslaget till 35,000 kronor.

Beredningen har i utlåtande även meddelat, att beredningen övervägt, huruvida man genom ett utvidgat samarbete mellan de särskilda medicinska lärosätena skulle kunna ytterligare inskränka byggnadsprogrammet. Därvid hade emellertid beredningen kommit till den uppfattningen, att det vid motsvarande institutioner i Uppsala och Lund endast i enstaka fall förefunnnes ett visst reservutrymme utöver det nuvarande behovet. För övrigt ansåge beredningen, att studiegången för den nuvarande medicine kandidatexamen kunde rationellt ordnas endast under förutsättning, att flertalet av de studerande fullföljde studierna fram till sagda examen vid ett och samma lärosäte. Lokalbehovet för de teoretiska institutionerna vid karolinska institutet syntes därför böra beräknas oberoende av beskaffenheten av motsvarande institutioner i Uppsala och Lund. Slutligen ville beredningen upplysa, att beredningen, då inom densamma ifrågasatts omförmälda reducering av byggnadsprogrammet, räknat med att institutet skulle i viss utsträckning tillhandahålla lokaler för utbildningen av tandläkare och sjukgymnaster. Härvid hade beredningen givetvis endast kunnat taga hänsyn till tandläkarinstitutets och gymnastiska centralinstitutets nuvarande behov av undervisningslokaler.

Beredningen hemställde, att Kungl. Maj:t ville *dels* utverka ett anslag av 35,000 kronor för fullföljande av utredningen om och för vidtagande av förberedande åtgärder för nybyggnad å Norrbackaområdet åt karolinska institutets teoretiska institutioner, *dels ock* vidtaga åtgärder för utredning av frågan om avyttrande av institutets tomt vid Hantverkaregatan.

I skrivelse den 23 januari 1935 hemställde *direktionen över gymnastiska centralinstitutet*, att vid utarbetandet av planerna för de för karolinska institutet avsedda nybyggnaderna måtte tillses, att nödigt utrymme bereddes för undervisning av centralinstitutets elever. Vidare hemställde direktionen — under erinran om att tidigare framhävts nödvändigheten av att lärartjänsten i fysiologi vid centralinstitutet måtte framdeles utvecklas till en professur i rörelsefysiologi med ett därtill hörande laboratorium — att möjligheten att till karolinska institutets fysiologiska inrättning framdeles ansluta ett rörelsefysiologiskt laboratorium måtte hållas öppen.

Sedan Kungl. Maj:t den 30 mars 1935 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att verkställa utredning och uppgöra program för anordnande av en allmän pristävling för svenska arkitekter rörande nybyggnad för karolinska institutets teoretiska institutioner i huvudsaklig enlighet med vad universitetsberedningen förordat i sitt ovanberörda utlåtande, har *byggnadsstyrelsen* med skrivelse den 24 oktober 1935 överlämnat ifrågavarande utredning och program.

I nämnda skrivelse har styrelsen meddelat, att styrelsen vid utarbetandet av tävlingsprogrammet utgått från att huvudvikten låge vid den totala nedminskningen av utrymmet till 12,400 kvadratmeter samt att styrelsen an-

sett sig oförhindrad att inom denna ram vidtaga de jämkningar i fråga om utrymmets fördelning på de olika institutionerna, som kunnat föranledas av det föreliggande behovet. Då en så avsevärd beskränkning av de ursprungligen framställda önskemålen rörande lokalernas storlek skulle vidtagas, hade det givetvis varit angeläget, att vid programmets utarbetande med största noggrannhet avväga, huru det till buds stående utrymmet skulle lämpligast avvägas, så att de med reduceringen följande olägenheterna skulle bli så litet kännbara som möjligt. Härvid hade det visat sig erforderligt att för varje särskild institution i samråd med vederbörande föreståndare uppgöra noggranna utredningsskisser. Dessa skisser, vilka bilades skrivelsen, hade av vederbörande föreståndare genom påteckning godkänts som underlag för tävlingsprogrammet. Härigenom torde få anses fastslaget, att inom det nu avsedda utrymmet fullt användbara institutionslokaler kunde erhållas. I fråga om lokalerna för bibliotek och administration hade liknande godkännande lämnats av institutets biblioteksnämnd och förvaltningsnämnd. Berörda skisser hade legat till grund för utarbetandet av tävlingsprogrammet. Därvid hade iakttagits de av universitetsberedningen framställda kraven på att planläggningen av byggnadskomplexet skulle medgiva, att i framtiden uppkommande, ej nu beräkneliga behov av ökat utrymme skulle kunna tillgodoses genom till- och påbyggnader.

Styrelsen hade vid utredningen ifrågasatt, om icke två eller flera institutioner skulle kunna hava gemensam föreläsningssal. Samtliga institutionsföreståndare hade emellertid med stor skärpa framhållit, att en sådan anordning, ej minst med hänsyn till att icke endast medicine studerande utan även eleverna vid gymnastiska centralinstitutet och tandläkarinstitutet åtnjöte undervisning vid karolinska institutet, skulle medföra synnerliga olägenheter och svårigheter i fråga om undervisningens planmässiga bedrivande. Dessutom skulle ett sådant gemensamt utnyttjande av föreläsningssalar med nödvändighet förutsätta, att omfånget av de s. k. förberedelserummen måste väsentligt ökas för varje särskild institution. Anordningen skulle medföra en mer komplicerad och därför fördyrande planlösning. Den eventuella besparingen skulle således sannolikt ej bli av sådan omfattning, att den uppvägs de framhållna olägenheterna. Med hänsyn härtil hade styrelsen ej funnit sig kunna förorda en sådan anordning.

Sedan tävlingsprogrammet jämte skisserna demonstrerats för lärarkollegiet, hade detta i ett vid byggnadsstyrelsens skrivelse fogat utlåtande förklarat sig ej hava något att däremot erinra.

Vad beträffade kostnaderna för byggnadsföretaget, ville styrelsen framhålla, att fullt så stor kostnadsminskning, som universitetsberedningen förväntat, icke kunde erhållas. På grundval av den nu verkställda utredningen hade styrelsen beräknat, att kostnaderna för byggnaderna borde kunna hållas inom ramen av omkring 5,000,000 kronor. Kostnaderna för planeringsarbetena bleve givetvis så beroende av den förläggning av byggnaderna, som befunnas lämplig, att några beräkningar härutinnan ej nu kunde göras. Ett högre belopp än det tidigare beräknade, 300,000 kronor, torde emellertid ej behöva ifrågasättas.

Den prisnämnd, som skulle tillsättas för tävlingsförslagets bedömande, torde lämpligen böra bestå av sju personer, utsedda av chefen för ecklesiastikdepartementet. Styrelsen och karolinska institutets lärarkollegium borde beredas tillfälle att föreslå vardera två ledamöter, svenska arkitektföreningen en samt tekniska samfundets i Göteborg avdelning för husbygg-

nadskonst och arkitektföreningen för södra Sverige gemensamt en ledamot. Det skulle vara lämpligt, om även någon av ecklesiastikdepartementets tjänstemän utsåges till ledamot. Kostnaderna för pristävlingen hade beräknats på följande sätt:

Iordningställande av programhandlingar och andra med tävlingens utlysande förenade kostnader	kronor	3,500
Prisbedömning (arvode åt prisdomare, lokalkostnader, experter och kostnadsberäkningar m. m.)	»	7,500
Pris och inköp av förslag	»	24,000
Överarbetning av prisbelönade eller inköpta förslag	»	5,000
Summa kronor		40,000.

Den minskning av anslaget för tävlingen till 35,000 kronor, som universitetsberedningen ifrågasatt, kunde ej genomföras med mindre särskilt anslag senare ställdes till styrelsens förfogande för den överarbetning av prisbelönade och inköpta förslag, som bleve erforderlig, innan ett slutgiltigt förslag till byggnadsföretaget i fråga kunde framläggas.

Byggnadsstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte *dels* uppdraga åt styrelsen att på grundval av det av styrelsen framlagda programmet anordna en allmän tävlan för svenska arkitekter rörande nybyggnad för ifrågavarande institutioner, *dels* för ändamålet ställa ett belopp av 40,000 kronor till styrelsens förfogande, *dels* ock bemyndiga chefen för ecklesiastikdepartementet att utse sju personer i den nämnd, som skulle bedöma inkommande tävlingsförslag.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att frågan om beredande av förbättrade lokaler åt de teoretiska institutionerna vid karolinska institutet länge stått på dagordningen. Dessa lokaler utdömdes av 1930 års sjukhuskommission såsom synnerligen otillfredsställande, och universitetsberedningen har i sitt ovannämnda, den 24 januari 1935 avgivna utlåtande sagt sig hava fått ett starkt intryck av att flertalet institutioner vid ifrågavarande undervisningsanstalt vore i trängande behov av större och modernare lokaler. Riksdagen har vid åtskilliga tillfällen givit uttryck åt samma uppfattning. 1926 års riksdag uttalade sig för en skyndsam utredning om nya lokaler och 1930 års riksdag framhöll såsom ostridigt, att karolinska institutet vore i trängande behov av bättre, rymligare och mera modernt inrättade och utrustade lokaler för att kunna meddela en fullgod läkarutbildning.

Jag vill för egen del ansluta mig till nämnda, enhälligt hävdade uppfattning och betona, att de nuvarande byggnaderna för de teoretiska institutionerna, vilka byggnader uppfördes för närmare 70 år sedan, icke bereda nöjaktiga yttre förutsättningar för läkarutbildningen och för den vetenskapliga forskningen vid vårt lands största medicinska läroanstalt. Det framstår som en angelägenhet av vikt, att statsmakterna sörja för att denna sedan lång tid tillbaka aktuella fråga så snart som möjligt erhåller en tillfredsställande lösning.

Departementschefen

När frågan om uppförande av ett nytt kliniskt sjukhus i Stockholm m. m. förelåg till avgörande vid 1930 års riksdag, voro Kungl. Maj:t och riksdagen överens om önskvärdheten av att sammanföra karolinska institutets nu i stor utsträckning spridda institutioner och kliniker till en plats, och för detta ändamål har det ovannämnda Norrbackaområdet ställts till förfogande. Varken vederbörande departementschef eller riksdagen fann sig kunna slutgiltigt taga ståndpunkt till frågan om vilka institutioner och kliniker, karolinska institutet vid full utbyggnad skulle omfatta. Med hänsyn till den betydande ekonomiska räckvidden hos ett dylikt byggnadsprojekt befanns det emellertid nödvändigt att uppdelade de ifrågasatta nybyggnaderna på etapper. Till första byggnadsetappen, vars genomförande nu är i full gång och som, enligt vad jag inhämtat, torde vara avslutad under år 1939, hänfördes de institutioner och kliniker, vilkas behov av nya lokaler ansågs böra i första hand tillgodoses. Härvid kommo sjukhusklinikerna i främsta rummet. Till första byggnadsetappen hänfördes därför vissa av dessa kliniker och för klinikerna gemensamma inrättningar samt en av institutets teoretiska institutioner, nämligen en patologisk institution. Däremot har varken Kungl. Maj:t eller riksdagen tagit ställning till frågan om vilka byggnader, som skulle upptagas i nästföljande byggnadsetapper.

Frågan om beredande av nya lokaler åt de teoretiska institutionerna torde alltså kunna företagas till behandling, utan att det tidigare planerade byggnadsprogrammet lider intrång. Med hänsyn härtill och till vad ovan anförts om det trängande behovet av nya lokaler för nämnda institutioner, finner jag mig böra nu framlägga förslag om vidtagande av förberedande åtgärder för ett definitivt ordnande av lokalfrågan för de teoretiska institutionerna samt för karolinska institutets bibliotek och administrativa organ. Anmärkas må emellertid, att ett beslut i den riktning, jag nu förordar, icke är för Kungl. Maj:t och riksdagen bindande i fråga om tidpunkten för byggnadsarbetenas igångsättande.

I avseende å byggnadsprogrammets utformning föreligga till prövning tre alternativa förslag. Alternativ A innebär, att lokalbehovet för samtliga institutioner skulle tillgodoses på institutets nuvarande tomt vid Hantverkaregatan och den behövliga utökningen av utrymmena anskaffas genom nybyggnader på nämnda tomt. Totalkostnaden för detta alternativ har beräknats till 2,200,000 kronor. Alternativ B går ut på att lokalerna för samtliga ifrågavarande institutioner ävensom för institutets bibliotek och administrativa organ skulle anskaffas genom nybyggnader på Norrbackaområdet. Totalkostnaden för detta alternativ beräknades ursprungligen till 8,800,000 kronor men har sedermera — i samband med en avsevärd nedprutning av de från början framförda anspråken på lokalutrymmen för institutionerna — reducerats till omkring 5,000,000 kronor. Om man från sistnämnda belopp drager värdet av den nuvarande, vid förslaget genomförande friblivande tomten vid Hantverkaregatan, uppskattat till 3,725,000

kronor, skulle nettoutgiften för statsverket vid en lösning i enlighet med detta alternativ uppgå till omkring 1,275,000 kronor. Alternativ C slutligen innebär, att de fysiologiska, kemiska och farmakologiska institutionerna skulle förläggas till en nyuppförd byggnad å Norrbackaområdet, medan de övriga institutionerna ävensom biblioteket och de administrativa organen skulle kvarbli på tomten vid Hantverkaregatan och inrymmas i de där befintliga byggnaderna, vilka skulle restaureras och på en punkt tillbyggas. Totalkostnaden vid detta alternativ har beräknats till 3,600,000 kronor.

Vid bedömandet av de angivna kostnadsuppgifterna bör beaktas, att kalkylerna för alternativen A och C samt den ursprungliga kalkylen för alternativ B grunda sig på de utrymmesbehov, som på ett tidigare stadium av utredningsarbetet tillkännagavs från institutionsföreståndarnas sida, men att de senare framlagda beräkningarna rörande kostnaderna vid bifall till alternativ B förutsätta godtagandet av ett byggnadsprogram, som enligt universitetsberedningens förslag skulle inrymma endast omkring hälften av den golvyta, som ursprungligen beräknats. Det är alltså att förvänta, att den beräknade totalkostnaden för alternativen A och C skulle kunna ej obetydligt nedbringas, om den sist angivna beräkningsgrunden komme till användning även vid dessa alternativ.

Vid valet mellan berörda alternativa förslag bör uppmärksammas, att under hela den tidigare utredningen av denna fråga från alla håll — bland annat från karolinska institutet, vederbörande sakkunnigkommissioner och departementschefer samt riksdagen — med styrka hävdats, att målet vid byggnadsplanernas realiserande borde vara, att alla de institutioner, teoretiska och praktiska, av vilka institutet för sin verksamhet vore i behov, sammanfördes till ett helt såsom en enda sammanhängande anläggning. Både alternativ A och alternativ C skulle innebära en lösning i strid med nämnda princip. Ett bifall till dessa förslag skulle medföra, att karolinska institutets kliniker och teoretiska institutioner skulle bli fördelade på åtminstone tre å fyra olika platser, varigenom undervisningen och forskningsarbetet skulle i hög grad försvåras och krav säkerligen inom kort tid resas på ett fullföljande av tanken om berörda inrättningars samlande på ett ställe. En lösning efter någon av nyssnämnda riktlinjer skulle under alla förhållanden få provisorisk karaktär. Även om det skulle visa sig möjligt att i enlighet med vad nyss anförts rätt väsentligt reducera de beräknade kostnaderna för nyssnämnda alternativ, skulle alltså dessa byggnadsprogram i det långa loppet bli dyrare än alternativ B utan att medföra några av de fördelar, som icke sistnämnda alternativ skulle erbjuda, men väl väsentliga olägenheter för den medicinska undervisningen och forskningen. Med hänsyn härtill har jag icke funnit det med statens intressen mest förenligt att förorda en lösning efter alternativ A eller C, och Kungl. Maj:t har också i överensstämmelse med denna uppfattning genom omförmälda beslut av den 30 mars 1935 anbefallt en utredning efter de riktlinjer, som innehållas

i alternativ B. Den av byggnadsstyrelsen i detta hänseende verkställda utredningen har bekräftat uppfattningen om att det skall vara möjligt att på denna väg komma fram till en lösning, som bygger på enhetstankens princip och som samtidigt låter sig genomföra utan alltför stora kostnader för statsverket. Jag anser mig därför böra förorda, att detta alternativ lägges till grund för de fortsatta övervägandena av förevarande byggnadsfråga.

Ovan har framhållits, att den senaste utformningen av det byggnadsprogram, som alternativ B representerar, framkommit som resultatet av en avsevärd beskärning av de från institutionsföreståndarna framförda önskemålen i fråga om utrymmesbehovet för vederbörande institutioner. Vid utarbetandet av nämnda förslag har emellertid byggnadsstyrelsen stått i nära kontakt med vederbörande institutionsföreståndare, och dessa liksom även institutets lärarkollegium hava gillat de föreliggande preliminära ritningarna. Jag förutsätter, att vederbörande vid institutet noga prövat denna fråga och kunna svara för att de planerade lokalerna, såsom universitetsberedningen uttryckt saken, bliva fullt tillräckliga för de aktuella behoven och dessutom erbjuda vissa reservutrymmen för sådana behov, som under ett begränsat antal år framåt kunna tänkas uppkomma på grund av vetenskapens så att säga normala utveckling. Det av byggnadsstyrelsen uppgjorda byggnadsprogrammet bygger på att så är fallet och har vidare utformats med tanke på att i framtiden uppkommande, ej nu beräknliga behov av ökat utrymme kunna tillgodoses genom till- och påbyggnader. Vidare förutsätter detta program, att institutionerna för speciell och allmän patologi samt för bakteriologi ej skola beredas nya lokaler i detta sammanhang samt att frågan om anordnande av särskilda festivitetslokaler skall ställas på framtiden, ävensom att erforderliga lokaler ställas till förfogande för den vid karolinska institutet nu meddelade undervisningen i vissa ämnen åt eleverna vid tandläkarinstitutet och gymnastiska centralinstitutet. Enligt min mening kan ifrågavarande byggnadsprogram, beträffande vars detaljer jag hänvisar till handlingarna i ärendet, tjäna som underlag för den blivande utformningen av byggnadsföretaget. Jag saknar anledning att nu ingå på den av direktionen över gymnastiska centralinstitutet berörda frågan om anknytning till karolinska institutets fysiologiska inrättning av ett rörelsefysiologiskt laboratorium.

Med hänsyn till omfattningen av ifrågavarande byggnadsföretag torde det vara lämpligt att låta det definitiva ställningstagandet till detsamma föregås av en allmän tävling för svenska arkitekter. På detta sätt synes det möjligt att för en kostnad, som är relativt obetydlig i jämförelse med totalkostnaderna för byggnadsföretaget, få till stånd en allsidig och omfattande prövning av möjligheterna att på ett ändamålsenligt sätt anordna de nya lokalerna för karolinska institutet. Därest riksdagen anvisar erforderliga anslagsmedel för ändamålet, torde Kungl. Maj:t sedermera böra uppdraga åt byggnadsstyrelsen att anordna en sådan tävling. Av vad byggnadssty-

relsen i ärendet anført synes framgå, att det ej är möjligt att minska det av styrelsen för ändamålet äskade anslagsbeloppet av 40,000 kronor. Nämda belopp torde i form av reservationsanslag böra anvisas för nästa budgetår.

Såsom ovan nämnts, blir karolinska institutets nuvarande tomt vid Hantverkaregatan disponibel för annat ändamål, om institutets lokaler överflyttas till Norrbackaområdet. Till frågan om lämpligaste dispositionen av berörda tomtområde torde emellertid statsmakterna på detta förberedande stadium icke behöva taga ställning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Allmän arkitekttävling rörande nybyggnad för de teoretiska institutionerna m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 40,000.

[86.] 23. **Tandläkarinstitutet: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 175,700 kronor.

Genom beslut den 23 maj 1935 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för tandläkarinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . .	kronor	42,950
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	127,745
<i>Anm.:</i> Ur denna anslagspost skola bestridas kostnaderna för lönetillägg med 1,620 kronor för vardera av tre ordinarie lärare på grund av ökad undervisningsskyldighet.		
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>högst</i>	»	3,705
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1,300

Summa förslagsanslag kronor 175,700.

Med skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern för rikets universitet* gjort framställning om beviljande av anslagsmedel för tandläkarinstitutet för nästkommande budgetår.

Därvid har kanslern erinrat, att vid institutet finnes anställda *dels* en ordinarie sjuksköterska i lönegraden B 7 och tjänstgörande såsom avdelningssköterska å tandkirurgiska avdelningen, *dels ock* åtta icke-ordinarie sköterskor, varav en å protés- och en å tandfyllningsavdelningen. Med hänsyn till att sistnämnda båda sköterskor fyllde den ansvarsfulla uppgiften att vara översköterskor å respektive avdelningar, har kanslern föreslagit, att de, i likhet med den nu å ordinarie stat uppförda översköterskan å tandkirurgiska avdelningen, måtte erhålla ordinarie anställning med placering i lönegraden B 7.

Vidare har kanslern erinrat, att å envar av protés- och tandfyllningsavdelningarna för närvarande vore anställt ett s. k. kontrollantbiträde med uppgift att föra anteckningar över å avdelningen tjänstgörande studerande och de av dem behandlade patienterna, tiderna för behandlingen m. m. Erfarenheten hade visat, att tillkomsten av dessa biträdesbefattningar i hög grad medverkat till att bringa ordning och reda i förhållandet mellan studerande och patient. Kanslern har nu hemställt, att ytterligare ett dylikt biträde finge anställas med tjänstgöring på tandkirurgiska avdelningen om förmiddagarna och på tandfyllningsavdelningen om eftermiddagarna.

Den totala utgiftsökningen till följd av nu föreslagna befattningars inrättande skulle enligt kanslern uppgå till 4,050 kronor. På grund härav hemställde kanslern, att ifrågavarande anslag måtte upptagas med ett till 179,750 kronor förhöjt belopp.

Statskontoret har i utlåtande den 10 oktober 1935 yttrat sig angående förslaget om inrättande av ordinarie befattningar för ovannämnda två avdelningssköterskor och därvid tillstyrkt detta förslag.

Statskontoret har därvid anfört, att — såvitt ämbetsverket kunde finna — ett inrättande av dessa tjänster icke skulle föregripa en framtida omorganisation av institutet samt att tjänsterna uppenbarligen tillgodosåge ett stadigvarande behov vid institutet.

Departement-
schefen.

Med hänsyn till det ovissa läge, vari tandläkarinstitutets organisationsfråga alltjämt befinner sig, anser jag försiktighet böra iakttagas ifråga om inrättande av nya ordinarie tjänster vid institutet. Jag ställer mig därför, i olikhet mot statskontoret, betänksam mot förslaget att nu omvandla ifrågavarande två sköterskebefattningar till ordinarie. De synas mig åtminstone tills vidare böra bibehållas vid icke-ordinarie ställning. Däremot finner jag mig böra förorda, att medel anvisas till anställande av ytterligare ett kontrollantbiträde. Dessa befattningar, som äro arvodestjänster, hava visat sig vara av stor betydelse för den nödvändiga kontrollen över de studerande och patienterna. Då arvodet till kontrollantbiträde för närvarande utgör 2,400 kronor och jämlikt Kungl. Maj:ts förberörda beslut den 23 maj 1935 utgår ur den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör ifrågavarande anslagspost å 127,745 kronor ökas med 2,400 kronor till 130,145 kronor.

Med anledning av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under budgetåret 1936/1937 torde den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten å 1,300 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän böra ökas med 1,000 kronor till förslagsvis 2,300 kronor.

Förevarande anslag till avlöningar, som i övrigt torde böra beräknas på enahanda sätt som under innevarande budgetår, synes sålunda för nästkommande budgetår böra bestämmas till $(175,700 + 2,400 + 1,000 =)$ 179,100 kronor.

Åberopande vad nu anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för tandläkarinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 42,950
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	» 130,145

Anm.: Ur denna anslagspost skola bestridas kostnaderna för lönetillägg med 1,620 kronor för vardera av tre ordinarie lärare på grund av ökad undervisningsskyldighet.

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 3,705
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . .	» 2,300

Summa kronor 179,100;

dels ock till *Tandläkarinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 179,100.

[87.] 24. **Tandläkarinstitutet: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 133,000 kronor.

Kanslern för rikets universitet har i skrivelse den 18 september 1935 hemställt, att förevarande anslag måtte ökas med 5,000 kronor till bestridande av kostnader för driften av det till institutet knutna vetenskapliga laboratoriet.

Av en vid kanslerns skrivelse fogad promemoria framgår i detta hänseende följande:

Tandläkarinstitutet hade för närvarande ett histo-patologiskt laboratorium med tillhörande mindre utrustning även för bakteriologiska studier. Laboratoriet hade emellertid alltsedan sin tillkomst saknat medel för underhåll och drift. Trots detta hade laboratoriet varit i ständig verksamhet. Vetenskapliga studier hade där bedrivits av ett stort antal av tandläkarinstitutets ordinarie lärare, laboratorer och assistenter. I stort sett hade all kostnad för detta arbete påvilat dem, som å laboratoriet bedrivit vetenskapliga studier. Det anslag å 5,000 kronor, som nu begärdes för vetenskaplig forskning vid institutet, avsåge att minska dessa kostnader för den enskilde forskaren och därmed befordra och ytterligare möjliggöra vetenskapligt arbete vid tandläkarinstitutet.

Angående den närmare dispositionen av det nu begärda anslaget å 5,000 kronor syntes med stöd av hittillsvarande erfarenhet följande approximativa belopp kunna beräknas för de olika ändamål, som i första hand syntes böra bliva tillgodosedda:

1. Objektglas, täckglas samt diverse andra glasvaror	kronor	400
2. Experimentdjur (huvudsakligen kaniner, marsvin, råttor och vita möss), deras underhåll och tillsyn	»	1,200
3. Utensilier för fotografering, särskilt mikrofotografering, samt teckningar, tabellritning och dylikt	»	1,000
4. Apparater och instrument för speciella forskningsändamål	»	400
5. Biträden vid djurexperimenten, vid förfärdigande av preparat för mikroskopisk undersökning, vid fotografering m. fl. tekniska arbeten	»	2,000
Summa kronor		5,000.

För egen del har kanslern erinrat om den stora betydelse både för ett fördjupande av institutets undervisning och för tandsjukdomarnas bekämpande överhuvudtaget, som vetenskapliga undersökningar på här ifrågasvarande område ägde.

Departementschefen.

Det synes mig vara ett viktigt statsintresse att främja vetenskaplig forskning inom tandsjukdomarnas område. Att driftkostnaderna för tandläkarinstitutets vetenskapliga laboratorium, såsom nu är fallet, till allra största delen betunga dem, som där bedriva forskningsarbete, kan därför icke vara i sin ordning. Med hänsyn härtill biträder jag föreliggande förslag om en ökning med 5,000 kronor av förevarande anslag för bestridande av kostnaderna för laboratoriets drift.

Förevarande anslag, vilket i övrigt torde böra disponeras på samma sätt som under innevarande budgetår, bör alltså för nästa budgetår bestämmas till $(133,000 + 5,000 =) 138,000$ kronor. Stat för anslagets användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 138,000.

[88.] 25. **Universitetssjukhus: Akademiska sjukhuset i Uppsala: Bidrag till driftkostnader, förslagsanslag.** 26. **Universitetssjukhus: Akademiska sjukhuset i Uppsala: Materiel m. m., reservationsanslag.** Förevarande båda anslag äro nu upptagna med 190,000 kronor, respektive 13,100 kronor. Från sistnämnda anslag utgår jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1935 bland annat ett belopp å 5,000 kronor för sjukvård åt fattiga eller mindre bemedlade sjuka från ort utom Uppsala län.

Kanslern har i skrivelse den 18 september 1935 hemställt, att förstnämnda anslag till bidrag till driftkostnader måtte för nästa budgetår uppföras med

oförändrat belopp samt att reservationsanslaget till materiel m. m. måtte i syfte att tillföra sjukhuset ett mer omfattande kliniskt material höjas med 10,000 kronor för beredande av ökning av nyssnämnda belopp å 5,000 kronor.

Jag kan icke nu biträda den av kanslern begärda anslagsökningen med 10,000 kronor. Förevarande båda anslag torde böra för nästa budgetår uppföras med oförändrade belopp, alltså med 190,000 kronor, respektive 13,100 kronor. Departementschefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1936/1937 anvisa

dels till Universitetssjukhus: Akademiska sjukhuset i Uppsala: Bidrag till driftkostnader ett förslagsanslag

av kronor 190,000;

dels ock till Universitetssjukhus: Akademiska sjukhuset i Uppsala: Materiel m. m. ett reservationsanslag

av kronor 13,100.

[89.] 27. **Universitetssjukhus: Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.** Alltsedan år 1921 har riksdagen anvisat särskilt anslag såsom bidrag till täckande av de kostnader, Malmöhus läns landsting fått vidkännas för driften vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund. 1925 års riksdag godtog vissa av Malmöhus läns landsting föreslagna och av föredragande departementschefen förordade bidragsgrunder. Dessa beräkningsgrunder inneburo *dels* att staten i viss utsträckning lämnade landstinget ersättning för de direkta kostnader, som utomlänspatienterna å allmän sal betingade därigenom att legosängsavgiften, 4 kronor 50 öre, var avsevärt lägre än underhållskostnaden, *dels ock* att överläkaren å barnbördsavdelningen erhöle rätt att befria från legosängsavgift för 20 procent av underhållsdagarna under ett kalenderår och att staten skulle övertaga kostnaderna härför.

Med tillämpning av dessa grunder har riksdagen för ändamålet beviljat anslag med växlande belopp. För innevarande budgetår utgår anslaget med 47,300 kronor.

Sjukhusdirektionen har nu i skrivelse den 24 april 1935 hemställt om utverkande i enlighet med de av riksdagen godtagna beräkningsgrunderna av statsbidrag till täckande av lasarettets driftkostnader under år 1935 med 57,045 kronor 4 öre. Beträffande detaljberäkningarna hänvisar jag till handlingarna i ärendet.

Framställningen tillstyrkes av de *akademiska myndigheterna i Lund*. *Kanslern* har i skrivelse den 18 september 1935 hemställt, att anslaget måtte upptagas med i avjämnat tal 57,000 kronor.

Departementschefen.

Jag tillstyrker det av kanslern äskade beloppet och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetssjukhus: Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 57,000.

[90.] 28. **Universitetssjukhus: Bidrag till anskaffande av vissa röntgenapparater vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, reservationsanslag.** I särskilda skrivelser av den 25 september 1935 har *direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* anmält, att Malmöhus läns landsting år 1935 beviljat sjukvårdsinrättningarna *dels* ett anslag av 6,606 kronor till anskaffning av en röntgenapparat till röntgeninstitutets diagnostiska avdelning i stället för en dylik apparat, som måst utrangeras såsom oduglig, *dels ock* ett anslag av 2,000 kronor till anskaffning av en mindre röntgen-diagnostikapparat till nämnda avdelning, allt under förutsättning likväl att lika stora belopp erhöles av statsmedel för ifrågavarande ändamål.

Direktionen har nu anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1936 års riksdag att för ändamålen bevilja två anslag, det ena å 6,606 kronor och det andra å 2,000 kronor.

Till stöd härför har direktionen åberopat två från överläkaren vid röntgeninstitutet, docenten L. Edling till direktionen inkomna skrivelser, varav inhämtas följande:

En år 1912 inköpt generatorsapparat å avdelningen hade upphört att fungera. Då det syntes meningslöst att nedlägga ytterligare kostnader på denna åtskilliga gånger reparerade och fullständigt urmodiga maskin, vilken i enlighet med programmet för röntgenmaterielens förnyelse likväl inom kort skulle utmönstras, stode röntgeninstitutet inför den situationen att vara i oavvisligt behov av ersättning för den nu otjänstbara apparaten med en ny apparat, som betingade en kostnad av 13,212 kronor.

På grund av den ökning, de röntgenologiska undersökningarna av kraniet och dess olika delar samt hjärnan de sista åren undergått, hade å röntgen-diagnostiska avdelningen i en bilokal till ett laboratorium uppställts ett undersökningsbord, inköpt för år 1934 beviljade statsmedel. Den för denna arbetsplats erforderliga högspända elektriska strömmen hade hittills erhållits från en generator, som lämnade ström till sagda laboratorium. För detta ändamål hade en provisorisk omkopplingsanordning uppsatts, varigenom högspänd ström kunde föras antingen till laboratoriet eller till den nämnda som laboratorium inredda bilokalen. Det hade emellertid visat sig svårt, att från manöverrummet med full säkerhet kontrollera omkopplingen, och tillfällen hade förekommit, då med instrumentariet fullt förtrogen sköterska på grund av svårighet att överblicka lokalen, släppt på högspänd elektrisk ström å icke åsyftad arbetsplats. Detta innebure, att patienter och personal icke åtnjöte det skydd mot olycksfall, orsakade av högspänd elektrisk ström, som krävdes å en röntgenavdelning.

För undvikande av olyckshändelser av nämnda slag, hemställdes om inköp av en mindre röntgendiagnostikapparat, avsedd för arbetet i ovan-nämnda bilokal, till en kostnad av 4,000 kronor.

Framställningarna hava tillstyrkts av *medicinska fakulteten i Lund* ävensom i särskilda yttranden av den 11 november 1935 av *kanslern för rikets universitet*.

Jag finner mig böra förorda anslag till omförmälda båda, uppenbarligen ofrånkomliga ändamål, till vilka, som nämnts, landstinget anslagit hälften av det erforderliga beloppet av 17,212 kronor, detta i överensstämmelse med de hittills i fråga om Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund tillämpade grunderna för fördelning av nyanskaffningskostnad av här ifrågavarande art. Anslaget torde böra avrundas till 8,600 kronor.

Departementschefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetssjukhus: Bidrag till anskaffande av vissa röntgenapparater vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 8,600.

[91.] 29. **Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar.**
 30. **Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader, förslagsanslag.** 31. **Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Utrustning, reservationsanslag.** 32. **Universitetssjukhus: Understöd och ersättningar till serafimerlasarettet i Stockholm.** Genom beslut den 15 mars 1935 förordnade Kungl. Maj:t, att driften av karolinska sjukhuset skulle handhavas av en på närmare angivet sätt sammansatt direktion. Sedermera utsågos ledamöter i nämnda direktion, varefter Kungl. Maj:t den 1 november 1935 fastställde instruktion för densamma.

Direktionen för karolinska sjukhuset har i skrivelse den 25 september 1935 anför, att särskilda medel för bestridande av direktionens avlöningar och omkostnader torde böra anvisas, enär direktionen komme att bli en permanent institution. Direktionen framlade förslag i nämnda hänseenden och hemställde ävenledes, att anslag måtte för budgetåret 1936/1937 anvisas till påbörjande av utrustningen av karolinska sjukhuset.

Till understöd och ersättningar till serafimerlasarettet i Stockholm är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett anslag av 685,000 kronor.

Genom beslut den 10 maj 1935 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för ecklesiastikdepartementet, bland annat, att *dels* tillkalla en sakkunnig för att jämte två, likaledes av departementschefen tillkallade experter biträda inom departementet med utredning rörande serafimerlasarettets ekonomi och med upprättande av förslag till förändrad statuppställning vid lasarettet, *dels ock*, sedan berörda utredningsarbete slutförts, tillkalla ytterligare högst fyra sakkunniga för att, jämte den förutnämnde sakkunnige, inom departementet biträda med utredning rörande de åtgärder, som kunde erfordras

för att bringa den förutnämnda statuppställningen i tillämpning vid lasarettet, ävensom rörande de förändringar i lasarettets verksamhetsformer, som kunde påkallas i anledning härav.

Sedan jag tillkallat sakkunniga för berörda ändamål, hava dessa avgivit *dels* en den 25 augusti 1935 dagtecknad utredning rörande serafimerlasarettets ekonomi med förslag till förändrad statuppställning för lasarettet, *dels* ock ett den 21 december 1935 dagtecknat betänkande angående serafimerlasarettets ställning och verksamhet med förslag till statens övertagande av ansvaret för verksamheten m. m. (statens offentliga utredningar 1936: 1).

Vidare har *direktionen över serafimerlasarettet* i skrivelse den 1 oktober 1935 gjort framställning om anslag till lasarettet för nästa budgetår, över vilken framställning yttrande infordrats från nämnda sakkunniga.

Departement-
schefen.

Den erforderliga ytterligare beredningen av frågan om serafimerlasarettets ställning m. m. kan möjligen hinna avslutas i så god tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1936 års riksdag. Visst samband med denna fråga hava de av *direktionen över karolinska sjukhuset* framförda förslagen om anslag till ifrågavarande sjukhus. Förevarande frågor böra därför behandlas i ett sammanhang.

Det torde alltså vara nödvändigt att beräkna de belopp, som böra för ifrågavarande ändamål upptagas i riksstaten för nästa budgetår. För karolinska sjukhuset beräknar jag till avlöningar 26,900 kronor, till omkostnader 4,000 kronor samt till utrustning 180,000 kronor. För understöd och ersättningar till serafimerlasarettet i Stockholm beräknar jag ett anslag av 1,031,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition angående karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, som kan varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1936/1937

dels till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Avlöningar* ett anslag av kronor 26,900;

dels till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av kronor 4,000;

dels till *Universitetssjukhus: Karolinska sjukhuset: Utrustning* ett *reservationsanslag* av kronor 180,000;

dels ock till *Universitetssjukhus: Understöd och ersättningar till serafimerlasarettet i Stockholm* ett anslag av kronor 1,031,000.

[92.] 33. **Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbörds-
huset i Stockholm.** Under budgetåret 1934/1935 utgick till förevarande ändamål två anslag, dels ett ordinarie anslag å 24,853 kronor, dels ock ett

extra anslag å 124,000 kronor. Förstnämnda anslag skulle jämlikt en av 1910 års riksdag fastställd stat för allmänna barnbördshuset disponeras på följande sätt:

1 förestånderska	kronor	300
till inköp och underhåll av instrument	»	75
till barnbördshusets övriga verksamhet jämlikt särskilda kungl. brev beviljade medel	»	24,478
Summa kronor		24,853.

Ovannämnda anslag å 124,000 kronor beräknades till skillnaden mellan det belopp, staten jämlikt ett med Stockholms stad och län slutet avtal skall erlægga för bestridande av driftkostnaderna vid förevarande sjukvårdsinrättning, och omförmälda anslag å 24,853 kronor. Beträffande innehållet i sagda avtal hänvisar jag till punkten 92 i 1935 års attonde huvudtitel.

Under innevarande budgetår hava ifrågavarande båda anslag sammanförts till ett gemensamt anslag, vilket uppförts med ett med 21,847 kronor till 170,700 kronor ökat belopp.

I skrivelse den 17 september 1935 har *direktionen över allmänna barnbördshuset* gjort framställning om anvisande av medel för nästkommande budgetår till uppehållande av driften vid allmänna barnbördshuset.

Av framställningen inhämtas följande:

I nedanstående tabell hade sammanförts de verkliga utgiftsposterna för budgetåret 1934/1935 och de beräknade för budgetåret 1936/1937.

	Utgifter 1934/1935	Beräknade utgifter 1936/1937
Fastighetens underhåll och omkostnader	17,870: 35	18,000: —
Inventariers anskaffning och underhåll	23,474: 63	24,000: —
Avlöningar	181,444: 90	236,000: —
Kosthåll	123,073: 47	131,000: —
Tvätt och renhållning	17,763: 30	18,000: —
Uppvärmning och belysning	36,691: 31	37,000: —
Läkemedel m. m.	56,228: 49	57,000: —
Instrument och undervisningsmateriel	11,688: 17	11,000: —
Skrivmateriel, tryckningskostnader m. m. . . .	5,661: 12	6,000: —
Diverse utgifter	10,850: 13	11,000: —
Summa kronor	484,745: 87	549,000: —

Det förslag till utgiftsstat för nu löpande budgetår, som *direktionen* år 1935 framlade och som av Kungl. Maj:t och riksdagen godtogs att ligga till grund för det år 1935 beviljade anslaget å 170,700 kronor, slutade å en utgiftssumma av 511,000 kronor. Højningen i förhållande till äldre stat berodde dels på nödvändigheten att i följd av anstaltens starka beläggning och därav ökad arbetsbörda anställa fyra nya biträden och tre assistent-sköterskor och dels på ökad kostnad för kosthållet genom den anbefallda större användningen av smör i stället för margarin.

Den ytterligare betydande stegring i utgifter, varmed direktionen nu funne sig nödsakad att räkna, hänförde sig till allra största delen till löneförbättring för biträdespersonalen. Redan för två år sedan hade direktionen ansett sig böra anmäla en från Stockholms kommunalarbeters samorganisation gjord framställning, att denna personals löneförmåner måtte förbättras till att komma i paritet med de vid Stockholms stads sjukhus gällande. Av statsfinansiella skäl hade emellertid direktionen funnit sig böra stanna vid denna anmälan. Situationen vore numera en annan. I förnyad framställning hade samorganisationen kunnat hänvisa ej blott till att vid Eira sjukhus och Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn personalen vore i lönehänseende jämställd med den vid Stockholms stads sjukhus utan ock därtill. att 1935 års riksdag antagit Kungl. Maj:ts förslag, att motsvarande lönevillkor från och med nu löpande budgetår skulle gälla jämväl vid serafimerlasarettet. Det finge betraktas såsom en oavvislig konsekvens att motsvarande förbättring i löneförmåner komme även allmänna barnbördshusets biträdespersonal till del. Såsom framginge av en framställningen bifogad tabellbilaga medförde detta en utgiftsökning å lönekontot med i runt tal 39,320 kronor.

Vidare hade den permanenta hårda arbetsbelastningen befunnits göra det nödvändigt att anställa ytterligare tre biträden för en sammanlagd kostnad för år av 6,800 kronor.

Emellertid vore att märka, att såväl utgifterna för löneförbättringen som för sist omnämnda personalökning skulle till vederbörlig del drabba den enskilda avdelningen vid barnbördshuset, som hade att själv bära de till densamma hänförliga kostnaderna. Härför erfordrades, att den enskilda avdelningens tillskott, som för närvarande utginge med 11 kronor 75 öre för envar av beräknade 7,200 underhållsdagar, ökades med 1 krona per dag eller alltså med 7,200 kronor. För möjliggörande härav hemställde direktionen att under förutsättning av bifall till den äskade löneförbättringen bliva bemyndigad att höja avgiften å enskilda avdelningen för vård av förlösningspatient under normal vårdtid eller högst tio dagar från nu fastställda belopp 270 kronor å helenskit och 180 kronor å halvenskit rum till respektive 285 kronor och 190 kronor samt för varje vård dag därutöver ävensom för varje vård dag i fråga om gynekologisk patient från nuvarande 18 kronor 50 öre å helenskit samt 12 kronor 50 öre å halvenskit rum till respektive 19 kronor 50 öre och 13 kronor 50 öre.

Vid bifall härtill komme att från de beräknade totalkostnaderna för budgetåret 1936/1937, 549,000 kronor, avgå dels underhållskostnaden för enskilda avdelningen, beräknad till (12 kronor 75 öre per dag $\times$ 7,200 underhållsdagar =) 91,800 kronor, dels vinsten från polikliniken, beräknad till 3,500 kronor. De återstående kostnaderna belöpte sig således till 453,700 kronor. Drogas härifrån legosängsavgifterna beräknade efter 2 kronor 50 öre per dag och 49,753 underhållsdagar till 124,382 kronor 50 öre, återstode såsom restkostnader 329,317 kronor 50 öre, vilka skulle uppdelas enligt gällande avtal mellan staten, Stockholms stad och Stockholms län. Staten hade åtagit sig att betala hälften av restkostnaderna eller alltså 164,658 kronor 75 öre. Den andra hälften skulle uppdelas mellan Stockholms stad, Stockholms län och staten i förhållande till det antal underhållsdagar, som belöpte på dessa poster. Under budgetåret 1934/1935 komme av underhållsdagarna 53 procent på Stockholms stad, 36 procent på Stockholms län och 11 procent på övriga län, för vilka staten iklätt sig betalningsskyldighet.

Fördelades de beräknade utgifterna för budgetåret 1936/1937 efter samma procenttal, komme utgifterna att uppgå till:

För Stockholms stad	kronor 87,269: 14
» Stockholms län	» 59,277: 15
» övriga län (= staten)	» 18,112: 46

För budgetåret 1934/1935 hade staten betalat legosängsavgifterna för 6 underhållsdagar, vilka kostnader vederbörande fattigvårdssamhälle vägrat betala. Under förutsättning att samma förhållande komme att äga rum även under budgetåret 1936/1937, skulle staten erlägga 15 kronor för 6 underhållsdagar à 2 kronor 50 öre.

Under det sist avslutade budgetåret hade uppstått en brist av 2,863 kronor 1 öre. Som direktionen icke förfogade över erforderliga medel syntes bristen böra täckas med statsmedel.

De från statsverket erforderliga bidragen skulle alltså utgöras av:

Hälften av restkostnaderna	kronor 164,658: 75
Återstoden av samma kostnader för patienter från övriga län	» 18,112: 46
Legosängsavgifterna för medellösa från dessa län	» 15: —
Till täckande av brist under budgetåret 1934/1935	» 2,863: 01
Summa kronor 185,649: 22	

Direktionen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t behagade av riksdagen begära 185,649 kronor till uppehållande av driften vid allmänna barnbörds- huset i Stockholm och dess kvinnoklinik under budgetåret 1936/1937.

Genom nådigt brev den 23 maj 1935 har Kungl. Maj:t anbefallt direktionen att i samband med avlåtande av framställningar, avsedda att föreläggas 1936 års riksdag, inkomma med utredning, huruvida ovannämnda år 1910 fastställda stat för allmänna barnbördshuset måtte kunna upphävas, ävensom med därav föranlett förslag.

Till efterkommande härav har direktionen framhållit, att nämnda stat hänförde sig till tidigare bestående förhållanden, vilka nu saknade varje som helst praktisk betydelse, och direktionen har därför hemställt, att 1910 års stat måtte upphävas. Såvitt direktionen kunde finna, erfordrades vid bifall härtill icke någon åtgärd till dess ersättande med annan bestämmelse.

Statskontoret har i utlåtande den 28 oktober 1935 förklarat sig icke hava något att erinra mot den av direktionen föreslagna löneregleringen. I fråga om den av direktionen äskade anslagsökningen för anställande av ytterligare tre biträden har ämbetsverket erinrat, hurusom för innevarande budgetår beräknats medel till inrättande av fyra nya biträdesbefattningar och tre assistentskötersketjänster, samt anført, att det måhända kunde ifrågasättas, huruvida behovet av ytterligare arbetskraft redan nu kunde vara så trän- gande, att ytterligare utökning av personalen vore ofrånkomlig. Vad direk- tionen i övrigt anført hade ej givit statskontoret anledning till erinran.

Departement-
schefen.

Under punkten 90 i 1935 års åttonde huvudtitel föreslog jag, att biträdes- och ekonomipersonalen vid serafimerlasarettet skulle erhålla löneförbättring, så att den komme i åtnjutande av i stort sett samma löneförmåner, som tillämpades vid Stockholms stads sjukhus. Detta förslag godtogs i huvudsak av riksdagen. I likhet med direktionen anser jag konsekvensen fordra, att motsvarande förbättring av löneförmånerna bör komma jämväl biträdespersonalen vid allmänna barnbördshuset till del. Härjämte torde medel böra beredas för avlönande av de tre biträden, som måst anställas på grund av den hårda arbetsbelastningen. Vidare anser jag mig böra förorda, att den av direktionen omtalade bristen ersättes av statsmedel. Jag biträder slutligen direktionens förslag om upphävande av ovannämnda av 1910 års riksdag fastställda stat för allmänna barnbördshuset. Någon ny stat torde icke behöva fastställas för ifrågavarande sjukvårdsinrättning.

Den av direktionen begärda anslagsökningen uppgår till (185,649 — 170,700 =) 14,949 kronor. Jag har intet att erinra mot dessa anslagsberäkningar. Det äskade beloppet torde emellertid böra avrundas till 185,600 kronor. Kungl. Maj:t torde senare böra meddela föreskrifter i fråga om reglering av avgifterna för de å enskilda avdelningen vårdade patienterna.

Under återopande av vad jag nu anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels upphäva den av 1910 års riksdag fastställda staten för allmänna barnbördshuset;

dels ock till *Universitetssjukhus: Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 185,600.

[93.] 34. **Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm.** Detta anslag, som nu är uppfört med 65,700 kronor, disponeras jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 23 maj 1935 på följande sätt:

1. Bidrag till en pediatrik klinik i Stockholm	kronor 60,000
2. Bidrag till en pediatrik poliklinik i Stockholm	» 5,700
Summa kronor 65,700.	

Båda anslagsbeloppen hava med oförändrade belopp utgått från och med budgetåret 1932/1933, sedan avtal träffats mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och Stockholms stad, å andra sidan, om uppehållande av karolinska mediko-kirurgiska institutets till fastigheterna nr 1 och 2 i kvarteret Mimer i Stockholm förlagda pediatrika klinik.

Kanslern för rikets universitet har i skrivelse den 18 september 1935, med anledning av ett av karolinska institutets lärarkollegium framfört förslag, hemställt, att under anslaget måtte inrymmas en tredje anslagspost å 8,000

kronor för nedbringande i vissa fall av legosängsavgifterna vid kliniken i syfte att förvärva ett större och mångsidigare kliniskt material. Anslaget skulle alltså för nästa budgetår upptagas med 73,700 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas beträffande nyssnämnda förslag om anvisande av 8,000 kronor till nedbringande av vissa legosängsavgifter huvudsakligen följande:

Till grund för förslaget ligger en framställning från professorn Wilh. Wernstedt, som i skrivelse den 5 maj 1935 till lärarkollegiet — under hänvisning till tidigare av honom i motsvarande hänseende gjorda framställningar — anför, att kliniken, trots det förut utgående rikliga statsanslaget på 25,000 kronor — 30,000 kronor för nedbringande av legosängsavgifterna, dock i jämförelse med institutets andra pediatrika klinik varit sämre lottad med hänsyn till det levande sjukhusmaterialets kvalitet, att sjukhuset genom stadens övertagande av detsamma blivit härutinnan än ytterligare lidande samt att det icke vore möjligt att lämna de studerande tillräckliga praktiska insikter och erfarenheter i ämnet och ofta omöjligt att vid tentamina utdela lämpliga praktiska prov. Att dessa förhållanden skulle ändras till det sämre genom stadens övertagande av sjukhuset hade förutsetts. I det mellan staten och staden träffade avtalet om upprätthållande av den pediatrika kliniken stipulerades därför i § 9: »Därest Kungl. Maj:t det påfordrar, skall staden för barn, vilka icke äga hemortsrätt i Stockholm, upplåta högst 15 av platserna å barnsjukhuset. Avgifterna för vård av sådana barn må ej av hälsovårdsnämnden fastställas till högre belopp, än vad som genomsnittligt motsvarar stadens egna kostnader för vården. Skillnaden mellan den sålunda fastställda vårdavgiften och det belopp, som staden kan som ersättning utfå av barnets hemortssamhälle, skall för räkenskapsår i efterskott ersättas staden av statsverket.» Wernstedt hade icke velat åberopa denna paragraf utan i stället föredragit att söka erhålla ett fixt anslag. Ett sådant anslag skulle tillåta nedsättning i mån av behov efter glidande skala ända till eventuellt fullständigt fri vård. Kostnaden bleve begränsad och på förhand känd, vilket icke vore fallet med den i avtalet inrymda åtgärden, som lämnade de ekonomiska konsekvenserna ovissa. Givetvis vore dock den i avtalet avsedda åtgärden bättre än ingen åtgärd alls.

Från ärendets behandling inom karolinska institutet inhämtas, att kollegienämnden avstyrkte ifrågavarande anslagsäskande, att lärarkollegiet sedermera återremitterade framställningen till nämnden, att nämnden vidhöll sitt beslut att avstyrka anslagsäskandet, att kollegiet därefter beslöt bordlägga ärendet för närmare utredning om orsakerna till den bristande tillgången på sjukhusmaterial vid ifrågavarande klinik samt att lärarkollegiet slutligen beslöt tillstyrka den av Wernstedt gjorda framställningen, varvid dock en ledamot, professorn Nordenson, reserverade sig mot beslutet.

Under punkten 105 i 1932 års åttonde huvudtitel redogjorde dåvarande departementschefen för ovannämnda avtal mellan staten och staden samt anförde, att — för att avtalet skulle kunna genomföras — fordrades, att riksdagen beviljade vissa närmare angivna anslag. Departementschefen yttrade bland annat följande:

Vidare vore att märka, att vid bifall till den av honom föreslagna anordningen det sedan ett tiotal år tillbaka utgående anslaget å 25,000 kronor

till bestridande av dagavgifter för å barnhuset intagna sjuka barn icke längre torde böra utgå. Avtalet rörande den pediatrika kliniken innebure visserligen en möjlighet att upplåta en viss del av platserna å barnsjukhuset, högst 15, till barn, som icke ägde hemortsrätt i Stockholm, och skulle kronan vidkännas kostnaderna för skillnaden mellan den fastställda vårdavgiften och eventuellt utgående ersättning från barnets hemortssamhälle. Emellertid vore att märka, att en dylik upplåtelse endast skulle ske, därest Kungl. Maj:t det påfordrade, och något krav i detta avseende från Kungl. Maj:ts sida torde icke uppställas, förrän en utredning från sakkunnigt håll föreläge, utvisande att det material, som Stockholms stad lämnade för den pediatrika undervisningen, icke vore för densamma tillräckligt belysande utan behov faktiskt förefunnes av dylikt material jämväl från orter utom huvudstaden. Först då den pediatrika undervisningens målsmän på grundval av en dylik utredning skulle resa anspråk i detta avseende, torde Kungl. Maj:t taga spörsmålet under överbäggande, och skulle fog för åtgärder i detta avseende befinnas föreligga, torde frågan såsom innebärande ekonomiska konsekvenser böra underställas riksdagen. Departementschefen ansåge sig emellertid icke nu böra räkna med nyssnämnda dittills utgående anslag å 25,000 kronor.

Riksdagen, som icke hade något att erinra mot vad departementschefen sålunda anført, anvisade sedermera de för avtalets genomförande erforderliga anslagen (skrivelse nr A, punkten 104).

Departementschefen.

Behandlingen inom karolinska institutet av ovannämnda förslag om anvisande av 8,000 kronor till nedbringande av legosängsavgifterna vid pediatrika kliniken synes röja en stark tvekan rörande behövligheten och lämpligheten av ifrågavarande anslagsbelopp. Med hänsyn härtill och då vad min företrädare i ämbetet anförde i 1932 års åttonde huvudtitel ger vid handen, att under alla förhållanden den möjlighet för anskaffande av kliniskt material åt sjukhuset, som inrymmes i ovanberörda avtal, först bör närmare utredas och överbäggas, anser jag mig böra avstyrka nämnda av kanslern framlagda förslag. Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 65,700 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 65,700.

[94.] 35. **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater.** För vart och ett av åren 1912/1919 anvisade riksdagen för anordnande vid epidemisjukhusen i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala av klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater ett extra anslag av 6,000 kronor. På grund av de stude-

randes ökade antal höjdes anslaget år 1919 till 9,400 kronor. I syfte att utsträcka undervisningen i epidemiologi jämväl till epidemisjukhuset i Lund har anslaget för ettvarit av budgetåren 1929/1936 utgått med ett till 10,900 kronor höjt belopp.

I skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern för rikets universitet* anhållit om utverkande av fortsatt anslag för ändamålet med oförändrat belopp.

Jag biträder kanslerns förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
mentschefen.

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 10,900 att användas enligt av vederbörande departementschefer till statsrådsprotokollen över ecklesiastikärenden den 9 januari 1919 och den 4 januari 1929 angivna grunder samt av Kungl. Maj:t i övrigt meddelade bestämmelser.

[95.] 36. **Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar, reservationsanslag.** Anslaget utgår under innevarande budgetår med 30,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 23 maj 1935 föreskrivit, att anslaget skall disponeras på följande sätt:

1. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet	kronor 25,000
2. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid Stockholms och Göteborgs högskolor	» 5,000
	Summa kronor 30,000

Det större akademiska konsistoriet i Uppsala har anhållit, att anslag för ändamålet måtte beviljas med oförändrat belopp. *Styrelserna för de båda högskolorna* hava begärt, att den för högskolorna avsedda, i anslaget ingående posten måtte höjas till 6,000 kronor eller samma belopp, som utgick för budgetåret 1932/1933.

I skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern* hemställt, att anslaget måtte för budgetåret 1936/1937 upptagas med oförändrat belopp.

Jag biträder kanslerns förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
mentschefen.

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 30,000 att utgå enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

[96.] 37. **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer, förslagsanslag.** 38. **Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt sakkunniga i akademiska befordringsärenden, förslagsanslag.** 39. **Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, reservationsanslag.** Dessa tre anslag äro för innevarande budgetår uppförda med 1,700 kronor, 9,000 kronor, respektive 35,000 kronor.

I skrivelse den 18 september 1935 har *kanslern* hemställt om utverkande av fortsatta anslag för ändamålen med oförändrade belopp.

Departement-
schefen.

Jag tillstyrker kanslerns förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1936/1937 anvisa

dels till Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer ett förslagsanslag

av kronor 1,700;

dels till Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt sakkunniga i akademiska befordringsärenden ett förslagsanslag

av kronor 9,000;

dels ock till Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet ett reservationsanslag av kronor 35,000

att utgå i enlighet med de grunder, Kungl. Maj:t må äga bestämma.

[97.] 40. **Gemensamma universitetsändamål: Kostnader för yrkesorienteringsnämnd och universitetsstatistik, reservationsanslag.** Sedan Kungl. Maj:t den 20 oktober 1933 bemyndigat chefen för ecklesiastikdepartementet att för verkställande av utredning rörande tillströmningen till de intellektuella yrkena och därmed sammanhängande frågor tillkalla tvenne sakkunniga och dessa sakkunniga sedermera av mig utsetts, hava de i ett den 1 september 1935 dagtecknat betänkande, som den 14 november 1935 inkommit till ecklesiastikdepartementet, framlagt undersökningar och förslag i ämnet (statens offentliga utredningar 1935: 52). De sakkunniga hava bland annat föreslagit *dels* att en särskild nämnd, yrkesorienteringsnämnden, skulle inrättas, vilken skulle hava till uppgift att stå allmänheten till tjänst med uppgifter om framtidsutsikterna på olika studiebanor, *dels ock* att en rationellt ordnad universitetsstatistik skulle införas, vilken skulle handhavas av vederbörande universitet och högskolor samt av ett centralt organ.

Remissbehandlingen av ifrågavarande betänkande är ännu icke avslutad men kan möjligen hinna fullbordas i så god tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1936 års riksdag. Med hänsyn härtill anser jag mig böra för ändamålet beräkna ett anslag å riksstaten för nästa budgetår. Ifrågavarande anslag uppskattar jag preliminärt till 23,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition angående inrättande av en yrkesorienteringsnämnd m. m., som kan varda riksdagen förelagd, för budgetåret 1936/1937 beräkna till *Gemensamma universitetsändamål: Yrkesorienteringsnämnd och universitetsstatistik* ett *reservationsanslag* av kronor 23,000.

[98.] 41. **Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, reservationsanslag.** Till resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid rikets universitet och karolinska institutet anvisade riksdagen anslag alltsedan år 1906 med vissa mellanrum. Under lång tid voro vidare medel tillgängliga för beredande av möjlighet till utrikes studieresor jämväl för obefordrade vetenskapsidkare vid universiteten, i främsta rummet docenterna. Dessa stipendier kallades riksstatens resestipendier.

Efter det avbrott i stipendieanslagens utgående, som vållats av kristiden, upptogs frågan om beredande av medel till dessa resestipendier vid 1925 års riksdag. Med bifall till två inom riksdagen motionsvis framställda yrkanden beslöt nämnda riksdag att för budgetåret 1925/1926 anvisa *dels* till resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid universiteten och karolinska institutet ett anslag av 20,000 kronor, *dels ock* till resestipendier åt obefordrade vetenskapsidkare vid universiteten i Uppsala och Lund ett anslag av 15,000 kronor. Enahanda anslag anvisades jämväl för budgetåren 1926/1932. På grund av det statsfinansiella läget indrogos anslagen från och med budgetåret 1932/1933.

Kanslern har i skrivelse den 18 september 1935 hemställt om återupptagande av ifrågavarande anslag med de senast utgående beloppen av 20,000 kronor, respektive 15,000 kronor. Av skrivelsen inhämtas följande:

För vetenskapens idkare i vårt jämförelsevis lilla och avlägset liggande land vore det ett livsintresse att söka uppehålla kontakten med forskningen i de stora ledande kulturländerna. Ett av de viktigaste och mest effektiva medlen härför bestode i vistelse under en icke allt för kort tid å forskningscentra i sagda länder med de möjligheter till impulser av skilda slag, som personlig samvaro med framstående utländska forskare skänkte. De svenska vetenskapsmännens ekonomiska ställning vore i regel ej sådan, att de kunde utan bidrag från annat håll företaga dylika studieresor. De resesti-

pendier, som utdelades från fonder av skilda slag, vore alldeles för få och otillräckliga i förhållande till det stora behovet. Det vore därför synnerligen önskvärt, att anslag för ändamålet ånyo upptoges i riksstaten.

Departement-
schefen.

Jag kan helt ansluta mig till vad kanslern anført rörande behovet av ifrågavarande anslag och önskvärdheten av att de återupptagas i riksstaten. Jag håller emellertid före, att för nämnda båda ändamål anslagsmedlen till en början böra begränsas till sammanlagt 20,000 kronor. I det följande ämnar jag framlägga förslag om ett återupptagande av motsvarande anslag vid tekniska högskolan och vid vissa andra läroanstalter.

Bestämmelser rörande de för ordinarie lärare m. fl. vid universiteten och karolinska institutet avsedda stipendierna äro meddelade genom beslut den 7 oktober 1921, vari vidtagits vissa ändringar genom beslut den 29 januari 1926 och den 27 mars 1931. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de ytterligare ändringar i eller tillägg till dessa bestämmelser, som möjligen kunna visas vara påkallade.

Anslaget torde böra för nästa budgetår disponeras på följande sätt:

1. Resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet	kronor 12,000
2. Resestipendier åt obefordrade vetenskapsidkare vid universiteten i Uppsala och Lund »	8,000
	Summa kronor 20,000.

Stat för anslagets användning torde senare få fastställas av Kungl. Maj:t. Därvid bör föreskrift lämnas, att vart och ett av ifrågavarande anslagsbe-
lopp bör betraktas som särskilt reservationsanslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av . . kronor 20,000.

[99.] 42. **Ortnamnsundersökningarna i riket.** Jämlikt av 1930 års riksdag i ämnet fattat beslut uppdrog Kungl. Maj:t åt en nämnd, benämnd ortnamnskommissionen, att från och med den 1 juli 1930 tills vidare, så länge anslag för ändamålet av riksdagen anvisades, handhålla ledningen av undersökningarna av svenska ortnamn i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare föreskrifter (jfr 1931 års åttionde huvudtitel, punkt 290). Till ortnamnskommissionen har riksdagen för vardera av budgetåren 1930/1936 för bestridande av med ortnamnsundersökningarna i riket förenade kostnader anvisat ett anslag av 6,500 kronor.

Ortnamnskommissionen och *kanslern för rikets universitet* hava nu i skrivelser den 10 augusti 1935, respektive den 18 september 1935 hemställt om enahanda anslag för budgetåret 1936/1937.

I anledning härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ortnamnsundersökningarna i riket* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 6,500 att utgå med den närmare fördelning och enligt de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Departementsschefen.

[100.] 43. **Landsmålsundersökningarna i riket.** Detta anslag är nu uppfört med 69,300 kronor. Ur anslaget utgår jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 23 maj 1935 ett belopp av 49,850 kronor till landsmålsarkivet i Uppsala och ett belopp av 19,450 kronor till landsmålsundersökningarna i Lund. Enligt samma beslut får ur det till landsmålsarkivet i Uppsala anvisade anslagsbeloppet bestridas avlöning till ett extra ordinarie kvinnligt arkivbiträde i 8:de lönegraden.

Landsmålsarkivet i Uppsala har i skrivelse den 14 september 1935 framlagt vissa förslag, som åsyfta, att det till landsmålsarkivet anvisade anslagsbeloppet skulle utgå såsom förslagsanslag och höjas med 1,513 kronor till 51,363 kronor. Som skäl härför har anförts, *dels* att Uppsala stad numera uppflyttats från dyrortsgruppen E till dyrortsgruppen F, vilket medförde, att brist komme att uppstå å det nu utgående anslagsbeloppet, som vore beräknat efter E-ort, *dels ock* att behov föreläge av ett anslagsbelopp till avlöningsförhöjningar, sjukavlöning, läkarhjälp vid olycksfall i arbetet och övriga sedvanliga förmåner åt ovannämnda extra ordinarie arkivbiträde. Ökningen på grund av uppflyttning i dyrortsgrupp har beräknats till 913 kronor och ökningen på grund av sistnämnda anledning till 600 kronor.

Centralstyrelsen för landsmålsföreningarna i Lund har i skrivelse den 31 augusti 1935 gjort framställning om fortsatt anslag för ändamålet, varav synes framgå, att centralstyrelsen äskar oförändrade anslagsmedel.

Jag kan icke biträda förslaget om att förevarande anslag i fortsättningen skulle betecknas såsom förslagsanslag, detta närmast med hänsyn till att betydande bidrag av lotterimedel årligen anvisas för ändamålet, och att svårigheter på grund härav möta att fastställa avlöningsstat för ifrågavarande institutioner. Däremot vill jag tillstyrka, att anslaget höjes med det belopp, som motsvarar höjningen av avlöningsförmånerna vid landsmålsarkivet i Uppsala på grund av ändrad dyrortsplacering, samt med skäligt belopp för beredande av avlöningsförhöjning m. m. åt extra ordinarie personal vid sagda arkiv. Höjningen av förstnämnda anledning beräknar jag till 1,009 kronor. För avlöningsförhöjningar m. m. bör avses ett belopp

Departementsschefen.

av i runt tal 600 kronor. Jag ifrågasätter icke någon förändring i fråga om dispositionen av de till landsmålsföreningarna i Lund utgående anslagsmedlen. Förevarande anslag bör alltså ökas med i runt tal 1,600 kronor till 70,900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Landsmålsundersökningarna i riket* för budgetåret
1936/1937 anvisa ett anslag av kronor 70,900.

[101.] 44. **Bidrag till utgifter för Hyltén-Cavallius' stiftelse för svensk folkminnesforskning.** Ifrågavarande anslag, som under budgetåren 1931/1933 utgick med 12,700 kronor, har från och med budgetåret 1933/1934 utgått med ett till 10,700 kronor sänkt belopp.

Kanslern har i skrivelse den 18 september 1935 förordat en av större akademiska konsistoriet i Lund på hemställan av stiftelsen gjord framställning om höjning av anslaget för nästkommande budgetår till 12,700 kronor. I nämnda framställning anföres som huvudsaklig motivering för förslaget, att stiftelsen i jämförelse med övriga svenska institutioner med liknande arbetsuppgifter vore synnerligen bristfälligt tillgodosedd med anslag av statsmedel samt erinras, att den år 1933 vidtagna sänkningen vore av tillfällig natur och företagen med hänsyn till det svåra statsfinansiella läget.

Departement-
schefen.

Utredningen i föreliggande ärende synes mig icke hava klart påvisat, att behov föreligger av den begärda anslagsökningen. Med hänsyn härtill avstyrker jag universitetsmyndigheternas förslag och förordar, att anslaget för nästkommande budgetår upptages med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att såsom *Bidrag till utgifter för Hyltén-Cavallius' stiftelse
för svensk folkminnesforskning* för budgetåret 1936/1937 an-
visa ett anslag av kronor 10,700.

[102.] 45. **Rasbiologiska institutet: Avlöningar, förslagsanslag.** 46. **Rasbiologiska institutet: Omkostnader, reservationsanslag.** Förevarande båda anslag äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda med respektive 53,000 kronor och 15,000 kronor.

I den av 1935 års riksdag för rasbiologiska institutet fastställda avlöningsstaten ingår, bland annat, *dels* en anslagspost å förslagsvis 24,000 kronor till avlöningar till tjänstemän å extra stat, *dels ock* en delpost å 14,800 kronor till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, vilken jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1935 skall fördelas med högst 10,024 kronor till grundavlöningar till extra ordinarie befattningshavare och med högst 4,776 kronor till grundavlöningar till extra befattningshavare m. m.

I den av Kungl. Maj:t genom beslut nämnda dag fastställda omkostnadsstaten för institutet ingår bland annat en anslagspost å 7,000 kronor till reseersättningar till personal vid institutet samt ordförande och ledamöter i institutets styrelse.

Vid min anmälan av frågan om anslag till institutet i 1935 års åttonde huvudtitel (punkten 102) anförde jag, att jag ansåg mig kunna biträda ett av kanslern framlagt förslag om medgivande av rätt åt institutets styrelse att använda besparingar å vissa av de under omkostnadsanslaget uppförda posterna till avlönande av tillfällig arbetshjälp vid bearbetning av förut insamlat material. Av sagda punkt i huvudtiteln inhämtas, att motivet till berörda förslag var, att institutets arbetsmetoder nödvändiggjorde, att det under vissa tider kunde vara mest ändamålsenligt att först under någon tid i största möjliga utsträckning använda institutets arbetskrafter och disponibla medel till insamlande runt om i landet av förefintligt material för att därefter under viss tid huvudsakligen koncentrera arbetet på materialets bearbetning och de vunna resultatens befordrande till trycket.

I anledning härav anförde riksdagen i skrivelse nr 162 (punkten 32), att den av mig förordade anordningen icke torde kunna medgivas med hänsyn till de nya grunderna för riksstatens uppställning. Riksdagen ville dock ej motsätta sig införandet för ett kommande budgetår av en anordning, enligt vilken av arbetet med insamling och bearbetning av material föranledda kostnader för resor och för avlönande av tillfällig arbetshjälp för bearbetning av insamlat material skulle bestridas från ett för ändamålet särskilt uppfört reservationsanslag.

Institutets styrelse har nu i skrivelse den 22 augusti 1935 — under hänvisning till vad 1935 års riksdag sålunda anført — hemställt, *dels* att förutberörda post å 4,776 kronor skulle minskas med 3,000 kronor och posten till reseersättningar med 5,000 kronor, samt att av dessa anslagsbesparingar, tillhoppa 8,000 kronor, skulle bildas ett nytt reservationsanslag, avsett för bestridande av de kostnader för personalens resor och för avlönande av tillfällig arbetshjälp, som vore förbundna med insamlandet av för undersökningarna erforderligt material och detta materials bearbetning, *dels ock* att styrelsen skulle medgivas rätt att använda ej mindre besparingar å sistnämnda anslag till täckande av omkostnader, än även besparingar å omkostnadsanslaget till förstärkande av det nya reservationsanslaget.

Kanslern för rikets universitet har i skrivelse den 18 september 1935 anført, att styrelsens förslag syntes möjliggöra en rationellare planläggning av institutets arbete och ett effektivare bedrivande av detsamma, och har därför tillstyrkt detsamma.

Statskontoret har i utlåtande den 7 november 1935 erinrat, att enligt de nya grunderna för uppställningen av riksstatens utgiftssida anslag till avlöningar och till omkostnader borde strängt hållas isär. Vid sådant förhål-

lande kunde ämbetsverket ej tillstyrka framställningen om uppläggande för institutets räkning av ett nytt anslag, varur skulle bestridas såväl till avlöningar som till omkostnader hänförliga utgifter. Därest, med hänsyn till vad 1935 års riksdag i ämnet uttalat, ett sådant anslag likväl ansåges böra anvisas, ville statskontoret bestämt avstyrka förslaget om medgivande av rätt för styrelsen att använda besparingar å omkostnadsanslaget för sådan utgift, för vars bestridande det nya anslaget skulle vara avsett, ävensom besparingar å sistnämnda anslag för täckande av kostnader, hänförliga till omkostnadsanslaget.

Departement-
schefen.

Ett tillgodoseende av det av institutets styrelse framförda och av kanslern understödda förslaget om anvisande av ett särskilt, ur de nu till institutet utgående anslagen bildat reservationsanslag till personalens resor och tillfällig arbetshjälp vid bearbetning av insamlat material skulle bryta reglerna för den numera tillämpade riksstatsuppställningen. Med hänsyn till detta förhållande och då syftet med berörda förslag i allt fall åtminstone till en viss grad kan tillgodoses därigenom, att det för institutet anvisade omkostnadsanslaget är av reservationsanslags natur, varför institutet under ett kommande budgetår läser kunna använda besparingar å anslaget till bestridande av eventuellt ökade utgifter för reseersättningar, anser jag förslaget icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

På grund av att Uppsala stad numera uppflyttats från dyrortsgruppen E till dyrortsgruppen F, torde ovannämnda anslagspost å förslagsvis 24,000 kronor till avlöningar till tjänstemän å extra stat böra höjas med i runt tal 700 kronor till 24,700 kronor samt förutnämnda delpost å 14,800 kronor till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal med i runt tal 400 kronor till 15,200 kronor. Härav betingade formella ändringar i avlöningsstaten torde få i sinom tid vidtagas av Kungl. Maj:t. Anslaget till avlöningar, i vars disposition jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring, bör alltså för nästa budgetår höjas med $(700 + 400 =)$ 1,100 kronor till 54,100 kronor. Anslaget till omkostnader bör bibehållas vid oförändrat belopp, 15,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels höja den i avlöningsstaten för rasbiologiska institutet uppförda anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å extra stat, nu förslagsvis 24,000 kronor, med 700 kronor till förslagsvis 24,700 kronor;

dels höja den i samma avlöningsstat uppförda delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, nu 14,800 kronor, med 400 kronor till 15,200 kronor;

dels vid bifall härtill höja avlöningsstatens slutsumma, nu 53,000 kronor, med 1,100 kronor till 54,100 kronor;

dels till Rasbiologiska institutet: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 54,100;
dels ock till Rasbiologiska institutet: Omkostnader för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag
av kronor 15,000.

[103.] 47. **Farmaceutiska institutet: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för budgetåret 1935/1936 uppfört med 77,100 kronor. Den av riksdagen för farmaceutiska institutet godkända avlöningsstaten upptager en anslagspost å förslagsvis 1,750 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, avseende provisoriskt dyrortstillägg.

I skrivelse den 7 september 1935 har *styrelsen för farmaceutiska institutet* anhållit om utverkande av enahanda anslag för budgetåret 1936/1937.

Med anledning av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under budgetåret 1936/1937, torde anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän böra ökas med 1,100 kronor till förslagsvis 2,850 kronor.

Förevarande anslag, som i övrigt torde böra beräknas på enahanda sätt som under innevarande budgetår, bör alltså för nästkommande budgetår bestämmas till $(77,100 + 1,100 =) 78,200$ kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels öka den i avlöningsstaten för farmaceutiska institutet uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu förslagsvis 1,750 kronor, med 1,100 kronor till förslagsvis 2,850 kronor ävensom i anledning härav öka avlöningsstatens slutsumma från 77,100 kronor till 78,200 kronor;

dels ock till Farmaceutiska institutet: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag
av kronor 78,200.

[104.] 48. **Farmaceutiska institutet: Omkostnader, förslagsanslag.**
49. **Farmaceutiska institutet: Materiel m. m., reservationsanslag.** Dessa anslag äro i riksstaten för budgetåret 1935/1936 uppförda med 13,600 kronor, respektive 3,700 kronor.

I skrivelse den 7 september 1935 har *styrelsen för farmaceutiska institutet* anhållit om utverkande av enahanda anslag för budgetåret 1936/1937.

Departement-
schefen.

I anslutning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1936/1937 anvisa
dels till *Farmaceutiska institutet*: Omkostnader ett förslags-
anslag av kronor 13,600;
dels ock till *Farmaceutiska institutet*: Materiel m. m. ett
reservationsanslag av kronor 3,700.

F. Tekniska högskolan och Chalmers tekniska institut.

[105.] 1. **Tekniska högskolan: Avlöningar, förslagsanslag.** Föreliggande anslag är nu uppfört med 809,500 kronor. 1935 års riksdag har fastställt följande avlöningsstat för tekniska högskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 540,300	
<i>Anm:</i> Från förestående anslagspost skall utgå jämväl ersättning till den eller de personer, som förordnas att uppehålla en del av rektors undervisningsskyldighet såsom professor.		
2. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat, <i>förslagsvis</i>	»	11,600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	161,100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 308,650	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 3,450	» 312,100
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	14,400
		Summa kronor 1,039,500

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	kronor 230,000
Nettoutgift kronor 809,500.	

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 utgår ur anslagsposten å 161,100 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bland annat ett belopp av 157,200 kronor till arvoden åt speciallärare.

Bland tekniska högskolans anslagsäskanden för nästa budgetår vill jag till en början särskilt redogöra för den däri upptagna frågan om *åtgärder för beredande av förbättrad utbildning i stadsplanekunst.*

På grund av Kungl. Maj:ts den 20 juni 1930 givna bemyndigande uppdrog dåvarande statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet den 4 juli nämnda år åt stadsplanedirektören i Stockholm A. Lilienberg jämte byråchefen i lantmäteristyrelsen, L. O. Bagger-Jørgensen, dåvarande t. f. professorn vid tekniska högskolan, nuvarande byggnadsrådet P. G. Hedqvist, dåvarande intendenten i byggnadsstyrelsen, nuvarande byggnadsrådet A. G. Linden och ledamoten av riksdagens första kammare, lantbrukaren C. P. V. Nilsson i Gränebo att, i anslutning till vad till statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 20 juni 1930 anförts i ämnet, såsom sakkunniga inom kommunikationsdepartementet biträda med verkställande av utredning och avgivande av förslag i fråga om förbättrad utbildning i stadsplanekonst jämte vad därmed ägde sammanhang. Samtidigt uppdrog departementschefen åt Lilienberg att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas arbete. Till omförmälda statsrådsprotokoll hade chefen för kommunikationsdepartementet — under hänvisning till en av honom lämnad redogörelse för förhållandena på området — anfört, att ett bättre ordnande av utbildningen för stadsplanetekniker allmänt ansåges vara en angelägenhet av stor vikt. Departementschefen förklarade sig dela denna uppfattning. Han framhöll, att önskvärd sakkunskap på området för det dåvarande ej vore tillfinnandes i erforderlig omfattning, samt att det måste anses önskvärt, att åtgärder snarast vidtoges för avhjälpan av detta missförhållande.

De sakkunniga avlämnade den 19 juni 1933 till chefen för kommunikationsdepartementet betänkande i ämnet (statens offentliga utredningar 1933:26). Sedan ärendet med hänsyn till innebörden av de sakkunnigas förslag överlämnats från kommunikationsdepartementet till ecklesiastikdepartementet, inhämtades yttranden över detsamma från ett stort antal myndigheter och sammanslutningar. Sådana yttranden avgåvos av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 6 december 1933, av byggnadsstyrelsen den 1 juni 1934, av styrelsen för Chalmers tekniska institut den 19 december 1934, av akademien för de fria konsterna den 25 juni 1935, av lärarkollegiet vid tekniska högskolan den 4 september 1935, av styrelsen för tekniska högskolan den 10 september 1935, av svenska stadsförbundets styrelse den 31 maj 1934, av svenska arkitektföreningen den 8 december 1934, av svenska teknologföreningen den 11 januari 1935 samt av styrelsen för svenska kommunal-tekniska föreningen den 12 november 1935.

Av de sakkunnigas betänkande inhämtas följande:

De tekniska yrkesgrupper, inom vilka stadsbyggarna i vårt land för närvarande vore att söka, utgjordes av arkitekter, väg- och vattenbyggnadsingenjörer samt lantmätare. Följande av de sakkunniga lämnade översikt gäve enligt deras mening klart vid handen den ringa omfattning, som stadsbyggnadsundervisningen, jämförd med andra grenar av den högre tekniska utbildningen, fått sig tillmätt på läroplanerna:

Inom *tekniska högskolans* fackavdelning för arkitektur förekomme sålunda ämnet stadsanläggningslära under höstterminen i fjärde årskursen med 28 timmar föreläsningar och 56 timmar övningar eller med tillhoppa 84 timmar. Från och med läroåret 1931—1932 hade därtill kommit en extra undervisningskurs om 14 timmar. Inom dess fackavdelning för väg- och vattenbyggnad vore ifrågavarande undervisning förlagd till tredje årskursen och omfattade 28 timmar föreläsningar och 42 timmar frivilliga övningar eller tillhoppa 70 timmar. Inom den nyorganiserade fackavdelningen för lantmäteri komme undervisningen i stadsbyggnad att meddelas under vårterminen i tredje årskursen med 51 timmar föreläsningar och 68 timmar övningar eller med tillhoppa 119 timmar.

Vid *Chalmers tekniska institut* inginge ämnet stadsanläggningslära i studieprogrammet med 34 föreläsningstimmar under en vårtermin för vardera av husbyggnads- samt väg- och vattenbyggnadsfackavdelningarna, i den förra förlagt till tredje, i den senare till fjärde årskursen. Till övningar hade icke anslagits någon tid.

Den vid *konsthögskolan* meddelade undervisningen i ifrågavarande ämne hade icke heller varit av större omfattning.

Ifrågavarande undervisning kunde nu icke anses omfatta annat än allmänna elementer av ämnet. Med hänsyn till dess omfattning och art torde för övrigt en utbildning av så ringa omfång icke ens såsom elementär undervisning kunna anses tillfredsställande. Någon högre undervisning i ämnet, ägnad för utbildning av stadsbyggnadsspecialister, förekomme för närvarande alls icke.

Bristen på fullgod undervisning i stadsbyggnad hade medfört, att antalet nöjaktigt kvalificerade fackmän för uppgörande särskilt av mera omfattande stadsplaner vore otillräckligt, vilket givit anledning till att stadsplaneförslagen alltför ofta blivit bristfälliga och måst av de granskande myndigheterna underkännas. Detta hade föranlett mycken omgång och onödiga kostnader, ofta utan att likväl tillfredsställande resultat kunnat ernås. Avsaknaden av en dylik undervisning hade även föranlett betänkliga brister såväl beträffande den allmänna överblick över städernas tekniska organisation, vilken erfordrades för handhavandet av den kommunaltekniska förvaltningen, som ock beträffande åtskilliga till stadsbyggnad direkt hänförliga tekniska detaljer. Olägenheterna och de menliga följderna av nu berörda förhållanden hade naturligen framträtt allt tydligare i samma mån som den ekonomiska och sociala betydelsen av stadsbyggnadsfrågornas rätta behandling genom den moderna samhällsutvecklingen starkare framhävts.

De krav, som måste ställas på de skilda grupper av tekniska yrkesmän, vilka hade att lösa till stadsbyggandet hörande eller därmed sammanhängande uppgifter, medförde *dels* att *samtliga* dessa yrkesmän vore i behov av *viss allmän utbildning i stadsbyggnad*, tillräcklig för att sätta dem i stånd att på ett tillfredsställande sätt lösa de hithörande uppgifter av skilda slag, som i deras tjänsteutövning mötte dem, *dels också* att för arkitekter och övriga, som specialiserade sig i stadsbyggnadsfacket, det utöver den allmänna utbildningen borde finnas tillgång till en *speciell stadsbyggnadsutbildning*.

I enlighet härmed föresloge de sakkunniga, att — förutom åt de studerande inom tekniska högskolans fackavdelning för lantmåteri — åt samtliga de studerande inom samma högskolas fackavdelningar för arkitektur och för väg- och vattenbyggnad samt inom Chalmers tekniska instituts fackavdelningar för husbyggnad och för väg- och vattenbyggnad måtte meddelas en *allmän stadsbyggnadsutbildning*. Tillika föresloge de sakkunniga, att såsom överbyggnad på denna allmänna stadsbyggnadsutbildning vid tekniska högskolan måtte anordnas en *speciell stadsbyggnadsutbildning* så organiserad, att den kunde genomgås dels, i omedelbar anslutning till den allmänna utbildningen, av dem bland de studerande, som redan på dåvarande stadium av sin utbildning ville förvärva en mera djupgående utbildning inom stadsbyggnadsfacket, dels också, såsom en särskild utbildning, av sådana redan utexaminerade arkitekter, ingenjörer eller lantmätare, vilka under längre eller kortare tid varit i praktisk verksamhet och därunder kommit i sådan beröring med stadsbyggnadsuppgifter, att de funne en tilläggsutbildning önskvärd eller nödvändig.

Vid övervägandet av frågan om inordnandet i den nuvarande högre tekniska undervisningen av den föreslagna stadsbyggnadsundervisningen, hade de sakkunniga icke ingått på denna fråga, i vad den anginge Chalmers tekniska institut. Vid institutet hade nämligen utarbetats och till prövning upptagits ett förslag till en sådan omläggning av undervisningen inom ifrågavarande fackavdelningar därstädes, att utrymme skulle beredas för en stadsbyggnadsundervisning, motsvarande den av de sakkunniga föreslagna allmänna stadsbyggnadsundervisningen. De sakkunniga hade ansett sig kunna utgå ifrån, att detta förslag komme att på institutets eget initiativ förverkligas.

Den stadsbyggnadsundervisning, som skulle finnas att tillgå såsom en integrerande del av den högre tekniska utbildningen i vårt land, därest de sakkunnigas förslag i huvudsak förverkligades, skulle, i korthet sammanfattad, få följande huvudsakliga omfattning, därvid hänsyn icke tagits till en av de sakkunniga föreslagen utvidgad undervisning i ett flertal för stadsanläggningsläran grundläggande ämnen:

Arkitekterna skulle få en obligatorisk stadsbyggnadsutbildning om sammanlagt 453 timmar, varav 120 timmar skulle tillhöra den allmänna utbildningen och 333 timmar den speciella undervisningen. Därutöver skulle för dem finnas tillgänglig en frivillig speciell utbildning, meddelad i fjärde årskursen och omfattande tillsammans 182 timmar. För de arkitekter, vilka valde att genomgå fjärde årets kurs i stadsbyggnad, skulle den sammanlagda undervisningstiden i ämnet således uppgå till 635 timmar, vartill för dem, som utförde sitt examensarbete inom stadsbyggnadsämnet, ytterligare skulle tillkomma omkring 600 timmar övningar.

Väg- och vattenbyggarna skulle obligatoriskt genomgå endast den allmänna undervisningen om omkring 120 timmar. Den valfria speciella stadsbyggnadsutbildningen skulle för väg- och vattenbyggarna, därest den i hela sin

utsträckning skulle genomgås, förutom 600 timmar övningar för examensarbetet, omfatta sammanlagt 517 timmar.

Lantmätarna, för vilka den allmänna stadsbyggnadsundervisningen redan blivit ordnad, skulle, efter att hava meriterat sig för den speciella utbildningen, kunna genomgå denna, vilket väl i regel skulle komma att ske först efter avlagd avgångsexamen från högskolan.

Undervisningen skulle vid tekniska högskolan meddelas av två lärare, en professor och en speciallärare. Då vid högskolan redan funnes anställd en speciallärare i stadsanläggningslära, ville de sakkunniga föreslå, att vid högskolan inrättades en professur i stadsbyggnad.

Av yttrandena i ärendet inhämtas följande:

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som, vad angår styrelsens ämnesbefattning, icke kunde vitsorda något mera framträdande behov av den föreslagna förbättrade stadsbyggnadsundervisningen, hade — under förutsättning, att den föreslagna nya utbildningen icke komme att inkräkta på utbildningen inom de på styrelsens ämnesbefattning fallande verksamhetsområdena — för sin del icke funnit något att erinra mot det framlagda förslaget.

Byggnadsstyrelsen har under vitsordande av det kännbara behovet av fullt utbildade fackmän på stadsbyggnadsväsendets område, i huvudsak tillstyrkt förslaget.

Konstakademien, som icke gjort några väsentligare erinringar mot förslaget, har betonat önskvärdheten av att sagda undervisning vid högskolan och institutet gjordes så grundlig, att den vid konsthögskolans avdelning för byggnadskonst bedrivna stadsplaneundervisningen kunde koncentreras till mera renodlade arkitektoniskt-konstnärliga synpunkter.

Svenska stadsförbundets styrelse har hemställt, att vid den slutliga utformningen av detaljerna i stadsplaneundervisningen vissa av styrelsen framförda allmänna erinringar om bland annat vikten av att blivande stadsbyggare finge en utbildning, som gjorde dem fullt kompetenta att bedöma stadsplanens ekonomiska faktorer, måtte vinna skäligt beaktande. Vidare har styrelsen fäst uppmärksamheten vid att utbyggnaden i en snar framtid av länsarkitektinstitutionen syntes ytterligare motivera ett genomförande inom den närmaste framtiden av en förbättrad undervisning i stadsplanekonst. Inom städernas förvaltningar hade man ett starkt intresse för den föreliggande frågans lösning.

Svenska teknologföreningen har förklarat sig hysa vissa betänkligheter mot att redan under de fyra studieåren vid tekniska högskolan driva specialutbildningen för eleverna så långt, som de sakkunniga föreslagit. Å andra sidan vore styrelsen fullt ense med de sakkunniga om det trängande behovet av en utvidgad undervisning på området ungefär i den omfattning, som förslaget angåve. Efter en del detaljerinringar mot förslaget har styrelsen förklarat sig vara ense med de sakkunniga om att i ämnet stadsbyggnadskonst erfordrades minst två nya lärarkrafter. Styrelsen synes hålla före, att dessa lämpligen borde anställas såsom speciallärare, representerande alla väsentliga sidor av läroämnet och med ungefär samma löneförmåner som professor. Läroämnet borde erhålla en med övriga huvudämnen likvärdig representation i kollegiet. En av lärarna borde i första hand behärska stadsbyggnadskonstens arkitektoniska sida och sambandet mellan husbyggnad och stadsplan men även de trafiktekniska och ekonomiska frågorna, en annan

lärare borde i samma grad behärska i första hand stadsbyggandets ingenjörstekniska sida, såsom gatubyggnad och trafikfrågor, men även övriga speciella frågor inom ämnet. Dessutom borde även undervisning meddelas av en i tekniskt hygieniska och speciellt avloppstekniska frågor specialiserad fackman.

Svenska arkitektföreningen har särskilt framhållit nödvändigheten av att de ifrågasatta anordningarna vidtoges endast försöksvis. Utvecklingen på det byggnadstekniska området torde kunna förr eller senare föranleda en omläggning av hela den byggnadstekniska undervisningen. I detta hänseende erinrar föreningen om en till chefen för ecklesiastikdepartementet den 18 juni 1934 ingiven skrift från arkitekterna Jöran Curman, Sune Lindström och Erik Wannfors med principförslag till byggnadsundervisningens ordnande. Vidare har arkitektföreningen hemställt, att anordningar måtte redan nu vidtagas för bedrivande av forskningsverksamhet rörande stadsbyggandet vid sidan av den egentliga undervisningen.

Svenska kommunaltekniska föreningen har hemställt, att vissa synpunkter, som framförts av inom föreningen för ärendets beredning tillsatta kommittéer, måtte vinna beaktande. Dessa kommitterade hava, trots önskvärdheten av att undervisningen i stadsbyggnad snarast möjligt bleve definitivt ordnad, på vissa närmare angivna skäl icke ansett sig kunna i alla delar förorda en lösning enligt de sakkunnigas förslag. Det slutliga ordnandet av denna undervisning torde icke kunna ske på ett tillfredsställande sätt annat än i samband med en omläggning av den allmänna byggnadsundervisningen. För att icke föregripa en allsidig utredning härom och för att vinna ytterligare erfarenhet angående den lämpliga omfattningen av hithörande undervisning, syntes det önskvärt, att stadsbyggnadsundervisningen tills vidare ordnades provisoriskt.

Styrelsen för Chalmers tekniska institut har biträtt ett av vissa kommittéer avgivet yttrande, i vilket ifrågasättes, huruvida det vore möjligt och lämpligt att inom den nuvarande fyraåriga studietiden inrymma en speciell stadsbyggnadsundervisning av den föreslagna omfattningen. De sakkunniga hade icke närmare ingått på frågan, om och i vad mån stadsbyggnadsundervisning kunde tänkas anordnad vid institutet. Förlades emellertid den speciella stadsbyggnadsundervisningen till arkitekt- samt väg- och vattenbyggnadsfackskolorna, borde detta ske i samma utsträckning vid institutet som vid tekniska högskolan.

Styrelsen för tekniska högskolan har instämt i ett av *lärarkollegiet* avgivet yttrande, varav bland annat inhämtas följande:

Då man försöksvis ville pröva sig fram på området, kunde det utgöra en viss fara att nu omedelbart införa en undervisning i stadsplanekonst, som vid jämförelse med den under senaste år tillämpade undervisningen i stadsbyggnad innebure en så avsevärd utökning som den av sakkunniga föreslagna. Lärarkollegiet ansåge sig därför icke vilja föreslå införandet av en så omfattande omdaning utan ville i stället framlägga en något modifierad, men utbyggbar plan.

Under 1920-talet och de första åren av 1930-talet meddelades vid högskolan undervisning genom en speciallärare i stadsanläggningslära med 28 timmar föreläsningar och 56 timmar övningar under ett läroår för väg- och vattenbyggare och arkitekter. Arvodet var 2,400 kronor per år. Genom införandet av en fackavdelning för lantmäteri kom högskolan i åtnjutande av en speciallärarbefattning från och med läroåret 1934—1935, varvid nam-

net ändrades till »stadsbyggnad» och tiden för undervisningen fastställdes till 42 timmar föreläsningar och 85 timmar övningar per läroår i fackavdelningarna för väg- och vattenbyggnad, för arkitektur och för lantmäteri. Arvodet var 3,600 kronor per år.

De sakkunnigas förslag innebure, att den nuvarande undervisningen i stadsbyggnad skulle ökas för samtliga de tre fackavdelningarna till en omfattning ungefär fem gånger den nuvarande. Enligt lärarkollegiets mening kunde man icke utan överbelastning få plats för en så betydande utvidgning av undervisningen utan en mycket omfattande revidering av läroplanerna, innebärande vissa minskningar i omfånget av andra ämnen eller utsträckning av studietiden vid högskolan utöver fyra år. Det torde vara lämpligt att söka vinna någon erfarenhet rörande en vidgad undervisning i stadsplanekonst under några år framåt i något mindre omfattning än den de sakkunniga tänkt sig och att först därefter utforma förslag till en professur i läroämnet stadsbyggnad när så befundes lämpligt.

För närvarande ansåge sig lärarkollegiet böra inskränka sig till att föreslå utökandet av den nuvarande speciallärarbefattningen till att omfatta en allmän kurs om 42 timmar föreläsningar och 70 timmar övningar gemensam för samtliga tre fackavdelningar samt en fortsättningskurs i läroämnet för vissa studerande med 76 timmar föreläsningar och 169 timmar övningar. Fortsättningskursen skulle då vara obligatorisk för arkitekter och valfri för väg- och vattenbyggare.

För en smidigare anpassning till ett ämne av så mångsidig beskaffenhet samt för möjliggörandet att förvärva de bästa lärarkrafter torde utom speciallärarbefattningen i stadsbyggnad ytterligare tvenne speciallärarbefattningar böra inrättas, den ena i »stadsbyggnadshygien» och den andra i »tillämpad stadsbyggnadsrätt».

Det av lärarkollegiet framlagda förslaget innebure en maximiumundervisning i stadsplanekonst för specialläraren i stadsbyggnad med 357 timmar, för specialläraren i stadsbyggnadshygien med 84 timmar samt för specialläraren i tillämpad stadsbyggnadsrätt med 73 timmar, alltså tillhoppa 514 timmar.

Arvodena för nämnda speciallärare skulle efter sedvanliga beräkningsgrunder utgöra i stadsbyggnad 7,200 kronor, i stadsbyggnadshygien 1,800 kronor och i tillämpad stadsbyggnadsrätt 1,800 kronor, eller tillhoppa 10,800 kronor. Då det nuvarande arvodet för speciallärarbefattningen i stadsbyggnad uppginge till 3,600 kronor, skulle den totala ökningen bli (10,800 — 3,600 =) 7,200 kronor per år. De sakkunnigas förslag skulle medföra en ökning av 11,700 kronor per år, jämfört med nuvarande förhållanden.

Lärarkollegiets förslag innebure således en lösning, som visserligen vore att betrakta som provisorisk men som gäve tillfälle till goda erfarenhetsrön utan att ännu fastläsa undervisningen vid en professur. Dessutom innebure lösningen mindre utgifter för statsverket. Med hänsyn till forskningen på området vore det enligt kollegiets mening dock önskvärt, att en professur måtte kunna komma till stånd inom en tämligen nära framtid.

I skrivelse den 10 september 1935 har *styrelsen för tekniska högskolan* tillstyrkt vissa av *lärarkollegiet* framlagda förslag om beredande av ökade medel till avlöningar vid högskolan för nästa budgetår. Ifrågavarande förslag innebära

1) likställande i lönehänseende m. m. av professorerna vid högskolan med professorerna vid universiteten och karolinska institutet;

- 2) inrättande av en professur i industriell ekonomi och organisation;
- 3) inrättande av en laboratorievaktmästartjänst inom fackavdelningen för bergsvetenskap;
- 4) jämförelse av sekreterarbefattningen med akademisekreterarbefattningarna vid universiteten och i följd härav uppflyttning av sekreteraren från lönegraden B 26 till B 28;
- 5) uppflyttning av kamreraren från lönegraden B 24 till B 28;
- 6) omvandling av kanslibiträdestjänsten i lönegraden B 7 till kansliskrivartjänst i lönegraden B 11;
- 7) omvandling av de två kontorsbiträdestjänsterna i lönegraden B 4 till kanslibiträdestjänster i lönegraden B 7;
- 8) omvandling av en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst till kameralbiträdestjänst i lönegraden B 8;
- 9) överflyttande av ett extra ordinarie kontorsbiträde på ordinarie stat i lönegraden B 4;
- 10) ökning av delposten till arvoden åt speciallärare med inalles 17,800 kronor; samt
- 11) beredande av ökade medel med 9,068 kronor till provisoriskt dyrortstillägg.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för förslaget om likställande i lönehänseende m. m. av professorerna med professorerna vid universiteten och karolinska institutet samt om inrättande av en professur i industriell ekonomi och organisation, hänvisas till handlingarna.

Förslaget om *inrättande av en laboratorievaktmästartjänst inom fackavdelningen för bergsvetenskap* har åtföljts av nedanstående motivering:

Inom fackavdelningen funnes för närvarande en laboratorievaktmästarbefattning, som vore gemensam för icke mindre än sex institutioner, nämligen institutionerna för bergskemi, för allmän metallurgi, för järnets metallurgi, för hyttmekanik samt järnets bearbetning och behandling, för metallografi samt för gjuteriteknik. Det vore omöjligt att erhålla en person med erforderliga kvalifikationer för så många slag av skiftande arbeten och att en person skulle hinna sköta alla med befattningen förenade göromål. Utvecklingen inom de flesta av ovan nämnda institutioner hade varit synnerligen stark, sedan tiden för den nuvarande befattningens tillkomst. Som exempel anfördes, att 66,700 kronor beviljades av 1931 års riksdag till inredning och utrustning av nytt laboratorium för hyttmekanik och järnets bearbetning och behandling. Från järnkontoret och från vissa industrier hade till institutionen skänkts maskiner, apparater och materialier till ett värde av inemot 60,000 kronor och från Falu bergsskola hade institutionen fått övertaga instrument till ett värde av inemot 18,000 kronor. För att kunna nyttiggöra dessa medel och gåvor vore det ett nödvändigt villkor, att institutionsföreståndarna erhöles mera laboratorievaktmästarhjälp än den som nu stode till deras förfogande.

Då det ej lyckats att erhålla en för samtliga ovan nämnda sex laboratorier kompetent laboratorievaktmästare, hade det varit nödvändigt att sätta befattningen på vakans under senast förflutna år ävensom innevarande läroår. Härvid hade tvenne vikarier förordnats med vardera halv tjänstgöring. Detta hade visserligen erbjudit en viss förbättring med hänsyn till de skilda laboratoriernas vård men vore att betrakta som ett provisorium.

Lärarkollegiet hemställde i anledning härav, att Kungl. Maj:t ville föreslå, att en ny laboratorievaktmästarbefattning i lönegraden B 7 inrättades för institutionerna för hyttmekanik samt järnets bearbetning och behandling och för metallografi samt att den nuvarande laboratorievaktmästarbefattningen för institutionerna för bergskemi, för allmän metallurgi, för järnets metallurgi, för hyttmekanik samt järnets bearbetning och behandling, för metallografi samt för gjuteriteknik bibehölles i lönegraden B 7 men erhöles tjänstgöring å institutionerna för bergskemi, för allmän metallurgi, för järnets metallurgi och för gjuteriteknik.

Som stöd för förslaget om *uppflyttning i lönegrad av sekreteraren* har anförts, att vikten och beskaflenheten av de med sekreterarämbetet förenade arbetsuppgifterna motiverade en uppflyttning i lönegrad, att sekreteraren hade att utöva det närmaste chefsskapet över hela kanslipersonalen, att han hade att organisera hithörande göromål, att han ej kunde emotse vidare befordran samt att stora krav måste ställas på den person, som skulle innehava befattningen.

Beträffande förslaget om *uppflyttning i lönegrad av kamreraren* har erinrats, att högskolan i sina petita för innevarande budgetår hemställt om befattningens uppflyttande till lönegraden B 26, samt — under hänvisning till en utredning rörande den tidigare behandlingen av ärendet — anförts, att ej endast göromålets omfattning utan även deras art och betydelse gjorde det riktigt och berättigat, att befattningen, vilken förutom rent kamerala även omfattade betydande intendents- samt sekreterargöromål, sattes i en lönegrad, som motsvarade befattningens art, d. v. s. i lönegraden B 28.

Som stöd för förslagen om vissa *förändringar inom högskolans lägre förvaltningspersonal* (punkterna 6—9 i sammanställningen här ovan), har anförts, att ifrågasvarande personal under lång tid pålagts arbete, som till art och omfattning sträckte sig utöver vad som i allmänhet fordrades av personal i motsvarande tjänsteställningar, samt att av en jämförelse med universitetens kansliförhållanden klart framginge ej blott det berättigade i högskolans framställning, utan även att statsverkets utgifter för förvaltningspersonalen även efter de föreslagna förändringarna skulle bliva av jämförelsevis synnerligen ringa omfattning.

I den föreslagna ökningen med 17,800 kronor av delposten till *arvoden åt speciallärare* ingår dels en höjning med 600 kronor på grund av en ifrågasatt förändring av den nuvarande speciallärarbefattningen i ritteknik och maskinritning, dels ock en höjning med 7,200 kronor på grund av högskolans i det föregående berörda förslag om förbättrad utbildning i stadsplanekonst.

Förstnämnda förslag innebär, att den nuvarande speciallärartjänsten i ritteknik och maskinritning, med vilken är förenad ett arvode av 3,600 kronor, skulle förändras till två speciallärartjänster, den ena i ritteknik med ett arvode av 2,400 kronor, den andra i läran om maskinelement III med ett arvode av 1,800 kronor. Beträffande detta förslag har anförts följande:

Läroämnet ritteknik och maskinritning innefattade tidigare 17 timmar föreläsningar och 136 övningstimmar, varvid arvodet utgjorde 2,400 kronor per år. På sin tid utökades befattningen med 28 timmar föreläsningar och 56 övningstimmar.

För att bättre tillgodose undervisningen vid fackavdelningen för väg- och vattenbyggnad hade föreslagits, att man skulle återgå till den äldre omfattningen av undervisningen i läroämnet ritteknik men i stället inrätta en ny specialläraryrkebefattning i »läran om maskinelement III», vari nämnda fackavdelnings andra årskurs skulle få deltaga i stället för den undervisning, som eleverna nu åtnjöt inom professuren »läran om maskinelement». Specialläraryrvodet i ritteknik och maskinritning skulle i så fall minskas med 1,200 kronor till 2,400 kronor och benämningen ändras till ritteknik. Arvodet för specialläraren i läran om maskinelement III beräknades efter en avlöning per timme av 32 kronor, vilken kunde för ifrågavarande läroämne anses normal, till 1,800 kronor.

I övrigt innebära högskolans förslag, i vad avser speciallärare, *dels* inrättande av en specialläraryrkebefattning i textilt teknik med ett arvode av 2,400 kronor, *dels ock* på grund av utsträckt undervisning höjda arvoden till speciallärarna i gjuteriteknik (+ 600), elektroteknik (+ 2,400), byggnadsorganisation (+ 300), läran om kemiskt tekniska apparater (+ 300), vatten- och livsmedelskemi (+ 300), gruvmätning (+ 1,100), dekorativ konst (+ 1,200) samt marklära (+ 1,400). Beträffande de till stöd för sistnämnda förslag anförda skälen hänvisas till handlingarna.

Styrelsen för tekniska högskolan har — i anledning av en av lärarkollegiet i ämnet gjord framställning — i skrivelse den 18 november 1935, som till ecklesiastikdepartementet inkommit den 30 i samma månad, framlagt förslag om uppdelning av professuren i teoretisk elektroteknik m. m. Förslaget avser huvudsakligen, att den nuvarande professuren i teoretisk elektroteknik skulle ändras till en professur i telegrafi och telefoni, att en ny professur skulle inrättas i ämnet radioteknik, ävensom att en ny professur skulle tillkomma i ämnet teoretisk elektroteknik med elektrisk mätteknik.

Slutligen har *styrelsen* — likaledes i anledning av utav lärarkollegiet gjorda framställningar — i skrivelse den 18 november 1935, vilken till ecklesiastikdepartementet inkommit den 7 december 1935, framlagt förslag om

dels anvisande av ett anslagsbelopp å tillhopa 1,200 kronor för beredande av arvode med 400 kronor åt prorektor och envar av två professorer såsom ledamöter av högskolans förvaltningsnämnd,

dels vissa förändringar i fråga om bibliotekspersonalen, innebärande att bibliotekarien skulle uppflyttas från lönegraden B 22 till lönegraden B 26, att en andre bibliotekariebefattning i lönegraden B 21 skulle inrättas, att en kanslibiträdesbefattning i lönegraden B 7 skulle inrättas och en motsvarande extra ordinarie tjänst indragas, att biblioteksvaktmästartjänsten i lönegraden B 5 skulle förvandlas till en förste expeditionsvaktstjänst i lönegraden B 7, att en halvtidsamanuens i 16:e lönegraden skulle få heltids-

tjänstgöring, att löneförmånerna för en garderobsvakt skulle förbättras *samt att* anslagsmedlen till tillfällig arbetshjälp skulle höjas från omkring 320 kronor till 956 kronor,

dels ock anvisande av anslag till fyra docentstipendier, vardera å 6,000 kronor.

Vad först angår frågan om åtgärder för åstadkommande av en *förbättrad undervisning i stadsplanekunst*, har jag av den föreliggande omfattande utredningen funnit framgå, att den utbildning på området, som nu meddelas vid våra högre tekniska undervisningsanstalter, icke tillnärmelsevis motsvarar behovet av sådan undervisning. Från alla håll, ej minst från den kommunala sakkunskapens sida, har vitsordats behovet, för att icke säga nödvändigheten av en komplettering av den högre tekniska undervisningen med en avsevärt utvidgad fackutbildning i stadsplanekunst. På grund härav och sedan genom beslut av 1935 års riksdag länsarkitektorganisationen blivit ordnad, torde det vara erforderligt att vidtaga åtgärder i den angivna riktningen.

Departementschefen.

De sakkunniga hava föreslagit, att för ändamålet skulle vid tekniska högskolan — utöver den nuvarande speciallärartjänsten i stadsbyggnad — inrättas en professur i ämnet. Vid remissbehandlingen av ärendet har från åtskilliga håll understrukits vikten av att sådana åtgärder ej vidtoges, som skulle binda organisationen av undervisningen och försvåra jämkningar i densamma efter de erfarenheter, som så småningom kunna vinnas. Uppmärksamheten har i detta sammanhang även riktats på önskvärdheten av en framtida omläggning av den byggnadstekniska undervisningen. I sistnämnda hänseende har svenska arkitektföreningen erinrat om en hos mig gjord framställning från tre arkitekter om en enbeting organisation av den byggnadstekniska undervisningen. I denna framställning har bland annat påvisats bristen på planmässig organisation av byggnadsundervisningen samt framlagts ett ganska vittomfattande förslag till en nyordning av densamma.

Även jag håller före, att det av nyssberörda skäl kan vara klokt att icke nu vidtaga några mera definitiva anordningar på området. Tekniska högskolan har framlagt ett förslag, som åsyftar att försöksvis tillgodose ovan nämnda önskemål med utgångspunkt från den vid högskolan redan meddelade undervisningen i stadsbyggnad. Enligt högskolans förslag skulle den undervisning, som meddelas av den nuvarande specialläraren i stadsbyggnad, utvidgas till att omfatta en allmän och en utvidgad kurs med sammanlagt 357 timmars undervisning och tjänsten förenas med ett arvode av 7,200 kronor, d. v. s. dubbelt så stort arvode, som nu utgår. Vidare har högskolan föreslagit, att för ytterligare undervisning i ämnen, som sammanhålla med den egentliga stadsbyggnadsutbildningen, skulle inrättas två nya mindre speciallärartjänster, den ena i stadsbyggnadshygien med en undervisning av tillhopa 84 timmar och den andra i tillämpad stadsbygg-

nadsrätt med en undervisning av tillhopa 73 timmar per år, vardera med ett årsarvode av 1,800 kronor. Detta förslag är visserligen mer försiktigt utformat än det av de sakkunniga framlagda. Emellertid vill jag ifrågasätta, om icke utbildningen på området i avvaktan på närmare erfarenheter bör ytterligare inskränkas. I detta syfte föreslår jag, att arvodet för den nuvarande specialläraren i stadsbyggnad ökas med 1,400 kronor till 5,000 kronor samt att härutöver inrättas allenast en speciallärartjänst i tillämplad stadsbyggnadsrätt med ett årsarvode av 1,800 kronor. Det torde få ankomma på högskolan att inom ramen av dessa årsarvoden inrymma en sådan undervisningsskyldighet för ifrågavarande båda speciallärare, att en förbättrad utbildning på området kan ernås. Den av mina nyssnämnda förslag föranledda anslagshöjningen utgör $(1,400 + 1,800 =) 3,200$ kronor.

Jag saknar här anledning ingå på frågan om anordnandet av ifrågavarande undervisning vid Chalmers tekniska institut. Emellertid förutsätter jag, att institutet i sinom tid inkommer med utredning rörande de åtgärder i ämnet, som vid institutet vidtagits eller anses böra vidtagas.

Vad angår högskolans ovanberörda förslag i övrigt, må följande anföras.

Under hänvisning till vad jag ovan under punkten 26 yttrat angående reglering av professorslönerna vid naturhistoriska riksmuseet avstyrker jag förslag till riksdagen om *likställande i lönehänseende av högskolans professorer med universitetsprofessorerna*.

Förslaget om inrättande av en *ny professur vid högskolan i industriell ekonomi och organisation* kan synas utgöra en för vårt näringsliv aktuell och viktig fråga. Jag är emellertid icke nu beredd att taga ståndpunkt till spörsmålet, huruvida de blivande ingenjörernas utbildning och handledning i detta ämne kräver en särskild professur vid tekniska högskolan eller om denna anordning är den mest lämpliga. Under erinran att högskolan redan förfogar över en speciallärare i industriell organisation, som nödtorftigt torde kunna bestrida undervisningen på området, avstyrker jag, att förslag i berörda hänseende nu förelägges riksdagen.

Förslaget om inrättande av en *ny laboratorievaktmästarbefattning inom fackavdelningen för bergsvetenskap* är ett gammalt önskemål från högskolans sida. Det synes mig, att utredningen klart ådagalagt behovet härav, och jag vill därför tillstyrka detta förslag. Ifrågavarande befattningshavare bör placeras i lönegraden B 7. Den härav föranledda anslagshöjningen motsvarar den med vederbörligt pensionsavdrag minskade lönen till en befattningshavare i nämnda lönegrad, d. v. s. i runt tal 3,400 kronor.

Förslag om *uppflyttning i lönegrad av vissa ordinarie förvaltningstjänstemän och om överförande på ordinarie stat av viss extra ordinarie förvaltningspersonal* framfördes av högskolan redan i dess anslagsäskanden för innevarande budgetår. Vid min anmälan i 1935 års åttonde huvudtitel (sid. 360 ff.) av dessa frågor instämde jag med ett av statskontoret gjort uttalande om att en ökad arbetsbelastning å viss befattning icke i och för

sig utgjorde skäl för en högre lönegradsplacering och ställde mig bland annat av denna anledning avvisande till dessa förslag. Högskolans nu föreliggande framställning i ämnet har åtföljts av i stort sett samma motivering, som vid nyssnämnda tillfälle anfördes. I anledning härav vill jag ännu en gång understryka nämnda av statskontoret i fjol anförda synpunkt, som enligt min mening fortfarande äger vitsord.

Vad angår förslaget om uppflyttning i lönegrad av sekreteraren, har jag icke av den förebragta motiveringen kunnat finna, att dennes ämbetsbefattning kan jämföras med akademisekreterarnas, men väl funnit styrkt, att den nuvarande lönegradsplaceringen av nämnda befattning, som hänförs till den s. k. högre sekreterargraden, synes väl svara mot de med befattningen förenade arbetsuppgifterna och ansvaret. Jag avstyrker därför nämnda förslag.

I sina petita för innevarande budgetår föreslog högskolan, att kamrerartjänsten borde uppflyttas från lönegraden B 24 till lönegraden B 26. Nu har högskolan ifrågasatt en uppflyttning till lönegraden B 28. Någon särskild motivering för den ytterligare uppflyttningen i lönegrad har icke lämnats. Jag kan ej finna, att något av de mera betydelsefulla förhållanden, som anförts som stöd för förslaget om uppflyttning i lönegrad, lämnats obeaktat vid prövningen i 1926 års åttonde huvudtitel av frågan om ifrågasvarande befattningshavares placering i lönegrad. Med hänsyn härtill och under hänvisning till statskontorets ovannämnda uttalande avstyrker jag även detta förslag.

Som stöd för förslaget om uppflyttning i lönegrad av den lägre ordinarie förvaltningspersonalen och om överförande på ordinarie stat av vissa extra ordinarie befattningshavare har lärarkollegiet anført, att av en jämförelse med universitetens kansliförhållanden klart framginge det berättigade i högskolans förevarande förslag, och att statsverkets utgifter för förvaltningspersonalen även efter de föreslagna förändringarna skulle bli av jämförelsevis synnerligen ringa omfattning. I anledning härav må erinras, att de befattningshavare, varom här är fråga (kansliskrivare, kanslibiträden och kontorsbiträden), vid kansliet och drätselverket vid Uppsala universitet representeras av endast två kanslibiträden i lönegraden B 7, och att kansliet och räktekammaren vid Lunds universitet helt saknar sådan ordinarie personal. Tekniska högskolan däremot förfogar över ett kanslibiträde i lönegraden B 7 samt två kontorsbiträden i lönegraden B 4. Att högskolan skulle i förevarande hänseenden vara missgynnad torde icke kunna göras gällande. Då högskolan fastmera enligt min mening är relativt väl tillgodosedd i förevarande hänseende, avstyrker jag högskolans nu berörda förslag.

Jag vill här framhålla, att det synes vara för högskolan mer angeläget att erhålla förbättrade möjligheter att effektivt bedriva undervisningen, exempelvis genom höjda anslag till materiel m. m., än förbättrad löneställning för befattningshavare, som icke kunna sägas vara i detta hänseende till-

bakasatta. I det följande kommer jag att framlägga förslag i förstnämnda riktning.

Av de av högskolan framlagda förslagen om inrättande av nya *special-lärartjänster* kan jag nu allenast tillstyrka ovannämnda förslag om beredande av medel till en speciallärartjänst i tillämpad stadsbyggnadsrätt. Förslagen om förändring av de nuvarande speciallärartjänsterna kunna av mig biträdas allenast i vad angår den ovannämnda utvidgningen av undervisningen för specialläraren i stadsbyggnad samt uppdelningen av speciallärartjänsten i ritteknik och maskinritning i två speciallärartjänster. Av sistnämnda båda tjänster bör specialläraren i ritteknik i enlighet med föreliggande förslag erhålla ett arvode av 2,400 kronor. Däremot synes arvodet för specialläraren i läran om maskinelement III vara beräknat efter en väl hög timavlöning. Jag föreslår för nämnde befattningshavare ett årsarvode av 1,700 kronor. Då den nuvarande specialläraren i ritteknik och maskinritning har ett arvode av 3,600 kronor, utgör anslagshöjningen vid bifall till nyssnämnda förslag ($2,400 + 1,700 - 3,600 =$) 500 kronor.

Vad till sist angår ovanberörda ganska omfattande förslag om uppdelning av professuren i teoretisk elektroteknik m. m., har detta ärende till ecklesiastikdepartementet inkommit allt för sent för att jag nu skulle kunna vara beredd att taga ställning därtill. Detsamma gäller i fråga om förslagen rörande vissa arvoden åt ledamöter av förvaltningsnämnden, bibliotekets lönestat samt docentstipendier.

I anledning av det ovan framlagda förslaget om inrättande av en ny laboratorievaktmästartjänst bör anslagsposten å förslagsvis 540,300 kronor till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat höjas med 3,400 kronor till 543,700 kronor.

För beredande av ökade medel till arvoden åt speciallärare bör anslagsposten å 161,100 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, höjas med ($3,200 + 500 =$) 3,700 kronor till 164,800 kronor.

Vidare bör — i anledning av högskolans förslag och med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anfört vid sin anmälan under för flera huvudtitlar gemensamma frågor av frågan om grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under nästa budgetår — anslagsposten å 14,400 kronor till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän höjas med i runt tal 9,000 kronor till 23,400 kronor.

I övrigt ifrågasätter jag icke några förändringar i avlöningsstaten. Förvarande anslag bör alltså för nästa budgetår höjas med ($3,400 + 3,700 + 9,000 =$) 16,100 kronor till 825,600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels å personalförteckningen för tekniska högskolan uppföra ytterligare en laboratorievaktmästarbefattning i lönegraden B 7;

dels godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	543,700
<i>Anm.: Från förestående anslagspost skall utgå jämväl ersättning till den eller de personer, som förordnas att uppehålla en del av rektors undervisningsskyldighet såsom professor.</i>		
2. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat, <i>förslagsvis</i>	»	11,600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	164,800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m.m. kronor	308,650	
b. Avlöningsförhöjningar		
m. m., <i>förslagsvis</i>	3,450	» 312,100
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	23,400
Summa kronor		1,055,600.

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	kronor	230,000
Nettoutgift kronor		825,600;

dels ock till Tekniska högskolan: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 825,600.

[106.] 2. **Tekniska högskolan: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 223,900 kronor. I den av Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 fastställda omkostnadsstaten för tekniska högskolan ingår bland annat en anslagspost å förslagsvis 16,000 kronor till reseersättningar, vilken icke får utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas. Genom samma beslut har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter, som bland annat äsyfta att bereda vissa garantier för att nödig sparsamhet iakttages vid planläggandet av resor, vilka föranledas av exkursioner eller fältövningar eller i övrigt ingå i undervisningen vid högskolan.

Med skrivelse den 10 september 1935 har högskolans styrelse med tillstyrkande överlämnat en av lärarkollegiet gjord framställning om *dels* höj-

ning av anslagsposten till reseersättningar med 2,000 kronor, *dels ock* anvisande av 3,000 kronor till expenser för biblioteket.

Till stöd för förslaget om höjning av anslagsposten till reseersättningar har anförts, att det nu utgående beloppet icke, trots den största sparsamhet, torde bliva tillräckligt, om lantmäteriundervisningen skulle kunna meddelas i den utsträckning, som av statsmakterna synbarligen förutsatts vid överflyttningen av berörda undervisning till högskolan.

Till bokinköp, bokbindning m. m. för högskolans bibliotek anvisades för ett vart av budgetåren 1926/1930 — fränsett vissa för speciellt ändamål avsedda anslag å tillhopa 30,000 kronor — ett belopp av 25,000 kronor och för vart och ett av budgetåren 1930/1934 ett belopp av sammanlagt 30,000 kronor. På grund av den svenska valutans minskade köpkraft i utlandet ökades ifrågavarande anslagsmedel från och med budgetåret 1934/1935 till sammanlagt 33,000 kronor, med vilket belopp reservationsanslaget till bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek är uppfört i riksstaten för innevarande budgetår. Av handlingarna i ärendet framgår *dels* att av nämnda anslagsmedel i viss utsträckning bestritts kostnader för expenser och att dessa kostnader vid riksstatsomläggningen år 1935 icke utbrutits ur nyssnämnda anslag till bokinköp och bokbindning, *dels ock* att nämnda expenskostnader (skrivmaterialier m. m., inventarier, frakter etc.) under budgetåren 1930/1935 uppgått till respektive omkring 3,600 kronor, 1,500 kronor, 1,700 kronor, 2,600 kronor och 1,300 kronor. Ifrågavarande kostnader hava för nästa budgetår beräknats till 3,000 kronor.

Vidare har hemställts om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 15,000 kronor till bestridande av kostnaderna för reparation av högskolans turbogenerator, som till följd av ett isolationsfel på rotorlindningen för närvarande vore obrukbar.

Departementschefen.

I avvaktan på de erfarenheter, som framkomma vid tillämpning av ovan nämnda, av Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 meddelade bestämmelser i ämnet, torde den under omkostnadsstaten uppförda anslagsposten till reseersättningar böra bibehållas vid sitt nuvarande belopp. Jag avstyrker alltså förslaget om höjning av ifrågavarande anslagsmedel. En viss lättnad i utgifterna från berörda anslagspost kommer emellertid att inträda vid bifall till mitt här nedan under punkten 111 framförda förslag om beviljande av ett särskilt riksstatsanslag till ersättning åt sakkunniga i befodringsärenden vid tekniska högskolan. Från sistnämnda anslag skulle nämligen bestridas jämväl förekommande reseersättningar åt sakkunniga, vilka ersättningar för närvarande skola belasta omkostnadsstatens anslagspost till reseersättningar. Jag anser den föreslagna avlastningen från denna anslagspost icke böra föranleda någon minskning av densamma.

Från reservationsanslaget till bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek torde böra till förevarande omkostnadsanslag överflyttas ett belopp,

som motsvarar de expensutgifter, vilka nu bestridas från förstnämnda anslag. Dessa utgifter hava under det senaste budgetår, för vilket uppgifter föreligga, uppgått till omkring 1,300 kronor. Vederbörande vid tekniska högskolan hava hemställt, att för detta ändamål måtte för nästa budgetår beräknas ett belopp av 3,000 kronor. Av handlingarna framgår, att den större medelsförbrukning, som förekommit under åren närmast före budgetåret 1934/1935, väsentligen föranletts av en ökad belastning å inventarietot. Då det torde vara möjligt att begränsa utgifterna för inventarier, läser det icke vara erforderligt att under förevarande omkostnadsanslag beräkna mer än 1,300 kronor för de expenser, som nu bestridas ur bokinköpsanslaget. Förevarande anslag bör alltså ökas med sistnämnda belopp och reservationsanslaget till bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek minskas med 1,300 kronor. Jag återkommer nedan till sistberörda fråga.

Vad beträffar det begärda anslaget till reparation av högskolans turbo-generator torde det icke vara uteslutet, att högskolan kan få denna istånd-satt, utan att särskilda medel härtill behöva beviljas. Med hänsyn härtill anser jag mig för närvarande icke hava anledning att äska anslag för ändamålet.

I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring i fråga om dispositionen av förevarande anslag, vilket alltså för nästa budgetår bör uppföras med $(223,900 + 1,300 =)$ 225,200 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa omkostnadsstat för högskolan.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan: Omkostnader* för budgetåret
1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 225,200.

[107.] 3. **Tekniska högskolan: Materiel m. m., reservationsanslag.**

Detta anslag är nu uppfört med 226,500 kronor och disponeras jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 med 201,500 kronor till samlingar och laborationer samt med 25,000 kronor till nyanskaffning av apparater m. m.

Styrelsen för högskolan har i skrivelse den 10 september 1935 överlämnat och tillstyrkt en av *lärarkollegiet* gjord framställning om anvisande för nästa budgetår av *dels* 245,300 kronor till samlingar och laborationer, *dels ock* 109,650 kronor till nyanskaffning av apparater m. m. Förevarande anslag skulle alltså höjas med 128,450 kronor till 354,950 kronor. Det för samlingar och laborationer avsedda anslagsbeloppet skulle ökas med ytterligare 700 kronor, om den under punkten 105 angivna förändringen av special-lärbefattningen i stadsbyggnad bleve verklighet.

Av handlingarna inhämtas, att från vederbörande avdelningskollegiers och verkstadens sida för samlingar och laborationer äskats sammanlagt 284,425 kronor för nästa budgetår, vilken summa emellertid av *lärarkollegiet* ned-

bringats till det ovannämnda beloppet av 245,300 kronor. Lärarkollegiet har anfört, att det — på grund av den synnerligen starka utvecklingen på det tekniska området och för beredande av möjlighet att hålla forskningsverksamheten och undervisningen i nivå med övriga kulturenationers — vore nödvändigt, att större anslag än vad hittills varit fallet lämnades till samlingar och laborationer.

I avseende å förslaget om ökade inbetalningar till *nyanskaffning av apparater m. m.* har lärarkollegiet anfört, att det icke varit möjligt att med hittills beviljade anslag anskaffa erforderlig utrustning.

För år 1919 begärdes ett anslag av 1,092,070 kronor för utrustning av de tidigare färdigställda nya laboratorierna. Till högskolans förfogande ställdes 250,000 kronor för år 1919, 300,000 kronor för år 1920, 200,000 kronor för år 1921 och 200,000 kronor för år 1922 eller sammanlagt 950,000 kronor. Från och med år 1923 till och med år 1935 hade för ändamålet beviljats en summa av 245,000 kronor eller i genomsnitt omkring 20,000 kronor per år. Då värdet av högskolans utrustning kunde beräknas uppgå till inemot 2,000,000 kronor, då den snabba utvecklingen hastigt fordrade nya apparater och då vidare en viss, rätt avsevärd förslitning ägde rum, vore det tydligt, att det med ett tillskott av 20,000 kronor per år icke funnes någon möjlighet att hålla utrustningen på tillräckligt hög nivå. Detta förhållande bleve till stort men för såväl forskningen som undervisningen och därmed även för landets konkurrenskraft och välstånd. Det vore enligt lärarkollegiets mening nödvändigt att med vissa års mellanrum ett kraftigare stöd, d. v. s. ett belopp av 400,000 å 500,000 kronor, lämnades för utrustningens förnyande och moderniserande. För täckande av de närmaste önskemålen skulle enligt vederbörande avdelningskollegier erfordras ett belopp av 187,605 kronor. Lärarkollegiet skulle helst hava velat förorda de inkomna förslagen i sin helhet. Med hänsyn till de svårigheter, som torde föreligga att anskaffa hela det nyssnämnda beloppet, hade kollegiet sökt att i görligaste mån nedbringa detsamma genom hemställan om anslag endast till det allra mest ofrånkomliga. Samtidigt ville kollegiet anmäla, att det inom en nära framtid bleve nödvändigt för högskolan att inkomma med begäran om samt erhålla ett större anslag för nyanskaffning till institutionernas laboratorier för deras försättande i ett fullgott skick.

Härutöver har hemställts om ett anslag av 2,000 kronor för komplettering av bibliotekets reproduktionsapparat med erforderliga anordningar för förstoringar och reproduktioner av större original.

Departementschefen.

Såsom jag redan under punkten 105 här ovan framhållit, torde en ökning av förevarande materielanslag säkerligen vara ett av högskolans viktigaste önskemål. När högskolan begärt en höjning av anslaget med icke mindre än närmare 60 procent, har detta säkerligen skett i medvetandet om att högskolan icke kan under nuvarande förhållanden på ett så tillfredsställande sätt, som önskvärt är, fullgöra sina uppgifter, om icke de för ändamålet utgående anslagsmedlen förstärkas.

Det kan synas, som om det nuvarande anslaget på bortemot en kvarts miljon kronor skulle vara stort nog för att kunna tillgodose rätt högt ställda anspråk på stöd från statens sida för dessa ändamål. Emellertid måste

beaktas, att det här är fråga om en institution, vars verksamhet medför en mycket betydande materialförbrukning och framkallar ett avsevärt behov av nyanskaffning av apparater, instrument och dylikt. Med anslaget skola bestridas ej blott kostnaderna för den löpande förbrukningen av materiel utan även utgifterna för förnyande av förslitna apparater och för anskaffande av nya apparater. Kan icke apparatbeståndet vid vår förnämsta tekniska undervisningsanstalt hållas i nivå med det tekniska framåtskridandet, föreligger, såvitt jag kan förstå, risk för att undervisningen av de blivande ingenjörerna, arkitekterna och lantmätarna icke kan bli av sådan beskaffenhet, att dessa kunna på ett tillfredsställande sätt möta de krav, som ställas på dem i deras framtida verksamhet. Vår folkförsörjning är som bekant till betydande del grundad på en rikt förgrenad industriell verksamhet. I detta hänseende har vårt land förmått skaffa sig en rangplats bland industriländerna. Med hänsyn härtill skulle det enligt min mening vara synnerligen olyckligt, om man till nackdel för ingenjörsutbildningen skulle alltför knappt tillmätta nu förevarande anslagsmedel.

Starka skäl synas alltså tala till förmån för en ökning av förevarande anslag. När jag har att taga ställning till de av högskolan framförda förslagen, kan jag likväl icke underlåta att peka på vissa brister i den föreliggande utredningen, vilka medföra, att jag nu blott kan till en ringa del biträda nämnda förslag.

Vad först angår förslaget om en höjning av de till samlingar och laborationer avsedda anslagsmedlen med 43,800 kronor till 245,300 kronor, saknar jag bland handlingarna en specificerad redogörelse rörande medelsåtgången under de senaste budgetåren för dessa ändamål vid högskolans särskilda avdelningar. Jag vill i detta hänseende erinra om att universitetet i Lund i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt en omfattande utredning om medelsåtgången för motsvarande ändamål vid universitetet, och att denna utredning legat till grund för mitt förordande under punkten 77 här ovan av en ej obetydlig ökning av universitetets materielanslag. I avbidan på en liknande utredning vid tekniska högskolan, vilken skulle i hög grad underlätta ett ställningstagande till de ifrågasatta betydande anslagsökningarna, vill jag begränsa mig till att förorda en ökning med 5,000 kronor till 206,500 kronor av högskolans anslagsmedel till samlingar och laborationer. Denna anslagsökning innesluter även den höjning av förevarande anslagsmedel, som föranledes av mitt under punkten 105 här ovan framlagda förslag om förändring av speciallärartjänsten i stadsbyggnad. Jag förutsätter, att tekniska högskolan låter sin framställning om anslag för budgetåret 1937/1938 åtföljas av en fullständig och klarläggande utredning av ovan antydda art.

Behovet av en ökning av anslagsmedlen till nyanskaffning av apparater m. m. synes icke vara mindre än behovet av en höjning av de för samlingar och laborationer avsedda anslagsmedlen. Av lärarkollegiets ovanberörda fram-

ställning framgår, att det skulle vara önskvärt, om högskolan med vissa års mellanrum skulle kunna beredas ett kraftigare ekonomiskt stöd för utrustningens förnyande och moderniserande, och lärarkollegiet har även anfört, att det inom en nära framtid bleve nödvändigt för högskolan att erhålla ett större anslag för ändamålet. I anledning härav vill jag framhålla önskvärdheten av ett i detalj utarbetat nyanskaffningsprogram, som är så utformat, att programmet kan realiseras på ett för staten ur kostnadssynpunkt så tillfredsställande sätt som möjligt, och som någorlunda jämnt fördelar kostnaderna för den erforderliga nyanskaffningen på flera budgetår. Härvid bör hänsyn även tagas till de möjligheter, högskolan kan äga, att få en del av sitt apparatbehov tillgodosett genom enskilda industriföretags hjälp. Veterligen har industrien redan på ett berömvärt sätt bistått högskolan i berörda avseende, och det är min förhoppning, att detta samarbete, som givetvis är betingat av gemensamma intressen, skall i fortsättningen bestå och ytterligare utvecklas. Först sedan genom ett dylikt nyanskaffningsprogram klarhet vunnits rörande vilka utgifter, statsverket har att emotse för ifrågavarande ändamål under de närmaste budgetåren, kan ställning tagas till behovet av en starkare ökning av de löpande anslagen för ändamålet. Med hänsyn härtill anser jag mig böra stanna vid att nu föreslå en tillfällig ökning av anslagsmedlen till nyanskaffning av apparater m. m. för nästa budgetår från 25,000 kronor med 15,000 kronor till 40,000 kronor. Med det nyssnämnda nyanskaffningsprogrammet torde tekniska högskolan böra inkomma i samband med de framställningar, som avses skola föreläggas 1937 års riksdag.

Förslaget om anvisande av medel till vissa tilläggsanordningar för bibliotekets reproduktionsapparat synes icke vara tillräckligt motiverat för att böra nu föranleda framställning till riksdagen.

De av mig förordade anslagsökningarna uppgå till $(5,000 + 15,000 =)$ 20,000 kronor. Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av $(226,500 + 20,000 =)$ 246,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan: Materiel m. m. för budgetåret*
1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 246,500.

[108.] 4. **Tekniska högskolan: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek, reservationsanslag.** Detta anslag utgår nu på 33,000 kronor. Beträffande de under tidigare budgetår för ändamålet anvisade anslagsbeloppen hänvisar jag till punkten 106 här ovan.

Högskolans styrelse har i skrivelse den 10 september 1935 tillstyrkt en av *lärarkollegiet* gjord framställning om höjning av förevarande anslagsmedel med 6,000 kronor till 39,000 kronor.

Till grund för lärarkollegiets förslag ligger en framställning från högskolans bibliotekarie, varav inhämtas, att biblioteket under den gångna första femårsperioden 1930 1935 av dess verksamhet i biblioteksbyggnaden vid tekniska högskolan kraftigt utökats. Besöksfrekvensen hade ökat med nära 100 procent, tiderna för bibliotekets öppethållande med omkring 90 procent, den årliga accessionen med i medeltal 45 procent etc. (huvudsakligen på grund av bidrag från donatorer).

Teknikens utveckling, nya lärostolars inrättande och kravet på omedelbar tillgång till den nyaste facklitteraturen inom teknikens alla ämnesområden, allt detta gjorde bibliotekets förmåga att fylla de krav, som ställdes på dess litteraturbestånd, till dess livsfråga såväl i dess egenskap av på en gång huvudbibliotek för tekniska högskolans undervisnings- och forskarverksamhet som landets huvudbibliotek för de tekniska vetenskaperna. Komme en avsevärd höjning av anslagen till bokinköp m. m. icke till stånd, skulle härigenom otvivelaktigt bibliotekets naturliga utveckling hämmas.

Högskolans bibliotek hade under de senast förflutna tio budgetåren icke kommit i åtnjutande av nämnvärd ökning av ifrågavarande anslag, vilka i medeltal utgjort 30,800 kronor per år. Det nu utgående anslaget överstege detta medelvärde med endast 2,200 kronor.

Sistnämnda uppgifter innesluta även vissa under budgetåret 1926/1927, respektive under budgetåren 1928/1930 anvisade anslag å tillhoppa 30,000 kronor för komplettering av bibliotekets bokförråd med avseende å äldre litteratur. Frånräknas dessa för speciella ändamål anvisade anslag, finnes det, att förevarande anslagsmedel ökats från 25,000 kronor under budgetåret 1929 1930 till 33,000 kronor under innevarande budgetår, alltså med över 30 procent. Under samma tid hava de för ett annat av våra specialbibliotek, nämligen karolinska institutets bibliotek, anvisade motsvarande anslagsmedlen icke undergått någon förändring. Det kan alltså icke med fog göras gällande, att det vid tekniska högskolan knutna specialbiblioteket ej i skäligen mån rönt omtanke från statsmakternas sida.

Med denna reservation vill jag dock icke hava förnekat, att behov av en mindre ökning av förevarande anslagsmedel är befogad. Jag vill föreslå, att denna bestämmes till 1,800 kronor. Såsom framgår av punkten 106 här ovan, bör anslaget emellertid å andra sidan minskas med ett belopp av 1,300 kronor, belöpande på expenser, vilka skola överflyttas från detta anslag till omkostnadsanslaget. Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av $(33,000 + 1,800 - 1,300 =)$ 33,500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 33,500.

[109.] 5. **Tekniska högskolan: Stipendier, reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 7,000 kronor och är avsett för stipendier åt studerande.

Styrelsen för högskolan har i skrivelse den 10 september 1935 tillstyrkt ett av *lärarkollegiet* framlagt förslag om höjning av anslaget med 11,000 kronor till 18,000 kronor. Sistnämnda belopp skulle enligt förslaget fördelas med 11,000 kronor på stipendier åt studerande och med 7,000 kronor på stipendier åt lärare och tjänstemän för studieresor.

Vad anslag till sistnämnda ändamål beträffar, må erinras, att anslag till *stipendier åt lärare vid högskolan för utrikes studieresor* utgick till och med budgetåret 1923/1924 med 4,500 kronor, men att det därefter indrogs för att återigen upptagas av 1929 års riksdag med det tidigare utgående beloppet av 4,500 kronor. Anslaget indrogs emellertid ånyo av 1932 års riksdag på grund av den statsfinansiella situationen.

Som stöd för förslaget om anvisande av anslag till stipendier åt lärare och tjänstemän för studieresor har *lärarkollegiet* anfört följande:

Ytterligare dröjsmål med upptagandet av anslag till studieresor kunde medföra mycket allvarliga konsekvenser. Tekniska nyheter uppkomme i stor omfattning och läte sig ej alltid på nöjaktigt sätt studeras enbart genom tillgänglig litteratur och i många fall vore dylika nyheter alls ej i tryck publicerade. Kännedomen om de nyaste tekniska landvinningarna och deras tillämpningar kunde i många fall åstadkomma förbättringar, som kunde innebära inbesparande av mycket ausenliga utgifter. Särskilt i orostider måste ett land i hög grad trygga sig till tekniken och brist i kunskaper på hithörande områden kunde bli ödesdiger.

Antalet lärarbefattningar, såväl professurer som speciallärarbefattningar, vid högskolan hade under senare år väsentligen ökats och kollegiet föresloge därför, att de tidigare för ändamålet utgående anslagsmedlen, 4,500 kronor, måtte ökas till 7,000 kronor. Då det i vissa fall kunde vara av stor betydelse, att högskolans befattningshavare finge tillfälle att inom det egna landet på ort och ställe studera nyare eller särskilt betydelsefulla anläggningar, ville kollegiet föreslå, att av det begärda beloppet högst 1,000 kronor måtte få användas till studieresor inom landet. *Lärarkollegiet* ville även föreslå, att anslagsrubriken ändrades till »stipendier åt lärare och tjänstemän för studieresor», enär det undantagsvis skulle kunna förekomma ett behov av beviljandet av stipendium för studieresa åt någon av högskolans högre tjänstemän.

Vad beträffar det nu utgående anslagsbeloppet till *stipendier åt studerande* må framhållas, att anslag för detta ändamål för budgetåret 1931/1932 utgick med 5,000 kronor. På grund av lantmäteriundervisningens överflyttning till tekniska högskolan höjdes emellertid anslaget av 1932 års riksdag till 6,000 kronor och av 1933 års riksdag till det ännu utgående beloppet av 7,000 kronor.

Som motiv för förslaget om höjning av sistnämnda belopp med 4,000 kronor har *lärarkollegiet* anfört, att avkastningen från högskolans fonder till följd av den låga räntenivån starkt beskurits och antalet studerande och i all synnerhet antalet medellösa studerande alltmera ökats.

I det föregående har jag tillstyrkt ett återupptagande av de tidigare utgående anslagen till resestipendier åt vissa vetenskapsidkare vid universiteten och karolinska institutet. I stort sett samma skäl, som av mig anförts för nyssnämnda förslag, kunna återopas för det av vederbörande vid tekniska högskolan framförda förslaget om ett återupptagande av anslagen till resestipendier åt lärare vid denna högskola. För lärarna vid högskolan föreligger ett starkt behov av att hålla sig i kontakt med den tekniska utvecklingen i olika länder, och detta kan knappast ske på lämpligare sätt, än att de genom studier på ort och ställe göra sig förtrogna med teknikens landvinningar. Att så kan ske är uppenbarligen av den allra största betydelse för undervisningen vid högskolan, som nödvändigtvis måste bära aktualitetens prägel och som på detta sätt kan tillföras fruktbärande impulser utifrån.

Jag är överens med lärarkollegiet om att det kan vara av betydelse, om anslaget icke begränsades till att avse enbart studieresor i utlandet utan även skulle kunna tagas i anspråk för studieresor inom landet. Då emellertid lärarna vid högskolan torde hava förhållandevis lättare att förskaffa sig kännedom om utvecklingen på området inom Sverige än i utlandet, anser jag mig icke böra nu framlägga förslag i nämnda riktning. Ej heller kan jag finna behov föreligga av att bereda de högre tjänstemännen vid högskolan del i det nu avsedda, stående reseanslaget. Jag anser alltså, att anslaget även i fortsättningen bör begränsas till att avse studieresor i utlandet för lärare vid tekniska högskolan.

Som skäl för en höjning av anslagsmedlen till ett belopp, som med 2,500 kronor skulle överstiga de tidigare för ändamålet utgående, har av lärarkollegiet anförts, att antalet professurer och speciallärarbefattningar under de senare åren väsentligt ökats. Då emellertid antalet ifrågavarande tjänster under de senaste tio budgetåren ökats med endast något över 20 procent, föreligger enligt min mening i varje fall icke något skäl att höja det tidigare utgående anslaget med över 50 procent. Under erinran att jag i det föregående föreslagit en avsevärd begränsning av motsvarande för universitetslärare m. fl. äskade anslagsmedel, förordar jag, att förevarande anslag nu uppföres med ett belopp av 4,000 kronor.

På grund av vad lärarkollegiet i ämnet anförst finner jag däremot befogat att föreslå en ökning av de för stipendier åt studerande avsedda anslagsmedlen. Då emellertid minskningen av ränteavkastningen av högskolans fonder av allt att döma är av tillfällig karaktär, föreslår jag, att denna anslagsökning begränsas till 2,000 kronor. Det för stipendier åt studerande avsedda beloppet skulle härigenom komma att uppgå till 9,000 kronor.

Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med (9,000 + 4,000 =) 13,000 kronor. Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t. Därvid bör föreskrivas, att de till stipendier åt stude-

rande, respektive till stipendier åt lärare för utländska studieresor avsedda anslagsbeloppen skola betraktas såsom särskilda reservationsanslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan: Stipendier* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 13,000.

[110.] 6. **Tekniska högskolan: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer, förslagsanslag.** Kungl. Maj:t har den 9 september 1927 utfärdat stadga (nr 349) angående disputation och promotion vid tekniska högskolan. Enligt denna stadga skall kollegienämnden vid högskolan förordna någon av högskolans lärare eller, där så nödigt är, anmoda annan skicklig person att å lärarkollegiets vägnar opponera vid disputationsakt. Lärare, som tillhör högskolan, är enligt kungörelsen skyldig att åtaga sig sådant uppdrag. Bestämmelser rörande ersättning åt opponent, som icke tillhör högskolans lärarkår, äro icke meddelade.

Beträffande ersättning åt sådana opponenter vid statsuniversiteten och karolinska institutet, som icke tillhöra vederbörande läroanstalts lärarkår, har Kungl. Maj:t den 23 maj 1935 föreskrivit, att dylik opponent äger att för uppdragets fullgörande åtnjuta *dels* ersättning med belopp, uppgående till högst 300 kronor, *dels ock*, därest han icke är bosatt å ort, där disputationsakten äger rum, reseersättning i enlighet med de i gällande resereglemente givna bestämmelser. Genom samma beslut hava meddelats bestämmelser, som åsyfta att hålla förstnämnda ersättningsbelopp inom ramen av de för ändamålet tillgängliga anslagsmedlen, vilka utgå ur det ovan under punkten 96 angivna förslagsanslaget å 1,700 kronor till Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer.

Styrelsen för högskolan har i skrivelse den 10 september 1935 tillstyrkt ett av *lärarkollegiet* framlagt förslag om anvisande av ett anslag av 300 kronor till ersättning åt vissa opponenter vid disputationer inom tekniska högskolan. Lärarkollegiet har eriurat om motsvarande vid universiteten och karolinska institutet utgående anslag samt anfört, att oppositionen vid doktorsdisputationer vid tekniska högskolan i regel utförts av personer tillhörande högskolans lärarkår, men att det i vissa fall visat sig nödvändigt att till lärarkollegiets opponent utse utom högskolan stående. Det hade då ofta uppkommit svårighet att finna lämplig person, som vore villig att utan ersättning åtaga sig uppdraget ifråga.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat, äga årligen fem till sju disputationer rum vid tekniska högskolan. Högskolan torde, liksom redan skett i fråga om statsuniversiteten och karolinska institutet, böra beredas möjlighet att disponera ett för ändamålet uppfört anslag till beredande av gottgörelse

åt person, som ej tillhör högskolans lärarkår men av kollegienämnden anmodas utföra opposition. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser i ämnet, vilka synas böra utformas i nära anslutning till motsvarande föreskrifter vid universiteten och karolinska institutet. Under förevarande anslag böra alltså beräknas medel för bestridande av *dels* ersättningar åt ifrågavarande personer, *dels ock* eventuellt ifrågakommande reseersättningar. Då det enligt lärarkollegiet endast mera sällan förekommer, att till opponent utses person utanför högskolan, lär det vara tillräckligt att för förstnämnda ändamål beräkna högst 200 kronor och för sistnämnda ändamål förslagsvis 100 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med ett belopp av 300 kronor och disponeras på följande sätt:

1. Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer	kronor 200
2. Reseersättningar till sådana opponenter, <i>förslagsvis</i>	» 100
	Summa kronor 300.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300.

[111.] 7. **Tekniska högskolan: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden, förslagsanslag.** Enligt § 53 stadgan för tekniska högskolan av den 8 april 1921 (nr 262) skola vid tillsättande av professorsbefattning av lärarkollegiet utses två eller flera, helst svenska sakkunniga i det eller de läroämnen, som den lediga befattningen omfattar. Professor vid högskolan är jämlikt § 54 i regel skyldig emottaga uppdraget, om han utses till sakkunnig inom eget vetenskapsområde. Enligt sistnämnda paragraf äger professor vid högskolan, som erhåller tjänstledighet för fullgörande av sakkunniguppdrag, under vissa villkor njuta ersättning för tjänstgöringspenningar, som han på grund av ledigheten avstått. Detta stadgande har icke ändrats, sedan tekniska högskolan hänförs till de nyreglerade verken.

Enligt i motsvarande hänseenden vid statsuniversiteten och karolinska institutet gällande bestämmelser (kungörelserna nr 216/1934 och 217/1934) äger ordinarie lärare vid nämnda universitet eller institut eller öck annan befattningshavare i statens tjänst, som erhåller tjänstledighet för fullgörande av uppdrag som sakkunnig eller specialsakkunnig vid tillsättande av professorsbefattning vid nämnda anstalter, under vissa villkor njuta ersättning för tjänstgöringspenningar, som han på grund av ledigheten avstått, eller eljest för de avdrag å avlöning, han på grund av ledigheten författningens enligt måst vidkännas. Fråga huruvida eller i vad mån ersättning för mistade löneförmåner eller förlust av inkomst, som omedelbart av upp-

draget åsamkats, må utgå till annan sakkunnig eller specialsakkunnig, prövas och avgöres av Kungl. Maj:t. I kungörelsen nr 500/1927 hava meddelats bestämmelser om reseersättning åt sakkunnig för resa i och för åhörande av lärarprov. Slutligen har Kungl. Maj:t den 23 maj 1935 meddelat vissa föreskrifter rörande fattande av beslut om ersättning av ovannämnt slag och om avförande av ersättning från det under punkten 96 omnämnda förslagsanslaget å 9,000 kronor till Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt sakkunniga i akademiska befordringsärenden.

Styrelsen för högskolan har i skrivelse den 10 september 1935 tillstyrkt en av *lärarkollegiet* gjord framställning om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 3,000 kronor till ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid tekniska högskolan. Till stöd för förslaget har *lärarkollegiet* anfört följande:

I de flesta befordringsärenden vid högskolan hade det visat sig vara nödvändigt att tillkalla utom högskolan stående personer att som sakkunniga bedöma sökandes eller till kallelse föreslagen persons kompetens och skicklighet. I många fall hade måst anlitas personer, som ej kunnat erhålla tjänstledighet med bibehållna löneförmåner för sakkunniguppdragets fullgörande, utan härför fått göra avsevärda ekonomiska uppoffringar. *Lärarkollegiet* hade därför ansett sig böra upptaga anslag för ändamålet för att därigenom för högskolan underlätta att vid befordringsärenden kunna förvärva möjligast lämpliga sakkunniga.

Vid universiteten och karolinska institutet, vid vilka finnes anslag till utbetalande av behövliga ersättningar, vore det i långt högre grad än vid tekniska högskolan möjligt att finna sakkunniga inom den egna lärarkåren eller tillhörande annat svenskt universitet eller högskola, under det tekniska högskolan, särskilt när det gällde tillämpningsämnen, såsom sakkunniga behövde anlita i praktiken arbetande personer.

Departementsschefen.

I de fall, då ersättning av ifrågavarande art hittills ansetts böra ifrågakomma, har Kungl. Maj:t anvisat medel för ändamålet ur det under åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till extra utgifter, respektive i förekommande fall från för reseersättningar tillgängliga anslagsmedel. Det synes icke vara lämpligt, att förevarande anslagsbehov, som ju icke är av tillfällig art, tillgodoses ur anslag till extra utgifter. I överensstämmelse med vad som redan skett i fråga om statsuniversiteten och karolinska institutet, torde ett särskilt anslag böra anvisas för ändamålet, från vilket bör avföras ej blott ersättning åt ifrågavarande sakkunniga för avstädda löneförmåner utan även reseersättningar, som föranledas av sakkunniguppdraget. Sådana reseersättningar skola för närvarande, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935, belasta den i högskolans omkostnadsstat upptagna anslagsposten till reseersättningar, en bestämmelse, som vid bifall till nu föreliggande förslag bör upphävas. Någon minskning av nämnda anslagspost med hänsyn härtill har jag, såsom vid behandlingen av omkostnadsanslaget framhållits, icke funnit skäl ifrågasätta.

Kungl. Maj:t torde senare få meddela erforderliga bestämmelser i ämnet. Dessa bestämmelser synas böra utformas i nära anslutning till motsvarande för universiteten och karolinska institutet gällande föreskrifter.

Jag har intet att erinra mot det ifrågasatta anslagsbeloppet, 3,000 kronor, vilket torde böra anvisas såsom förslagsanslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3,000.

[112.] 8. **Tekniska högskolan: Inredningsarbeten och möbelskaffning m. m., reservationsanslag.** I sina framställningar om anslag för innevarande budgetår hemställde lärarkollegiet vid högskolan om anslag till bland annat följande ändamål, nämligen med

dels 29,780 kronor till möbler och inventarier för de nya lokalerna för kansli och byggnadsstatiskt laboratorium, varav för sistnämnda laboratorium 3,280 kronor;

dels 16,720 kronor till utrustning och ytterligare möbler för nämnda laboratorium;

dels ock 13,670 kronor till möbler m. m. för de nya lokalerna för fjärde årskursen av fackavdelningen för lantmäteri.

Lärarkollegiets förslag tillstyrktes av styrelsen för tekniska högskolan samt av byggnadsstyrelsen.

Vid min anmälan under punkten 112 i 1935 års åttonde huvudtitel av förevarande anslagsfrågor anförde jag, att jag icke för det dåvarande kunde förorda, att högre belopp anvisades för ovannämnda ändamål än 20,000 kronor till möbler och inventarier för kansliet, 8,500 kronor till utrustning och möblering av det byggnadsstatiska laboratoriet samt 7,500 kronor till möbler till lokalerna för fjärde årskursen av fackavdelningen för lantmäteri. Jag förklarade mig förutsätta, att — därest ytterligare medel skulle för ändamålet erfordras — högskolan skulle låta sig angeläget vara att söka i görligaste mån begränsa kostnaderna.

Kungl. Maj:t framlade förslag i överensstämmelse härmed och riksdagen biföll detta förslag (skrivelse nr 8, punkten 66).

Nu har *styrelsen för högskolan* i skrivelse den 10 september 1935 tillstyrkt vissa av *lärarkollegiet* framförda förslag om anvisande av ytterligare medel till nämnda ändamål.

Lärarkollegiet har anfört, att anbud å möbler erhållits, som med nära 2,000 kronor underskred den till 29,780 kronor beräknade kostnaden för möbelskaffning till byggnaden för kansli m. m. Till fullständigande av möbleringen erfordrades därför endast ytterligare 8,000 kronor utöver det av 1935 års riksdag anvisade beloppet.

Vad anginge anslag till utrustning och möbler för det byggnadsstatiska laboratoriet, vore hela det återstående beloppet, 8,220 kronor, ofrånkomligt för laboratoriets försättande i driftsfärdigt skick. De erforderliga möblerna torde visserligen kunna anskaffas för ett något lägre pris än vad som tidigare beräknats, men verkstadsmaskinerna droge numera en högre kostnad än om de kunnat tidigare beställas.

På grund av att hela det till möbler m. m. för fjärde årskursen av fackavdelningen för lantmäteri beräknade beloppet icke anvisats av 1935 års riksdag, bleve det icke möjligt att under innevarande budgetår till fullo utnyttja de för årskursen avsedda lokalerna. Detta komme givetvis att medföra stora olägenheter, som snarast måste avhjälpas genom anvisande av det resterande anslagsbeloppet, 6,170 kronor.

Lärarkollegiet har i följd härav hemställt om anslag med tillhoppa (8,000 + 8,220 + 6,170 =) 22,390 kronor till förevarande ändamål.

Vidare har lärarkollegiet, likaledes med tillstyrkande av högskolans styrelse, gjort framställning om anvisande av 11,000 kronor till hyllinredning av bibliotekets bokmagasin, forskarrum, läsesal och arkiv samt till linoleummattor i bokmagasin och arkivrum. Till grund för detta förslag ligger en framställning från bibliotekarien, varav inhämtas följande:

De från bibliotekets sida och av högskolan vid upprepade tillfällen gjorda framställningarna om erhållande av särskilt anslag till kompletterande av den fasta hyllinredningen och linoleummattor i nedersta våningens bokmagasin och i arkivet hade icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Denna inredning hade av sparsamhetsskäl ansetts kunna ställas på framtiden vid tiden för biblioteksbyggnadens inredning år 1930.

Förhållandena gjorde det emellertid nödvändigt att i år återupprepa framställningen om anslag för nämnda resterande inredning av biblioteksbyggnaden. Omöjligheten att bereda plats för den inkommande litteraturen och de alltför ofta därav föranledda omflyttningarna av bokförrådet utgjorde för bibliotekspersonalen ett avsevärt hinder i det dagliga arbetet och vållade onödig omgång och tidspillan. Det hade nu kommit därhän, att den för uppställningen av boksamlingarna gällande systematiska ordningen till stora delar icke längre kunde bibehållas eller genomföras. För den del av den i läsesalarna uppställda tidskrifts- och referenslitteraturen, som årligen måste lämna plats för det sistförflutna årets tillväxt, saknades hyllutrymme. Förhållandena tenderade alltmer att likna dem, vari biblioteket före inflyttningen i den nya biblioteksbyggnaden råkat på grund av trångboddhet.

Kostnaderna för ifrågavarande åtgärder hade beräknats efter prisuppgifter från de firmor, som tidigare levererat bibliotekets nuvarande hyllinredning, respektive linoleummattor i de tre översta magasinsvåningarna. Sålunda hade beräknats för erforderliga 1,200 hyllmeter en sammanlagd kostnad av 7,200 kronor efter ett medelpris av 6 kronor per hyllmeter samt för 370 kvadratmeter linoleummattor sammanlagt 2,315 kronor efter 6 kronor 25 öre per kvadratmeter inberäknat montering på platsen.

Emellertid hade nu även en komplettering av hyllinredningen i forskarrum och läsesalar blivit oundgängligen nödvändig för bland annat beredande av ytterligare plats för det svällande tidskriftsbeståndet. För täckande av denna merkostnad beräknades en summa av 925 kronor.

De åtgärder för nedbringande av kostnaderna för utrustning och möblering av lokalerna för kansli, byggnadsstatiskt laboratorium samt fjärde årskursen av fackavdelningen för lantmäteri, vilka jag i 1935 års åttonde huvudtitel förutsatte skola vidtagas från högskolans sida, hava, som synes, icke lett till annat resultat, än att å kostnaderna för möbler i kansli lokalerna räknats med en minskning med närmare 2,000 kronor på grund av att lägre anbud erhållits än tidigare beräknats. Kostnadsminskningen uppgår alltså till endast något över 3 procent av de ursprungligen beräknade totalkostnaderna. Detta resultat synes icke vara tillfredsställande. Jag anser, att det bör vara möjligt att genom att i ökad utsträckning taga i anspråk äldre utrustning och genom att även i övrigt beskära anskaffningsprogrammet väsentligt reducera de beräknade kostnaderna. Med hänsyn härtill föreslår jag, att såsom slutligt bidrag till samtliga nyssnämnda ändamål anvisas endast 15,000 kronor. Härigenom skulle summan av de till dessa ändamål anslagna medlen komma att uppgå till 51,000 kronor, motsvarande 85 procent av det av högskolan äskade beloppet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av högskolan fördela ifrågavarande belopp å 15,000 kronor.

Behovet av anslag till hyllinredning m. m. i biblioteket har jag funnit väl vitsordat och jag vill därför tillstyrka, att anslag anvisas för ändamålet. Emellertid synes mig anslaget nu böra begränsas till 6,000 kronor. Jag anser det nödvändigt, att vederbörande vid högskolan, om ytterligare anslag prövas erforderligt, låter framställningen härom åtföljas av en utredning rörande möjligheterna att begränsa de beräknade totalkostnaderna för ifrågavarande inredningsarbeten.

Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av $(15,000 + 6,000 =)$ 21,000 kronor. Föreskrifter rörande dispositionen av anslaget torde få meddelas av Kungl. Maj:t. Därvid bör föreskrivas, att vederbörande anslagsbelopp skola betraktas såsom särskilda reservationsanslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan: Inredningsarbeten och möbelanskaffning m. m.* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 21,000.

[113.] 9. **Chalmers tekniska institut: Avlöningar, förslagsanslag.** 10. **Chalmers tekniska institut: Omkostnader, förslagsanslag.** 11. **Chalmers tekniska institut: Materiel m. m., reservationsanslag.** 12. **Chalmers tekniska institut: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek, reservationsanslag.** 13. **Chalmers tekniska institut: Stipendier m. m., reservationsanslag.** Förevarande anslag äro nu uppförda med respektive 254,700 kronor, 54,700 kronor, 44,500 kronor, 15,000 kronor och 900 kronor.

Institutets styrelse har i skrivelse den 14 september 1935 gjort framställning om anvisande av medel för ändamålet under nästa budgetår samt därvid framlagt förslag, innebärande att nämnda anslag skulle uppföras med respektive 264,200 kronor, 58,250 kronor, 49,500 kronor, 15,000 kronor och 900 kronor.

I skrivelse nr 8/1934 uttalade riksdagen önskvärdheten av att en av 1929 års riksdag begärd utredning angående frågan om institutets omorganisation till en teknisk högskola samt angående den nuvarande tekniska högskolans och nämnda instituts inbördes ställning så bedreves, att här förevarande frågor utan alltför stor tidsutdräkt måtte kunna vinna sin lösning.

Jämlikt Kungl. Maj:ts den 3 augusti 1934 givna bemyndigande har jag den 10 september 1934 tillkallat sakkunniga för att inom nämnda departement verkställa fortsatt utredning av nyssnämnda frågor. Ifrågavarande sakkunniga hava den 12 november 1935 avgivit betänkande och förslag i ämnet.

Departementschefen.

Utredningen synes näppeligen kunna avslutas i så god tid, att det skall bli möjligt att förelägga 1936 års riksdag ifrågavarande omorganisationsförslag i hela dess vidd. Det synes mig emellertid särskilt angeläget, att den del av förslaget, som rör undervisningen i skeppsbyggeri, bringas till ett avgörande redan innevarande år. Jag ämnar därför senare härutinnan framlägga förslag om proposition till 1936 års riksdag. I avbidan på detta förslag torde det vara erforderligt att beräkna de belopp, varmed ovannämnda anslag böra upptagas i riksstaten för budgetåret 1936/1937. Med utgångspunkt från styrelsens för institutet ovanberörda framställning och från det föreliggande sakkunnigförslaget i nyss angivna del beräknar jag anslaget till avlöningar till 255,100 kronor, anslaget till omkostnader till 57,200 kronor, anslaget till materiel m. m. till 47,000 kronor samt anslagen till bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek samt till stipendier m. m. till oförändrade belopp, 15,000 kronor, respektive 900 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition angående Chalmers tekniska institut m. m., som kan varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1936/1937

dels till *Chalmers tekniska institut*: *Avlöningar* ett *förslagsanslag* av kronor 255,100;

dels till *Chalmers tekniska institut*: *Omkostnader* ett *förslagsanslag* av kronor 57,200;

dels till *Chalmers tekniska institut*: *Materiel m. m.* ett *reservationsanslag* av kronor 47,000;

dels till Chalmers tekniska institut: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek ett reservationsanslag

av kronor 15,000;

dels ock till Chalmers tekniska institut: Stipendier m. m. ett reservationsanslag av kronor 900.

[114.] 14. Chalmers tekniska institut: Reparation av institutets huvudbyggnad, reservationsanslag. I skrivelser den 14 september och den 24 oktober 1935 har *styrelsen för Chalmers tekniska institut* gjort framställning om anslag till reparation av institutets huvudbyggnad.

Styrelsen har, med bifogande av kostnadsförslag i sådant hänseende, anfört huvudsakligen följande:

På grund av läckning i gesimsrännan hade trävirket i densamma ruttnat och murverksdelarna under densamma frusit sönder. En ombyggnad av gesimsen runt om hela byggnadens tak vore därför nödvändig. Vidare vore i andra våningens ritsalar i byggnadens västra hälft golven utslitna och nya måste inläggas. Ifrågavarande reparationsarbeten beräknades belöpa sig till ett belopp av 15,850 kronor.

A huvudbyggnadens yttertak hade ett stort antal läckor uppstått, varigenom vattenskadorna föranletts å vinden. Det nuvarande plåttaket, som utförts av zinkplåt, vore pålagt omkring år 1888. Ett nytt tak av galvaniserad plåt, inklusive beslag kring ventilationshuvor och skorstenar samt anslutning till stuprör, beräknades kosta 6,500 kronor. Härtill komme för reparationer av träpaneler och påläggning av papp å taket för skyddande av vindsvåningen under arbetets utförande ett belopp av 1,500 kronor, varigenom sammanlagda kostnaden komme att uppgå till 8,000 kronor.

Styrelsen hemställde alltså, att för förenämnda reparationsarbeten måtte för nästkommande budgetår anvisas $(15,850 + 8,000 =)$ 23,850 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i särskilda yttranden den 27 november 1935 förklarat sig intet hava att erinra mot de gjorda kostnadsberäkningarna.

Då ett dröjsmål med ifrågavarande reparationsarbetens utförande kan tillskynda byggnaden allvarlig skada, anser jag ofrånkomligt, att medel för ändamålet beviljas å riksstaten för nästkommande budgetår. Kostnaderna för ändamålet synas mig böra kunna hållas inom ett belopp av 23,000 kronor. Jag tillstyrker, att ett reservationsanslag å detta belopp äskas av riksdagen. Då ifrågavarande byggnad icke tillhör statens allmänna fastighetsfond, bör anslag för ändamålet uppföras under åttonde huvudtiteln.

Departementschefen

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska institut: Reparation av institutets huvudbyggnad* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 23,000.

G. Skolöverstyrelsen.

[115.] 1. Skolöverstyrelsen: Avlöningar, *förslagsanslag*. Förevarande anslag är för budgetåret 1935/1936 uppfört med 513,800 kronor. 1935 års riksdag har för skolöverstyrelsen fastställt följande avlöningsstat att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> . .	kronor 378,800
2. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat, <i>förslagsvis</i> . .	» 6,500
3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	» 16,400
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 13,700
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 80,200
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslags-</i>	
<i>vis</i>	» 5,900
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie	
tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 12,300
Summa kronor 513,800	

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 maj 1935 utgår ur delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal bland annat ett belopp av 10,000 kronor till inspektion och sakkunniga biträden hos överstyrelsen.

Sedan 1932 års riksdag anvisat ett anslag av 29,000 kronor till konsulenter för gymnastikundervisningen vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter, har inspektionen av gymnastikundervisningen vid ifrågavarande läroanstalter överflyttats på statens folkskolinspektörer samt på statens inspektörer för dövstumundervisningen och blindundervisningen. Ifrågavarande inspektionsverksamhet har kompletterats och stötts av en till överstyrelsen knuten central konsulentorganisation, till en början omfattande, förutom erforderlig kanslipersonal, en förste och en andre gymnastikkonsulent, men från och med budgetåret 1933/1934 endast förstnämnde konsulent. Inspektionen av gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken, högre lärarin-

neseminariet, kommunala flick- och mellanskolor, under överstyrelsens in-seende ställda enskilda läroanstalter, folk- och småskoleseminarier, folkhögskolor, tekniska fackskolor och gymnasier samt tekniska elementarskolor för-rättas av en av Kungl. Maj:t härför särskilt förordnad gymnastikinspektör. Enligt den av Kungl. Maj:t den 17 juni 1932 fastställda instruktionen för förstnämnda gymnastikkonsulenter skola dessa emellertid också, då skol-överstyrelsen så bestämmer, inspektera undervisningen i gymnastik med lek och idrott vid andra under överstyrelsens in-seende stående läroanstalter än folk- och fortsättningsskolor samt läroanstalter för dövstumma och blinda.

Vid bestämmandet av den ursprungliga omfattningen av ovannämnda konsulentorganisation förutsattes, att föreståndaren för gymnastiska central-institutet skulle fungera som överinspektör för fysisk fostran, och att han i denna egenskap skulle handhava det huvudsakliga av inspektionen av gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken och med dem lik-artade skolor. I propositionen nr 157/1934 angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet redogjorde jag för ett av direktionen över sagda institut framlagt förslag om koncentrerings av gymnastikinspektionen till skolöverstyrelsen samt anförde, att det måhända vid första påseendet syntes opraktiskt att splittra tillsynen över gymnastikundervisningen på två håll. Men å andra sidan vore det givetvis av största betydelse, att centralinstitu-tet uppehölle förbindelse med undervisningen vid skolorna. För min del lutade jag åt den uppfattningen, att inspektionsverksamheten borde kunna ordnas genom lämpligt samarbete mellan centralinstitutet och överstyrelsen. Frågan torde kunna tills vidare lösas på så sätt, att institutets föreståndare skulle vara skyldig mottaga uppdrag att inspektera gymnastikundervisnin-gen, men att dessa åligganden ej borde självfallet tillkomma honom. I skrivelse nr 269 framhöll riksdagen, att det vore ägnat att vålla allvarliga betänkligheter, om, på sätt i propositionen föreslagits, föreståndarbefattnin-gen sammankopplades med gymnastikinspektionen. Riksdagen uttalade sym-patier för gymnastikinspektionens samlande till skolöverstyrelsen. Frågan borde emellertid bliva föremål för närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg. I anledning härav hemställde riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning och för 1935 års riksdag framlägga förslag till organisation av berörda inspektion.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 22 juni 1934 anbefallt skolöver-styrelsen att verkställa utredning och avgiva förslag i sistberörda ärende, hemställde överstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1934, *dels* att inspek-tionen över gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, kommunala flickskolorna, kommunala mellanskolorna, de under överstyrelsens in-seende ställda enskilda läroanstalterna, folk- och småskoleseminarierna, folkhögskolorna, de tekniska fackskolorna och gym-nasierna samt de tekniska elementarskolorna måtte åläggas överstyrelsen, *dels* att befattningen såsom andie gymnastikkonsulent hos överstyrelsen

måtte återinrättas, *dels ock* att medel måtte beredas till expenser och kanslipersonal för ändamålet.

Vid min anmälan av förevarande fråga i 1935 års åttonde huvudtitel (punkterna 118 och 232) anförde jag, att jag under rådande statsfinansiella förhållanden icke ansåge mig kunna förorda, att berörda förslag nu realiserades, samt uttalade, att inspektionen av gymnastikundervisningen torde under ännu någon tid kunna utan mer avsevärd olägenhet bibehållas vid den nuvarande ordningen. Riksdagen underströk emellertid i skrivelse nr 8, punkten 72, nödvändigheten av att denna viktiga fråga med det snaraste erhöles en tillfredsställande lösning samt anhöll, att Kungl. Maj:t måtte, efter den utredning, som ytterligare kunde erfordras, för 1936 års riksdag framlägga förslag till organisation av inspektionen av gymnastikundervisningen.

I anledning härav anbefallde Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 skolöverstyrelsen att i samband med avlåtande av framställningar, avsedda att föreläggas 1936 års riksdag, inkomma med sådan utredning och härav föranlett förslag.

Skolöverstyrelsen har i särskilda skrivelser den 31 augusti 1935 gjort framställningar angående anslag till avlöningar vid överstyrelsen under nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid framlagt förslag *dels* om uppflyttning av förste bibliotekskonsulenten från lönegraden B 26 till lönegraden B 30, *dels* — till fullgörande av Kungl. Maj:ts nyssnämnda uppdrag — om vidtagande av åtgärder för omorganisation av inspektionen av gymnastikundervisningen, *dels* om anställande av ett byggnadssakkunnigt biträde, *dels* om återupprättande av befattningen som folkhögskolinspektör, *dels* om inrättande av en befattning som musikkonsulent, *dels* om anställande av en kvinnlig sakkunnig för handläggning av ärenden rörande den kvinnliga ungdomens undervisning och uppfostran, *dels ock* om höjning av de för provisoriskt dyrortstillägg beräknade medlen. Av skrivelserna inhämtas följande:

Uppflyttning i lönegrad av förste bibliotekskonsulenten. Till stöd för ifrågasatt förslag har överstyrelsen — under åberopande av en utförlig redogörelse för ifrågasatt befattningshavares åligganden — yttrat, att överstyrelsen redan i utlåtande den 14 oktober 1924 över folkbildningssakkunnigas betänkande anförde, att förevarande befattningshavare borde erhålla lön i byråchefs grad, ifall man å tjänsten i längden skulle kunna påräkna att få behålla en person med de kvalifikationer, som vore behövliga för denna krävande befattning, att sedan dess kraven på förste bibliotekskonsulenten i flera avseenden ytterligare skärpts, att han numera vore chef för en omfattande, i stort sett fristående avdelning inom överstyrelsen, samt att lönevillkoren för motsvarande befattningshavare i vissa av våra grannländer talade till förmån för en uppflyttning i lönegrad. Vid bifall till förslaget skulle avlöningsstatens slutsumma höjas med 1,920 kronor.

Omorganisation av gymnastikinspektionen. Överstyrelsen har i detta hänseende framlagt enahanda förslag, som enligt det ovanstående behandlades

i 1935 års åttonde huvudtitel, och alltså hemställt, att inspektionen över gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter måtte åläggas skolöverstyrelsen, att befattningen som andre gymnastikkonsulent hos överstyrelsen måtte återinrättas, samt att i anledning härav även för beredande av heltidsanställning åt den nuvarande, hos förste gymnastikkonsulenten tjänstgörande halvtidsamanuensen förevarande avlöningsanslag måtte höjas med 8,900 kronor.

Byggnadssakkunnigt biträde. Från och med år 1918 till och med budgetåret 1932/1933 hade hos överstyrelsen varit anställt ett byggnadssakkunnigt biträde med ett arvode, som först utgjorde 3,500 kronor men sedermera, år 1922, höjdes till 4,800 kronor. Av statsfinansiella skäl indrogs befattningen från och med budgetåret 1933/1934.

Överstyrelsen hade emellertid även därefter måst i viss utsträckning anlita sådant biträde. Behovet härav komme givetvis att ökas i högst betydande grad efter ikraftträdandet av det av 1935 års riksdag fattade beslutet om statens övertagande av vissa kostnader för folkskoleväsendet. Nämda riksdagsbeslut innebure nämligen bland annat, att alla ärenden rörande byggnader, vilkas uppförande betingade större kostnader än 10,000 kronor, skulle av vederbörande länsstyrelse genom överstyrelsen hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande. 1934 års folkskolesakkunniga hade anfört, att det med största säkerhet bleve nödvändigt att åter förse överstyrelsen med sådant biträde. Därvid hade de sakkunniga, anför överstyrelsen, visserligen utgått från att sagda kostnadsgräns skulle sättas till 3,000 kronor. Den av riksdagen beslutade höjningen av kostnadsgränsen torde dock icke komma att i nämnvärd grad minska överstyrelsens arbete med byggnadsfrågor. Enligt de sakkunnigas förslag skulle överstyrelsen, därest den ånyo försåges med ifrågavarande biträde, åläggas att tillhandaga skoldistrikt med uppgörande av lämpliga skissritningar samt med råd och upplysningar i övrigt i byggnadsfrågor.

Med hänsyn till omfattningen av det arbete, som komme att åvila biträdet, syntes det viktigt, att arvodet så avpassades, att en verkligt kvalificerad kraft, som kunde ägna huvuddelen av sin tid åt överstyrelsen, kunde erhållas. Den härav föranledda kostnaden för statsverket torde erfarenhetsmässigt komma att mer än väl uppvägas av de besparingar, som genom en sakkunnig granskning av planerade byggnadsföretag kunde vinnas. Arvodet syntes med hänsyn härtill böra bestämmas till 8,000 kronor, varå dyrtidstillägg ej torde böra utgå. Under budgetåren 1933/1935 hade ur de till överstyrelsens förfogande stående medlen till inspektion och sakkunniga biträden utgått 1,660, respektive 800 kronor såsom ersättning till byggnadssakkunnigt biträde. Vid bifall till överstyrelsens förevarande förslag kunde nyssnämnda anslagsmedel minskas. Då det emellertid vore av största vikt, att anslaget tillmättes med viss marginal, borde minskningen begränsas till 1,000 kronor. Den av förslaget föranledda kostnadsökningen skulle alltså utgöra (8,000 — 1,000 =) 7,000 kronor.

Folkhögskolinspektör. Under åren 1912—1932 hade funnits en särskild inspektör för de statsunderstödda folkhögskolorna. Arvodet hade till en början utgått med 4,000 kronor, men hade från och med år 1915 sänkts till 3,000 kronor per år. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 december 1932 hade ifrågavarande befattning indragits, och de arbetsuppgifter, som dittills åvilat inspektören, ålagts skolöverstyrelsen.

De uppgifter, som åvilat inspektören, hade varit av mycket betydande

omfattning. Genom inspektionsresor hade han vunnit en ingående förtrogenhet med varje särskild folkhögskola. Han hade fått tillfälle att förmedla impulser från den ena skolan till den andra och flitigt anlitats såsom rådgivare. Därjämte hade han haft att förbereda överstyrelsens handläggning av ärenden rörande statsbidrag till folkhögskolor, varvid hans ingående kännedom om de olika skolornas resurser kommit väl till pass och möjliggjort besparingar, där sådana utan större olägenhet kunnat ske, samt ärenden rörande stipendier. Antalet stipendieärenden hade från år 1921 till år 1935 vuxit från 1,428 till 4,717. Genom olika författningar hade inspektören tilldelats uppgifter av enahanda slag, som tillkomme statens folkskolinspektörer.

Innevarande tidpunkt vore för folkhögskolorna i flera avseenden kritisk. Å ena sidan vore planer på upprättande av nya skolor å bane på flera håll. Å andra sidan funnes redan i vissa trakter så många skolor av denna art, att man syntes hava anledning befara, att vissa av dem skulle få svårt att erhålla elever, då arbetslösheten veke. En och annan folkhögskola planerade därför en omläggning av vissa kurser i syfte att ge dem mera rent praktiska uppgifter. En del skolor önskade sammanslå vinter- och sommarkurs till ett längre, sammanhängande arbetsår. Andra önskade utbygga kurserna med ett tredje arbetsår. Stora och viktiga organisationsfrågor stode sålunda på dagordningen. Det vore för närvarande icke möjligt för överstyrelsen att ägna dessa frågor tillbörlig uppmärksamhet.

Arvodet till den föreslagne inspektören syntes böra sättas till 3,000 kronor. Det syntes antagligt, att han icke blott skulle kunna främja folkhögskolornas utveckling utan även möjliggöra besparingar för staten.

Musikkonsulent. Överstyrelsens förevarande förslag har föranletts av en av musikaliska akademien hos Kungl. Maj:t gjord framställning om anställande av två konsulenter för musikundervisningen. I anledning härav har överstyrelsen anfört följande:

Under åtskilliga år hade ur anslaget till inspektion och sakkunniga biträden hos skolöverstyrelsen utgått arvode till en inspektör för undervisningen i musik och sång. Sedan 1923 års riksdag med hänsyn till det dåvarande statsfinansiella läget tunnit nödvändigt att väsentligt reducera beloppet av ifrågakvarande anslag, hade befattningen måst indragas. Ett några år tidigare, för 1921 års riksdag av Kungl. Maj:t framlagt förslag om anställande hos överstyrelsen av en särskild konsulent för sångundervisningen, hade icke vunnit riksdagens bifall.

Det gällde om undervisningen i sång och musik liksom om gymnastikundervisningen, att den i väsentlig grad måste bedrivas som gruppundervisning med ofta stort antal lärjungar i gruppen eller avdelningen. Undervisningen ställde därför stora krav på lärarens förmåga att organisera och leda. I detta avseende torde undervisningen i ämnena musik och gymnastik skilja sig från undervisningen i övriga övningsämnen. Härtill komme, att för närvarande stor livaktighet vore rådande i pedagogiskt och metodiskt avseende inom området för musikundervisningen. Man kunde knappast räkna med, att lärarna i allmänhet och folkskolornas lärare i synnerhet skulle vara i stånd att utan sakkunnig hjälp och ledning någorlunda följa utvecklingen.

Vad de allmänna läroverken beträffade, torde i detta sammanhang en omständighet förtjäna särskilt beaktande. De fastställda undervisningsplanerna hade för ämnet musik ännu icke vunnit tillämpning. De äldre be-

stämmelser, utfärdade den 19 augusti 1895, som formellt ännu gällde, vore i åtskilliga avseenden föråldrade och endast delvis möjliga att tillämpa under nuvarande förhållanden. De lämnade rektor och lärare föga ledning, då det gällde att på ett ändamålsenligt sätt utnyttja det antal lärartimmar, som för varje år ställdes till läroverkets förfogande. Stor olikformighet rådde också i fråga om undervisningens anordning. Behovet av en sakkunnigs råd och anvisningar i dessa avseenden gjorde sig ofta gällande.

I väsentliga stycken syntes för behovet av en central konsulentorganisation för musikundervisningen kunna anföras samma skäl, som betingat upprättandet av en dylik organisation för undervisningen i gymnastik med lek och idrott. Intresset inom vårt folk för sången hade under senare år varit i stark tillväxt. Grunden för ett sådant intresse kunde och borde läggas i skolan. Det vore därför av största vikt, att skolans sång- och musikundervisning så anordnades och sköttes, att detta i största möjliga utsträckning bleve fallet.

Överstyrelsen funne sålunda för sin del musikaliska akademiens förevarande framställning synnerligen behjärtansvärd. Ur flera synpunkter syntes det emellertid lämpligast att till en början söka tillgodose det behov, varom här vore fråga, genom en anordning av mindre räckvidd.

En erfaren och lämplig musiklärare borde förordnas av överstyrelsen till konsulent för undervisningen i sång och musik. Det skulle åligga musik-konsulenten dels att avgiva yttranden och förslag i frågor, som berörde musikundervisningen, bland dem frågor rörande tillsättning av musiklärarbefattningar, dels att stå skolornas rektorer och lärare till tjänst med råd angående musikundervisningens lämpliga anordning, dels och framför allt att inspektera musikundervisningen och i samband därmed eller eljest anordna föreläsningar och instruktionskurser, närmast avsedda för skolornas lärare men tillgängliga även för dem, som å vederbörande orter stode som ledare för den folkliga sång- och musikverksamheten. Musikkonsulenten skulle under tre à fyra månader av läsåret frigöras från tjänstgöringen å sin musiklärarbefattning för att under denna tid företaga resor till skolorna och helt ägna sig åt konsulentverksamheten. Under den övriga delen av året skulle hans uppgifter såsom konsulent inskränkas, så att fullgörandet av dessa uppgifter kunde förenas med tjänstgöringen å musiklärarbefattningen.

Vid bestämmande av konsulentens arvode borde hänsyn i första rummet tagas till att han vid tjänstledighet å sin musiklärarbefattning av sina avlöningsförmåner torde böra avstå vad som erfordrades för vikariens avlöning. Härför erforderligt belopp uppginge till i runt tal 1,200 kronor. Särskilt i betraktande av att musiklärarna i regel vid sidan av musiklärartjänsten innehade andra befattningar, för vilkas uppehållande de under tjänstledighet givetvis måste vidkännas kostnader, torde arvodesbeloppet i sin helhet böra bestämmas icke oväsentligt högre och ej lägre än 3.000 kronor, om det skulle bliva möjligt att för uppdraget förvärva en väl kvalificerad musiklärare.

Kvinnlig sakkunnig för handläggning av ärenden rörande den kvinnliga ungdomens undervisning och uppfostran. Upprinnelsen till överstyrelsens ifrågasvarande förslag är en framställning från Fredrika-Bremer förbundet, till vars syfte centralstyrelsen för flick- och samskoleföreningen anslutit sig, angående inrättande å överstyrelsens läroverksavdelning av en ordinarie ledamotsbe-

fattning för handläggning av ärenden rörande den kvinnliga ungdomens undervisning.

Överstyrelsen ansåge, att det skulle vara synnerligen önskvärt, om antalet ledamöter utökades, särskilt å överstyrelsens läroverksavdelning, och att man därvid toge under övervägande, huruvida en kvinna borde utnämnas å en nyinrättad undervisningsrådsbefattning. Lämpligare syntes emellertid vara, att man prövade sig fram till behovet av en sådan ledamot, som skulle hava till särskild uppgift att handlägga ärenden rörande den kvinnliga ungdomens undervisning och uppfostran genom att nu anställa en kvinnlig sakkunnig med enahanda uppgift. Överstyrelsen vore nämligen fullt medveten om att det kunde förekomma fall å överstyrelsens olika avdelningar, då det skulle vara önskvärt, att överstyrelsen hade tillgång till en kvinnlig sakkunnig att rådgöra med, exempelvis vid frågor rörande disciplinmål med kvinnliga lärjungar. Beträffande de rent kvinnliga undervisningsämnen, slöjd för flickor och hushållsgöromål, hade överstyrelsen till sitt förfogande kvinnliga konsulenter.

För ändamålet torde böra beräknas en höjning med 1,000 kronor av anslagsmedlen till inspektion och sakkunniga biträden hos överstyrelsen.

Provisoriskt dyrortstillägg. 1935 års riksdags beslut angående grunderna för provisoriskt dyrortstillägg skulle för överstyrelsens vidkommande medföra en ökning av anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän med 9,600 kronor.

Vid bifall till överstyrelsens ovanstående förslag skulle förevarande anslag uppföras med ett med $(1,920 + 8,900 + 7,000 + 3,000 + 3,000 + 1,000 + 9,600 =)$ 34,420 kronor till 548,220 kronor höjt belopp.

Statskontoret har i utlåtande den 21 oktober 1935 anfört följande:

Vad först anginge den föreslagna uppflyttningen av förste bibliotekskonsulentbefattningen från lönegraden B 26 till B 30, torde icke någon med den föreslagna nya tjänsten direkt jämförbar befattning finnas inom statsförvaltningen. Ämbetsverket ville emellertid erinra, att förste bibliotekarietjänsterna i kungl. biblioteket, med vilka vore förenade föreståndarskap för bibliotekets huvudavdelningar och i övrigt kvalificerade arbetsuppgifter, vore uppförda i lönegraden B 26. Med hänsyn härtill och då de av skolöverstyrelsen i övrigt anförda skälen för en placering av nu ifrågavarande tjänst i byråchefsg rad icke övertygat statskontoret om lämpligheten därav, avstyrkte ämbetsverket bifall till framställningen i denna del.

Vad anginge frågan om inrättande av en andre gymnastikkonsulentbefattning, ville statskontoret erinra, hurusom ämbetsverket i sitt den 26 september 1934 avgivna utlåtande angående inspektionen av gymnastikundervisningen i riket ifrågasatt, huruvida det vore nödvändigt att redan från början inrätta en andre gymnastikkonsulentbefattning. Därest så skedde, hölle statskontoret emellertid före, att amanuens tjänsten hos förste gymnastikkonsulenten alltjämt borde kunna bibehållas med halvtidstjänstgöring. Denna sin tidigare i frågan hävdade ståndpunkt saknade ämbetsverket anledning frågå.

Då det arvode, som tidigare utgått till särskilt byggnadssakkunnigt biträde, från och med budgetåret 1933/1934 upphörde, förutsattes, att överstyrelsens utgifter för samma ändamål, vilka av överstyrelsen då beräknades till minst 2,400 kronor årligen, i fortsättningen skulle bestridas från det under anslagsposten till avlöning till övrig icke-ordinarie personal anvisade

beloppet till inspektion och sakkunniga biträden, vilket sistnämnda belopp med hänsyn härtill bestämdes till 10,000 kronor. Enär svårighet torde möta att redan nu bedöma, vilka krav vid ett genomförande av 1935 års riksdags beslut om statens övertagande av vissa kostnader för folkskoleväsendet kunde komma att ställas på det byggnadssakkunniga biträdet, ville ämbetsverket ifrågasätta, huruvida icke, i stället för att ett särskilt belopp anvisades till sådant biträde, såsom en övergångsanordning anslagsposten till inspektion och sakkunniga biträden borde höjas med förslagsvis 2,000 kronor, varefter å nämnda post ett belopp av minst (2,400 + 2,000 =) 4,400 kronor skulle stå till skolöverstyrelsens disposition för ifrågavarande ändamål.

Vad beträffade frågan om återinrättande från och med den 1 juli 1936 av folkhögskolinspektörsbefattningen, syntes vad överstyrelsen nu anfört till stöd härför icke vara av beskaffenhet att böra föranleda ett frångående av 1933 års beslut om indragning av arvudet för folkhögskolinspektören.

Statskontoret ville erinra, hurusom departementschefen vid 1921 års riksdag föreslog inrättande av en särskild konsulent för sångundervisningen vid folkskolan, vilken skulle såsom sånginstruktör hålla kortare kurser i sång för folkskolans lärare inom olika orter av riket. Riksdagen, som icke ansåg behov av en dylik konsulent vara ådagalagt, biföll emellertid icke detta förslag (riksdagens skrivelse nr 8 A, sid. 88). I detta sammanhang torde vidare böra erinras därom, att granskningsnämnden på sin tid uttalat sig för en begränsning av antalet inspektörer och konsulenter inom skolöverstyrelsen. För att få till stånd en prövning av behovet av varje särskild konsulentbefattning anbefallde därför Kungl. Maj:t skolöverstyrelsen, att, så snart någon sådan befattning bleve ledig, inkomma med anmälan härom, varigenom tillfälle skulle yppa sig för Kungl. Maj:t att taga under övervägande, huruvida befattningen i fråga vore för framtiden erforderlig eller icke. Med hänsyn till vad sålunda förekommit och då återhållsamhet alltjämt torde böra iakttagas vid inrättandet av nya befattningar, ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka bifall till framställningen i denna del.

Anslagsposten till grundavlöningar till icke-ordinarie personal torde, så framt icke en andre gymnastikkonsulentbefattning inrättades, böra höjas på sätt skolöverstyrelsen föreslagit för att möjliggöra en utökning av den för närvarande hos förste gymnastikkonsulenten anställde amanuensens tjänstgöring till heltid.

Den för förslaget om sakkunnigt biträde åt överstyrelsen vid handläggning av ärenden rörande den kvinnliga ungdomens undervisning och uppfostran förebragta utredningen syntes statskontoret icke tillräckligt motivera inrättande av en dylik befattning.

I likhet med statskontoret finner jag de skäl, som anförts till stöd för förslaget om uppflyttning till byråchefsgrad av förste bibliotekskonsulenten, icke vara övertygande.

Departementschefen.

Av ovanstående redogörelse framgår, att den centrala inspektionen av gymnastikundervisningen numera är uppdelad på två organ, nämligen *dels* på en till skolöverstyrelsen knuten konsulentorganisation, som närmast har att svara för tillsynen över ifrågavarande undervisning vid folk- och småskolorna samt vid läroanstalterna för blinda och dövstumma och som ursprungligen bestod av en förste och en andre gymnastikkonsulent men numera begränsats till att omfatta endast en förste gymnastikkonsulent, *dels* och

på en av Kungl. Maj:t förordnad inspektör över gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken och vissa andra likartade läroanstalter. Emellertid är gymnastikkonsulenten hos skolöverstyrelsen icke ovillkorligen hänvisad till att befatta sig allenast med förstnämnda kategori av läroanstalter. Författningsmässigt kan han sålunda utsträcka sin inspektionsverksamhet till att omfatta de anstalter över huvud taget, över vilka överstyrelsen har inseende. Som inspektör över gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter är under innevarande läsår förordnad en lärare vid gymnastiska centralinstitutet.

Överstyrelsen har nu, i anledning av riksdagens vid två tillfällen närmast i denna riktning uttalade mening, framlagt förslag om gymnastikinspektionens samlande till överstyrelsen. Detta förslag är emellertid intet annat än ett upprepande av överstyrelsens tidigare gjorda framställning om ett återförande av den till överstyrelsen knutna konsulentorganisationen till att omfatta de två gymnastikkonsulenter, som ursprungligen inrättades, då den centrala inspektionen av gymnastikundervisningen vid folk- och småskolorna samt läroanstalterna för blind- och dövstumma tillfördes överstyrelsen, varjämte överstyrelsen föreslagit, att tjänstgöringstiden för den nuvarande halvtidsamanuensen utökas till heltidstjänstgöring.

Jag känner mig icke övertygad om att överstyrelsens förslag innebär en tillfredsställande lösning av förevarande fråga. Det har icke förebragts någon utredning, som visar eller gör sannolikt, att den ursprungligen för en vida mindre verksamhetsuppgift av framförallt rådgivande natur avsedda konsulentorganisationen i framtiden blir i stånd att fylla sin uppgift, därest under dess tillsyn och inspektion läggas alla de läroanstalter, över vilka skolöverstyrelsen har inseende. Innan förevarande organisationsfråga definitivt ordnas, bör klarhet, så vitt möjligt, vinnas på denna punkt. Eljest synes det sannolikt, att hela denna fråga inom kort får tagas upp på nytt. Jag föreslår därför, att inspektionen av gymnastikundervisningen — i avvaktan på en mer ingående utredning av överstyrelsen i berörda hänseende — under nästa läsår anordnas på samma sätt som nu är fallet. Av vad nu anförts framgår, att jag under nuvarande förhållanden ej heller anser mig böra förorda det av statskontoret tillstyrkta förslaget om utökning av tjänstgöringstiden för den hos gymnastikkonsulenten anställda amanuensen.

Förslaget om beräknande under avlöningsanslaget av särskilt arvode åt ett byggnadssakkunnigt biträde betraktar jag som en nödvändig konsekvens av 1935 års riksdags beslut om statens övertagande av vissa kostnader för folkskoleväsendet. För staten är det här av stor vikt, att handläggningen av de nya skolbyggnadsärendena hos skolöverstyrelsen redan från begynnelsen lägges efter sådana linjer, som bäst tillgodose det allmännas intressen. Behandlingen av dessa frågor, som röra stora värden, av såväl ideell som materiell art, måste i största möjliga grad präglas av en med enhetlighet

och konsekvens arbetande sakkunskap, även i det rent byggnadstekniska bedömandet av förekommande spörsmål. Jag anser därför, att det icke vore lyckligt för saken, om, såsom statskontoret ifrågasatt, man till en början nöjde sig med att, på samma sätt som skett under de senaste åren före 1935 års statsbidragsreform, låta överstyrelsen med användande av det till inspektion och sakkunniga biträden anslagna beloppet vid förefallande behov söka sig den byggnadstekniska hjälp, som för tillfället kan stå till buds. Enligt min mening bör, på sätt överstyrelsen föreslagit, en särskild arvodestjänst såsom byggnadssakkunnigt biträde hos överstyrelsen inrättas från och med nästkommande budgetår. Genom en sådan anordning vinnas bättre förutsättningar för att överstyrelsens verksamhet på detta område erhåller den stadga, som alldeles särskilt är önskvärd, då det gäller ärenden av så omfattande pedagogisk och ekonomisk räckvidd som de här ifrågavarande. Det byggnadssakkunniga biträdet torde böra förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av skolöverstyrelsen.

Vad angår frågan om ersättning åt nämnda biträde, ger utredningen i ärendet vid handen, att kostnaderna för av skolöverstyrelsen mera sporadiskt anlitat biträde, vilka kostnader, som nämnts, bestritts ur de till överstyrelsens förfogande för inspektion och sakkunniga biträden stående medlen, under de två senaste budgetåren uppgått till 1,660 kronor, respektive 800 kronor. Det tidigare till särskilt byggnadssakkunnigt biträde utgående arvodesbeloppet av 4,800 kronor var beräknat med hänsyn till en avsevärt mindre omfattande verksamhet än den, som nu ifrågakommer, och måste därför anses otillräckligt. Å andra sidan förefaller det av överstyrelsen föreslagna beloppet, 8,000 kronor, åtminstone under instundande budgetår, innan ännu tillräcklig erfarenhet vunnits rörande omfattningen av ifrågavarande arbetsuppgifter, vara för högt. Jag vill för min del gå en medelväg och föreslå, att arvodet nu bestämmes till 6,500 kronor per år. De nu för inspektion och sakkunniga biträden hos överstyrelsen beräknade anslagsmedlen av 10,000 kronor torde, med hänsyn till den genomsnittliga medelsåtgången för byggnadssakkunnig hjälp under de två senaste budgetåren och under beaktande av vad statskontoret i ärendet anför, kunna nedsättas med 1,500 kronor till 8,500 kronor. Nettoökningen av förevarande anslag vid bifall till mitt förslag skulle sålunda utgöra $(6,500 - 1,500 =) 5,000$ kronor.

Av överstyrelsens utredning synes mig framgå, att ämbetsverket numera icke kan på behörigt sätt fullgöra alla de arbetsuppgifter, som äro förenade med tillsynen över folkhögskolorna. Statsbidragen till ifrågavarande skolor uppgå under löpande budgetår, fränsett dyrtidstillägg, till sammanlagt 1,818,000 kronor. Det synes icke välbetänkt att med den omfattning, förevarande skolform numera erhållit, och under en tid, då starka tendenser till omläggning av folkhögskolornas verksamhet och till omorganisation av folkhögskoleväsendet börja framträda, beskära överstyrelsens möjligheter att bibehålla erforderlig kontakt med denna skolform, att leda dess utveckling och tillse, att de be-

tydande statsbidragen till densamma komma till rätt användning. Med hänsyn härtill förordar jag i överensstämmelse med överstyrelsens förslag, att den under 1933 års besparingsaktion indragna befattningen som folkhögskolinspektör återinföres, och att de uppgifter, som tidigare tillkommit denne men som vid indragningen av befattningen överflyttats på överstyrelsen, ånyo tilläggas ifrågavarande befattningshavare. I likhet med vad tidigare skett, torde arvudet åt folkhögskolinspektören böra bestämmas till det av överstyrelsen föreslagna beloppet av 3,000 kronor.

Musikundervisningen vid våra läroanstalter har icke, i likhet med gymnastikundervisningen, förmånen av att stödjas av en central konsulentorganisation, oaktat med denna undervisning äro förknippade i stort sett samma svårigheter och problem som med undervisningen i gymnastik. I själva verket torde det vara så, att musikundervisningen på grund av ämnets speciella natur i än högre grad än gymnastiken kräver ett särskilt organ för rådgivning, ledning och övervakning. Man kan knappast begära eller förutsätta, att överstyrelsens ledamöter eller skolledarna i allmänhet skola besitta de erforderliga betingelserna härför. Då ifrågavarande undervisning har att fylla en viktig uppgift vid ungdomens utbildning och fostran och då den dessutom årligen kostar staten betydande summor, bör det för staten vara angeläget att tillse, att också det bästa möjliga resultat må utvinnas av arbetet. Med hänsyn till nu angivna förhållanden anser jag mig böra biträda musikaliska akademiens av överstyrelsen förordade hemställan om särskild åtgärd för ändamålet. Överstyrelsens förslag om anställande av en konsulent för musikundervisningen med ett arvode av 3,000 kronor för år synes väl avvägt. Jag vill därför förorda detsamma.

Däremot är jag icke beredd att förorda förslaget om anställande av en kvinnlig sakkunnig vid överstyrelsen med uppgift att biträda vid handläggning av ärenden rörande den kvinnliga ungdomens uppfostran och undervisning. Väl torde fall kunna tänkas förekomma, då överstyrelsen har behov av råd från sakkunnigt håll i hithörande angelägenheter. Jag har emellertid svårt att tänka mig, att dessa arbetsuppgifter kunna få sådan omfattning, att de kräva inrättandet av en permanent arvodestjänst. Lämpligen torde överstyrelsen med anlitan av till dess förfogande stående medel till avlöning åt sakkunniga biträden kunna i tillräcklig utsträckning tillgodogöra sig på detta område utanför ämbetsverket förefintlig sakkunskap. Jag avstyrker alltså överstyrelsens föreliggande förslag.

Vid bifall till vad nu föreslagits bör den i avlöningsstaten för skolöverstyrelsen uppförda anslagsposten å 13,700 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ökas med de för byggnadssakkunnigt biträde, folkhögskolinspektören och musikkonsulenten föreslagna arvoden av respektive 6,500 kronor, 3,000 kronor och 3,000 kronor, alltså med sammanlagt 12,500 kronor till 26,200 kronor.

Däremot bör delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, nu 80,200 kronor, minskas med ovan till 1,500 kronor beräknade, nu utgående arvodesbelopp till byggnadssakkunnig hjälp och alltså uppföras med ett belopp av 78,700 kronor.

Slutligen bör — i överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag och med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag vid sin anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört i fråga om grunderna för provisoriskt dyrortstillägg under nästa budgetår — anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu 12,300 kronor, ökas med 9,600 kronor till 21,900 kronor.

I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring i fråga om dispositionen av förevarande anslag. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett med $(12,500 - 1,500 + 9,600 =)$ 20,600 kronor till 534,400 kronor ökat belopp.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de föreskrifter, som kunna bli erforderliga i anledning av vad ovan föreslagits.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att
dels godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen,
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/
1937:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 378,800
2. Avlöning till tjänsteman å indragningsstat, <i>förslagsvis</i>	» 6,500
3. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	» 16,400
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.	» 26,200
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. kronor 78,700	
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 5,900
	» 84,600
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 21,900
Summa kronor 534,400;	

dels ock till Skolöverstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 534,400.

[116.] 2. **Skolöverstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är under innevarande budgetår uppfört med 88,600 kronor. Kungl. Maj:t har den 17 maj 1935 fastställt följande omkostnadsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare under sagda budgetår:

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 24,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 64,600
Summa kronor 88,600.	

Enligt samma beslut utgår av sistnämnda anslagspost till *expenser* högst 55,550 kronor till »övriga *expenser*» och därav högst 500 kronor till *expenser* för förste gymnastikkonsulenten.

Till reseersättningar vid skolöverstyrelsen anvisade 1931 års riksdag ett belopp av 35,000 kronor. Anslagsbeloppet sänktes av 1932 års riksdag till 30,000 kronor och av 1933 års riksdag till 18,000 kronor. I samband med riksstatsomläggningen höjde 1935 års riksdag av tekniska skäl anslagsbeloppet till 24,000 kronor.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1935 gjort framställning om anvisande av anslag för här berörda ändamål under nästa budgetår. Av skrivelsen inhämtas följande:

Reseersättningar. Av det nuvarande beloppet å 24,000 kronor belöpte 5,000 kronor å förste gymnastikkonsulenten, 1,000 kronor å inspektören för anstalter för bildbara sinnesslöa och återstående 18,000 kronor å överstyrelsens ledamöter och konsulenter i övrigt. — Därest, i enlighet med överstyrelsens under föregående punkt berörda förslag, en andre gymnastikkonsulentbefattning inrättades, erfordrades en ökning av förevarande anslagsmedel med 5,000 kronor. Om likaledes överstyrelsens under samma punkt berörda förslag om inrättande av dels en befattning som folkhögskolinspektör, dels ock en befattning som musikkonsulent bifölles, erfordrades en ytterligare ökning med 1,000 kronor, respektive 2,000 kronor. — Begränsningen till det ovan angivna beloppet om 18,000 kronor av anslagsmedlen till reseersättningar åt överstyrelsens ledamöter och konsulenter i övrigt hade verkat direkt hämmande och hindrande för överstyrelsen i dess strävan att fullgöra sina åligganden. Genom beslut den 20 juni 1935 hade också Kungl. Maj:t — sedan det visat sig att redan före utgången av maj 1935 det för budgetåret 1934/1935 för ändamålet anvisade anslaget helt tagits i anspråk — medgivit, att för ändamålet finge tagas i anspråk ett belopp av ytterligare 2,000 kronor för nämnda budgetår. Med hänsyn härtill och vid bifall till överstyrelsens under nästföregående punkt berörda förslag om anställande av dels ett byggnadssakkunnigt biträde, dels ock en kvinnlig sakkunnig torde förevarande anslagsmedel böra ökas med 7,000 kronor. — För reseersättningar under budgetåret 1936/1937 skulle alltså erfordras ett belopp av (24,000 + 5,000 + 1,000 + 2,000 + 7,000 =) 39,000 kronor.

Expenser. Vid bifall till förslaget om inrättande av en befattning som

andre gymnastikkonsulent borde förevarande post ökas med 300 kronor till 64,900 kronor.

Enligt överstyrelsens förslag skulle alltså ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföras med ett belopp av $(39,000 + 64,900 =)$ 103,900 kronor, innebärande en anslagsökning av 15,300 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 21 oktober 1935 — under erinran att ämbetsverket avstyrkt förslagen om anställande av en folkhögskolinspektör och en musikkonsulent — förordat en ökning med 6,000 kronor av anslagsmedlen till reseersättningar, under förutsättning att en andre gymnastikkonsulent anställdes, och en ökning med 4,000 kronor, om så icke bleve fallet.

Under nästföregående punkt har jag föreslagit, att medel måtte under avlöningsanslaget beräknas till arvoden åt en folkhögskolinspektör och en musikkonsulent. I anledning härav torde anslagsposten till reseersättningar böra något ökas. Jag anser emellertid, att denna ökning torde kunna begränsas till sammanlagt 2,000 kronor.

Departement-
mentschefen.

Vad i övrigt skolöverstyrelsens reseanslag beträffar, anser jag det såsom ett betänkligt förhållande, om överstyrelsens ledamöter på grund av anslagets knapphet förhindras att i önskvärd utsträckning hålla sig i en personlig, levande kontakt med arbetet ute i skolorna. Tyvärr är det så, att det myckna utredningsarbete, som åvilar överstyrelsen framförallt i egenskap av central remissinstans för skolfrågor, kommit att i alltför stor omfattning fängsla ledamöterna vid arbetsplatsen i Stockholm. Emellertid har otvivelaktigt även reseanslagets beskärning i hög grad inverkat hämmande på den synnerligen viktiga sida av överstyrelsens verksamhet, som består i iakttagelser, överläggningar, rådgivning och inspektion genom besök i skolorna. Behovet av sådana besök har genom det omdaningsarbete, som under senare år pågått och alltjämt pågår inom olika delar av vårt undervisningsväsende, ytterligare ökats. Jag finner därför starka skäl tala för att överstyrelsen beredes tillgång till ökade medel till resekostnaders bestridande. Dock kan jag för närvarande härutinnan icke gå längre, än att jag förordar, att anslagsposten till reseersättningar, utöver nyssnämnda belopp av 2,000 kronor, ökas med ytterligare 4,000 kronor, varvid jag även tagit hänsyn till att från och med nästa budgetår hos överstyrelsen skulle enligt mitt förslag finnas anställt ett särskilt byggnadssakkunnigt biträde. För ändamålet bör alltså för nästa budgetår beräknas ett belopp av $(24,000 + 2,000 + 4,000 =)$ 30,000 kronor.

Då jag under nästföregående punkt avstyrkt förslaget om inrättande av en andre gymnastikkonsulent vid skolöverstyrelsen, kan jag icke nu tillstyrka, att anslagsposten till expenser ökas med det av överstyrelsen ifrågasatta beloppet.

I övrigt ifrågasätter jag icke några förändringar i fråga om dispositionen av förevarande anslag. Anslaget bör alltså för nästa budgetår ökas med 6,000 kronor till 94,600 kronor. Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skolöverstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1936/
1937 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 94,600.

H. Allmänna läroverken m. m.

[117.] 1. Högre lärarinneseminariet: Avlöningar, förslagsanslag.

Detta anslag är nu uppfört med 262,700 kronor. I den av 1935 års riksdag för högre lärarinneseminariet fastställda avlöningsstaten finnas uppförda bland annat följande delposter, nämligen en delpost å förslagsvis 16,915 kronor till ålderstillägg, en delpost å 10,650 kronor till vissa arvoden till ordinarie lärare m. m. samt en delpost å 17,300 kronor till hyresersättningar och hyresbidrag.

Genom beslut den 30 augusti 1932 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning rörande organisationen av högre lärarinneseminariet och därmed sammanhängande frågor. Såsom sakkunniga tillkallades därefter läroverksadjunkten och ledamoten av riksdagens första kammare Olof Olsson samt rektorerna Sven Grauers och Gertie Söderberg. De sakkunniga avlämnade med skrivelse den 29 september 1933 betänkande och förslag i ämnet (statens offentliga utredningar 1933: 34).

Sammanfattningsvis hava de sakkunniga i oförmälda betänkande anført, att de senare årens utveckling medfört, å ena sidan, att flickorna i stor utsträckning lämnat de högre flickskolorna och gått över till de allmänna läroverken, vilket för seminariet betydde, att dess elevers traditionella verksamhetsområde år från år beskures, samt å andra sidan, att de seminarieutbildade lärarinnorna finge allt svårare att bestå i den tävlan om platserna, som de ständigt måste taga upp med de akademiskt utbildade. Båda dessa förhållanden minskade seminariets möjligheter att vinna anställning åt sina elever. Under sådana omständigheter hade de sakkunniga sett sig nödsakade att allvarligen taga under övervägande, huruvida det kunde vara i överensstämmelse med statens ekonomiska intressen att vidmakthålla en utbildningsanstalt, vars existensberättigande för varje år syntes bliva allt mindre. De sakkunniga ville icke heller fördölja, att de skulle varit benägna att förorda ett nedläggande av seminariet, därest icke hinder rest sig i vägen för en sådan omedelbar åtgärd. Och detta hinder, som visserligen endast behövde vara av temporär beskaffenhet, bestode i den nuvarande provårsutbildningen. Ett övertagande från universitetens och högskolornas sida av hela den kvinnliga nyrekrytering, som våra olika högre läroanstalter krävde,

skulle nämligen göra det nödvändigt att årligen hänvisa till provårsläroverken ett 50- eller 60-tal kvinnliga akademiker. Utan en omläggning och utvidgning av provårsinstitutionen låte detta sig icke göra.

Den naturliga följden av dessa synpunkter vore kravet på att provårsinstitutionen — här närmast vad den kvinnliga sidan beträffade — utvidgades. Innan denna fråga fått en tillfredsställande lösning, vore ett nedläggande av seminariet icke försvarbart.

De sakkunnigas betänkande utmynnar i ett förslag, som innebär, *att* högre lärarinneseminariet skulle omorganiseras i överensstämmelse med vissa i betänkandet angivna riktlinjer, som bland annat gå ut på att folkskolan och realskolan skulle indragas och flickskolan fördes med nödiga parallellavdelningar, *att* ämneslärarinneinstitutionen vid de allmänna läroverken skulle avvecklas *samt att* provårsinstitutionen skulle omläggas och utvidgas.

Betänkandet var icke enhälligt. I ett vid detsamma fogat särskilt yttrande föreslog ledamoten Grauers, bland annat, *att* ämneslärarinneinstitutionen skulle avvecklas vid de *högre* allmänna läroverken, *att* den i övrigt skulle bibehållas med en efter behovet och billigheten avpassad omfattning, *att* vid sådana statliga läroanstalter, där ämneslärarinnor användes, motsvarande antal tjänster skulle förbehållas manliga lärare *samt att* seminariets övningsskola skulle bibehållas i sin nuvarande form, dock att realskolan även måtte kunna mottaga manlig ungdom. Ledamoten Söderberg föreslog i särskilt yttrande, *att* seminariets avveckling måtte taga sin början med utgången av vårterminen 1934, *att* i samband härmed provårsinstitutionen måtte från och med läsåret 1936—1937 utökas med 25 platser, huvudsakligen fördelade på högre allmänna läroverk för flickor och högre samläroverk, *samt att* den med seminariet förenade övningsskolan måtte ombildas till ett statligt läroverk för flickor, omfattande såväl fullständigt gymnasium som realskola och sjukklassig flickskola samt försett med provårskurs.

I utlåtande den 21 maj 1935 över de sakkunnigas förslag sammanfattade *skolöverstyrelsen* sin uppfattning i den föreliggande frågan sålunda, *att* högre lärarinneseminariet, organiserat med fyraårig lärokurs, alltjämt borde bibehållas med särskild hänsyn till behovet av vid seminariet utbildade ämneslärarinnor för de högre flickskolorna, *att* de från seminariet examinerade lärarinnorna dessutom borde liksom hittills äga behörighet till anställning vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor ävensom till ämneslärarinnebefattningar vid statens samrealskolor, varvid emellertid antalet sistnämnda befattningar förutsattes skola minskas, *att* med seminariet borde liksom hittills vara förbundna såsom övningsskolor dels en högre flickskola, dels en fyraårig realskola, dels ock en sexårig folkskola, de båda senare läroanstalterna, i den mån lokalförhållandena så medgåve, tillgängliga även för gossar.

Enligt ett vid överstyrelsens utlåtande fogat protokollsutdrag hade undervisningsrådet Johansson vid ärendets behandling avgivit särskilt yttrande,

av vilket framgår, att han — trots vissa betänkligheter mot överstyrelsens förslag — icke ansett sig böra anmäla avvikande mening, närmast med hänsyn till att nämnda förslag vore att betrakta som en provisorisk lösning av frågan, och att det utan tvivel behövdes en ganska betydande tid för att ordentligt utreda de olika möjligheterna för en mera grundlig lösning av frågan om dubbelheten i lärarutbildningen och för att avveckla den nuvarande ordningen till förmån för den nyordning, till vilken en sådan utredning kunde leda fram. Enligt samma protokollsutdrag hade undervisningsrådet Kärre anmält avvikande mening under anförande av att överstyrelsen enligt hans uppfattning bort i detta sammanhang uttala sig för en successiv avveckling av ämneslärarinneinstitutionen vid de allmänna läroverken samt för en därtill svarande ändring i de behörighetsbestämmelser, som gällde för ordinarie lärartjänst vid kommunal mellanskola.

1927 års skolsakkunniga avlämnade med skrivelse den 31 maj 1929 utredning och förslag rörande praktisk lärarkurs för blivande lärare vid de allmänna läroverken m. fl. undervisningsanstalter (statens offentliga utredningar 1929: 10). I utlåtande häröver den 27 maj 1935 framlade *skolöverstyrelsen* förslag rörande ombildning och utvidgning av den nuvarande provårsinstitutionen. Förslaget innebar bibehållande i huvudsak av den nuvarande provårsinstitutionen, dock med viss mindre omläggning av provårsarbetet i syfte att förstärka den praktiska sidan av provårskandidaternas utbildning, ävensom att provårskurs, som nu är anordnad vid sex högre allmänna läroverk och två folkskoleseminarier, skulle i fortsättningen anordnas vid tio sådana läroverk och två folkskoleseminarier. Av ett vid utlåtandet fogat protokollsutdrag framgår, att särskilda uttalanden till protokollet gjordes av fyra undervisningsråd.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1935 gjort framställning om anslag till seminariet under nästa budgetår. Överstyrelsen har i skrivelsen erinrat om sitt ovannämnda den 21 maj 1935 avgivna utlåtande rörande organisationen av högre lärarinneseminariet och därmed sammanhängande frågor. Vid avgivande av förslag till utgiftsberäkning för seminariet för budgetåret 1936/1937 hade överstyrelsen ansett sig böra förutsätta, att förslag rörande seminariets omorganisation i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som av överstyrelsen i anslutning till sakkunnigbetänkandet föreslagits, kunde komma att av Kungl. Maj:t föreläggas 1936 års riksdag. Vid bifall till överstyrelsens i enlighet härmed framlagda förslag skulle förevarande anslag sänkas med 4,900 kronor till 257,800 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att — om den nuvarande organisationen under nästa budgetår bibehålles oförändrad, lediga ordinarie lärartjänster alltså hallas vakanta samt ledigblivande tjänster vakanssättas — de ovannämnda delposterna skulle kunna minskas, delposten till ålderstillägg med 3,075 kronor till 13,840 kronor, delposten till vissa arvoden till ordi-

narie lärare m. m. med 3,500 kronor till 7,150 kronor samt delposten till hyresersättningar och hyresbidrag med 6,650 kronor till 10,650 kronor. Anslagsminskningen skulle i så fall uppgå till $(3,075 + 3,500 + 6,650 =)$ 13,225 kronor.

Provisorisk avlöningsförbättring har i vissa fall, utöver tillfällig löneförbättring, från och med budgetåret 1929/1930 utgått till åtskilliga till ättonde huvudtiteln hänförliga befattningshavare, nämligen till lärare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminarier, statens skolköksseminarium och hushållsskola, statens folkskoleseminarier, de tekniska läroverken och statens småskoleseminarier ävensom till statens folkskolinspektörer och nomadskolinspektören (jfr propositionen nr 181/1929 och riksdagens skrivelse nr 266/1929). 1931, 1932 och 1935 års riksdagar hava beslutat vissa ändringar i de ursprungligen fastställda bestämmelserna. 1935 års riksdag beslutade sålunda (jfr propositionen nr 237/1935 och riksdagens skrivelse nr 352/1935), dels att förhöjd provisorisk avlöningsförbättring, som från och med budgetåret 1931/1932 utgått till lärare å de dyraste G-orterna, skulle under budgetåret 1935/1936 tillkomma lärare å de orter, där provisoriskt dyrortstillägg skulle utgå under samma budgetår, nämligen Stockholm, Sundbyberg, Sundsvall, Östersund, Luleå, Gällivare och Kiruna (under budgetåret 1934/1935 utgick sådan förhöjning till lärare i Stockholm, Luleå och Kiruna), dels ock att till befattningshavare i Stockholm skulle härutöver utgå en särskild förhöjning av avlöningsförbättringen med i regel 120 kronor.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1935 hemställt, att under nästa budgetår måtte, utöver tillfällig löneförbättring, utgå provisorisk avlöningsförbättring efter oförändrade grunder.

Departementschefen.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 30 december 1935 bemyndigat chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla sakkunniga för ytterligare utredning av frågan om utbildningen av lärare för de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter. Då jag hemställde om detta bemyndigande, uttalade jag, att överstyrelsens förslag i fråga om provårsutbildningen, som, bortsett från en kvantitativ utvidgning, i stort sett bibehölle den nuvarande provårsanordningen oförändrad, icke syntes mig innebära en tillfredsställande lösning av förevarande, för hela vårt högre undervisningsväsende synnerligen viktiga problem. Syftet med sakkunnigutredningen skulle vara att söka åstadkomma en sådan genomgripande omläggning av särskilt den praktiska lärarutbildningen, som bättre än den nuvarande provårsinstitutionen tillförsäkrade läroverken för lärarkallet väl skickade och dugande krafter och samtidigt bättre tillgodosåge läraraspiranernas behov av ökade utbildningsmöjligheter och minskade utbildningskostnader. Då spørsmålet om högre lärarinneseminarier ställning äger samband med nämnda utbildningsfråga, bör ett avgörande beträffande seminariets organisation icke träffas, förrän resultatet av

omförmälda sakkunnigutredning föreligger. Jag förutsätter därför, att förevarande anslag för nästa budgetår beräknas med utgångspunkt från oförändrad organisation.

Då, med hänsyn till vad nyss sagts om organisationsspörsmålet, det icke kan bliva fråga om att under nästa budgetår besätta lediga eller ledigblivande tjänster vid högre lärarinneseminariet med ordinarie innehavare, torde ovannämnda tre i avlöningsstaten upptagna delposter böra sänkas med de angivna beloppen, dock med den ändringen att delposten till ålderstillägg sänkes med jämnt 3,000 kronor och delposten till hyresersättningar och hyresbidrag med jämnt 6,600 kronor. Anslagsminskningen skulle i så fall utgöra 13,100 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de formella ändringar i avlöningsstaten, som föranledas av vad nu föreslagits.

Provisorisk avlöningsförbättring torde även under nästa budgetår böra utgå till lärare vid ovannämnda läroanstalter m. fl. enligt de grunder, som nu gälla. Jag gör hemställan härom under förevarande punkt.

Anslaget, i vars disposition jag icke ifrågasätter andra förändringar, än som ovan angivits, bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av (262,700 — 13,100 =) 249,600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att under budgetåret 1936/1937 må utgå provisorisk avlöningsförbättring till lärare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, statens skolköksseminarium och hushållsskola, statens folkskoleseminarier, de tekniska läroverken och statens småskoleseminarier ävensom till statens folkskolinspektörer och nomadskolinspektören, allt enligt samma grunder, som föreskrivits för budgetåret 1935/1936;

dels minska den i avlöningsstaten för högre lärarinneseminariet uppförda delposten till ålderstillägg, nu förslagsvis 16,915 kronor, med 3,000 kronor till 13,915 kronor;

dels minska den i samma avlöningsstat uppförda delposten till vissa arvoden till ordinarie lärare m. m., nu 10,650 kronor, med 3,500 kronor till 7,150 kronor;

dels minska den i samma avlöningsstat uppförda delposten till hyresersättningar och hyresbidrag, nu 17,300 kronor, med 6,600 kronor till 10,700 kronor;

dels ock till *Högre lärarinneseminariet: Avlöningar* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 249,600.

[118.] 2. **Högre lärarinneseminariet: Omkostnader, förslagsanslag.**
 3. **Högre lärarinneseminariet: Stipendier, reservationsanslag.** Förevarande båda anslag äro nu uppförda med 19,350 kronor, respektive 1,700 kronor.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1935 hemställt om anvisande för nästa budgetår dels av oförändrat anslag till stipendier, dels ock av ett på grund av den av överstyrelsen ifrågasatta ändringen i seminariets organisation med 1,250 kronor till 18,100 kronor sänkt anslag till omkostnader.

Departementschefen.

Såsom framgår av nästföregående punkt, ifrågasätter jag ej för nästa budgetår någon ändring i högre lärarinneseminariets organisation. Med hänsyn härtill och då i övrigt anledning saknas att jämka på de nu för nyssnämnda ändamål utgående anslagen, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1936/1937 anvisa
 dels till *Högre lärarinneseminariet: Omkostnader ett förslagsanslag* av kronor 19,350;
 dels ock till *Högre lärarinneseminariet: Stipendier ett reservationsanslag* av kronor 1,700.

[119.] 4. **Allmänna läroverken: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 15,056,400 kronor. 1935 års riksdag har för de allmänna läroverken godkänt följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:
 - a. Lön och (i förekommande fall) tjänstgöringspenningar kronor 9,143,800
 - b. Ålderstillägg, *förslagsvis* » 1,400,000
 - c. Fyllnadsarvoden åt vikarier, *förslagsvis* . . » 90,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a. Arvoden åt extra ämneslärare kronor 1,082,020
 - b. Arvodesförhöjning åt vissa extra ordinarie ämneslärare, *förslagsvis* » 30,000
 - c. Arvoden åt lärare i manlig slöjd » 16,500
 - d. Arvoden åt lärarinnor i hushållsgöromål. » 6,100
 - e. Extra arvoden åt lärare i övningsämnen. » 601,755
 - f. Arvoden till lärare vid inbyggda praktiska realskollinjer, *förslagsvis* » 14,200

g. Understöd åt extra ordinarie lärare vid förfall på grund av sjukdom, <i>förslagsvis</i>	kronor	8,400	
h. Arvoden åt skolläkare, <i>förslagsvis</i>	»	99,000	
i. Arvoden till tillsyningslärare, kvinnliga sakkunniga och första lärarinnor	»	42,125	
j. Särskilda arvoden vid provårsläroverk	»	90,000	1,990,100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Arvoden till bibliotekarier	kronor	62,575	
b. Arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna »		60,125	122,700
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a. Tillfällig löneförbättring, <i>förslagsvis</i>	kronor	2,020,000	
b. Provisorisk avlöningsförbättring, <i>förslagsvis</i> »		296,500	
c. Personliga lönetillägg åt vissa ordinarie övningslärare, <i>förslagsvis</i>	»	7,000	
d. Vissa ersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1,300	2,324,800
		<u>Summa kronor</u>	<u>15,071,400.</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från Stockholms stad	kronor	15,000
		<u>Nettoutgift kronor 15,056,400.</u>

I det följande behandlas under olika rubriker de i avlöningsstaten ingående posterna var för sig. Dessförinnan må emellertid beröras ett spörsmål, som har inverkan på beräkningen av vissa av nämnda anslagsposter, nämligen frågan om inrättande av realgymnasium vid högre allmänna läroverket i Strängnäs.

Inrättande av realgymnasium vid högre allmänna läroverket i Strängnäs. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 juni 1927 skall realskolan vid högre allmänna läroverket i Strängnäs omfatta en fyrklassig och en femklassig avdelning och gymnasiet ett fyraårigt latingymnasium.

Hos Kungl. Maj:t hava *stadsfullmäktige i Strängnäs* i skrivelse den 23 april 1934 hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för anordnande, helst redan från höstterminen 1935, av realgymnasium vid ifrågavarande läroverk. Fullmäktige hava därvid förbundit sig att åt ett sådant realgymnasium tillhandahålla lämpliga lokaler.

Som motiv för framställningen har anförts, att den nuvarande ordningen tvingade många gymnasister i Strängnäs, som kunde vara mest lämpade för reallinjen, att antingen gå latinlinjen eller också med stora ekonomiska oppoffringar inackordera sig på främmande orter.

Skolöverstyrelsen har den 17 december 1934 avgivit utlåtande i ärendet samt därvid understrukt och utvecklat nyssnämnda av stadsfullmäktige anförda synpunkter.

Principiellt vore en enkellinjig gymnasieorganisation ganska otillfredsställande. För ett samhälle erbjöde en sådan organisation praktiska olägenheter. Valet mellan latin- och reallinje måste i dylika fall träffas redan vid tiden för inträde i läroverket. På orten bosatta lärjungar torde i det övervägande flertalet fall välja det läroverk, som funnes på platsen, även om detta hade endast en gymnasielinje, under medvetande om att de måste genomgå denna linje. Därigenom torde de i många fall, då de icke överginge till läroverk å annan ort, tvingas till en studiegång, som icke överensstämde vare sig med deras intressen eller utbildningsbehov. Dessa olägenheter syntes hava gjort sig starkt kännbara i Strängnäs. Överstyrelsen framhåller i detta sammanhang, att antalet lärjungar i första realringen av det närmast belägna högre allmänna läroverket i Eskilstuna vore under läsåret 1934—1935 29 och att realskolan vid sistnämnda läroverk vore mycket omfattande, varför dess realgymnasium åtminstone för de närmaste åren framåt torde bli tämligen fyllt.

Frånsett fyra läroverk i Stockholm och Göteborg hade för närvarande endast högre allmänna läroverken i Strängnäs och Västervik samt högre allmänna läroverket för flickor i Örebro enkellinjig gymnasieorganisation (latinlinje). Att ett jämförelsevis litet flickläroverk utrustades med endast latinlinje, hade sin grund däri, att de kvinnliga gymnasielärjungarna i vårt land företrädesvis valde sådan linje. Vad högre allmänna läroverket i Västervik beträffade, kunde det knappast uppvisa övergång till gymnasiet i sådan utsträckning, att dubbla linjer där för närvarande torde kunna ifrågasättas. Även vid läroverket i Strängnäs hade övergången till gymnasiet tidigare varit jämförelsevis begränsad. Alltsedan år 1929 hade läroverket emellertid befunnit sig i stark utveckling.

År 1933 var antalet lärjungar i första ringen 26 och år 1934 27. För läsåret 1935—1936 räknades med en lärjunge-siffra av omkring 30. Att lärjungeantalet i första ringen, oberoende av eventuell omorganisation, under de närmaste åren komme att hålla sig mellan 25 och 30, därför talade den omständigheten, att de klasser i realskolan, varifrån gymnasiets rekrytering närmast skedde, syntes komma att uppvisa ett tämligen konstant lärjungeantal av omkring 40 eller ungefär lika många, som rekryteringsklasserna inom realskolan för gymnasiets första ring år 1934 och föregående år. Tidigare höllo sig dessa rekryteringsklasser vid 30 eller därunder, och då uppvisade motsvarande första ringar av gymnasiet ett lägre lärjungeantal: höstterminerna 1931 och 1932 endast 19.

Att läroverket i sin helhet varit stätt i stark utveckling under de senaste åren, framginge framför allt därav, att lärjungeantalet från att läsåret 1928—1929 hava utgjort 166, successivt och konstant ökats, så att det läsåret 1934—1935 utgjorde 260.

Då tillströmningen till läroverkets gymnasium sålunda nu nått den storlek, att lärjungeantalet i första ringen närmade sig maximum för en klassavdelning på detta stadium, och då alla omständigheter, så vitt sig nu låte

bedöma, gjorde det sannolikt, att någon mera nämnvärd nedgång därvidlag icke vore att emotse för en avsevärd tid framåt, funne överstyrelsen skäl föreligga för att gymnasiets organisation ändrades till att omfatta även reallinje.

Samhällets gamla traditioner som skolestad, de jämförelsevis låga levnads-kostnaderna och förmånliga inackorderingsförhållandena gjorde det också önskvärt, att staden finge ökade möjligheter att hävda sin ställning som fördelaktig läroverksort och kunde draga till sig sådana lärjungar, som för gymnasiestudier vore hänvisade att tillfälligt bosätta sig utanför hemorten.

Den nya läroverksbyggnaden, vilken beräknades vara färdig att tagas i bruk från och med läsåret 1935—1936, komme att upptaga alla de utrymmen, som vore erforderliga jämväl för ett realgymnasium. Något ytterligare lokalbehov uppstode sålunda icke efter det nya läroverkshusets färdigställande, därest realgymnasium inrättades.

Vad kostnaderna för omorganisationen beträffade, vore det nu omöjligt att på förhand bedöma, huruvida den ökning av tillströmningen till läroverket, som beräknats komma till stånd vid ett genomförande av den föreslagna omorganisationen av gymnasiet, komme att bli så stor, att två helt fristående gymnasieavdelningar erfordrades. Överstyrelsen vore emellertid böjd för den uppfattningen, att ökningen dock icke finge sådana proportioner, att delning i två helt skilda avdelningar bleve nödvändig genom hela gymnasiet. Vid beräkningen av lärarbehovet borde man därför tills vidare icke beräkna ordinarie ämneslärartjänster i större utsträckning än som motsvarade ett med latinalgymnasiet samläsande realgymnasium. I den mån helt fristående realringar komme till stånd, finge undervisningen i motsvarande utsträckning tillgodoses genom extralärare.

Kostnadsberäkningarna hade av skolöverstyrelsen utförts enligt nedanstående tre alternativ, varvid överstyrelsen utgått från att realgymnasiet skulle bli treårigt:

Utan samläsning i någon avdelning	kronor 23,600
Med » i alla avdelningar	» 12,400
Skild avdelning i ring I ³ , samläsning i övriga ringar	» 15,310.

Härtill komme ålderstillägg, tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg.

Det torde vara riktigast att räkna med det sista av de tre alternativen, som tedde sig på följande sätt:

1 lektor	kronor 5,800
1 adjunkt	» 4,300
1 extralärare	» 3,300
10,5 timlärartimmar à 140 kronor	» 1,470
2 timmar teckning à 120 kronor	» 240
Diverse arvodesfyllnader	» 200

Summa kronor 15,310.

Till sistnämnda belopp komme ålderstillägg med omkring 1,000 kronor samt tillfällig löneförbättring med 2,769 kronor. Den sammanlagda kostnaden skulle alltså enligt detta alternativ utgöra (15,310 + 1,000 + 2,769 =) i runt tal 19,000 kronor.

Därest en reallinje skulle successivt upprättas från och med höstterminen 1935, syntes man böra försiktigtvis för budgetåret 1935/1936 räkna med tillkomsten av 29,5 undervisningstimmar i läro- och 2 undervisningstimmar i övningsämnen. Då överstyrelsen redan framställt förslag om upprättande

av nya ordinarie ämneslärartjänster för sagda budgetår, torde det vara lämpligast att för detta år endast beräkna en ny extralärarymbesättning och 8,5 timlärartimmar. Första årets kostnader skulle alltså bli (3,300 + 1,190 + 240 =) 4,730 kronor, vartill komme tillfällig löneförbättring med 1,007 kronor. Den sammanlagda kostnaden utgjorde alltså för ifrågakörande budgetår 5,737 kronor.

Det torde vara lämpligt, att bestämmelse om stadens skyldigheter att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler inrycktes såsom villkor i ett blivande riksdagsbeslut. Däremot erfordrades icke nytt åtagande från stadens sida i fråga om tillhandahållande av bostadsförmåner åt rektor.

Överstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att ej mindre medgiva, att organisationen av förevarande läroverk måtte, om möjligt redan från och med budgetåret 1935/1936, ändras därhän, att gymnasiet successivt utbildades till att omfatta jämväl treårig reallinje, under förutsättning att staden förpliktade sig att tillhandahålla härför erforderliga undervisningslokaler, *än även* anslå erforderliga medel i enlighet med ovanstående kostnadsberäkning för budgetåret 1935/1936.

Förevarande framställning föranledde icke något Kungl. Maj:ts förslag till 1935 års riksdag.

Departementschefen.

Den nuvarande enkellinjiga organisationen av gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Strängnäs medför onekligen ganska betydande olägenheter för dem, som äro hänvisade till denna läroanstalt för vinnande av högre läroverksutbildning. Såsom skolöverstyrelsen framhållit, måste valet mellan latin- och reallinje i själva verket träffas redan före inträdet i läroverket. Ja, för dem, vilkas föräldrar icke hava råd att hålla dem inackorderade i någon annan läroverksstad, och dessa torde utgöra flertalet, föreligger i själva verket intet val överhuvudtaget; de hava ingen annan utväg än att genomgå latinlinjen vid Strängnäs-läroverket, även om reallinje skulle hava varit lämpligare för dem. Dessa olägenheter och den växande tillströmningen till Strängnäs-läroverket utgöra enligt min mening starka skäl för ett bifall till den föreliggande framställningen om anordnande av ett treårigt realgymnasium vid läroverket vid sidan av den redan befintliga fyraåriga latinlinjen. Beaktas bör ock, att staden genom ekonomiska uppoffringar, som för densamma säkerligen varit ganska kännbara, redan anskaffat tillfredsställande lokalutrymmen, som möjliggöra den önskade utvidgningen.

Till belysande av elevfrekvensen må återgivas följande uppgifter rörande lärjungeantalet vid läroverket i Strängnäs under åren 1920—1934:

År	Antal lärjungar	
	i hela läroverket	i gymnasiet
1920	158	43
1921	167	45
1922	179	50
1923	179	48

År	A n t a l l ä r j u n g a r	
	i hela läroverket	i gymnasiet
1924.	186	53
1925.	193	63
1926.	169	60
1927.	168	61
1928.	166	69
1929.	182	62
1930.	204	59
1931.	216	57
1932.	236	57
1933.	253	72
1934.	260	77

År 1935 uppgick lärjungeantalet, enligt läroverkets katalog, till 300, därav 91 å gymnasiet.

Av överstyrelsens yttrande framgår, att en motsvarande åtgärd numera endast kan tänkas ifrågakomma vid högre allmänna läroverket i Västervik, men att å andra sidan övergången till gymnasiet vid detta läroverk för närvarande är för ringa för att nu motivera anordnandet av dubbla linjer på gymnasiet. Ett bifall till föreliggande framställning synes därför icke behöva omedelbart följas av framställningar av motsvarande slag från annat håll. I detta sammanhang vill jag även erinra, att frågan om upprättande av ett skolhem vid högre allmänna läroverket i Strängnäs för närvarande befinner sig under utredning. Denna fråga synes emellertid icke vara beroende av den ståndpunkt, statsmakterna intaga till det föreliggande spörsmålet om organisationen av gymnasiet vid ifrågavarande läroverk, och behöver följaktligen icke upptagas till övervägande i samband härmed.

I likhet med skolöverstyrelsen anser jag mig sålunda böra föreslå, att gymnasiet i Strängnäs utbygges med en treårig reallinje. På de av överstyrelsen anförda skälen synes det under nuvarande förhållanden lämpligast att räkna med det av överstyrelsen förordade, tredje kostnadsalternativet, vilket innebär, att första ringen av reallinjen skulle bilda egen avdelning men övriga ringar av samma linje gemensamma undervisningsavdelningar med latinlinjen i alla de ämnen, där tim- och kursplaner möjliggöra samläsning. Den slutliga kostnadsökningen enligt detta alternativ har av överstyrelsen uppskattats till, fränsett dyrtidstillägg, omkring 19,000 kronor. Kostnadsökningen under första omorganisationsåret skulle emellertid stanna vid, dyrtidstilläggen oräknade, 5,737 kronor, varav 4,490 kronor skulle belöpa på extralärare och timlärare, 240 kronor på undervisning i teckning och 1,007 kronor på tillfällig löneförbättring. Jag har icke något att erinra mot dessa kostnadsberäkningar och föreslår i det följande, att vederbörande anslagsposter i avlöningsstaten för de allmänna läroverken ökas med nämnda

belopp. Framhållas må, att det beslut, som av 1935 års riksdag fattats rörande inrättande av nya ordinarie ämneslärartjänster vid de allmänna läroverken, icke inverkar på överstyrelsens kostnadsberäkningar.

Stadsfullmäktige i Strängnäs hava genom beslut den 23 april och den 17 september 1928 åtagit sig att tillhandahålla undervisningslokaler för ett högre samläroverk i Strängnäs, och Kungl. Maj:t har den 19 oktober 1928 förklarat ifrågavarande beslut innefatta sådant åtagande, som enligt Kungl. Maj:ts ovanberörda beslut den 18 juni 1927 skulle utgöra villkor för ombildning av ifrågavarande läroverk till samläroverk. Då vid stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut icke är knutet något villkor beträffande gymnasiets organisation, torde det icke vara erforderligt att, oaktat ett beslut i enlighet med den föreliggande framställningen medför ökat behov av undervisningslokaler, göra ett bifall till densamma beroende av stadens åtagande att tillhandahålla nämnda undervisningslokaler, vilka för övrigt, såsom jag förut nämnt, redan finnas disponibla. Ej heller erfordras, såsom överstyrelsen framhållit, något förnyat åtagande från stadens sida i fråga om tillhandahållande av bostadsförmåner åt rektor. Jag hemställer därför i det följande allenast, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att gymnasiet vid högre allmänna läroverket i Strängnäs må från och med läsåret 1936—1937 successivt utbyggas med en treårig reallinje.

Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat: Lön och (i förekommande fall) tjänstgöringspenningar. Förevarande delpost är nu i avlöningsstaten för de allmänna läroverken uppförd med 9,143,800 kronor.

1928 års riksdag bemyndigade Kungl. Maj:t att, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skulle tillsättas, besluta, huruvida befattningen skulle kungöras ledig såsom adjunksbefattning eller ämneslärarinnebefattning. Riksdagen, vars nämnda bemyndigande avsåg tiden till och med budgetåret 1930/1931, har sedermera vid olika tillfällen och senast för budgetåret 1935/1936 lämnat Kungl. Maj:t enahanda bemyndigande, därvid dock förutsatts, att proportionen mellan antalet manliga och kvinnliga lärare ej ändrades i vidare mån, än det av skolöverstyrelsen på sin tid i ärendet avlättna, å sid. 21 i propositionen nr 231/1928 återgivna förslaget innebure.

I det under punkten 117 här ovan omnämnda, av särskilt tillkallade sakkunniga den 29 september 1933 avgivna betänkandet med förslag rörande organisationen av högre lärarinneseminariet och därmed sammanhängande frågor föreslogs, såsom jag förut omtalat, bland annat, att ämneslärarinnebefattningarna vid de allmänna läroverken skulle avvecklas samt att provårsinstitutionen skulle omläggas och utvidgas.

Skolöverstyrelsen har nu i skrivelse den 31 augusti 1935 anført följande beträffande ämneslärarinneinstitutionen:

Sedan överstyrelsen den 21 maj 1935 avgivit utlåtande över nyssnämnda betänkande och därvid tagit viss principiell ställning till ämneslärarinnefrågan, hade överstyrelsen nu funnit tidpunkten vara inne för en mera definitiv anordning i förevarande avseende. I anledning härav föresloge överstyrelsen, att ämneslärarinneinstitutionen i fortsättningen skulle begränsas till samrealskolorna samt att tjänster av detta slag vid de högre allmänna läroverken skulle avvecklas.

För den händelse så bleve fallet, ansåge emellertid överstyrelsen nödigt att skapa garanti för att vid varje samläroverk komme att finnas kvinnliga befattningshavare i ordinarie ställning. Motsvarande garanti borde emellertid också åstadkommas i vad anginge manlig lärarkraft. Överstyrelsen har i dessa hänseenden framlagt vissa förslag, vilka bland annat förutsätta ändring i lagen den 22 juni 1933 angående kvinnas behörighet att innehåva statstjänst eller annat allmänt uppdrag.

Statskontoret har i utlåtande den 25 november 1935 anført, att det ville förefalla ämbetsverket, att anledning så mycket mindre föreläge att här upptaga denna fråga, som under alla omständigheter med avgörandet av det av överstyrelsen upptagna spörsmålet om ämneslärarinneinstitutionens avveckling syntes böra anstå, intill dess ovanberörda sakkunnigförslag företoges till slutlig prövning. Tills vidare torde frågan att åt kvinnor förbehålla visst antal adjunktstjänster vid allmänt läroverk enklast kunna lösas på det sättet att — med bibehållande av ämneslärarinneinstitutionen såsom sådan — i läroverksstadgan meddelades föreskrift av innehåll, att för behörighet till dylik tjänst vid högre allmänt läroverk skulle erfordras adjunktskompetens.

1935 års riksdag beslutade (skrivelse nr 8, punkten 77), att vid de allmänna läroverken skulle inrättas 294 ordinarie ämneslärarbefattningar, därav från och med den 1 juli 1935 7 lektorstjänster, 134 adjunktstjänster och 7 ämneslärarinnetjänster, från och med den 1 juli 1936 9 lektorstjänster, 123 adjunktstjänster och en ämneslärarinnetjänst samt från och med den 1 juli 1937 3 lektorstjänster, 9 adjunktstjänster och en ämneslärarinnetjänst.

Skolöverstyrelsen har nu i sin nyssberörda skrivelse framlagt förslag om inrättande av *dels* nya ordinarie ämneslärarartjänster, *dels ock* nya övningslärarartjänster. Härvid har överstyrelsen utgått från att ett av överstyrelsen i utlåtande den 27 maj 1935 framlagt förslag rörande utvidgning av provårsinstitutionen accepterades samt vidare förutsatt bifall till nyssberörda av överstyrelsen framlagda förslag om avveckling av ämneslärarinneinstitutionen vid de högre allmänna läroverken m. m.

Av skrivelsen inhämtas, att utöver ovannämnda 9 lektorstjänster, vilka genom beslut av 1935 års riksdag skola inrättas från och med den 1 juli 1936, erfordrades ytterligare 3 lektorstjänster på grund av samma riksdags beslut om förstärkning av det kommunala gymnasiet i Lidingö och upprättande av ett högre allmänt läroverk i Haparanda, nämligen 2 tjänster i Lidingö och en i Haparanda. Av dessa komme eventuellt tjänsterna i

Lidingö att tillsättas genom överflyttning av lärare vid det kommunala gymnasiet därstädes.

Överstyrelsen har icke ifrågasatt någon ändring beträffande det antal *adjunktstjänster*, som jämlikt 1935 års riksdags beslut skulle inrättas. Bland annat på grund av överstyrelsens ovanberörda förslag i fråga om provårsinstitutionen skulle emellertid fördelningen av tjänsterna mellan de allmänna läroverken bliva en annan än den ursprungligen ifrågasatta.

Överstyrelsens förslag i fråga om ämneslärarinneinstitutionen medförde, att den *ämneslärarinnetjänst*, som jämlikt 1935 års riksdags beslut skulle upprättas från och med den 1 juli 1936, borde utbytas mot en adjunktstjänst, vilken av överstyrelsen inräknats i ovannämnda antal nya adjunktstjänster. Någon ny ämneslärarinnetjänst borde icke inrättas. Fastmer borde en under år 1936 ledigblivande ämneslärarinnebefattning ersättas med en adjunktstjänst.

Överstyrelsen föresloge vidare, att från och med den 1 juli 1936 måtte upprättas en *teckningslärar-*, en *musiklärar-* och en *gymnastiklärarbefattning* vid det under utveckling varande högre allmänna läroverket i Bromma.

Till *ämneslärarinnor*, som *innehade adjunksbehörighet*, hade för innevarande budgetår beräknats ett tillägg till avlöningen på sammanlagt 53,000 kronor. Någon anledning till ändring i detta belopp för budgetåret 1936/1937 syntes icke föreligga.

Vid bifall till överstyrelsens förslag skulle förevarande delpost höjas med i runt tal 601,800 kronor.

Departementschefen.

Vad först angår ämneslärarinnefrågan, står detta spörsmål, såsom av det föregående framgår, i nära samband med frågorna om högre lärarinne-seminariets organisation och om den praktiska lärarutbildningen m. m. Kungl. Maj:t har, på sätt jag tidigare erinrat, genom beslut den 30 december 1935 bemyndigat chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla sakkunniga för ytterligare utredning av frågan om utbildningen av lärare för de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter. I avvidan på resultatet av denna utredning synes det mig icke tillrådligt att vidtaga några förändringar av ämneslärarinneinstitutionen. Med hänsyn härtill finner jag överstyrelsens förevarande förslag i ämnet icke för närvarande böra föranleda någon åtgärd. De nuvarande provisoriska anordningarna på området — innefattande rätt för Kungl. Maj:t att under viss av 1928 års riksdag angiven förutsättning besluta huruvida för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skall kungöras ledig såsom adjunktstjänst eller ämneslärarinnebefattning — böra därför bibehållas under ännu ett budgetår. Jag framlägger i det följande förslag i överensstämmelse härmed.

Under sådana förhållanden saknar jag anledning ifrågasätta annan ändring i fråga om det antal lärartjänster, som jämlikt beslut av 1935 års riksdag skola upprättas från och med den 1 juli 1936, än att ytterligare 3 lektorstjänster, avsedda för de under ombildning varande läroverken i Lidingö och Haparanda, inrättas från och med nämnda dag. Från och med den 1 juli 1936 böra sålunda — fränsett 123 adjunktstjänster och en ämneslära-

rinnettjänst — upprättas 12 lektorstjänster. Det torde, med hänsyn till den svävande frågan om ämneslärarinneinstitutionens framtida ställning, få ankomma på Kungl. Maj:t att senare träffa avgörande i fråga om eventuellt anstånd med åtgärder för tillsättning av nämnda nyinrättade ämneslärarinnestjänst respektive återbesättande av den av överstyrelsen omförmälda, under år 1936 ledigblivande tjänsten av samma slag. Frågan om fördelningen mellan vederbörande läroverk av ifrågavarande lärartjänster bör i sedvanlig ordning i sinom tid upptagas till prövning av Kungl. Maj:t.

Jag biträder överstyrelsens förslag om upprättande av tre nya övningslärartjänster vid högre allmänna läroverket i Bromma i Stockholm. Anslagshöjningen på grund härav utgör 6,120 kronor.

Vid bifall till mitt förslag bör förevarande delpost höjas med $(12 \times 5,800 + 123 \times 4,300 + 2,800 + 6,120 =)$ 607,420 kronor eller med i runt tal 607,400 kronor till 9,751,200 kronor.

Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat: Ålderstillägg. Denna delpost är, som nämnts, nu i avlöningsstaten uppförd med förslagsvis 1,400,000 kronor.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1935 anfört följande rörande anslagsbehovet för nästa budgetår:

Nettoutgiften uppgick för budgetåren 1931/1934 till respektive 1,176,262, 1,274,885 och 1,312,343 kronor samt beräknades för budgetåret 1934/1935 enligt av riksräkenskapsverket preliminärt lämnad uppgift till 1,354,455 kronor.

I medeltal beräknades ålderstilläggen vid övergång från ett kalenderår till ett följande ökas med 16,000 kronor, om man icke toge hänsyn till nyinrättade befattningar, beroende på att antalet av dem, som uppflyttades i högre lönegrad, icke ännu fullt uppvägdes av dem, som avginge på grund av dödsfall eller pensionering. Den förut angivna summan 1,354,455 kronor torde därför böra ökas med 16,000 kronor för kalenderåret 1936 och med 8,000 kronor för första hälften av år 1937 eller med tillhoppa 24,000 kronor.

Under budgetåret 1935/1936 inrättades 129 adjunktstjänster (frånsett de 5 tjänster, som tagits i anspråk för överflyttande av ordinarie ämneslärare vid förutvarande kommunala mellanskolor), och för budgetåret 1935/1936 hade föreslagits, att 123 nya adjunktstjänster skulle inrättas. Under antagande att lågt räknat hälften av de 252 nya adjunkterna erhöles ett ålderstillägg erfordrades medel till 126 ålderstillägg, eller 63,000 kronor.

För vissa kommunala mellanskolor, som stått under statsövertagande, beräknades under budgetåret 1935/1936 tillkomma 5 adjunkter och 3 ämneslärarinnor. Ökningen av förevarande delpost med hänsyn härtill beräknades till 3,220 kronor.

För budgetåret 1936/1937 borde alltså delposten beräknas till $(1,354,455 + 24,000 + 63,000 + 3,220 =)$ 1,444,675 kronor, motsvarande en anslagsökning av 44,675 kronor. Härvid hade hänsyn ej tagits till nyinrättade lektors- och övningslärarbefattningar, för vilka det knappast torde vara nödvändigt att beräkna någon ökning av anslaget. Då emellertid de nya tjänsterna ej torde komma att tillträdas förrän några månader in på det budgetår, från och med vilket de inrättats, torde anslagsökningen kunna begränsas till 35,000 kronor.

Departement-
schefen.

Jag har intet annat att erinra mot överstyrelsens ovanstående anslagsberäkningar, än att ökningen av förevarande delpost torde, med hänsyn till att de nyinrättade tjänsterna först relativt sent kunna tillträdas, böra begränsas med ytterligare 5,000 kronor till 30,000 kronor. Delposten bör sålunda för nästkommande budgetår uppföras med $(1,400,000 + 30,000 =) 1,430,000$ kronor.

Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat: Fyllnadsarvoden åt vikarier.

Denna delpost är för innevarande budgetår uppförd med förslagsvis 90,000 kronor.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1935 uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till oförändrat belopp.

Departement-
schefen.

Jag ansluter mig till överstyrelsens förslag och beräknar sålunda för budgetåret 1936/1937 till fyllnadsarvoden åt vikarier ett belopp av förslagsvis 90,000 kronor.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t: Arvoden åt extra ämneslärare. Förevarande delpost, ur vilken bestridas arvoden till extralärare och timlärare, är nu uppförd med 1,082,020 kronor.

Av punkten 124 i 1935 års åttonde huvudtitel framgår, att antalet extralärare (inklusive evalverade timlärartimmar, varvid 24 sådana timmar beräknats motsvara en extralärare) under läsåren 1930—1935 utgjorde respektive 260, 333, 374, 403 och 427. Av punkten 129 i samma huvudtitel framgår, att under läsåret 1935/1936 icke mindre än 501 extralärare erfordrats, om icke 1935 års riksdag beslutat att från och med den 1 juli 1935 inrätta 148 nya ordinarie ämneslärartjänster. På grund av att sistnämnda lärartjänster inrättats, har förevarande delpost kunnat för innevarande budgetår beräknas efter ett behov av — om hänsyn tages till 1935 års riksdags beslut om utbyggande av de högre allmänna läroverken i Lidingö och Haparanda och om inrättande av klassiska utbildningslinjer m. m. — 357 extralärare.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål har under de senaste budgetåren tillämpats i stort sett följande förfaringssätt. Med utgångspunkt från det beräkneliga antalet klassavdelningar vid de allmänna läroverken under det läsår, anslagsberäkningen avsett, har erhållits en approximativ uppgift rörande det erforderliga antalet extralärare och timlärare. Härutöver har tagits hänsyn till att anslaget skall *dels* lämna tillgång till bestridande av arvoden åt extralärare, som biträda vid inträdesprovningar efter vårterminens slut, *dels* bereda möjlighet att upprätta nya avdelningar av första klassen i realskolan och första ringen av gymnasiet i sådana fall, då eljest ett större antal inträdessökande skulle komma att avvisas, *dels ock*

innesluta viss reserv. För upprättande av ifrågavarande nya klassavdelningar beräknades under läsåret 1934/1935 10 extralärare och under läsåret 1935/1936 15 extralärare vara erforderliga. Dock förutsattes för sistnämnda läsår, att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen av det till arvoden åt extralärare anvisade anslagsbeloppet besluta om upprättande av nämnda parallellavdelningar (jfr 1935 års åttonde huvudtitel, sid. 483). Som reserv har under de båda senaste budgetåren beräknats ett belopp, motsvarande avlöningen till 10 extralärare med full tjänstgöring.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 26 april 1935 medgivit, att skolöverstyrelsen finge — utan hinder av den av 1927 års riksdag bestämda planen för läroverksorganisationen — fatta beslut om uppdelning av klass, ring eller krets i parallellavdelningar, varvid dock tillfälliga parallellavdelningar icke finge upprättas i första klassen av realskolan eller första ringen av gymnasiet, där sådana parallellavdelningar icke upprättats redan läsåret 1934—1935. Samtidigt har emellertid Kungl. Maj:t förklarat sig likväl vilja, på framställning av skolöverstyrelsen, meddela beslut om upprättande av dylika parallellavdelningar i de fall, där eljest ett större antal inträdessökande kunde förväntas bli avvisade från berörda klasser och ringar. Därefter har Kungl. Maj:t genom beslut den 19 juli samt den 2 och den 30 augusti 1935 medgivit, att av förevarande delpost finge utgå arvoden åt tillhopa 25 extralärare och åt timlärare med sammanlagt 37,5 veckotimmars undervisning för upprättande av nya avdelningar av realskolans första klass och gymnasiets första ring.

I skrivelse den 31 augusti 1933 erinrade skolöverstyrelsen, att enligt gällande timplaner årsklass eller avdelning av årsklass finge, då antalet av de lärjungar, som deltog i undervisningen i vederbörande ämne, överstege 20, efter medgivande av överstyrelsen under en veckotimme i varje ämne uppdelas i två undervisningsavdelningar vid undervisningen i modersmålet, tyska, engelska och franska i de klasser av realskolan och kretsar av lyceet, i vilka undervisningen i nämnda ämnen toge sin början. Överstyrelsen föreslog, att sådan uppdelning finge komma till användning åtminstone beträffande klassavdelningar, vilkas lärjungeantal överstege 30. I 1934 års åttonde huvudtitel (punkten 119) beräknades vederbörande anslag med hänsyn härtill. 1934 års riksdag (skrivelse nr 348) godtog Kungl. Maj:ts förslag i denna del men förklarade sig utgå från att uppdelning av klass eller klassavdelning i vidare omfattning än sålunda ifrågasatts, icke komme att ske utan att riksdagen dessförinnan — i den mån en dylik uppdelning vore förbunden med ökade kostnader — satts i tillfälle att pröva frågan.

Skolöverstyrelsen har nu i skrivelse den 31 augusti 1935 anfört följande:

På grund av att för tillgodoseende av de mest framträdande behoven av nya parallellavdelningar i realskolans första klass och gymnasiets första ring måst anlitas mer än den beräknade reserven av 10 extralärare och då den

starka ökningen av lärjungeantalet även i övrigt framtvingat oberäknade klassavdelningar, hade det under innevarande läsår varit förenat med de största svårigheter att inom anslagets ram anvisa medel till avlöning åt extra ämneslärare i tillräcklig omfattning för undervisningens anordnande på någorlunda tillfredsställande sätt.

Antalet erforderliga klassavdelningar, fränsett nyupprättade klassavdelningar i realskolans första klass och gymnasiets första ring, hade av överstyrelsen för läsåret 1935—1936 beräknats till 1,742. I själva verket uppginge ifrågavarande antal, inberäknat de av Kungl. Maj:t särskilt beviljade 25 avdelningarna, till 1,782. Överstyrelsen hade nu beräknat det för läsåret 1936—1937 erforderliga antalet klassavdelningar till omkring 1,824. Vid fastställandet av lärarbehovet för sistnämnda klassavdelningar hade överstyrelsen med hänsyn till lärjungeantalets snabba tillväxt icke vågat förutsätta, att samläsning mellan olika undervisningsavdelningar skulle kunna anordnas i fullt samma utsträckning som under innevarande läsår.

Den uppdelning av klassavdelning vid den första undervisningen i modersmålet, tyska, engelska och franska, som förutsattes i gällande timplaner, hade för läsåren 1934—1936 på grund av de tillgängliga medlens knapphet kunnat medgivas endast i mycket begränsad omfattning och blott i sådana fall, då lärjungeantalet i undervisningsavdelningen överstigit 30. En på grundval av de för innevarande läsår beräknade lärjungeantalen i de olika klassavdelningarna verkställd undersökning hade givit vid handen, att om ifrågavarande delning medgivits i samtliga fall, då lärjungeantalet i respektive avdelningar överstege 30, så hade den ökning av lärarbehovet, som föranletts av delningen, motsvarat omkring 21 extralärare. Om delningen åter företagits i hela den utsträckning, som enligt den ovan angivna föreskriften varit möjlig, så hade härför erfordrats ett antal veckotimmar, motsvarande full tjänstgöring för omkring 40 extralärare. Den ökning av klassavdelningarnas storlek, som de senare årens starka tillströmning till läroverken medfört, hade verkat i hög grad tyngande på undervisningen, och det framstode alltmera såsom ett angeläget önskemål, att åtgärder vidtoges för nedbringande av maximiantalet lärjungar per undervisningsavdelning. En tillämpning så långt som möjligt av här berörda bestämmelse angående delning av klassavdelning vid undervisningen i vissa ämnen skulle givetvis utgöra ett betydelsefullt steg i denna riktning. Med hänsyn härtill hade överstyrelsen för nu ifrågavarande ändamål räknat med ett lärarbehov, motsvarande 40 extralärare.

Med tillämpande av de sålunda angivna beräkningsgrunderna hade överstyrelsen funnit, att vid de allmänna läroverken skulle för läsåret 1936—1937 erfordras 284 extralärare med full tjänstgöring och dessutom timlärare med en sammanlagd tjänstgöring av 1,084 veckotimmar, d. v. s. enligt gängse beräkningsgrunder sammanlagt 329 extralärare med full tjänstgöring. Överstyrelsen hade härvid förutsatt, att utöver de 9 lektorstjänster och 123 nya adjunktstjänster, vilka enligt beslut av 1935 års riksdag skulle inrättas från och med den 1 juli 1936, ytterligare inrättades i enlighet med av överstyrelsen i samma skrivelse avgivet förslag 3 lektorstjänster från samma tidpunkt, varemot 1 ämneslärarinnebefattning förutsattes indragen.

Det antal av 15 extralärare, som för innevarande budgetår beräknats vara erforderligt för undervisningen i nyupprättade parallellavdelningar i realskolans första klass och gymnasiets första ring, hade visat sig otillräckligt. Överstyrelsen ansågo sig icke desto mindre kunna i sina beräkningar för

budgetåret 1936/1937 stanna vid samma antal extralärare för ifrågavarande ändamål, detta dock under förutsättning att, liksom för innevarande budgetår, en reserv motsvarande arvoden till 10 extralärare beräknades å anslaget i dess helhet. Man torde kunna räkna med att antalet nyupprättade avdelningar i någon mån komme att motvägas av ett antal i år upprättade men nästkommande läsår icke erforderliga avdelningar. Liksom under innevarande år torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av skolöverstyrelsen inom ramen av det till arvoden åt extra ämneslärare beviljade anslaget medgiva upprättande av nya parallellavdelningar i real-skolans första klass och gymnasiets första ring i sådana fall, då eljest minst 10 godkända inträdessökande kunde förväntas bli avvisade utan att kunna beredas plats i annat statligt läroverk, respektive kommunal mellanskola å annan ort.

På grund av vad sålunda anförts ansåge sig överstyrelsen böra hemställa om anslag för budgetåret 1936/1937 till arvoden åt extralärare och timlärare till ett antal, som motsvarar $(329 + 15 + 10 =)$ 354 extralärare med full tjänstgöring. Kostnaderna härför beräknades till 1,085,000 kronor enligt följande motivering.

Med hänsyn till erfarenheterna från de nu i det närmaste avslutade förordnandena av extralärare och timlärare för höstterminen 1935, ansåge sig överstyrelsen kunna räkna med, att av ovannämnda antal extralärare omkring 120 lärare komme att utgöras av kvinnliga lärare. Av de manliga extralärarna torde omkring $\frac{3}{4}$ (175 lärare) äga behörighet till adjunktstjänst och således bli berättigade till ett årligt arvode av 3,300 kronor. För $\frac{1}{4}$ av antalet manliga extralärare (59 lärare) torde man alltså böra räkna med ett arvode av 2,900 kronor. Av de kvinnliga extralärarna torde omkring hälften (61 lärare) äga behörighet till adjunktstjänst och således bli berättigade till ett årligt arvode av 3,000 kronor. För återstoden av de kvinnliga lärarna (59 lärare) borde räknas ett arvode av 2,600 kronor. Den sammanlagda kostnaden för extralärarna kunde alltså beräknas till $(175 \times 3,300 + 59 \times 2,900 + 61 \times 3,000 + 59 \times 2,600 =)$ 1,085,000 kronor.

Härutöver borde emellertid, liksom för innevarande budgetår, beräknas ett belopp av 3,000 kronor till arvoden åt extra ordinarie lärare vid allmänt läroverk, som biträdde vid inträdesprövningar efter vårterminens slut.

I skrivelse den 31 januari 1934 hemställde medicinalstyrelsen om vidtagande av vissa åtgärder för åstadkommande av en vidgad och förbättrad *undervisnings- och upplysningsverksamhet rörande de sexuella frågorna*. I anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t den 24 september 1934 åt skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen att — efter samråd i erforderliga delar med dels de sakkunniga, vilka den 11 maj 1934 tillkallats att inom justitiedepartementet biträda vid revision av 18 kap. 13 § strafflagen, och dels den kommitté rörande utredning av fosterfördrivningsfrågan, som tillkallats genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 september 1934 — till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till erforderliga åtgärder för åstadkommande inom och utom skolan av en vidgad och förbättrad undervisnings- och upplys-

ningsverksamhet rörande de sexuella frågorna. Med skrivelse den 28 juni 1935 hava skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen överlämnat förslag i berörda hänseenden. I fråga om sexualundervisningen vid de allmänna läroverken har skolöverstyrelsen härvid anfört, bland annat, följande:

Det vore mycket önskvärt, om samtliga från gymnasiet avgående elever kunde, innan de lämnade läroverket, erhålla en upplysning i sexuella ting — speciellt i sexualhygieniska, sexualpsykologiska och sexualetiska frågor — som vore lämpad för den mera mogna ålder, i vilken de då befunne sig. Lämpligen kunde detta ordnas på det sätt, som redan vid ett och annat läroverk praktiserats, nämligen i form av en eller ett par föreläsningar av skolans läkare, huvudläraren i biologi eller annan därför intresserad och kompetent föreläsare. Detta medförde emellertid givetvis vissa kostnader från statsverkets sida. Visserligen kunde det tänkas, att utgifterna för ifrågavarande ändamål bekostades av understöds- och premiekassan, men i den mån dessa föreläsningar bleve mera konstant förekommande och inginge som ett led i den ordinarie undervisningen borde kostnaderna för dem givetvis icke belasta nämnda kassa, utan beräknas och upptagas i det anslag, som utginge till arvoden åt extra ämneslärare vid de allmänna läroverken. De behövliga medlen borde utgå efter de grunder, som Kungl. Maj:t bestämde efter förslag från skolöverstyrelsen i samband med överstyrelsens anslagspetita.

I sin ovanberörda skrivelse den 31 augusti 1935 har nu skolöverstyrelsen i sistberörda hänseende anfört följande:

Det sålunda framlagda förslaget innebure, att en eller ett par föreläsningar över sexuella frågor årligen skulle hållas för lärjungarna i högsta ringen. Man torde emellertid böra utgå från att gossar och flickor skulle bilda skilda grupper vid ifrågavarande undervisning. Vid de läroverk, där både gossar och flickor undervisades å gymnasiet, skulle alltså erfordras ett dubbelt så stort antal föreläsningar som vid övriga läroverk. Antalet läroverk med fullt utbildade statliga gymnasier uppginge för läsåret 1936/1937 till 51, och vid 36 av dessa undervisades å gymnasiet såväl gossar som flickor. Om antalet föreläsningar bestämdes till högst fyra vid de sistnämnda läroverken och högst två vid de övriga, skulle arvoden bli erforderliga för högst 174 föreläsningar. Med hänsyn till nödvändigheten av att synnerligen väl kvalificerade föreläsare förvärvades för ifrågavarande undervisning, torde arvodet per föreläsning icke böra sättas alltför lågt. Då det emellertid torde bli regel, att samma föreläsare anlätades flera gånger, så syntes arvodet dock icke behöva bestämmas till högre belopp än 30 kronor. Under nyss angivna förutsättningar skulle sålunda anslagsbehovet för förslagets fullständiga realiserande uppgå till 5,220 kronor.

Då det emellertid icke torde kunna ifrågakomma, att läroverkens rektorer skulle åläggas att under alla förhållanden anordna denna undervisning — redan den säkerligen i åtskilliga fall förefintliga svårigheten att erhålla lämpliga föreläsare torde utgöra hinder härför — och då det icke torde kunna förväntas, att en ny och i det hela tämligen oförsökt verksamhet omedelbart skulle vinna större omfattning, syntes för budgetåret 1936/1937 böra beräknas ett till 2,000 kronor begränsat belopp. Det torde böra ankomma på överstyrelsen att efter prövning av från vederbörande rektorer ingivna framställningar om anslag till arvoden för ifrågavarande föreläsningar anvisa